

6

17-8

93

~~6-17-c. 93~~

R
VIII
10

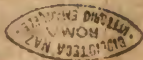
M. ANNÆI
LVCANI
PHARSALIA:

SIVE
DE BELLO CIVILI
CÆSARIS ET POMPEII
LIBRI X.

Ex emendatione V. C. HYGONIS GROTIJ
cum eiusdem ad loca insigniora NOTIS.

Accesserunt

VARIARVM LECTIÖNVM Libellus; & rerum ac ver-
borum INDEX locupletissimus, operâ THEODORI
PYLMANNI & aliorum concinnati.

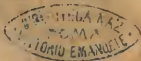

EX OFFICINA PLANTINIANA
RAPHELENGII,
M. D.C. XIV.

Bibl. J. Pansat. Schol. Biv.

TESTIMONIA & IUDICIA DE LVCANO.

LVCANVS ipse de Opere suo
in VII.

*Hac & apud seras gentes, populosq; nepotum,
Sive sua tantum venient in sacula fama;
Sive aliquid magnis nostri quoque cura laboris
Nominibus prodesse potest, cum bella legentur,
Spesq; metusq; simul, perituraq; vota monebunt:
Attonitiq; omnes veluti vementia fata,
Non transmissa, legent, & adhuc tibi, Magne, fa-
uebunt.*

& in X.

*Invidia sacra, Caesar, ne tangere fama:
Nam, si quid Latius fas est promittere Musis,
Quantum Smyrnaei durabunt vatis honores,
Venturi te meq; legent: PHARSALIA nostra
Viues, & à nullo tenebris damnabitur aeo.*

Mella quibus *Gallio* & *Seneca* parentibus natus, petitione honorum abstinuerat, per ambitionem praposteram, ut *Eques Romanus* *Consularibus* potentia aequaretur. Simul acquirenda pecunia breuius iter credebat per procuraciones administrandis Principis negotiis. Idem *Annaum* *Lucanum* genuerat grande adiumentum claritudinis.

Idem xv.

Et *Lucanus* *Annaus*, *Plautiusq;* *Lateranus* *Consul* designatus, virida odia intulere [coniurationi in *Neronem*.] *Lucanum* propria causa accendebant, quod famam carminum eius premebat *Nero*, prohibueratq; ostentare, vanis emulatione. Mox: *Lucanus*, *Quinctianusq;* & *Senecio* diu abnuere. Post promissa impunitate corrupti, quò tarditatem excusarent, *Lucanus* *Atillam* matrem suam, *Quinctianus* *Glicium* *Gallum*, *Senecio* *Annium* *Pollionem*, amicorum praprios, nominauere. Deinde: Non enim mittebant *Lucanus* quoque & *Senecio* passim conscios edere. Postcà: Ex *M. Annai* *Lucani* cadem imperat [*Nero*.] Is profluente sanguine, ubi frigescere pedes manusq;, & paulatim ab extremis cedere spiritum, feruido adhuc & compote mentis pectore intelligit, recordatus carmen à se compositum, quo vulneratum militem per eiusmodi mortis imaginem obuisse tradiderat, versus ipsos rettulit, eaq; illi suprema vox fuit. Postcà: *Atilla* sine absolutione, sine supplicio dissimulata. Iterum ANN. xvi. Interfecto [*Lucano*,] dum rem familiarem eius acriter requirit [*Mella* pater,] accusatq;

*ensatorem concinuit Fabium Romanum, ex intimis
Lucani amicis. Mixta inter patrem filiumq;
coniurationis scientia fingitur, assimilatis Lucani
litteris.*

Verfus quos morientem Lucanum pronunciaſſe
ait Tacitus, ſunt qui hos eſſe exiſtiment:

*Scinditur anuſſus, nec ſicut vulnere ſanguis
Emicuit lentus, ruptis cadit undique venis;
Diſcuſſusq; anima diuerſa in membra meantis
Interceptus aquis. —*

Alii hos:

*Sanguis erant lacryma: quacunque ſoramina nouit
Humor, ab iis largus manat cruor: ora redundant,
Et patula nares: ſudor rubet: omnia plenis
Membra fluunt venis, totū eſt pro vulnere corpus.*

STATIVS PAPINIVS Præfatione
ad Librum ſecundum Siluæum.

*Excludit volumen Genethliacon Lucani, quod
Polla Argentaria cariffima vxorum, cū hunc
diem fortè conſecraremus, imputari ſibi voluit. Ego
non potui maiorem tanti autoris habere reueren-
tiam, quàm quòd laudes eius dicturus Hexametros
meos timui.*

Eiuſdem Genethliacon Lucani:

LUCANI proprium diem frequentes,
*Quisquis collibus Iſthmia Diones
Docto pectora concitatus æſtro,*

Pendentis bibit ungula liquorem.
Ipsi, quos penes est honor canendi,
Vocalis cithara repertor Arcas,
Et tu Bassaridum rotator Euan,
Et Paan, & Hyantia sorores.
Late purpureas nouate vittas.
Crinem comite, candidamq; vestem.
Perfundant edere recentiores.
Docti largius euagentur amnes,
Et plus Aonia virete sylua,
Et si qua patet, aut diem recepit,
Sertis mollibus expleatur umbra.
Centum Thespiacis odora lucis
Stent altaria, victimaq; centum,
Quas Dirce lauat, aut alit Citharon.
Lucanum canimus. fauete linguis.
Vestra est ista dies, fauete Musa,
Dum qui vos geminas tulit per artes
Et iuncta pede vocis, & soluta,
Romani colitur chori Sacerdos.
Felix heu nimis & beata tellus,
Qua pronos Hyperionis meatus
Summis Oceani vides in undis,
Stridoremq; rota cadentis audis,
Que Tritonide fertiles Athenas
Vinctis Batica prouocas trapetis.
Lucanum potes imputare terris.
Hoc plus quam Senecam dedisse mundo,
Aut dulcem generasse Gallionem.
Attollat restuos in astra fontes
Graio nobilior Melete Batis.
Batin Mantua prouocare noli.
Natum protinus, atque humum per ipsam

Primo

Primo murmure dulce vagientem
 Blando Calliope sinu recepit.
 Tum primum posito remissa luctu
 Longos Orpheos exiit dolores:
 Et dixit, puer ò dicite Musis,
 Longa uos citò transire uates,
 Non tamen flumina, nec greges ferarum
 Nec plectro Geticas mouebis Ornos:
 Sed septem iuga, Martiumq; Tybrim,
 Et doctos equites, et eloquente
 Cantu, purpureum trahes Senatum.
 Nocturnas alii Phrygum ruinas,
 Et tardi-reducis uias Vlyssi,
 Et puppem temerariam Minervæ
 (Tritæ uatibus orbita) sequantur.
 Tu carus Latio, memorq; gentis
 Carmen fortior exeris rogatum.
 Ac primum, teneris adhuc in annis
 Ludes Hectora, Thessalosq; currus.
 Et supplex Priami potentis aurum.
 Et sedes reserabis Inferorum.
 Ingratus Nero dulcibus theatris,
 Et noster tibi præferetur Orpheus.
 Dices culmibus Remi vagantis,
 Infandos domini nocentis ignes.
 Tu castæ titulum, decusq; Pollæ
 Incunda dabis allocutione.
 Mox cæpta generosior iuuenta
 Albos ossibus Italis Philippos,
 Et Pharsalica bella detonabis.
 Et fulmen ducis inter arma diui,
 Libertate grauem pia Catonem,
 Et gratum popularitate Magnum.

Tu Pelusiaci scelus Canopi
Deslebis pius, & Pharo cruenta
Pompeio dabis altius sepulchrum.
Hac primo iuuenis canes sub amo
Ante annos Culicis Maroniani:
Cedet Musa rudis ferocis Enni,
Et docti furor arduus Lucreti,
Et qui per freta duxit Argonautas,
Et qui corpora prima transfigurat.
Quin maius loquor, ipsa te Latinis
Aeneis venerabitur canentem.
Nec solam dabo carminis nitorem,
Sed t'adis genialibus dicabo
Doctam, atque ingenio tuo decoram:
Qualem blanda Venus, daretq; Iuno,
Forma, simplicitate, comitate,
Censu, sanguine, gratia, decore.
Et vestros Hymenaon ante postea
Festis cantibus ipsa personabo.
O seua nimium, graueq; Parca,
O nunquam data festis longa! summis
Cur plus ardua casibus petatis?
Cur seua vice magna non senescunt?
Sic natum Nasamonii Tonantis
Post ortus, obitusq; fulminatos,
Angusto Babylon premit sepulchro,
Sic fixum Paridis manu trementis
Peliden Thetis horruit cadentem.
Sic ripis ego murmurantis Hebri
Non mutum caput Orpheos sequebar.
Sic & tu rabidi (nefas) Tyranni
Iussus precipitem subire Lethen,
Dum pugnas canis, arduaq; voce

*Das solatia grandibus sepulchris.
 O dirum scelus! ô scelus! tacebis.
 Sic fata est, leuiterq; decedentes
 Abrafit lachrymas nixente plectro.
 At tu, seu rapidum poli per axem
 Fama curribus arduis leuatus,
 Qua surgunt animæ potentiores,
 Terras despicis, & sepulchra rides:
 Seu pacis meritum nemus reclusæ
 Felix Elysis tenes in oris,
 Quo Pharsālica turba congregatur,
 Et te nobile carmen insonantem
 Pompei comitantur, & Catones:
 Tu magna sacer & superbus umbra
 Nescis Tartaron, & procul nocentum
 Audis verbera, pallidumq; visa
 Matris lampade respicis Neronem,
 Adsis lucidus, & vocante Polla
 Vnum quaso diem, Deos silentum,
 Exores. solet hoc patere limen
 Ad nuptas redeuntibus maritis.
 Hac te non thiasis procax dolosis
 Falsi numinis induit figura,
 Ipsum sed colit, & frequentat ipsum
 Imis altius insitum medullis.
 Ac solatia vana subministrat
 Vultus, qui simili notatus auro
 Stratis prænitet, incubatq; somno.
 Secura procul hinc abite mortes:
 Hac vita genialis est origo.
 Cedat luctus atrox, genisq; manent
 Iam dulces lachryma, dolorq; fessis
 Quicquid flexerat antè, nunc adoret.*

M. FABIVS QVINTILIANVS.

Lucanus ardens & concitatus, & sententiis clarissimus, &, ut dicam quod sentio, magis Oratoribus quàm Poëtis annumerandus.

MARTIALIS de Natali Lucani.

*Hac est illa dies, quæ magni conscia partus
Lucanum populis & tibi Polla dedit.
Heu Nero crudelis, nullaq; inuisor umbra;
Debuit hoc saltem non licuisse tibi.*

Idem de Lucano.

*Sunt quidam qui me dicunt non esse Poëtam,
Sed qui me vendit Bibliopola putat.*

Idem alibi.

—— unicumq; Lucanum
Facunda loquitur Corduba.

AVCTOR Dialogi De Causis
corruptæ eloquentiæ.

*Exigitur enim iam ab Oratore poëticus decor,
non Attii aut Pacuvii veterino inquinatus; sed ex
Horatii & Virgilii & Lucani sacrario prolatus.*

SIDONIUS APOLLINARIS
Lib. 11. Ep. x.

*Reminiscere quòd sape versum Corinna cum suo
Nasone compleuit, Argentaria cum Lucano, &c.*

Idem

Idem Carm. I X.

*Non quod Corduba prapotens alumnis
Facundum ciet, hîc putes legendum.*

Quorum unus &c.

*Pugnam tertius ille Gallicani
Dixit Caesaris, ut gener socerq;
Cognata impulerint in arma Romam:
Tantum dans lacrymas suis Philippis,
Ut credat Cremera leuem ruinam;
Infra & censeat Alliam dolendam,
Ac Brenni in trutina Iouem redemptum;
Postponat Trebiam, &c.*

D. HIERONYMVS in Chronico Eusebiano
num. M M LXXX. in anno X
Neronis.

*M. Anneus Lucanus Cordubensis Poëta in
Pisonianâ coniuratione deprehensus, brachium ad
secandas venas medico præbuit.*

Inscriptio vetus.

M. ANNÆO. LUCANO
CORDVBENSI. POETÆ
BENEFICIO. NERONIS
FAMA, SERVATA

M. AN-

M. ANNÆI LVCANI
VITÆ FRAGMENTVM;

*ex C. Suetonii Tranquilli (ut videtur) libro
de Claris Poëtis.*

[M. Annæus Lucanus Cordubensis] prima ingenii
experimenta in Neronis laudibus dedit quinquennali
certamine. Dein Ciuile bellum, quod cum Pompeio à
Cæsare gestum est, recitauit. [Qui tantæ leuitatis &
immoderatæ linguæ fuit,] vt in præfatione quadam
ætatem & initia sua cum Virgilio comparans, ausus sit
dicere, *Et quantum mihi restat ad Culicem?* Hic initio ad-
olescentiæ, cum ob infestum matrimonium patrem
suum ruri agere longè cognouisset, reuocatus Athenis
à Nerone, cohortique amicorum additus, atque etiam
quæsturâ honoratus. Non tamen permansit in gratiâ.
Siquidem agrè ferens recitante se, subitò, ac nullâ nisi
refrigerandi sui causâ, indicto Senatu, Neronem re-
cessisse; neque verbis aduersus Principem, neque factis
extantibus posthæc temperauit. Adeò vt quondam in
latrinis publicis, clariore cum strepitu ventris emissio,
hemistichium Neronis, magnâ confessorum fugâ, pro-
nuntiârit: *Sub terris tonuisse putas.* Sed & famoso carmi-
ne cum ipsum, tum potētissimos amicorum, grauissi-
mè proscidit. Ad extremum penè signifer Pisonianæ
coniurationis exitit, multus in gloria tyrannicida-
rum palàm prædicanda; ac plenus minarum; vsque ed
intemperans, vt Cæsaris caput proximo cuiq. iactaret.
Verùm detectâ coniuratione, nequaquam animi con-
stantiam præstitit. Facile enim confessus, & ad humili-
mas deuolutus preces; matrem quoque innoxiam in-
ter socios nominauit, sperans impietatem sibi apud
[parricidam] Principem profuturam. Impetrato au-
tem mortis libero arbitrio, codicillos ad patrem cor-
rigendos quibusdam versibus [suis] exarauit, epulatus-
que largiter, brachia ad secandas venas medico præ-
buit. [Poëmata eius prælegi memini: confici verò ac
vanalia proponi, nō tantum operosè ac diligenter, sed
ineptè quoque.]

Eiusdem

Eiusdem

V I T A,

ex Commentario antiquissimo.

M. Annæus Lucanus patrem habuit M. Annæum Melam ex prouinciâ Baticâ Hispaniæ interioris Cordubensem Equitem Rom. illustrem inter suos; notum Romæ, & propter Senecam fratrem, clarum per omnes virtutes virum, & propter studium vitæ quietioris; quod sequens, magis à turba recedebat, minùs latebat. Matrem habuit & regionis eiusdem & vr- bis, Aciliam nomine, Acilii Lucani filiam, oratoris ope- ræ apud proconsules frequentis, & apud clarissimos viros non nullius ingenii, aded non improbandus, vt in scriptis aliquibus hodie quoque durer eius memo- ria: cuius cognomen huic indurum appâret. Natus est 111. Non. Nouemb. C. Cæsare Augusto Germani- co 11. L. Cæsario, coss. Sed in patria sua non valuit educari: fatorum, credo, decretis, vt id ingenium quod Orbem fama sui impleturum cresceret, in domina mundi aleretur vrbe. Octauum enim menseni agens Romam translatus est. ac ne dispar euentus in eo nar- raretur eius qui in Hesiodo refertur, cùm opinio tunc non dissimilis maneret, cunas infantis, quibus fere- batur, apes circumuolârunt, osque insidere compla- res, aut dulcem iam tum spiritum eius inhaurientes, aut sæcundum, & qualem nunc existimamus, futu- rum significantes. Præceptoribus tunc eminentissi- mis est eruditus, eosque intra breue temporis spa- tium ingenio adæquauit: vnâ verò studentes superauit profectibus. Declamauit & Græcè & Latinè cum ma- gna admiratione audientiæ. Ob quod puerili muta- to in Senatorium cultum, & in notitiam Cæsaris Ne- ronis facilè peruenit, & honore vix dum ætate debito dignus iudicatus est. Gessit autem Quæsturam: in qua cum collegis, more tunc vñtato, munus gladiato- rium edidit, secundo populi fauore, Sacerdotium et- iam accepit auguratus. Equidem hætenus tem-
pora

pora habuit secunda. Quæ autem sequuntur, mutata inuidia & odio Neronis, ipsi exitium, domesticis luctum miserabilem attulerunt. Inter amicos enim Cæsaris, quoddam tam conspicuus fieret profectus in poetica frequenter offendebar. Quippe & certamine pentaterico actò, in Pompeii theatro laureis, recitante Nerone, fuerat coronatus, & ex tempore Orpheæ scriptum in experimentum ingenii ediderat; & tres libros quales videmus. Quare inimicum sibi fecit Imperatorem. quo ambitiosè imitante, non hominum tantum, sed & artium sibi principatum vendicante, interdictum est ei poetica, interdictum est etiam causarum actionibus. Hoc factum Cæsaris iuuenili æstimans animi calore, speransque ultionem, à coniuratis in eadem Neronis socius assumptus est: sed parum faustè. Deceptus est enim à Pisone & consularibus, aliisque prætura perfunctis illustribus viris. Dum vindictam expetit, in mortem ieruit. Nam sua sponte coactus vita excedere, venas sibi præcidit; periitque prid. Kal. Maias Attico Vestino & Nerua Syllano coss. x x v i i ætatis annum agens: non sine iactura utilitatis; cum patriæ, quæ tantam immaturè amisit indolem; tum studiorum quoque. reliqui enim v i i. Belli Ciuilis libri locum calumniantibus, tanquam mendosi non darent. qui tamen si sub vero crimine non egent patrocínio, de iisdem dici, quod in Ouidii libris præscribitur, potest: Emendaturus, si licuisset, erat. Exstant eius & alii complures; vt, † Iliacón, Saturnalia. Catafcomon. Siluarum x. Tragedia Medea imperfecta. Salticæ Fabulæ x i v. & Hippamata prosa oratione in Octauium Sagittam: & pro eo, de incendio Urbis. Epistolarum ex Campania. Non fastidiendi quidem omnes: tales tamen, vt Belli Ciuilis videatur accessio.

ANNO.

ANNOTATIVNCVLA

ad præcedentem Vitam.

† In hoc Indiculo Oporum Lucani pleraq. sunt aut corrupta, aut obscura. Foris lucis aliquid attulerit Crinitus, cuius hæc verba: Enumerantur à Grammaticis nostris, præter opus de bello Cæsaris & Pompeii, complura alia ab eodem Lucano composita. Scripsit enim Saturnalia, Silvarum lib. x. Tragediam Medeam, quam non absolvit: de Incendio Urbis: de Incendio Troiæ, cum Priami calamitate: Orpheum: Fabulas complures, & Epistolas. Libri qui Iliacæ inscribitur, (ita enim hic emendat v. e. P. S. cum antè malè scriptum esset, ut illa: Consecrurnalia) meminit Lucianus vel Laërtius vetus Interpres Statii Papinii, qui hæc ex eo citat ad versum DCXLI. libri III. Thebaid.

Atque Helenæ timuisse Deos. ———

Item ad versum CCCXXII. lib. VI. hæc:

Haud aliter raptum transverso limite cæli,
Flammæ Phaëthonta poli videre, Deique
Tum vice mutata totis in montibus ardens
Terra dedit cælo * naturaque versa.

Idem Interpres ad versum CCCXXIV. libri IX. ex Laërtii Catalogo citat hæc:

Thebais Alcmenæ, quæ dum frueretur Olympi
Rector, Luciferum ter iusserat Hesperon esse.

Ex

EX L. FLORI

Historiarum libro IV.

Bellum Cæsaris & Pompeii.

IAM pænè toto orbe pacato, maius erat imperium Romanum, quàm ut ullis externis viribus extinguì posset. Itaque inuidens Fortuna principi gentium populo, ipsum illum in exitium suum armavit. Ac Mariana quidem Cinnanaque rabies intra urbem se præcluserat, quasi experiretur; Sullana tempestas latius, intra Italiam tamen detonuerat; Cæsaris furor atque Pompeii, Urbem, Italiam, gentes, nationes, totum denique quàm patebat imperium, quodam quasi diluvio, & inflammatione corripuit; aded, ut non rectè tantum civile dicatur, ac ne sociale quidem, sed nec externum; sed potius commune quoddam ex omnibus, & plus quàm bellum. Quippe si duces eius inspicias, totus senatus in partibus; si exercitus, hinc x i. legiones, inde x v i i i. flos omnis & robur Italici sanguinis; si auxilia sociorum, hinc Gallici Germanique delectus; inde Deiotarus, Ariobarzanes, Tarcondimotus, Cothus, omne Thraciæ, Cappadociæque, Ciliciæ, Macedoniæ, Græciæ, Italiæ, totiusque robur Orientis; si moram belli, quattuor annis, & pro clade rerum breue tempus; si locum & spatium ubi commissum est, intra Italiam; inde se in Galliam Hispaniamque deflexit; reuersumque ab occasu, totis viribus in Epiro Thessaliaque consedit; hinc in Ægyptum subito transiit; inde respexit Asiam, Africæ

Africæ incubuit, postremò in Hispaniam remigrauit, & ibi aliquando defecit. Sed non & odia partium finita cum bello. Non enim prius quievere, quàm in vrbe ipsa, medio senatu, eorum, qui victi erant, odia, victoris sese cæde satiarent. Causa tantæ calamitatis eadem, quæ omnium, nimia felicitas. Siquidem Quinto Metello & Lucio Afranio consulibus, cum Romana maiestas toto orbe polleret, recentesque victorias, Ponticos & Armenios triumphos in Pompeianis theatris Roma cantaret, nimia Pompeii potètia apud otiosos (vt solet) ciues mouit inuidiam. Metellus ob imminutum Cretæ triumphum, Cato aduersus potentes semper obliquus, detrectare Pompeium, actisque eius obstrepere. Hic dolor transfuersum egit, & ad præsidia dignitati paranda impulit. Fortè tunc Crassus genere, diuitiis, dignitate florebat, vellet tamen auctiores opes. Caius Cæsar eloquentia, & spiritu, & iam consulari alleuabatur. Pompeius tamen super vtrumque eminebat. Sic igitur Cæsare dignitatem comparare, Crasso augere, Pompeio retinere cupientibus, omnibusque pariter potentiæ cupidis, de inuadenda Rep. facilè conuenit. Ergo cum mutuis viribus in suum quisque decus niteretur, Galliam Cæsar inuadit, Crassus Asiam, Pompeius Hispaniam, tres maximos exercitus: & iam sic orbis imperium, societate trium principum occupatur. Decem annos traxit ista dominatio. Exinde quoniam mutuo metu tenebantur, Crassi morte apud Parthos, & morte Iuliæ Cæsaris filię, quæ nupta Pompeio, generi socerique concordiam matrimonii fœdere tenebat, statim æmulatio eru-

pit. Iam Pompeio suspectæ Cæsaris opes, & Cæsari Pompeiana dignitas gravis. Nec hic ferebat parem, nec ille superiorem. Nefas! sic de principatu laborabant, tanquam duos tanta imperii fortuna non caperet. Ergo Lentulo Marcelloque consulibus rupta prima coniurationis fide, de successione Cæsaris senatus, idemque Pompeius agitabat: nec ille abnuebat, si ratio sui proximis comitiis haberetur consulatus; absenti, quem decem tribuni, fauente Pompeio nuper decreuerant, tum dissimulante eodem negabatur. Veniret, & peteret maiorum more. Ille contra flagitare decreta, ac nisi in fide permanerent, non se dimissurum exercitum. Ergo ut in hostem decernitur. His Cæsar agitatùs, statuit præmia armorum armis defendere. Prima ciuilis belli arena, Italia fuit; cuius arces leuibus præsidiis Pompeius infederat; sed omnia subito Cæsaris impetu oppressa sunt. Prima Arimino signa ceciderunt. Tum pulsus Etruria Libo, Umbria Thermus, Domitius Corfinio. Et peractum erat bellum sine sanguine, si Pompeium Brundisii opprimere, ut cœperat, potuisset. Sed ille per obsessi claustra portus nocturna fuga euasit. Turpe dictu. modò princeps patrum, pacis belli que moderator, per triumphatum à se mare lacerata & pænè inermi naue fugiebat. Nec Pompeius ab Italia, quàm senatus ab vrbe fugatur prior: quam pænè vacuam metu, Cæsar ingressus, consulem se ipse facit. Ærarium quoque sanctum, quia tardius aperiebant Tribuni, iussit effringi; censumque & patrimonium populi Romani antè rapuit quàm imperium. Pulso fugatoque Pompeio,

peio, maluit prius ordinare prouincias, quàm ipsum sequi. Siciliam & Sardiniam annonæ pig-
nora, per legatos habuit. Nihil hostile erat in
Gallia, pacem ipse fecerat. Sed ad Hispanien-
ses Pompeii exercitus transeunti per eam duci,
portas claudere ausa Massilia est. Misera, dum
cupit pacem, belli metu in bellum incidit: sed
quia turis muris erat, vinci eam sibi iussit absenti.
Græcula ciuitas, non pro mollitia nominis, & val-
lum cedere, & incendere machinas ausa, & con-
gredi nauibus: sed Brutus, cui mandatum erat
bellum, victos terra marique perdomuit: mox de-
dentibus sese ablata omnia præter (quam portio-
rem omnibus habebant) libertatem. Anceps
variumque, & cruentum in Hispania bellum cum
legatis Cn. Pompeii Petreio & Afranio; quos
Ilerdæ castra habentes, apud Sicorim amnem ob-
sidere, & oppido intercludere aggreditur. Inte-
rim obundatione verni fluminis, com meatibus
prohibet. Sic fame castra tentata sunt, obsessor-
que ipse quasi obsidebatur: sed ubi pax fluminis
rediit; populationibus & pugna campos aperuit;
iterum ferox instat; & cedentes ad Celtiberiam
consecutus, aggere & vallo, & per hæc siti ad de-
ditionem compulit. Sic citerior Hispania rece-
pta est, nec vltior moram fecit. Quid enim
vna post quinque legiones? Itaque vltro cedente
Varrone, Gades, Fretum, Oceanus, omnia felicita-
tem Cæsaris sequebantur. Aliquid tamen ad-
uersus absentem ducem ausa fortuna est circa Il-
lyricum & Africam, quasi de industria prospera
eius aduersis radiarentur. Quippe cum fauces
Adriatici maris iussi occupare Dolabella & Anto-

nus, ille Illyrico, hic Corcyrao littore castra posuissent, iam maria latè tenente Pompeio, repente castra legatus eius Octavius, & Libo ingentibus copiis classicorum vtrimque circumuenit. deditionem fames extorsit Antonio. Missæ quoque à Basillo in auxilium eius rates, quales inopia nauium fecerat, noua Pompeianorum arte Cilicum actis sub mari funibus, captæ quasi per indaginem. duas tamen æstus explicuit: vna, quæ Opi-terginos ferebat, in vadis hæsit, memorandumque posteris exitum dedit. Quippe vix mille iuuenum manus, circumfusi vndique exercitus per totum diem tela sustinuit; & cum exitum virtus non haberet, tamen ne in deditionem veniret, hortante tribuno Vulteio mutuis ictibus in se concurrat. In Africa quoque par & virtus & calamitas Curionis fuit, qui ad recipiendam provinciam missus, pulso fugatoque Varo iam superbus, subitum Iubæ regis aduentum, equitatumque Maurorum sustinere non potuit. Patebat victo fuga, sed pudor suasit, ut amissum sua temeritate exercitum, morte sequeretur. Sed iam debitum par fortuna flagitante, sedem bello Pompeius Epiron elegerat, nec Cæsar moratus; quippe, ordinatis à tergo omnibus, quamuis hiems media prohiberet tempestate, ad bellum nauigauit: positisque ad Oricum castris, cum pars exercitus ob inopiam nauium cum Antonio dimissa, Brundisii moram faceret; adeò impatiens erat, ut ad arcessendos eos, ardente ventis mari, nocte concubia, speculatorio nauigio, solus ire tentauerit. Exstat ad trepidum tanto discrimine gubernatorem vox ipsius: Quid times? Cæsarem vehis.

his. Contractis in vnum vndique omnibus copiis, positisque comminus castris, diuersa erant ducum consilia. Cæsar pro natura ferox, & conficiendæ rei cupidus, ostentare aciem, prouocare, laceßere, nunc obsidione castrorum, quæ erant sedecim millium vallo obducta (sed quid his obesset obsidio, qui patente mari omnibus copiis abundarent?) nunc expugnatione Dyrrhachii irrita, (quippe quam vel situs inexpugnabilem faceret) ad hoc, assiduus in eruptionem hostium præliis (quo tempore egregia virtus Scæuæ centurionis emicuit, cuius in scuto centum atque viginti tela sedere) iam verò direptione urbium sociarum, cum Oricum & Gomphos, & alia castella Thessaliæ vastaret: Pompeius aduersus hæc necitare moras, tergiuersari simul, ut hostem interclusum vndique inopia commeatumum terreret, utque ardentissimi ducis consensesceret impetus. Nec diutius profuit duci salutare consilium. Milites otium, socii moram, principes ambitum ducis increpabant. Sic præcipitantibus fati, prælio sumpta est Thessalia; & Philippicis campis, urbis, imperii, generis humani fata commissa sunt. Nunquam vlllo loco tantum virium populus Romanus, tantum dignitatis fortuna vidit. Trecenta amplius millia hinc & illinc, præter auxilia regum & senatus. Nunquam imminentis ruinæ manifestiora prodigia, fuga victimarum, examina, insignes interdum tenebræ. Dux ipse & nocturna imagine theatri sui audiens plausum in modum planctus circumsonare, & manè cum pullo amiculo (nefas) apud principia conspectus est. Nunquam acrior neque alacrior exercitus

Cæsaris fuit. Inde classica prius, inde tela. An-
notatum quoque committentis aciem Craſtini
pilum; qui mox adaſto in os gladio, ſic inter ca-
dauera repertus, libidinem ac rabiem qua pugna-
uerat, ipſa nouitate vulneris præfererat. Sed
nec minus admirabilior illius exitus belli. Quip-
pe cùm Pompeius adeò equitum copia abunda-
ret, vt facile circumuenturus ſibi Cæſarem videretur, circumuentus ipſe eſt. Nam cùm diu æquo
marte contenderent, iuſſuque Pompeii fuſus à
cornu erupiſſet equitatus, repente hinc ſigno da-
to, Germanorum cohortes tantum in effuſos
equites fecere impetum, vt illi eſſe pedites, hi ve-
nire in equis viderentur. Hanc ſtragem fugien-
tis equitatus, leuis armaturæ ruina comitata eſt.
Tunc terrore latius dato, turbantibus inuicem co-
piis, reliqua ſtrages quali vna manu facta eſt. Nec
vlla res magis exitio fuit, quàm ipſa exercitus ma-
gnitudo. Multus in eo prælio Cæſar fuit, me-
diuſque inter imperatorem & militem. Voces
quoque obequitantis exceptæ, altera eruenta, ſed
docta, & ad victoriam efficax, Miles, faciem feri:
altera ad iactationem compoſita, Parce ciuibus:
cùm ipſe ſequeretur. Felicem vtcunque in ma-
lis Pompeium, ſi eadem ipſum, quæ exercitum
eius, fortuna traxiſſet. Superſtes dignitati ſuæ
vixit, vt cum maiore dedecore per Theſſalica
Tempe equo fugeret, pulſus Lariffa; in deſerto
Ciliciæ ſcopulo; fugam in Parthos, Africam, vel
Ægyptum agitare: vt denique in Peluſiaco lit-
tore, imperio viliffimi regis, conſiliis ſpadonum,
& ne quid malis deſit, Septimii deſertoris ſui gla-
dio trucidatus, ſub oculis vxoris ſuæ liberorum-
que

que moreretur. Quis non peractum esse cum Pompeio crederet bellum? Atqui acrius multò atque vehementius Thessalici incendii cineres recaluerunt. Et in Ægypto quidem aduersus Cæsarem sine partibus bellum. Quippe cùm Ptolemæus rex Alexandriæ; summum ciuilibus belli seculus peregisset, fœdusque amicitiae cum Cæsare medio Pompeii capite sanxisset, vltionem tanti viri manibus quærente fortunâ, causâ non defuit. Cleopatra regis soror affusa Cæsaris genibus, partem regni reposcebat. Aderat puellæ forma, & quæ duplicaretur ex illo, quòd talis passa videbatur iniuriam: odium ipsius regis, qui Pompeii cædem partium fato, non Cæsari dederat, haud dubiè idem in ipsum ausurus si expedisset. Quam vbi Cæsar restitui iussit in regnum, statim ab eisdem percussoribus Pompeii obsessus in regia, quamuis exigua manu, ingentis exercitus molem mira virtute sustinuit. Ac primum ædificiorum proximorum atque naualium incendio, infestorum hostium tela submouit: mox in peninsulam Pharon subitus euasit: inde depulsus in maria, mira felicitate ad proximam classem enatauit, relicto quidem in fluctibus paludamento, seu fato, seu consilio, vt illud ingruentibus hostium telis saxisque peteretur. Tandem receptus à classicis suis, vndique simul hostes adortus, de imbelli ac perfida gente, iusta, generi manibus dedit. Quippe & Theodorus magister, auctor totius belli, & ne virilia quidem portenta, Pothinus atque Ganymedes, diuersi per mare & transfugio & morte consumti, Regis ipsius corpus obrutum limo repperit in aureæ loriceæ honore. In Asia quoque

que nouus rerum motus à Ponto , planè quasi de industria captante fortuna hunc Mithradatico regno exitum , vt à Pompeio pater , à Cæsare filius vinceretur. Rex Pharnaces magis discordiæ nostræ fiducia, quàm virtutis suæ, infesto in Cappadociam agmine ruebat. Sed hunc Cæsar aggressus , vno, & (vt sic dixerim) non toto prælio obtriuit , more fulminis , quod vno eodemque momento venit, percussit, abscellit. Nec vana de se prædicatio est Cæsaris, antè victum hostem esse, quàm visum. Sic cum exteris. At in Africa cum ciuibus multo atrocius quàm in Pharsalia. Huc reliquias partium naufragarum quidam furoris æstus expulerat : nec reliquias diceres, sed integrum bellum. Sparsæ magis, quàm oppressæ vires erant. Auxerat sacramentum ipsa clades Imperatoris : nec degenerabat ducum successio. Quippe satis amplè sonabat in Pompeiani nominis locum, Cato & Scipio. Accessit copiis Mauritanus rex Iuba , videlicet vt latius vinceret Cæsar. Nihil ergo inter Pharsaliam & Thapsion, nisi quòd amplior, coque acrior Cæsarianorum impetus fuit , indignantium post Pompeium crenisse bellum. &c.

M. ANNÆI
L V C A N I
CIVILIS BELLI
SIVE PHARSALIÆ

LIBER PRIMVS.

ELLAPER Emathios plus quàm ci-
uilia campos,
Iusq; datum sceleri canimus, po-
pulumq; potentem
In sua victrici conuersum viscera
dextra:

- Cognatasq; acies: & rupto fœdere regni
5 Certatum totis concussi viribus orbis,
In commune nefas: infestis que obuia signis
Signa, pares aquilas, & pila minantia pilis.
Quis furor o ciues? quæ tanta licentia ferri,
Gentibus inuisis Latum prabere cruorem?
10 Cumq; superba foret Babylon spolianda trophæis.
Ausonius, umbræq; erraret Crassus inulta,
Bella geri placuit nullos habitura triumphos?
Heu, quantum potuit terræ, pelagiq; parari
Hoc, quem ciuiles hauserunt, sanguine, dextra
15 Vnde venit Titan, & nox ubi sidera condit,
Quaq; dies medius flagrantibus aestuat horis,
Et qua brumæ rigens, ac nescia vere remitti,
Astringit Scythicum glaciali frigore pontum:
Subingæ iam Seres, iam barbarus isset Araxes,

Et gens si qua iacet nascenti conscia Nilo. 20
 Tunc, si tantus amor belli tibi Roma nefandi,
 Totum sub Latias leges cum miseris orbem,
 In te verte manus: nondum tibi defuit hostis.
 At nunc semirutis pendent quod mœnia tectis
 Urbibus Italiae, lapsisq; ingentia muris 25
 Saxa iacent; nulloq; domus custodæ tenentur,
 Rarus & antiquis habitator in urbibus errat:
 Horrida quod dūmis, multosq; inarata per annos
 Hesperia est, defuntq; manus poscentibus aruis,
 Non tu Pyrrhe ferox, nec tantis cladibus auctor 30
 Pœnus erit: nulli penitus discindere ferro
 Contigit: alta sedent civilis vulnera dextra.
 Quod si non aliam venturo fata Neroni
 Inuenère viam, magnòq; æterna parantur
 Regna deis, cælumq; suo seruire Tonanti 35
 Non nisi saeuorum potuit post bella gigantum:
 Iam nihil ô Superi querimur: scelera ipsa, nefusq;
 Hac mercede placent: diros Pharsalia campos
 Impleat: & Pœni saturentur sanguine manes:
 Vltima funesta concurrant prœlia Munda. 40
 His, Cæsar, Pêrusina fames, Mutinaq; labores
 Accedant fatis: & quas premit aspera, classes,
 Leucas: & ardenti seruilia bella sub Aetna.
 Multum Roma tamen debet civilibus armis,
 Quod tibi res acta est. Te, cum statione peracta 45
 Astrapetes seruis, prælatis regia cœli
 Excipiet gaudente polo: seu sceptra tenere,
 Sen te flammigeros Phœbi conscendere currus,
 Telluremq; nihil mutato sole timentem
 Igne vago lustrare iuuat: tibi numine ab omni 50
 Cedetur: iurisque tui natura relinquet
 Quis deus esse velis, ubi regnum ponere mundi.

Sed

- Sed neq, in Arctoo sedem tibi legeris orbe:
 Nec polus aduersi calidus quàm mergitur Austris,
 55 Unde tuam videas obliquo sidere Romam.
 Aetheris immensi partem si presseris unam,
 Sentiet axis onus. librati pondera cæli
 Orbe tepe medio: pars ætheris illa sereni
 Tota vacet, nulla quæ obstat à Casare nubes.
 60 Tunc genus humanum positus sibi consulat armis,
 Inq, vicem gens omnis amet: pax missa per orbem
 Ferrea belligeri compestcat limina Iani.
 Sed mihi iam numen: nec, si te pectore vates
 Accipiam, Cirrhaa velim secreta mouentem
 65 Sollicitare Deum, Bacchumque auertere Nysa.
 Tu satis ad dandas Romana in carmina vires.
 Fert animus causas tantarum expromere rerum:
 Immensumque aperitur opus, quid in arma furentẽ
 Impuleris populum, quid pacem excusserit orbi.
 70 Inuidia fatorum serles, summisque negatum
 Stare diu; nimioque graues sub pondere lapsus,
 Nec se Roma ferens. sic, cum compage soluta
 Secula tot mundi suprema coegerit hora,
 Antiquum repetens iterum chaos, omnia mista
 75 Sidera sideribus concurrent: ignea ponti.
 Astra petent: tellus extendere littora nolet,
 Excutietque fretum: fratri contraria Phœbe
 Ibit, et obliquum bigas agitare per orbem
 Indignata, diem poscet sibi: totaque discors
 80 Machina diuulsi turbabit fœdera mundi.
 In se magna ruunt. latis hunc numina rebus
 Crescendi posuere modum, nec gentibus ullis
 Commodat in populum, terræ, pelagique potentem,
 Inuidiam Fortuna suam. tu causæ malorum
 85 Facta tribus dominis communis Roma, nec unquam

In turbam missi feralia fœdera regni,
 O male concordēs, nimiaque cupidine caci,
 Quid miscere inuat vires, orbemque tenere
 In medio? dum terra fretum, terramq; leuabit
 Aer, & longi voluent Titana labores,
 Noxq; diem cœlo totidem per signa sequetur,
 Nulla fides regni socys, omnisq; potestas
 Impatiens consortis erit. nec gentibus ullis
 Credite, nec longè futurum exempla petantur:
 Fraterno primi maduerunt sanguine muri.
 Nec pretium tanti tellus, pontusq; furoris
 Tunc erat: exiguum dominos commisit asylum.

Temporis angusti mansit concordia discors,
 Paxq; fuit non sponte ducum. nam sola futuri
 Crassus erat belli medius mora. Qualiter undas
 Qui secat, & geminum gracilis mare separat Isth-
 Nec patitur cōferre fretum: si terra recedat, (mos,
 Ionium Aegæo frangat mare: sic, ubi sana
 Armia ducum dirimens, miserando funere Crassus
 Assyrias Latio maculauit sanguine Carras,
 Parthica Romanos soluerunt damna furorēs.
 Plus illa vobis acie, quàm creditis, actum est
 Arsacida! bellum victis ciuile dedistis.
 Diuiditur ferro regnum: populiq; potentis,
 Quæ mare, quæ terras, quæ totum possidet orbem,
 Non cepit fortuna duos. nam pignora iuncti
 Sanguinis, & diro ferales omine tedas
 Abstulit ad manes, Parcarum, Iulia, seu
 Intercepta manu. quod si tibi fata dedissent
 Maiores in luce moras, tu sola furentem
 Inde virum poteras, atque hinc retinere parentem;
 Armatasq; manus excusso iungere ferro,
 Vt generos soceris media iunxere Sabina.

Aborte tua discussa fides, bellumq; mouere.

120 *Permissū est ducibus: stimulos dedit amula virtus.*

Tu noua ne veteres obscurant acta triumphos,

Et victis cedas piratica laurea Gallis,

Magne times: te iam series, vsuq; laborum

Erigit, impatiensq; loci fortuna secundi.

125 *Nec quenquam iam ferre potest, Caesar'ue priorem,*

Pompcius'ue parem. quis iustius induit arma,

Scire nefas: magno se iudice quisque tuetur:

Vidtrix causa Deis placuit, sed victa Catoni,

Nec coire pares: alter vergentibus annis

130 *In senium, longoq; toga tranquillior vsu*

Dedidicit iam pace ducem: fameq; petitor

Multa dare in vulgus: totus popularibus auris

Impelli, plausuq; sui gaudere theatri:

Nec reparare nouas vires, multumq; priori

135 *Credere fortuna. stat magni nominis umbra.*

Qualis frugifero quercus sublimis in agro

Exuuias veteres populi, sacrataq; gestans

Dona ducum: nec iam validis radicibus harens,

Pondere fixa suo est: nudosq; per aëra ramos

140 *Effundens, trunco, non frondibus, efficit umbram:*

At quamuis primo nutet casura sub Euro,

Tot circum siluæ firmo se robore tollant,

Sola tamen colitur. Sed non in Casare tantum

Nomen erat, nec fama ducis: sed nescia virtus.

145 *Stare loco: solusq; pudor non vincere bello.*

Acer, & indomitus, quò spes, quoq; ira vocasset,

Ferre manū, & nunquam temerando parcere ferro.

Successus urgere suos: instare favori

Numinis: impellens quicquid sibi summa petenti

150 *Obstaret: gaudensq; viam fecisse ruina.*

Qualiter expressum ventis per nubila fulmen

Ætheris impulsis sonitu, mundiꝑ, fragore
 Emicuit, rupitꝑ, diem, populosꝑ, pauentes
 Terruit, obliqua præstinguens lumina flamma:
 In sua templa furit: nullaꝑ, exire vetante 155
 Materia, magnamꝑ, cadens, magnamꝑ, reuertens
 Dat stragem latè, sparsosꝑ, que recolligit ignes.
 Hæ ducibus causa suberant: sed publica belli
 Semina, quæ populos semper mersere potentes.
 Namꝑ, ut opes iniurias mûndo fortuna subactò 160
 Intulit, & rebus mores cessere secundis,
 Prædique & hostiles luxum suasere rapina:
 Non auro, tectisꝑ, ve modis: mensasꝑ, que priores
 Aspernata fames: cultus gestare decoros
 Vix nuribus, rapuere mares: fecunda virorum 165
 Paupertas fugitur, totòque accersitur orbe,
 Quo gens quaque perit. tunc longos iungere fines
 Agrorum, & quondam duro sulcata Camilli
 Vomere, & antiquos Curiorum passa ligones
 Longa sub ignotis extendere rura colonis: 170
 Non erat is populus, quem pax tranquilla iuuaret,
 Quem sua libertas immotis pasceret armis.
 Inde ira faciles, & , quod suassisset egestas,
 Vile nefas: magnamꝑ, que decus, ferroque petendum,
 Plus patria potuisse sua: mensuræque iuris 175
 Vis erat: hinc leges, & plebiscita coacta,
 Et cum Consulibus turbantes iura Tribuni:
 Hinc rapti prætio fasces, sectorque fauores:
 Ipse sui populus, letalisque ambitus urbi,
 Annua venali referens certamina Campo: 180
 Hinc usura vorax, anidumque in tempore fœnus,
 Et concussæ fides, & multis utile bellum.
 Iam gelidas Casar cursu superauerat Alpes;
 Ingentesque animo motus, bellumque futurum
 Ceperat.

- 85 Ceperat. ut ventum est parui Rubiconis ad undas,
 Ingens visa duci patriæ trepidantis imago,
 Clara per obscuram vultu mœstissima noctem,
 Turrigero canos effundens vertice crines,
 Casarie lacera, nudisque adstare lacertis,
 190 Et gemitu permista loqui: Quò tenditis ultrà?
 Quo fertis mea signa viri? si iure venitis,
 Si cives: hucusque licet. Tunc perculit horror
 Membra ducis, riguère coma, gressúmque coercens
 Languor in extrema tenuit vestigia ripa.
 195 Mox ait: O magna qui mœnia prospicis urbis
 Tarpeia de rupe tonans, Phrygiique penates
 Gentis Iuleæ, & rapti secreta Quirini,
 Et residens celsa Latialis Iuppiter Alba,
 Vestalésque foci, summiq; ò numinis instar.
 200 Roma, faue cœptis: non te furialibus armis
 Persequor: en adsum victor terræque, marique
 Caesar, ubique tuus, (liceat modò) nunc quoq; miles.
 Ille erit ille nocens, qui me tibi fecerit hæstem.
 Inde moras soluit belli, tumidumque per amnem
 205 Signa mouet properè. sic cùm squalentibus aruis
 Aestiferæ Libyes viso Leo comminus hoste
 Subsedit dubius, totam dum colligit iram,
 Mox ubi se saua stimulauit verberè cande,
 Erexitque iubam, & vasto graue murmur hiatu
 210 Infremuit: tum torta leuis si lancea Mauri
 Hæreat, aut latum subeant venabula pectus,
 Per ferrum tanti securus vulneris exit.
 Fonte cadit modico, paruisque impellitur undis
 Puniceus Rubicon, cùm feruida canduit æstas:
 215 Pérque imas serpit valles, & Gallica cœtus
 Limes ab Ausoniis determinat arua colonis.
 Tunc vires præbebat hyems, atque auxerat undas.

Tertia iam gravidus pluuiæ Cynthia cornu,
 Et madidis Euri resolutæ flatibus Alpes.
 Primus in obliquum sonipes opponitur amnem
 Excepturus aquas. molli tum cetera rumpit
 Turba vado fracti faciles iam fluminis undas.
 Cæsar ut aduersum superato gurgite ripam
 Attigit, Hesperia vetitis & constitit aruis,
 Hic, ait, hic, pacem, temerataq; iura relinquo;
 Te Fortuna sequor: procul hinc iam fœdera sunt.
 Credidimus fatis, utendum est iudice bello.
 Sic fatius, noctis tenebris rapit agmina duxor
 Impiger, & torto Balearis verberare funda
 Ocyor, & missa Parthi post terga sagitta:
 Vicinumq; minax inuadit Ariminum, ut ignes
 Solis lucifero fugiebant astra relicto.
 Iamq; dies primos belli visura tumultus
 Exoritur: seu sponte decum, seu turbidus Auster
 Impulerat, mœstam tenuerunt nubila lucem.
 Constitit ut capto iussus deponere miles
 Signa foro, stridor lituum, clangorq; tubarum
 Non pia concinuit cum rauco classica cornu.
 Rupta quies populi, stratisq; excita inuentus
 Diripiunt sacris affixa penatibus arma,
 Quæ pax longa dabat: nuda iam cratæ fluentes
 Inuadunt clypeos, curuatq; cuspide pila,
 Et scabros nigra morsu rubiginis enses.
 Ut nota fulsere aquila, Romanaq; signa,
 Et celsus medio conspectus in agmine Cæsar,
 Diriguere metum, gelidos pavor alligat artus,
 Et tacito mutos voluunt sub pectore questus.
 O male vicinis hæc mœnia condita Gallis!
 O tristi damnata loco! pax alta per omnes,
 Et tranquilla quies populos: nos prada furentum,

- Primaq; castra sumus. melius fortuna dedisses
 Orbe sub Eoo sedem, gelidaq; sub Arcto,
 Errantesq; domos, Latii quam claustra tueri.
 Nos primi Senonum motus, Cimbrumq; ruentem
 255 Vidimus, & Martem Libyes, cursumq; furoris
 Teutonici. quoties Romam fortuna laceffit,
 Hac iter est bellis. gemitu sic quisque latenti,
 Non ausus timuisse palam: vox nulla dolori
 Credita: sed quantū, volucres cum bruma coërcet,
 260 Rura silent, mediusq; iacet sine murmure pontus,
 Tanta quies. Noctis gelidas lux soluerat umbras:
 Ecce facies belli, dubiaq; in praelia menti
 Urgentes addunt stimulos, cunctasq; pudoris
 Rumpunt fata moras: instos Fortuna laborat
 265 Esse ducis motus, & causas inuenit armis.
 Expulit ancipiti discordes urbe Tribunos
 Victo iure minax iactatis curia Gracchis.
 Hos iam mota ducis, vicinaq; signa petentes
 Audax venali comitatur Curio lingua:
 270 Vox quondam populi, libertatemq; tueri
 Ausus, & armatos plebi miscere potentes.
 Utq; ducem varias voluentem pectore curas,
 Conspexit: Dum vocet tua potuere iuuari
 Caesar, ait, partes, quamuis nolente Senatu,
 275 Traximus imperium, tunc, cum mihi Rostra tenere
 Ius erat, & dubios in te transferre Quirites.
 Sed postquam leges bello siluere coacta,
 Pellimur e patriis laribus, patimurq; volentes
 Exilium: tua nos faciat victoria ciues.
 280 Dum trepidant nullo firmata robore partes,
 Tolle moras: semper nocuit differre paratis.
 Par labor atq; metus pretio maiore petuntur.
 Bellantem geminis tenuit te Gallia lustris,

*Pars quota terrarum. facili si prœlia pauca
 Gesseris euentu, tibi Roma subegerit orbem. 285
 Nunc neque te longi remeantem pompa triumphi
 Excipit, aut sacras poscunt Capitolia laurus:
 Lincor edax tibi cuncta negat: gentesq; subactas
 Vix impune feres: socerum depellere regno
 Decretum est genero. partiri non potes orbem: 290
 Solus habere potes. Sic postquam fatus, & ipsi
 In bellum prono tantum tamen addidit ira,
 Accenditque ducem, quantum clamore iuuatur.
 Eleus sonipes, quamuis iam carcere clauso
 Immineat foribus, pronusque repagula laxet: 295
 Connuocat armatos extemplo ad signa maniplos:
 Utque satis trepidum turba coeunte tumultum.
 Composuit vultu, dextraque silentia iussit:
 Bellorum ô socii, qui mille pericula Martis
 Mecum (ait) experti, decimo iam vincitis anno. 300
 Hoc cruor Arctoï meruit diffusus in aruis,
 Vulneraque, & mortes, hyemésq; sub Alpibus acta?
 Non secus ingenti bellorum Roma tumultu
 Concutitur, quam si Pœnus transcenderet Alpes.
 Annibal. implentur valido tirone cohortes: 305
 In classem cadit omne nemus: terraque marique
 Iussus Caesar agi. quid? si mihi signa iacerent
 Marte sub aduerso, ruerentque in terga feroces
 Gallorum populi? nunc, cum Fortuna secundis
 Mecum rebus agat, Superique ad summa vocantes, 310
 Tentamur. veniat longa dux pace solutus
 Milite cum subito, partésque in bella togate,
 Marcellusque loquax, & nomina vana Catones.
 Scilicet extremi Pompeium, emtique clientes
 Continuo per tot satiabunt tempora regno? 315
 Ille reget currus nondum patientibus annis?*

Ille

- Ille semel raptos nunquam dimittet honores?
 Quid iam rura querar totum suppressa per orbem,
 Ac iussam servire famem? quis castra timenti
 320 Nescit mista foro? gladii cum triste minantes
 Iudicium insolita trepidum cinxere corona,
 Atque auso medias perrumpere milite leges
 Pompeiana reum clauserunt signa Milonem?
 Nunc quoque ne lassum teneat priuata senectus,
 325 Bella nefanda parat suetus civilibus armis,
 Et docilis Syllam scelerum vicisse magistrum.
 Utque fera tigris numquam posuere furorem,
 Quas nemore Hyrcano, matrum dum lustra sequuntur,
 Altius caesorum pavit cruor armentorum;
 330 Sic & Syllanum solito tibi lambere ferrum
 Durat, Magne, sitis: nullus semel ore receptus
 Pollutus patitur sanguis mansuescere fauces.
 Quem tamen inueniet tam longa potentia finem?
 Quis scelerum modus est? ex hoc iam te, improbe,
 335 Ille tuus saltem doceat discedere Sylla. (regno
 Post Cilicæ ne vagos, & lassæ Pontica regis
 Prælia, barbarico vix consummata veneno,
 Ultima Pompeio dabitur provincia, Cæsar;
 Quod non, victrices aquilas deponere iussus,
 340 Paruerim? mihi si merces erepta laborum est,
 His saltem longi, non me duce, præmia belli
 Reddantur: miles sub quolibet iste triumphet.
 Conferet exanguis quod se post bella senectus?
 Quæ sedes erit emeritis? quæ rura dabuntur,
 345 Quæ noster veteranus aret? quæ mœnia fessis?
 An melius fient pirata, Magne, coloni?
 Tollite iam pridem victricia, tollite signa:
 Viribus utendum est, quas fecimus. arma tenenti
 Omnia dat, qui iusta negat: nec numina desunt.
 Nam

Nam neq; prada meis, neq; regnū quaritur armis: 359
 Detrahimus dominos urbi seruire parata.
 Dixerat: at dubium non claro murmure vulgus
 Secum incerta fremit: pietas, patriūque penates
 Quāquā cadesferas mentes, animosque tumentes
 Frangunt, sed q̄ro ferri renocantur amore, 355
 Ductorisque metu. Summi tum munera pili
 Lalius, emeritiūque gerens insignia doni,
 Seruati ciuis referentem premia quercum,
 Si licet, exclamat, Romani maxime rector
 Nominis, & fas est veras expromere voces, 360
 Quod tam lenta tuas tenuit patientia vires
 Conquerimur. deerātne tibi fiducia nostri?
 Dum mouet hic calidus spirantia corpora sanguis,
 Et dum pila valent fortes torquere lacerti,
 Degenerem patiēre togam, regnumq; Senatus? 365
 Usqueadeo miserum est ciuili vincere bello?
 Duc age per Scythia populos, per inhospita Syrtis
 Littora, per calidas Libya sitientis arenas.
 Hac manus, ut victū post terga relinqueret orbem,
 Oceani tumidas remo compescuit undas: 370
 Fregit & Arctoo spumantem vortice Rhenum.
 Iussa sequi tam posse mihi, quā velle necesse est.
 Nec ciuis meus est, in quem tua classica Caesar
 Audiero. per signa decem felicia castris,
 Perq; tuos iuro quoumque ex hoste triumphos; 375
 Pectore si fratris gladium, iuguloq; parentis
 Condere me iubeas, plenaq; in viscera partu
 Coniūcis, inuita peragam tamen omnia dextra.
 Si spoliare Deos, ignemq; immittere templis,
 Numina miscabit castrensis flamma Moneta: 380
 Castra super Tusci si ponere Tybridis undas,
 Hesperios audax veniam metator in agros.

Tu quoscumq; voles in planum effundere muros,
His aries actus disperget saxa lacertis:

375 Illa licet, penitus tolli quam iusseris urbem,
Roma sit. His cuncta simul assensere cohortes,
Elatasq; altè, quacumq; ad bella vocaret,
Promisere manus. it tantus ad athera clamor,
Quantus, piniferi Boreas cum Thracium Ossa
390 Rupibus incubuit, curuato robore pressa

Fit sonus, aut rursus redeuntis in athera sylva:
Cesar ut acceptum tam prono milite bellum,
Fataq; ferre videt, ne quo languore moretur
Fortunam, sparsus per Gallica rura cohortes

395 Euocat, & Romam motis petit undique signis.
Deseruere cauo tentoria fixa Lemano,
Castraq; quæ Vogesi curuam super ardua rupem
Pugnaces pictis cohibebant Lingonas armis.

Hi vada liquerunt Isara, qui gurgite ductus

400 Per tam multa suo, fama maioris in amnem
Lapsus, ad aquoreas nomen non pertulit undas.
Soluuntur flauī longa statione Rutheni:

Mitis Atax Latias gaudet non ferre carinas,

Finis & Hesperia promotō limite Varus:

405 Quaq; sub Herculeo sacratu nomine portus
Urget rupe caua pelagus: non Corus in illum
Ius habet, aut Zephyrus: solus sua littora turbat
Circius, & tuta prohibet statione Monæci.

Quaq; iacet littus dubium, quod terra, fretumq;

410 Vendicat alternis vicibus, cum funditur ingens
Oceanus, vel cum refugis se fluctibus aufert.

Ventus ab extremo pelagus sic axe volutet,

Destituatq; ferens: an sidere mota secundo

Tei hyos vnda vaga lunaribus astuet horis:

415 Flammiger an Titan, ut alentos hauriat undas,

Erigat.

Erigat Oceanum, fluctusq; ad sidera tollat,
 Quarite, quos agitat mundi labor: at mihi semper
 Tu, quacumque moues tam crebros causa meatus,
 Ut superi voluere, late. Tunc rura Nemoysi
 Qui tenet, & ripas Aturi, quâ littore curuo 420
 Molliter admissum claudit Tarbellicus aquor,
 Signa mouet, gaudetq; amoto Santonium hoste:
 Et Biturix, longisq; leues Suesones in armis:
 Optimus excusso Lencus Rhemusque lacerto,
 Optima gens flexis in gyrum Sequana franis: 425
 Et docilis rector rostrati Belga conini:
 Aruernique ausi Latio se fingere fratres,
 Sanguine ab Iliaco populi, nimiumque rebellis
 Neruius, & casi pollutus sanguine Cotta:
 Et qui te laxis imitantur Sarmata braccis 430
 Vangiones: Batauniquae truces, quos are recuruo
 Stridentes acnere tuba: quâ Cinga pererrat
 Gurgite: quâ Rhodanus raptum velocibus undis
 In mare fert Ararim: quâ montibus ardua summis
 Gens habitat cana pendentes rupe Gebennas: 435
 Pictones immunes subigunt sua rura, nec ultra
 Instabiles Turonas circumfusa castra coercunt.
 In nebulis Meduana tuis marcere perosus
 Andus, iam placida Ligeris recreatur ab unda.
 Inclyta Caesareis Genabos dissoluitur alis. 440
 Tu quoque letatus conuerti praelia Treuir:
 Et nunc tonse Ligur, quondam per colla decora
 Crinibus effusis toti praelate Comata:
 Et quibus immitis placat ær sanguine diro
 Teutates, horrensque feris altaribus Hesus, 445
 Et Taranis Scythica non mitior ara Diana.
 Vos quoque qui fortes animas, belloque peremptas
 Laudibus in longum vates dimittitis æuam,

Plurimas

Plurima securi fudistis carmina Bardī.

- 450 *Et vos barbaricos ritus, morémque sinistrum
Sacrorum Druida positis repetistis ab armis.
Solis nosse deos, & cæli numina vobis,
Aut solis nescire datum: nemora alta remotis
Incolitis lucis. vobis auctoribus, umbra*
- 455 *Non tacitas Erebi sedes, Ditisque profundi
Pallida regna petunt: regit idem spiritus artius
Orbe alio: longa (canitis si cognita) vita
Mors media est. certè populi, quos despicit Arctos,
Felices errore suo, quos ille timorum*
- 460 *Maximus, haud vrget leti metus. inde ruendi
In ferrum mens prona viris, animaq; capaces.
Mortis: & ignaum reditura parcere vita.
Et vos crinigeros bellis arcere Caycos
Oppositi, petitis Romam, Rhenique feroces*
- 465 *Deseritis ripas, & apertum gentibus orbem.
Casar, ut immensa collecto robore vires
Audendi maiora fidem fecere, per omnem
Spargitur Italiam, vicinaque mœnia complet.
Vana quoque ad veros accessit fama timores,*
- 470 *Irrupitque animos populi, cladémque futuram
Intulit, & velox properantis nuntia belli
Innumeras soluit falsa in præconia linguas.
Est qui, tauriferis ubi se Menania campis
Explicat, audaces ruere in certamina turmas*
- 475 *Afferat, & quæ Nar Tyberino illabitur amni
Barbaricas sæui discurrere Caesaris alas:
Ipsam omnes aquilas, collataque signa ferentem,
Agmine non vno, densisque incedere castris.
Nec, qualem meminere, vident: maiorque, ferusque*
- 480 *Mentibus occurrit, victoque immanior hoste.
Hunc inter Rhenum populos Alpésque iacentes;*

Finibus

Finibus Arctoïis, patriâque à sede renulsos
 Pone sequi, inssimque feris à gentibus Urbem,
 Romano spectante, rapi. sic quisque pauendo
 Dat vires fame: nulloque auctore malorum
 Qua sinxere, timent. nec solum vulgus inani
 Percussam terrore palet: sed curia, & ipsi
 Sedibus exiliere Patres, inuisâque belli
 Consulibus fugiens mandat decreta Senatus.
 Tum qua tuta petant, & qua metuenda relinquât, 470
 Incerti, quò quemque fuga tulit impetus, urgent
 Pracipitem populum, seriâque harentia longa
 Agmina prorumpunt. credas aut tecta nefandis
 Corripuisse fœces, aut iam quatiante ruina
 Nutantes pendere domos. sic turba per urbem 475
 Pracipiti lymphata gradu, velut, unica rebus.
 Spes foret afflictis patrios excedere muros,
 Inconsulta ruit. qualis cum turbidus Auster
 Reppulit à Libycis immensum Syrtibus aquor,
 Fractâque veliferi sonuerunt pondera mali, 500
 Desilit in fluctus desertâ puppe magister,
 Navitâque, & nondum sparsa compage carina,
 Naufragium sibi quisq. facit: sic urbe relicta
 In bellum fugitur. nullum iam languidus auro
 Eualuit reuocare parens, coniuxve maritum 505
 Fletibus, aut patrii, dubia dum vota salutis
 Conciperent, tenere Lares: nec limine quisquam
 Hæsit, & extremo tunc forsitan urbis amata
 Plenus abit visu: ruit irrenocabile vulgus.
 O faciles dare summa Deos, eadêmque tueri 510
 Difficiles! urbem populis, victis que frequentem
 Gentibus, & generis, coëat si turba, capacem
 Humani, facilem venturo Casare prædam
 Ignava liquere manus. cum pressus ab hoste

Claudius

- 515 Clauditur externis miles Romanus in oris,
 Effugit, exigua nocturna pericula vallo:
 Et subitus rapti munimine cessitis agger
 Præbet securos intra tentoria somnos.
 Tu tantum audito bellorum murmure Roma
 520 Desereris; nox una tuis non credita muris.
 Danda tamen venia est tantorū danda pavorum:
 Pompeio fugiente timent. tum pe qua futuri
 Spes saltem trepidas mentes leuaret, addita fati
 Peioris manifesta fides, Superiq; minacēs,
 525 Prodigijs terras implerunt, æthera, pontum.
 Ignota obscura viderunt sidera noctes,
 Ardentēque polum flammis, cæloque volantes
 Obliquas per inane faces, crinēque timendi
 Sideris, & terris mutantem regna cometen
 530 Fulgura fallaci micuerunt crebra sereno:
 Et variis ignis denso dedit ære formas.
 Nunc iaculum longo, nunc sparsō lumine lampas
 Emicuit cælo: tacitum sine nubibus ælis
 Fulmen, & Arctois rapiens de partibus ignem,
 535 Percussit Latiale caput: stelleq; minores
 Per vacuum solita noctis decurrere tempus,
 In medium venēre diem: cornūque coactō
 Iam Phœbe toto fratrem cū redderet orbe,
 Terrarum subita percussa expalluit umbra:
 540 Ipse caput medio Titan cū ferret Olympo,
 Condidit ardentes atra caligine currus,
 Inuoluitque orbem tenebris, gentēsque coëgit
 Desperare diem: qualem fugiente per orius
 Sole Thyestea noctem duxere Mycena
 545 Ora ferox Sicula laxauit Mulciber ætne;
 Nec tulit in cælum flammam, sed vertice prono
 Ignis in Hesperium cecidit latus. atra Charybdis
 B Sanguineum

Sanguineum fundo torfit mare. flebile sani
Latrauere canes. Vestali raptus ab ara
Ignis, & ostendens confectas flamma Latinas 550
Scinditur in partes, geminòque cacumine surgit,
Thebanos imitata rogos. tum cardine tellus
Subsedit, veteremque iugis nutantibus Alpes
Discussere niuem. Tethys maioribus undis
Hesperiam Calpen, summumq; impleuit Atlanta. 555
Indigetes fleuisse deos, Urbis que laborem
Testatos sudore Lares, delapsaque templis
Dona suis, dirasque diem fœdasse volucres
Accipimus, filnisque feras sub nocte relictis
Audaces media posuisse cubilia Roma. 560
Tum pecudum faciles humana ad murmura lingua,
Monstrosique hominum partus numeròque modòq;
Membrorum, matrèmq; suus conterruit infans:
Diraque per populum Cumana carmina vatis
Vulgantur. tum, quos sectis Bellona lacertis 565
Sæua mouet, cecinere deos: crinèmq; rotantes
Sanguinei populi ulularunt tristia Galli.
Compositis plena gemuerunt ossibus urnæ.
Tum fragor armorum, magnaq; per aëria voces
Audite nemorum: & venientes cominus umbra. 570
Quique colunt iunctos extremis mœnibus agros,
Diffugiunt: ingens Urbem cingebat Erinnyis,
Excutiens pronam flagranti vertice pinum,
Stridentèsque comas: Thebanam qualis Agauen
Impulit, aut sani contorsit tela Lycurgi 575
Eumenis: aut qualem iussu Iunonis inique
Horruit Alcides, viso iam Dite, Megaram.
Insonuere tubæ, & quanto clamore cohortes
Miscentur, tantum nox atra silentibus auris
Edidit: & medio visi consurgere Campo 580

Tristia

- Tristia Syllani cecinere oracula manes:*
Tollentemque caput gelidas Anienis ad undas
Agricola fracto Marium fugere sepulcro.
Hac propter placuit Tuscos de more vetusto
 585 *Acciri vates. quorum qui maximus auro*
Aruns incoluit desertæ mœnia Lunc,
Fulminis edoctus motus, venasque calentes
Fibrarum, & monitus volitantis in aëre pennæ,
Monstra iubet primum, quæ nullo semine discors
 590 *Protulerat natura, rapi, steriliq; nefandos*
Ex utero fetus infans ut vrere flammis.
Mox iubet & totam pauidis à cinibus Urbem
Ambiri: & festo purgantes mœnia lustris,
Longa per extremos pomœria cingere fines
 595 *Pontifices, sacri quibus est permissa potestas,*
Turba minor ritu sequitur succincta Gabino,
Vestalémque chorum ducit vittata sacerdos,
Troianam soli cui fas vidisse Minervam.
Tam qui fata deum; secretaque carmina seruant;
 600 *Et lotam paruo reuocant Almone Cybellen:*
Et doctus volucres Augur seruare sinistras:
Septemuirque epulis festis; Titique sodales:
Et Salus lato portans ancilia collo:
Et tollens apicem generoso vertice Flamen.
 605 *Dumque illi effusam longis anfractibus urbem*
Circumeunt, Aruns dispersos fulminis ignes
Colligit, & terræ mæsto cum murmure condit;
Datque locis nomen sacris tunc admonet aris
Electa ceruice marem. iam fundere Bacchum
 610 *Ceperat, obliquoque molas inducere cultro:*
Impatiensque diu non grati victima sacri,
Cornua succincti premerent cum torua ministri,
Deposito victum præbebat poplice collum.

Nec cruor emicuit solitus: sed vulnere largo
 Diffusum rutilo nigrum pro sanguine virus. 615
 Palluit attonitus sacris feralibus Aruns:
 Atque ipsam Superum raptis quasuit in extis.
 Terruit ipse color vatem: nam pallida tetris
 Viscera tincta notis, gelidoque infecta crnore
 Plurimus asperso variabat sanguine linor. 620
 Cernit tabe secur madidum: venasque minaces
 Hostili de parte videt, pulmonis anhel
 Fibra latet, parvusque secat vitalia limes.
 Cor iacet: & saniem per hiantes viscera rimas
 Emittunt, produuntque suas omenta latebras. 625
 Quodque (nefas) nullis impunè apparuit extis,
 Ecce videt capiti fibrarum increscere molem
 Alterius capitis, pars agra & marcida pendet:
 Pars micat, & celeri venas mouet improba pulsu.
 His ubi concepit magnorum fata malorum, 630
 Exclamat: Vix fas Superi quacunque monetis
 Prodere me populis: neque enim tibi summe litau
 Iuppiter hoc sacrum: casique in viscera tauri
 Inferni venere Dei, non fanda timemus:
 Sed venient maiora metu. Dis visa secudent, 635
 Et fibris sit nulla fides, sed conditor artis
 Finxert ista Tages, flexu sic omina Tuscus
 Inuoluens, multaue regens ambage canebat.
 At Figulus, cui cura Deos, secretaque cœli
 Nosse fuit, quem non stellarum Aegyptia Memphis 640
 Aequaret visu, numerisque mouentibus astra,
 Aut hic errat (ait) nulla cum lege per auum
 Mundus, & incerto discurrunt sidera motu:
 Aut, si fata mouent, orbi, generique paratur
 Humano matura lues, terræ ne dehiscant, 645
 Subsidentque vrbes? an tollet feruidus aër
 Tempericem?

- Temperiem? segetes tellus infida negabit?
 Omnis an infusis miscbitur vnda venenis?
 Quod cladis genus, ô Superi? qua peste paratis
 650 Sauiam? extremi multorum tempus in unum
 Conuenere dies. summo si frigida cælo
 Stella nocens nigros Saturni accenderet ignes,
 Deucalioneos fudisset Aquarius imbres,
 Totâque diffuso latuisset in aquore tellus.
 655 Si sanum radiis Nemeæum Phœbe Leonem
 Nunc premeres, toto fluèrent incendiâ mundo,
 Succensusque suis flagrasset curribus æther.
 Hi cessant ignes. tu qui flagrante minacem
 Scorpion incendiis cauda, thêlâsque peruris,
 660 Quid tantum Grædiue parais? nam mitis in alto
 Iuppiter Occasu premitur, Venerisque salubre
 Sidus hebet, motûque celer Cyllenius hæret,
 Et cælum Mars solus habet. cur signa meatus
 Deseruere suos, mundoque obscura feruntur:
 665 Ensi ferri nimium fulget latus Orionis?
 Imminet armorum rabies: ferrique potestas
 Confundet ius omne manu: scelerique nefando
 Nomen erit virtus: multosque exhibet in annos
 Hic furor. & Superos quid prodest poscere finem?
 670 Cum domino pax ista venit. duc Roma malorum
 Continuum seriem: clademque in tempora multa
 Extrahe, ciuili tantum iam libera bello.
 Terruerant satis hæc pauidam præfagia plebem:
 Sed maiora premunt. nam qualis vertice Pindi
 675 Edonis Ogygio decurrit plena Lyao:
 Talis & attonitam rapitur matrona per urbem,
 Vocibus his prodens urgentem pectora Phœbum.
 Quò feror ô Paan? qua me super æthera raptam
 Constituis terra? video Pangea ninosis

Cana iugis, latósque Aemi sub rupe Philippos. 680
 Quis furor hic, ô Phœbe, doce: qua tela, manusq;
 Romana miscent acies, bellúmque sine hoste est?
 Quò diuersa feror? primos me ducis in ortus,
 Quà mare Lagai mutatur gurgite Nili.
 Hunc ego, fluminea deformis truncus arena 685
 Qui iacet, agnosco: dubiam super aquora Syrtim,
 Arentemq; feror Libyen, quò tristis Erinny
 Transtulit Emathias acies. nunc desuper Alpís
 Nubifera colles, atque aëriam Pyrenen
 Abripimur: patria sedes remeamus in urbis: 690
 Impiaque in medio peraguntur bella senatu.
 Consurgunt partes iterum, totúmque per orbem
 Rursus eo. noua da mihi cernere littora ponti,
 Tellurémque nouam: vidi iam Phœbe Philippos.
 Hac ait: & lasso iacuit defecta furore. 695

M. ANNÆI
L V C A N I
CIVILIS BELLI
SIVE PHARSALIÆ

LIBER SECVNDVS.

AMQVE ira patere deum, ma-
nifestaque belli
Signa dedit mundus: legesque, &
fœdera rerum,
Præscia monstrifero vertit natu-
ra tumultu,

- Indixitque nefas. cur hanc tibi rector Olympi
5 Sollicitis visum mortalibus addere curam,
Noscant venturas ut dira per omina clades?
Sine parens rerum cum primum informia regna,
Materiamque rudem flamma cedente recepit,
Fixit in aeternum causas, qua cuncta coercet,
10 Se quoque lege tenens, & secula iussa ferentem
Fatorum immoto dinisit limite mundum:
Sine nihil positum est, sed fors incerta vagatur,
Fertq;, refertq;, vices, & habent mortalia casum:
Sit subitum quodcunque parat: sit caca futuri
15 Mens hominum fati: liceat sperare timenti.
Ergo ubi concipiunt quantis sit cladibus Urbi
Constat ira fides Superum, ferale per urbem

Iustitium: latuit plebeio relictus amictu
Omnis honos: nullos comitata est purpura fasces.
Tum questus tenuere suos, magnusque per omnes 10
Errant sine voce dolor. sic funere primo
Attonita tacere domus, cum corpora nondum
Conclamata iacent, nec mater crine soluto
Exigit ad senos famularum brachia planctus:
Sed cum membra premit fugiente rigentia vita, 20
Vultusque exanimes, oculosque in morte iacentes;
Nec dam est ille dolor, sed iam metus: incubat amens,
Miraturque malum. Cultus matrona priores
Deposuit: maestaque tenent delubra cateruæ.
Ha lacrymis sparsere Deos, hæ pectora duro 30
Affixere solo: lacerasque in limine sacro
Attonita fudere comas: votisque vocari
Assuetas crebris feriunt ululatibus aures.
Nec cuncta summi templo iacere Tonantis:
Diuisere deos: & nullis defuit aris 35
Inuidiam factura parens. quarum una madentes
Scissa genas, planctu liuentes atra lacertos,
Nunc, ait, o misera contundite pectora matres,
Nunc laniate comas, neve hunc differte dolorem,
Et summis seruate malis: nunc flere potestas 40
Dum pendet fortuna ducum: cum vicerit alter,
Gaudendum est. his se stimulis dolor ipse laceffit.
Nec non bella, viri, diuersaque castra petentes
Effundunt iustas in numina fæua querelas.
O misera sortis, quod non in Punica nati 45
Tempora Cannarum fuimus, Trebiaque, inuentus.
Non pacem petimus Superi: date gentibus iras:
Nunc urbes excite feras: coniuret in arma
Mundus: Achæmeniis decurrant Medica Susis
Agmina: Massagetæ Scythicus non alliget Ister: 50
Fundat

- Fundat ab extremo flauos Aquilone Suënos
 Albis, & indomitum Rheni caput: omnibus hostes
 Reddite nos populis: cinile auertite bellum:
 Hinc Dacus premat, inde Getes: occurrat Iberis*
 55 *Alter: ad Eoas hic vertat signa pharetras.
 Nulla vacet tibi Roma manus. vel perdere nomen
 Si placet Hesperium Superi, collapsus in ignes
 Plurimus ad terram per fulmina decidat ather.
 Sane parens utrasque simul partésque ducésque,*
 60 *Dum nondum meruere, feri. tantone nouorum
 Pronentu scelerum quarunt, uter imperet Vrbi?
 Vix tanti fuerat ciuilia bella moueri,
 Vt neuter. Tales pietas peritura querelus
 Egerit: at miseros angit sua cura parentes,*
 65 *Oderuntque grauis vinacia fata senecta,
 Seruatósque iterum bellis ciuilibus annos.
 Atque aliquis magno querens exempla timori,
 Non alios, inquit, motus tunc fata parabant,
 Cum post Teutonicos victor, Libycósque triumphos*
 70 *Exul limosa Marius caput abdedit vlua.
 Stagna auidi texere soli, laxa'que paludes
 Depositu Fortuna, tuum: mox vincula ferri
 Exedere senem, longúsque in carcere pador.
 Consul, & enersa felix moriturus in vrbe*
 75 *Pœnas antè dabat scelerum. mors ipsa refugit
 Sape virum, frustra'que hosti est concessa potestas
 Sanguinis inuisi. primo qui cadis in ictu
 Diriguit, ferrumque manu torpente remisit,
 Viderat immensam tenebroso in carcere luem,*
 80 *Terribilésq; Deos scelerum: Mariúmque futurum:
 Audierátque pauens: Non hac contingere fas est
 Colla tibi: debet multas hic legibus aui,
 Ante suam, mortes: vanum depone furorem.*

Si libet ulcisci deleta funera gentis,
 Hunc Cimbri seruate senem. non ille fauore
 Numinis, ingenti Superûm protectus ab ira, 85
 Vir ferus, & Romam cupienti perdere futo
 Sufficiens. idem pelago delatus iniquo
 Hostilem in terram, vacuisque mapalibus actus,
 Nuda triumphati iacuit per regna Ingurtha, 90
 Et Pœnos pressit cineres. solatia fati
 Carthago, Mariûsque tulit: pariterque iacentes
 Ignorere deis. Libycas ibi colligit iras,
 Vt primum fortuna redit: seruilis soluit
 Agmina: conflato sauias ergastula ferro 95
 Exeruerè manus. nulli gestanda dabantur
 Signa ducis, nisi qui scelerum iam fecerat usum,
 Attuleratque in castra nefas. prò fata! quis ille,
 Quis fuit ille dies, Marius quo mœnia victor
 Corripuit? quantòque gradu mors sana cucurrit? 100
 Nobilitas cum plebe perit: latèque vagatur
 Ensis: & à nullo reuocatum est pectore ferrum.
 Stat crux in templis: multaque rubentia cade
 Lubrica saxa madent. nulli sua profuit, atas.
 Non senis extremum piguit vergentibus annis 105
 Pracipitasse diem: nec primo in limine vitæ
 Infantis miseri nascentia rumpere fata.
 Crimine quo parui cadem potuere mereri?
 Sed satis est iam posse mori. trahit ipse furoris
 Impetus: &, visum est lentis, quassisse nocentem. 110
 In numerum pars magna perit: rapuitque cruentus
 Victor ab ignota vultus cervice recisos,
 Dum vacua pudet ire manu. spes una salutis
 Oscula polluta fixisse trementia dextra.
 Mille licet gladii mortis noua signa sequantur, 115
 Degener o populus, vix secula longa decorum

- Sic meruisse viris, nedum breue dedecus aui,
 Et vitam, dum Sylla redit. cui funera vulgi
 Flere vacet? vix te sparsum per viscera Babi
 120 Innumeras inter carpentis membra corona
 Discessisse manus: aut te presage malorum
 Antoni, cuius laceris pendentia canis
 Ora ferens milos festa rorantia mensa
 Imposuit. truncos laceravit Fimbria Crassos.
 125 Scaua Tribunitio maduerunt robora: abo.
 Te quoq, neglectum violat a Scauola dextra
 Ante ipsam penetrale Dea, semperque calentes
 Maectauere focos: paruum sed fessa senectus
 Sanguinis effudit ingulo, flammisque pepercit.
 130 Septimius hac sequitur, repetitis fascibus, annus:
 Ille fuit vita Mario modus, omnia passo,
 Qua peior fortuna potest, atque omnibus uso,
 Quae melior: mensoque, homini quid fata pararent.
 Iam quot apud Sacri cecidere cadauera portum?
 135 Aut Collina tulit strat as quot porta cateruas,
 Tunc cum penè caput mundi, rerumque potestas
 Mutauit tratata locum, Romanaque Samnis
 Ultra Caudinas sperauit vulnera Furcas?
 Sylla quoque immensis accessit cladibus ultor.
 140 Ille quod exiguum restabat sanguinis Urbi
 Hausit, dumq, nimis iam putrida membra recidit,
 Excessit medicina modum, nimiumque secuta est,
 Quam morbi duxere, manus, perière nocentes;
 Sed cum iam soli possent superesse nocentes.
 145 Tunc data libertas odiis, resolutaque legum
 Franis ira ruit. non uni cuncta dabantur,
 Sed fecit sibi quisque nefas. semel omnia victor
 Iusserat, infandum domini per viscera ferrum
 Exegit famulus: nati maduere paterno
 Sanguine.

Sanguine. certatum est, cui ceruix casa parentis 150
 Cederet: in fratrum ceciderunt pramia fratres.
 Busta repleta fuga, permistaque vincta sepultis
 Corpora: nec populum latebra cepere ferarum.
 Hic laqueo fauces, elisaque guttura fregit:
 Hic se precipiti iaculatus pondere dura 155
 Dissiluit percussus humo: mortis que cruento
 Victori rapuere suas: hic robora busti
 Extruit ipse sui, nec dum omni sanguine fuso
 Desilit in flammis, & dum licet, occupat ignes.
 Colla ducum pilo trepidam gestatâ per urbem, 160
 Et medio congesta foro: cognoscitur illic
 Quicquid ubique latet scelerum. non Thracia tantum
 Vidit Bistonii stabulis pendere tyranni,
 Postibus Antai Libye: nec Gracia mœrens
 Tot laceros artus Pisaa fleuit in aula. 165
 Cum iam tabe fluunt, confusaque tempore multo
 Amisere notas, miserorum dextra parentum
 Colligit, & pauido subducit cognita furto.
 Neque ipsum memini casi deformia fratris
 Ora rogo cupidum, vetitisque imponere flammis, 170
 Omnia Syllana lustrasse cadauera pacis:
 Perque omnes truncos, cum qua ceruice recisum
 Conueniat, quasisse caput. Quid sanguine manes
 Placatos Catuli referam? cui victima tristes
 Inferias Marius, forsân nolentibus umbris, 175
 Pendit, inexpleto non fanda piacula busto:
 Cum laceros artus, equataque vulnera membris
 Vidimus, & toto quamuis in corpore caso
 Nil anima letale datum, moremque nefanda
 Dirum sauitia, pereuntis parcere morti. 180
 Anulsa cecidere manus, exsectaque lingua
 Palpitat, & muto vacuum ferit aëra motu.

Hic

- Hic aures, alius spiramina naris adunca
 Amputat: ille canis enoluit sedibus rbes,
 185 Vltimâque effodit spectatis lumina membris.
 Vix erit ulla fides, tam saui criminis unum
 Tot pœnas cepisse caput. sic mole ruina
 Fracta sub ingenti miscentur pondere membra:
 Nec magis informes veniunt ad littora trunci,
 190 Qui medio periëre freto. quid perdere fructum
 Iuuit, & ut vilem, Marii confunderet vultum?
 Ut scelus hoc Sylla, cadêsque ostensa placeret,
 Agnoscendus erat. Vidit Fortuna colonos
 Prænestina suos cunctos simul ense recisos,
 195 Vnius populum pereuntem tempore mortis.
 Tunc flos Hesperia, Latii iam sola iuuentus,
 Concidit, & misera maculauit ouilia Roma.
 Tot simul infesto iuuenes occumbere leto,
 Sape fames, pelagique furor, subito a' que ruina,
 200 Aut cœli, terræque lues, aut bellica clades,
 Numquam pœna fuit. densi vix agmina vulgi
 Inter & exangues immissa morte cateruas
 Victores mouëre manus. vix cade peracta
 Procumbunt, dubiaque labant cœruice: sed illos
 205 Magna premit strages: peraguntq; cadauera partē
 Cadis: viua graues elidunt corpora trunci.
 Intrepidus tantū sedit securus ab alto
 Spectator sceleris: miseri tot millia vulgi
 Non piguit iussisse mori. congesta recepit
 210 Omnia Tyrrhenus Syllana cadauera gurgēs.
 In fluuium primi cecidëre, in corpora summi.
 Precipites hasëre rates, & strage cruenta
 Interruptus aquis fluxit prior amnis in aquor,
 Ad molem stetit unda sequens: nam sanguinis alti
 215 Vis sibi fecit iter, campūque effusa per omnem,
 Præcipitique

Præcipitiq̃ue riuens Tyberina ad flumina riuo
 Hærentes adiunxit aquas: nec iam alueus amnem,
 Nec retinent ripæ, redeuntq̃ cadauera campo.
 Tandem Tyrrhenas vix eluctatus in undas
 Sanguine caruleum torrenti diuidit aquor. 220
 His ne, Salus rerum, Felix his Sylla vocari,
 His meruit tumulum medio sibi tollere Campo?
 Hæc rursus patienda manent: hoc ordine belli
 Ibitur: hic stabit ciuilibus exitus armis.
 Quancquàm agitant grauiora metus, multoq̃ coitur 225
 Humani generis maiore in prælia damno.
 Exulibus Mariis bellorum maxima merces
 Roma recepta fuit: nec plus victoria Sylla
 Præstitit, inuisas penitus quàm tollere partes.
 Hos aliò fortuna vocat: olimq̃, potentes 230
 Concurrunt, neuter ciuilia bella moueret,
 Contentus, quo Sylla fuit. Sic mœsta senectus
 Præteritiquæ memor flebat, metuensq̃ futuri.
 At non magnanimi percussit pectora Bruti
 Terror, & in tanta pauidi formidine motus 235
 Pars populi lugentis erat: sed nocte sopora,
 Parrhasis obliquos Helice cùm verteret axes,
 Atria cognati pulsat non ampla Catonis.
 Inuenit insomni voluentem publica cura
 Fata virum, casusque Urbis, cunctisq̃ timentem, 240
 Securumque sui, farique his vocibus orsus.
 Omnibus expulsa terris, olimq̃, fugata
 Virtutis iam sola fides, quam turbine nullo
 Excutiet fortuna tibi, tu mente labantem
 Dirige me, dubium certo tu robore firma. 245
 Nanque alii Magnū, vel Cæsaris arma sequantur:
 Dux Bruto Cato solus erit. pacem ne tueris,
 Inconcussa tenens dubio vestigia mundo?

- An placuit, ducibus scelerum, populique furentis
 250 Cladibus immistum civile absoluerè bellum?
 Quemque sua rapiunt scelerata in praelia cause:
 Hos polluta domus, legesque in pace timende,
 Hos ferro fugienda fames, mundi que ruina
 Permiscenda fides. nullum furor egit in arma.
 255 Castra petunt magna victi mercede: tibi uni
 Per se bella placent? quid tot durasse per annos
 Profuit immunem corrupti moribus aui?
 Hoc solum longa pretium virtutis habebis?
 Accipient alios, facient te bella nocentem.
 260 Ne tantum o Superi liceat feralibus armis,
 Has etiam mouisse manus: nec pila lacertis
 Missa tuis caca telorum in nube ferantur:
 Nec tanta incassum virtus eat. ingeret omnis
 Se belli fortuna tibi. quis nolet ab isto
 265 Ense mori, quamuis alieno vulnere labens,
 Et scelus esse tuum? melius tranquilla sine armis
 Otia solus ages: sicut caelestia semper
 Inconcussa suo voluuntur sidera lapsu.
 Fulminibus propior terra succenditur aer,
 270 Imaque telluris ventos, tractusque cornescos
 Flammarum accipiunt: nubes excedit Olympus
 Lege deum. minimas rerum discordia turbat:
 Pacem summa tenent. quam late Caesaris aures
 Accipient tantum venisse in praelia ciuem!
 275 Nam pralata suis nunquam diuersa dolebit
 Castra ducis Magni. nimium placet ipse, Catoni
 Si bellum civile placet. pars magna Senatus,
 Et duce priuato gesturus praelia Consul
 Sollicitant, proceresque alii: quibus adde Catonem
 280 Sub iuga Pompeii, toto iam liber in orbe
 Solus Caesar erit. quod si pro legibus arma

Ferre iunat patriis, libertatēque tueri:
 Nunc neq; Pompeii Brutum, neq; Caesaris hostem,
 Post bellum victoris habe. Sic fatur. at illi
 Arcano sacras reddit Cato pectore voces. 285
 Summum Brute nefas ciuilia bella fatemur:
 Sed quò fata trahunt, virtus secura sequetur.
 Crimen erit Superis & me fecisse nocentem.
 Sidera quis, mundūque velit spectare cadentem
 Expers ipse metus? quis, cum ruat arduus ather, 290
 Terra labet, misto coeuntis pondere mundi,
 Complosas tenuisse manus? gentes ne furorem
 Hesperium ignota, Romanaque signa sequentur,
 Deductique fretis alio sub sidere reges?
 Otia solus agam? procul hunc arcete furorem 295
 O Superi, motura Datas ut clade, Getasque
 Securo me Roma cadat. cen morte parentem
 Natorum orbatum, longum producere funus
 Ad tumulum iubet ipse dolor: iuuat ignibus atris
 Inferuisse manus, constructoque aggere busti 300
 Ipsum atras tenuisse faces: non ante reuellar,
 Exanimem quam te complectar Roma, tuūque
 Nomen libertas, & inanem prosequar umbram.
 Sic eat: immites Romana piasula diui
 Plena ferant: nullo fraudemus sanguine bellum. 305
 O utinam, cœlique Deis, Erebiq; liberet
 Hoc caput in cunctas damnatum exponere pœnas!
 Deuotum hostiles Decium pressere cæterua:
 Me gemina figant acies, me barbara telis
 Rheni turba petat: cunctis ego peruius hastis 310
 Excipiam medius totius vulnera belli.
 Hic redimat sanguis populos: hac cade luatur,
 Quicquid Romani mernerunt pendere mores.
 Ad inga cur faciles populi, cur sana volentes
 Regna

- 315 Regna pati pereunt? me solum inuadite ferro;
 Me frustra leges & inania iura tuentem:
 Hic dabit, hic pacem iugulus, finemque laborū
 Gentibus Hesperiiis: post me regnare volenti
 Non opus est bello. quin publica signa, ducemque
 320 Pompeium sequimur? nec, si fortuna fauebit,
 Hunc quoque totius sibi ius promittere mundi
 Non bene compertum est: ideo me milite vincat,
 Ne sibi se vicisse putet. Sic fatur: & acres
 Irarum mouit stimulos: iuuenisque calorem
 325 Excitat in nimios bellici civilis amores.
 Interea, Phæbo gelidas pellente tenebras,
 Pulsata sonuere fores: quas sancta relictō
 Hortensi mærens irrupit Marcia busto.
 Quondam virgo toris melioris iuncta mariti:
 330 Mox ubi connubii pretium, mercesque soluta est
 Tertia iam soboles, alios secunda penates
 Impletura datur; geminas è sanguine matris
 Permixtura domos. sed postquam condidit urna
 Supremos cineres, miserando concita vultu,
 335 Effusas laniata comas, concussaque pedibus
 Verberibus crebris, cineresque ingesta sepulcri,
 Non aliter placitura viro, sic mæsta profatur:
 Dum sanguis inerat, dum vis materna, peregi
 Iussa Cato, & geminos excepi feta maritos.
 340 Visceribus lassis, partemque exhausta; reuertor
 Iam nulli tradenda viro. da fœdera prisca
 Illibata tori: da tantum nomen inane
 Connubii: liceat tumulo scripsisse, Catonis
 Marcia: nec dubium longo queratur in aeo,
 345 Mutarim primas expulsa, an tradita, tedas.
 Non me letorum sociam, rebusq; secundis
 Accipis: in curas venio, partemque laborum.

Da mihi castra sequi: cur tuta in pace relinquit,
Et sit ciuili propior Cornelia bello?

Ha flexere virum voces, & tempora quanquam 350
Sunt aliena toris, iam fato in bella vocante:

Fœdera sola tamen, vanaque carentia pompa
Iura placent, sacrisq; deos admittere testes.

Festa coronato non pendent limine feta;
Infulaque in geminos discurrit candida postes, 355

Legitimaq; facies, gradibusque accliuis eburnis
Stat torus, & picto vestes discriminat auro:

Turritaque premens frontem matrona corona,
Tralata vetuit contingere limina planta.

Non timidum nupta leuiter tectura pudorem 360
Lutea demissos velarunt flammea vultus:

Balteus haud fluxos gemmis astrinxit amictus,
Colla monile decens, humerisque harentia primis

Suppara nudatos cingunt angusta lacertos. 365
Sic, ut erat, mœsti seruans lugubria cultus,

Quoque modo natos, hoc est amplexa maritum.
Obsita funerea celatur purpura lana.

Non soliti luserè sales: nec more Sabino
Exceptit tristis conuicia festa maritus.

Pignora nulla domus, nulli coière propinqui. 370
Iunguntur taciti, contentique auspice Bruto.

Ille nec horrificam sancto dimouit ab ore
Casariem, duroque admisit gaudia vultu:

(Ut primum tolli feralia viderat arma,
Intonso rigidam in frontem descendere canos 375

Passus erat, mœstamq; genis increscere barbam.
Vni quippe vacat studiisque odiisque carenti,

Humanum lugere genus) nec fœdera prisca
Sunt tentata tori: iusto quoq; robur amori

Restitit. hi mores, hac duri immota Catonis 380

- Secta fuit, seruare modum, finemq; tenere,
 Naturamque sequi, patriaq; impendere vitam,
 Nec sibi, sed toti genitum se credere mundo.
 Huic epula, vicisse famem: magnique penitus,
 385 Submouisse hyemem tecto: pretiosaq; vestis,
 Hirtam membra super Romani more Quiritis
 Induxisse togam: Venerisque huic maximus usus,
 Progenies, Vrbi pater est, Vrbiq; maritus:
 Iustitia cultor, rigidi seruator honesti:
 390 In commune bonus: nullósque Catonis in actus
 Subrepsit, partemq; tulit sibi nata voluptas.
 Interea trepido discedens agmine Magnus,
 Moenia Dardanii tenuit Campana coloni.
 Hac placuit belli sedes, hinc summa mouentis
 395 Hostis in occursum sparsas extendere partes,
 Vmbrosis mediam qua collibus Appenninus
 Erigit Italiam, nullo quâ vertice tellus
 Altius intumuit propiusque accessit Olympo.
 Mons inter geminas medius se porrigit undas
 400 Inferni Superique maris: collésque coërcent
 Hinc Tyrrhena vado frangentes aquora Pisa,
 Illinc Dalmaticis obnoxia fluctibus Ancon.
 Fontibus hic vastis immensos concipit amnes,
 Flumináque in gemini spargit diuortia ponti.
 405 In laeuum cecidere latus, veloxque Metaurus,
 Crustuminiúmque rapax, & iunctus Isapis Isauro,
 Sennaq; & Adriacas qui verberat Aufidus undas:
 Quóque magis nullum tellus se soluit in amnem,
 Eridanus, fractásque enoluit in aquora silvas,
 410 Hesperiamq; exhaurit aquis. Hunc fabula primum
 Populea fluuium ripas umbrasse corona:
 Cúmque diem pronum transuerso limite ducens,
 Succendit Phaëthon flagrantibus athera loris,
 C 2 Gurgitibus

Gurgitibus raptis penitus tellure perusta,
 Hunc habuisse pares Phœbeis ignibus undas. 415
 Non minor hic Nilo, si non per plana iacentis
 Aegypti Libycas Nilus stagnaret arenas.
 Non minor hic Istro, nisi quod, dum permeat orbem
 Ister, casuros in qualibet aquora fontes
 Accipit, & Scythicas exit non solus in undas. 420
 Dexteriora petens montis declivia Tybrim
 Vnda facit, Rutubamque cauum. delabitur inde
 Vulturiusque celer, nocturnaq; editor aure
 Sarnus, & umbrosa Liris per regna Maricæ
 Vestinus impulsus aquis, radensq; Salerni 425
 Culta Siler, nullasq; vado qui Macra moratus
 Alnos, vicina procurrit in aquora Luna.
 Longior educto quâ surgit in æra dorso,
 Gallica rura videt, denexasque excipit Alpes.
 Tunc Umbris Marfisq; ferax, domitusque Sabello 430
 Vomere, piniferis amplexus rupibus omnes
 Indigenas Latii populos, non deserit antè
 Hesperiam, quàm cum Scyllæis clauditur antris, 435
 Extenditque suas in templa Lacinia rupes,
 Longior Italia, donec confinia pontus
 Solueret incumbens, terrasque repelleret aquor.
 At postquam gemino tellus elisa profundo est,
 Extremi colles Siculo cessere Peloro.
 Caesar in arma furens, nullas, nisi sanguine fuso,
 Gaudet habere vias, quod non terat hoste vacantes 440
 Hesperiae fines, vacuosque irrumpat in agros,
 Atq; ipsum non perdat iter, consertaque bellis
 Bella gerat. non tam portas intrare patentes
 Quàm fregisse inuat: nec tam patiente colono
 Arua premi, quàm si ferro populetur, & igni. 445
 Concessa pudet ire via, cinemque videri.

Tunc

- Tunc urbes Latii dubie, varioque favore
 Ancipites, quanquam primo terrore ruentis
 Cessura belli, denso tamen aggere firmant
 450 Mœnia, & abrupto circumdant undique vallo:
 Saxorumque orbes, & quæ super eminus hostem
 Tela petant, altis murorum turribus aptant.
 Pronior in Magnum populus, pugnatque minaci.
 Cum terrore fides: ut cum mare possidet Auster
 455 Flatibus horrifonis, hunc æquora tota sequuntur:
 Si rursus tellus pulsu laxata tridentis
 Aeolii, tumidis immittat fluctibus Eurum,
 Quannuis icta nouo, ventum tenuere priorem
 Aequora, nubiferoque polus cum cesserit Euro,
 460 Vendicat vnda Notum. Facilis sed vertere mentes.
 Terror erat, dubiamque fidem fortuna ferebat.
 Gens Hetrusca fuga trepidi nudata Libonis,
 Iusq; sui pulso iam perdidit Umbria Thermo.
 Nec gerit auspiciis civilia bella paternis
 465 Caesaris audito conuersus nomine Sylla.
 Varius, ut admota pulsarunt Auximon ala,
 Per diuersa ruens neglecto mœnia tergo,
 Quæ silua, quæ saxa, fugit. depellitur arce
 Lentulus Esculea. victor cedentibus instat,
 470 Deuertitque acies: solusque ex agmine tanto
 Dux fugit, & nullas ducentia signa cohortes.
 Tu quoque nudatam commissa deseris arcem
 Scipio Luceria: quanquam fortissima pubes
 His sedeat castris, iampridem Caesaris armis
 475 Parthorum subducta metu: quæ Gallica damna
 Suppleuit Magnus, dumque ipse ad bella vocaret,
 Donauit socero Romani sanguinis usum.
 At te Corfini validis circumdata muris
 Tecta tenent pugnax Domiti: tua classica seruat
 C 3 Opposita

Oppositus quondam polluto tiro Miloni.
 480
 Ut procul immensam campo consurgere nubem,
 Ardentésque acies percussis sole corusco
 Conspectis telis, Socii decurrite, dixit,
 Fluminis ad ripas, vndaq; immergite pontem.
 Et tu montanis totus nunc fontibus exi,
 485
 Atque omnes trahе gurges aquas, ut spumeus aluos
 Discussa compage feras. hoc limite bellum
 Hareat, hac hostis lentus terat otia ripa.
 Precipitem cohibete ducem: victoria nobis
 490
 Hic primum stans Caesar erit. nec plura locutus,
 Deuoluit rapidum nequicquam mœnibus agmen.
 Nam prior è campis, ut conspicit amne saluo
 Rumpi Caesar iter, calida prolatus ab ira,
 Non satis est muris latebras quassisse pauidi?
 495
 Obstruitis campos, fluuiis arcere paratis,
 Ignavi? non si tumido me gurgite Ganges
 Summonecat, stabit iam flumine Caesar in ullo,
 Post Rubiconis aquas. equitum properate caterna:
 Ite simul pedites: ruiturum ascendite pontem.
 500
 Hac ubi dicta, lenis totas accepit habenas
 In campum sonipes: crebroque simillima nimbo
 Trans ripam validi torserunt tela lacerti.
 Ingreditur pulsa fluuium statione vacantem
 Caesar, & ad tutas hostis compellitur arces.
 505
 Et iam moturas ingentia pondera turres
 Erigit, & mediis subrepsit vinea muris.
 Ecce, nefas belli, reſeratis agmina portis
 Captiuum traxere ducem, cuiusq; superbi
 Constitit ante pedes. vultu tamen alta minaci
 510
 Nobilitas recta ferrum cernice poposcit.
 Scit Caesar pœnamq; peti, veniamque timeri.
 Viue, licet nolis, & nostro munere, dixit,

- Cerne diem. victis iam spes bona partibus esto,
 Exemplumque mei: vel, si libet, arma retenta,
 515 Et nihil hac venia, si viceris ipse, paciscor.
 Fatur: & astrictis laxari vincula palmis
 Imperat. heu quanto melius vel cade peracta
 Parcere Romano potuit fortuna pudori!
 Poenarum extremum cui, quod castra secutus
 520 Sit patria, Magnūque ducem, totumq; Senatum,
 Ignosci. premit ille graues interritus iras:
 Et secum: Romam ne petes, pacisq; recessus
 Degener? in medios belli non ire furores -
 Iamdudum moriture paras? rue certus, & omnes
 525 Lucis rumpe moras, & Caesaris effuge munus.
 Nescius interea capti ducis arma parabat
 Magnus, ut admixto firmaret robore partes.
 Iamque secuturo iussurus classica Phæbo,
 Tentandasque ratus moturi militis iras,
 530 Alloquitur tacitas veneranda voce cohortes:
 O scelerum ultores, melioraque signa secuti:
 O verè Romana manus: quibus arma Senatus
 Non priuata dedit, votis deposcite pugnam.
 Ardent Hesperii sauis populatibus agri:
 535 Gallica per gelidas rabies effunditur Alpes:
 Iam tetigit sanguis pollutos Caesaris enses.
 Dii melius, belli tulimus quod damna priores.
 Cæperit inde nefas. iam iam me praside Roma
 Supplicium, poenamq; petat. neque enim ista vocari
 540 Prælia iusta decet, patria sed vindicis iram.
 Nec magis hoc bellum est, quam cum Catilina pa-
 Arsuras in tecta faces, sociusque furoris (rauit
 Lentulus, exertique manus vesana Cethegi.
 O rabies miseranda ducis! cum fata Camillis
 545 Te Caesar, magnisque velint miscere Metellis,

*Ad Cinna, Mariosque venis. sternere profecto,
 Ut Catulo iacuit Lepidus, nostrasque secures
 Passus, Sicanio tegitur qui Carbo sepulcro,
 Quique feros monit Sertorius exul Iberos.
 Quamquam, si qua fides, his te quoque, iungere Caesar 550
 Inuideo, nostrasque manus quod Roma furenti
 Opposuit. Parthorum utinam post praelia sospes,
 Et Scythicis Crassus victor remeasset ab oris,
 Ut simili causa caderes, qua Spartacus hostis.
 Te quoque, si Superi titulis accedere nostris 555
 Iusserunt, valet in torquendo dextera pilo:
 Feruidus hac iterum circa praecordia sanguis
 Incaluit: discas non esse ad bella fugaces,
 Qui pacem potuere pati. licet ille solutum,
 Defectumque vocet, ne vos mea terreat atas. 560
 Dux sit in his castris senior, dum miles in illis.
 Quod potuit ciuem populus perducere liber,
 Ascendi, supraque nihil nisi regna reliqui.
 Non priuata cupit, Romana quisquis in urbe
 Pompeium transire parat. hinc Consul uterque, 565
 Hinc acies statua ducum. Caesar'ne Senatus
 Victor erit? non tam caco trahis omnia cursu,
 Teque nihil Fortuna pudet. Multis'ne rebellis
 Gallia iam lustris, atasque impensa labori
 Dant animos? Rheni gelidis quod fugit ab undis, 570
 Oceanumque vocans incerti stagna profundi;
 Territa quasitis ostendit terga Britannis?
 An vana tumuere mina, quod fama furoris
 Expulit armatam patris e sedibus urbem?
 Heu demens, non te fugiunt, me cuncta sequuntur: 575
 Qui cum signa tui toto fulgentia ponto,
 Ante bis exactum quam Cynthia conderet orbem,
 Omne fretum metuens pelagi pirata reliquit,
 Angu-*

- Angustâque domum terrarum in sede poposcit.*
 580 *Idem per Scythici profugum diuortia Ponti*
Indomitum regem, Romanâque fata morantem,
Ad mortem, Sylla felicior, ire coëgi.
Pars mundi mihi nulla vacat: sed tota tenetur
Terra meis, quocunque iacet sub sole, trophæis.
 585 *Hinc me victorem gelidas ad Phasidos undas*
Arctos habet: calida medius mihi cognitus axis
Aegypto, atque vñbras nusquam flectente Syene.
Occasus mea iura timet, Tethynq; fugacem
Qui ferit, Hesperius post omnia flumina Betis.
 590 *Me domitus cognouit Arabs, me Marte feroces*
Heniochi, notique erepto vellere Colchi.
Cappadoces mea signa timent, & dedita sacris
Incerti Iudæa Dei, mollisq; Sophene.
Armenios, Calicâsque feros, Taurôsque subegi.
 595 *Quod socero bellum, præter civile, reliqui?*
Verba ducis nullo partes clamore sequuntur,
Nec matura petunt promissa classica pugna.
Sensit & ipse metum Magnus; placuitq; referri
Signa, nec in tanta discrimina mittere pugna
 600 *Iam victum fama non visi Caesaris agmen.*
Pulsus ut armentis primo certamine taurus
Silvarum secreta petit, vacuôsque per agros
Exul in aduersis explorat cornua truncis;
Nec redit in pastus, nisi cum cernice recepta
 605 *Excussi placnere tori: mox reddita victor*
Quoslibet in saltus comitantibus agmina tauris
Inuito pastore trahit: sic viribus impar
Tradidit Hesperiam, profugusq; per Appula rura
Brundusii tutas concedit Magnus in arces.
 610 *Urbs est Dictæis olim possessa colonis,*
Quos Creta profugos vexere per æquora puppes

Cecropia, victum mentitis Thesea velis.
 Hanc latus angustum iam se cogentis in arctum
 Hesperia, tenuem producit in aquora linguam,
 Adriacas flexis claudit quæ cornibus undas. 615
 Nec tamen hoc arctis immissum faucibus aquor
 Portus erat, si non violentos insula Coros
 Exciperet saxis, lassasque refunderet undas.
 Hinc illinc montes scopulosa rupis aperto
 Opposuit natura mari, flatusq; remouit, 620
 Ut tremulo starent contenta fune carina.
 Hinc late patet omne fretum, seu vela ferantur
 In portus Corcyra tuos, seu laua petatur
 Illyris Ionias vergens Epidamnus in undas.
 Huc fuga nautarum, cum totas Adria vires 625
 Mouit, & in nubes abiere Ceraunia, cumque
 Spumoso Calaber perfunditur equore Sason.
 Ergo ubi nulla fides rebus post terga relictis,
 Nec licet ad duros Martem conuerrere Iberos,
 Cum media iaceant immensis tractibus Alpes: 630
 Tunc sobole è tanta natum, cui firmior atas,
 Affatur: Mundi iubeo tentare recessus.
 Euphratem, Nilumque moue, quò nominis usque
 Nostri fama venit, quas est vulgata per vrbes
 Post me Roma ducem: sparsos per rura colonos. 635
 Redde mari Cilicas: Pharios hinc concute reges,
 Tigranemque meum. nec Pharnacis arma relinquas,
 Admoneo, nec tu populos utraq; vagantes
 Armenia, Pontique feras per littora gentes,
 Rhiphaeasq; manus, & quas tenet equore denso 640
 Pigra palus Scythici patiens Maotica plaustri.
 Et quid plura moror? totos mea nate per ortus
 Bella feres, totoque vrbes agitabis in orbe
 Perdomitas: omnes redeant in castra triumphi.

At

- 645 *At vos, qui Latios signatis nomine fastos,
Primus in Epirum Boreas agat: inde per arua
Graiorum, Macedumque novas acquirite vires:
Dum paci dat tempus hyems. Sic fatur: & omnes
Iussa gerunt, solvuntque canas à littore puppes.*
- 650 *At nunquam patiens pacis, longaq; quietis
Armorum, ne quid fatis mutare liceret,
Assequitur, generique premit vestigia Caesar.
Sufficerent aliis primo tot mœnia cursu
Rapta, tot oppressa deiectis hostibus arces:*
- 655 *Ipsa caput mundi, bellorum maxima merces,
Roma capi facilis: Sed Caesar in omnia praeceptis,
Nil actum credens, dum quid superesset agendum,
Instat atrox: & adhuc, quannus possederit omnem
Italiam, extremo sedeat quod littore Magnus,*
- 660 *Communem tamen esse dolet: nec rursus apertq;
Vult hostes exrare freto, sed molibus undas
Obstruit, & latum deiectis rupibus aquor.
Cedit in immensum cassus labor: omnia pontus
Haurit saxa vorax, montesque immiscet arenis:*
- 665 *Vt maris Egæi medias si celsus in undas
Depellatur Eryx, nulla tamen aquore rupes
Eminent, vel si conuulso vertice Gaurus
Decidat in fundum penitus stagnantis Auerni.
Ergo ubi nulla vado tenuit sua pondera moles,*
- 670 *Tunc placuit casis innectere vincula silvis,
Roborâque immensis latè religare catenis.
Tales fama canit tumidum super aquora Xerxem
Construxisse vias, multum cum pontibus ausus,
Europamq; Asia, Sestonq; admouit Abydo,*
- 675 *Incessitq; fretum rapidi super Helles ponti,
Non Eurû, Zephyrumq; timens: cum vela, ratesq;
In medium deferret Athos. sic ora profundæ
Arctantur*

*Arctantur casu nemorum. tunc aggere multo.
 Surgit opus, longaq; tremunt super aquora turre.
 Pompeius tellure noua compressa profundi 680
 Ora videns, curis animum mordacibus angit,
 Ut referet pelagus, spargatque per aquora bellum.
 Sape Noto plena, tensisq; rudentibus acta
 Ipsa maris per claustra rates fastigia molis.
 Discussere salo, spatiumque dedere carinis: 685
 Tortaque per tenebras validis ballista lacertis,
 Multifidas iaculata faces. Ut tempora tandem
 Furtina placuere fuga: ne littora clamor
 Nauticus exagitet, neu buccina diuidat horas,
 Neu tuba premonitos perducatur ad aquora nautas 690
 Precepit sociis. iam coeperat ultima Virgo
 Phœbum laturas ortu precedere Chelas,
 Cum taciti soluere rates. non anchora voces
 Mouit, dum spissis auellitur vncus arenis:
 Dum iuga curuantur mali, dumque ardua pinus 695
 Erigitur, pauidi classis siluere magistri:
 Strictaque pandentes deducunt carbasa nauta,
 Nec quatiunt validos, ne sibilet aura, rudentes.
 Dux etiam votis hoc te, Fortuna, precatur,
 Quam retinere vetas, liceat sibi perdere saltem 700
 Italiam. vix fata sinunt. nam murmure vasto
 Impulsus rostris sonnit mare, fluctuat unda,
 Totq; carinarum permistis aquora sulcis.
 Ergo hostes portis, quas omnes soluerat urbis
 Cum fato conuersa fides, murisq; recepti, 705
 Precipiti cursu flexi per cornua portus
 Ora petunt, pelagusque dolent contingere classes.
 Heu pudor, exigua est fugiens victoria Magnus.
 Angustus puppes mittebat in aquora limes
 Arctior Euboica, qua Chalcida verberat, unda. 710*

- Hic hasere rates gemina, classique paratas
 Excepere manus: tractoque in littora bello,
 Hic primum rubuit civili sanguine Nereus.
 Cetera classis abitis summis spoliata carinis:*
 715 *Ut Pagasæa ratis peteret cum Phasidos undas,
 Cyaneas tellus emisit in æquora cautes,
 Rapta puppe minor subducta est montibus Argo,
 Vanæque percussit pontum Symplegas inanem,
 Et statura redit. iam Phæbum urgere monebat*
 720 *Non idem Eoi color ætheris, Albæque nondum
 Lux rubet, & flammæ propioribus eripit astris,
 Et iam Pleias hebet, fessæ iam planstra Bootæ
 In faciem puri redeunt languentia cæli,
 Mioresque latent stellæ, calidamq; refugit*
 725 *Lucifer ipse diem. pelagus iam Magne tenebas,
 Non ea fata ferens, quæ, cum super æquora toto
 Predonem sequerere mari. lassata triumphis
 Desciuit fortuna tuis. cum coninge pulsus,
 Et natis, totosque trahens in bella penates,*
 730 *Vadis adhuc ingens populis comitantibus exul.
 Queritur indigna sedes longinqua ruina.
 Non quia te Superi patrio privare sepulcro
 Maluerint: Pharia busto damnantur arena:
 Parcitur Hesperie, procul hoc ut in orbe remoto*
 735 *Abcondat Fortuna nefas, Romanæque tellus
 Immaculata sui seruetur sanguine Magni.*

M. ANNÆI
L V C A N I
CIVILIS BELLI
SIVE PHARSALIÆ

LIBER TERTIVS.

PROPVLIT vt classem velis ce-
dentibus Auster
Incumbens, mediumq; rates tenue-
re profundum,
Omnis in Ionios spectabat nauita
fluctus:

Solus ab Hesperia non flexit lumina terrā
Magnus, dum patrios portus, dum littora nunquā
Ad visus reditura suos, tectūmq; cacumen
Nubibus, & dubios cernit vanescere montes.
Inde soporifero cesserunt languida somno
Membra ducis: diri tum plena horroris imago
Visa caput mœstum per hiantes Iulia terras
Tollere, & accenso furialis stare sepulcro. 10
Sedibus Elysiis, campoque expulsa piorum
Ad Stygias (inquit) tenebras, manēsque nocentes,
Post bellum ciuile trahor. vidi ipsa tenentes (mis.
Eumenidas, quaterent quas vestris lampudas ar- 15
Præparat innumeras puppes Acherontis adusti
Portitor: in multas laxantur Tartara pœnas.
Vix operi cuncta dextra properante sorores
Sufficiunt: lassant rumpentes stamina Parcas.

Coninge

- 20 Coniuge me latos duxisti Magne triumphos:
 Fortuna est mutata toris: semperque potentes
 Detrahère in cladem fato damnata maritos
 Innupsit tepido pellex Cornelia busto.
 Hareat illa tuis per bella, per aquora signis,
- 25 Dum non securos liceat mihi rumpere somnos,
 Et nullum vestro vacuum sit tempus amori,
 Sed teneat Casarque dies, & Iulia noctes.
 Me non Lethæa, coniux, obliuia ripa
 Immemorem fecere tui, regesque silentum
- 30 Permisere sequi. veniam, te bella gerente,
 In medias acies. nunquam tibi Magne per umbras,
 Perq; meos manes generum non esse licebit.
 Absciudis frustra ferro tua pignora. bellum
 Te faciet civile meum: Sic fata, refugit
- 35 Umbra per amplexus trepidi dilapsa mariti.
 Ille, Dei quamuis cladem, manesque minentur,
 Maior in arma ruit, certa cum mente malorum.
 Et, quid (ait) vani terremur imagine visus?
 Aut nihil est sensus animis à morte relictum,
- 40 Aut mors ipsa nihil. Titaniam pronus in undas
 Ibat, & igniferi tantum demerserat orbis,
 Quantum deesse solet luna seu plena futura est,
 Seu iam plena fuit: tunc obculit hospita tellus
 Puppibus accessus faciles: legere rudentes,
- 45 Et posito remis petierunt littora malo.
 Casar, ut emissas venti rapuere carinas,
 Absconditque fretum classes, & littore solus
 Dux stetit Hesperio, non illum gloria pulsi
 Latificat Magni: queritur quod tanta per aquor
- 50 Terga ferant hostes. neque enim iam sufficit vlla
 Pracipiti fortuna viro: nec vincere tanti,
 Ut bellum differret, erat, tunc pectore curas

Expulsi

Expulit armorum, pacique intentus agebat,
 Quoque modo vanos populi conciret amores,
 Gnarus & irarum causas, & summa fauoris
 Annona momenta trahi. namq; afferit vrbes
 Sola fames; emiturque metus, cum segne potentes
 Vulgus alunt. nescit plebes ieiuna timere.
 Curio Sicanias transcendere iussus in vrbes,
 Quam mare tellurem subitis aut obruit undis,
 Aut scidit, & medias fecit sibi littora terras.
 Vis illic ingens pelagi, semperq; laborant
 Aequora, ne rupti repetant confinia montes:
 Bellaque Sardoas etiam sparguntur in oras.
 Vtraq; frugiferis est insula nobilis aruis.
 Nec plus Hesperiam longinquis messibus vlla,
 Nec Romana magis complexunt horrea terra.
 Vbere vix gleba superat, cessantibus Austris,
 Cum medium nubes Borea cogente sub axem,
 Effusus magnum Libye tulit imbribus annum.
 Hac ubi sunt promissa duci, tunc agmina victor
 Non armata trahens, sed pacis habentia vultum,
 Tecta petit patria. pro, si remeasset in urbem,
 Gallorum tantum populis, Arctoq; subacta,
 Quam seriem rerum longa pramittere pompa,
 Quas potuit belli facies! ut vincula Rheno,
 Oceanoque daret! celsos ut Gallia currus
 Nobilis, & flauis sequeretur mista Britannis!
 Perdidit o qualem vincendo plura triumphum!
 Non illum latis vadentem ceteribus vrbes,
 Sed tacita videre metu. non constitit usquam
 Obuia turba duci: gaudet tamen esse timori
 Tam magno populis, & se non mallet amari.
 Iamq; & precipites superauerat Anxuris arces,
 Et qua Pontinas via diuidit vda paludes,

Qua sublime nemus, Scythica qua regna Diana;
 Quaq; iter est Latius ad summam fascibus Albam:
 Excelsa de rupe procul iam conspicit Urbem,
 Arctoi toto non visam tempore belli:

- 90 Miratusque sua, sic fatur, mœnia Rome:
 Té ne, Deum sedes, non ullo Marte coacti
 Deseruere viri! pro qua pugnabitur urbe?
 Dii melius, quod non Latias Eous in oras
 Nunc furor incubuit; nec iuncto Sarmata velox
 95 Pannonio, Dacisque Getes admistus: habenti
 Tam pauidum tibi Roma ducem Fortuna pepercit,
 Quod bellum ciuile fuit. Sic fatur, & Urbem
 Attonitam terrore subit. nanque ignibus atris
 Creditur, ut capta, rapturus mœnia Roma,
 100 Sparsurusque Deos. fuit hæc mensura timoris:
 Velle putant, quodcunque potest. non omina festa,
 Non fœtas lato voces simulare tumultu:
 Vix odisse vacat. Phœbea palatia complet
 Turba Patrum, nullo cogendi iure Senatus,
 105 Elatebris educta suis: non Consule sacra
 Fulserunt sedes: non proxima lege potestas
 Prator adest: vacuaq; loco cessere curules,
 Omnia Caesar erat. priuata Curia vocis
 Testis adest. sedere Patres censere parati,
 110 Si regnum, si templa sibi, iugulumque Senatus,
 Exiliumque petat. melius, quod plura iubere
 Erubuit, quam Roma pati. tamen exit in iram
 Viribus an possent obsistere iura per vnum
 Libertas experta virum. pugnaxq; Metellus
 115 Vt videt ingenti Saturnia templa renelli
 Mole, rapit gressus, & Caesaris agmina rumpens,
 Ante fores nondum reſerata constitit adis
 (Vsq; adeo solus ferrum, mori emque timere

Auri nescit amor. pereunt discrimine nullo
Amissa leges: sed pars vilissima rerum 120
(Certamen mouistis opes) prohibensq; rapina
Victorem clara testatur voce Tribunus:
Non nisi per nostrum vobis percussa patebunt
Templa latius, nullasque feres, nisi sanguine sacro
Sparsas, raptor, opes. certè violata potestas 125
Inuenit ista Deos. Crassumque in bella secuta
Saua Tribunitia nouerunt praelia dira.
Detege iam ferrum. neq; enim tibi turba verenda est
Speſtatrix ſclerum: deſerta ſtamus in Vrbe.
Non feret è noſtro ſcleratus premia miles: 130
Sunt quos proſternas populi, qua mœnia dones.
Pacis ad exhausta ſpolium non cogit egeſtas:
Bellum Caſar habes. His magnam victor in iram
Vocibus accenſus: Vanam ſpem mortis honeſte
(Concipis: haud (inquit) iugulo ſe polluet iſto 135
Noſtra, Metelle, manus. dignum te Caſaris ira
Nullus honor faciet. te vindice tuta relicta eſt
Libertas? non uſque adeò permiscuit imis
Longuſ ſumma dies, ut non, ſi voce Metelli
Seruentur leges, malint à Caſare tolli. 140
Dixerat: & nondum ſoribus cedente Tribuno
Acrior ira ſubit: ſauos circunſpicit enſes,
Oblitus ſimulare togam. tum Cotta Metellum
Compulit audaci nimium deſiſtere cœpto.
Libertas, inquit, populi, quem regna coërcent, 145
Libertate perit; cuius ſeruaueris umbram,
Si, quicquid iubeare, velis. tot rebus iniquis
Pauimus victi: venia eſt hac ſola pudoris,
Degenerisq; metus, nil iam potuiſſe negari.
Ocyus auertant diri mala ſemina belli. 150
Damna mouent populos, ſi quos ſua iura tuentur.

- Non sibi, sed domino gravis est, qua servit, egestas.
 Protinus abducto patuerunt templa Metello.
 Tunc rupes Tarpeia sonat; magnoque reclusas
 155 Testatur stridore fores: tunc conditus imo
 Ernitur templo multis intactus ab annis
 Romani census populi, quem Punica bella,
 Quem dederat Perses, quem victi prada Philippi:
 Quod tibi Roma fuga Pyrrhus trepidante reliquit;
 160 Quo te Fabricius regi non vendidit auro,
 Quicquid parcorum mores servastis avarum;
 Quod dives Asia populi misere tributum;
 Victoriq; dedit Minora Creta Metello;
 Quod Cato longinqua vexit super aquora Cypro.
 165 Tunc Orientis opes; captorumque ultima regum
 Quae Pompeianis praelata est gaza triumphis
 Egeritur: tristi spoliantur templa rapina;
 Pauperiorque fuit tunc primum Casare Roma:
 Interea totum Magni fortuna per orbem
 170 Secum casuras in praelia mouerat urbes:
 Proxima vicino vires dat Gracia bello:
 Phœaicas Amphissa manus, scopulosque Cyrrha;
 Parnassusque iugo misit desertus utroque.
 Bœoti coire duces, quos impiger ambit
 175 Fatidica Cephissos aqua; Cadmeaque Dirce,
 Pisaque manus, populisque per aquora mittent
 Sicani Alpheus aquas. tunc Manala liquit
 Arcas, & Herculeam miles Trachinibus Oeten.
 Thesproti, Dryopésque ruunt, quercusque silentes
 180 Chaonior veteres liquerunt vertice Sella.
 Exhaustis totas quannus delectus Athenas;
 Exigua Phœbea tenent navalia puppes;
 Tresque petunt veram credi Salamina carina.
 Iam dilecta Ioni centenis venit in arma

Creta velus populis, Gnossāsque agitare pharetras 185
 Docta, nec Eois peior Gortyna sagittis.
 Tunc quī Dardaniā tenet Oricon: & vagus altis
 Dispersus syluis Athamas, & nomine prisco
 Enchelīa versi testantes funera Cadmi.
 Colchis, & Adriacas spumans Absyrtos in undas, 190
 Et Penet qui rura colunt, quorūque labore
 Thessalus Acmoniam vomer proscindit Iolcon.
 Inde laceffitum primò mare, cum rudis Argo
 Miscuit ignotas temerato littore gentes,
 Primāque cum ventis, pelagique furentibus undis 195
 Composuit mortale genus, fatisque per illam
 Accessit mors una ratem. tunc linquitur Aemus
 Thracius, & populum Pholoë mentita bisformem.
 Deseritur Strymon tepida committere Nilo
 Bistonias consuetus aues, & barbara Cone 200
 Sarmaticas ubi perdit aquas, sparsāque profundo
 Multifidi Peucen unum caput alluit Istri:
 Mysiaq;, & gelido tellus perfusa Caico
 Idalis, & nimium glebis exilis Arisbe.
 Quicūque colunt Pitānen, & qua tua munera Pallas 205
 Lugent damnata Phæbo victore Celena:
 Quā celex erectis descendens Marsya ripis
 Errantem Maandron adit, mistusque referturi
 Passāque ab auriferis tellus exire metallis
 Pactolon: quā culta secat non vilior Hermus. 210
 Iliaca quoque signa manus, periturāque castra
 Ominibus petiere suis: nec fabula Troia
 Continuit, Phrygiique ferens se Caesar Iuli:
 Accedunt Syriae populi, desertus Orontes,
 Et felix, sic fama, Ninos: ventosa Damascus, 215
 Gazāque, & arbuſto palmarum dines Idume.
 Et Tyros instabilis, pretiosāque murice Sidon.

- Has ad bella rates non flexo limite ponti,
 Certior haud ullis duxit Cynosura carinis.
 220 Phœnices primi, fama si creditur, ausi
 Mansuram rudibus vocem signare figuris.
 Nondum flumineas Memphis contexere biblos
 Nouerat: & saxis tantum, volucresque feraq;
 Sculptaque seruabant magicas animalia linguas.
 225 Deseritur Taurique nemus, Persæaque Tarfos,
 Coryciûmque patens exasis rupibus antrum,
 Mallos, & externa resonant naualibus Aegæ.
 Itq; Cilix iusta iam non pirata carina.
 Monit & Eoos bellorum fama recessus,
 230 Quæ colitur Ganges, toto qui solus in orbe
 Ostia nascenti contraria soluere Phæbo.
 Audet, & aduersum fluctus impellit in Eurum:
 Hic ubi Pelleus post Tethyos aquora ductor
 Constitit, & magno vinci se fassus ab orbe est.
 235 Quæque ferens rapidum diuiso gurgite fontem
 Vastis Indus aquis mistum non sentit Hydaspem;
 Quique bibunt tenera dulces ab arundine succor,
 Et qui tingentes croceo medicamino crinem
 Fluxa coloratis astringunt carbasa gemmis.
 240 Quique suas struxere pyras, viniq; calentes
 Conscendere rogos. pro quantâ est gloria genti
 Inicisse manum fatiis, vitæque repletos,
 Quod superest, donasse deis! Venere feroces
 Cappadoces; duræ populus nunc cultor Amari;
 245 Armeniusq; tenens voluentem saxa Niphatem:
 Aetheræa tangentes siluas liquere Coastræ.
 Ignotum vobis Arabes venistis in orbem,
 Vmbra mirati nemorum non ire sinistras.
 Tunc furor extremos mouit Romanus Olostras,
 250 Carmanôsque duces, quorum deuexus in Austrum
 D 3 Aether,

Æther, non totam mergit athena aspiciat Arcton.

Lucet & exigua velox ibi nocte Bootes.

Aethiopumque solum, quod non premeretur ab vlla

Signiferi regione poli, nisi poplite lapsa

Vltima curuati procederet ungula Tauri.

255

Quaque caput rapido tollit cum Tigride magnus

Euphrates, quos non diuersis fontibus edit

Persis, & incertum, tellus si misceat amnes,

Quod potius sit nomen aquis. sed sparsus in agros

Fertilis Euphrates Phariæ vice fungitur unde:

260

At Tigrim subito tellus absorbet hiatu,

Occultosque tegit cursus, rursusque renatum

Fonte novo flumen pelagi non abnegat undis.

Inter Casareas acies, diuersaque signa

Pugnacæ dubium Parthi tenuere fauorem,

265

Contenti fecisse duas. tinxere sagittas

Errantes Scythia populi, quos gurgite Baëros.

Includit gelido, vastisque Hyrcania siluis.

Hinc Lacedæmonii moto gens aspera frano

Hemiochi, sauisque affinis Sarmata Moschis,

270

Colchorum quæ rura secatur ditissima Phasis:

Quæ Cræso fatalis Halys, quæ vertice lapsus

Rhiphao Tanais diuersi nomina mundi

Imposuit ripis, Asiaq, & terminus idem

Europa, media dirimens consinia terra,

275

Nunc hunc, nunc illum, quæ stecilitur, ampliat orbem.

Quaque fretum torrens Meotidos egerit undas

Pontus, & Herculeis aufertur gloria metis,

Oceanumque negat solas admittere Gades.

Hinc & Sithonia gentes, aurorque ligatas

280

Substringens Arimaspe comas: hinc fortis Arius,

Longaque Sarmatici soluens ieiunia belli

Massagetes quo fugit equo; volucresq, Geloni.

Non.

- Non, cùm Memnoniis deducens agmina regnis
 185 Cyrus, & effusis numerato milite telis
 Descendit Perses, fraternique ultor amoris
 Equora cùm tantis percussit classibus, unum
 Tot reges habuere ducem. coière nec unquam
 Tam varia cultu gentes, tam dissona vulgi
 290 Ora. tot immensa comites mistura ruina
 Exciuit populos, & dignas funere Magni
 Exequias Fortuna dedit. non corniger Ammon
 Mittere Marmaricas cessauit in arma cateruas:
 Quicquid ab occiduis Libye patet arida Mauris,
 295 Vsque Paratonias Eoa ad littora Syrtes.
 Acciperet felix ne non semel omnia Casar,
 Vincendum pariter Pharsalia præstitit orbem.
 Ille ubi deseruit trepidantis mœnia Roma,
 Agmine nubiferam rapto superexolat Alpem:
 300 Cùmque alii fama populi terrore pauerent,
 Phocæis in dubiis ausa est seruare iuuentus
 Non Graia leuitate fidem, signatâque iura,
 Et causas, non fata, sequi. tamen antè furorem
 Indomitum, durâque viri deslectere mentem
 305 Pacifico sermone parant, hostemque propinquum
 Orant Cecropia prælata fronde Minervæ.
 Semper in externis populo communia vestro
 Massiliam bellis testatur fata tulisse,
 Comprensa est Latius quacunque annalibus atas.
 310 Et nunc, ignoto si quos petis orbe triumphos,
 Accipe deuotas externa in prælia dextras.
 At si funestas acies, si dira paratis
 Prælia discordes, lacrymas ciuilibus armis
 Secretumque damus. tractentur vulnere nulla
 315 Sacra manu. si cœlicolis furor arma dedisset,
 Aut si terrigena tentarent astra gigantes,

Non tamen auderet pietas humana vel armis
 Vel votis prodesse Ioni: sortisque deorum
 Ignarum mortale genus, per fulmina tantum
 Sciret adhuc cælo solum regnare Tonantem.
 Adde quod innumera concurrunt undique gentes,
 Nec sic horret iners scelerum contagia mundus,
 Ut gladiis egeant ciuilia bella coactis.
 Sit mens ista quidem cunctis, ut vestra recusent
 Fata, nec hac alius committat prælia miles.
 Cui non conspecto languebit dextra parente?
 Telæque diuersi prohibebunt spargere fratres.
 Finis adest rerum, si non committitis illis
 Arma, quibus fas est: nobis hac summa precandi,
 Terribiles aquilas, infestæque signa relinquo
 Vrbe procul, nostrisq; velis te credere muris,
 Excludique sinas admissio Casare bellum.
 Sit locus exceptus sceleri, Magnoque, tibi que
 Tutus, ut inuicta fatum si consulat Vrbi,
 Fœdera si placeant, sit quo veniatis inermes.
 Vel, cum tanta vocent discrimina Martis Iberi,
 Quid rapidum desleētis iter? non pondera rerum,
 Nec momenta sumus: nunquam felicibus armis
 Vsa manus patria primis à sedibus exul,
 Et post tralatas exusta Phocidos arces,
 Mœnibus exiguis alieno in littore tuti,
 Illustrat quos sola fides, si claudere muros
 Obsidione paras, & ut perfringere portas,
 Excepisse faces tectis, & tela parati,
 Vndarum raptos auersis fontibus haustus
 Quarere, & effossam sitientes lambere terram:
 Et desit si larga Ceres, tunc horrida cerni,
 Fœdaque contingi maculato carpere morsu.
 Nec pauet hic populus pro libertate subire,

Obsessum

- 350 Obsessum Pœno gessit quod Marte Saguntum.
 Pectoribus rapti matrum, frustra que trahentes
 Vbera sicca fame medios mittentur in ignes:
 Vxor & à caro poscet sibi fata marito.
 Vulnera miscebunt fratres, bellumque coacti
 355 Hoc potius ciuile gerent. Sic Graia inuentus
 Finierat: cum turbato iam prodita vuln
 Ira ducis, tandem restata est voce dolorem.
 Vana mouet Graios nostri fiducia cursus.
 Quauis Hesperium mundi properemus ad axem,
 360 Massiliam delere vacat. gaudete cohortes:
 Obuia præbentur factorum munere bella.
 Ventus ut amittit vires, nisi robora densa
 Occurrant siluæ, spatio diffusus inani:
 Utq; perit magnus nullis obstantibus ignis,
 365 Sic hostes mihi deesse nocet: damnumque putamus
 Armorum, nisi, qui vinci potuere, rebellent.
 Sed si solus eam dimissis degener armis,
 Tunc mihi tecta patent. iam non excludere tantum,
 Inclusisse volunt. at enim contagia belli
 370 Diræ fugant, dabitis pœnas pro pace petita:
 Et nihil esse meo discetis tutius ano,
 Quàm duce me bellum. Sic postquam fatus, ad urbem
 Haud trepidam conuertit iter: tum mœnia clausa
 Conspicit, & densa iuuenum vallata corona.
 375 Haud procul à muris tumulus surgentis in altum
 Telluris, paruum diffuso vertice campum
 Explicat: hæc patiens longo munimine cingi.
 Visa duci rupes, tutisque aptissima castris.
 Proxima pars urbis celsam consurgit in arcem
 380 Par tumulo, mediisque sedent conuallibus arna.
 Tunc res immenso placuit statura labore,
 Aggere diversos vasto committere colles.

Sed prius ut totam, quâ terra cingitur, urbem
 Clauderet, à summis perduxit ad aquora castris
 Longum Caesar opus, fontésque & pabula campi 385
 Amplexus fossa, densas tollentia pinnas
 Cesspitibus, crudâque extruxit brachia terra.
 Iam satis hoc Graia memorandum contigit urbi,
 Aeternúmque decus, quòd non impulsâ, nec ipso
 Strata metu, tenuit flagrantis in omnia belli 390
 Precipitem cursum: raptisque à Cesare cunctis,
 Vincitur una mora. quantû est quòd fata tenentur!
 Quòdque virum toti properans imponere mundo
 Hos perdit Fortuna dies! tunc omnia late
 Procumbunt nemora, & spoliantur robore silvae: 395
 Ut, cùm terra leuis mediam virgultâque molem
 Suspendant, structa laterum compage ligatam
 Arctet humum, pressus ne cedat turribus agger.
 Lucu erat longo nunquam violatus ab ano,
 Obscurum cingens connexis aëra ramis, 400
 Et gelidas altè summotis solibus umbras.
 Hunc non ruricola Panes, nemorúmque potentes
 Syluani, Nymphaeque tenent, sed barbara ritu
 Sacra deum, structa sacris feralibus ara,
 Omnis & humanis lustrata cruoribus arbor. 405
 Siqua fidem meruit Superos mirata vetustas,
 Illis & volucres metuunt insistere ramis,
 Et lustris recubare fera: nec ventus in illas
 Incubuit siluas, excussaque nubibus atris
 Fulgura: non ullis frondem praeantibus auris, 410
 Arboribus suis horror inest. tum plurima nigris
 Fontibus unda cadit, simulacraque, mœsta deorum
 Arte carent, cassisque, extant infœmia truncis.
 Ipse situs, putrique facit iam robore pallor
 Attonitos: non vulgatis sacrata figuris 415

Numina

- Numina sic metuunt: tantum terroribus addit,
 Quos timeant non nosse deos. iam fama ferebat
 Sæpe cauas motæ terra mugire cauernas,
 Et procumbentes iterum consurgere taxos,
 420 Et non ardentis fulgere incendia siluæ,
 Roboræque amplexos circumfluxisse dracones.
 Non illum cultu populi propiore frequentant,
 Sed cessare deis. medio cum Phæbus in axe est,
 Aut cælum nox atra tenet, paueat ipse sacerdos
 425 Accessus, dominumque timet deprendere luci.
 Hanc iubet immisso siluam procumbere ferro:
 Nam vicina operi, belloque intacta priori
 Inter nudatos stabat densissima montes.
 Sed fortes tremuere manus, motique verenda
 430 Maiestate loci, si robora sacra ferirent,
 In sua credebant redituras membra secures.
 Implicitas magno Cæsar terrore cohortes
 Ut vidit, primus raptam librare bipennem
 Ausus, & æriam ferro proscindere quercum,
 435 Effatur mersò violata in robora ferro:
 Iam ne quis vestrum dubitet subuertere siluam,
 Credite me fecisse nefas. Tunc paruit omnis
 Imperiis non sublato securæ pauore
 Turba, sed expensa Superiorum, & Cæsaris ira,
 440 Procumbunt omni, nodosa impellitur ilex,
 Siluæque Dodones, & fluctibus aptior alnus,
 Et non plebeios luctus testata cupressus,
 Tunc primum posuere comas, & fronde carentes
 Admisere diem: propulsæque robare densò
 445 Sustinuit se sylua cadens. gemuere videntes
 Gallorum populi: miris sed clausi iuuentus
 Exultat. quis enim laesos impune putaret
 Esse deos? seruat multos Fortuna nocentes:

Et tantum miseris irasci numina possunt.
 Utq; satis casum nemoris, quasita per agros
 Plaustra ferunt: curuóque soli cessantis aratro 450
 Agricola raptis annum fleuere iuuentis.
 Dux tamen impatiens hasuri ad mœnia Martis
 Versus ad Hispanas acies, extremaque mundi,
 Iussit bella geri. stellatis axibus agger 455
 Erigitur, geminasque aquantes mœnia turres
 Accipit: hæ nullo fixerunt robore terram,
 Sed per iter longum causa repsere latenti.
 Cum tantum nutaret onus, telluris inanes
 Concussisse sinus quarentem erumpere ventum. 460
 Credidit, & muros mirata est stare iuuentus,
 Illinc tela cadunt excelsas urbis in arces.
 Sed maior Graio Romana in corpora ferro.
 Vis inerat. neque enim solis excussa lacertis,
 Lancea, sed tenso ballistæ turbine raptâ, 465
 Haud unum contenta latus transire, quiescit:
 Sed pendens perque arma viam, perque ossa, relicta
 Morte fugit: superest telo post vulnera cursus.
 At saxum quoties ingenti ponderis ictu
 Excutitur, qualis rupes, quam vertice montis 470
 Abscidit impulsu ventorum adiuta vetustas,
 Frangit cuncta ruens: nec tantum corpora pressa
 Exanimat: totos cum sanguine dissipat artus.
 Ut tamen hostiles densa testudine muros
 Testa subit virtus, armisq; innexa priores 475
 Arma ferunt, galeamque extensus protegit umbo,
 Quæ prius ex longo nocuerunt missa recessu,
 Iam post terga cadunt: nec Graiis flectere iactum,
 Aut facilis labor est longinqua ad tela parati
 Tormenti mutare modum: sed pondere solo 480
 Contenti, nudis enolunt saxa lacertis.

Dum

- Dum fuit armorum series, ut grandine telia
 Innocua percussa sonant, sic omnia tela
 Respuit: at postquam virtus incensa virorum
 485 Perpetuam rupit de fesso milite cratem,
 Singula continuis cesserunt ictibus arma.
 Tunc adoperta leni procedit vinea terra,
 Sub cuius pluteis, & telia fronte latentes
 Moliri nunc ima parant, & vertere ferro
 490 Mœnia: nunc aries suspensio fortior ictu
 Incussus densi compagem solvere muri
 Tentat, & impositis unum subducere saxi.
 Sed super & flammis, & magna fragmine molis,
 Et sudibus crebris, & adusti roboris ictu
 495 Percussa cedunt crates, frustra que labore
 Exhausto fessus repetit tentoria miles.
 Summa fuit Grauis starent ut mœnia voti.
 Ultro acies inferre parant: armisque coruscis
 Nocturni texere faces: audaxq; inuentus
 500 Erupt: non hasta viris, non letifer arcus,
 Telum flamma fuit, rapiensq; incendia ventus
 Per Romana tulit celeri munimina cursu.
 Nec, quamvis viridi luctetur robore, lentas
 Ignis agit vires: teda sed raptus ab omni
 505 Consequitur nigri spatiosa volumina fumi:
 Nec solum silvas: sed saxa ingentia soluit,
 Et cruda putri fluxerunt pulvere cautes.
 Procubuit, maiorque iacens apparuit agger.
 Spes victis telluris abit, placuitq; profundo
 510 Fortunam tentare mari. non robore picto
 Ornatas decuit fulgens tutela carinas,
 Sed rudis, & qualis procumbit montibus arbor,
 Conferitur stabilis navalibus area bellis.
 Et iam turrigeram Bruti comitata carinam

Venerat in fluctus Rhodani cum gurgite classis, §15
 Stœchados arua tenens. nec non & Graui iuuentus
 Omne suum fatis voluit committere robur:
 Grandævósque senes mistis armauit ephebis.
 Accepit non sola viros, quæ stabat in undis
 Classis, & emeritus repetunt naualibus alnos. §20
 Ut matutinos spargens super æquora Phœbus
 Fregit aquis radios, & liber nubibus æther,
 Et posito Borea, pacemque tenentibus Austris;
 Servatum bello iacuit mare; movit ab omni
 Quisque suam statione ratem, paribúsque lacertis §25
 Caesaris hinc pubes, hinc Graio remige classis
 Tollitur: impulsa tonsis tremuere carina,
 Crebrâque sublimes conuellunt verbera puppes.
 Cornua Romana classis, valideq; triremes,
 Quasque quater surgens extructi remigis ordo §30
 Commouet, & plures quæ mergunt æquore pinus;
 Multiplices cœnxere rates. hoc robur aperto
 Oppositum pelago. lunata fronte recedunt;
 Ordine contenta gemino creuisse liburna:
 Celsior at cunctis Bruti Prætoria puppis §35
 Verberibus senis agitur, molémque profundo
 Inuehit, & summis longè petit æquora remis.
 Ut tantum medii fuerat maris, utraq; classis
 Quod semel excussis posset transcurrere tonsis,
 Innumera vasto miscentur in æthere voces: §40
 Remorúmque sonus premitur clamore: nec vlla
 Audiri potuere tuba. tum carula verrunt,
 Atq; in transtrâ cadunt, & remis pectora pulsant.
 Ut primum rostris crepuerunt obuia rostra:
 In puppim rediére rates, emissâque tela §45
 Æra texerunt, vacuúmque cadentia pontum.
 Et iam diductis extendunt cornua proris,
 Diuersaq;

- Diuersaq; rates laxata classe recepta.
 Ut, quoties aëtus Zephyris, Eurisq; repugnat,
 550 Huc abeunt fluctus, illuc mare: sic ubi puppes
 Sulcato varios duxerunt gurgite tractus,
 Quod tulit illa ratis remis, hac reppulit aquor.
 Sed Graiis habiles, pugnamque laceßere pinus
 Et tentare fugam, nec longo frangere gyro
 555 Cursum, nec tardè flectenti cedere claxo.
 At Romana ratis stabilem præbere carinam
 Certior, & terra similem bellantibus usum.
 Tunc in signifera residenti puppe magistro
 Brutus ait, pateris'ne acies errare profundo?
 560 Artibus & certas pelagi? iam confere bellum:
 Phocæicis medias rostris oppone carinas.
 Paruit, obliquas & præbuit hostibus alnos.
 Tunc quacunq; ratis tentavit robora Bruti,
 Ictu victa suo, percussæ capta cohesit.
 565 Ast alias manicaq; ligant, teretesque catena,
 Sèque tenent remis: tectò stetit aquore bellum.
 Iam non excussis torquentur tela lacertis,
 Nec longinqua cadunt iaculato vulnera ferro:
 Miscenturque manus. nauali plurima bello
 570 Ensis agit. stat quisq; suæ de robore puppis
 Pronus in aduersos ictus: multique peremti
 In ratibus cecidere suis. cruor altus in undis
 Spumat, & obducto concreſcunt sanguine fluctus.
 Et quas immiſſi traxerunt vincula ferri,
 575 Has prohibent iungi conferta cadauera puppes.
 Semianimes alii vastum subière profundum,
 Hauseruntq; suo permixtum sanguine pontum.
 Hi luctantem animam lenta cum morte trahentes,
 Fractarum subita ratiùm perière ruina.
 580 Irrita tela suas peragunt in gurgite cades:

Et quodcumque cadit frustrato pondere ferrum,
 Exceptum mediis inuenit vulnus in undis.
 Phocaicis Romana ratis vallata carinis,
 Robore diducto dextrum, laeuumque tuctur
 Aeque Marte latus: cuius dum pugnat ab alta 585
 Puppe Tagus, Graiumq; audax aplus tre retentat,
 Terga simul pariter missis & pectora telis
 Transigitur. medio concurrit pectore ferrum,
 Et stetit incertus flueret quo vulnere sanguis,
 Donec utraq; simul largus cruor expulit hastas, 590
 Diuisitq; animam, sparsitq; in vulnera letum.
 Dirigit huc puppim miseri quoque dextra Telonis,
 Qua nullam melius, pelago turbante, carina
 Audiuere manum: nec lax est notior ulli
 Crastina, seu Phœbum videat, seu cornua lunæ, 595
 Semper venturis componere carbasa ventis.
 Hic Latiae rostro compagem ruperat alni:
 Pila sed in medium venere trementia pectus,
 Avertitq; ratem morientis dextra magistri.
 Dum cupit in sociam Gyareus erumpere puppim, 600
 Excipit immissum suspensa per ilia ferrum,
 Affixusque rati, telo retinente, pependit.
 Stant gemini fratres, secunde gloria matris,
 Quos eadem variis genuerunt viscera fatis:
 (Discreuit mors saua viros: unumque relictum 605
 Agnorum miseri, sublato errore, parentes,
 Aeternis causam lacrymis: tenet ille dolorem
 Semper, & amissum fratrem lugentibus offert.)
 Quorum alter, mistis obliquo pectine remis
 Ausus Romana Graia de puppe carina 610
 Iniectare manum: sed eam gravis insuper ictus
 Amputat: illa tamen nixu quo prenderat, haesit,
 Dirigitq; tenens strictis immortalia nervis.

Crenit

Crenit in aduersis virtus: plus nobilis ira

615 *Truncus habet: fortique instaurat praelia laeta,
Rapturusque suam procurrit in aquora dextram.*

Hac quoq; cum toto manus est abscissa lacerto.

Iam clypeo, telisque carens, non conditur ima

Puppe: sed expositus, fraternaque pectore nudo

620 *Arma tegens, crebra confixus cuspide perstat:*

Telaque multorum leto casura sudorum

Emerita iam morte tenet. tum vulnere multo

Effugientem animam lassos collegit in artus:

Membraque contendit toto quicung; manebat

625 *Sanguine, & hostilem, defectis robore membris,*

Insiluit, solo nociturus pondere, puppim.

Strage virum cumulata ratis, multoque cruore

Plena, per obliquum crebros latius accipit ictus.

At postquam ruptis pelagus compagibus hausit,

630 *Ad summos repleta foros, defecit in undas,*

Vicinum inuoluens contorto vertice pontum.

Aequora discedunt mersa diducta carina,

Inq; locum puppis cecidit mare. multa que ponto

Præbuit illa dies varii miracula fati.

635 *Ferreæ dum puppi rapidos manus inserit uncus,*

Affixit Lycidam. mersus foret ille profundo,

Sed prohibent socii, suspensaque crura retentant:

Scinditur anulsus: nec, sicut vulnere, sanguis

Emicuit lentus: ruptis cadit undique venis,

640 *Discursusque anima diuersa in membra meantis*

Interceptus aquis. nullius vita perempti

Est tanta dimissa via pars ultima trunci

Tradidit in letum vacuos vitalibus artus.

At tumidus quæ pulmo iacet, quæ viscera feruent,

645 *Hæserunt ibi fata diu: luctataque multum*

Hæc cum parte viri vix omnia membra tulerunt.

*Dum nimium pugnax unius turba carinae
 Incumbit prono lateri, vacuamque relinquit,
 Quà caret hoste, ratem: congesto pondere puppis
 Versa, caua texit pelagus, nautis que carina: 650
 Brachia nec licuit vasto iactare profundo,
 Sed clauso perière mari. tunc unica diri
 Conspecta est leti facies, cum fortè natantem
 Diversa rostris iuuenem fixere carinae.
 Discessit medium tam vastos pectus ad ictus: 655
 Nec prohibere valent obrutis ossibus artus,
 Quo minus ara sonent. eliso ventre per ora
 Eiecit sanicem permixtus viscere sanguis.
 Postquam inhibent remis puppes, ac rostra recedunt,
 Disiectum in pelagus perfosso pectore corpus 660
 Vulneribus transmisit aquas. pars maxima turba
 Naufraga, iactatis morti oblectata lacertis,
 Puppis ad auxilium socia concurrat: at illi
 Robora cum vetitis prensarent alius vlnis,
 Nutaretque ratis populo peritura recepto: 665
 Impia turba super medios ferit ense lacertos:
 Brachia linquentes Graia pendentia puppe,
 A manibus cecidere suis: non amplius unde
 Sustinuere graues in summo gurgite truncos.
 Iamque omni fuis nudato milite telis, 670
 Inuenit arma furor: remum contorsit in hostem
 Alter: at hi tortum validis aplustre lacertis,
 Auxiliasque rotant excusso remige sedes.
 In pugnam fregere rates. sidentia pessum
 Corpora cæsa tenent, spoliantq; cadauera ferro. 675
 Multi inopes teli, iaculum letale reuulsum
 Visceribus traxere suis, & vulnera læua
 Oppressere manu, validos dum præbeat ictus
 Sanguis: & hostilem cum torserit, exeat, hastam.*

Nulla

- 680 Nulla tamen plures hoc edidit aquore clades,
 Quam pelago diuersa lues. nam pinguibus ignis
 Affixus tedis, & tecto sulfure viua
 Spargitur: at faciles præbere alimenta carina
 Nunc pice, nunc liquida rapuere incendia cera.
 685 Nec flammæ superant unda: sparsisq; per aquor
 Iam ratibus, fragmenta ferus sibi vendicat ignis.
 Hic recipit fluctus, extinguat ut aquore flammæ:
 Hi, ne mergantur, tabulis ardentibus hærent.
 Mille modos inter leti, mors una timori est,
 690 Quæ cæpere mori. nec cessat naufraga virtus.
 Tela legunt deiecta mari, ratibusque ministrant:
 Incertæque manus ictu languente per undas
 Exercent. nunc, rara datur si copia ferri,
 Utuntur pelago. sauiæ complectitur hostem
 695 Hostis, & implicitis gaudent subsidere membris,
 Mergentis que mori. Pugna fuit unus in illa
 Eximius Phœceus animam seruare sub undis,
 Scrutari que fretum si quid merisset arenis,
 Et nimis affixos vncæ conuellere morsus,
 700 Adductum quoties non senserat ancora funem.
 Hic ubi compressum penitus deduxerat hostem,
 Victor & incolumis summas remeabat in undas.
 Sed se per vacuos credit dum surgere fluctus,
 Puppibus occurrit, tandemque sub aquore mansit.
 705 Hi super hostiles iecerunt brachia remos,
 Et ratium tenuere fugam. non perdere letum
 Maxima cura fuit. multus sua vulnere puppi
 Affixit moriens, & rostris abstulit ictus.
 Stantem sublimi Tyrrheniæ culmine proræ
 710 Lygdamus excussa Balearis tortor habena
 Glande petens, solido fregit caua tempora plumbo.
 Sedibus expulsi, postquam cruor omnia rupit

Vincula, procumbunt oculi: stat lumine raptò
 Attonitus, mortis que illas putat esse tenebras.
 At postquam membris sensit constare vigorem, 715
 Vos, ait, ò socii, sicut tormenta soletis,
 Me quoque mittendis rectum componite telis.
 Egere quod superest anima Tyrrhene per omnes
 Bellorum casus. ingentem militis usum
 Hoc habet ex magna defunctum parte cadauer: 720
 Viuentis ferière loco. sic fatus in hostem
 Caca tela manu, sed non tamen irrita mittit.
 Excipit hac iuuenis generosi sanguinis Argus,
 Quà iam non medius descendit in ilia venter,
 Adiuvitq; suo procumbens pondere ferrum. 725
 Stabat diuersa victa iam parte carina
 Infelix Argi genitor, (non ille iuuenta
 Tempore Phocaicis ulli cessurus in armis:
 Victum auro robur cecidit, fessúsque senecta
 Exemplum, non miles erat) qui funere viso, 730
 Sape cadens longa senior per transtra carina
 Peruenit ad puppim, spirantesque inuenit artus.
 Non lacryma cecidère genis, non pectora tundit,
 Distentis toto riguit sed corpore palmis.
 Nox subit, atque oculos vastæ obduxere tenebra, 735
 Et miserum cernens agnoscere desinit Argum.
 Ille caput labens, & iam languentia colla
 Viso patre lenat: vox fauces nulla solutas
 Prosequitur: tacito tantum petit oscula vultu,
 Inuitatque patris claudenda ad lumina dextram. 740
 Ut torpore senex caruit, virésque cruentus
 Cæpit habere dolor, Non perdam tempora, dixit,
 A seuis permissa Deis, ingulúmque senilem
 Confodiam. veniam misero concede parenti,
 Arge, quòd amplexus, extrema quòd oscula fugi. 745
 Nondum

- Nondum destituit calidus tua vulnera sanguis,
 Semianimis que iaces, & adhuc potes esse superstes.
 Sic fatus, quanuis capulum per viscera missi
 Polluerat gladii, tamen alta sub æquora tendit*
 750 *Præcipiti saltu. letum præcedere nati.
 Festinantem animam morti non credidit uni.
 Inclinant iam fata ducum: nec iam amplius anceps
 Belli casus erat: Græia pars maxima classis
 Mergitur: ast alia mutato remige puppes*
 755 *Victores vexere suos: naualia paucæ
 Præcipiti tenuere fuga. Quis in urbe parentum
 Fletus erat? quantus matrum per littora plânctus?
 Coniux sæpe sui, confusis vultibus unda,
 Credidit ora viri, Romanum amplexa cadaver:*
 760 *Accensisq; rogis miseri de corpore trunco
 Certauere patres. at Brutus in æquore victor,
 Primus Casareis pelagi decus addidit armis.*

M. ANNÆI
L V C A N I
CIVILIS BELLI
SIVE PHARSALIÆ

LIBER QVARTVS.

T procul extremis terrarum *Cæsar*.
in oris
Martem sanus agit non multa cade
nocentem,
Maxima sed fati ducibus momenta
daturum.

*Inrepari rector castris Afranius illis,
Ac Petreius erat: concordia duxit in aquas
Imperium commune vices, tutelæque valli
Pernigil alterno paret custodia signo.
His præter Latias acies erat impiger Astur,
Vectonésque leues, profugique à gente vetusta
Gallorum Celta miscuit nomen Iberis.
Colle tumet modico, lenique excreuit in altum
Pingue solum tumulo: super hunc fundata vetusta
Surgit Ilerda manu: placidis prælabitur undis
Hesperios inter Sicoris non ultimus amnes,
Saxeus ingenti quem pons amplectitur arcu,
Hybernas passurus aquas. at proxima rupes
Signa tenet Magni: nec Cæsar colle minore
Cæstra leuat: medius dirimit tentoria gurges.
Explicat hinc tellus campos effusa patentes,*

Vix

- 20 *Vix oculo prendente modum, camposque coercet
Cinga rapax, vetitus fluctus, & littora cursis
Oceani pepulisse suo: nam gurgite misto,
Qui praestat terris, aufert tibi nomen Iberus.
Prima dies belli cessavit Marte cruento,*
- 25 *Speſtandis que ducum vires, numerosaque ſigna
Expoſuit: pignit ſcleris: pudor arma ſurentum
Continuit: patriaq; & ruptis legibus unum
Donare diem. prono tum Caſar Olympo.
In noctem ſubita circundedit agmina ſoſſa,*
- 30 *Dum prima praſtant acies, hoſtẽmque ſeſellit,
Et propẽ conſertis obduxit caſtra manipulis.
Luce noua collem ſubito conſcendere curſis,
Qui medius tutam caſtris dirimebat Ilerdam,
Imperat. huc hoſtem pariter terrorque, pudorq;*
- 35 *Impulit: & rapto tumultum prior agmine cepit.
His virtus, ferrũmque locum promittit: at illis
Ipſe locus. miles rupes oneratus in altis
Nititur: aduerſoque acies in monte ſupina
Haret, & in tergum caſura umbone ſequentis*
- 40 *Erigitur. nulli telum vibrare vacabat,
Dum labat, & fixo firmat veſtigia pilo,
Dum ſcopulos, ſtirpẽsque tenent, atque hoſte relicta
Cadunt enſe viam. vidit lapſura ruina
Agmina dux, equitẽmque iubet ſuccedere bello,*
- 45 *Munitũmque latus lano præducere gyro.
Sic pedes ex facili, nulloque urgente receptus,
Irritus & victor ſubducto Marte pependit.
Haſtenus armorum diſcrimina. cetera bello.
Fata dedit variis incertis motibus aër.*
- 50 *Pigro bruma gelu, ſiccis que Aquilonibus harena,
Aethere conſtricto pluuias in nube tenebat.
Vrebant montana nives, camposque iacentes*

Non duratura conspecto sole pruina:
 Atque omnis propior mergenti sidera cælo,
 Aruerat tellus hyberno dura sereno. 55
 Sed postquam vernus calidum Titana recepit,
 Sidera respiciens delapsa portitor Helles,
 Atque iterum aquatis ad iusta pondera Libra
 Temporibus vicere dies: tunc, sole relicto,
 Cynthia quo primum cornu dubitanda resulsit, 60
 Exclussit Boream, flammâsque accepit ab Euro.
 Ille suo nubes quascunque inuenit in axe,
 Torisit in occiduum Nabataeis flatibus orbem,
 Et quas sentit Arabs, & quas Gangetica tellus
 Exhalat nebulas, quicquid concrefcere primus 65
 Sol patitur, quicquid cæli fuscator Eoi
 Impulerat Corus, quicquid defenderat Indos:
 Incendere diem nubes oriente remota,
 Nec medio potuere graues incumbere mundo,
 Sed nimbos rapuere fuga: vacat imbris Arctos, 70
 Et Notus: in solam Calpen fluit humidus aer.
 Hic ubi iam Zephyri fines, & summus Olympi
 Cardo tenet Tethyn, vetita transcurrere densos
 Inuoluere globos, congestumque aeris atri
 Vix recipit spatium, quod separat æthere terram. 75
 Iamque polo pressa largos densantur in imbres;
 Spissatæq; fluunt: nec seruant fulmina flammâs,
 Quauis crebra micent: exstinguit fulgura nimbus.
 Hinc imperfecto completitur æra gyro
 Arcus, vix vlla variatus luce colorem, 80
 Oceanumque bibit, raptosque ad nubila fluctus
 Pertulit, & cælo defusum reddidit æquor.
 Iamque Pyrenæa, quas nunquam soluere Titan
 Eualuit, fluxere nives, fractoque madescunt
 Saxa gelu: tum, quæ solitis è fontibus exit, 85

- Non habet vnda vias: tam largas alueus omnis
 A ripis accepit aquas. iam naufragæ campo
 Caesaris arma natant, impulsæque gurgite multo
 Castra labant: alto restagnant flumina vako.
- 90 Non pecorum raptus faciles, non pabula merfi
 Vlla ferunt sulci: tectarum errore viarum
 Fallitur occultos sparsus populator in agros.
 Iamque comes semper magnorum prima malorum
 Sæua fames aderat: nulloque obsessus ab hoste
- 95 Miles eget: toto censu non prodigus emit
 Exiguam Cererem. Prò lucri pallida tabes!
 Non deest prolato ieiunus venditor auro.
 Iam tumuli, collèsque latent: iam flumina cuncta
 Condidit una palus, vastaq; voragine merfit.
- 100 Absorpsit penitus rupes, ac tecta ferarum
 Detulit, atque ipsas hausit: subitisque frementes
 Vorticibus contorsit equos, & reppulit æstus
 Fortior Oceani: nec Phæbum surgere sentit
 Nox subtexta polo: rerum discrimina miscet
- 105 Deformis cæli facies, iunctaq; tenebra.
 Sic mundi pars ima iacet, quam zona nivalis,
 Perpetuaq; premunt hyemes: non sidera cælo
 Illa videt, sterili non quicquam frigore gignit,
 Sed glacie medios signorum temperat ignes.
- 110 Sic, ô summe parens mundi, sic sorte secunda
 Aequorei rector facias Neptune tridentis:
 Et tu perpetuis impendas æra nimbis:
 Tu remeare vexes quoscunque emisseris æstus.
 Non habeant amnes declinem ad littora cursum,
- 115 Sed pelagi referantur aquis: concussæque tellus
 Laxet iter fluuiis. hos campos Rhenus inundet,
 Hos Rhodanus: vastos obliquent flumina fontes.
 Rhiphaas huc solue nives, huc stagna, lacusque,

Et pigras, ubicunque iacent, effunde paludes:
Et miseras bellis civilibus eripe terras.

120

Sed paruo Fortuna viri contenta pauore,
Plena redit, solitoque magis fauere secundi,
Et veniam meruere Dei. iam clarius aer,
Et par Phœbus aquis densas in vellera nubes
Sparserat, & noctes ventura luce rubebant:

125

Seruatoque loco rerum, discessit ab astris
Humor, & ima petit, quicquid pendebat aquarum.
Tollere silua comas, stagnis emergere colles
Incipient, visoque die durescere valles.

Vtq; habuit ripas Sicoris, camposque reliquit,
Primum cana salix madefacto vimine paruum
Texitur in puppim, casoque inducta iuuenco
Vectoris patiens tumidum superenatat amnem.

130

Sic Venetus stagnante Pado, fusoque Britannus
Nauigat Oceano: sic cum tenet omnia Nilus,
Conferitur bibula Memphitis cymba papyro.

135

His ratibus traiecta manus festinat utring,
Succisum curuare nemus: flumini que ferocis
Incrementa timens, non primis robora ripis
Imposuit: medios pontem distendit in agros.

140

Ac ne quid Sicoris repetitis audeat undis,
Spargitur in sulcos, & scisso gurgite riuis
Dat pœnas maioris aqua. Postquam omnia fatiis
Casaris ire videt, celsam Petreius Ilerdam
Deserit: & noti diffusus viribus orbis,

145

Indomitos quatit populos, & semper in arma
Martis amore feros, & tendit in vltima mundi.
Nudatos Caesar colles, desertaque castra
Conspiciens, capere arma iubet: nec quarere pontem,
Nec vada, sed duris fluminum superare lacertis.

150

Paretur: rapuitque ruens in prælia miles,

Quod

- Quod fugiens timuisset, iter. mox vda receptis
 Membra fouent armis, gelidosque à gurgite cursu
 Restituunt artus, donec decresceret umbra
 155 In medium surgente die. iamque agmina summa
 Carpit eques, dubiique fuga, pugnaq; tenentur.
 Attollunt campo gemina iuga saxea rupes
 Valle caue media: tellus hinc ardua celsos.
 Continuat colles, tutae quos inter opaco
 160 Anfractu latuere via: quibus hoste potito
 Faucibus, emitti terrarum in denia Martem,
 Inq; feras gentes Casar videt. Ite sine vlllo
 Ordine, aut, raptumque fuga conuertite bellum,
 Et faciem pugna, vultusque inferte minaces:
 165 Nec liceat pauidis ignava occumbere morte:
 Excipiant recto fugientes pectore ferrum.
 Dixit: & ad montes tendentem praeuenit hostem.
 Illic exiguo paulum distantia vallo
 Castra locant. postquam spatia languentia nullo
 170 Mutua conspicuos habuerunt lumina vultus,
 Et fratres, natosque suos videre, patresque;
 Deprehsus est ciuile nefas. tenuere parumper
 Ora metu: tantum nutu, motoque saluant
 Ense suos. mox ut stimulis maioribus ardens
 175 Rupit amor leges, audet transcendere vallum
 Miles, in amplexus effusus tendere palmas.
 Hospitis ille ciet nomen; vocat ille propinquum:
 Admonet hunc studiis confors puerilibus etas:
 Nec Romanus erat, qui non agnouerat hostem.
 180 Arma rigant lacrymis, singultibus oscula xupunt:
 Et quamuis nullo maculatus sanguine miles,
 Quae potuit fecisse, timet. Quid pectora pulsas?
 Quid vesane gemis? fletus quid fundis inaneis?
 Nec te sponte tua sceleri parere fateris?

Uscadeone

Usqueadeone times, quem tu facis ipse timendum? 185
 Classica det bello; seuos tu negliges cantus:
 Signa ferat, cessa: iam iam civilis Erinnyss
 Concidet, & Casar generum priuatus amabit.
 Nunc ades, aeterno complectens omnia nexu,
 O rerum, mistique salus concordia mundi, 190
 Et sacer orbis amor: magnum nunc secula nostra
 Venturi discrimen habent. periëre latebra
 Tot scelerum: populo venia est erepta nocenti:
 Agnouëre suos. prò numine fata sinistro
 Exigua requie tantas argentia clades! 195
 Pax erat, & miles castris permistus utrisque
 Errabat: duro concordis cespitè mensas
 Instituant, & permisto libamina Baccho.
 Graminei luxëre foci: iunctoque cubili
 Extrahit infomnes bellorum fabula noctes: 200
 Quo primum steterint campo, qual lancea dextra
 Exierit. dum, qua gesserunt fortia, iactant,
 Et dum multa negant, quod solum fata petebant,
 Est miseris renouata fides, atque omne futurum
 Creuit amore nefas. nam postquam fœdera pacis 205
 Cognita Petreio, seque, & sua tradita venum
 Castra videt, famulas scelerata ad prælia dexteras
 Excitat, atque hostes turba stipatus inermes
 Precipitat castris, iunctosque amplexibus ense
 Separat, & multo disturbat sanguine pacem. 210
 Addidit ira ferox moturas prælia voces:
 Immemor ô patria, signorum oblite tuorum,
 Non potes hoc causa miles præstare Senatus,
 Assertor victo redeas ut Casare: certè
 Ut vincere potes. dum ferrum, incertaque fata, 215
 Quique fluat multo non decrit vulnere sanguis,
 Ibitis ad dominum? damnataque signa feretis?

- Vt q³ habeat famulos nullo discrimine Caesar*
Exorandus erit? ducibus quoque vita petenda est?
 220 *Nunquam nostra salus pretiam, mercesq³ nefanda*
Proditionis erit: non hoc ciuilia bella,
Vt viuamus, agunt. trahimur sub nomine pacis.
Non chalybem gentes penitus fugiente metallo
Eruerent, nulli vallarent oppida muri,
 225 *Non sonipes in bella ferox, non iret in aquor*
Turrigeras classis pelago sparsura carinas,
Si bene libertas vnquam pro pace daretur.
Hostes nempe meos sceleri iurata nefando
Sacramenta tenent: at vobis vilior hoc est
 230 *Vestra fides, quod pro causa pugnabitis aqua.*
Sed veniam sperare licet. prò dira pudoris
Funera! nunc toto fatorum ignarus in orbe
Magne paras acies, mundi que extrema tenentes
Sollicitas reges, cum forsan fœdere nostro
 235 *Iam tibi sit promissa salus. Sic futur, & omneis*
Concussit mentes, scelerumque reduxit amorem.
Sic ubi desueta siluis in carcere clauso
Mansuere fera, & vultus posuere minaces,
Atque hominem didicere pati: si torrida paruos
 240 *Venit in ora cruor, redeunt rabiesque furorq³,*
Admonitaq³ tument gustato sanguine fances:
Feruet, & a trepido vix abstinet ira magistro.
Itur in omne nefas: & quæ Fortuna Deorum
Inuidia caca bellorum in nocte tulisset,
 245 *Fecit nostra, fides: inter mensasque, torosque,*
Quæ modo complexu fouerunt pectora, cadunt.
Et quanuis primò ferrum strinxere gementes,
Vt dextra iusti gladius dissuasor adhesit,
Dum feriunt, odere suos, animosque labantes
 250 *Confirmant ictu. feruent iam castra tumultu,*

Et sceleram turba: rapiuntur collaparentum.
 Ac velut occultum pereat scelus, omnia monstra
 In faciem posuere ducum: inuat esse nocentes.
 Tu Caesar, quannīs spoliatus milite multo
 Agnoscis superos: neq; enim tibi maior in armis 255
 Emathiis fortuna fuit, nec Phocidos undis
 Massiliae, Phario nec tantum est aquore gestum.
 Hoc siquidem solo civilis crimine belli
 Dux causa melioris eris. pollata nefanda
 Agmina cade duces iunctis committere castris 260
 Non audent, atq; ad mœnia rursus Ille
 Intendere fugam. campos eques obuius omnes
 Abstulit, & siccis inclusit collibus hostem.
 Tunc inopes vnda praeupta cingere fossa
 Caesar auet, nec castra pati contingere ripas, 265
 Aut circum largos circumari brachia fontes.
 Ut leti videre viam, conuersus in iram
 Pracipitem timor est. miles non utile clausis
 Auxilium mactauit equos: tandemque coactus
 Spe posita dammare fugam, casurus in hostes 270
 Fertur. Ut effuso Caesar decurrere passus
 Vidit, & ad certam deuotos tendere mortem:
 Tela tene iam miles, ait, ferrumqueruenti
 Subtrahere: non ullo constet mihi sanguine bellum:
 Vincitur haud gratis, ingulo qui prouocat hostem. 275
 En sibi vilis adest inuisa luce iuuentus,
 Iam damno peritura meo: non sentiet ictus;
 Incumbet gladius, gaudebit sanguine fuso.
 Deferat hic feruor mentes, cadat impetus amens;
 Perdant velle mori. Sic deflagrare minaces 280
 Incassam, & vetito passus languescere bello,
 Substituit merso dum nox sua lumina Phœbo.
 Inde ubi nulla data est miscenda copia mortis,

Paulatim

- Paulatim cadit ira ferox, mentésque tepeſcunt.
- 285 Saucia maiores animos ut pectora geſtant
Dum dolor eſt, ictúsque recens, & mobile nervis
Conamen calidus præbet cruor, offíque nondum
Abduxère cutem: ſi conſcius enſis adaçti
Stat victor, tenuitque manus, tum frigidus artus
- 290 Alligat, atque animum ſubducto robore torpor,
Poſtquam ſicca rigens aſtrinxit vulnura ſanguis.
Iamq; inopes vnda, primum tellure refoſſa,
Occuloſ laticeſ, abſtruſa que flumina quarunt:
Nec ſolum raſtris, durisq; ligonibus arua,
- 295 Sed gladiis fodère ſuis: puteusq; cauati
Montis ad irrigui premitur faſtigia campi.
Non ſe tam penitus, tam longè luce relicta
Merſerit Aſſyrii ſcrutator pallidus auri:
Non tamen aut tectis ſonnerunt curſibus amnes;
- 300 Aut micuère noni, percuffo pumice, fontes:
Antra nec exiguo ſtillant ſudantia rore,
Aut impulſa leui turbatur glarea vena.
Tunc exhauíta ſuper multo ſudore inuencus
Extrahitur, duris ſilicum laſſata metallis.
- 305 Quoq; minùs paſſent ſiccos tolerare vapores,
Queſta feciſtis aqua. nec languida feſſi
Corpora ſuſtentant epulis, menſasque peroſi
Auxilium fecère famem. ſi mollius aruum
Prodidit humorem, pingues manus utraq; glebas
- 310 Exprimit ora ſuper. nigro ſi turbida limo
Colluuiis in mora iacet, cadit omnis in hauſtus
Certatim obſcænos milés: moriensque recepit,
Quas nollet victurus, aqua: nitúque ferarum
Diſtentas ſecant pecudes, & lacte negato,
- 315 Sordidus exhauíto ſorbetur ab ubere ſanguis.
Tunc herbas, frondésque terunt, & rore madentes
Diſtringunt

Distringunt ramos: & si quos palmitē crudo,
 Arboris aut tenera succos pressere medulla.
 O fortunati, fugiens quos barbarus hostis
 Fontibus immisto strauit per rura veneno. 320
 Hos licet in fluuios saniem, tabemque ferarum,
 Pallida Dictæis, Cæsar, nascentia saxis
 Infundas aconita palam, Romana iuuentus
 Non decepta bibit. torrentur viscera flamma,
 Oraque sicca rigent squamosis aspera linguis. 325
 Iam marcent vena, nulloque humore rigatus
 Aëris alternos angustat pulmo meatus,
 Rescissosq; nocent suspiria dura palato.
 Pandunt ora siti, nocturnumque aëra captant.
 Expectant imbres, quorum modo cuncta natabant 330
 Impulsu, & siccis vultus in nubibus harent.
 Quoque magis miseros vnde ieiunia soluant,
 Non super arentem Meroën, Cancricque sub axe,
 Quam nudi Garamantes arant, sedere: sed inter
 Stagnantem Sicorim, & rapidum deprensus Iberum 335
 Spectat vicinos sitiens exercitus amnes.
 Iam domiti cessere duces: pacis que petenda
 Auctor damnatis supplex Afranius armis,
 Scmianimes in castra trahens hostilia turmas,
 Victoris stetit ante pedes. seruata precanti 340
 Maiestas, non fracta malis, interq; priorem
 Fortunam, casusque novos, gerit omnia victi;
 Sed ducis, & veniam securo pectore poscit.
 Si me degeneri strauissent fata sub hoste,
 Non deerat fortis rapiendo dextera leto: 345
 At nunc sola mihi est oranda causa salutis;
 Dignum donanda, Cæsar, te credere vita.
 Non partis studiis agimur, nec sumsimus arma
 Consiliis inimica tuis. nos denique bellum

Inuenit

- 350 Inuēnit ciuile duces: causaq; priori,
 Dum potuit, seruata fides: nil fata moramur.
 Tradimus Hesperias gentes, aperimus Eoas,
 Securūque orbis patimur post terga relictū.
 Nec cruor effusus campis tibi bella peregit,
 355 Nec ferrum, lassaq; manus. hoc hostibus unum,
 Quod vincas, ignosce tuis. nec magna petuntur.
 Otia des fessis, vitam patiaris, inermem
 Degere, quam tribuis: campis prostrata iacere
 Agmina nostra putes: nec enim felicibus armis
 360 Misceri damnata decet, partēque triumphī
 Captos ferre tui: turba hac sua fata peregit.
 Hoc petimus, victos ne tecum vincere cogas.
 Dixerāt: At facilis Caesar, vultūque serenus
 Flectitur, atque usum belli, pœnamque remittit.
 365 Vt primū iusta placuerunt fœdera pacis,
 Intus totitos decurrit miles ad amnes,
 Incumbit ripis, permissaq; flumina turbat.
 Continuis multis subitarum tractus aquarum
 Aëra non passus vacuis discurrere venis,
 370 Arctauit, clausitq; animam: nec feruida pestis
 Cedit adhuc: sed morbus egens iam gurgite plenis
 Visceribus sibi poscit aquas. mox robora nervis,
 Et vires rediēre viris. O prodiga rerum
 Luxuries, nunquam paruo contenta paratu,
 375 Et quasitorum terra, pelagōque ciborum
 Ambitiosa fames, & lauta gloria mensa,
 Discite, quā paruo liceat producere vitam,
 Et quantum natura petat. non erigit agros
 Nobilis ignoto diffusius consule Bacchus:
 380 Non auro, murrhaque bibunt: sed gurgite puro
 Vita redit. satis est populis fluiuiusque Ceresq;
 Heu miseri, qui bella gerunt. Tunc arma relinquens
 F Victori

Victori miles spoliato pectore tutus,
 Innocuusque suas curarum liber in vrbes
 Spargitur. ô quantum donata pace potitos
 Excussis unquam ferrum vibrasse lacertis
 Pœnituit, tolerasse sitim, frustra que rogasse
 Prospera bella Deos. nempe vñs Marte secundo
 Tot dubia restant acies, tot in orbe labores:
 Ut nunquam fortuna labet successibus anceps,
 Vincendum toties: terras fundendus in omneis
 Est cruor, & Caesar per tot sua fata sequendus.
 Felix, qui potuit, mundi nutante ruina,
 Quo iaceat iam scire loco. non prœlia fessos
 Vlla vocant, certos non rumpunt classica somnos.
 Iam coniux, natique rudes, & sordida recta,
 Et non deductos recipit sua terra colonos.
 Hoc quoque securis oneris fortuna remisit,
 Sollicitus menti quod abest fauor: ille salutis
 Est auctor, dux ille fuit. sic prœlia soli
 Felices nullo spectant ciuilia voto.
 Non eadem belli totum fortuna per orbem
 Constitit: in partes aliquid sed Caesaris ausa est,
 Quà maris Adriaci longas ferit vnda Salonas,
 Et tepidum in molles Zephyros excurrit Iader.
 Illic bellaci confusus gente Curetum,
 Quos alit Adriaco tellus circumflua ponto,
 Clauditur extrema residens Antonius ora,
 Cantus ab incurſu belli, si sola recedat,
 Expugnat que tuta, fames. non pabula tellus
 Pascendis submittit equis, non proserit vllam
 Flaua Ceres segetem: spoliabat gramine campum
 Miles, & attonso miseris iam dentibus aruo
 Castrorum siccus de cespite vulserat herbas.
 Ut primum aduersa socios in littore terra

385

390

395

400

405

410

415

Et

*Et Basylum vidēre ducem: noua fūrta per aquor
Exquisita fuga. neque enim de more carinas
Extendunt, p̄p̄p̄sque leuant, sed firma gerendis
Molibus insolito contexunt robora ducta.*

420 *Nanque ratem vacua sustentant undique cuppa;
Quarum porrectis series cōstricta catenis
Ordinibus geminis obliquas excipit alnos.*

*Nec gerit expositum telis in fronte patenti
Remigium: sed, quod trabibus circūdedit aquor;
425 Hoc ferit, & taciti prabet miracula cursus,
Quod nec uela ferat, nec apertas verberet undas.
Tunc freta seruantur, dum se decliuibus undis
Aestus agat, resfluoque mari nudentur arena.*

*Iamque relabenti crescebant littora ponto;
430 Missa ratis prono defertur lapsa profundo,
Et gemina comites. cunctas super ardua tarris:
Eminet, & tremulis tabulata minantia pinnis.
Noluit Illyrica custos Octavius unda
Confestim tentare ratem, celerēsque carinas*

435 *Continuit, cursu crescat dum prada secundo:
Et temerē ingressos repetendum inuitat ad aquor
Pace maris. Sic dum pauidos formidine cernos
Clandat odorata metuentes aëra penna:
Aut dum dispositis attollat retia varis*

440 *Venator, tenet ora leuis clamosa Molossi;
Spartanos, Cretāsque ligat: nec creditur ulli
Sylua cani, nisi qui presso vestigia rostro
Colligit, & prada nescit latrare reperta,
Contentus tremulo monstrasse cubilia loro,*

445 *Nec mora, complentur moles, auideque petitis
Insula deseritur ratibus: quo tempore primas
Impulit ad noctem iam lux extrema tenebras.
At Pompeianus fraudes innectere ponto*

*Antiqua parat arte Cilix, passusque vacare
Summa freti, medio suspendit vincula ponto,
Et laxas fluitare sinit, religatque catenas
Rupis ab Illyrica scopulis. nec prima, nec illa,
Quae sequitur, tardata ratis: sed tertia moles
Hæsit, & ad cautes adducto fune secuta est.*

450

*Impendent caua saxa mari: ruituræque semper
Stat (mirum) moles: & siluis aquor inumbrat.
Huc fractas Aquilone rates, submersæque pontus
Corpora saepe tulit, cæcisque abscondit in antris:
Restituit rupes tectum mare, cùmque cauerna
Euomere fretum, contorti vorticis vnde
Tauromenitanam vincunt feruore Charybdim.*

455

460

*Hic Opiterginis moles onerata colonis
Constitit: hanc omni puppes statione soluta
Circueunt: alii rupes, ac littora complent.
Vulteius tacitas sensit sub gurgite fraudes.
(Dux erat ille ratis) frustra qui vincula ferro
Rumpere conatus, poscit spe prælia nulla,
Incertus quæ terga daret, quæ pectora bello.*

465

*Hoc tamen in casu, quantum deprensa valebat,
Effecit virtus: inter tot millia capta*

470

*Circumsæta rati, & plenam vix inde cohortem,
Pugna fuit, non longa quidem. nam condidit atra
Nox lucem dubiam, pacemque habuere tenebra:
Tunc sic attonitam, venturæque fata paudentem
Rexit magnanima Vulteius voce cohortem:*

475

*Libera non ultrà parua quàm nocte iuuentus,
Consulte extremis angusto in tempore rebus:
Vita brevis nulli superest, qui tempus in illa
Querenda sibi mortis habet: nec gloria leti
Inferior, iuuenes, admoto occurrere fato.*

480

Omnibus incerto ventura tempore vite

Par

- Par animi laus est, & quos speraveris annos
 Perdere, & extrema momentum abrumpere lucis,
 Accersas dum fata manu. non cogitur ullus
 485 Velle mori. fuga nulla patet: stant undique nostris
 Intenti ciues ingulis. decernite letum,
 Et metus hinc absit: cupias quodcunque necesse est.
 Non tamen in caca bellorum nube cadendum est,
 Ut cum permistis acies sua tela tenebris
 490 Inuoluunt. conferta iacent cum corpora campo,
 In medium mors omnis abit. perit obruta virtus.
 Nos in conspicua sociis, hostique carina
 Constitnere Dei. praebebunt aquora testes,
 Praebunt terra, summis dabit insula saxis.
 495 Spectabunt gemina diuerso è littore partes.
 Nescio quod nostris magnum & memorabile fati
 Exemplum, Fortuna, paras. quacumq; per aenum
 Exhibuit monimenta fides, seruataque ferro
 Militia pietas, transibit nostra iuuentus.
 500 Nanque suis pro te gladiis incumbere Caesar
 Esse parum scimus: sed non maiora supersunt
 Obsessis, tanti qua pignora demus amoris.
 Abscindit nostra multum fors inuida laudi,
 Quod non cum senibus capti natisque tenemur.
 505 Indomitos sciat esse viros, timeatque furentes,
 Et morti faciles animos: & gaudeat hostis
 Non plures hasisse rates. tentare parabunt
 Foederibus, turpique volent corrumpere vita.
 O utinam, quod plus habeat mors unica fama,
 510 Promittant veniam, iubeant sperare salutem:
 Ne nos, cum calido sodiemus viscera ferro,
 Desperasse putent. magna virtute merendum est,
 Caesar ut, amissis inter tot millia paucis,
 Hoc damnum, clademque vocet. dent fata recessum,
 F 3 Emittantq;

Emittantq³ licet, vitare instantia nolim.
 Proieci vitam comites, totusque futura
 Mortis agor stimulis: furor est. agnoscere solis
 Permissum est, quas iam tangit vicina fati,
 Victurosque Dei celant, ut vivere durent,
 Felix esse mori. Sic cunctas sustulit ardor.
 Nobilium mentes iuuenum: cum sidera cæli,
 Ante ducis voces, oculis humentibus omnes
 Aspicerent, flexoque Vrse temone paucèrent:
 Tidem, cum fortes animos praecepta subissent,
 Optauère diem. nec segnis mergere ponto
 Tunc erat astra polus: nam sol Leda tenebat
 Sidera, vicino cum lux altissima Cancro est:
 Nox tum Thessalicas urgebat parua sagittas.
 Detegit orta dies stantes in rupibus Istros,
 Pugnacèsque mari Graia cum classe Liburnos.
 Tentauère prius suspensò vincere bello
 Fœderibus, fieret captis si dulcior ipsa
 Mortis vitæ mora. stabat deuota inuictus,
 Damnata iam luce ferox, securaque pugne
 Promisso sibi sine manu: nullique tumultus
 Excussère viris mentes ad summa paratas:
 Innumeràsque simul pauci terræque marique
 Sustinuère manus: tanta est fiducia mortis.
 Utq³ satis bello visum est fluxisse cruoris,
 Versus ab hoste furor: primus dux ipse carina
 Vultei iugulo postcens iam fata relecto,
 Ecquis, ait, iuuenum est, cuius sit dextra cruore
 Digna meo, certa³ fide per vulnera nostra
 Testetur se velle mori? nec plura locuto
 Viscera non vnus iamdudum transigit ensis.
 Collaudat cunctos: sed eum, cui vulnera prima
 Debebat, grato moriens interficit ictu.

515

520

525

530

535

540

545

Concurrunt

- Concurrunt alii, totumque in partibus unis
 Bellorum fecere nefas. sic semine Cadmi
 550 Emicuit Dirca cohors, ceciditque suorum
 Vulneribus, dirum Thebanis fratribus omen.
 Phasidos et campis insomni dente creati
 Terrigenae, missa magicis è cantibus ira,
 Cognato tantos implerunt sanguine sulcos:
 555 Ipsaque, inexpertis quod primum fecerat herbis,
 Expavit Medea nefas. sic mutua pacti
 Fata cadunt iuvenes: minimumque in morte virorum
 Mors virtutis habet: pariter sternuntque, caduntque
 Vulnere letali: nec quenquam dextra sefellit,
 560 Cum feriat moriente manu. nec vulnus adactis
 Debetur gladiis: percussum est pectore ferrum,
 Et iugulis pressere manum. cum sorte cruenta
 Fratribus incurrant fratres, natúsque parenti:
 Haud trepidante tamen toto cum pondere dextra
 565 Exegere enses. pietas ferientibus una,
 Non repetisse, fuit. iam latus viscera lapsa
 Semianimes traxere foris, multumque cruoris
 Infudere mari. despectam cernere lucem,
 Victoresque suos vultu spectare superbo,
 570 Et mortem sentire iuvat. iam strage cruenta
 Conspectur cumulatà ratis: bustis que remittunt
 Corpora victores, ducibus mirantibus, ulli
 Esse ducem tanti. nullam maiore locuta est
 Ore ratem, totum discurrens fama per orbem.
 575 Non tamen ignava post hac exempla virorum
 Percipient gentes, quam sit non ardua virtus
 Servitium fugisse manu. sed regna timentur
 Ob ferrum, et sanis libertas vitur armis:
 Ignoratque datos, ne quisquam seruiat, enses.
 580 Mors utinam pauidos vite subducere nolles,

Sed virtus te sola daret. Non segnior illo
 Marte fuit, qui tunc Libycis exarsit in aruis.
 Nanque rates audax Lilybae littore soluit
 Curio: nec forti velis Aquilonē recepto
 Inter semirutas magna Carthaginis arces,
 Et Clupeam, tenuit stationis littora nota:
 Primaeque castra locat cano procul aquore, quā se
 Bagraa lentus agit sicca sulcator arena.
 Inde petit tumulos, exesasque undique rupes,
 Antei qua regna vocat non vana vetustas.
 Nominis antiqui cupientem noscere causas,
 Cognita per multos docuit rudis incola patres.
 Nondum post genitas Tellus effeta gigantes,
 Terribilem Libycis partum concepit in antris.
 Nec tam iusta fuit terrarum gloria Typhon,
 Aut Tityos, Briareusque ferox: caeloque pepercit,
 Quod non Phlegraeis Antaeum sustulit aruis.
 Hoc quoque tam vastas cumulanit munere vires
 Terra sui factus, quod, cum tetigere parentem,
 Iam defecta vigent renouato robore membra.
 Hec illi spelunca domus: latuisse sub alta
 Rupe ferunt, epulis raptos habuisse leones.
 Ad somnos non terga fera prabere cubile
 Assuerunt, non sylua torum: viresque resumit
 In nuda tellure iacens. periēre coloni
 Aruorum Libyes: pereunt, quos appulit aquor,
 Auxilioque diu virtus non usa cadendi,
 Terra spernit opes: inuictus robore cunctis,
 Quannus staret, erat. tandem vulgata cruenti
 Fama mali, terras monstris aquorūque leuantem,
 Magnanimum Alciden Libycas exciuit in oras.
 Ille Cleonae proiecit terga leonis,
 Antaeus Libyci. perfudit membra liquore

Hospes,

Hostes, Olympiaca seruato more palastra.

615 Ille parum fidens pedibus contingere matrem,
Auxilium membris calidas insudit arenas.
Conseruere manus, & multo brachia nexu.
Colla dix granibus frustra tentata lacertis:
Immotumque caput fixa cum fronte aetatur.

620 Miranturque habuisse parem. nec viribus ut
Alcides primo voluit certamine totis;
Exhaustiq; virum: quod creber anhelitus illi
Prodidit, & gelidus fesso de corpore sudor.
Tunc ceruix lassata quati: tunc pectore pectus.

625 Urgeri: tunc obliqua percussa labare
Crura manu. iam terga viri cedentia victor
Alligat, & medium compressis ilibus arctat:
Inguinaque insertis pedibus distendit, & omnem
Explicuit per membra virum. rapit arida tellus.

630 Sudorem: calido complentur sanguine vene.
Intumuere tori, totosque induruit artus,
Herculeosque nouo laxauit corpore nodos.
Constitit Alcides stupefactus robore tanto:
Nec sic Inachus, quamuis rudis esset, in undis.

635 Defectam timuit reparatis anguibus hydram.
Constixere pares, telluris viribus ille,
Ille suis. numquam sena sperare nouerca
Plus licuit. videt exhaustos sudoribus artus,
Ceruicemque viri, siccam cum ferret Olympum.

640 Utq; iterum fessis iniecit brachia membris;
Non expectatis Autans viribus hostis,
Sponte cadit, maiorq; accepto robore surgit.
Quisquis inest terris, in fessos spiritus artus
Egeritur: tellusque viro luctante laborat.

645 Ut tandem auxilium tacta prodesse parentis
Alcides sensit: standum est tibi, dixit, & vltra.

Non credere solo, sterniq; vetabere terras:
 Harebis pressis intra mea pectora membris:
 Hac Antae cades. sic fatus, sustulit altè
 Nitentem in terras iuuenem. morientis in artus 650
 Non potuit nisi Tellus summittere vires.
 Alcides medicum tenuit. iam pectora pigro
 Stricta gelu; terris que diu non credidit hostem,
 Hinc aui veteris cùstos famosa vetustas,
 Miratrixq; sui signauit nomine terras. 655
 Sed maiora dedit cognomina collibus istis,
 Pœnum qui Latii renocauit ab arcibus hostem
 Scipio. nam sedes Libyca tellure posito
 Hac fuit. en veteris cernis vestigia valli.
 Romana hos primum tenuit victoria campos. 660
 Curio letatus, tanquam fortuna locorum
 Bella gerat, seruetque ducum sibi fata priorum,
 Felici non fausta loco tentoria ponens,
 Indulsi castris, & collibus abstulit omen,
 Sollicitatque feros non aquis viribus hostes. 665
 Omnis Romanis qua cesserat Africa signis,
 Tunc Vari sub iure fuit: qui robore quanquam
 Confisus Latio, regis tamen undique vires
 Excuiuit Libyca gentis, extremâque mundi
 Signa suum comitata Iubam. non fusior ulli 670
 Terra fuit domino: quâ sunt longissima regna,
 Cardine ab occiduo vicinus Gadibus Atlas
 Terminat: à medio, confinis Syrtibus Ammon.
 At quâ lata iacet, vasti plaga feruida regni
 Distinet Oceanum, zonâq; exusta calentis 675
 Sufficiunt spatio: populi tot castra sequuntur,
 Autololes, Numidaq; vagi, semperque paratus
 Inculto Gatulus equo: tum concolor Indo
 Maurus, inops Nasamon, misti Garamante perusto
 Marmaridæ

- 680 *Marmarida volucres, aequaturusque sagittas.
Medorum, tremulum cum torfit missile, Mazax:
Et gens, qua nudo residens Masylia dorso
Ora leui flectit frenorum nescia virga:
Et solitus vacuis errare mapalibus Afer.*
- 685 *Venator, ferrique simul fiducia non est,
Vestibus iratos laxis operire leones.
Nec solum studiis civilibus arma parabat,
Priuata sed bella dabat Iuba concitus ira.
Hunc quoque, quo superos humanaque polluit anno,*
- 690 *Lege Tribunitia folio depellere auorum
Curio tentarat, Libyamque auferre tyranno,
Dum regnum te Roma facit. memor ille doloris
Hoc bellum sceptri fructum putat esse retenti.
Hac igitur regis trepidat iam Curio fama,*
- 695 *Et quod Caesareis nunquam deuota iuuentus
Illa nimis castris, nec Rheni miles in undis
Exploratus erat, Corfini captus in arce,
Infidusque nouis ducibus, dubiusque priori,
Fas utrunque putat. sed postquam languida segni*
- 700 *Cernit cuncta metum, nocturnaue munia valli
Desolata fuga, tropida sic mente profatur:
Audendo magna tegitur timor: arma capeSSam
Ipse prior: campum miles descendat in aquum,
Dum meus est: variam semper dant otia mentem.*
- 705 *Eripe consilium pugna: cum dira voluntas
Ense subit preusso, galea texere pudorem,
Quis conferre duces meminit? quis pendere causus?
Qua stetit, inde fauet: veluti fatalis arena
Muneribus non ira vetus concurrere cogit*
- 710 *Productos: odere pares. Sic fatus, apertis
Instruxit campis acies: quem blanda futuris
Deceptura malis belli fortuna recepit.*

Nam

Nam pepulit Varum campo, nudatâque fœda
 Terga fuga, donec vetuerunt castra, cecidit. 715
 Tristitia sed postquàm superati prœlia Vari
 Sunt audita Iuba: latus quod gloria belli
 Sit rebus seruata suis, rapit agmina furtim,
 Obscuratque suam per iussa silentia famam;
 Hoc solum metuens incantus ab hoste timeri.
 Mittitur, exigua qui prœlia prima lacessat, 720
 Eliciâtque manu, Numidis à rege secundus,
 Ut sibi commissi simulator Sabbura belli:
 Ipse caua regni vires in valle retentat:
 Aspidas ut Pharias cauda solertior hostis
 Ludit, & iratas incerta prouocat umbra: 725
 Obliquansq; caput vanas serpentis in auras
 Effusa tuta comprehendit guttura morsu
 Letiferam citra saniem: tunc irrita pestis
 Exprimitur, faucêsque fluunt pereunte veneno.
 Fraudibus euentum dederat fortuna: feroxq; 730
 Non exploratis occultis viribus hostis,
 Curio nocturnum castris erumpere cogit,
 Ignotisque equitem latè decurrere campis.
 Ipse sub Aurora primos excedere motus
 Signa iubet castris, multum, frustraue rogatus 735
 Ut Libycas metuat fraudes, infestâque semper
 Punica bella dolis. leti fortuna propinqui
 Tradiderat fati inuicem: bellumque trahebat
 Auctorem ciuile suum. super ardua ducit
 Saxa, super cautes abrupto limite signa. 740
 Cum procul è summis conspecti collibus hostes
 Fraude sua cessere parum, dum colle relicto
 Effusam patulis aciem committeret aruis.
 Ille fugam credens, simulata nescius artis,
 Ut victor, medios aciem proiecit in agros. 745

- Tunc primum patuere doli, Numidaq; fugaces
 Undique completis clauserunt montibus agmen.
 Obstupuit dux ipse simul, perituraque turba.
 Non timidi petlere fugam, non praelia fortes:
 750 Quippe ubi non sonipes motus clangore tubarum
 Saxa quatit pulsu, rigidos vexantia franos
 Ora terens, spargitque iubas; & surrigit aures;
 Incertoque pedum pugnat non stare tumultu:
 Fessa iacet ceruix. fumant sudoribus armi:
 755 Oraque proiecta squalent arentia lingua:
 Pectora rauca gemunt, quae creber anhelitus urget:
 Et defecta grauis longè trahit ilia pulsus:
 Siccaque sanguineis durescit spuma lupatis.
 Iamque gradu neque verberibus, stimulisq; coacti,
 760 Nec, quannuis crebris inssi calcaribus, addunt.
 Vulneribus coguntur equi, nec profuit ulli
 Cernipedis rupisse moras: neque enim impetus illis
 Incursumque fuit: tantum profertur ad hostes,
 Et spatium iaculis oblato vulnere donat.
 765 At vagus Apher equos ut primum emisit in agmen:
 Tunc campi tremuere sono: terraque soluta,
 Quantus Bistonio torquetur turbine puluis,
 Aëra nube sua textit, traxitque tenebras.
 Ut verò in pedites fatum miserabile belli
 770 Incubuit: nullo dubii discrimine Martis
 Ancipites steterunt casus, sed tempora pugna
 Mors tenuit. neque enim licuit procurrere contra;
 Et miscere manus. sic undique septa inuentus
 Comminus obliquis, & rectis eminuis hastis
 775 Obruitur: non vulneribus, nec sanguine, solum
 Telorum nimbo peritura, & pondere ferri.
 Ergo acies tanta paruum spissantur in orbem:
 Ac, si quis metuens medium correpsit in agmen,

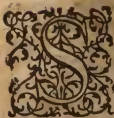
Vix impunè suos inter conuertitur enses.
Densatúrque globus, quantum pede prima relato 780
Constrinxit gyros acies. non arma mouendi
Iam locus est pressis: stipatáque membra teruntur.
Frangitar armatum colliso pectore pectus.
Non tam leta tulit victor spectacula Maurus
Quàm fortuna dabat: flunios non ille cruoris, 785
Membrorúmque videt lapsum, & ferientia terram
Corpora: compressum turba stetit omne cadauer.
Excitet inuisas dira Carthaginis umbras
Inferiús fortuna nouis: ferat ista cruentus
Annibal, & Pœni tam dira piacula manes: 790
Romanam, Superi, Libyca tellure ruinam
Pompeio prodesse nefas, votisque Senatus.
Aphrica nos potius vincat sibi. Curio fusus
Vt vidit campis acies, & cernere tantas
Permisit clades compressus sanguine puluis, 795
Non tulit afflictis animam producere rebus,
Aut sperare fugam: ceciditque in strage suorum
Impiger ad letum, & fortis virtute coacta.
Quid nunc rostra tibi prosunt turbata, forúmque,
Vnde Tribunitia plebeius signifer arce 800
Arma dabas populis? quid prodita iura Senatus,
Et gener, atque socer bello concurrere iussi?
Antè iaces, quàm dira duces Pharsalia confert,
Spectandúmque tibi bellum ciuile negatum est.
Has urbi misera vestro de sanguine pœnas 805
Ferre datis: luitis ingulo sic arma potentes.
Felix Roma quidem, ciuēs que habitura beatôs,
Si libertatis superis tam cura placeret,
Quàm vindicta placet. Libycas en nobile corpus
Pascit aues, nullo contactus Curio busto. 810
At tibi nos (quândo non proderit ista silere

A qui-

- A quibus omne anisonium sua fama repellit,)
 Digna damus, iuuenis, merita præconia vite.
 Haud alium tanta quem tulit indole Roma,
 815 Aut cui plus leges deberent recta sequenti.
 Perdita tunc Vrbi nocuerunt secula, postquam
 Ambitus, & luxus, & opum metiunda facultas
 Transuerso mentem dubiam torrente tulerunt.
 Momentumque fuit mutatus Curio rerum,
 820 Gallorum captus spoliis, & Caesaris auro.
 Ius licet in iugulos nostros sibi fecerit ense
 Sylla potens, Mariusque ferox, & Cinna cruentus;
 Casareaq; domus series, cui tanta potestas.
 Concessa est: emere omnes, hic vendidit Urbem.

M. ANNÆI
L V C A N I
CIVILIS BELLI
SIVE PHARSALIÆ

LIBER QVINTVS.

IC alterna duces bellorum vulne-
ra passos
In Macedum terras, miscens ad-
uersa secundis,
Seruauit fortuna pares. Iam spar-
serat Aemo

Bruma mnes, gelidoque cadens Atlantis Olympo:
Instabatque dies, qui dat noua nomina fastis,
Quique colit primus ducentem tempora Ianum.
Dum tamen emeriti remanet pars ultima iuris,
Consul vterque vagos belli per munia Patres
Elicit Epirum. peregrina ac sordida sedes
Romanos cepit procures: secretaque rerum
Hospes in externis audiuit curia tectis.
Nam quis castra vocet tot strictas iure secures,
Tot fasces? docuit populos venerabilis ordo
Non Magni partes, sed Magnum in partibus esse.
Vi primum maestum tenuere silentia cœtum,
Lentulus excelsa sublimis sede profatur:
Indole si dignum Latia, si sanguine prisco
Robur inest animis, non qua tellure coacti,
Quamque procul tectis capta sedeamus ab urbis

Cernite;

- 20 Cernite: sed vestra faciem cognoscite turba:
 Cunctaque iussuri primum hoc decernite Patres,
 Quod regnis, populisque liquet, nos esse Senatum.
 Nam, vel Hyperborea plaustrum glaciale sub Urse,
 Vel plaga qua torrens, claususque vaporibus axis.
- 25 Nec patitur noctes, nec iniquos crescere soles,
 Si fortuna ferat, rerum nos summa sequetur,
 Imperiumque comes. Tarpeia sede perusta
 Gallorum facibus, Veiosque habitante Camillo,
 Illic Roma fuit. non unquam perdidit ordo.
- 30 Mutato sua iura solo. merentia tecta
 Caesar habet, vacuasque domos, legesque silentes,
 Clausaque institio tristi fora. curia solos
 Illa videt Patres, plena quos urbe fugavit.
 Ordine de tanto quisquis non exulat, hic est.
- 35 Ignaros scelerum, longaque in pace quietos
 Bellorum primus sparsit furor: omnia rursus
 Membra loco redeunt. en totis viribus orbis
 Hesperiam pensant superi: iacet hostis in undis
 Obrutus Illyricis: Libya squalentibus aruis.
- 40 Curio Casarei cecidit pars magna Senatus.
 Tollite signa duces: fatorum impellite cursum:
 Spem vestram praestate Deis: fortunaque tantos
 Det vobis animos, quantos fugientibus hostem
 Causa dabat. nostrum exhausto ius clauditur anno.
- 45 Vos, quorum finem non est sensura potestas,
 Consulite in medium Patres, Magnamque iubete
 Esse ducem. Lato nomen clamore Senatus
 Excipit: & Magnofatum patriaque, suumque
 Imposuit. Tunc in reges, populosque merentes
- 50 Sparsus honos, pelagique potens Phœbeia donis
 Exornata Rhodos, gelidique inculta iuuentus
 Taygeti, fama veteres laudantur Athenæ:

Massiliaq; sua donatur libera Phocis.

*Tunc Sadalèn, fortémque Cotyn, fidumq; per arma
Deiotarum, & gelida dominum Rhafipolin ora
Collaudant: Libyamque iubent auctore Senatu
Sceptriferoparère Iuba. prò tristia fata!*

*Et tibi non fide gentis dignissime regno,
Fortuna Ptolemæ pudor, criménque Deorum,
Cingere Pellæo pressos diademate crines*

*Permissum: sanum in populos puer accipis ense:
Atque utinam in populos! donata est regia Lagis.*

*Accessit Magni iugulus: regnùmque sorori
Ereptum est, soteròque nefas. iam turba soluto
Arma petit cœtu, quæ cum populi que, ducèsque*

*Casibus incertis, & cæca sorte parent,
Solutus in ancipites metuit descendere Martis*

*Appius euentus: finemq; expromere rerum
Sollicitat superos, multosque obducta per annos
Delphica fatidici referat penetralia Phœbi.*

*Hesperio tantum, quantum semotus Eoo
Cardine, Parnassus gemino petit athera colle,
Mons Phœbo, Bromioque sacer: cui numine misto
Delphica Thebana referunt trieterica Baccha.*

*Hor solum fluctu terras mergente cacumen
Eminuit, pontòque fuit discrimen, & astris.*

*Tu quoque vix summam seductus ab equore rupem
Extuleras, vnoque iugo Parnasse latebas.*

*Vltor ibi expulsa premerent cum viscera partus
Matris, adhuc rudibus Pæan Pythona sagittis
Explicuit, cum regna Themis, tripodas que teneret.*

*Vt vidit Pæan vastos telluris hiatus
Diuinam spirare fidem, ventosque loquaces
Exhalare solum, sacris se condidit antris,
Incubuit que adyto, vates ibi factus, Apollo.*

Quis

Quis latet hic superum? quod numē ab aethere pres-
Dignatur cacas inclusū habitare cauernas? (sum

Quis terram cœli patitur Deus, omnia cursus
Aeterni secreta tenens, mundi que futuri

90 *Consciū, ac populis sese proferre paratus,*
Contactusque ferens hominis, magnusq̃, potensq̃,
Sine canit fatum, seu quod iubet ipse canendo
Fit fatum? Forsan terris inserta regendis,
Aëre libratum vacuo quæ sustinet orbem,

95 *Totius pars magna Iouis Cirrhæa per antra*
Exit, & ætherio trahitur connexa Tonanti.
Hoc ubi virgineo conceptum est pectore numen,
Humanam feriens animam sonat, oraque vatis
Soluit, cœu Sículus flammis urgentibus Aetnam.

100 *Vndat apex: Campana fremens cœu saxa vaporat*
Conditus Inarimes aeterna mole Typhœus.
Hoc tamen expositum cunctis, nullique negatum
Numen, ab humani solum se labe furoris
Vindicat. haud illic tacito mala vota susurro

105 *Concipiunt. nam fixa canens, mutanda que nulli*
Mortales optare vetat: iustis que benignus
Sape dedit sedem totas mutantibus vrbes,
Vt Tyriis: dedit ille minas impellere belli,
Vt Salaminia cum meminit mare. sustulit iras

110 *Telluris sterilis, monstrato sine: resoluunt*
Aëra tabificum. non ullo secula donq̃
Nostra carent maiore Deū, quàm Delphica sedes
Quod siluit, postquam reges timuere futura,
Et superos vetuere loqui. nec voce negata

115 *Cyrrhæa mœrent vates, templique fruuntur*
Iustitio. nam si quā Deus sub pectora venit,
Numinis aut pœna est mors immatura recepti,
Aut pretium: quippe stimulo fluctu que furoris

Compages humana labat, pulsusque Deorum
 Concutiunt fragiles animas. Sic tempore longo 120
 Immotos tripodas, vastaq; silentia rupis
 Appius Hesperii scrutator ad ultima fati
 Sollicitat. inssus sedes laxare verendas
 Antistes, panidamque Deis immittere vatem,
 Castalios circum latices, nemorumque recessus 125
 Phemonoën errore vagam, curis que vacantem
 Corripuit, cogitque fores irrumperere templi.
 Limine terrifico metuens consistere Phœbas,
 Absterrere ducem noscendi ardore futuri
 Cassa fraude parat. quid spes (ait) improba veri 130
 Te Romane trahit? muto Parnassus hiatu
 Conticuit, pressitq; Deum: seu spiritus istas
 Destituit fances, mundi que in denia versum
 Duxit iter: seu barbarica cum lampade Pytho
 Arsit, in immensas cineres abiëre cauernas, 135
 Et Phœbi tenuëre viam: seu sponte Deorum
 Cirrha silet, fatique sat est arcana futuri
 Carmine longæ vobis commissa Sibylla:
 Seu Paan solius templis arcere nocentes,
 Ora quibus soluat nostro non inuenit aus, 140
 Virginci patuëre doli, fecit que, negatis
 Numinibusq; metus ipse fidem. tum torta priores
 Stringit vitta comas, crinës que in terga solutos
 Candida Phocæica complectitur infula lauro.
 Hærentem, dubiãque premens in templa sacerdos 145
 Impulit. illa pauens adyti penetrabile remoti
 Fatidicum, prima templorum in parte resistit:
 Atq; Deum simulans, sub pectore ficta quieto
 Verba refert, nullo confusa murmure vocis
 Instinctam sacro mentem testata furore, 150
 Haud æque lasura ducem, cui falsa canebat,

Quam

- Quàm tripodus, Phæbique fidem. nō rupta trementi
 Verba sono, nec vox antri complere capacis
 Sufficiens spatium, nulloque horrore comarum
 155 Excussa laurus, immotæque culmina templi,
 Securūque nemus, veritam se credere Phæbo
 Prodiderant. sentit tripodus cessare, furensq;
 Appius: Et nobis meritas dabis impiæ pœnas,
 Et superis, quos fingis, ait, nisi mergeris antris,
 160 Dæque orbis trepidi tanta consulta tumultu
 Desinis ipsa loqui. Tandem conterrita virgo
 Confugit ad tripodas, vastisque abducta cœuernis
 Hæsit, & insueto concepit pectore numen,
 Quid non exhausta per tot iam secula rupis
 165 Spiritus ingessit vati: tandēque potitus
 Pectore Cirrhæo, non unquam plenior artus.
 Phæbados irrupit Pæan: mentēque priorem
 Expulit, atq; hominem toto sibi cedere iussit
 Pectore. bacchatur demens aliena per antrum
 170 Colla ferens, vittasque Dei, Phæbeaque ferta
 Erectis discussa comis, per inania templi
 Ancipiti cernice rotat, spargitq; vaganti
 Obstantes tripodus, magnōque exæstuat igne,
 Iratum te Phæbe ferens: nec verbere solo
 175 Vteris, & stimulis, flammæ in viscera mergis.
 Accipit & frenos: nec tantum prodere vati,
 Quantum scire, licet. venit atas omnis in unam
 Congeriem: miserūque premunt tot secula pectus,
 Tanta patet rerum series, atque omne futurum
 180 Nititur in lucem: vocēque potentia fata
 Luctantur: non prima dies, non ultima mundi,
 Non modus Oceani, numerus non dæerat arena.
 Talis in Euboico vates Cumana recessu,
 Indignata suum multis servire furorem

Gentibus, ex tanta fatorum strage superba
 Excerpsit Romana manu. sic plena laborat
 Phemonoe Phœbo, dum te consultor operti
 Castalia tellure Dei vix inuenit, Appi,
 Inter fata diu quarens tam magna latentem.
 Spumea tunc primum rabies vesana per ora
 Effluit, & gemitus, & anhelio clara meatu
 Murmura: tunc mœstus vastis ululatus in antris,
 Extremaq; sonant domita iam virgine voces.
 Effugis ingentes, tanti discriminis expers,
 Bellorum Romane minas: solusque quietem
 Enboici vasta lateris conualle tenebis.
 Cetera suppressit, faucesque obstruxit Apollo.
 Custodes tripodes fatorum, arcanaque mundi,
 Tuque potens veri Paan, nullumque futuri
 A Superis celate diem, suprema ruentis
 Imperii, casosque duces, & funera regum,
 Et tot in Hesperio collapsas sanguine gentes
 Cur aperire times? an nondum numina tantum
 Decreuere nefas? & adhuc dubitantibus astris
 Pompeii damnare caput, tot fata tenentur?
 Vindicis an gladii facinus, paenasque furorum,
 Regnaque ad ultores iterum redemptia Brutos,
 Ut peragat fortuna, taces? tunc pectore vatis
 Impacta cessare fores, exclusaque templis
 Profiluit: perstat rabies, nec cuncta locuta est.
 Quem non emisit, superest Deus. ille feroces
 Torquet adhuc oculos, totoque vagantia coelo
 Lumina: nunc vultu panido, nunc torua minaci,
 Stat nunquam facies: rubor igneus inficit ora,
 Luventesque genas: nec, qui solet esse timenti,
 Terribilis sed pallor inest: nec fessa quiescunt
 Corda, sed ut tumidus Boreæ post flamina pontus

Rauca

- Rauca gemit, sic multa leuant suspiria vatem.*
Dúmque à luce sacra, qua vidit fata, refertur
 220 *Ad vulgare inbar, media venêre tenebra.*
Immisit Stygiam Paan in viscera Lethen,
Qua raperet secreta Deum. tum pectore verum
Fugit, & ad Phœbi tripodas rediêre futura:
Vixq; resêta cadit. nec te vicinia leti
 225 *Territat ambignis frustratum sortibus Appi:*
Iure sed incerto mundi, subsidere regnum
Chalcidos Euboica vana spe rapte parabas.
Heu demens, nullum belli sentire fragorem,
Tot mundi caruisse malis, præstare Deorum
 230 *Excepta quis morte potest! secreta tenebis*
Littoris Euboici memorando condite busta,
Quà maris angustat fauces saxosa Carystos,
Et tumidis infesta colit quà numina Rhamnus,
Arctatus rapido feruet qua gurgite pontus,
 235 *Euripusque trahit, cursum mutantibus undis,*
Chalcidicas puppes ad iniquam classibus Aulim.
Interea domitis Caesar remeabat Ibêris,
Viêtrices aquilas alium laturus in orbem:
Cum propè fatorum tantos per prospera cursus
 240 *Auertêre Dei. nullo nam Marte subactus.*
Intra castrorum timuit tentoria ductor
Perdere successus scelerum: cum panè fideles
Per tot bella manus satiat a sanguine tandem
Destituêre ducem: seu mœsto classica paulum
 245 *Intermissa sono, claususque, & frigidus ensis,*
Expulerat belli furias: seu pramia miles
Dum maiora petit, damnat causamque, ducemque,
Et scelere imbutos etiam nunc venditat enses.
Haud magis expertus discrimine Caesar in vllò est,
 250 *Quam non è stabili, tremulo sed culmine cuncta*

Despiceret, staretque super titubantia fultus,
 Tot raptis truncus manibus, gladioque relictus
 Panē suo, qui tot gentes in bella trahebat,
 Scit non esse ducis strictos, sed militis, enses.
 Non pauidum iam murmur erat, nec pectore tecto 255
 Ira latens: nam qua dubias constringere mentes
 Causa solet, dū quisque pauet, quibus ipse timori est,
 Seq^q putat solum regnorum iniusta grauari,
 Haud retinet. quippe ipsa metus exoluerat andax
 Turba suos. quicquid multis peccatur, inultum est. 260
 Effundere minas: Liccat discedere Caesar
 Arabie scelerum. quaris terraque marique
 His ferrum iugulis, animasque effundere viles
 Quolibet hoste paras: partem tibi Gallia nostri
 Eripuit: partem duris Hispania bellis: 265
 Pars iacet Hesperia: totoque exercitus orbe
 Te vincente perit. Terris sudisse cruorem
 Quid iuuat Arctoīs, Rhodano, Rhenoque subactis?
 Tot mihi pro bellis bellum ciuile dedisti.
 Cepimus expulso patria cum tecta Senatu, 270
 Quos hominum, vel quos licuit spoliare Deorum?
 Imus in omne nefas, manibus, ferroque nocentes,
 Paupertate pii. finis quis quaritur armis?
 Quid satis est, si Roma parum? iam respice cados,
 Inualidasque manus, & inanes cerne lacertos. 275
 Vfus abit vitæ: bellis consumsimus auum.
 Ad mortem dimitte senes. en improba vota:
 Non duro liceat morientia cesspitem membra
 Ponere, non anima galeam fugiente ferire,
 Atque oculos morti clausuram quarere dextram, 280
 Coniugis illabi lacrymis, uniq^q paratum
 Scire rogam. liceat morbis finire senectam.
 Sit prater gladios aliquod sub Casare fatum.

Quid,

- Quid, velut ignaros ad quæ portenta paremur,
 285 Spe trahis? usque adeo soli civilibus armis
 Nescimus cuius sceleris sit maxima merces?
 Nil actum est bellis, si non dum comperit istas
 Omnia posse manus. nec fas, nec vincula iuris
 Hoc audere vetant. Rheni mihi Caesar in undis
 290 Dux erat, hic socius. Facinus quos inquinat, aequat.
 Adde, quòd ingrato meritorum indice virtus
 Nostra perit. quicquid gerimus, fortuna vocatur.
 Nos fatum sciat esse suum, licet omne Deorum
 Obsequium speres, irato milite, Caesar,
 295 Pax erit. Hac fatus, totis discurrere castris
 Cœperat, infestoq; ducem deposcere vultu.
 Sic eat, ô Superi, quando pietasque, fidesque
 Destituunt, morésque malos sperare relictum est,
 Finem civili faciat discordia bello.
 300 Quem non ille ducem potuit terrere tumultus!
 Fata sed in præceps solitus demittere Caesar,
 Fortunamque suam per summa pericula gaudens
 Exercere, venit: nec, dum desaniat ira,
 Expectat: medios properat tentare furôres.
 305 Non illis vrbes, spoliandæque templa negasset,
 Tarpeiamq; Iouis sedem, matrésque Senatus,
 Passurasque infanda nurus. vult omnia Caesar
 A se sua peti, vult præmia Martis amari:
 Militis indomiti tantum mens sana timetur.
 310 Non pudet, heu Caesar, soli tibi bella placere
 Iam manibus damnata tuis? hos antè pigebit
 Sanguinis? his ferri graue ius erit? ipse per omne
 Fâsque nefasq; rues? lassare, & discere sine armis
 Possè pati: liceat scelerum tibi ponere finem.
 315 Sane quid insequeris? quid iam nolentibus instas?
 Bellum te civile fugit. Stetit aggerè seltus

Cespitis, intrepidus vultu, meruitque timeri
 Non metuens: atque hac ira dictante profatur.
 Qui modo in absentem vultu, dextrâque furebas
 Miles, habes nudâ, promptumq; ad vulnere pectus. 320
 Hic fuge, si belli finis placet, ense relicto.
 Detegit imbelles animos nil fortiter ausa
 Seditio, tantumque fugam meditata iuentus,
 Ac ducis inuicti rebus lassata secundis.
 Vadite, meque meis ad bella relinquitte fatis: 325
 Inuenient hac arma manus, vobis que repulsis
 Tot reddet Fortuna viros, quot tela vacabunt.
 An' ne fugam Magni tanta cum classe sequuntur
 Hesperia gentes, nobis victoria turbam
 Non dabit, impulsi tantum qua premia belli 330
 Auferat, & vestri rapta mercede laboris,
 Lauriferos nullo comitetur vulnere currus?
 Vos defecta senes, exhaustâque sanguine turba
 Cernetis nostros iam plebs Romana triumphos.
 Caesaris an cursus vestra sentire putatis 335
 Damnum posse fuga? veluti si cuncta minentur
 Flumina, quos miscet pelago, subducere fontes,
 Non magis ablatis unquam decresceret aquor,
 Quam nunc crescit, aquis: an vos momenta putatis
 Vlla dedisse mihi? nunquam sic cura Deorum 340
 Se premit, ut vestra morti, vestraq; saluti
 Fata vacent. Procerum motus hac cuncta sequuntur.
 Humanum paucis viuit genus. orbis Iberi
 Horror, & Arctoi, nostro sub nomine miles,
 Pompeio certè fugeres duce. fortis in armis 345
 Casareis Labienus erat: nunc transfuga vilis
 Cum duce prelato terras, atque aquora lustrat.
 Nec melior mihi vestra fides, si bella nec hoste,
 Nec duce me geritis. quisquis mea signa relinquit,
 Nec

- 350 *Nec Pompeianis tradit sua partibus arma,
 Hic nunquam vult esse meus. sunt ista profecto
 Cura castra Deis, qui me committere tantis,
 Non nisi mutato voluerunt milite, bellis.
 Heu, quantum Fortuna humeris iam pondere fessis*
 355 *Amolitur onus! sperantes omnia dexteras
 Exarmare datur, quibus hic non sufficit orbis.
 Iam certe mihi bella geram: discedite castris:
 Tradite nostra viris ignavi signa Quirites.
 At paucos, quibus hac rabies auctoribus arsit,*
 360 *Non Caesar, sed poena tenet. procumbite terra:
 Infidumque caput, feriendaque tendite colla,
 Et tu, quo solo stabunt iam robore castra
 Tiro rudis, specta poenas, & discce ferire,
 Discce mori. Tremuit saeva sub voce minantis*
 365 *Vulgus iners: unumque caput, tam magna iuventus
 Priuatum factura timet: velut ensibus ipsis
 Imperet, inuito moturus milite ferrum.
 Ipse pauet, ne tela sibi dextraque, neq. entur
 Ad scelus hoc Caesar: vicit patientia sani*
 370 *Spem ducis, & iugulos, non tantum praestitit enses.
 Nil magis, assuetas sceleri quam perdere mentes,
 Atque perire timet. tam diro fœderis ictu
 Parta quies, poenaeque redit placata iuventus.
 Brundisium decimis iubet hanc attingere castris,*
 375 *Et cunctas renocare rates, quas anius Hydrus,
 Antiquusque Taras, secretaque littora Leuca,
 Quas recipit Salapina palus, & subdita Sipus
 Montibus: Ausoniam qua torquens fugifer oram,
 Dalmatico Borea, Calabroque obnoxius Austro*
 380 *Appulus Adriacas exit Garganius in undas.
 Ipse petit trepidam tutus sine milite Romam
 Iam doctam seruire togæ: populoque precanti*

Scilicet

Scilicet indulgens, summum Dictator honorem
 Contigit, & letos fecit se Consule fastos.
 Namq; omneis voces, per quas iam tempore tanto 385
 Mentimur dominis, hac primum repperit azas,
 Qua sibi ne ferri ius ullum Caesar abesset,
 Ausonias voluit gladiis miscere secures.
 Addidit & fascēs aquilis, & nomen inane
 Imperii rapiens, signauit tempora digna 390
 Mœsta nota. nam quo melius Pharsalicus annus
 Consule notus erit? fingit solennia campus,
 Et non admissa dirimit suffragia plebis,
 Decantatque tribus, & vana versat in urna.
 Nec cœlum seruare licet: tonat augure surdo, 395
 Et leta iurantur aues, bubone sinistro.
 Inde perit primum quondam veneranda potestas
 Iuris inops: careat tantum ne nomine tempus,
 Menstruus in fastos distinguit secula Consul.
 Nec non Iliaca numen quod præsidet Alba 400
 Haud meritum Latio solennia sacra subactō
 Vidit flammifera confectas nocte Latinas.
 Inde rapit cursus, & quæ piger Appulus arua
 Deseruit rastris, & inertī tradidit herba,
 Ocyor & cœli flammis, & tigride fœta 405
 Transcurrit: curuiq; tenens Minoia tecta
 Brundusii, clausus ventis brumalibus undas
 Inuenit, & pavidas hyberno sidere classes.
 Turpe duci visum est rapiendi tempora belli
 In segnes exisse moras, portūque teneri, 410
 Dum pateat tutum vel non felicibus aquor.
 Expertes animos pelagis robore complet:
 Fortius hyberni flatu, cœlūque fretūque
 Cum cepere, tenent, quam quos incumbere certos
 Persida nubiferi vetat inconstantia veris. 415

Nec

- Nec maris anfractus, lustrandaque littora nobis,
 Sed recti fluctus, soloque Aquilone secandi.
 Hic utinam summi curuet carthesia mali,
 Incumbatque furens, & Graia ad moenia perftet.*
 420 *Ne Pompeiani Phaeacum è littore toto
 Languida iactatis comprehendant carbasæ remis:
 Rumpite, quæ retinent felices vincula proras.
 Iamdudum nubes, & seuas perdimus undas.
 Sidera prima poli Phæbo labente sub undis*
 425 *Exierant, & luna suavis iam fecerat umbras:
 Cum pariter soluere rates, totosque rudentes
 Laxare sinus: & flexo navita cornu
 Obliquat laevo pede carbasæ, summæque pandens
 Suppara velorum perituras colligit auras.*
 430 *Vt primum lenior propellere linthea ventus
 Incipit, exiguumq; tument, mox reddit a malo
 In mediam cecidere ratem: terræque relicta
 Non valet ipsa sequi puppes, quæ vexerat aura.
 Aequora lenta iacent alto torpore ligata.*
 435 *Pigrius immotis hæere paludibus undæ,
 Sic stat iners Scythicas astringens Bosphorus undas
 Cum glacie retinente fretum non impulit Ister,
 Immensumque gelu tegitur mare: comprimit undas,
 Deprendit quascunque rates: nec peruia velis*
 440 *Aequora frangit eques, fluctuque latente sonantē
 Orbita migrantis scindit Maotida Bessi.
 Sæua quies pelagi, mæstoque ignava profundo
 Stagna iacentis aqua, veluti deserta rigente
 Aequora natura cessant: Pontusque vetustas*
 445 *Oblitus servare vices non commeat astu,
 Non horrore tremit: non Solis imagine vibrat.
 Casibus innumeris fixa patnere carina.
 Illinc infesta classes, & inertia tonsis*
Aequora

Aequora motura, grauis hinc languore profundi
 Obsessis ventura fames. noua vota timori
 Sunt inuenta nouo, fluctus, nimis que precari
 Ventorum vires, dum se torpentibus unda
 Excutiat stagnis, & sit mare. nubila nusquam,
 Undarúmque mina: cælo languente, fretóque
 Naufragii spes omnis abit. sed nocte fugata
 Lasum nube diem inbar extulit, ima que sensim
 Concussit pelagi, mouitque Ceraunia nantis.
 Inde rapi cœpere rates, atque aequora classem
 Curua sequi, qua iam vento, fluctúque secundo
 Lapsa Palestinas uncis confixit arenis.
 Prima duces vidit inunctis consistere castris
 Tellus, quam volucri Genus, quam mollior Appus
 Circumeunt ripis. Appo gestare carinas
 Causa palus, leni quam fallens egerit unda.
 At Genusum nunc sole niues, nunc imbre soluta
 Precipitant: nenter longo se gurgite lassat,
 Sed minimum terra vicinò littore nouit.
 Hoc fortuna loco tanta duo nomina famæ
 Composuit: miserique fuit spes irrita mundi,
 Posse duces parua campi statione diremtos
 Admotum damnare nefas. nam cernere vultus,
 Et voces audire datur: multosque per annos
 Dilectus tibi, Magne, socer, post pignora tanta,
 Sanguinis infausti sobolem, mortemque nepotis,
 Te nisi Niliaca propius non vldit arena.
 Caesaris attonitam miscenda ad prælia mentem
 Ferre moras scelerum partes iussere relicte.
 Ductor erat cunctis audax Antonius armis,
 Iam cum ciuili meditatus Leucada bello.
 Illum saepe minis Caesar, precibusque morantem
 Euocat: O mundi tantorum causa malorum,

450

455

460

465

470

475

480

Quid

- Quid Superos, & fata tenes? sunt cetera cursu
 Acta meo, summam rapti per prospera belli
 Te poscit Fortuna manum. num rupta vadosis*
 485 *Syrtribus incerto Libye nos dinidit astu?
 Nunquid inexperto tua credimus arma profundo?
 Inq, novos traheris casus? ignaue, venire
 Te Caesar, non ire, iubet, prior ipse per hostes
 Percussi medias alieni iuris arenas.*
 490 *Tu mea castra times? pereuntia tempora fati
 Conqueror: in ventos impendo vota, fretumque.
 Ne retine dubium cupientes ire per aquor:
 Si bene nota mihi est; ad Caesaris arma iuuentus
 Naufragio venisse volet. iam voce doloris*
 495 *Vtendum est: non ex aquo diuisimus orbem.
 Epirum Caesarq, tenet, totusque Senatus:
 Ausoniam tu solus habes. his terque, quaterque
 Vocibus excitum postquam cessare videbat,
 Dum se deesse Deis, at non sibi numina, credit:*
 500 *Sponte per incantans audet tentare tenebras,
 Quod iussi timuere, fretum: temeraria prono
 Expertus cessisse Deo: fluctusque verendos
 Classibus, exigua sperat superare carina.
 Soluerat armorum fessas nox languida curas:*
 505 *Parta quies miseris, in quorum pectora somno
 Dat vires fortuna minor: iam castra silebant:
 Tertia iam vigilas commouerat hora secundos,
 Caesar sollicito per vasta silentia gressu
 Vix famulis audenda parat: cunctisque relictis,*
 510 *Sola placet Fortuna comes. tentoria postquam
 Egressus vigilum, somno cedentia membra
 Transiluit, questus tacite quod fallere posset;
 Littora curua legit, primis que inuenit in undis
 Rupibus exesis harentem fune carinam.*

Rectorem;

Rectorem, dominumq³ ratis secura tenebat. 515
 Haud procul inde domus, non ullo robore fulta,
 Sed sterili iunco, cannâque intexta palustri,
 Et latus inuersa nudum munita phaselo.
 Hac Caesar bis terque manu quassantia tectum
 Limina commouit. molli consurgit Amyclas, 520
 Quē dabat, alga, toro. Quis nam mea naufragus, in-
 Tecta petit? aut quē nostra Fortuna coëgit (quit,
 Auxilium sperare case? Sic fatus, ab alto
 Aggere, iam repida sublato fune fauilla,
 Scintillam tenuem commotos panis in ignes, 525
 Securus belli; præadam ciuilibus armis
 Scit non esse casas. O vita tuta facultas
 Pauperis, angustique lares! ô munerâ non dum
 Intellecta Deum! quibus hoc contingere templis,
 Aut potuit muris, nullo trepidare tumultu 530
 Casarea pulsante manu? tum poste recluso,
 Dux ait: Expecta votis maiora modestis,
 Spēsque tuas laxa iuuenis, si iussa secutus
 Me uehis Hesperiam, non ultra cuncta carinæ
 Debebis, manibusq³ inopem duxisse senectam. 535
 Necessa præbere Deo tua fata, volenti
 Angustos opibus subitis implere Penates.
 Sic fatur: quanquam plebeio rectus amictu,
 Indocilis priuata loqui, tum pauper Amyclas
 Multa quidem prohibent nocturno credere ponto. 540
 Nam sol non rutilas deduxit in æquora nubes,
 Concordesque tulit radios: Noton altera Phœbi,
 Altera pars Borean diducta luce vocabat,
 Orbe quoque exhaustus media, languensq³ recessit,
 Spectanteis oculos infirmo lumine passus. 545
 Lunâque non gracili surrexit lucida cornu,
 Aut orbis medi, pueros exesa recessisse

Nec duxit recto tenuata cacumina cornu,
Ventorumque nota rubuit: tum lurida pallens

550 Ora tulit vultu sub nubem tristis ituro.

Sed mihi nec motus nemorum, nec littoris ictus,
Nec placet incertus, qui prouocat aquora, Delphin:
Aut siccu quod mergus amat: quodq, ausa volare
Ardea sublimis penna confixa natanti:

555 Quodq, caput spargens undis, velut occupet imbrē,
Instabili gressu metitur littora cornix.

Sed si magnarum poscunt discrimina rerum,
Haud dubitem præbere manus: vel littora tangam
Iussa, vel hoc potius pelagus, flatûsque negabunt.

560 Hac fatur, soluensq, ratem dat carbasæ ventis:

Ad quorum motus non solum lapsa per altum
Aëra dispersos traxere cadentia sulcos
Sidera: sed summis etiam quæ fixa tenentur
Astra polis, sunt visa quati. niger inscit horror

565 Terga maris: longo per multa volumina tractu
Aestuat unda minax: flatûsque incerta futuri,
Turbida testantur conceptos aquora ventos.

Tunc rector trepida fatur ratis: Aspice sæuum
Quanta paret pelagus: Zephyrósne intēdat, an Eurot

570 Incertū est: puppim dubius ferit undiq, pontus.
Nubibus, & cælo Notus est. si murmura ponti
Consulimus, Cori verrent mare. gurgite tanto,
Nec ratis Hesperias tanget, nec naufragus oras.
Desperare viam, & vetitos conuertere cursus

575 Sola salus. liceat vexata littora pappe
Prendere, ne longè nimium sit proxima tellus.

Fisus cuncta sibi cessura pericula Cæsar,
Sperne minas, inquit, pelagi, ventoque furenti
Trade sinum. Italiam si cælo auctore recusus,

580 Me pete. sola tibi causa hæc est instæ timoris,

H

Vectorem

*Vectorem non nosse tuum; quem numina nunquam
Destituunt; de quo male tunc Fortuna meretur,
Cum post vota venit: medias perrumpe procellas
Tutela securè mea. cæli iste fretique,
Non puppis nostra labor est: hanc Casare pressam* 585

*A fluctu defendet onus. nec longa furori
Ventorum sauo dabitur mora: proderit undis
Ista ratis. nec flecte manum: fuge proxima velis
Littora: tum Calabro portu te crede potitum,
Cum iam non poterit puppi, nostraq; saluti* 590

*Altera terra dari. quid tanta strage paretur
Ignoras? quarit pelagi, cælique tumultu
Quid præstet Fortuna mihi. Non plura locuto
Auulsit laceros percussa puppe rudentes
Turbo rapax, fragilemque supernolitantia malum* 595

*Vela tulit: sonnit, victis compagibus, alnus.
Inde ruunt toto concita pericula mundo.
Primus ab Oceano caput exeris Atlanteo,
Core, mouens astus: iam te tollente furebat,
Pontus, & in scopulos totas erexerat undas.* 600

*Occurrit gelidus Boreas, pelagusque retundit:
Et dubium pendet, vento cui concidat, æquor.
Sed Scythici vicit rabies Aquilonis, & undas
Torsit, & abstrusas penitus vada fecit arenas.
Nec perfert pontum Boreas ad saxa, suumque* 605

*In fluctus Cori frangit mare: motaque possunt
Æquora subductis etiam concurrere ventis.
Non Euri cessasse minas, non imbribus atrum
Æolii iacuisse Notum sub carcere saxi* 610

*Crediderim: cunctos solita de parte ruentes
Defendisse suas violento turbine terras,
Sic pelagus mansisse loco. nam parua procellis
Æquora raptâ ferunt: Aegæas transit in undas
Tyrrhenum:*

Tyrrhenum: sonat Ionio vagus Adria ponto.

- 615 *Ab quoties frustra pulsatos aquore montes
Obruit illa dies! quàm celsa cacumina pessum
Tellus victa dedit! non ullo littore surgunt
Tam validi fluctus, aliòque ex orbe voluti
A magno venière mari, mundùmque coërcens*
- 620 *Monstriferos agit unda sinus. Sic rector Olympi
Cuspide fraterna lassatum in secula fulmen
Adiuvit, regnòque accessit terra secundo,
Cum mare conuoluit gentes, cum littora Tethys
Noluit vlla pati, cælo contenta teneri.*

- 625 *Tunc quoq; tanta maris moles crenisset in astra,
Ni Superum rector pressisset nubibus undas.
Non cæli nox illa fuit: latet obsitus aër
Inferna pallore domus, nimbisque grauat
Deprimitur, fluctusque in nubibus accipit imbrem.*
- 630 *Lux etiàm metuenda perit, nec fulgura currunt
Clara, sed obscurum nimbosus dissilit aër.*

- Tunc Superum conuexa tremunt, atque arduus axis
Insonuit, motaque poli compage laborant.
Extimuit Natura chaos: rupisse videntur*

- 635 *Concordes elementa moras, rursusque redire
Nox manes mistura Deis. spes una salutis,
Quòd tanta mundi non dum perière ruina.*

- Quantum Leucadto placidus de vertice pontus
Despicitur, tantum nauta vidère trementes*
- 640 *Fluctibus è summis præcepit mare: cumque tumentes
Rursus hiant unda, vix eminet aquore malus.
Nubila tanguntur velis, & terra carina:*

- Nam pelagus, qua parte sedet, non celat arenam
Exhaustu in cumulos, omnisq; in fluctibus unda est.*

- 645 *Artis opem vicère metus: nescitq; magister
Quam frangat, cui cedat aqua. discordia Ponti*

Succurrit miseris, fluctusque euertere puppim
 Non valet in fluctus: victum latus unda repellens
 Erigit, atque omni surgit ratis ardua vento.
 Non humilem Sasona vadis, non littora curua 650
 Thessalia saxosa pauent, oraq; malignos
 Ambracia portus: scopulosa Ceraunia nauta
 Summa timent. Credit iam digna pericula Caesar
 Fatis esse suis. tantusne euertere, dixit,
 Me Superis labor est: parua quem puppe sedentem 655
 Tam magno petiere mari? si gloria leui
 Est pelago donata mei, bellisque negamur,
 Intrepidus, quancunque datis mihi numina, mortē
 Accipiam. licet ingentes abruperit actus
 Festinata dies fati, sat magna peregi. 660
 Arctoas domui gentes: inimica subegi.
 Arma metu: vidit Magnum mihi Roma secundum.
 Iussa plebe tuli fasces per bella negatos:
 Nulla meis aberit titulis Romana potestas.
 Nesciat hoc quisquam, nisi tu, qua sola meorum 665
 Conscia votorum es, me, quannus plenus honorum,
 Et Dictator eam Stygias, & Consul ad umbras,
 Priuatum Fortune, mori. mihi funere nullo
 Est opus o Superi: lacerum retinete cadaver
 Fluctibus in mediis: desint mihi busta, rogusque, 670
 Dum metuar semper, terraque expeclet ab omni,
 Hac fatum decimus, dictu mirabile, fluctus
 Inualida cum puppe leuat: nec rursus ab alto
 Aggere deceit pelagi, sed pertulit unda,
 Scruposisq; angusta vacant ubi littora saxi, 675
 Imposuit terra. pariter tot regna, tot vrbes
 Fortunamq; suam tacta tellure recepit.
 Sed non tam remeans Cosar iam luce propinqua,
 Quam tacita sua castra fuga, comitesq; fefellit.
 Circumsusa

- 680 Circumsusa duci fletit, gemitūque suorum,
Et non ingratis incessit turba querelis.
- Quò te dure tulit virtus temeraria Caesar?
Aut qua nos viles animas in fata relinquens,
Inuitis spargenda dabas tua membra procellis?
- 685 Cum tot in hac anima populorum vita, salusque
Pendeat, & tantus caput hoc sibi fecerit orbis,
Sautitia est voluisse mori. nullusne tuorum
Emeruit comitum, fatis non posse superstes
Esse tuis? cum te raperet mare, corpora segnis
- 690 Nostra sopor tenuit. pudet heu. tibi causa petenda.
Hac fuit Hesperia? visum est committere quenquam
Tam sauo crudele mari? fors ultima rerum
In dubios casus, & prona pericula moros
Præcipitare solet. mundi iam summa tenentem
- 695 Permississe mari! tantum quid numina lassas?
Sufficit ad fatum bellifacior iste, laborque
Fortuna, quòd te nostris impegit arenis?
Hinc usus placuere Deum, non rector ut orbis,
Nec dominus rerum, sed felix naufragus esses.
- 700 Talia iactantes, discussa nocte, serenus
Oppressit cum sole dies, fessūque rumentes
Composuit pelagus ventis patientibus undas.
Nec non Hesperii lassatum fluctibus æquor
Ut videre duces, purūque insurgere cælo
- 705 Fracturum pelagus Boream, soluere carinas,
Quas ventius, doctæq; pari moderamine dextra,
Permistas habuere diu: latūque per æquor,
Ut terrestre, coit, confertis puppibus, admen.
Sed nox saua modum venti, velique tenorem
- 710 Eripuit nautis, excussitq; ordine puppes
Strymona sic gelidum, bruma pellente, relinquunt
Potura te, Nile, græcæ, primòque volatæ

Effingunt varias, casu monstrante, figuras.
 Mox ubi percussit tensus Notus altior alas:
 Confusos temerè immista glomerantur in orbes, 715
 Et turbata perit dispersis littera pennis.
 Cum primum redeunte die violentior aër
 Puppibus incubuit, Phœbeo concitus ortu,
 Pratereunt frustra tentati littora Lissi,
 Nymphaeumque tenent, nudas Aquilonibus undas. 720
 Succedens Borea iam portum fecerat Auster.
 Undique collatis in robur Caesaris armis,
 Summa videns duri Magnus discrimina Martis
 Iam castris instare suis: seponere tutum
 Coniugii decrevit onus, Lesbòque remotam 725
 Te procul à seni strepitu Cornelia belli
 Occulere. Heu quantum mentes dominatur in aquas
 Iusta Venus! dubium, trepidumq; ad praelia, Magne,
 Te quoque fecit amor: quod nolles stare sub ictu
 Fortuna, quo mundus erat, Romanaque fata, 730
 Coniux sola fuit. mentem iam verba paratam
 Destituunt, blandaq; iuvat ventura trahentem
 Indulgerè more, & tempus subducere fatis.
 Nocte sub extrema, pulso torpore quietis,
 Dum fouet amplexu gravidum Cornelia curis 735
 Pectus, & auersi petit oscula grata mariti:
 Humentes mirata genas, percussaque caco
 Vulnere, non audet flentem deprendere Magnum.
 Ille gemens, Non nunc, vita mihi dulcior, inquit,
 Cum tadet vita, lato sed tempore, coniux, 740
 Venit mœsta dies, & quam nimiumque, parumq;
 Distulimus: iam totus adest in praelia Caesar.
 Cedendum est bellis: quorum tibi tuta latebra
 Lesbos erit, desiste preces tentare: negavi
 Iam mihi: non longos à me patièrè recessus. 745
 Precipites

*Præcipites aderunt casus: properante ruina,
Summa cadunt. satis est audisse pericula Magni.*

*Mæque tuus decepit amor, ciuilia bella
Si spectare potes. nam me iam Marte parato*

750 *Securos cepisse pudet cum coniuge somnos,
Eq̃ tuo, miserum quatient cum classica mundum,
Surrexisse sinu. vereor ciuilibus armis
Pompeium nullo tristem committere damno.
Tutior interea populis, & tutior omni*

755 *Rege late, positamq̃, procul fortuna mariti
Non tota te mole premat. si numina nostras
Impulerint acies, maneat pars optima Magni;
Sitque mihi, si fata premant, victorque cruentus,
Quo fugisse velim. Vix tantum infirma dolorem*

760 *Cepit, & attonito cesserunt pectore sensus.
Tandem ut vox mæstas potuit proferre querelas:
Nil mihi de fati thalami, Superisq̃, relictum est
Magne, queri: nostros non rumpit funus amores,
Nec diri fax summa rogi: sed sorte frequenti,*

765 *Plebeiæque nimis careo dimissa marito.
Hostis ad aduentum rumpamus fœdera tædæ:
Placemus Socerum. Sic est tibi cognita, Magne,
Nostra fides? credis'ne aliquid mihi tutius esse,
Quàm tibi? non'ne olim casu pendemus ab uno?*

770 *Fulminibus me saue iubes, tantæq̃, ruine
Absentem præstare caput? secura videtur
Sors tibi, cum facias etiam nunc vota, perisse,
Ut nolim seruire malis: sed morte parata,
Te sequar ad manes. feriat dum mæsta remotas*

775 *Fama procul terras, viuat tibi nempe superstes.
Adde, quod assuescis fati, tantumq̃, dolorem
Crudelis me ferre doces. ignosce fatenti:
Posse pati, timeo. quod si sunt vota, Deisque*

Audior, euentus rerum sciet ultima coniux.
 Sollicitam rupes iam te victore tenebunt,
 Et puppim, qua fata feret tam lata, timebo.
 Nec soluent audita metus mihi prospera belli,
 Cum vacuis proiecta locis à Cesare possim
 Vel fugiente capi. notescent littora clari
 Nominis exilio, positaque ibi coniuge Magni,
 Quis Mitylenææ poterit nescire latebras?
 Hoc precor extremum, si nil tibi victa relinquent.
 Tutius arma fuga, cum te commiseris undis,
 Quolibet infaustam potius deflece carinam:
 Littoribus quarere meis. Sic fata, relictis
 Exiuit stratis amens, tormentaque nulla
 Vult differre mora. non mæsti pectora Magni
 Sustinet amplexu dulci, non colla tenere:
 Extremusque perit tam longi fructus amoris:
 Precipitantque suos luctus: neuterque recedens
 Sustinuit dixisse vale, vitamque per omnem
 Nulla fuit tam mæsta dies: nam cætera damna
 Durata iam mente malis, firmaque tulerunt.
 Labitur infelix, manibusque excepta suorum
 Fertur ad æquoreas, ac se prosternit, arenas,
 Littoræque ipsa tenet, tandemque illata carina est.
 Non sic infelix patriam, portusque reliquit
 Hesperios, saui premerent cum Caesaris arma.
 Fida comes Magni vadis duce sola relicto,
 Pompeiūque fugis. qua nox tibi proxima venit,
 Insomnis, viduo tum primum frigida lecto,
 Atque insueta quies vni, nudumque marito
 Non harente latus. somno quam saepe granata
 Deceptis vacuum manibus complexa cubile est,
 Atque oblitæ fuga quaesivit nocte maritum!
 Nam, quannus flamma tacitas vrente medullas,

780

785

790

795

800

805

810

Non

*Non inuat in toto corpus iactare cubili:
 Servatur pars illa tori. caruisse timebat
 Pompeio: sed non Superi tam lata parabant.*

815 *Instabat, misera Magnum quæ redderet, hora.*

M. ANNÆI
 L V C A N I
 CIVILIS BELLII
 SIVE PHARSALIÆ

LIBER SEXTVS.

*OSTQVAM castra duces, pugna
 iam mente propinqui,
 Imposuere iugis, admotaq; commu-
 nus arma,
 Parq; suum videre Dei, capere
 omnia Caesar*

Mœnia Graiorum spernit, Martemq; secundum

5 *Iam nisi de genero fati debere recusat.*

Funestam mundo votis petit omnibus horam,

In casum quæ cuncta ferat. placet alea fati

Alterutrum mensura caput. ter collibus omneis

Explicuit turmas, & signa minantia pugnam,

10 *Testatus nunquam Latæ se deesse ruine.*

Vt videt ad nullos exciri posse tumultus

In pugnam generum, sed clauso fidere vallo,

H 5

Signa

Signa mouet, tectūsque via dumosa per arua
 Dyrrachii princeps rapiendas tendit ad arces.
 Hoc iter aquoreo praecepit limite Magnus, 15
 Quemq; vocat collem Taulantiū incola Petram,
 Insedit castris, Ephyræaque mœnia seruat,
 Defendens tutam vel solis turribus urbem.
 Non opus hanc veterum, nec moles structa tuetur,
 Humanūsque labor, facilis, licet ardua tollat, 20
 Cedere vel bellis, vel cuncta moventibus annis.
 Sed munimen habet nullo quassabile ferro,
 Naturam, sedemque loci. nam clausa profundo
 Undique precipiti, scopulisq; vomentibus aquor,
 Exiguo debet, quod non est insula, colli. 25
 Terribiles ratibus sustentant mœnia cautes,
 Ioniūque furens rapido cū tollitur aëstro,
 Tēpla, domosq; quatit, spumatq; in culmina pontus.
 Hinc audiam belli rapuit spes improba mentem
 Caesaris, ut vastis diffusum collibus hostem 30
 Cingeret ignarum, ducto procul aggere valli.
 Metitur terras oculis: nec cespitem tantum
 Contentus fragili subitis attollere muros,
 Ingentes cautes, auulsaq; saxa metallis,
 Graiorūque domos, direptaq; mœnia transfert. 35
 Extruitur, quod non aries impellere saeuus,
 Quod non vlla queat violenti machina belli.
 Franguntur montes, planumq; per ardua Caesar
 Ducit opus: pandit fessas, turritaque summis
 Disponit castella ingis, magnōque recessu 40
 Amplexus fines, saltus, nemorosaque tesqua,
 Et siluas, vastāsque feras indagine claudit.
 Non desunt campi, non desunt pabula Magno,
 Castrāque Casareo circumdatus aggere mutat.
 Flumina tot cursus illic exorta fatigant,

*Illic mersa suos: operumq; ut summa reuifat,
 Defessus Caesar mediis intermanet agris.
 Nunc vetus Iliacos attollat fabula muros,
 Adscribâtque Deis: fragili circumdata testa*

50 *Mœnia mirentur refugii Babylonia Parthi.
 En quantum Tigris, quantum celer ambit Orontes,
 Assyriis quantum populis telluris Eoæ
 Sufficit in regnum, subitum, bellique tumultu
 Raptum clausit opus. tanti periëre labores.*

55 *Tot potuëre manus adiungere Seston Abydo,
 Ingestoque solo Phryxum elidere pontum,
 Aut Pelopis latis Ephyren abrumperè regnis,
 Et ratibus longæ flexus donare Mælea,
 Aut aliquem mundi, quanuis Natura negasset,*

60 *In melius mutare locum. coit area belli:
 Hic alitur sanguis terras fluxurus in omneis,
 Hic & Thessalica clades, Libycæq; tenentur.
 Aestuat angusta rabies civilis arena.
 Prima quidem surgens operum structura sefellit*

65 *Pompeium: veluti media qui tutus in aruis
 Sicania rapidum nescit latrare Pelorum:
 Aut vaga cum Tethys, Rytupinaq; littora feruent,
 Vnda Caledonias fallit turbata Britannos.
 Ut primùm vasto septas videt aggere terras:*

70 *Ipsè quoque à tuta deducens agmina Petra
 Diuersis spargit tumulis, ut Caesaris arma
 Laxet, & effuso claudentem milite tendat,
 Ac tantum septi vallo sibi vendicat agri,
 Parua Mycenæ quantum sacrata Dianæ*

75 *Distat ab excelsa nemoralis Aricia Roma:
 Quoque modo Romæ prælapsus mœnia Tybris
 In mare descendit; si nusquam torqueat amnem.
 Classica nulla sonant, iniussaque tela vagantur:*

Et

Et fit saepe nefas, iaculum tentante lacerto.
 Maior cura duces miscendis abstrahit armis. 80.
 Pompeium exhausta prabenda ad pabula terra,
 Qua currens obtrinit eques, gradibusque citatis
 Vngula frondentem discussit cornea campum.
 Belliger attonsis sonipes defessus in armis,
 Aduectos cum plena ferant praesepia culmos, 85
 Ore novas poscens moribundus labitur herbas,
 Et tremulo medios abrumpit poplite gyros.
 Corpora tum soluit tabes, & digerit artus.
 Traxit iners coelum fluida contagia pestis
 Obscuram in nubem. tali spiramine Nefis 90
 Emittit Stygium nebulosis aëra saxis,
 Antrâque letiferi rabiem Typhonis anhelant.
 Inde labant populi, caeloque paratior unda
 Omne pati virus duravit viscera coeno.
 Iam riget atra cutis, distentaque lumina rumpit: 95
 Igneaque in vultus, & sacro feruida morbo
 Pestis abit, fessumque caput se ferre recusat.
 Iam magis atque magis praeceps agit omnia fatum:
 Nec medii dirimunt morbi vitamque, necemque:
 Sed languor cum morte venit, turbaque cadentum 100
 Aucta lues, dum mista iacent incandita viuis
 Corpora: nam miseros ultra tentoria ciues
 Spargere funus erat. tamen hos minuire labores
 A tergo pelagus, pulsusque Aquilonibus aër,
 Littoraque, & plena peregrina messe carina. 105
 At liber terre spatiosis collibus hostis
 Aëre non pigro, nec inertibus angitur undis:
 Sed patitur sanam, veluti circumdatus arcta
 Obsidione, famem. nondum surgentibus altam
 In segetem culmis, cernit miserabile vulgus 110.
 In pecudum cecidisse cibos, & carpere dumos,

Et

- Et morsu spoliare nemus, letúmque minanteis
 Vellere ab ignotis dubias radicibus herbas:
 Qua mollire queunt flamma, qua frangere morsu,
 115 Quæq; per abrasas vtero demittere fauces,
 Plurimæque humanis antehac incognita mensis
 Diripiens miles, saturum tamen obsidet hostem.
 Ut primum libuit ruptis euadere claustris
 Pompeio, cunctasque sibi permittere terras:
 120 Non obscura petit latebrosa tempora noctis,
 Et raptum furto soceri cessantibus armis
 Dedignatur iter: latis exire ruinis
 Querit, & impulso turres confringere vallo,
 Perq; omneis gladios, & quæ via cade paranda est.
 125 Opportuna tamen valli pars visâ propinqui,
 Quam Minuti castella vocant, & confraga densis
 Arboribus dumeta tegunt. huc puluere nullo
 Proditus agmen agit, subitúsque ad mœnia venit.
 Tot simul & campis Latia fulsere volucres:
 130 Tot cecinere tubæ. ne quid victoria ferro
 Deberet, pauid attonitos confecerat hostes.
 Quod solum valuit virtus, iacuere peremti,
 Debuerant quo stare loco: qui vulnera ferrent.
 Iam deerant, nimbusque ferens tot tela peribat.
 135 Tum piceos voluunt immissæ lampadis ignes:
 Tum quassa nutant turres, lapsúmque minantur.
 Roboris impacti crebro s gemit agger ad ictus.
 Iam Pompeiana celsi super ardua valli
 Exierant Aquila: iam mundi iura petebant.
 140 Quem non mille simul turmis, nec Cæsare toto
 Auferret Fortuna locum, victoribus unus
 Eripuit, vetuitque capi: seq; arma tenente,
 Ac nondum strato, Magnum vicisse negavit.
 Scana viro nomen: castrorum in plebe merebat

*Ante feras Rhodani gentes: ibi sanguine multo
Promotus Latiam longo gerit ordine vitem.*

145

*Pronus ad omne nefas, & qui nesciret, in armis
Quàm magnum virtus crimen ciuilibus esset.*

*Hic ubi quarentes socios iam Marte relicto
Tuta fuga cernit, Quò vos pauidor, inquit, abegit
Impius; & cunctis ignotus Caesaris armis?*

150

*O famuli turpes, seruum pecus, absque cruore
Terga datis morti? cum malo vos deesse virorum
Non pudet, & bustis, interquè cadavera queri?
Non ira saltem iuuenes, pietate remota,*

155

*Stabitis? è cunctis, per quos erumperet hostis,
Nos sumus electi. non paruo sanguine Magni
Ista dies ierit. petèrem felicior umbras*

*Cæsar in vultu. iestem hunc Fortuna negavit:
Pompèio laudante cadam. confringite tela*

160

*Pectoris incursum, ingulisque retundite ferrum.
Iam longinqua petit puluis, sonitusque ruina,
Securasque fragor concussit Caesaris aures.*

*Vincimus o socii; veniet, qui vendicet arcus,
Dum morimur. mouit tantum vox illa furorem,*

165

*Quantum non primo succendunt classica cantu:
Mirantesq; virum, atque auidi spectare, sequuntur
Scituri iuuenes, numero deprensa, locoque,*

*An plus quàm mortem virtus daret. ille ruenti
Aggere consistit, primùmque cadauera plenis*

170

*Turribus enoliuit, subeuntèsque obruit hostes
Corporibus: totaq; viro dant tela ruina,
Roboràque; & moles; hosti seq; ipse minatur.*

*Nunc sude, nunc duro contraria pectora conto
Detrudit muris, & valli summa tenentes
Amputat ense manus: caput obterit, ossaque saxo,
Ac malè defensum fragili compage cerebrum*

175

Dissipat:

Diffipat: alterius flamma crinésque, genásque
Succendit: strident oculis ardentibus ignes.

180 Vt primùm cumulo crescente cadauera murum
Admouère solo: non segnior extulit illum
Saltus, & in medijs iecit super arma cateruas,
Quàm per summa rapit celerem venabula pardum.
Tunc densos inter cuneos compressus, & omni

185 Vallatus bello vincit, quem respicit, hostem.
Iamq; hebes, & crasso non asper sanguine mucro
Percussam Scæua frangit, non vulnerat, hostem.
Perdedit ensis opus, frangit sine vulnere membra.
Illum tota premii moles, illum omnia tela.

190 Nulla fuit non certa manus, non lancea felix:
Parq; nouum Fortuna videt concurrere, bellum,
Atque virum. fortis crebris sonat ictibus umbo,
Et galea fragmenta caue compressa perurunt
Tempora: nec quicquam nudis vitalibus obstat
195 Iam, præter stantes in summis ossibus hastas.
Quid nunc vesani iaculis, leuibusque sagittis
Perditis hasuros nunquam vitalibus ictus?
Hunc aut tortilibus vibrata phalarica nervis
Obruat, aut vasti muralia pondera saxi:

200 Hunc aries ferro, ballistæque limine porta
Summoueat: stat non fragilis pro Casare murus,
Pompeiúmque tenet: iam pectora non tegit armis:
Ac veritus credi clypeo, laudæque vacasse,
Aut culpa vixisse sua, tot vulnera belli

205 Solus obit, densamque ferens in pectore siluam,
Iam gradibus fessis, in quem cadit, eligit hostem,
Par pelagi monstribus. Libycæ sic belua terra,
Getulus densis Elephas oppressus ah armis
Omne percussum squalenti missilei tergo

210 Frangit, & hærentes mota cute discutit hastas.

Viscera

*Viscera tuta latent penitus, citràque cruorem
 Confixæ stant tela fera: tot facta sagittis,
 Tot iaculis, unam non explent vulnera mortem.*

*Dicteâ procul ecce manu Gortynis arundo
 Tenditur in Scauam, quæ voto certior omni
 In caput, atq; oculi laeuum descendit in orbem.*

215

*Ille moras ferri, neruorum & vincula rumpit,
 Affixam vellens oculo pendente sagittam
 Intrepidus, telumque suo cum lumine calcat.*

220

*Pannonis haud aliter post ictum senior vrsa,
 Cum iaculum parua Libys amentauit habena,
 Se rotat in vulnus: telumque irata receptum
 Impetit, & secum fugientem circuit hastam.*

225

*Perdiderat vultum rabies: stetit imbre cruento
 Informis facies: latus fragor athera pulsat
 Victorum: maiora viris de sanguine paruo
 Gaudia non faceres conspectum in Casare vulnus.*

*Ille tegens alta suppressum mente dolorem,
 Muiis, & à vultu penitus virtute remota,
 Parcite, ait, ciues: procul hinc auertite ferrum:*

230

*Collatura mea nil sunt iam vulnera morti:
 Non eget ingestis, sed vulsis pectore telis.*

*Tollite, & in Magni viucentem ponite castris:
 Hoc vestro præstate duci: sit Scaua relictæ*

*Cæsaris exemplum potius, quàm mortis honesta.
 Credidit infelix simulacris vocibus Aulus:*

235

Nec vidit recto gladium mucrone tenentem:

*Membræque captini pariter laturus, & arma,
 Fulmineum mediis excepit faucibus ensen.*

Incaluit virtus: atq; una cadere festus

240

*Soluat, ait, pœnas, Scauam quicumq; subactum
 Sperauit: pacem gladio si querit ab isto*

Magnus, adorato submittat Casare signa.

An

- An similem vestri, segnemq; ad fata putastis?*
 245 Pompeii vobis minor est, causaq; Senatus,
 Quam mihi mortis amor Simul hac effatus, & ab-
 Casareas pulvis testatur adesse cohortes. (eius
 Deducus hic belli Magno, crimenque remisit,
 Ne solum tota fugerent te Scana ceterua:
 250 Subducto qui Marte, ruis: nam sanguine fuso
 Vires pugna dabat. labentem turba suorum
 Excipit, atque humeris defectum imponere gaudet.
 Ac velut inclusum perfosso in pectore numen,
 Et vinam magne speciem Virutis adorant:
 255 Telaque confixis certant euellere membris,
 Exornantq; Deos, ac nudum pectore Martem
 Armis Scana tuis. felix hoc nomine fama,
 Si tibi durus Iber, aut si tibi terga dedisset
 Cantaber exiguis, aut longis Tentonus armis.
 260 Non tu bellorum spoliis ornare Tonantis
 Templapotes, non tu latis ululare triumphis.
 Infelix, quanta dominum virtute parasti!
 Nec magis hac Magnus castrorum parte repulsus
 Intra claustra piger dilato Marte quieuit,
 265 Quam mare lassatur, cum se tollentibus Exris
 Frangentem fluctus scopulum ferit, aut latus alti
 Montis adest, seramque sibi parat vnda ruinam.
 Hinc vicina petens placido castella profundo
 Incursu gemini Martis rapit: armaque late
 270 Spargit, & effuso laxat tentoria campo:
 Mutandaq; iuuat permissa licentia terras
 Sic pleno Padus ore tumens super aggere iutas
 Excurrit ripas, & totos concutit agros.
 Succubuit si qua tellus, cumulúmque furentem
 275 Vndarum non passa, ruit: tum flumine toto
 Transiit, & ignotos aperit sibi gurgite campos.

Illos terra fugit dominos: his rura colonis
 Accedunt, donante Pado. vix prœlia Casar
 Senferat, elatus specula qua prodidit ignis.
 Inuenit impulsos presso iam puluere muros,
 Frigidâque ut veteris deprendit signa ruina;
 Accendit pax ipsa loci, mouitque furorem
 Pompeiana quies, & victo Casare somnus.
 Ire vel in clades properat, dum gaudia turbet.
 Torquato ruit inde minax: qui Casaris arma
 Sègnius haud vidit, quam malo nauta tremente
 Omnia Circeæ subducit vela procella:
 Agminâque interius muro breuiore recepit,
 Densius ut parua disponderet arma corona.
 Transferat primi Casar munimina valli,
 Cum super è totis emisit collibus agmen,
 Effuditque acies obseptum Magnus in hostem.
 Non sic Aetneis habitans in vallibus horret
 Enceladum spirante Noto, cum tota cauernas
 Egerit, & torrens in campos defluit Aetna:
 Casaris ut miles glomerato puluere victus
 Ante aciem, cecitrepidus sub nube timoris
 Hostibus occurrit fugiens, inq, ipsa pauendo
 Fata ruit. totus mitti ciuilibus armis
 Usque vel in pacem potuit cruor: ipse furenteis
 Dux tenuit gladios. felix, ac libera legum
 Roma fores, iurisque tui, vicisset in illo
 Si tibi Sylla loco. dolet heu, sempërque dolebit,
 Quod scelerum Casar prodest tibi summa tuorum
 Cum genero pugnassee pio. Prò tristia fata,
 Non Vtica Libye clades, Hispania Munda
 Flesset, & infando pollutus sanguine Nilus
 Nobilius Phario gestasset rege cadauer:
 Nec Iuba Marmaricas nudus pressisset arenas,

Panorumq;

280

285

290

295

300

305

- 310 *Pœnorumq; umbras placasset sanguine fuso
 Scipio: nec sancto caruisset vita Catone.
 Ultimus esse dies potuit tibi Roma malorum:
 Exire è mediis potuit Pharsalia fatis.
 Deserit aduerso possessam numine sedem*
- 315 *Cæsar, & Emathius lacero petit agmine terras.
 Arma secuturum socerū, quacunque fugasset,
 Tentauere sui comites diuertere Magnam,
 Hortati, patrias sedes, atque hoste carentem
 Ausoniam peteret. Nunquam me Cæsaris, inquit,*
- 320 *Exemplo reddam patria, nunquamque videbit
 Me, nisi dimisso redeuntē milite Roma.
 Hesperiam potui, motu surgente, tenere,
 Si vellem patris aciem committere templis,
 Ac medio pugnare foro. dum bella relegem,*
- 325 *Extremum Scythici transcendam frigoris orbem,
 Ardentēque plagas. victor tibi, Roma, quietem
 Eripiam, qui, ne premerent te prælia, fugis?
 Ah potius, ne quid bello patiaris in isto,
 Te Cæsar putet esse suam. sic fatius, in ortus*
- 330 *Phœbeos conuertit iter, terrāq; secutus
 Deuia, quā vastos aperit Candania salus,
 Contigit Emathiam, bello quam fata parabant,
 Thessaliam, quā parte diem brumalibus horis
 Attollit Titan, rupes Ossa cœrcet.*
- 335 *Cum per summa poli Phœbum trahit altior æstus,
 Pelion opponit radius nascentibus umbras.
 At medios ignes cœli, rabidique Leonis
 Solstitiale caput nemonosus submouet Oihrys.
 Excipit aduersos Zephyros, & Iapyga Pindus,*
- 340 *Et maturato præcidit vespere lucem.
 Nec metuens imi Borean habitator Olympi
 Lucentem totis ignorat noctibus Arcton.*

Hos inter montes media qui valle premuntur,
 Perpetuis quondam latuere paludibus agri:
 Flumina dum campi retinent, nec peruia Tempe 345
 Dant aditus pelago, stagnumq; implentibus undis
 Crescere cursus erat. postquam discessit Olympo
 Herculea grauis Ossa manu, subitaq; ruinam
 Sensit aqua Nerens: melius mansura sub undis,
 Emathis aquorei regnum Pharsalos Achilles 350
 Eminent, & prima Rhœcia littora pinu
 Quæ tetigit Phylacæ, Pteleosq; & Dorion ira
 Flebile Pieridum, Trachin, pretioque nefanda
 Lampados Herculeis fortis Melibœa pharetris:
 Atque olim Larissa potens: ubi nobile quondam 355
 Nunc super Argos arant: veteres ubi fabula Thebas
 Monstrat Echionias: ubi quondam Pentheos exul,
 Colla, caput que ferens supremo tradidit igni,
 Quæstæ quod hoc solum nato rapuisset Agaue.
 Ergo abrupta palus multos discessit in amnes. 360
 Purus in occasus, parui sed gurgitis, Aëas
 Ionio fluit inde mari: nec fortior undis
 Labitur auctæ pater Isidis, & tuus, Oenen,
 Penè gener crassis oblimat Echinadas undis:
 Et Meleagreæ maculat æ sanguine Nessi 365
 Euenos Calydonæ secat. ferit amne citato
 Maliacas Sperchios aquas: & flumine puro
 Irrigat Amphrysos famulantis pascua Phœbi.
 Quicq; nec humentes nebulas, nec rore madentem
 Aëra, nec tennes ventos suspirat Anauros. 370
 Et quisquis pelago per se non cognitus amnis
 Penèo donauit aquas. it gurgite rapto
 Apidanos: nunquamq; celer, nisi mistus, Enipeus.
 Accipit Asopos cursu, Phœnixq; Melasque.
 Solus in alterius nomen cum venerit undæ, 375
 Defendit

Defendit Titaresius aquas, lapsusq; superne
Gurgite Penei proficcis utitur aruis.

Hunc fama est Stygius manare paludibus amnem,
Et capitis memorem, fluuii contagia vilis

380 Nolle pati, superumque sibi seruare timorem.

Vt primum emissis patuerant annibus arua,

Pinguis Bœbicio discessit vomere sulcus:

Mox Lelegum dextra pressum descendit aratrum.

Æolide, Dolopéeque solum fregere coloni,

385 Et Magnetes equis, Minya gens cognita remis.

Illic semiferos Ixionidas Centauros

Fata Pelethronius nubes effudit in antris.

Aspera te Pholoës frangentem Monyche saxa,

Tēque sub Oeteo torquentem vertice vulsas

390 Rhœceferox, quas vix Boceus inuenteret, ornos:

Hospes & Alcide magni Phole: teque per amnem

Improbe Lerneus vector passure sagittas:

Tēque senex Chiron, gelido qui sidere fulgens

Impetis Aemonio maiorem Scorpion arcu.

395 Hac tellure feri micuerunt semina Martis.

Primus ab aquorea percussis cuspide saxis

Thessalicus sonipes bellis feralibus omen

Exiit: primus chalybem, frenosque momordit,

Spumavitq; nouis Lapitha domitoris habenis.

400 Prima fretum scandens Pagasao litore pinus,

Terrenum ignotas hominem proiecit in undas.

Primus Thessalica rector telluris Itanus

In formam calide percussit pondera massa,

Eudit & argentum flammis, aurumque moneta

405 Fregit, & immensis coxit fornacibus ara.

Illic, quod populos scelerata impegit in arma,

Diuitias numerare datum est. hinc maxima serpens

Descendit Python, Cyrrhæaque fluxit in antra:

Vnde & Theſſalica veniunt ad Pythia laurus.
 Impius hinc prolem ſuperis immiſit Aloeus, 410
 Inferuit celſis prope ſe cum Pelion aſtris,
 Sideribusque viſis incumbens abſtulit Oſſa.
 Hac ubi damnata fatiſ tellure locarunt
 Caſtra duces, cunctos belli præſaga futuri
 Mens agitat ſumma, grauem diſcriminis horam 415
 Aduentare palam eſt, propius iam fata moueri
 Degeneres trepidant animi, peioraque verſant.
 Ad dubios pauci præſumto robore caſus
 Spemq; metumque ferunt. Turba ſed miſtus inerti
 Sextus erat, Magno proles indigna parente, 420
 Qui mox Scyllais exul graſſatus in undis,
 Polluit æquoreos Siculus pirata triumphos,
 Qui ſtimulante metu ſati prænoſcere curſus,
 Impatiensq; moræ, venturiſque omnibus æger
 Non tripodas Deli, non Pythia conſulit antra, 425
 Nec quaſiſſe libet, primis quid frugibus alitrix
 Ore Iouis Dodona ſonet, quis noſcere fibra
 Fata queat, quis prodat aues, quis fulgura cæli
 Seruet, & Aſſyria ſcrutetur ſidæra cura,
 Aut ſi quid tacitum, ſed fas, erat. ille ſuperis 430
 Detestanda Deis ſauorum arcana Magorum
 Monerat, & trideus ſacris feralibus aras,
 Vmbrarum, Ditiſque fidem: miſeròque liquebat
 Scire parum Superos. vanum, ſanumque ſurorem
 Adiuvat ipſe locus, vicinaque mœnia caſtris 435
 Hæmonidum, ficti quas nulla licentia monſtri
 Tranſierat, quarum, quicquid non creditur, ars eſt.
 Theſſala quin etiam tellus herbasque nocentis
 Rupibus ingenuit, ſenſuraque ſaxa canentes
 Arcanum færale Magos. ibi plurima ſurgunt 440
 Vinæ factura Deis. & terris hoſpita Colchis

*Legit in Hæmoniis, quas non aduexerat, herbas:
Impia, tot populis, tot surdas gentibus aures
Cœlicolũm, dirẽ conuertunt carmina gentis.*

- 445 *Vna per æthereos exit vox illa recessus,
Verbãque ad inuitum perfert cogentia numen,
Quod non cura poli, cœlique volubilis vnquam
Auocat. infandum tetigit cùm sidera murmur,
Tunc Babylon Persea licet, secretãque Memphis*
- 450 *Omne vetustorum seluat penetrale Magorum:
Abducit superos alienis Thessalis aris.
Carmine Thessalidum dura in præcordia fluxit
Non fatis adductus amor: flammisque seueri
Illicitis arsere senes. nec noxia tantum*
- 455 *Pocula perficiunt, aut cùm turgentia succo
Frontis amatura subducunt pignora feta.
Mens hausti nulla sanie polluta veneni
Excantata perit. quos non concordia misti
Alligat vlla tori, blandaq; potentia forma,*
- 460 *Traxerunt torti magica vertigine fili.
Cessauere vices rerum: dilatãque longa
Hæsit nocte dies: legi non paruit æther.
Torpuit & præceps audito carmine mundus:
Axibus & rapidis impulsos Iuppiter vrgens*
- 465 *Miratur non ire polos. nunc omnia complent
Imbribus, & calido producunt nubila Phœbo:
Et tonat ignaro cœlum Ione. vocibus iisdem
Humentes latè nebulas, nimbosque solutis
Excussere comis. ventis cessantibus, æquor*
- 470 *Intumuit: rursus vetitum sentire procellas
Conticuit turbante Noto: puppimq; ferentes
In ventum tumuere sinus. de rupe pependit
Abscissa fixus torrens: amnisq; cucurrit
Non quã pronus erat. Nilum non extulit æstus:*

Alexander direxit aquas: Rhodanumq; morantem 475
 Precipitauit Arar: submisso vertice montes
 Explicuere iugum. nubes suspexit Olympus:
 Solibus & nullis Scythica, cum bruma rigeret,
 Dimaduere niues. impulsam sidere Terhyn,
 Reppulit Hæmonidum, defenso litore, carmen. 480
 Terra quoque immoti concussit ponderis axem,
 Et medium vergens nisu titubauit in orbem.
 Tanta motis omnis percussam voce recessit,
 Prospectumque dedit circumlabentis Olympi,
 Omne potens animal leti, genitumque nocere, 485
 Et pauet Hæmonias, & mortibus instruit arceis.
 Has anida tigres, & hobilis ira leonum
 Ore fouent blando: gelidos his explicat orbes,
 Inq; pruinoso coluber distenditur aruo.
 Viperci coeunt, abrupto corpore, nodi: 490
 Humanoque eadit serpens afflata veneno.
 Quis labor hic superis, cantus herbasque sequendi,
 Sprenndique timor? cuius commercia pacti
 Obstrictos habuere Deos? parere necesse est,
 An iuuat? ignota tantum pietate merentur? 495
 An tacitis valere minis? hoc iuris in omnis
 Est illis superos? an habent hæc carmina certum
 Imperiosa Deum, qui mundum cogere, quicquid
 Cogitur ipse, potest? illis & fœdera primum
 Precipiti deducta polo: Phæbeque fœrena 500
 Non aliter diris verborum obsessa venenis
 Palluit, & nigris, terrenisque ignibus arsit,
 Quam si fraterna prohiberet imagine tellus,
 Infereretque suas flammis cœlestibus umbras.
 Et patitur tantos cantu deprensa labores. 505
 Donec suppositas propior desumpet in herbas.
 Hos scelerum ritus, hæc dira carmina gentis

Effera

- Effera damnarat nimia pietatis Erichtho,
 Inq̃, novos ritus pollutam duxerat artem.
 510 Illi nanque nefas urbis submittere recto.
 Aut laribus ferale caput: desertaque busta
 Incolit, & tumulos expulsis obtinet Umbris,
 Grata Deis Erebi, cæcis audire silentium,
 Nosse domos Stygias, arcanaque Ditis operii
 515 Non Superi, non vita vetat. tenet ora profana
 Fæda siu macies, cæloque ignota sereno.
 Terribilis Stygio facies pallore grauatur,
 Impexis onerata comis. si nimbus, & atræ
 Sidera subducunt nubes, tunc Thessala nudis
 520 Egreditur bustis, nocturnaque fulgura capiat.
 Semina fecunda segetis calcata perussit,
 Et non letiferus spirando perdidit auras.
 Nec superos orat, nec cantu supplice numen
 Auxiliare vocat, nec fibras illa litanteis
 525 Nouit: funereas aris imponere flammæ
 Gaudet, & accenso rapuit quæ tura sepulcro.
 Omne nefus Superi prima iam voce precantis
 Concedunt, carmenque timent audire secundum.
 Viuentes animas, & adhuc sua membra regentes,
 530 Infodit busto: fati debentibus annos
 Mors inuita subit: peruersa funera pompa
 Rettulit à tumulis: fugere cadavera letum.
 Fumantes inueniunt cineres, ardentiæque ossa
 Et mediis rapit illa rogis, ipsamq̃, parentes
 535 Quam tenuere, facem: nigroque volantiæ fumo
 Feralis fragmenta tori, vestesque fluentes
 Colligit in cineres, & olentes membra fanillas.
 Ast ubi seruantur saxis, quibus intusus humor
 Ducitur, & tracta durefcant tæbe medullæ
 540 Corpora; tunc omneis anide desauit in artus,
 I S Immergitq̃

Immersitq; manus oculis: gaudet que gelatos
 Effodisse orbes: & sicca pallida rodit
 Excrementa manus: laqueum, nodosque nocenteis
 Ore suo rupit: pendentia corpora darpsit,
 Abrasitq; cruces: percussaque viscera nimbis 545
 Vulsit, & incoctas admissio sic medullas.
 Insertum manibus chalybem, nigramque per artus
 Stillantis tibi saniem, virusque coactum
 Sustulit, & nervo morsus retinente pependit.
 Et quacunque iacet nudum tellure cadaver, 550
 Ante feras, volucresq; sedet: nec carpere membra
 Vult ferro, manibusque suis, morsusq; luporum
 Expectat, siccis raptura e faucibus artus.
 Nec cessant a cade manus, si sanguine viuo.
 Est opus, erumpat ingulo qui primus aperto. 555
 Nec refugit cades, vinum si sacra cruorem,
 Extaque funerea poscunt trepidantia mensa:
 Vulnere sic ventris, non, qua Natura vocabat,
 Extrahitur partus, calidis ponendus in aris.
 Et quoties sauis opus est, ac fortibus umbris, 560
 Ipsa facit manes: hominum mors omnis in usu est.
 Illa gene florem prima uo corpore vulsit,
 Illa comam laua morienti abscondit ephebo.
 Sape etiam caris cognato in funere dira
 Thessalis incubuit membris: atque oscula fingens, 565
 Truncavitque caput, compressaque dentibus ora
 Laxavit: siccoque harentem gutture linguam
 Premordens, gelidis infudit murmura labris,
 Arcanumque nefus Stygias mandavit ad umbras.
 Hanc ut fama loci Pompeio prodidit: alta 570
 Nocte poli, Titan medium quo tempore ducit
 Sub nostra tellure diem: deserta per arua
 Carpit iter. fidi scelerum, suetique ministri
 Effraetos.

- Effractus circum tumulos, ac busta vagati
 575 Conspectere procul prærupta in caue sedentem,
 Quæ inga deuexus Pharsalica porrigit Acmus.
 Illa Magis, magicisq. Deis incognita verba
 Tentabat, carmenque nouos fingebat in usus.
 Namq. iuuenis, ne Mars alium vagus iret in orbem,
 580 Emathis & tellus tam multa eade careret,
 Pollutos cantu, dirisque venefica succis
 Consperfos, vetuit transmittere bella Philippos,
 Tot mortes habitura suas, usuraque mundi
 Sanguine, casorum truncare cadauera Regum
 585 Sperat, & Hesperia cineres auertere gentis,
 Ossaque nobilium, tantosq. acquirere manes.
 Hic ardor, solusque labor, quid corpore Magni
 Proiecto rapiat, quos Caesaris inuolet artus.
 Quam prior affatur Pompei ignaua propago.
 590 O decus Hamonidum, populus quæ pandere fata,
 Quæq. suo ventura potes deuertere cursu,
 Te precor, ut certum liceat mihi noscere finem,
 Quem belli fortuna pareat, non ultima, turba
 Pars ego Romana, Magni clarissima proles,
 595 Vel dominus rerum, vel tanti funeris hæres.
 Mens dubius percussa patet, rursusque parata est.
 Certos ferre metus, hoc casibus eripe iuris,
 Ne subiti, cæcique ruant: vel numina torque,
 Vel tu parce Deus, & Mambus exprime verum.
 600 Elysias resera sedes, ipsamque vocatam,
 Quos petat e nobis, Mortem tibi coque fateri.
 Non humilis labor est: dignum, quod querere cures,
 Vel tibi, quo tanti præponderet alea fari.
 Impia letatur vulgo atq. nomine fama.
 605 Thessalis, & contra: Si fata minora moueres,
 Pronum erat, o iuuenis, quos velles (inquit,) in actus
 Inuitos

Inuitos prabere Deos. conceditur arti,
 Vnam cum radiis presserunt sidera mortem,
 Inferuisse moras: & quauis fecerit omnis
 Stella senem, medios herbis abrumpimus annos. 610
 At simul à prima descendit origine mundi
 Causarum series, atque omnia fata laborant
 Si quicquam mutare velis, vnoque sub ictu
 Stat genus humanū: tunc, Thessala turba fatemur,
 Plus Fortuna potest, sed si prænoscere casus 615
 Contentus, faciles aditus, multique patebunt
 Ad verum: tellus nobis, aetherque, chaosq;
 Acquoraq; & campi, Rhodopeaq; saxa loquentur.
 Sed pronum, cum tanta noua sit copia mortis,
 Emathiis vnum campis attollere corpus, 620
 Vt modò defuncti, tepidique cadaueris ora
 Plena voce sonent: ne membris sole perustis
 Auribus incertum feralis strideat umbra,
 Dixerat: & noctis geminatis arte tenebris,
 Mæstum tecta caput squalenti nube, pererrat 625
 Corpora caesarum, tumulus proeclta negatis.
 Continuo fugere lupi, fugere reuulsis
 Vnguibus impasta volucres, dum Thessala vatem
 Eligit, & gelidas leto scrutata medullas
 Pulmonis rigidi stantes sine vulnere fibras 630
 Inuenit, & vocem defuncto in corpore querit.
 Fata percussorum pendent iam multa virorum,
 Quem superis renocasse velit, si tollere totas
 Tentasset campis acies, & reddere bello:
 Cessissent leges Erebi, monstroque potens 635
 Extractus Stygio populus pugnasset Auerno.
 Electum tandem traiecto gutture corpus
 Ducit, & inserto laqueis feralibus vinco,
 Per scopulos miserum trahitur, per saxa cadauer
 Victurum:

- 640 *Victurum: montisque caui, quem tristis Erichtho
 Damnarat sacris, alta sub rupe locatur.
 Haud procul à Ditis cecis depressa cavernis
 In praeceps subsedit humus: quam pallida pronis
 Urget silua comis, & nullo vertice caelum*
 645 *Suspiciens, Phæbo non peruia taxus opacat.
 Marcenses intus tenebra, pallensq; sub antris
 Longa nocte sitis, nunquam, nisi carmine factum,
 Lumen habet. non Tanareis sic faucibus aër
 Sedit iners, mæstum mundi confine latentis,*
 650 *Ac nostri: quò non metunt emittere manes
 Tartarei reges. nam quannus Thessala vates
 Vim faciat fatis, dubium est, quod traxerit illuc
 Aspiciat Stygias, an quod descenderit, umbras.
 Discolor, & vario furialis cultus amictu*
 655 *Induitur, vultusque operitur crine soluto,
 Et coma viperæis substringitur horrida sertis.
 Ut pauidos iuuenis comites, ipsumq; trementem
 Conspicit, exanimi defixum lumina vultu:
 Ponite, ait, trepida conceptos mente timores:*
 660 *Iam noua, iam vera reddetur vita figura:
 Ut quannus pauidi possint audire loquentem.
 Si verò Stygiisq; lacus, ripamque sonantem
 Ignibus ostendam, si me prasente videri
 Eumenides possent, villosaque colla colubris*
 665 *Cerberus excutens, & vincti terga Gigantes,
 Quis timor ignari metuentes cernere manes?
 Pectora tunc primum feruenti sanguine supplet
 Vulneribus laxata nouis: taboque medullas
 Abluit: & virus largè lunare ministrat.*
 670 *Huc quicquid fetu genuit Natura sinistro
 Miscetur. non spuma cana, quibus unda timori est,
 Iscera non lyncis, non diræ noctis hyæne*
 Defuit,

Desuit, & cerui pasti serpente medulla:
 Non puppim retinens, Euro tendente rudentes,
 In mediis echeneis aquis, oculique draconum, 675
 Quæq; sonant feta tepefacta sub alite saxa:
 Non Arabum volucer serpens, innataque rubris
 Aquoribus custos pretiosa vipera concha:
 Aut viuentis adhuc Libyci membrana cerasta,
 Aut cinis Eoa positi Phœnicis in ara. 680
 Quò postquam viles, & habentes nomina pestes
 Contulit: infando saturatas carmine frondes,
 Et, quibus os dirum nascentibus inspicit, herbas
 Addidit, & quicquid mundi dedit ipsa veneni:
 Tunc vox Lethæos cunctis pollentior herbis 685
 Excantare Deos, confundit murmura primum
 Dissona, & humana multam discordia lingua.
 Latratus habet illa canum, gemitusque luporum.
 Quod trepidus bubo, quod strix nocturna queruntur,
 Quod strident ululantq; fera, quod sibilat anguis 690
 Exprimit, & planctus illise cautibus undæ,
 Siluarumque sonum, fractæq; tonitrua nubis.
 Tot rerum vox una fuit. mox cætera cantu
 Explicat Hæmonio, penetratque in Tartara lingua.
 Eumenides, Stygiumque nefas, pænæq; nocentum, 695
 Et Chaos innumeros auidum confundere mundos;
 Et Rector terra, quem longa in secula torquet
 Mors dilata deum, Styx, & quos nulla meretur
 Thessalis, Elysios, cælum, matrêmque perosa
 Persephone, nostræq; Hecates pars vltima, per quã 700
 Manibus & mihi sunt tacita commercia lingua:
 Ianitor & sedis laxæ, qui viscera sæuò
 Spargis nostra cani: repetitæque fila sorores
 Fractura: tuque ô flagrantis portitor undæ
 Iam lassate senex ad me redeuntibus umbris: 705

Exaudite

- Exaudite preces, si vos satis ore nefando,
 Pollutóque voco, si nunquàm hac carmina fibrís
 Humanis ieiuna cano, si pectora plena
 Sape dedi, & laui calido profecta cerebro:
 710 Si quis, qui vestris caput, extáque lancibus infans
 Imposuit, victurus erat, parère precanti.
 Non in Tartareo latitantem poscimus antro,
 Assuetámque diu tenebris, modò luce fugata
 Descendentem animam: primo pallentis hiatu
 715 Haret adhuc Orci. licet has exaudiat herbus
 Ad manes ventura semel. Ducis omina nato
 Pompeiana canat noti modò militis umbra,
 Si bene de vobis ciuilia bella merentur.
 Hac ubi fata caput, spumantiáque ora leuauit,
 720 Aspicit astantem proiecti corporis umbram,
 Exanimés artus, inuisáque claustra timentem
 Carceris antiqui. pauet ire in pectus apertum,
 Visceráque, & raptas letali vulnere fibrás.
 Ah miser, extremum cui mortis munus iniqua
 725 Eripitur non posse mori. miratur Erichtho
 Has fatís licuisse mórás, iratáque morti
 Verberat immòtum viuo serpente cadauer:
 Pérque cauas terra, quas egit carmine, rimas
 Manibus illatrat, regníque silentia rumpit.
 730 Tisiphone, vocísque meae securá Megara,
 Non agitis senís Erebi per inane flagellis
 Infelicem animam? iam vos ego nomine vero
 Eliciam, Stygiásque canes in luce superna
 Destituam: per busta scquar, per funera custos,
 735 Expellam tumulis, abigam vos omnibus urnis.
 Teq, Deis, ad quos alio procedere vultu
 Ficta sòles, Hecate, pallenti tabida forma,
 Ostendam, faciémque Erebi mutare vetabo.

Eloquar

Eloquent immenso terra sub pondere, quæ te
 Contineant, Ennea, dapes, quo fœdere mœstum 740
 Regem noctis ames, quæ te contagia passam
 Noluerit renocare Ceres. tibi pessime mundi
 Arbiter immitam ruptis Titana cauernis,
 Et subito feriêre die. Paretis? an ille
 Compellendus erit, quo nunquam terra vocato 745
 Non concussa tremuit, qui Gorgona cernit apertam,
 Verberibusque suis trêpidam castigat Erinnyem,
 Indespecta tenet vobis qui Tartara, cuius
 Vos estis superi, Stygias qui peierat vñdas? 750
 Protinus astrictus caluit crûor, atrâque fœuit
 Vulnèra, & in venas extremâq; membra cucurrit.
 Percussa gelido trêpidant sub pectore fibra:
 Et noua desuetis subrêpens vita medullis,
 Miscetur morti. tunc omnis palpitât artus:
 Tenduntur nerui: nec se tellure cadauer 755
 Paulatim per membra leniat, terrâque repulsû est,
 Fractûmq; simul. distento lœmina rictu
 Nudantur. non dum facies viuientis in illo,
 Iam morientis erat. remanet pallorq; rigôrque;
 Et stupet illatus mundo. sed murmure nullo 760
 Ora astricta sonant. vox illi, linguâque tantum
 Responsura datur. dic, inquit Thessala, magna,
 Quod inbeo, mercede mihi: nam vera locutum
 Immunem toto mundi præstabimus æuo
 Artibus Hamoniis: tali tuâ membra sepulcro,
 Talibus exuram Stygio cum carimine siluis,
 Ut nullos cantata magos exaudiat umbra.
 Sit tanti vixisse iterum: nec verba, nec herba
 Audebunt longa somnum tibi soluere Lethes,
 A me morte data. tripodas, vatêsque deorum 770
 Sors obscura tenet. ceterus discedit, ab umbris

Quisquis

- Quisquis vera petit, duraq; oracula mortis
 Fortis adit. ne parce, precor. da nomina rebus,
 Da loca, da vocem qua mecum fata loquantur.
 775 Addidit & carmen, quo, quicquid consulit, umbrâ
 Scire dedit. Mæstum fletu manante cadaver,
 Tristia non equidem Parcarum stamina, dixit,
 Respexi, tacita renocatus ab aggere ripa:
 Quod tamen è cunctis mihi noscere contigit umbris,
 780 Effera Romanos agitat, discordia manes,
 Impiâque infernam ruperunt arma quietem.
 Elysias alii sedes, ac Tartara mæsta
 Diversi liquere duces: quid fata pararent,
 Hi fecere palam. tristis felicibus umbris
 785 Vultus erat. vidi Decios, natumque, patremque,
 Lustrales bellis animas, flentemque Camillum,
 Et Curios, Syllam de te Fortuna querentem.
 Deplorat Libycis perituram Scipio terris
 Infaustam sobolem. maior Carthaginis hostis,
 790 Non servituri mæret Cato fata nepotis:
 Solum te Consul depulsis prime tyrannis
 Brute pias inter gaudentem vidimus umbras.
 Abruptis Catilina minax, fractisque catenis
 Exultat, Mariique truces, nudique Cethegi.
 795 Vidi ego letantes popularia nomina Drusos,
 Legibus immodicos, ausosq; ingentia Gracchos.
 Eternis chalybum nodis, & carcere Ditis
 Constrictæ plausere manus: camposque piorum
 Poscit turba nocens. regni possessor inertis
 800 Pallentes aperit sedes, abruptaque saxa
 Asperat, & durum vinclis adamantina, paratque
 Pœnam victori. refer hæc solatia tecum,
 O iuuenis, placido manes, patremque, domumque,
 Expectare sinu, regni que in parte serena

Pompeio seruare locum, nec gloria parua
 Sollicitet vita: veniet qua misceat omneis
 Hora duces, properate mori, magnóque superbi
 Quannus è paruis animo descendite bustis,
 Et Romanorum manes calcate Deorum.
 Quem tumulum Nili, quem Tybridis abluat unda, 805
 Queritur, & ducibus tantum de funere pugna est.
 Tu fatam ne quare tuum cognoscere: Parca,
 Me reticente, dabunt: tibi certior omnia Vates
 Ipse canet Siculis genitor Pompeius in aruis:
 Ille quoque incertus, quò te vocet, unde repellat, 815
 Quasi iubeat vitare plagas, qua sidera mundi.
 Europam miseri, Libyamque, Asiamq, timere:
 Distribuit tumulos vestris fortuna triumphis.
 O miseranda domus, toto nihil orbe videbis
 Tutius Emathia. Sic postquam fata peregit; 820
 Stat vultu mæstus tacito, mortemq, reposcit.
 Carminibus magicis opus est, herbisque, cadauer
 Ut cadat, & nequeunt animam sibi reddere fata
 Consumto iam iure semel. Tum robore multo
 Extruit illa rogam: venit defunctus ad ignes: 825
 Accensa inuenem positum strue linquit Erichtho,
 Tandem passa mori. Sextóque ad castra parentis
 It comes: & cælo lucis ducente colorem,
 Dum ferrent tutos intra tentoria gressus,
 Iussa tenere diem densas nox præstitit umbras. 830

M. ANNÆI
L V C A N I
CIVILIS BELLI
SIVE PHARSALIÆ

LIBER SEPTIMVS.

SERNIOR Oceano, quàm lex
aterna vocabat,
Luctificus Titan nunquam magis
at heræ contra
Egit equos, currumque polo ra-
piente retorsit:

Defectusque pati voluit, raptæq; labores
Lucis: & attraxit nubes, non pabula flammis,
Sed ne Thessalico purius luceret in orbe.
At nox felix Magno pars ultima vite
Sollicitos vana decepit imagine somnos.
Nam Pompeiani visus sibi sede theatri
Innumeram effigiem Romana cernere plebis,
Attollique suum latis ad sidera nomen
Vocibus, & plausu cuneos certare sonanteis.
Qualis erat populi facies, clamorque fauentis,
Olim cum iuuenis, primiq; ætate triumph
Post domitas gentes, quas torrens ambit Ibærus,
Et quacunque fugax Sertorine impulit arma,
Vespere pacato, pura venerabilis æquæ
Quam currus ornante toga, plaudente Senatu,
Sedit adhuc Romanus eques. Seu sine bonorum

Anxia venturis ad tempora lata refugit:
 Sine per ambages solitas contraria visis
 Vaticinata quies, magni tulit omina planctus:
 Seu vetito patrias vltra tibi cernere sedes,
 Sic Romam Fortuna dedit. Ne rumpite somnos,
 Castrorum vigiles, nullas tuba verberet aures.
 Crastina dira quies, & imagine mœsta diurna
 Undique funestas acies feret, undique bellum.
 Vnde pares somnos populi, noctemque beatam?
 O felix, si te vel sic tua Roma videret.
 Donassent utinam Superi, patriâq³, tibi que
 Unum, Magne, diem, quo fati certus uterque
 Extremum tanti fructum caperētis amoris.
 Tu velut Ausonia vadis moriturus in vrbe:
 Illa rati semper de te sibi conscia voti
 Hoc scelus haud unquam fatis herere putauit,
 Sic se dilecti tumultum quoque perdere Magni.
 Te misto fleffet luctu, iuuenis que, senexq³,
 Iniussusque puer: lacerasset crine soluto
 Pectora femineum, cen Bruti funere, vulgus.
 Nunc quoque tela licet paueant victoris iniqui,
 Nuntiet ipse licet Caesar tua funera, flebunt:
 Sed dum tura ferent, dum laurea ferta Tonant.
 O miseri, quorum gemitus edere dolorem,
 Qui te non pleno pariter planxere theatro.
 Vcerat astra iubar, cum misto murmure turba
 Castrorum fremuit, fatisque trahentibus orbem,
 Signa petit pugna. miseri pars maxima vulgi
 Non totum visura diem, tentoria circum
 Ipsa ducis queritur, magnoque accensa tumultu
 Mortis vicina properanteis admonet horas.
 Dira subit rabies: sua quisque, ac publica fata
 Precipitare cupit: segnis, panidusque vocatur,

20

25

30

35

40

45

50

Ac

- Ac nimium patiens soceri Pompeius, & orbis
 Indulgens regno, qui tot simul undique gentes*
 55 *Iuris habere sui vellet, pacemque timeret.
 Nec non & reges, populique queruntur Eoi
 Bella trahi, patriaque procul tellure teneri.
 Hoc placet, o Superi, cum vobis vertere cuncta
 Propositum, nostris erroribus addere crimen.*
 60 *Cladibus irruimus, nociturâque poscimus arma:
 In Pompeianis votum est Pharsalia castris.
 Cunctorum voces Romani maximus auctor
 Tullius eloquii, cuius sub ire, togâque
 Pacificas saevus tremuit Catilina secures,*
 65 *Pertulit, iratus bellis, cum rostra forûmque
 Optaret, passus tam longa silentia miles.
 Addidit invalidæ robur facundia causæ.
 Hoc pro tot meritis solum te, Magne, precatur,
 Vti se Fortuna velis, proceresque tuorum.*
 70 *Castrorum, regesque tui cum supplice mundo
 Affusi, vinci socerum patiare rogamus.
 Humani generis tam longo tempore bellum
 Caesar erit? meritò, Pompeium vincere lentè,
 Gentibus, indignum est, à transcurrente subactis.*
 75 *Quò tibi ferror abit? aut quò fiducia fati?
 De Superis ingratis times? causamque Senatus
 Credere Diis dubitas? ipsæ sua signa repellent,
 Prosilientq; acies. pudeat vidisse coactum.
 Si duce te inisso, si nobis bella geruntur,*
 80 *Sit iuris quocunque velint concurrere campæ:
 Quid mundi gladios à sanguine Caesaris arces?
 Vibrant tela manus: vix signa morantia quisquam
 Expectat: propera, ne te tua classica linquant.
 Scire Senatus auct, miles te, Magne, sequatur,*
 85 *An comes. Ingenuit Rector, sensitq; Deorum.*

Esse dolos, & fata sua contraria menti.
 Si placet hoc, inquit, cunctis, si milite Magno,
 Non duce tempus eget, nil ultra fata morabor.
 Inuoluat populos una Fortuna ruina,
 Sitque hominum magna lux ista nouissima parti. 90
 Testor Roma tamen Magnum, quo cuncta perirent,
 Accepisse diem. potuit tibi vulnere nullo
 Stare labor belli: potuit sine cade subactum,
 Captivumq; ducem violata tradere Paci.
 Quis furor, o caci, scelerum? Ciuilia bella 95
 Gesturi, metuunt, ne non cum sanguine vincant.
 Abstulimus terras, exclusimus a quore toto,
 Ad prematuras segetum ieiuna rapinas
 Agmina compulimus, votumq; effecimus hosti,
 Ut mallet sterni gladiis, morsque suorum 100
 Permiscere meis. belli pars magna peracta est.
 His, quibus effectum est, ne pugnam tiro paueret:
 Si modo virtutis stimulus, ira q; calore
 Signa petunt. multos in summa pericula misit
 Venturi timor ipse mali. fortissimus ille est, 105
 Qui promptus metuenda pati, si comminus instent,
 Et differre potest. placet hac tam prospera rerum
 Tradere Fortuna? gladio permittere mundi
 Discrimen? pugnare ducem, quam vincere, malunt.
 Res mihi Romanas dederas Fortuna regendas: 110
 Accipe maiores, & cæco in Marte tuere.
 Pompeii nec crimen erit, nec gloria bellum.
 Vincis apud Superos votis me Caesar iniquis:
 Pugnatur, quantum scelerum, quantumq; malorū
 In populos lux ista feret! quot regna iacebunt! 115
 Sanguine Romano quam turbidus ibit Enipeus!
 Prima velim caput hoc finestri lancea belli,
 Si sine momento rerum, partisque ruina

Casurum

Casurum est, feriat: neque enim victoria Magno.

- 120 *Latior. aut populis inuisum, hac clade peracta,
Aut hodie Pompeius erit miserabile nomen.
Omne malum victis, quod fors feret ultima rerum,
Omne nefas victoris erit. Sic fatur, & arma
Permittit populis, frenosque furentibus ira*
- 125 *Laxat: & ut victus violento nauita Coro
Dat regimen ventis, ignavumque arte relictum
Puppis onus trahitur. trepido confusa tumultu
Castra fremunt, animiq; truces sua pectora pulsant
Ictibus incertis. multorum pallor in ore*
- 130 *Mortis ventura est, faciesq; simillima fato.
Aduenisse diem, qui fatum rebus in aenum
Conderet humanis, & queri Roma quid esset,
Illo Marte palam est. sua quisque pericula nescit,
Attonitus maiore metu. quis littora ponto.*
- 135 *Obruta, quis summis cernens in montibus aquor,
Ætheraque in terras deiecto sole cadentem,
Tot rerum finem, timeat sibi? non vacat illos
Pro se ferre metus: Vrbi, Magnoque timetur.
Nec gladiis habuere fidem, nisi cotibus asper.*
- 140 *Exarsit mucro. tunc omnis lancea saxo.
Erigitur: tendunt nervis melioribus arcus:
Cura fuit lectis pharetræ implere sagittis.
Auget eques stimulos, frenorumque aptat habenas.
Si liceat Superis hominum conferre labores,*
- 145 *Non aliter, Phlegra rabidos tollente Gigantes,
Martius incaluit Siculis incudibus ensis:
Et rubuit flammis iterum Neptunia cuspis,
Spiculâque extenso. Paean Pythone recoxit,
Pallas Gorgoneos diffudit in agida crines,*
- 250 *Pallenaæ Ioui mutavit fulmina Cyclops.
Non tamen abstinnuit venturos prodere casus*

Per varias Fortuna notas, nam Thessala rura
 Cum peterent, totus venientibus obstitit aether:
 Inq, oculis hominum fregerunt fulmina nubes:
 Aduersasque faces, immensoque igne columnas, 155
 Et trabibus mistis auidos typhonis aquarum
 Detulit, atque oculos ingesto fulgure clausit.
 Excussit cristas galeis, capulosque solutis
 Perfudit gladiis, ereptaque pila liquauit:
 Aethereoque nocens fumanit sulfure ferrum. 160
 Nec non innumero cooperta examine signa,
 Vixq, reuulsa solo, maiori pondere pressum
 Signiferi mersere caput, rorantia fletu,
 Usque ad Thessaliam Romana, & publica signa.
 Admotus Superis discussa fugit ab ara 165
 Taurus, & Emathios praeceps se iecit in agros;
 Nullaque functis inuenta est victima sacris.
 At tu, quos scelerum Superos? quas rite vocasti
 Eumenidas Caesar? Stygii qua numina regni?
 Infernumque nefas? & mersos nocte furores? 170
 Impia tam saepe gesturus bella litasti?
 Iam dubium monstris ne Deum, nimio ne paucori
 Crediderint: multis concurrere visus Olympo
 Pindus, & abruptis mergi conuallibus Aemus,
 Edere nocturnas belli Pharsalia voces, 175
 Ire per Ossaam rapidus Boeëda sanguis:
 Inq, vicem vultus tenebris mirantur apertos,
 Et pallere diem, galeisque incumbere noctem,
 Defunctosque patres, & cunctas sanguinis umbras
 Ante oculos volitare suos. sed mentibus unum 180
 Hoc solamen erat, quod voti turba nefandi
 Conscia, qua patrum iugulos, qua pectora fratrum
 Sperabat, gaudet monstris, mentisque tumultu,
 Atque omen scelerum subitos putat esse furores.

Quid

- 185 Quid mirum, populos, quos lux extrema manebat
 Lymphato trepidasse metu? prasaga malorum
 Si data mens homini est, Tyriis qui Gadibus hospes
 Adiacet, Armeniūque bibit Romanus Araxem:
 Sub quocunque die, quocunque est sidere mundi,
- 190 Mæret, & ignorat causas, animūque dolentem
 Corripit: Emathiis, quid perdat, nescit in arvis.
 Euganeo, si vera fides memorantibus, Augur
 Colle sedens, Aponus terris ubi sumifer exit,
 Atque Antenorei dispergitur unda Timauī,
- 195 Venit summa dies, geritur res maxima, dixit:
 Impia concurrunt Pompeii & Caesaris arma.
 Sen tonitrus, ac tela Iouis prasaga notauit:
 Aëra seu totum discordi obsistere cælo,
 Prospexitq; polos: seu lumen in aethere mæstum,
- 200 Solis in obscuro pugnam pallore notauit.
 Dissimilem certe cunctis, quos explicat, egit
 Thessalicum Natura diem: si cuncta perito
 Augure mens hominum cæli noua signa notasset,
 Spectari è toto potuit Pharsalia mundo.
- 205 O summos hominum, quorum Fortuna per orbem
 Signa dedit, quorum fatis cælum omne vacauit.
 Hac & apud seras gentes, populosque nepotum,
 Sine sua tantum venient in secula fama,
 Sine aliquid magnis nostri quoque cura laboris
- 210 Nominibus prodesse potest: cum bella legentur,
 Spesq; metusq; simul, perituræque vota mouebunt:
 Attonitique omnes veluti venientia fata,
 Nō trāsmissa legēt, & adhuc tibi, Magne, fauebūt.
 Miles ut aduerso Phœbi radiatus abictu
- 215 Descendens totos perfudit lumine colles,
 Non temerè immissus campis: stetit ordine certo
 Infelix acies. cornus tibi cura sinistri

Per varias Fortuna notas. nam Thessala rura
 Cum peterent, totius venientibus obstitit aether:
 Inq; oculis hominum freg'erunt fulmina nubes:
 Aduersasque faces, immensoque igne columnas, 155
 Et trabibus mistis auidos typhonus aquarum
 Detulit, atque oculos ingesto fulgure clausit.
 Excussit cristas galeis, capulosque solutis
 Perfudit gladiis, ereptaque pila liquauit:
 Æthereoque nocens fumanit sulfure ferrum. 160
 Nec non innumero cooperta examine signa,
 Vixq; reuulsa solo, maiori pondere pressum
 Signiferi mersere caput, rorantia fletu,
 Usque ad Thessaliam Romana, & publica signa.
 Admotus Superis discussa fugit ab ara 165
 Taurus, & Emathios praeceps se iecit in agros;
 Nullaque funestis inuenta est victima sacris.
 At tu, quos scelerum Superos? quas rite vocasti
 Eumenidas Caesar? Stygii qua numina regni?
 Infernumque nefas? & mersos nocte furores? 170
 Impia tam sancte gesturus bella litasti?
 Iam dubium monstris ne Deum, nimio ne pauciori
 Crediderint: multis concurrere visus Olympo
 Pindus, & abruptis mergi conuallibus Aemus,
 Edere nocturnas belli Pharsalia voces, 175
 Ire per Ossaam rapidus Boeëda sanguis:
 Inq; vicem vultus tenebris mirantur apertos,
 Et pallere diem, galeisque incumbere noctem,
 Defunctosque patres, & cunctas sanguinis umbras
 Ante oculos volitare suos. sed mentibus vnum 180
 Hoc solamen erat, quod voti turba nefandi
 Conscia, qua patrum ingulos, qua pectora fratrum
 Sperabat, gaudet monstris, mentisque tumultu,
 Atque omni scelerum subitos putat esse furores.

Quid

- 185 *Quid mirum, populos, quos lux extrema manebat*
Lymphato trepidasse metu? prasaga malorum
Si data mens homini est, Tyriis qui Gadibus hospes
Adiacet, Armeniūmque bibit Romanus Araxem:
Sub quocunque die, quocunque est fidere mundi,
 190 *Mæret, & ignorat causas, animūmque dolentem*
Corripit: Emathiis, quid perdat, nescit in armis.
Euganeo, si vera fides memorantibus, Augur
Colle sedens, Aponus terris ubi sumifer exit,
Atque Antenorei dispergitur unda Timani,
 195 *Venit summa dies, geritur res maxima, dixit:*
Impia concurrunt Pompeii & Caesaris arma.
Sen tonitrus, ac tela Iouis prasaga notauit:
Æra sen totum discordi obistere cælo,
Prospexitq; polos: sēu lumen in athere mæstum,
 200 *Solis in obscuro pugnam pallore notauit.*
Dissimilem certē cunctis, quos explicat, egit
Thessalicum Natura diem: si cuncta perito
Augure mens hominum cæli noua signa notasset,
Spectari ē toto potuit Pharsalia mundo.
 205 *O summos hominum, quorum Fortuna per orbem*
Signa dedit, quorum fatis cælum omne vacauit.
Hæc & apud seras gentes, populosque nepotum,
Sive sua tantum venient in secula fama,
Sive aliquid magnis nostri quoque cura laboris
 210 *Nominibus prodesse potest: cū bella legentur,*
Spesq; metusq; simul, perituræque vota mouebunt:
Attonitique omnes veluti venientia fata,
Nō trāsmissa legēt, & adhuc tibi, Magne, fanebūt.
Miles ut aduerso Phœbi radiatus abiectus
 215 *Descendens totos perfudit lumine colles,*
Non temerē immissus campis: stetit ordine certo
Infelix acies. cornus tibi cura sinistri

Lentule, cum prima, qua tum fuit optima bello,
 Et quarta legione, datur: tibi numine pugna
 Aduerso, Damiti, dextri frons tradita Martis. 220
 At mediū robur belli fortissima densant
 Agmina, qua Cilicum terris deducta tenebat
 Scipio, miles in hoc, Libyco dux primus in arbe.
 At iuxta fluuios, & stagna undantis Enipei,
 Cappadocum montana cohors, & largus habenis 225
 Ponticus ibat eques. sicci sed plurima campi
 Tetrarchæ, regesque tenent, magnique tyranni,
 Atque omnis Latio qua seruit purpura ferro.
 Illuc, & Libye Numidas, & Creta Cydonas
 Misit: Itureis cursus fuit inde sagittis: 230
 Inde truces Galli solitum proditis in hostem:
 Illic pugnaces commouit. Iberia cetras.
 Eripe victori gentes, & sanguine mundi
 Fuso, Magne semel, totos consume triumphos.
 Illo fortè die Casar statione relicta, 235
 Ad segetum raptus moturus signa, repente.
 Conspicit in planas hostem descendere campos,
 Oblatūque videt votis sibi mille petitum
 Tempus, in extremos quo mitteret omnia casus.
 Aeger quippe mora, flagransq; cupidine regni, 240
 Cœperat exigua tractu ciuilia bella
 Vt lentum damuare nefas. discrimina postquam.
 Aduentare ducum, supremæque prælia vidit.
 Casuram, & fati sensit nutare ruinam,
 Illa quoque in ferrum rabies promptissima, paulum, 245
 Languit, & casus audax spondere secundos
 Mens stetit in dubio, quam nec sua fata timere,
 Nec Magni sperare sinunt: formidine mersa,
 Profilit hortando melior fiducia vulgo.
 O domitor mundi, rerum fortuna mearum, 250
 Miles,

- Miles, adest toties optata copia pugna.
 Nil opus est votis: iam fatum accersite ferro.
 In manibus vestris, quantus sit Caesar, habetis.
 Hac est illa dies, mihi quam Rubiconis ad vndas*
 255 *Promissam memini, cuius spe mouimus arma,
 In quam distulimis vetitos remeare triumphos.
 Hac eadem est hodie, qua pignora, quaq, penates
 Reddat, & emerito faciat vos Marte colonos.
 Hac, fato quæ teste probet, quis iustius arma*
 260 *Sumserit, hæc acies victum factura nocentem est.
 Si pro me patriam ferro flammisq, petistis,
 Nunc pugnate truces, gladiosq, exoluite culpa.
 Nulla manus belli, mutato iudice, pura est.
 Non mihi res agitur, sed vos, ut libera sitis*
 265 *Turba, precor, gentes ut ius habeatis in omneis.
 Ipse ego priuata cupidus me reddere vita,
 Plebeiaq, toga modicum componere ciuem:
 Omnia dum vobis liceant, nihil esse recuso.
 Inuidia regnate mea. nec sanguine multo*
 270 *Spem mundi petitis: Grauis delecta inuentus
 Gymnasis aderit, studioq, ignaua palestra,
 Et vix arma ferens, & mista dissona turba
 Barbaries, non illa tubas, non agmine moto
 Clamorem latura suum. ciuilia pauca*
 275 *Bella manus facient: pugna pars magna leuabit
 His orbem populis, Romanumq, obteret hostem.
 Ite per ignauas gentes, famosaq, regna,
 Et primo ferri motu prosternite mundum:
 Sitq, palam, quas tot duxit Pompeius in urbem*
 280 *Curribus, vnius gentes non esse triumphi.
 Armeniosne mouet, Romana potentia cuius.
 Sit ducis? aut emitū minimo vult sanguine quisquā
 Barbarum Hesperius Magnum preponere rebus?*

Romano

Romanos odere omnes, dominosque grauantur,
 Quos nouere, magis. sed me Fortuna meorum 285
 Commisit manibus, quorum me Gallia testem
 Tot fecit bellis. cuius non militis ense
 Agnoscam? cœlumque tremens cum lancea transit,
 Dicere non fallar, quo sit vibrata lacerto.
 Quod si signa ducem nunquam fallentia vestrum 290
 Conspectio, faciesque truces, oculosq; minaces:
 Vicistis. videor fluvios spectare cruoris,
 Calcatosque simul Reges, sparsumque Senatus
 Corpus, & immensa populos in cade natantes.
 Sed mea fata moror, qui vos in tela ruentes 295
 Vocibus his teneo. veniam date bella trahenti:
 Spe trepido: haud unquam vidi tã magna daturos,
 Tam prope me Superos: camporum limite paruo
 Absumus à votis. ego sum, cui Marte peracto,
 Qua populi, Regesque tenent, donare licebit. 300
 Quone poli motu, quo cœli fidere verso,
 Thessalica tantum, Superi, permittitis ore?
 Aut merces hodie bellorum, aut pœna paratur.
 Casareas spectate cruces, spectate catenas,
 Et caput hoc positum rostris, effusaque membra, 305
 Septorumque nefas, & clausi prœlia campi,
 Cum duce Syllano gerimus ciuilia bella.
 Vestri cura mouet. nam me secura manebit
 Sors quasita manu: fodientem viscera cernet
 Me mea, qui nondum victo respexerit hoste. 310
 Dii, quorum curas abduxit ab ethere tellus,
 Romanusque labor, vincat, quicunque necesse
 Non putat in victos sanum distingere ferrum,
 Quisque suos ciues, quod signa aduersa tulerunt,
 Non credit fecisse nefas. Pompeius in arcto 315
 Agmina vestra loco vetita virtute moveri

Cum

- Cum tenuit, quanto satiauit sanguine ferrum!
Vos tamen hoc oro iuvenes, ne cadere quisquam
Hostis terga velit: cuius, qui fugerit, esto.*
- 320 *Sed dum tela micant, non vos pietatis imago
Vlla, nec aduersa conspecti fronte parentes
Commoueam: vultus gladio turbate verendos.
Sine quis infesto cognata in pectora ferro
Ibit, seu nullum violabit vulnere pignus,*
- 325 *Ignoti ingulum tanquam scelus imputet hostis.
Sternite iam vallum, fossasque implet e ruina,
Exeat ut plenis acies non sparsa manipulis.
Parcite ne castris: vallo tendetis in illo,
Vnde acies perit nostra venit. vix cuncta locuto*
- 330 *Cesare, queng, suum munus trahit, armaq, raptim
Sumta viris: celeres capiunt praesagia belli,
Calcatisque ruunt castris: stant ordine nullo,
Arte ducis nulla: permittunt omnia fati.
Si totidem Magni soceros, totidemque petentes*
- 335 *Urbis regna sua funesto in Marte locasses,
Non tam praecipiti ruerent in praelia cursu.
Vidit ut hostiles in rectum exire catervas
Pompeius, nullasque moras permittere bello,
Sed Superis placuisse diem: stat corde gelato*
- 340 *Attonitus: tantoque duci sic arma timere
Omen erat. premit inde metus, totumq, per agmen
Sublimi prouectus equo: Quem flagitat, inquit,
Vestra diem virtus, finis civilibus armis,
Quem quaesistis, adest. totas effundite vires;*
- 345 *Extremum ferri superest opus, unaque gentes
Hora trahit. quisquis patriam, carosque penates,
Qui sobolem, ac thalamos, desertaq, pignora quarit,
Ense petat: medio posuit Deus omnia campo.
Causa inbet melior Superos sperare secundos:*

Ipsi tela regent per viscera Caesaris, ipsi
 Romanas sancire volent hoc sanguine leges.
 Si socero dare regna meo, mundumque pararent,
 Precipitare meam fatis potuere senectam.
 Non iratorum populis ubique Deorum est
 Pompeium seruare ducem. quia vincere possent 355
 Omnia contulimus. subire pericula clari
 Sponte viri, sacraque antiquus imagine miles.
 Si Curios his fata darent, reducesq; Camillos
 Temporibus, Deciosque caput fatale vouentes,
 Hinc starent. primo gentes oriente coacta, 360
 Innumer aq; vrbes, quantas in praelia nunquam
 Excitare manus. toto simul utimur orbe.
 Quicquid signiferi comprehensum limite caeli (mus.
 Sub Noton, & Borean hominum sumus, arma mone-
 Non ne superfluis collectum cornibus hostem 365
 In medium dabimus? paucas victoria dextras
 Exigit: at plures tantum clamore catervae
 Bella gerent. Caesar nostris non sufficit armis.
 Credite pendentem e summis moenibus urbis
 Crinibus effusis hortari in praelia matres. 370
 Credite grandaeuum, vetitumque atate Senatum
 Arma sequi, satros pedibus prosternere canos:
 Atq; ipsam domini metuentem occurrere Romam.
 Credite, qui nunc est, populum, populumq; futurum
 Permissus afferre preces. hac libera nasci, 375
 Hac vult turba mori. si quis post pignora tanta
 Pompeio locus est, cum prole, & coniuge supplex,
 Imperii salua si maiestate liceret,
 Voluerer ante pedes. Magnus, nisi vincitis, exul,
 Ludibrium soceri, vester pudor, ultima fata
 Deprecor, ac turpes extremi cardinis annos,
 Ne discam fernire senex. Tam maesta locuti

- Voce ducis flagrant animi, Romanâque virtus
 Erigitur, placuitq; mori, si vera timeret.
 385 Ergo utrinque pari concurrunt agmina motu
 Irarum: metus hos regni, spes excitat illos.
 Ha facient dextra, quicquid non expleat atas
 Vlla, nec humanum reparet genus omnibus annis,
 Ut vacet à ferro, gentes Mars iste futuras
 390 Obruet, & populos aui venientis in orbem
 Erepto natale feret. tunc omne Latinum
 Fabula nomen erit: Gabios, Veiosque, Coramque
 Pulvere vix tectâ poterunt monstrare ruina,
 Albanosque lares, Laurentinosque penates
 395 Rus vacuum, quod non habitet nisi nocte coacta
 Inuitus, questusque Numam iussisse, Senator:
 Non atas hac carpsit edax, monumentaq; rerum
 Putria destituit: crimen civile videmus,
 Tot vacuas urbes. Generis quò turba redacta est
 400 Humani? toto populi qui nascimur orbe,
 Nec muros implere viris, nec possumus agros.
 Urbs nos una capit: vincto fossore coluntur
 Hesperia segetes: stat tectis patris auitis
 In nullos ruitura domus: nulloque frequentem
 405 Cive suo Romam, sed mundi face repletam,
 Cladis eò dedimus, ne tanto in tempore bellum
 Iam posset civile geri: Pharsalia tanti
 Causa mali, cedant feralia nomina Canne,
 Et damnata diu Romanis Allia fastis.
 410 Tempora signavit leuiorum Roma malorum:
 Hunc voluit nescire diem. prò tristitia fata.
 Aëra pestiferum tractu, morbosque fluentes,
 Insanamque famem, permissasq; ignibus urbes,
 Moeniaque in præceps laturos plena tremores
 415 Hi possent explere viri: quos undique traxit

*In miseram Fortuna necem, dum munera longi
 Explicat eripiens ani, populósque, ducésque,
 Constituit campis: per quos tibi Roma ruenis
 Ostendat quàm magna cadus. quò latius orbem
 Possedit, citius per prospera fata cucurrit. 420
 Omne tibi bellum gentes dedit omnibus annis:
 Te geminum Titan procedere vidit in axem.
 Haud multum terra spatium restabat Eoa,
 Ut tibi nox, tibi totà dies, tibi curreret ather,
 Omniàque errantes stella Romana viderent. 425
 Sed retro tua fata tulit par omnibus annis
 Emathia funesta dies. hac luce cruent a
 Effectum, ut Latios non horreat India fascēs,
 Nec vetitos errare Daas in mœnia ducat:
 Sarmaticumq; premat succinctus Consularatrum: 430
 Quod semper sauas debet tibi Parthia pœnas,
 Quod fugiens ciuile nefas, redituraque nunquam
 Libertas, vltra Tigrim, Rhénūque recessit,
 Ac, toties nobis ingulo quasita, negatur,
 Germanū, Scythicumq; bonum: nec respicit vltra 435
 Ausoniam: vellem, populis incognita nostris:
 Vulturis ut primū lauo fundata volatu
 Romulus infami compleuit mœnia luco,
 Usque ad Thessalicas seruisses Roma ruinas.
 De Brutis, Fortuna, queror. quid tempora legum 440
 Egimus, aut annos à Consule nomen habentes?
 Felices Arabes, Medi que, Eoàque tellus,
 Quam sub perpetuis tenuerunt fata Tyrannis.
 Ex populi, qui regna ferunt, fors vltima nostra est,
 Quos seruire pudet. Sunt nobis nulla profecto 445
 Numina: cū caco rapiantur secula casu,
 Mentimur regnare Iouem. spectabit ab alto
 Æthere Thessalicas, teneat cū fulmina, cades?
 Scilicet*

- Scilicet ipse petet Pholoën? petet ignibus Oeten,
450 Immeritaq, nemus Rhodopes, pinusque minantibus?
Cassius hoc potius feriet caput? astra Thyeste:
Abstulit, & subitis damnauit noctibus Argos:
Tot similes fratrum gladios, patrūque gerenti
Thessalia dabit ille diem? mortalia nulli
455 Sunt curata Deo. cladis tamen huius habemus
Vindictam, quantam terris dare numina fas est.
Bella pares Superis facient ciuilia duos:
Fulminibus manes, radiis que ornabimur, & astra,
Inq, Deū templis iurabit Roma per umbras.
460 Ut rapido cursu fati suprema morantem
Consumsere locum: parua tellure diremti,
Inde manum spectant, vultusq, agnoscere quarunt,
Quò sua pila cadant, aut quà sibi fata minentur,
Facturi quæ mōstra forent. vidēre parentes
465 Frontibus aduersis, fraternāque comminus armā,
Nec libuit mutare locum: tamen omnia torpor
Pectora constrinxit: gelidusq, in viscera sanguis
Percussa pietate coit: totaq, cohortes
Pila parata diu tensis tenere lacertis.
470 Dii tibi non mortem, quæ cunctis pœna paratur,
Sed sensum post fata tua dent, Crastine, morti,
(uius torta manu commisit lancea bellum,
Primāque Thessaliam Romano sanguine tinxit.
O praeceps rabies, cūm Caesar tela teneret,
475 Inuenta est prior vlla manus! tunc stridulus aër
Elisis lituis, conceptaque classica cornu:
Tunc ausa dare signa tuba: tunc athera tendit,
Extremiq, fragor connexa irrumpit Olympi:
Vnde procul nubes, quò nulla tonitrua durant.
480 Excepit resonis clamorem vallibus Æmus,
Peliacisque dedit rursus geminare cakernis:

Pindus agit gemitus, Pangaeaque saxa resultant,
 Octeaeque gemunt rupes. vocésque furoris
 Expauere sui tota tellure relatas.
 Spargitur innumerum diuersis missile votis.
 485
 Vulnera pars optat, pars terra figere tela,
 Ac prius seruare manus. rapit omnia casus;
 Atque incerta facit; quos vult, Fortuna nocentes.
 Sed quota pars cladis iaculis, ferroque volanti
 Exacta est? odiis solus civilibus ensis
 490
 Sufficit, & dextras Romana in viscera ducit.
 Pompeii densis acies stipata catervis,
 Iunxerat in seriem nexis umbombus arma.
 Vixque habitura locum dextras, ac tela mouendi
 Constiterat, gladiosque suis compressa tenebat.
 495
 Precipiti cursu vesanum Caesaris agmen
 In densos agitur tuncos: perque arma, per hostem
 Querit iter, qua torta graues lorica catenas
 Opponit, tutoque latet sub tegmine pectus.
 500
 Hac quoque peruentum est ad viscera: totque per arma
 Extremum est, quod quisque ferit. civilia bella
 Vna acies patitur, gerit altera: frigidus inde
 Stat gladius; callet omne nocens à Cesare ferrum.
 Nec Fortuna diu rerum tot pondera vergens,
 Abstulit ingentis fato torrente ruinas.
 505
 Ut primum toto diduxit cornua campo
 Pompeianus eques, bellique per ultima fudit:
 Sparsa per extremos lenis armatura maniplos
 Insequitur, seuasque manus immittit in hostem.
 510
 Illic quaeque suo miscet gens praeliatio:
 Romanus cunctis petitur cruor: inde sagitta,
 Inde faces, & saxa volant, spatiumque soluta
 Aeris, & calido liquefacta pondere glandes.
 Tunc & Ituræ, Mediæque, Arabesque, soluto

Arcu

- 515 *Arcu turba minax, nusquam rexere sagittas:
 Sed petitur solus, qui campis imminet aër:
 Inde cadunt mortes: sceleris sed crimine nullo
 Externū maculant chalybem, stetit omne coactum
 Circa pila nefus: ferro subtextitur ather,*
 520 *Noxq; super campos telis conferta pependit.
 Tum Cæsar metuens, ne frons sibi prima labaret
 Incursum, tener obliquas post signa cohortes:
 Inq; latius belli, quā se vagis hostis agebat,
 Immittit subitum non motis cornibus agmen.*
 525 *Immemores pugna, nulloque pudore timendi
 Precipites fecere palam, civilia bella
 Non bene barbaricis unquam commissa ceteris.
 Ut primum sonipes transfixus pectora ferro,
 In caput effusi calcavit membra regentis:*
 530 *Omnis eques cessit campis, glomeratāque pubes
 In sua conuersis praeceps ruit agmina frans.
 Perdidit inde modum cades, ac nulla secuta est
 Pugna: sed hinc ingulis, hinc ferro bella geruntur.
 Nec valet hac acies tantum prosternere, quantum*
 535 *Inde perire potest: Vinam Pharsalia campis
 Sufficiat cruor iste tuis, quem barbara fundunt
 Pectora, non alio mimentur sanguine fontes.
 Hic numerus totos tibi vestiat ossibus agros:
 Aut si Romano compleri sanguine manis,*
 540 *Istis parce precor: vivant Galatāq;, Syriq;
 Cappadoces, Galli, extremiq; orbis Iberi,
 Armenii, Cilices: nam post civilia bella
 Hic populus Romanus erit: Semel ortus in omneis
 It timor, & fatis datus est pro Casare cursus.*
 545 *Ventum erat ad robur Magni, mediāsque cateruas,
 Quod totos errore vago perfuderat agros:
 Constitit hic bellum, fortunāque Caesaris haesit.*

Non illic regum auxiliis collecta iuuentus
 Bella gerit, ferrumque manus mouere togata:
 Ille locus fratres habuit, locus ille parentes. 550
 Hic furor, hic rabies, hic sunt tua crimina Caesar.
 Hanc fuge mens partem belli, tenebrisque relinque,
 Nullaque tantorum discat, me vate, malorum,
 Quam multum bellis liceat ciuilibus, atas.
 Ah potius pereant lacryma, pereantq; querela. 555
 Quicquid in hac acie gessisti Roma, tacebo.
 Hic Caesar, rabies populi, stimulusq; furoris,
 Ne qua parte sui pereat scelus, agmina circum
 It vagus, atque ignes animis flagrantibus addit.
 Inspicit & gladios, qui toti sanguine manent, 560
 Qui nitcant primo tantum mucrone cruenti,
 Qua presso tremat ense manus, quis languida tela,
 Quis contenta ferat, quis praestet bella iubenti,
 Quem pugnare iuuat, quis vultum cive percipito
 Mutet: obit latis proiecta cadauera campis. 565
 Vulnera multorum totum fusura cruorem
 Opposita premit ipse manu. quacunque vagatur
 Sanguineum veluti quatiens Bellona flagellum,
 Bistones aut Maiores agitando, si verberare saro
 Palladia stimulet turbatos agide currus, 570
 Nox ingens scelerum, & cades oriuntur, & instar
 Immensa vocis gemitus, & pondere lapsi
 Pectoris arma sonant, confractiq; ensibus enses.
 Ipse manu subicit gladios, ac tela ministrat,
 Aduersosque iubet ferro confundere vultus. 575
 Promouet ipse acies: impellit terga suorum:
 Verberare conuersa cessantes excitat hasta.
 In plebem vetat ire manus, monstratque Senatum.
 Scit cruor imperii quis sit, qua viscera legum:
 Vnde petat Romam, libertas ultima mundi 580

- Quo steterit ferienda loco. permista secundo
 Ordine nobilitas, venerandaque corpora ferro
 Urgentur: cadunt Lepidos, caduntq; Metellos,
 Cornutosque simul, Torquataque nomina legum,
 585 Sape duces, summosque hominum te, Magne, remoto.
 Illic plebeja contextus casside vultus,
 Ignotusque hosti, quod ferrum Brute tenebas!
 O decus imperii, spes o suprema Senatum,
 Extremum tanti generis per secula nomen,
 590 Ne rue per medios nimium temerarius hostes,
 Nec tibi fatales admoneris ante Philippos,
 Thessalia periture tua. nil proficis istic
 Caesaris intentus iugula: nondum attigit arcem
 Iuris, & humanum culmen, quo cuncta reguntur
 595 Egressus, meruit fatis tam nobile letum:
 Vivat, & ut Bruti procumbat victima, regnet.
 Hic patria perit omne decus: iacet aggere magno
 Patritium campis commista plebe cadaver.
 Mors tamen emittit clivorum in strage virorum
 600 Pugnacis Domiti, quem clades fata per omnes
 Ducebant. nusquam Magni fortuna sine illo
 Succubuit: victus toties a Cesare, salua
 Libertate perit: tunc mille in vulnera letus
 Labitur, ac venia gaudet caruisse secunda.
 605 Viderat in crasso versantem sanguine membra
 Caesar, & increpitans, iam Magni deseris arma,
 Successor Domiti: sine te iam bella geruntur.
 Dixerat: ast illi suffecit pectora pulsans
 Spiritus in vocem, morientiaq; ora resoluit.
 610 Non te funesta scelerum mercede potitum,
 Sed dubium fati Caesar, generoque minorem
 Aspiciens, Stygias Magno duce liber ad umbras
 Et securus eo: te sano Marte subactum,

Pompeioque grauis pœnas, nobisq; daturum
 Cum moriar, sperare licet. non plura locutum
 Vna fugit, densaq; oculos pressere tenebra.
 Impendisse pudet lacrymas in funere mundi
 Mortibus innumeris, ac singula fata sequentem
 Quarere, letiferum per cuius viscera vulnus
 Exierit; quis fusa sôlo vitalia calcer; 610
 Ore quis aduerso; demisso faucibus ense,
 Expulerit moriens animam; quis corruiat ictu,
 Quis steterit, dum membra cadunt: qui pectora telis
 Transmittant, aut quos campis affixerit hasta:
 Quis cruor emissus perruperit aëra venis, 615
 Inq; hostis cadat arma sui: quis pectora fratris
 Cadat, & ut notum possit spoliare cadaver,
 Abcisum longè mittat caput: ora parentis
 Quis laceret, nimiaque probet spectantibus ira
 Quem ingulat, non esse patrem. mors nulla querela 620
 Digna sua est, nullôsque hominum lugere vacamus.
 Non istas habuit pugna Pharsalia partem,
 Quas alia clades: illic per fata virosum,
 Per populos hic Roma perit: quod militis illic,
 Mors hic gentis erat: sanguis ibi fluxit Achæus, 625
 Ponticus, Assyrius: cunctos hærere cruores
 Romanus, campisq; vetat consistere torrens.
 Mauis ab hac acie, quàm quod sua secula ferrent,
 Vulnus habent populi: plus est quàm vita, salusq;
 Quod perit: in totum mundi prosternimur animum. 630
 Vincitur his gladiis omnis, qua seruit, ætas.
 Proxima quid sôboles, aut quid mernere nepotes
 In regnum nasci? pauidè num gessimus arma?
 Teximus aut ingulos? alieni pœna timoris
 In nôstra ceruice sedet. post prælia natis 635
 Si dominum Fortuna dabis, & bella dedisses.

- Iam Magnus transisse Deos, Romanaq; fata
 Senferat infelix: tota vix clade coactus
 Fortunam damnare suam. stetit aggere campi
 650 Eminus, unde omneis sparsas per Theffala rura
 Aspiceret clades, quæ bello obstante latebant.
 Tot telis sua fata peti, tot corpora fusa,
 Ac se tam multo pereuntem sanguine vidit.
 Nec, sicut mos est miseris, trahere omnia secum
 655 Mersa iuuat, gent'esque suæ miscere ruinæ:
 Ut Latia post se uiuat pars maxima turba,
 Sustinuit dignos etiam nunc credere votis.
 Cælicolas, voluitq; sui solatia casus:
 Parcite, ait, Superi cunctas prosternere gentes:
 660 Stante potest mundo, Romæque superstite, Magnus
 Esse miser. si plura iuuant mea vulnera, coniux
 Est mihi, sunt nati, dedimus tot pignora fati.
 Ciuiline parum est bello, si mæque, meosque
 Obruat? exigua clades sumus, orbe remoto?
 665 Omnia quid laceras? quid perdere cuncta laboras?
 Iam nihil est Fortuna meum. sic fatur: & arma,
 Signaque, & afflictus omni iam parte cateruas
 Circuit, & reuocat matura in fata ruentes,
 Sæque negat tanti. nec deerat robur in enses
 670 Ire duci, ingulôque pati, vel pectore letum:
 Sed timuit strato miles ne corpore Magni
 Non fugeret, supràque ducem procumberet orbis:
 Cæsaris aut oculis voluit subducere mortem.
 Nequicquam. infelix, socero spectare volenti
 670 Præstandū est ubicunq; caput. sed tu quoq; coniux
 Causa fuga, vultusque tui: fatisq; probatum
 Te presente mori. Tunc Magnum concitus aufert
 Ab bello sompes, non tergo tela paucem,
 Ingenteisq; animos extrema in fata ferentem.

Non gemitus, non fletus erat, saluâque verendus 680
 Maieſtate dolor, qualem te, Magne, decebat
 Romanis præſtare malis. non impare vultu
 Afficis Emathiam: nec te vidère ſuperbum
 Proſpera bellorum. nec ſi actum aduerſa videbunt.
 Quamq; fuiſſi læto per treis infida triumphos, 685
 Tam miſero Fortuna minor. iam pondere ſati
 Depoſito ſecurus abis: nunc tempora lata
 Reſpexiſſe vacat: ſpes nunquam implenda reſceſſit:
 Quid fueris nunc ſcire licet. fuge prælia dira,
 Ac teſtare Deos, nullum qui perſtet in armis, 690
 Iam tibi Magne mori: cen ſiebilis Africa damnis,
 Et cen Munda nocens, Pharioque a gurgite clades,
 Sic & Theſſalica poſt te pars maxima pugna.
 Non iam Pompeii nomen popolare per orbem,
 Nec ſtadium belli: ſed par, quod ſemper habemus, 695
 Libertas, & Caſar erunt: teque inde fugato
 Oſtende: moriens, ſibi ſe pugnâſſe, Senatus.
 Nunc iuuat pulſum bellis ceſſiſſe, nec iſtud
 Proſpectare nefas, ſpumanteis cade cateruæ?
 Reſpice turbatos incurſu ſanguinis amnes, 700
 Et ſoceri miſerere tui. quo pectore Romam
 Intrabit factus campis felicior iſtis?
 Quicquid in ignotis ſolus regionibus exul.
 Quicquid ſub Phario poſitus patiere tyranno;
 Crede Deis, longo ſuorum crede ſuori. 705
 Vincere peius erat. prohibe lamenta ſonare,
 Flere veta populos: lacrymas, luctusque remitte.
 Tam mala Pompeii, quam proſpera mundus adoret.
 Aſpice ſecurus vultu non ſupplice reges:
 Aſpice poſſeſſas vrbes, donatâque regna,
 Egyptum, Libyâque, & terræ elige morti. 710
 Vidit prima tua teſtis Lariffa ruina

Nobile,

- Nobile, nec victum fatis caput: omnibus illa
 Cuius effudit totas per mœnia vires
 715 Obuia cen lato: pramittunt munera flentes:
 Pandunt templa, domos: socios se cladibus optant.
 Scilicet immenso superest ex nomine multum,
 Tēque minor solo: cunctas impellere gentes
 Rursus in arma potes, rursusque in fida redire.
 720 Sed quid opus victo populis, aut urbibus, inquit?
 Victori præstate fidem. Tu Caesar in alto
 Cedis adhuc cumulo patria per discera vadis:
 At tibi iam populos donat gener. anehit inde
 Pompeium scinpes: gemitus, lacrymaque sequuntur:
 725 Plurimaque in sauos populi conuicia dinos.
 Nunc tibi vera fides quasit: Magne fauoris
 Contigit, ac fructus. felix se nescit amari.
 Caesar ut Hesperio vidit satis arua natare
 Sanguine, parcendum ferro, manibusque suorum
 730 Iam ratus, ut viles animas, perituræque frustra
 Agmina permisit vitæ: sed castra fugatos
 Ne reuocent, pellatque quies nocturna panorem;
 Protinus hostili statuit succedere vallo,
 Dum fortuna calet, dum conficit omnia terror,
 735 Non veritus graue ne fessis, ac Marte subactis
 Hoc foret imperium. non magno hortamine miles
 In prædæ ducendus erat: victoria nobis
 Plena viri, dixit: superest pro sanguine merces,
 Quam monstrare meū est: nec enim donare vocabo,
 740 Quod sibi quisque dabit. cunctis en plena metallis
 Castra patent: raptum Hesperis è gentibus aurum
 Hic iacet: Eoasque premunt tentoria gazas.
 Tot regum fortuna simul, Magnique coacta
 Expectat dominos: propera præcedere miles
 745 Quos sequeris: quasunque tuas Pharsalia fecit,

A victis rapiantur opes. nec plura locutus
 Impulit amentes, auriq; cupidine cacos
 Ire super gladios, supraque cadauera patrum,
 Et caesos calcare duces. qua fossa, quis agger
 Sustineat pretium belli, scelerumque petentes? 750
 Scire volunt, quanta fuerint mercede nocentes.
 Inuenière quidem spoliato pluxima mundo,
 Bellorum in sumtus congesta pondera masse:
 Sed non implerunt cupientes omnia mentes.
 Quicquid fodit Iber, quicquid Tagus expulit auri, 755
 Quodq; legit diues summis Arimaspeus arenis,
 Ut rapiant, paruo scelus hoc vanisse putabunt,
 Cum sibi Tarpeius victor desponderit arces:
 Cum spe Romana promiserit omnia prada:
 Decipitur, quod castra rapit, capit impia plebes 760
 Cesspite patrio somnos: vacuumq; cubile
 Regibus infandus miles premit: inq; parentum,
 Inq; toris fratrum posuerunt membra nocentes:
 Quos agit at vesana quies, somni que furentes:
 Thessalicam miseri versant in pectore pugnam. 765
 Inuigilat cunctis sanum scelus, armique tota
 Mente agitant, capuloque manus absente mouetur.
 Ingemuisse putes campos, terramque nocentem
 Inspirasse animas, infectumque aëra totum
 Manibus, & superam Stygia formidine noctem. 770
 Exigit à meritis tristes victoria pœnas,
 Sibilaq; & flammis infert sopor: umbra peremiti
 Cinis adest: sua quenque premit terroris imago.
 Ille senum vultus, iuuenum videt ille figuras:
 Hunc agitant totis fraterna cadauera somnis: 775
 Pectore in hoc pater est, omnes in Cæsare manes.
 Haud alios nondum Scythica purgatus in ara
 Enmenidum vidit vultus Pelopœus Orestes:

- Nec magis attonitos animi sensere tumultus,
 780 Cum fureret, Pentheus, aut cum desisset, Agave.
 Hunc omnes gladii, quos aut Pharsalia vidit,
 Aut ultrix visura dies, stringente Senatu,
 Illa nocte premunt: hunc infera monstra flagellant.
 Et quantum poenæ misero mens conscia donat,
 785 Quod Styga, quod manes, infestaq; Tartara somnis
 Pompeio viuente videt: Tamen omnia passo,
 Postquam clara dies Pharsalica damna retexit,
 Nulla loci facies reuocat feralibus aruis
 Herentes oculos. cernit propulsa cruce
 790 Flumina, & excelsos tumulis aquantia colles
 Corpora, fidentes in tabem spectat accruos,
 Et Magni numerat populos: epulisq; paratur
 Ille locus, vultus ex quo, faciesque iacentum
 Agnoscat. iuuat Emathiam non cernere terram,
 795 Et lustrare oculis campos sub clade latentis.
 Fortunam, Superosq; suos in sanguine cernit.
 Ac ne lata furens scelerum spectacula perdat,
 Inuidet igne rogi miseris, cæloque nocenti
 Ingerit Emathiam. non illum Pænus humator
 800 Consulis, & Libyca succensa lampade Canna
 Compellunt, hominum ritus ut seruet in hostes:
 Sed meminit nondum satiata cadibus ira,
 Cuius esse suos. Petimus non singula busta,
 Discretosq; rogos: vnum da gentibus ignem:
 805 Non interpositis vrantur corpora flammis.
 Aut generi si poenæ iuuat, nemus extrue Pindi:
 Erige congestas Oetao robore sylvas,
 Thessalicam videat Pompeius ab aquore flammâ.
 Nil agis hac ira: tabes ne cadauera soluat,
 810 An rogos, haud refert: placido Natura receptat
 Cuncta sinu, firemq; sui sibi corpora debent.

Hos,

Hos, Caesar, populos si nunc non vsserit ignis,
 Vret cum terris, vret cum gurgite ponti.
 Communis mundo superest roguis, ossibus astra
 Misturus. quocunque tuam Fortuna vocabit, 815
 Ha quoque cuncta anima. non altius ibis in auras,
 Non meliore loco Stygia sub nocte iacebis.
 Libera Fortuna mors est: capit omnia tellus
 Qua genuit: caelo tegitur, qui non habet urnam.
 Tu, cui dant pœnas inhumato funere gentes, 820
 Quid fugis hanc cladem? quid olentes deseris agros?
 Hastrahæ Caesar aquas: hoc, si potes, utere caelo.
 Sed tibi tabentes populi Pharsalica rura
 Eripiunt, camposque tenent victore fugato.
 Non solum Hamonii finesta ad pabula belli 825
 Bistonii venere lupi, tabemq; cruenta
 Cadis odorati Pholoën liquere leones.
 Tunc urfi latebras, obscœni tecta, domosque
 Deseruere canes, & quicquid nare sagaci
 Aëra non sanum, motumque cadauere sentit. 830
 Iamque diu volucres ciuilia castra secuta
 Conueniunt. vos, quæ Nilo mutare soletis
 Threïcias hyemes, ad mollem serius Austrum
 Istis aues. nunquam se tanto vulture cœlum
 Induit, aut plures presserunt aëra penna. 835
 Omne nemus misit volucres, omnisque cruenta
 Alite sanguineis stillauit roribus arbor.
 Sæpe super vultus victoris, & impia signa
 Aut cruor, aut alto defluxit ab æthere tabes,
 Membræque deiecit iam lassis unguibus ales. 840
 Sic quoque non omnis populus persuenit ad ossa,
 Inq; feras discerptus abijt: non intima curant
 Viscera, nec totas auide sorbere medullas:
 Degustant artus. Latia pars maxima turba
 Fastidita

- 845 *Faslidita iacet, quam sol, nimbi'que, diēsque
Longior Emathiis resolutam miscuit aruis.
Thessalica infelix quo tanto crimine tellus
Lasisti Superos, ut te tot mortibus unam,
Tot scelerum fatis premerent? quod sufficit aium.*
- 850 *Immemor ut donet belli tibi damna vetustas?
Qua seges infecta surget non decolor herba?
Quo non Romanos violabis vomere manes?
Aue noua venient acies, scelerique secundo
Præstabis nondum siccos hoc sanguine campos.*
- 855 *Omnia maiorum vertamus busta licebit,
Et stantes tumulos, & qui radice vetusta
Effudère suas, victis compagibus, urnas:
Plus cinerum Hæmonia sulcis telluris aratur,
Pluræque ruricolis feriuntur dentibus ossa.*
- 860 *Nullus ab Emathio religasset littore finem
Nauita, nec terram quisquam mouisset arator.
Romani bustum populi: fugerentq; coloni
Imbrarum campos, gregibus dumeta carerent:
Nullusque auderet pecori permittere pastor*
- 865 *Vellere surgentem de nostris ossibus herbam,
Ac, velut impatiens hominum, vel solis iniqui
Limite, vel glacie nuda, atque ignota iaceres,
Si non prima nefas belli, sed sola tulisses.
O Superi, liceat terræ odisse nocenteis.*
- 870 *Quid totum premitis, quid totum absoluitis orbem?
Hesperia clades, & flebilis vnda Pachyni,
Et Mutina, & Leucas puros fecere Philippos.*

M. ANNÆI
L V C A N I
CIVILIS BELLII
SIVE PHARSALIÆ

LIBER OCTAVVS.

Am super Herculeas fauces, nemo-
rosaque Tempe,
Hæmonia desertâ petens dispendia
sylvæ,
Cornipedẽ exhaustum cursu, sti-
mulisque negantem

Magnus agens, incerta fuga vestigia turbat,
Implicitasque errore vias. paucet ille fragorem
Motorum ventis nemorum, comitumque suorum.
Qui post terga venit, trepidum, lateriq; timentem
Exanimat, quanvis summo de culmine lapsus,
Non dum vile sui pretium scit sanguinis esse,
Seq; memor fati tantæ mercedis habere
Credid adhuc iugulum, quantum pro Casaris ipse
Auulsa cervice daret. deserta sequentem
Non patitur tutis fatum celare latebris
Clara viri facies. multi Pharsalica castra
Cum peterent, non dum fama prodente ruinas,
Occursu stupuere ducis, vertigine rerum
Attoniti: cladisque suæ vix ipse fidelis
Auctor erat. grauis est Magno, quicunq; malorum
Testis adest. cunctis ignotus gentibus esse

Mallet,

- 20 Mallet, & obscuro tutus transire per orbem
 Nomine: sed longi pœnas Fortuna favoris
 Exigit à misero, quæ tantopondere fama
 Res premit aduersus, fatisque prioribus urget.
 Nunc festinatos nimium sibi sentit honores,
- 25 Actæque laurifera damnat Syllana iuuenta.
 Nunc & Corycius classes, & Pontica signa
 Dicitum meminisse piget. sic longius eunum
 Destruit ingenteis animos, & vita superstes
 Imperio. nisi summa dies cum fine bonorum
- 30 Affuit, & celeri præuertit tristitia leto,
 Dedecori est fortuna prior. quisquàm ne secundis
 Tradere se fatis audent, nisi morte parata?
 Littora contigerat, per quæ Peneius amnis
 Emathia iam clade rubens exibat in aquor.
- 35 Inde ratis trepidum, ventis, & fluctibus impar,
 Flumineis vix tuta vadis euexit in altum:
 Cuius adhuc remis quatitur Corcyra, sinûsque
 Leucadii, Cilicum dominus, terræq; Liburne,
 Exiguam vector pauidus correpsit in alnum.
- 40 Conscia curarum secreta in littora Læbi
 Flectere vela iubes, qua tum tellure latebas
 Mæstior, in mediis quàm si, Cornelia, campis
 Emathia stares. tristes præsagia curas
 Exagitant: trepida quatitur formidine somnus:
- 45 Thessaliam nox omnis habet: tenebrisq; remotis
 Rupis in abrupta scopulos extremæque currens
 Littora, prospiciens fluctus, nutantia longè
 Semper primâ vides venientis vela carinae,
 Quarere nec quicquam de fato coniugis audes.
- 50 En ratis, ad vestros quæ tendit carbasa portus
 Quid ferat ignoras: sed nunc tibi summa pavoris
 Nuntius armorum tristis, rumorq; sinister

Victus

Victus adest coniux. quid perdis tempora luctus?
 Cum possis iam flere, times. tunc puppe propinqua
 Profiliuit, crimengq; Deum crudele notauit, 55
 Deformem pallore ducem, vultusque prementem
 Canitie, atque atro squalentes puluere vestes.
 Obuia nox misera cælum, lucemque tenebris
 Abstulit, atque animam clausit dolor: omnia ueruis
 Membra relictâ labant: riguerunt corda, diuq; 60
 Spe mortis decepta iacet. iam fune ligato
 Littoribus, lustrat vacuas Pompeius arenas.
 Quem postquam propius famula videre fideles,
 Non ultra gemitus tacitos incessere fata
 Permisere sibi, frustra que attollere terra 65
 Semianimem conantur heram: quâ pectore Magnus
 Ambit, & astrictos refouet complexibus artus.
 Cæperat in summum renocato sanguine corpus
 Pompeii sentire manus, mœstamque mariti
 Posse pati faciem: prohibet succumbere fati 70
 Magnus, & immodicos castigat voce dolores.
 Nobile cur robur Fortuna vulnere primo,
 Femina, tantorum titulis insignis auorum,
 Frangis? Habes aditum mansura in secula f. m. e.
 Laudis in hoc sexu, non legum iura, nec arma, 75
 Vnica materia est coniux miser. erige mentem,
 Et tua cum fati pietas decertet, & ipsum,
 Quod sum victus, ama: nunc sum tibi gloria n. i. r.
 A me quod fasces, & quod pia turba Senatus,
 Tantâque discessit regum manus: incipe Magnum 80
 Sola sequi. deformis, adhuc viuente marito
 Summus, & augeri vetitus dolor: ultima debet
 Esse fides, lugere virum. tu nulla tulisti
 Bello damna meo. viuit post prælia Magnus,
 Sed Fortuna perit: quod desles, illud amasti. 85

- Vocibus his correpta viri, vix agra lemanit
 Membra solo, taleis gemitu rumpente querelas:
 O utinam in thalamos inuisi Caesaris issem
 Infelix coniux, & nulli lata marito!
 90 Bis nocui mundo: me pronuba duxit Erinny's,
 Crassorumq; umbra, deuotâque manibus illis
 Assyrios in castra tuli ciuilia casus:
 Præcipit esque dedi populos, cunctosque fugavi
 A causa meliore Deos. ô maxime coniux,
 95 O thalamis indigne meis, hoc iuris habebat
 In tantum Fortuna caput! cur impia nupsit,
 Si miserum factura fui? nunc accipe pœnas,
 Sed quas sponte luam. quò sit tibi mollius æquor,
 Certa fides regum, totusque paratior orbis,
 100 Sparge mari comitem. mallem felicibus armis
 Dependisse caput: nunc clades deniq; lustra
 Magne tuas. ubicunq; iaces ciuilibus armis
 Nostros ulta toros, ades huc, atque exige pœnas,
 Iulia erndelis, placatâque pellice casa,
 105 Magno parce tuo. sic fata, iterumque refusa
 Coniugis in gremium, cunctorum lumina soluit
 In lacrymas. duri flectuntur pectora Magni,
 Siccâque Thessalia confundit lumina Lesbos.
 Tunc Mylænaum pleno iam littore vulgus
 110 Affatur Magnum: Si maxima gloria nobis
 Semper erit tanti pignus seruasse mariti,
 Tu quoque deuotos sacro tibi fœdere muros
 Oramus, sociosque lares dignare vel una
 Nocte tua: fac Magne locum, quem cuncta reuisant
 115 Secula; quem veniens hospes Romanus adoret.
 Nulla tibi subeunda magis sunt mœnia victo.
 Omnia victoris possunt sperare fauorem:
 Hæc iâ crimen habet. quid, quod iacet insula ponto,

Cesareget ratibus? Procerum pars magna coibit
 Certa loci. noto reparandum est littore fatum.
 Accipe templorum cultus, aurumque Deorum
 Accipe: si terris, si puppibus ista inuentus
 Aptior est, tota, quantum valet, utere Lebo.
 [Accipe: ne Caesar rapiat, tu victus habeto.]
 Hoc solum crimen merita bene detrahe terra,
 Ne nostram videre fidem felixque secutus,
 Et damnasse miser. tali pietate virorum
 Latus, in aduersis, & mundi nomine gaudens
 Esse fidem, Nullum toto mihi, dixit, in orbe
 Gratius esse solum, non paruo pignore vobis
 Ostendi, tenuit nostros hac obside Lesbos
 Adfectus: hic sacra domus, carique penates,
 Hic mihi Roma fuit. non vlla in littora puppim
 Antè dedi fugiens, seui cum Caesaris iram
 Iam scirem meritam, seruata coniuge, Lesbon,
 Non veritus tantam venia committere vobis
 Materiam. sed iam satis est fecisse nocentes:
 Fata mihi totum mea sunt agitata per orbem.
 Heu nimium felix aeterno nomine Lesbos,
 Siue doces populos, Regesq; admittere Magnum,
 Seu praestas mihi sola fidem. nam querere certum est
 Fas quibus in terris, ubi sit scelus. accipe numen,
 Si quod adhuc mecum es, votorum extrema meorum:
 Da similes Lesbo populos, qui Marte subactum
 Non intrare suos infesto Cesare portus,
 Non exire vetent. dixit, maestamque carina
 Imposuit comitem. cunctos mutare putares
 Tellurem, patriaq; solum: sic littore toto
 Plangitur, infesta tenduntur in aethera dextra:
 Pompeiumque minus, cuius Fortuna dolorem
 Monerat, aet illam, quam toto tempore belli

110

125

130

135

140

145

150

Vt

- Ut ciuem vidère suam, discedere cernens*
Ingemuit populus: quam vix si castra mariti
Victoris peteret, siccis dimittere matres
 155 *Iam poterant oculis: tanto deuinxit amore*
Hos pudor, hos probitas, castiq; modestia vultus,
Quod submissa nimis, nulli grauis hospita turba,
Stantis adhuc fati vixit quasi coniuge victo.
Iam pelago medios Titan demissus ad ignes,
 160 *Nec quibus abscondit, nec si quibus exeret orbem,*
Totus erat: vigiles Pompeii in pectore cura
Nunc socius adeunt Romani federis urbes,
Et varias regum mentes, nunc inuia mundi
Arua super nimios soles, Austrumque iacentis.
 165 *Sape labor mæstus curarumi, odiūque futuri*
Proiecit fessos incerti pectoris astus,
Rectorēque ratis de cunctis consulit astris;
Vnde notet terras, qua sit mensura secandi
Æquoris in cælo; Syriam quo sidere seruet:
 170 *Aut quotius in plaustrō Libyam bene dirigat ignis.*
Doctus ad hac fatetur taciti seruator Olympi:
Signifero quacunque fluunt labentia cælo,
Nunquam stante polo, miseros fallentia nautas
Sidera non sequimur: sed qui non mergitur undis
 175 *Axis inocciduus, gemina clarissimus Arctō.*
Ille regit puppes. hic cū mihi semper in altum
Surget, & instabit summis minor Vrsa cernuchis;
Bosporon, & Scythia curuantem littora pontum
Spectamus. quicquid descendet ab arbore summa
 180 *Arctophylax, propiorque mari Cynosura feretur,*
In Syria portus tendet ratis. inde Canopos
Excipit Australi cælo contenta vagari,
Stella timens Borean: illa quoque perge sinistra,
Trans Pharō: in medio tæget ratis æquore Syrtim.

Sed quò vela dari, quò nunc pede carbasa tendi
 Nostra iubes? dubio contrà cui pectore Magnus,
 Hoc solum toto, respondit, in aquore serua;
 Ut sit ab Emathiis semper tua longius oris
 Puppis, & Hesperiam pelago, cœloque relinquo:
 Cetera da ventis. comitem, pignusque recepi
 Depositum: tunc certus eram, qua littora vellem,
 Nunc portum Fortuna dabit. Sic fatur: at ille
 Iusto vela modo pendentia cornibus aquis
 Torfit, & in lauum puppim dedit, utq; secaret,
 Quas Asia cautes, & quas Chios asperat, undas,
 Hos dedit in proram, tenet hos in puppe rudentes.
 Equora senserunt motus, aliterque secante
 Iam pelagus rostro, nec idem spectante carina,
 Mutauere sonum. non sic moderator equorum,
 Dexteriore rota lauum cum circuit orbem,
 Cogit inoffense currus accedere mete.
 Ostendit terras Titan, & sidera texit.
 Sparsus ab Emathia fugit quicumque procella,
 Assequitur Magnum: primusque à littore Lesbi
 Occurrit natus, procerum mox turba fidelis.
 Nam neque deiecto fatiis, acieque fugato
 Abstulerat Magno reges Fortuna ministros:
 Terrarum dominos, & sceptrâ Eoa tenentes
 Exul habet comites. iubet ire in denia mundi
 Deiotarum, qui sparsa ducis vestigia legit.
 Quando, ait, Emathiis amissus cladibus orbis
 Quæ Romanus erat, superest fidissime regum
 Eoam tentare fidem, populósque bibentes
 Euphraten, & adhuc securum à Casare Tigrim:
 Nec pigeat Magno quarentem fata, remotas
 Medorum penetrare domos, Scythicosq; recessus,
 Et totum mutare diem, vocésque superbo

185

190

195

200

205

210

215

Arfa-

- Arsacida perferre meas: Si fœdera nobis*
Prisca manent, mihi per Latium iurata Tonantē,
 220 *Per vestros astricta magos, implete pharetras,*
Armeniosque arcus Geticis intendite nervis:
Si vos ô Parthi, peterem cum Caspia claustra,
Et sequerer duros aeterni Martis Alanos,
Passus Achamenis latè decurrere campis,
 225 *In tutam trepidos nunquam Babylona coëgi:*
Arua super Cyri, Chaldaique ultima regni,
Quà rapidus Ganges, & quà Nysaeus Hydaspes
Accedunt pelago, Phæbi surgentis ab igne (cens
Iam propior, qua Persis, eram: tamen omnia vin-
 230 *Sustinui nostris vos tantum deesse triumphis,*
Solusque è numero regum telluris Eoa,
Ex aquo me Parthus adit. nec munere Magni
Stant semel Arsacida. quis enim post vulnera cladis
Assyria, iustas Latu compefecit iras?
 235 *Tot meritis obstricta meis, nunc Parthia ruptis*
Excedat claustris vetitam per secula ripam,
Zeugmaque Pellem. Pompeio vincite Parthi;
Vinci Roma volet. regem parere iubenti
Ardua non piguit, positisque insignibus aule
 240 *Egreditur famuli raptos indutus amictus.*
In dubiis tutum est inopem simulare tyranno.
Quanto igitur mundi dominis securius auum
Verus pauper agit! dimisso in littore rege,
Ipse per Icaria scopulos, Ephesumq; relinquens,
 245 *Et placidi Colophona maris, spumantia parua*
Radit saxa Sami: spirat de littore Coo
Aura fluens: Gnidon inde fugit, clarâq; relinquit
Sole Rhodon, magnosque sinus Telmessidos vnda
Compensat medio pelagi. Pamphylia puppi
 250 *Occurrit tellus: nec se committere muris*

Ausus adhuc ullis, te primum parua Phaselis
Magnus adit. nam te metui vetat incola rarus,
Exhaustaq; domus populis; maiorque carina
Quam tua turba fuit tendens hinc carbasa rursus
Iam Taurum, Taurog; videt Dipsanta cadentem. 253
Crederet hoc Magnus, pacem cum praestitis undis
Et sibi consilium? Cilicum per littora tutus
Parua puppe fugit: sequitur pars magna Senatus
Ad profugum collecta ducem: paruisq; Synebris,
Quo portu mittitq; rates recipitque Selinus, 260
In Procerum cœtu tandem mœsta ora resoluit
Vocibus his Magnus: Comites bellique, fugaq;
Atque instar patria, quanuis in littore nudo,
In Cilicum terra, nullis circumdatus armis
(Consultem, rebûsque nouis exordia quaram, 265
Ingenteis praestate animos: non omnis in aruis
Emathiis cecidi, nec sic mea fata premuntur,
Vt nequeam releuare caput, cladésque receptas
Excutere. an Libyca Marium potuere ruina
Erigere in fasces, plenis & reddere fastis: 270
Me pulsum leniore manu Fortuna tenebit?
Mille mea Graio voluuntur in aequore puppes,
Mille duces: sparsit potius Pharsalia nostras,
Quam subuertit opes. sed me vel sola tueri
Fama potest rerum, toto quas gessimus orbe, 275
Et nomen, quod mundus amat. vos pendite regna
Viribus, atque fide, Libyen, Parthosque, Pharong;
Qua nam Romanis deceat succurrere rebus.
Ast ego curarum, procures, arcana mearum
Expromam, mentiûq; mea quò pondera vergant. 280
Ætas Niliaci nobis suspecta tyranni est:
Ardua quippe fides robustos exigit annos.
Hinc anceps dubii terret solertia Mauri:

Nam-

- Namque memor generis Carthaginis impia proles
 185 Imminet Hesperia, multusq; in pectore vano est
 Annibal, obliquo maculat qui sanguine regnum,
 Et Numidas contingit auos: iam supplice Varo
 Intumuit, viditque loco Romana secundo.
 Quare agite, Eo cum comites properemus in orbem.
- 290 Diuidit Euphrates ingenti gurgite mundum,
 Caspiâque immensos seducunt claustra recessus,
 Et polus Assyrias alter noctesq;, diésque
 Vertit, & abruptum est nostro mare discolor unda,
 Oceanusque suus. regnandi sola voluptas.
- 295 Celsior in campis sonipes, & fortior arcus;
 Nec puer, aut senior letales tendere nervos
 Segnis, & à nulla mors est incerta sagitta.
 Primi Pelleas arcu fregere sarissas,
 Bactraque Medorum sedem, murisq; superbam
- 300 Assyrias Babylona domos. nec pila timentur
 Nostra nimis Parthis, audentq; in bella venire,
 Experti Scythicas, Crasso pereunte, pharetras.
 Spicula nec solo spargunt fidentia ferro;
 Stridula sed multo saturantur tela veneno. (est.
- 305 Vulnere parua nocent, fatumq; in sanguine summo
 O utinam non tanta mihi fiducia sanis
 Esset in Arsacidis! fati nimis amula nostris
 Fata mouet Medos, multumq; in gente Deorum est.
 Effundam populos alia tellure reuulsos;
- 310 Excitosque suis immittam sedibus ortus.
 Quod si nos Eoa fides, & Barbara fallunt
 Fœdera; vulgati supra commercia mundi
 Naufragium Fortuna ferat. non regna precabor,
 Qua feci; sed magna feram solatia mortis
- 315 Orbe iacens alio, nil hac in membra cruentè,
 Nil soccrum fecisse piè. sed cuncta renouens

Vna fata mea, semper venerabilis illa
Orbis parte fui: quantus Maotida supra!
Quantus apud Tanaim toto conspectus in ortu!
Quas magis in terras nostrum felicibus actis 320
Nomen abit, aut unde redit maiore triumpho?
Roma fane cæptis: quid enim tibi latius unquam
Præstiterint Superi, quàm, si ciuilia Partho
Milite bella geras, tantam consumere gentem,
Et nostris miscere malis? Cum Caesaris arma 325
Concurrent Medis, aut me Fortuna necesse est
Vindicer, aut Crassum. sic fatus, murmure sentit
Consilium damnaſſe viros: quos Lentulus omneis
Virtutis stimulis, & nobilitate dolendi
Præceſſit, dignasque tulit modò Consule voces: 330
Siccine Theſſalica mentem fregère ruina?
Vna dies mundi damnauit fata? ſecundum
Emathiam lis tanta datur? iacet omne cruenti
Vulneris auxilium? ſolos tibi, Magne, reliquit
Parthorū Fortuna pedes? quid trans fuga mundi 335
Terrarum totos tractus, cælūque perofus,
Aduerſosq; polos, alienaque ſidera queris,
Chaldaeos culture focos & barbara ſacra
Parthorū famulus? quid cauſa obtenditur armis
Libertatis amor? miſerum quid decipis orbem, 340
Si ſeruire potes? te, quem Romana regentem
Horruit auditum, quem captos ducere Reges
Vidit ab Hyrcanis, Indòque à littore, ſiluis,
Deiectum fatis, humilem fractumque videbit,
Extollètque animos Latium veſanus in orbem, 345
Se ſimul, & Romam Pompeio ſupplice menſus?
Nil animis, fatisque tuis eſſabere dignum:
Exiget ignorans Latia commercia lingua,
Vt lacrymiſe, Magne, roges. patimur ne pudoris

Hoc

- 350 *Hoc vulnus, clades ut Parthia vindicet ante
 Hesperias, quàm Roma suas? civilibus armis
 Elegit te nempe ducem. quid vulnera nostra
 In Scythicos spargis populos, cladesque latentis?
 Quid Parthos transire doces? solatia tanti*
 355 *Perdit Roma mali, nullos admittere Reges,
 Sed cinî servire suo. iuvat ire per orbem
 Dutentem sanas Romana in mœnia gentes,
 Signaque ab Euphrate cum Crassis capta sequentē?
 Qui solus regum, fato celante fauorem,*
 360 *Defuit Emathia, nunc tantas ille laceffet
 Auditi victoris opes, aut iungere fuita
 Tecum, Magne, volet? non hæc fiducia genti est.
 Omnis in Arctoïs populus quicumque pruinis
 Nascitur, indomitus bellis, & Martis amator.*
 365 *Quicquid ad Eoos tractus, mundi que teporem
 Labitur, emollit gentes clementia cæli.
 Illic & laxas vestes, & fluxa virorum
 Velamenta vides. Parthus per Medica rura,
 Sarmaticos inter campos, effusaque plano*
 370 *Tigridis arua solo, nulli superabilis hosti est
 Libertate fuga: sed non, ubi terra tumebit,
 Aspera conscendet montis iuga, nec per opacas
 Bella geret tenebras incerto debilis arcu,
 Nec franget nando violenti vorticis amnem,*
 375 *Nec tota in pugna persusus sanguine membra
 Exiger æstivum calido sub pulvere solem.
 Non aries illis, non vlla est machina belli:
 Hand fossas implere valent: Parthoq; sequente
 Murus erit, quodcunque potest obstare sagitta.*
 380 *Pugna lenis, bellumq; fugax, turmeq; vagantes,
 Et melior cessisse loco, quàm pellere, miles.
 Illita tela dolis, nec Martem comminus unquam*

M 5 Aufa

Vultus adest coniux. quid perdis tempora luctus?
 Cum possis iam flere, timis. tunc puppe propinqua
 Profuit, crimēq; Deū crudele notauit, 55
 Deformem pallore ducem, vultusque prementem
 Canitie, atque atro squalentes puluere vestes.
 Obuia nox misera cælum, lucēque tenebris
 Abstulit, atque animam clausit dolor: omnia ueruis
 Membra relicta labant: riguerunt corda, diu. 60
 Spe mortis decepta iacet. iam fune ligato
 Littoribus, lustrat vacuus Pompeius arenas.
 Quem postquam propius famula vidēre fideles,
 Non ultrā gemitus tacitos incessere fata
 Permisere sibi, frustra que attollere terra 65
 Sennanimum conantur heram: quā pectore Magnus
 Ambit, & astrictos refouet complexibus artus.
 Cæperat in summum renocato sanguine corpus
 Pompeii sentire manus, mœstamque mariti
 Posse pati faciem: prohibet succumbere fati 70
 Magnus, & immodicos castigat voce dolores.
 Nobile cur robur Fortuna vulnere primo,
 Ecce, tantorum titulis insignis auorum,
 Frangis? Habes aditum mansura in secula f. m. a.
 Laudis in hoc sexu, non legum iura, nec arma, 75
 Vnica materia est coniux miser. erige mentem,
 Et tua cum fati pietas decertet, & ipsum,
 Quod sum victus, ama: nunc sum tibi gloria m. i. r.
 A me quod fasces, & quod pia turba Senatus,
 Tantāque discessit regum manus: incipe Magnum 80
 Sola sequi. deformis, adhuc viuentē marito
 Summus, & augeri vetitus dolor: ultima debet
 Esse fides, lugere virum. tu nulla tulisti
 Bello damna meo. viuit post prælia Magnus,
 Sed Fortuna perit: quod defles, illud amasti. 85

Vocibus his correpta viri, vix agra leuauit
 Membra solo, taleis gemitu rumpente querelus:
 O vtinam in thalamos inuisi Caesaris issem
 Infelix coniux, & nulli lata marito!

90 Bis nocui mundo: me pronuba duxit Erinny's,
 Crassorumq; umbra, deuotaque manibus illis
 Assyrios in castra tuli ciuilia casus:
 Praecipit esque dedi populos, cunctosque fugauit
 A causa meliore Deos. ô maxime coniux,

95 O thalamis indigne meis, hoc iuris habebat
 In tantum Fortuna caput! cur impia nupsi,
 Si miserum factura fui? nunc accipe poenas,
 Sed quas sponte luam, quò sit tibi mollius aequor,
 Certa fides regum, totusque paratior orbis,

100 Sparge mari comitem. mallem felicibus armis
 Dependisse caput: nunc clades deniq; lustra
 Magne tuas. ubicunq; iaces ciuilibus armis
 Nostros ultra toros, ades huc, atque exige poenas,
 Iulia erâdelis, placataque pellice caesa,

105 Magno parce tuo. sic fata, iterumque refusa
 Coniungis in gremium, cunctorum lumina soluit
 In lacrymas. dura flectuntur pectora Magni,
 Siccaque Thessalia confundit lumina Lesbos.
 Tunc Mitylenaeum pleno iam littore vulgus

110 Affatur Magnum: Si maxima gloria nobis
 Semper erit tanti pignus seruasse mariti,
 Tu quoque deuotos sacro tibi fœdere muros
 Oramus, sociosque lares dignare vel una
 Nocte tua: fœc Magne locum, quem cuncta reuisant

115 Secula, quem veniens hospes Romanus adoret.
 Nulla tibi subeunda magis sunt mœnia victo.
 Omnia victoris possunt sperare fauorem:
 Hæc iâ crimen habet. quid, quod iacet insula ponto,

Casar eget ratibus? Procerum pars magna coibit
 Certa loci. noto reparandum est littore fatum. 120
 Accipe templorum cultus, aurumque Deorum
 Accipe: si terris, si puppibus ista inuentus
 Aprior est, tota, quantum valet, utere Lebo.
 [Accipe: ne Casar rapiat, tu victus habeto.]
 Hoc solum crimen merita bene detrahe terra, 125
 Ne nostram videre fidem felixque secutus,
 Et damnassee miser. tali pietate virorum
 Latius, in aduersis, et mundi nomine gaudens
 Esse fidem, Nullum toto mihi, dixit, in orbe
 Gratius esse solum, non paruo pignore vobis 130
 Ostendi. tenuit nostros hac obside Lesbos
 Adfectus: hic sacra domus, cari que penates,
 Hic mihi Roma fuit. non vlla in littora puppim
 Antè dedi fugiens, seu cum Casaris iram
 Iam scirem meritam, seruata coniuge, Lesbos, 135
 Non veritustantam venia committere vobis
 Materiam. sed iam satis est fecisse nocentes:
 Fata mihi totum mea sunt agitata per orbem.
 Hec nimium felix aeterno nomine Lesbos,
 Siue doces populos, Regesque, admittere Magnum, 140
 Seu praestas mihi sola fidem. nam quarere certum est
 Fas quibus in terris, ubi sit scelus. accipe numen,
 Si quod adhuc mecum es, votorum extrema meorum:
 Da similes Lesbo populos, qui Marte subactum
 Non intrare suos infesto Casare portus, 145
 Non exire vetent. dixit, maestamque carina
 Imposuit comitem. cunctos mutare putares
 Tellurem, patriaque solum: sic littore toto
 Plangitur, infesta tenduntur in aethera dextra:
 Pompeiumque minus, cuius Fortuna dolorem 150
 Monebat, aut illam, quam toto tempore belli

- Vt cinem vidère suam, discedere cernens*
Ingemuit populus: quam vix si castra mariti
Victoris peteret, siccis dimittere matres
 155 *Iam poterant oculis: tanto deuinxit amore*
Hos pudor, hos probitas, castiq; modestia vultus,
Quòd submissa nimis, nulli grauis hospita turba,
Stantis adhuc fati vixit quasi coniuge victo.
Iam pelago medios Titan demissus ad ignes,
 160 *Nec quibus abscondit, nec si quibus exeret orbem,*
Totus erat: vigiles Pompeii in pectore cura
Nunc socias adeunt Romani fœderis vrbes,
Et varias regum mentes, nunc inuia mundi
Arua super nimios soles, Austrumque iacentis.
 165 *Sape labor mœstus curarumi, odiûmque futuri*
Proiecit fessos incerti pectoris astus,
Rectorêmq; ratis de cunctis consulit astris;
Vnde notet terras, qua sit mensura secandi
Æquoris in cœlo; Syriam quo sidere seruet:
 170 *Aut quotus in plaustrò Libyam bene dirigat ignis.*
Doctus ad hac fatur taciti seruator Olympi:
Signifero quacunque fluunt labentia cœlo,
Nunquam stante polo, miseros fallentia nautas
Sidera non sequimur: sed qui non mergitur undis
 175 *Axis inocciduus, gemina clarissimus Arctûs.*
Ille regit puppes. hic cùm mihi semper in altum
Surget, & instabit summis minor Vrsu ceruchis;
Bosporon, & Scythia curuantem littora pontum
Spectamus. quicquid descendet ab arbore summa
 180 *Arctophylax, propiorque mari Cynosura feretur,*
In Syria portus tendet ratis. inde Canopos
Excipit Australi cœlo contenta vagari,
Stella timens Borean: illa quoque perge sinistra,
Trans Pharò: in medio tæget ratis æquore Syrtim.

Sed quò vela dari, quò nunc pede carbasia tendi
 Nostra iubet? dubio contrà cui pectore Magnus,
 Hoc solum toto, respondit, in equore serua;
 Ut sit ab Emathis semper tua longius oris
 Puppis, & Hesperiam pelago, cœloque relinquo:
 Cetera da ventis. comitem, pignusque recepi
 Depositum: tunc certus eram, qua littora vellem;
 Nunc portum Fortuna dabit. Sic fatur: at ille
 Iusto vela modo pendentia cornibus aquis
 Torset, & in lauum puppim dedit, utq; secaret,
 Quas Asia cautes, & quas Chios asperat, undas,
 Hos dedit in proram, tenet hos in puppe rudentes.
 Equora senferunt motus, aliterque secante
 Iam pelagus rostro, nec idem spectante carina,
 Mutauere sonum. non sic moderator equorum,
 Dexteriore rota lauum cum circuit orbem,
 Cogit inoffense currus accedere meta.
 Ostendit terras Titan, & sidera textit.
 Sparsus ab Emathia fugit quicumque procella,
 Assequitur Magnum: primusque à litore Lesbi
 Occurrit natus, procerum mox turba fidelis.
 Nam neque deiecto fatis, acieque fugato
 Abstulerat Magno reges Fortuna ministros:
 Terrarum dominos, & sceptrâ Eoa tenentes
 Exul habet comites. iubet ire in denia mundi
 Deiotarum, qui sparsa ducis vestigia legit.
 Quando, ait, Emathis amissus claudibus orbis
 Qua Romanus erat, superest fidissime regum
 Eoam tentare fidem, populósque bibentes
 Euphraten, & adhuc securum à Casare Tigrim:
 Nec pigeat Magno querentem fata, remotas
 Medorum penetrare domos, Scythicosq; recessus,
 Et totum mutare diem, vocésque superbo

185

190

195

200

205

210

215

Arfa-

- Arfacida perferre meas: Si fœdera nobis
 Prisca manent, mihi per Latium iurata Tonantē,*
 220 *Per vestros astricta magos, implete pharetras,
 Armeniosque arcus Geticis intendite nervis:
 Si vos ô Parthi, peterem cùm Caspia claustra,
 Et sequerer duros aterni Martis Alanos,
 Passus Achamenius latè decurrere campis,*
 225 *In tutam trepidos nunquam Babylona coëgi:
 Arua super Cyri, Chaldaïque ultima regni,
 Quà rapidus Ganges, & quà Nysæus Hydaspes
 Accedunt pelago, Phœbi surgentis ab igne (cens
 Iam propior, quâ Persis, eram: tamen omnia vin-*
 230 *Sustinui nostris vos tantum deesse triumphis,
 Solusque è numero regum telluris Eoæ,
 Ex aequo me Parthus adit, nec munere Magni
 Stant semel Asarcida, quis enim post vulnera cladis
 Assyria, iustas Latii compescuit iras?*
 235 *Tot meritis obstricta meis, nunc Parthia ruptis
 Excedat claustris vetitam per secula ripam,
 Zeugmâque Pellæum. Pompeio vincite Parthi;
 Vinci Roma volet, regem parère iubenti
 Ardua non piguit, positisque insignibus aula*
 240 *Egreditur famuli raptos indutus amictus,
 In dubiis tutum est inopem simulare tyranno.
 Quanto igitur mundi dominis securius animum
 Verus pauper agit! dimisso in littore rege,
 Ipse per Icaria scopulos, Ephesumq; relinquens,*
 245 *Et placidi Colophona maris, spumantia parua
 Radit saxa Sami: spirat de littore Coø
 Aura fluens: Gnidon inde fugit, clarâq; relinquit
 Solè Rhodon, magnosque sinus Telmefsidis unde
 Compensat medio pelagi. Pamphylia puppi*
 250 *Occurrit tellus: nec se committere muris*

Aufus adhuc vllis, te primùm parua Phaselis
Magnus adit. nam te metui vetat incola rarus,
Exhaustaq; domus populis, maiörque carina
Quàm tua turba fuit. tendens hinc carbasa rursus
Iam Taurum, Taurog; videt Dipsanta cadentem. 253
Crederet hoc Magnus, pacem cùm prastitit undis
Et sibi consilium? Cilicum per littora tutus
Parua puppe fugit: sequitur pars magna Senatus
Ad profugum collecta ducem: paruisq; Synedris,
Quo portu mittitq; rates recipitque Selinus, 260
In Procerum cætu tandem mæsta ora resoluit
Vocibus his Magnus: Comites bellique, fugaq;,
Atque instar patriæ, quannuis in littore nudo,
In Cilicum terra, nullis circumdatus armis
Consultem, rebûsque nouis exordia quaram, 265
Ingenteis prastate animos: non omnis in aruis
Emathiis cecidi, nec sic mea fata premuntur,
Vt nequeam releuare caput, cladésque receptas
Excutere. an Libyæ Marium potuere ruina
Erigere in fasces, plenis & reddere fastis: 270
Me pulsus leuiore manu Fortuna tenebit?
Mille mea Graio voluuntur in æquore puppes,
Mille duces: sparsit potiùs Pharsalia nostras,
Quàm subuertit opes. sed me vel sola tueri
Fama potest rerum, toto quas gessimus orbe, 275
Et nomen, quod mundus amat. vos pendite regna
Viribus, atque fide, Libyen, Parthosque, Pharonq;,
Qua'nam Romanis deceat succurrere rebûs.
Ast ego curarum, proceres, arcana mearum
Expromam, mentiq; mea quò pondera vergant. 280
Etas Niliaci nobis suspecta tyranni est:
Ardua quippe fides robustos exigit annos.
Hinc anceps dubii terret solertia Mauri:

Nam-

- Namque memor generis Carthaginis impia proles
 185 Imminet Hesperia, multusq; in pectore vano est
 Annibal, obliquo maculat qui sanguine regnum,
 Et Numidas contingit anos: iam supplice Varo
 Intumuit, viditque loco Romana secundo.
 Quare agite, Eo cum comites properemus in orbem.
 290 Dividit Euphrates ingenti gurgite mundum,
 Caspiâque immensos seducunt claustra recessus,
 Et polus Assyrias alter noctesq;, diésque
 Vertit, & abruptum est nostro mare discolor unda,
 Oceanusque suus. regnandi sola voluptas.
 295 Celsior in campis sonipes, & fortior arcus,
 Nec puer, aut senior letales tendere nervos
 Segnis, & à nulla mors est incerta sagitta.
 Primi Pellaas arcu fregere sarissus,
 Baetrâque Medorum sedem, murisq; superbam
 300 Assyrias Babylona domos. nec pila timentur
 Nostra nimis Parthis, audent q; in bella venire,
 Experti Scythicas, Crasso pereunte, pharetras.
 Spicula nec solo spargunt fidentia ferro;
 Stridula sed multo saturantur tela veneno. (est.
 305 Vulnera parua nocent, fatumq; in sanguine summo
 O vitinam non tanta mihi fiducia senis
 Esset in Arsacidis! fati nimis amula nostris
 Fata mouet Medos, multumq; in gente Deorum est.
 Effundam populos alia tellure renulsos;
 310 Excitosque suis immittam sedibus ortus.
 Quod si nos Eoa fides, & Barbara fallunt
 Fœdera; vulgati supra commercia mundi
 Naufragium Fortuna ferat. non regna precabor,
 Qua feci; sed magna feram solatia mortis
 315 Orbe iacens alio, nil hac in membra cruentè,
 Nil soccrum fecisse pie. sed cuncta renoluens

- 350 *Hoc vulnus, clades ut Parthia vindicet antè
 Hesperias, quàm Roma suas? civilibus armis
 Elegit te nempe ducem. quid vulnera nostra
 In Scythicos spargis populos, cladèsque latentis?
 Quid Parthos transire doces? solatia tanti*
 355 *Perdit Roma mali, nullos admittere Reges,
 Sed cui servire suo. iuvat ire per orbem
 Duce[m] sanas Romana in mœnia gentes,
 Signaque ab Euphrate cum Crassis capta sequentē?
 Qui solus regum, fato celante fauorem,*
 360 *Defuit Emathia, nunc tantas ille laceffet
 Auditi victoris opes, aut iungere fata
 Tecum, Magne, volet? non hæc fiducia genti est.
 Omnis in Arctoïs populus quicunque pruinis
 Nascitur, indomitus bellis, & Martis amator.*
 365 *Quicquid ad Eoos tractus, mundi que teporem
 Labitur, emollit gentes clementia cœli.
 Illic & laxas vestes, & fluxa virorum
 Velamenta vides. Parthus per Medica rura,
 Sarmaticos inter campos, effusaque plano*
 370 *Tigridis arua solo, nulli superabilis hosti est
 Libertate fugæ: sed non, ubi terra tumebit,
 Aspera conscendet montis iuga, nec per opacas
 Bella geret tenebras incerto debilis arcu,
 Nec franget nando violenti vorticis amnem,*
 375 *Nec tota in pugna persusus sanguine membra
 Exiger æstivum calido sub pulvere solem.
 Non aries illis, non vlla est machina belli:
 Haud fossas implere valent: Parthoq[ue] sequente
 Murus erit, quodcunque potest obstare sagittæ.*
 380 *Pugna lenis, bellumq[ue] fugax, turmaq[ue] vagantes,
 Et melior cessisse loco, quàm pellere, miles.
 Illita tela dolis, nec Martem comminus unquam*

*Ausa pati virtus, sed longè tendere nervos,
 Et, quo ferre velint, permittere vulnera ventis.
 Ensis habet vires, & gens quacunque virorum est, 385
 Bella gerit gladiis. nam Medos prælia prima
 Exarmant, vacuaq; iubent remeare pharetra.
 Nulla manus illis, fiducia tota veneni est.
 Credis, Magne, viros, quos in discrimina belli
 Cum ferro venisse parum est? tentare pudendum 390
 Auxilium tanti est, toto diuisus ut orbe
 A terra moriare tua? tibi barbara tellus
 Incumbat? te parua tegant, ac vilia busta,
 Inuidiosa tamen, Crasso quærente sepulcrum.
 Sed tua sors leuior, quoniam mors ultima pœna est, 395
 Nec metuenda viris. at non Cornelia letum
 Infando sub rege timet. num barbara nobis
 Est ignota Venus, qua ritu caca ferarum
 Polluit innumeris leges, & fœdera tædæ
 Coniugibus, thalamique patent secreta nefandi 400
 Inter mille nurus? epulis vesana, meroque
 Regia, non ullos exceptos legibus horret
 Concubitus: tot femineis complexibus unum
 Non lassat nox tota marem. iacuerè sôrores
 In regum thalamis, sacratæque pignora matres. 405
 Damnat apud gentes sceleris non spontè peracti
 Oedipodionias infelix fabula Thebas:
 Parthorum dominus quoties sic sanguine misto
 Nascitur Arsacides? cui fas implere parentem,
 Quid rear esse nefas? proles tam clara Metelli 410
 Stabit barbarico coniux millesima lecto.
 Quanquam non ulli plus regia, Magne, vacabit
 Sæuitiæ stimulata Venus, titulisque virorum.
 Nam quo plura iuuent Parthum portenta, fuisse
 Hanc sciet & Crassi: cœu pridem debita fatis 415
 Assyriis,*

Affyriis, trahitur cladis captiua vetustq.

Hareat Eoa vulnus miserabile sortis;

Non solum auxilium funesto à rege petisse,

Sed gessisse prius bellum civile pudebit.

420 *Nam quod apud populos crimen soceriq., tuumque*

Maius erit, quàm quod vobis miscentibus arma,

Crassorum vindicta perit? incurrere cuncti

Debuerant in Baëtra duces, & ne qua vacarent

Arma, vel Arctoum Dacis, Rhen:que cateruis

425 *Imperii nudare latus, dum perfida Susa*

In tumulos prolapsa ducum, Babylonque iacerent.

Affyria paci finem, Fortuna, precamur:

Et, si Thessalia bellum civile peractum est,

Ad Parthos, qui vicit eat. gens unica mundi est,

430 *De qua Cæsareis possim gaudere triumphis.*

Non tibi, quamprimū gelidum transibis Araxem,

Vmbra senis mæsti Scythicis confixa sagittis

Ingeret has voces? Tu, quem post funera nostra

Ultorem cinerum nuda sperauimus vmbra,

435 *Ad fœdus, pacemq., venis? tum plurima cladis*

Occurrent monimenta tibi: qua mœnia trunci

Lustrârunt ceruice duces, ubi nomina tanta

Obruit Euphrates, & nostra cadauera Tigris

Detulit in terras, ac reddidit, ire per ista

440 *Si potes, in media socerū quoq., Magne, sedentem*

Thessalia placare potes. quin respicis orbem

Romanum? si regna times proiecta sub Austro,

Infidumq., Iubam, petimus Pharon, aruaq., Lagi.

Syrtibus hinc Libycis tuta est Egyptus: at inde

445 *Gurgite septeno rapidus mare summonet amnis:*

Terra suis contenta bonis, non indiga mercis,

Aut Iouis: in solo tanta est fiducia Nilo.

Sceptra puer Ptolemaus habet tibi debita, Magne,

Tute-

Tutela commissa tua. quis nominis umbram
Horreat? innocua est aetas: ne iura, fidemq³, 450
Respectumq³. Deum veteris speraueris aula.
Nil pudet assuetos sceptris: mitissima fors est
Regnorum sub rege novo. Non plura locutus
Impulit huc animos. quantum spes ultima rerum
Libertatis habet! victa est sententia Magni. 455
Tunc Ciliū liquere solum, Cyproque citatas
Immisere rates, nullas cui prætulit aras
Vnde diua memor Paphia, si numina nasci
Credimus, aut quenquam fas est cœpisse deorum.
Hac ubi deseruit Pompeius littora, totos 460
Emensus Cypri scopulos, quibus exit in Austrum,
Inde maris vasti transfuso vertitur aestu:
Nec tenuit Casium nocturno lumine montem,
Infimāque Aegypti pugnae littora velo
Vix tetigit, qua diuidui pars maxima Nili 465
In vada decurrit Pelusia septimus amnis.
Tempus erat, quo Libra pares examinat horas
Non uno plus aqua die, noctique rependit
Lux minor hyberna verni solatia damni.
Comperit ut regem Casio se monte tenere, 470
Flectit iter: nec Phœbus adhuc, nec carbasa lan-
Iam rapidi speculator eques per littora cursu(guēt).
Hospitis aduentu pauidam compleuerat aulam!
Consilii vix tempus erat: tamen omnia monstra
Pellæa cœrere domus: quos inter Achoreus 475
Iam placidus senio, fractisq³ modestior annis,
(Huc genuit custos Nili crescentis in arua
Memphis vana sacris, illo cultore Deorum
Lustra sua Phœbes non vnus vixerat Apis,)
Consilii vox prima fuit, meritūque, fidemque, 480
Sacræque d. functi iactauit pignora patris.

Sed

- Sed melior suadere malis, & nosse tyrannos,
 Ausus Pompeium leto damnare Pothinus,
 Ius, & fas multos faciunt Ptolemæ nocenteis.
 485 Dat pœnas laudat a fides, cum sustinet, inquit,
 Quos Fortuna premit. fatis accode, Deisque,
 Et sole felices; miseros fuge. sidera terra
 Ut distant, & flamma mari, sic utile recto.
 Sceptrorum vis tota perit, si pendere iusta
 490 Incipit: euertitq; arces respectus honesti.
 Libertas scelereum est, quæ regna inuisa tuerur,
 Sublatusq; modus gladiis. facere omnia sanè
 Non impune licet, nisi dum facis. exeat aula
 Qui volet esse pius. virtus, & summa potestas
 495 Non coeunt: semper metuet, quem saua pudebunt.
 Non impune tuos Magnus contemserit annos;
 Qui te nec victos arcere à littore nostro.
 Posse putat. neu te sceptris priuauerit hospes,
 Pignora sunt propiora tibi: Nilongq; Pharongq;
 500 Si regnare piget, damnata redde sorori.
 Egyptum certè Latiis tueamur ab armis.
 Quicquid non fuerit Magni, dum bella geruntur,
 Nec victoris erit. toto iam pulsus ab orbe,
 Postquam nulla manet rerum fiducia, querit
 505 Cum qua gente cadat: rapitur ciuilibus umbris.
 Nec soceri tantum arma fugit: fugit ora Senatus,
 Cuius Thessalicas saturat pars magna volucres.
 Et metuit gentes, quas uno in sanguine mistas
 Deseruit: regesq; timet, quorum omnia merisit:
 510 Thessaliaq; reus, nulla tellure receptus,
 Sollicitat nostrum, quem nondum perdidit, orbem.
 Iustior in Magnum nobis, Ptolemæ, querela
 Causa data est. quid sepositam, semperq; quietam
 Crimine bellorum maculas Pharon, aruaq; nostra
 Victori

Victori suspecta facis? cur sola cadenti 515
Hac placuit tellus, in quam Pharsalica fata
Conferres, pœnâsque tuas? iam crimen habemus
Purgandum gladio, quòd nobis sceptrâ Senatus
Te suadente dedit, votis tua fœuimus arma.
Hoc ferrum, quod fata iubent proferre, parauimus 520
Non tibi, sed victo. feriam tua viscera, Magne:
Malueram sociari: rapimur, quòd cuncta feruntur.
Tene mihi dubitas an sit violare necesse,
Cum liceat? qua te nostri fiducia regni 525
Huc agit infelix? populum non cernis inermem,
Aruâque vix refugio fodientem mollia Nilo?
Metiri sua regna decet, virêsque fateri.
Tu Ptolemæe potes Magni fulcire ruinam,
Sub qua Roma iacet? bustum, cinerêsque mouere
Thessalicos audes, bellumque in regna vocare? 530
Ante aciem Emathiam nullis accessimus armis:
Pompeii nunc castra placent, qua deferit orbis?
Nunc victoris opes, & cognita fata laceffis?
Aduersis non deesse decet, sed lata secutos.
Nulla fides unquam miseros elegit amicos. 535
Affensere omnes sceleri. latatur honore
Rex puer insueto, quòd iam sibi tanta iubere
Permittunt famuli. sceleri delectus Achilles.
Perfida quâ tellus Casis excurrit arenis,
Et vada testantur iunctas Egyptia Syrtes, 540
Exiguam sociis monstri, gladiisq; carinam
Instruit. ô superi, Nilus'ne, & barbara Memphis,
Et Pelusiaci tam mollis turba Canopi
Hos animos! sic fata premunt ciuilia mundum!
Sic Romana iacent! ullus'ne in cladibus istis 545
Est locus Egypto? Phariusq; admittitur ensis?
Hanc cerè seruare fidem ciuilia bella:

Cogna-

- Cognatus præstate manus, externaque monstra
 Pellite, si meruit tam claro nomine Magnus
 550 *Cæsar* esse nefas. tanti *Ptolemæ* ruinam
 Nominis haud metuis? caloque tonante profanas
 Inferuisse manus impure, ac semivir audes?
 Non domitor mundi, nec ter *Capitolia* curru
 Inuectus, regumque potens, vindæque *Senatus*,
 555 *Victoris*que gener; *Phario* satis esse tyranno
 Quod poterat, *Romanus* erat. quid viscera nostra
 Scrutari gladio? nescis puer improbe, nescis
 Quo tua sit fortuna loco: iam iure sine villo
 Nili sceptrâ tenes: cecidit civilibus armis
 560 Qui tibi regna dedit. Iam vento vela negat
 Magnus, & auxilio remorum infanda petebat
 Littora: quem contra non longa vecta biremi
 Appulerat scelerata manus: Magnoque patere
 Fingens regna *Phari*, celsa de puppe carina
 565 In parvam iubet ire ratem, litusque malignum
 Incusat, bimarumque vadis frangentibus æstum,
 Qui vetet externas terris advertere classes.
 Quod nisi fatorum leges, intentaque iussu
 Ordinis æterni misera vicinia mortis
 570 Damnatum leto traherent ad littora Magnum;
 Non ulli comitum sceleris præfagia deerant.
 Quippe fides si pura foret, si regia Magno
 Sceptrorum auctori vera pietate pateret;
 Venturum tota *Pharium* cum classe tyrannum.
 575 Sed cedit fatis, classemque relinquere iussus
 Obsequitur, letumque iuvat præferre timori.
 Ibat in hostilem præceps *Cornelia* puppim,
 Hoc magis impatiens egresso deesse marito,
 Quod metuit clades. remane temeraria coniux,
 580 Et tu nate precor, longæque è littore casus

Expectate meos: & in hac cernice tyranni
 Explore fidem. dixit: sed surda vetanti
 Tendebat geminas amens Cornelia palmas:
 Quo sine me crudelis abis? iterum ne relinquer
 Thessalicis summot a malis? nunquam omine lato 585
 Distrahimur miseri. poteras nō flectere puppim,
 Cum fugeres aliò, latebrisq; relinquere Lesbi,
 Omnibus à terris si nos arcere parabas?
 An tantū in fluctus placeo comes? Hac ubi frustra
 Effudit, prima pendet tamen anxia puppe: 590
 Attonitoq; metu nec quoquam auertere visus,
 Nec Magnum spectare potest. stetit anxia classis
 Adducis euentum, metuens non arma, nefuq;
 Sed ne submissis precibus Pompeius adoret
 Sceptra suā donata manu transire parantem 595
 Romanus Pharia miles de puppe salutat
 Septimius: qui, prò superū pudor, arma satelles
 Regia gestabat posito deformia pilo,
 Immanis, violentus, atrox, nullāque ferarum
 Mitior in cades. quis non, Fortuna, putasset 600
 Parcere te populis, quò bello hac dextra vacasset,
 Thessaliāque procul tam noxia tela fugasses?
 Disponis gladios, ne quo non fiat in orbe,
 Heu, facinus ciuile tibi. victoribus ipsis
 Dedecus, & nunquam Superū caritura pudore 605
 Fabula; Romanus Regi sic paruit ensis,
 Pellensque puer gladio tibi colla recidit
 Magne tuo. qua posteritas in secula mittet
 Septimium fama? scelus hoc quo nomine dicem,
 Qui Bruti dixere nefas? iam venerat hora 610
 Terminus extrema, Phariamq; ablatu in alnum
 Perdiderat iam iura sui. tum stringere ferrum
 Regia monstra parant. ut vidit comminus enses,
 Inuol-

Inuoluit vultus: atque indignatus apertum

- 615 *Fortuna præbere caput, tunc lumina preßsit,
Continuitque animam, ne quas effundere voces
Posset, & æternam fletu corrumpere famam.
At postquam mucrone latus funestus Achilles
Perfodit, nullo gemitu consensit ad ictum:*
- 620 *Despexitq; nefas, seruâtque immobile corpus,
Seq; probat moriens, atque hac in pectore vult:*
*Secula Romanos nunquam tacitura labores
Attendunt, ænûmque sequens speculatur ab omni
Orbe ratem, Phariamq; fidem. nunc consule fama.*
- 625 *Fata tibi longæ fluxerunt prospera vitæ.
Ignorant populi, si non in morte probaris,
An scieris aduersa pati. ne cede pudori,
Auctoremque dole fati. quacunque feriris,
Crede manum socii. spargant, lacerentq; licebit,*
- 630 *Sum tamen, ô superi, felix, nullique potestas
Hoc auferre Deo. mutantur prospera vita:
Non sum morte miser. videt hanc Cornelia cadem,
Pompeiûsque meus. tanto patientius oro
Claude dolor gemitus: natus, coniuxq; peremptum*
- 635 *Si mirantur, amant. talis custodia Magnò
Mentis erat: ius hoc animi morientis habebat.
At non tam patiens Cornelia cernere sanum
Quàm perferre nefas, miserandis æthera complex
Vocibus: ô coniux, ego te scelerata peremi:*
- 640 *Letifera tibi causa mora fuit ania Lesbos,
Et prior in Nili peruénit littora Cæsar.
Nam cui ius alii sceleris? sed quisquis in istud
A superis immisse caput, vel Cæsaris ira,
Vel tibi prospiciens, nescis crudelis, ubi ipsa*
- 645 *Viscera sint Magni: properas, atque ingeris ictus,
Quà votum est victo. pœnas non morte minores*

N

Pendat,

Pendat, & antè meum videat caput. haud ego culpa
 Libera bellorum, qua matrum solæ per undas,
 Et per castra comes, nullis absterrita fatis,
 Victum, quod reges etiam timuere, recepi. 650
 Hoc merui coniux in tuta puppe relinqui?
 Perfide parcebas? te fata extrema petente
 Vita digna fui? moriar, nec munere regis.
 Aut mihi praecepitem nauta permittite saltum:
 Aut laqueum collo tortosq; aptate rudentes: 655
 Aut aliquis Magno dignus comes exigat ensẽ.
 Pompeio præstare potest, quod Caesaris armis
 Imputet. ô saui, properantem in fata tenetis?
 Viuis adhuc coniux, & iam Cornelia non est
 Iuris, Magne. sui prohibent accersere mortem: 660
 Sernor victori. sic fata, intèrque suorum
 Lapsa manus, rapitur, trepida fugiente carina.
 At Magni cum terga sonent, & pectora ferro,
 Permanisse decus sacra venerabile formæ,
 Iratamque Deis faciem, nihil ultima mortis 665
 Ex habitu, vultuque viri mutasse, fatentur
 Qui lacerum videre caput. nam se uis in ipso
 Septimius sceleris maius scelus inuenit actu:
 Ac reteggit sacros, scisso velamine, vultus
 Semianimis Magni, spirantiaq; occupat ora, 670
 Collaque in obliquo ponit languentia transtro.
 Tunc nervos, venasq; secat, nodosaque frangit
 Ossa diu: nondum artis erat caput ense rotare.
 At postquam trunco cernix abscissa recessit,
 Vendicat hoc Pharius dextra gestare satelles. 675
 Degener, atque opera miles Romane secunda,
 Pompeii diro sacrum caput ense recidis,
 Vis non ipse feras? ô summi fata pudoris!
 Impius ut Magnum nosset puer, illa verenda

- 680 *Regibus hirta coma, & generosa fronte decora
 Casaries compressa manu est; Pharioque veruto,
 Dum viuunt vultus, atque os in murmura pulsant
 Singultus anima, dum lumina nuda rigescunt,
 Suffixum caput est, quo numquam bella iubente*
- 685 *Pax fuit: hoc leges, campūq;, & Rostra mouebat:
 Hac facie Fortuna tibi Romana placebas.
 Nec satis infando fuit hoc vidisse tyranno:
 Vult sceleri superesse fidem. tunc arte nefanda
 Submota est capiti tabes, raptōque cerebro*
- 690 *Adficcata cutis, putrisq;, effluxit ab alto
 Humor, & infuso facies solidata veneno est.
 Vltima Lagee stirpis, periturāque proles,
 Degener, incesta sceptris cessure sororis,
 Cū tibi sacrato Macedon seruetur in antro,*
- 695 *Et regum cineres extructo monte quiescant,
 Cū Ptolemaeorum manes, seriemq;, pudendam,
 Pyramides claudant, indignāque Mausōlea:
 Littora Pompeium feriunt, truncusq;, vadofis
 Huc illuc iactatur aquis. adeōne molesta*
- 700 *Totum cura fuit sōcero seruare cadauer?
 Hac Fortuna fide Magni tam prospera fata
 Pertulit: hac illum summo de culmine rerū
 Morte petit: cladēsque omneis exegit in uno
 Sana die, quibus immunes tot praestitit annos:*
- 705 *Pompeiūsque fuit, qui nunquam mista videres
 Lata malis: felix nullo turbante Deorum,
 Et nullo parcente miser. semel impulit illum
 Dilata Fortuna manu. pulsatur arenis,
 Carpitur in scopulis, hausto per vulnera fluctu*
- 710 *Ludibrium pelagi: nullāque manente figura,
 Vna nota est Magno capitis iactura reuulsi.
 Antē tamen Pharius victor quā tangat arenas,*

Pompeio raptim tumulum Fortuna parauit,
 Ne iaceat nullo, vel ne meliore sepulcro.
 E latebris pavidus decurrit ad aquora Cordus. 715
 Quaestor ab Idalio Cinyrae littore Cypri
 Infaustus Magni fuerat comes. ille per umbras
 Ausus ferre gradum, victum pietate timorem
 Compulit, ut mediis quasitum corpus in undis
 Duceret ad terrā, traheretq; ad littora Magnum. 720
 Lucis mæsta parum per densas Cynthia nubes
 Præbat; cano sed discolor aquore truncus
 Conspectitur. tenet ille ducem complexibus arctis
 Eripiente mari: nunc victus pondere tanto
 Expectat fluctus, pelagóque iuuante cadauer 725
 Impellit. postquam sicco iam littore sedit,
 Incubuit Magno, lacrymāsque effudit in omne
 Vulnus, & ad Superos, obscuráque sidera fatur:
 Non pretiosa petit cumulatō ture sepulcra
 Pompeius, Fortuna, tuus: non pinguis ad astra 730
 Ut ferat è membris Eos fumus odores,
 Ut Romana suum gēstent pia colla parentem,
 Praferat ut veteres feralis pompa triumphos,
 Ut resonent cantu tristi fora, totus ut ignem
 Proiectis mœrens exercitus ambiat armis. 735
 Da vilem Magno plebei funeris arcam,
 Que lacerum corpus siccos effundat in ignes.
 Robora non desint misero, nec sordidus vstor.
 Sit satis, ô superi, quod non Cornelia fuso
 Crine iacet, subicique facem complexa maritum 740
 Imperat, extremo sed abest à munere busti
 Infelix coniux, nec adhuc à littore longè est.
 Sic fatus, paruos inuenis procul aspicit ignes,
 Corpus vile suis, nullo custode cremantes.
 Inde rapit flammās, semustaq; robora membris 745

- Subducens, Quaecunq; es (ait) neglecta, nec ulli
 Carat tuo, sed Pompeio felicior umbra,
 Quòd iam compositū violat manus hospita bustū,
 Da veniam: si quid sensus post fata relictum est:*
 750 *Cedis & ipsa rogo, paterisq; hac damna sepulcri,
 Téque pudet, sparsis Pompeii manibus, vri.
 Sic fatur: plenusque sinus ardente favilla
 Pernolat ad truncum, qui fluctu panè relatus
 Littore pendebat. summas dimouit arenas,*
 755 *Et collecta procul lacera fragmenta carinae
 Exigua trepidus posuit scrobe. nobile corpus
 Robora nulla premunt, nulla strue membra recum-
 Admotus Magnū, non subditus, accipit ignis. (būt:
 Ille sedens iuxta flammās, O maxime, dixit,*
 760 *Ductor, & Hesperii maiestas nominis una,
 Si tibi iactatu pelagi, si funere nullo
 Tristior iste rogus, manes, animamq; potentem
 Officiis auerte me is: iniuria fati
 Hoc fas esse iubet, ne ponti belua quicquam,*
 765 *Nesfera, ne volucres, ne saui Caesaris ira
 Audeat: exiguam, quantum potes, accipe flammam
 Romana succense manu. Fortuna recursus
 Si det in Hesperiam, non hac in sede quiescent
 Tam sacri cineres: sed te Cornelia, Magne,*
 770 *Accipiet, nostraque manu transfundet in urnam.
 Interea paruo signemus littora saxo,
 Ut nota sit busti, si quis placare peremtum
 Fortè volet, plenos & reddere mortis honores,
 Inueniat trunci cineres, & norit arenas,*
 775 *Ad quas, Magne, tuum referat caput. hac ubi fatus,
 Excitat inualidas admoto fomite flammās.
 Carpitur, & lentum Magnus distillat in ignem,
 Tabe favens bustum. sed iam percusserat astra*

Aurora promissa dies: ille, ordine rupto
Funeris, attonitus latebras in littore quarit. 780
Quam metuis demens isto pro crimine pœnam,
Quo te fama loquax omneis accepit in annos?
Condita laudabit Magni fœcer impius ossa.
I modò securus venia, fassûsque sepulcrum
Posce caput. cogit pietas imponere finem 785
Officio: semusta rapit, resolutaque non dum
Ossa satis, nervis, & inustis plena medullis
Æquorea restinguit aqua, congestaque in vnum
Parna clausit humo. tum ne lenis aura reiectos
Auferret cineres, saxo compressit arenam: 790
Nautaque ne bustum religato fune moveret,
Inscripsit sacrum semusto stipite nomen:
Hic situs est Magnus. placet hoc, Fortuna, sepulcrû
Dicere Pompeii: quo condi maluit illum,
Quàm terra caruisse fœcer? temeraria dextra 795
Cur obicis Magno tumulum, manèsque vagantes
Includis? situs est, quâ terra extrema refuso
Pendet in Oceano. Romanum nomen, & omne
Imperium Magno est tumuli modus. obrue saxa
Crimine plena Deûm. si tota est Herculis Oete, 800
Et iuga tota vacant Bromio Nyseia; quare
Vnus in Ægypto Magno lapis? omnia Lagi
Rura tenêre potest, si nullo cespite nomen
Haserit. erremus populi, cinerûmque tuorum,
Magne, metu nullas Nili calcemus arenas. 805
Quod si tam sacro dignaris nomine saxum;
Adde actus tantos, monimentaq; maxima rerum:
Adde truces Lepidi motus, Alpinaque bella,
Armâque Sertori reuocato Consule victa,
Et currus, quos egit eques: commercia tuta 810
Gentibus, & pauidos Cilicas maris. adde subactam
Barba-

*Barbariem, gentésque vagas, & quicquid in Euro
Regnorum, Boreáque iacet. dic semper ab armis
Civilem repetisse togam: ter curribus actis*

815 *Contentum patriæ multos donasse triumphos.*

*Quis capit hac tumulus? surgit miserabile bustum
Non ullis plenum titulis, non ordine tanto
Fastorum: solitúmque legi super alta Deorum
Culmina, & extructos spoliis hostilibus arcus,*

820 *Haud procul est ima Pompeii nomen arena,*

*Depressum tumulo, quod nō legat aduena rectus,
Quod nisi monstratum Romanus transeat hospes.
Noxia civili tellus Egyptia fato,
Haude quidem immeritò Cumane carmine Vatis*

825 *Cantum, ne Nili Pelusia tangeret ora*

*Hesperius miles, ripásque astate tumentes.
Quid tibi saeva precer pro tanto crimine tellus?
Vertat aquas Nilus, quo nascitur orbe, retentus,
Et steriles egeant hybernis imbribus agri,*

830 *Totáque in Æthiopum putres soluaris arenas.*

*Nos in templa tuam Romana accepimus Iſin,
Semideosq; canes, & sistræ iuventia luctus,
Et quem tu plangens hominem testaris Osirim:
Tu nostros Egypte tenes in pulvere Manes.*

835 *Tu quoque cum sauo dederis iam templa tyranno,*

*Nondum Pompeii cineres ò Roma petisti:
Exul adhuc iacet umbra ducis. si secula prima
Victoris timuere minas; nunc excipe saltem
Ossa tui Magni, si nondum subruta fluctu*

840 *Inuisa tellure sedent. quis busta timebit?*

*Quis sacris dignam mouisse verebitur urnam?
Imperet hoc nobis utinam scelus, & velit uti
Nostro Roma sinu: satis ò nimumq; beatus,
Si mihi contingat manes transferre reuulsos*

Ausoniâ, si tale ducis violare sepulcrum. 845
Forſitan aut ſulco ſterili cùm poſcere finem
A Superis, aut Roma uolet feralibus Auſtris,
Ignibus aut nimis, aut terra tecta mouenti:
Conſilio, iuſſuq; Deûm tranſibis in urbem,
Magne, tuam, ſummusq; feret tua buſta ſacerdos. 850
Nam quis ad exuſtam Cancro torrente Syenen
Ibit, & imbrifera ſiccas ſub Pleiade Thebas
ſpectator Nili: quis rubri ſtagna profundi,
Aut Arabum portus mercis mutator Eoa,
Magne, petet, quem non tumuli venerabile ſaxum, 855
Et cinis in ſummis forſan turbatus arenis
Aduertet? manẽsque tuos placare iubebit,
Et Caſio præferre Ioni? nil iſta nocebunt
Fama buſta tua. templis, aurõque ſepultus
Vilior umbra fores: nunc eſt pro numine ſummo, 860
Hoc tumulo Fortuna iacens. anguſtiue aris
Victoris Libyco pulſatur ab æquore ſaxum.
Tarpeis qui ſepe Deis ſua tura negârunt,
Incluſum fuſco venerantur ceſſite fulmen.
Proderit hoc olim, quòd non manſura ſepulcri 865
Ardua marmoreo ſurrexit pondere moles.
Pulueris exigui ſparget non longa vetuſtas
Congeriem, buſtũque cadet, mortisq; peribunt
Argumenta tua. veniet felicior atas,
Qua ſit nulla fides ſaxum monſtrantibus iſtud: 870
Atque erit Aegyptus populis fortaſſe nepotum
Tam mendax Magni tumulo, quã Creta Tenantis,

M. ANNÆI
L V C A N I
CIVILIS BELLII
SIVE PHARSALIÆ
LIBER NONVS.

*T non in Pharia manes iacere
fauilla,
Nec cinis exiguus tantam com-
pescuit umbram:
Prosiluit busto, semustaq; membra
relinquens,*

Degeneremq; rogem, sequitur conuexa Tonantis.

- 5 *Qua niger astriferis connectitur axibus aër:
Quodque patet terras inter, lunaq; meatus
Semidei manes habitant, quos ignea virtus
Innocuos vita patientes atheris imi
Fecit, & aeternos animam collegit in orbis.*
- 10 *Non illuc anro positi, nec ture sepulti
Perueniunt. illic postquam se lumine vero
Implevit, stellasq; vagas miratur, & astra
Fixa polis, vidit quanta sub nocte iaceret
Nostra dies, risitq; sui ludibria trunci.*
- 15 *Hinc super Emathia campos, & signa cruenti
Casaris, ac sparsas volitauit in aquore classes;
Et scelerum vindex in sancto pectore Bruti
Sedit, & innicti posuit se mente Catonis.
Ille ubi pendebant casus, dubiumq; manebat,*
- N 5 *Quem*

Quem mundi dominum facerent ciuilia bella, 20
 Oderat & Magnum, quanuis comes isset in arma
 Auspiciis raptus patria, ductuq; Senatus.
 At post Theffalicas clades iam pectore toto
 Pompeianus erat. patriam tutore carentem
 Excepit, populi trepidantia membra resouit, 25
 Ignauis manibus proiectos reddidit enses:
 Nec regnum cupiens gessit ciuilia bella,
 Nec seruire timens. nil causa fecit in armis
 Ipse sua: tota post Magni funera partes
 Libertatis erant: quas ne per littora fusas 30
 Colligeret rapido victoria Caesaris actu,
 Corcyra secreta petit, ac mille carinis
 Abstulit Emathia secum fragmenta ruina.
 Quis ratibus tantis fugientia crederet ire
 Agmina? quis pelagus victas arctasse carinas? 35
 Dorida tunc Malean, & apertā Tanaron umbris,
 Inde Cythera petit: Boreaq; urgente carinas
 Creta fugit: Diçtea legit, cedentibus undis,
 Littora. tunc ausum classi praecludere portus
 Impulit, ac senas meritum Phycunta rapinas 40
 Sparsit: & hinc placidis alto delabitur auris
 In litus Palinure tuum: (neq; enim aquore tantum
 Ausonio monimenta tenes: portusque quietos
 Testatur Libye Phrygio placuisse magistro.)
 Cum procul ex alto tendentes vela carina 45
 Ancipites tenuere animos, socios ne malorum,
 An ueherent hostes: praeceps facit omne timendum
 Victor, & in nulla non creditur esse carina.
 Ast ille puppes luctus, planctusque ferebant,
 Et mala vel duri lacrymas motura Catonis. 50
 Nam postquam frustra precibus Cornelia nautas
 Primignique fugam tenuit, ne forte repulsus

Littori-

- Littoribus Phariis remearet in aquora truncus,
 Ostenditq; rogi non iusti flamma sepulcri:
 55 Ergo indigna fui, dixit, Fortuna, marito
 Accendisse rogi, gelidos effusa per artus
 Incubuisse viro, laceros exurere crines,
 Membræque dispersi pelago componere Magni?
 Vulneribus cunctis largos infundere fletus?
 60 Ossibus, & tepida vestes implere favilla?
 Quicquid ab extincto licuisset tollere busto,
 In templis sparsura Deum. sine funeris vello
 Ardet honore rogi: manus hoc Egyptia forsân
 Obtulit officium graue manibus. ô bene nudi
 65 Crassorum cineres! Pompeio contigit ignis
 Invidia maiore Deum. similis ne malorum
 Sors mihi semper erit? nunquam dare busta licebit
 Coniugibus: nunquã plenas plangemus ad urnas?
 Quid porro tumultis opus est, aut vlla requiris
 70 Instrumenta dolor? non toto pectore portas
 Impia Pompeium? non imis hæret imago
 Visceribus? quærat cineres victura superstes.
 Nunc tamen hic, longè qui fulget luce maligna,
 Ignis, adhuc aliquid, Phario de littore surgens
 75 Ostendit mihi, Magne, tui: iam flamma resedit,
 Pompeiumq; ferens vanescit Solis ad ortus
 Fumus, & inuisi tendunt mihi carbasa venti.
 Non mihi nunc tellus Pompeio si qua triumphos
 Victa dedit, non alta terens Capiti olia currus
 80 Grator: elapsus felix de pectore Magnus:
 Hunc volumus, quem Nilus habet, terræq; nocenti
 Non hæcere queror: crimen commendat arenas.
 Linquere, si qua fides, Pelusia littora nolo.
 Tu pete bellorum casus, & signa per orbem,
 85 Sexte, paterna more: namq; hæc mandata reliquit
 Pom-

Pompeius vobis in nostra condita cura,
 Me cum fatalis leto damnauerit hora,
 Excipite ô nati bellum ciuile, nec unquam,
 Dum terris aliquis nostra de stirpe manebit;
 Caesaribus regnare vacet. vel sceptrâ, vel vrbes
 Libertate sua validas impellite fama
 Nominis: has vobis parteis, hæc arma relinquo.
 Inueniet classes quisquis Pompeius in undas
 Venerit: & noster nullis non gentibus hæres
 Bella dabit: tantum indomitos, memoresq; paterni
 Iuris habete animos. vni parere decebit,
 Si faciet partes pro libertate, Catoni.
 Exolui tibi, Magne, fidem, mandata peregi.
 Insidia valere tue, deceptaque vixi,
 Ne mihi commissas auferrem perfida voces.
 Iam nunc te per inane chaos, per Tartara, coninx,
 Si sunt vlla, sequar: quam longo tradita leto
 Incertum est: pœnas anima viuacis ab ipsa
 Ante feram. potuit cernens tua vulnera, Magne,
 Non fugere in mortem: planctu contusa peribit:
 Effluet in lacrymas: nunquam veniemus ad enses,
 Aut laqueos, aut precipites per inania iactus.
 Turpe mori post te solo non posse dolore.
 Sic ubi fata, caput ferali obducit amictu,
 Decrenitq; patet tenebras, puppisque caernis
 Delituit: saeuumq; arctæ complexa dolorem
 Perfruitur lacrymis, & amat pro coniuge luctum.
 Illam non fluctus, stridensq; rudentibus Euris
 Mouit, & exurgens ad summa pericula clamor:
 Votaque sollicitis faciens contraria nautis,
 Composita in mortem iacuit, sanitque procellis.
 Prima ratem Cypros spumantibus accipit undis:
 Inde tenens pelagus, sed iam moderatior, Euris

- In Libycas egit sedes, & castra Catonis.
Tristis, ut in multo mens est praesaga timore,*
- 120 *Aspexit patrios comites à littore Magnus,
Et fratrem: medias praeceps tunc fertur in undas.
'Dic ubi sit, germane, parens: stat summa, caputq;
Orbis, an occidimus? Romanaq; Magnus ad um-*
bras
- 125 *Abstulit? hac fatetur: quem contra talia frater.
O felix, quem fors alias dispersit in oras,
Quiq; nefas audis: oculos, germane, nocentibus
Spectato genitore fero. non Caesaris armis
Occubuit, dignoque perit auctore ruina.*
- 130 *Rege sub impuro Nilotica rura tenente,
Hospitii fretus Superis, & munere tanto
In proanos, cecidit donati victima regni.
Vidi ego magnanimi lacerantes pectora patris:
Nec credens Pharium tantum potuisse tyrannum,*
- 135 *Littore Niliaco socerum iam stare putavi.
Sed me nec sanguis, nec tantum vulnera nostri
Affecere senis, quantum gestata per urbes
Ora ducis, qua transfixo sublimia pilo
Vidimus: hac, fama est, oculis victoris iniqui*
- 140 *Servuari, scelerisq; fidem qua fuisse tyrannum.
Nam corpus Pharia ne canes, avidaq; volucras
Distulerint, an furtivus, quem vidimus, ignis
Soluerit, ignoro. quacunque iniuria fati
Abstulit hos artus, Superis hac crimina dono:*
- 145 *Servata de parte queror. Cum talia Magnus
Andisset: non in gemitus, lacrymasque dolorem
Effudit, iusta que furens pietate profatur:
'Precipitate rates è sicco littore nauta;
Classis in aduersos erumpat remige ventos:*
- 150 *Ite duces mecum: nunquam civilibus armis*

Tanta

Tanta fuit merces, inhumatos condere manes,
 Sanguine seminari Magnum satiare tyranni.
 Non ego Pellaas arces, adytisq; reiectum
 Corpus Alexandri pigra Mareotide mergam?
 Non mihi Pyramidum tumulis euulsus Amasis, 155
 Atque alii reges Nilo torrente natabunt?
 Omnia dent pœnas nudo tibi, Magne, sepulcra:
 Euoluam busto iam numen gentibus Isin,
 Et testum lino spargam per vulgus Osirim,
 Et sacer in Magni cineres mactabitur Apis, 160
 Suppositisque Deis vram caput. has mihi pœnas
 Terra dabit: linguam vacuos cultoribus agros;
 Nec, Nilus cui crescat, erit: solusque tenebis
 Ægyptum genitor, populis superisq; fugatis.
 Dixerat, & classem sauas rapiebat in undas. 165
 Sed Cato laudatam iuuenis compefcuit iram.
 Interea totis audito funere Magni
 Littoribus sonuit percussus plâctibus æther:
 Exemploque carens, & nulli cognitus æuo
 Luctus erat, mortem populos deslere potentis. 170
 Sed magis, ut visa est lacrymis exhausta, solutas
 In vultus effusa comas, Cornelia puppe
 Egrediens, rursus geminato verbere plangunt.
 Ut primùm in socia peruenit littora terra,
 Collegit vestes, miseriq; insignia Magni, 175
 Armâque, & impressas auro, quas gesserat olim,
 Exuias, pictâsque togas, velamina summo
 Ter conspecta Ioui, funestoq; intulit igni.
 Ille fuit misera Magni cinis. accipit omnis
 Exemplum pietas, & toto littore busta 180
 Surgunt Thessalicis reddentia manibus ignem.
 Sic, ubi depastis submittere gramina campis,
 Et renouare parans hybernas Appulus herbas,

igne

- Igne fouet terras, simul & Garganus, & arua
 185 Vulturis, & calidi lucent buceta Matini.
 Non tamen ad Magni peruenit gratius umbram,
 Omne quod in Superos audet conuicia vulgus,
 Pompeiūque Deis obicit, quā pauca Catonis
 Verba, sed à pleno venientia pectore veri.
 190 Cuius obit (inquit) multo maioribus impar
 Nosse modum iuris, sed in hoc tamen utilis aui,
 Cui non vlla fuit iustī reuerentia, salua
 Libertate potens, & solus plebe parata
 Priuatus seruire sibi, rectorque Senatus,
 195 Sed regnantis, erat. nil belli iura poposcit:
 Quaq; dari voluit, voluit sibi posse negari.
 Immodicas possedit opes: sed plura retentis
 Intulit: inuasit ferrum, sed ponere norat.
 Prætulit arma togæ: sed pacem armatus amauit.
 200 Iuuit summa ducem, inuit dimissa potest u.
 Casta domus, luxuq; carens, corruptaq; nunquam
 Fortuna domini. clarum, & venerabile nomen
 Gentibus, & multum nostra quod proderat urbi.
 Olim vera fides Sylla Mariōque receptis
 205 Libertatis obit: Pompeio rebus adempto
 Nunc & ficta perit. non iam regnare pudebit:
 Nec color imperii, nec frons erit vlla Senatus.
 O felix, cui summa dies fuit obuia victo,
 Et cui quarendos Pharium scelus obtulit enses:
 210 Forsitan in sociari potuiss; viuere regno.
 Scire mori, sors prima viris, sed proxima cogi.
 Et mihi, si fatis aliena in iura venimus,
 Da talem Fortuna Iubam non deprecor hosti
 Seruari, dum me seruet ceruice recisa.
 215 Vocibus his maior, quā si Romana sonarent
 Rostra ducis laudes, generosam venit ad umbram
 Mortis

Mortis honos. fremit interea discordia vulgi
 Castrorum, bellig³ piger post funera Magni:
 Cum Tarcho in motu linguendi signa Catonis
 Sustulit; hunc rapta fugientem classe secutus 220
 Littus in extremum, tali Cato voce notauit:
 O nunquam pacate Cilix! iterum ne rapinas
 Vadis in aquoreas? Magnum Fortuna remouit:
 Iam pelago pirata redis. tunc respicit omneis
 In caetu, motuq³ viros: quorum vnus aperta 225
 Mente fuga, tali compellat voce regentem:
 Nos Cato, da veniam, Pompeii duxit in arma,
 Non belli civilis amor, partesque fauore
 Fecimus. ille iacet, quem paci prætulit orbis,
 Causaq³ nostra perit: patrios permitte penates, 230
 Desertamq³ domum, dulcēsque reuifere natos.
 Nam quis erit finis, si nec Pharsalia, pugna,
 Nec Pompeius erit? perierunt tempora vita,
 Mors eat in tutum: iustas sibi nostra senectus
 Prospiciat flammis. bellum civile sepulcra 235
 Vix ducibus præstare potest. non barbara victos
 Regna manent: nō Armenium mihi sæua minatur,
 Aut Scythicum Fortuna iugum: sub iura togati
 Cuius eo. quisquis Magno viuente secundus,
 Hic mihi primus erit: sacris præstabitur umbris 240
 Summus honor: dominum, quem clades cogit, ha-
 Nullū, Magne, ducē. te solū in bella secutus, (bebo:
 Post te, fata sequar: neq³ enim sperare secunda
 Fas mihi, nec liceat. Fortuna cuncta tenentur
 Casuris: Emathium sparsit victoria ferrum. 245
 Clausa fides miseris, & toto solus in orbe est,
 Qui velit, ac possit victis præstare salutem.
 Pompeio, scelus est bellum civile, perempto,
 Quo fuerat viuente, fides. si publica iura,

- 150 *Si semper patriam sequeris Cato, signa petamus
 Romanus qua Consul habet. sic ille profatus
 Insiluit puppi, inuenum comitante tumultu.
 Actum Romanis fuerat de rebus, & omnis
 Indiga seruitii feruebat littore plebes:*
- 155 *Eruptere ducis sacro de pectore voces:
 Ergo pari voto gessisti bella iuuentus
 Tu quoque pro dominis, & Pompeiana fuisti,
 Non Romana manus? quod non in regna laboras,
 Quod tibi, non ducibus, viuis, moriensq; quod orbē*
- 160 *Acquiris nulli, quod iam tibi vincere tutum est,
 Bella fugis, quarisq; ingum cervice vacante,
 Et nescis sine rege pati. nunc causa periculi
 Digna viris. vestro potuit Pompeius abuti
 Sanguine: nunc patria ingulos ensesque negatis,*
- 165 *Cum propè libertas. unum Fortuna reliquit
 Iam tribus è dominis. pudeat: plus regia Nilī
 Contulit in leges, & Parthi militis arcus.
 Ite ò degeneres, Ptolemai munus, & arma
 Spernite. quis vestras vlla putet esse nocenteis*
- 170 *Cade manus? credet facileis sibi terga dedisse,
 Credit ab Emathiis primos fugisse Philippis.
 Vadite securi: meruistis iudice vitam
 Casare, non armis, non obsidione subacti.
 O famuli turpes, domini post fata prioris*
- 175 *Itis ad heredem. cur non maiora mereri,
 Quam vitam, veniamq; libet? rapiatur in undas
 Infelix Magni coniux, proleque Metelli:
 Ducite Pompeios: Ptolemai vincite munus.
 Nostra quoque inuiso quisquis feret ora tyranno,*
- 180 *Non parua mercede dabit. sciat ista iuuentus
 Cervicis precio bene se mea signa secutam.
 Quin agite, & magna meritum cum cade parate:*
- O
- Ignauum

Ignauum scelus est tantum fuga. dixit: & omneis
 Haud aliter medio reuocauit ab aequore puppes,
 Quam simul effetas linguunt examina ceras, 185
 Atque oblita faui non miscent nexibus alas,
 Sed sibi quaque volat, nec iam degustat amarum
 Desidiosa thymum: tum si sonus increpat aris,
 Attonita posuere fugam, studiumque laboris
 Florigeri repetunt, & sparsi mellis amorem: 190
 Gaudet in Hybleo securus gramine pastor
 Diuitias seruasse casa: sic voce Catonis
 Inculcata viris insti patientia Martis.
 Iamque actu belli non doctus ferre quietem
 Constituit mentes, serieque agitare laborum. 195
 Primum littoreis miles lassatur arenis.
 Proximus in muros, & mœnia Cyrenarum
 Est labor: exclusus nulla se vindicat ira:
 Pœnâque de victis sola est, vicisse, Catoni.
 Inde peti placuit Libyci contermina Mauris 300
 Regna Iuba, sed iter mediis Natura negabat
 Syrtibus: has audax sperat sibi cedere virtus.
 Syrtes vel primam mundo Natura figuram
 Cum daret, in dubio pelagi terraq; reliquit.
 (Nam neq; subsedit penitus, quò stagna profundi 305
 Acciperet, nec se defendit ab aequore tellus:
 Ambigua sed lege loci iacet inuia sedes:
 Equora fracta vadis, abruptaque terra profundo,
 Et post multa sonant proiecti littora fluctus.
 Sic male deseruit, nullòsque exegit in usus 310
 Hanc partem natura sui.) vel plenior alto
 Olim Syrtis erat pelago, penitusque natabat:
 Sed rapidus Titan ponto sua lumina pascens,
 Equora subduxit zona vicina perusta:
 Et nunc pontus adhuc Phœbo siccante repugnat. 315

- Mox ubi damnosum radios admonerit aenum,
 Tellus Syrtis erit: nam iam brevis unda supernè
 Innatat, & latè periturum deficit aquor.
 Ut primùm remis actum mare propulit omne
 320 Classis onus, densis fremuit niger imbribus *Auster*
 In sua regna furens: tentatum classibus aquor
 Turbine defendit, longèque à Syrtibus undas
 Egit, & illato confregit littore pontum.
 Tum quarum recto deprendit carbasa malo
 325 Eripuit nautis, frustra que rudentibus ausis
 Vela negare *Noto*, spatium vicere carinae,
 Atque ultra proram tumuit sinus. omnia si quis
 Prouidus antennæ suffixit linthea summa,
 Vincitur, & nudis auertitur armamentis.
 330 Sors melior classi, quæ fluctibus incidit altis,
 Et certo iactata mari. quacunque lenata
 Arboribus casis flatum effudere prementem:
 Abstulit has ventis liber contraria voluens
 Æstus, & obnixum victor detrusit in *Austrum*.
 335 Has vada destituunt, atque interrupta profundo
 Terra ferit puppes: dubioque obnoxia fato
 Pars sedet una ratis, pars altera pendet in undis.
 Tunc magis impactum breuibus mare, terraq; seuit
 Obuia consurgens: quamuis elisus ab *Austro*,
 340 Sape tamen cumulos fluctus non vincit arena.
 Eminet in tergo pelagi procul omnibus aruis,
 Inuiolatus aqua, sicci iam pulueris agger.
 Stant miseri nautæ, terraq; harente carina
 Littora nulla vident. sic partem intercipit aquor:
 345 Pars ratum maior regimen, clauumque secuta est,
 Tut a fuga, nautasque loci sortita peritos,
 Torpentem *Tritonos* adit illasa paludem.
 Hunc, ut fama, *Dæus*, quem toto littore pontus

*Audit ventosa perflantem murmura concha,
 Hanc & Pallas amat: patrio qua vertice nata 350
 Terrarum primam Libyen (nam proxima cœlo est,
 Ut probat ipse calor) tetigit: stagnique quieta
 Vultus vidit aqua, posuitq; in margine plantas,
 Et se dilecta Tritonida dixit ab vnda.
 Quam iuxta Lethes tacitus prælabitur amnis 355
 Infernis, ut fama, trahens obliuia venis:
 Atque insopiti quondam tutela draconis,
 Hesperidum pauper spoliatis frondibus hortus.
 Inuidus, annoso famam qui derogat æuo,
 Qui vates ad vera vocat. Fuit aurea filua, 360
 Diuitiisq; graues, & fuluo germine rami,
 Virgineusque chorus nitidi custodia luci,
 Et nunquam somno damnatus lumina serpens,
 Robora complexus rutilo curuata metallo.
 Abstulit arboribus pretium, nemorique laborem 365
 Alcides: passusq; inopes sine pondere ramos
 Rettulit Argolico fulgentia poma tyranno.
 His igitur depulsa locis, eiectaque classis
 Syrtibus, haud ultra Garamantidas attigit undas:
 Sed duce Pompeio Libyes melioris in oris 370
 Mansit. at impatiens virtus herere Catonis
 Audet in ignotas agmen committere gentes,
 Armorum fidens, & terra cingere Syrtim.
 Hac eadem suadebat hyems, qua clauserat æquor.
 Et spes imber erat, nimios metuentibus ignes: 375
 Ut neque sole viam, nec duro frigore sauiam,
 Inde polo Libyes, hinc bruma temperet annus:
 Atque ingressurus steriles, sic fatur, arenas.
 O quibus una salus placuit mea castra secutis
 Indomita ceruice mori, componite mentes 380
 Ad magnum virtutis opus, summosq; labores.*

Vadimus

- Vadimus in campos steriles, exustaque mundi,
 Quà nimius Titan, & rare in fontibus unda,
 Siccæque letiferis squalent serpentibus arua,*
 395 *Durum iter. ad leges, patriæq₃ ruentis amorem
 Per mediam Libyen veniant, atque innia tentent,
 Si quibus in nullo positum est evadere voto,
 Si quibus ire sat est. neq. enim mihi fullere quæquam
 Est animus, tectoque metu perducere vulgus.*
 390 *Hi mihi sint comites, quos ipsa pericula ducent,
 Qui me teste, pati, vel qua tristiſſima, pulcrum,
 Romanumq₃ putant. at qui sponſore salutis
 Miles eget, capiturq₃ anima dulcedine, vadat
 Ad dominum meliore via. dum primus arenas*
 395 *Ingreddiar, primusq₃ gradus in pulvere ponam,
 Me calor æthereus feriat, mihi plena veneno
 Occurrat serpens, fatoque pericula vestra
 Pratentate meo: sitiât, quicumque bibentem
 Viderit: aut umbras nemorum quicumq₃ petentem,*
 400 *Æstuet: aut equitem peditum præcedere turmas,
 Deficiat, si quo fuerit discrimine notum
 Dux, an miles eam. serpens, sitis, ardor, arena,
 Dulcia virtuti: Gaudet patientia duris.
 Latius est, quoties magno sibi constat, honestum.*
 405 *Sola potest Libye turbam præstare malorum,
 Ut deceat fugisse viros. Sic ille calentes
 Incendit virtute animos, & amore laborum,
 Irreducemq₃ viam deserto limite carpit:
 Et sacrum paruo nomen clausura sepulcro*
 410 *Inuasit Libye securi fata Catonis.
 Tertia pars rerum Libye, si credere fume
 Cuncta velis: at si ventos cælumq₃ sequaris,
 Pars erit Europa. nec enim plus littora Nili,
 Quàm Scythicus Tanais primis à Gadibus absunt:*

Unde Europa fugit Libyen, & littora flexu 415
 Occāno fecere locum: sed maior in unam
 Orbis abit Asiam. nam cum communiter ista
 Effundant Zephyrum, Borea latus illa sinistrum
 Contingens, dextrumque Noti, discedit in ortus,
 Eurum sola tenens. Libyca quod fertile terra est, 420
 Vergit in occasus: sed & hac non fontibus ullis
 Soluitur: Arctōos raris Aquilonibus imbres
 Accipit, & nostris reficit sua rura serenis.
 In nullas vitatur opes, non are, nec auro
 Excoquitur, nullo glebarum crimine, pura, 425
 Et penitus terra est. tantum Maurusia genti
 Robora diuitia, quarum non nouerat usum:
 Sed citri contenta comis vinebat, & umbra.
 In nemus ignotum nostra venere secures:
 Extremoque epulus, mensasque petiimus orbe. 430
 At quacunque vagam Syrtim complectitur ora
 Sub nimio proiecta die, vicina perusti
 Aetheris, exurit messes, & puluere Bacchum
 Enecat, & nulla putris radice tenetur.
 Temperies vitalis abest: & nulla sub illa 435
 Cura Iouis terra est: Natura deside torpet
 Orbis, & immotis annum non sentit arenis.
 Hoc tam segne solum raras tamen exerit herbas,
 Quas Nasamon gens dura legit, qui proxima ponto
 Nudus rura tenet, quem mundi barbara damnis 440
 Syrtis alit. nam littoreis populator arenis
 Imminet, & nulla portus tangente carina,
 Nouit opes. sic cum toto commercia mundo
 Naufragiis Nasamones habent. hac ire Catonem
 Dura inbet virtus. illic secura iuuentus 445
 Ventorum, nullasque timens tellure procellas,
 Aequoreos est passa metus. nam littore sicco,

Quam

- Quàm pelago, Syrtis violentius excipit Austrum,
 Et terra magis ille nocet, non montibus ortum
 450 Aduersis frangit Libye, scopulisque repulsum
 Dissipat, & liquidas è turbine soluit in auras:
 Nec ruit in sylvas, annosâque roborata torquens
 Lassatur: patet omne solum, libërque meatu
 Æoliam rabiem totis exercet arenis:
 455 At non imbriferam cum torto puluere nubem
 In flexum violentus agit: pars plurima terra
 Tollitur, & nunquam resóluto vertice pendet.
 Regna videt pauper Nasamon errantia vento,
 Discussusq; domos: volitantq; à culmine raptæ
 460 Detecto Garamante casæ. non altius ignis
 Rapta vehit: quantúmque licet consurgere fumo,
 Et violare diem, tantum tenet aëra pulvis.
 Tum quoque Romanum solito violentior agmen
 Aggreditur, nullúsque potest consistere miles,
 465 Instabilis raptis etiam, quas calcat, arenis.
 Concuteret terras, orbémque à sede moueret,
 Si sólida Libye compage, & pondere duro
 Clauderet exesis Austrum scopulosa cauernis:
 Sed quia mobilibus facilis turbatur arenis,
 470 Nusquam luctando stabilis manet: imaq; tellus
 Stat, quia summa fugit. galeas, & scuta virorum,
 Pilâque contorsit violento spiritus actu,
 Intentúsque tulit magni per inania cæli.
 Illud in externa forsân longêque remota
 475 Prodigium tellure fuit: delapsaq; cælo
 Arma timent gentes, hominumque crepta lacertis
 A Superis demissa putant. sic illa profecto
 Sacrificio cecidère Numa, qua lecta inuuentus
 Patritia cernice mouet: spoliauerat Anster
 480 Aut Boreas populos ancilia nostra ferentes.

Sic orbem torquente Noto Romana iuuentus
 Procubuit, metuensque rapi, constrinxit amictus,
 Infruitq; manus terrae: nec pondere solo,
 Sed nixu iacuit, vix sic immobilis Austro,
 Qui super ingenteis cumulos inuoluit arena, 435
 Atque operit tellure viros. vix tollere miles
 Membra valet, multo congestu pulueris harena.
 Alligat & stantes affusa magnus arena
 Agger, & immoti terra surgente tenentur.
 Saxa tulit penitus discussis proruta muris, 490
 Effuditq; procul miranda sorte malorum:
 Qui nullas videre domos, videre ruinas.
 Iamq; iter omne latet: nec sunt discrimina terrae
 Vlla, nisi aethera medio velut aquore flamma.
 Sideribus nouere vias: nec sidera tota 495
 Ostendit Libyca finitor circulus ora,
 Multaque deuexo terrarum margine celat.
 Vtique calor soluit, quem torserat aëna ventus,
 Incensusque dies, manant sudoribus artus:
 Arent ora siti: conspecta est parua maligna 500
 Vnda procul vena: quam vix è puluere miles
 Corripuens, patulum galea confudit in orbem,
 Porrexitque duci. squalebant puluere fauces
 Cunctorum: minimūque tenens dux ipse liquoris
 Inuidiosus erat. Me'ne, inquit, degener vnum 505
 Miles in hac turba vacuum virtute putasti?
 Vsq; adeo mollis, primisq; caloribus impar
 Sum visus? quanto poena tu dignior ista,
 Qui populo sitiente bibas! sic concitus ira
 Excussit galeam, suffecitq; omnibus vnda. 510
 Ventū erat ad templum, Libycis quod gentibus vnū
 Inculti Garamantes habent: stat corniger illic
 Iupiter, ut memorant, sed non aut fulmina vibrans,
 Aut:

Aut similis nostro, sed tortis cornibus Ammon.

- §15 *Non illic Libyca posuerunt ditia gentes
Templa: nec Eois splendent donaria gemmis.
Quauis Ethiopum populis, Arabumque beatis
Gentibus, atque Indis unus sit Iupiter Ammon,
Pauper adhuc Deus est, nullis violata per auum*
- §20 *Diuitiis delubra tenens: morumque priorum
Numen Romano templum defendit ab auro.
Esse locis Superos testatur silua per omnem
Sola virens Libyen. nam quicquid puluere sicco
Separat ardentem tepida Berenicyda Lepti,*
- §25 *Ignorat frondes: solus nemus extulit Ammon.
Silvarum fons causa loco, qui putria terra
Alligat, & domitas vnda connectit arenas.
Sic quoque nil obstat Phæbo, cū cardine summo
Stat librata dies: truncum vix protegit arbor:*
- §30 *Tam brevis in medium radiis compellitur umbra.
Depressum est hunc esse locum, quā circulus alti
Solstitii medium signorum percutit orbem.
Non obliqua meant, nec Tauro Scorpius exit
Rectior, aut Aries donat sua tempora Libra,*
- §35 *Aut Astræa iubet lentos descendere Pisces.
Par Geminis Chiron, & idem quod Carcinus ardens
Humidus Egoceros: nec plus Leo tollitur Vrna.
At tibi, quacunque es Libyco gens igne diremta,
In Noton umbra cadit, qua nobis exit in Arcton.*
- §40 *Te segnis Cynosura subit: tu sicca profundo
Mergi plaustra putas, nullumq; in vertice semper
Sidus habes immune maris, procul axis uterq; est,
Et fuga signorum medio rapit omnia cælo.
Stabant ante fores populi, quos miserat Eos,*
- §45 *Cornigeriq; Iouis monitu noua fata petebant:
Sed Latio cessere duci: comitesque Catonem*

Orant, exploret Libycum memorata per orbem
Numina, de fama tam longi iudicet aui.

Maximus hortator scrutandi voce Deorum

Euentus Labienus erat. fors obtulit, inquit,

550

Et fortuna via, tam magni numinis ora,

Consiliūque Dei: tanto duce possumus uti

Per Syrtes, bellique datos cognoscere casus.

Nam cui crediderim Superos arcana daturus,

Dicturósque magis, quàm sancto vera Catoni?

555

Certè vita tibi semper directa supernas

Ad leges, sequerisque Deum. datur ecce loquendi

Cum Ioue libertas: inquire in fata nefandi

Cæsaris, & patria venturos excute mores:

Iure suo populis uti, legūque licebit,

560

An bellum ciuile perit, tua pectora sacra

Voce reple: dura saltem virtutis amator

Quare quid est virtus, & posce exemplar honesti.

Ille Deo plenus, tacita quem mente gerebat,

Effudit dignas adytis & pectore voces.

565

Quid queri Labiene iubes? an liber in armis

Occubuisse velim potius, quàm regna videre?

An sit vita nihil, sed longam differat atas?

An noceat vis ulla bono? Fortunæque perdat

Opposita virtute minas? laudandaque velle

570

Sit satis, & nunquam successu crescat honestum?

Scimus, & hoc nobis non altiùs inferet Ammon.

Hæremus cuncti Superis, temploque tacente

Nil facimus non sponte Dei: nec vocibus ullis

Numen eget: dixitq; semel nascentibus auctor

575

Quicquid scire licet: sterileis nec legit arenas,

Ut caneret paucis, merisitq; hoc puluere verum:

Est ne Dei sedes nisi terra, & pontus, & aër,

Et cælum, & virtus? Superos quid quarimus ultra?

Iuppiter

- 580 *Iuppiter est quodcunque vides, quocunq; moueris.*
Sortilegis egeant dubii, semperque futuris
Casibus anticipites: me non oracula certum;
Sed mors certa facit: pauido, fortique cadendum est.
Hoc satis est dixisse Ionem. Sic ille profatur:
- 585 *Sernat aque fide templi discedit ab aris,*
Non exploratum populis Ammonae relinquens.
Ipse manu sua pila gerens, praecedit anhelis
Militis ora pedes: monstrat tolerare labores,
Non iubet: & nulla vehitur cernice supinus,
- 590 *Carpentoue sedens. somni parcissimus ipse est,*
Vltimus haustor aquae, cum tandem fonte reperto
Indiga cogatur latites potare iuuentus,
Stat, dum lixa bibat. Si veris magna paratur
Fama bonis, & si successu nuda remoto
- 595 *Inspicitur Virtus, quicquid laudamus in vllò*
Maiorum, fortuna fuit. quis Marte secundo,
Quis tantum meruit populorum sanguine nomen?
Hunc ego per Syrtes, Libyaq; extrema triumphum
Ducere maluerim, quam ter Capitolia curru
- 600 *Scandere Pompeii, quam frangere colla Iugurtha.*
Ecce parens verus patriae, dignissimus aris
Roma tuis, per quem nunquam iurare pudebit,
Et quem, si steteris unquam cernice soluta,
Tunc olim factura Deum. Iam spissior ignis,
- 605 *Et plaga, quam nullam Superi mortalibus ultra*
A medio fecere die, calcatur, & vnda
Rarior: inuentus mediis fons vnus arenis
Largus aqua: sed quem serpentum turba tenebat
Vix capiente loco. stabant in margine sicca
- 610 *Aspides, in mediis sitiebant Dipsades undis.*
Ductor, ut aspexit perituros fonte relicto,
Alloquitur: Vana specie conterrite leti

Ne dubita miles tutos haurire liquores:
 Noxia serpentum est admixto sanguine pestis:
 Morsu virius habent, & fatum dente minantur: 615
 Pocula morte carent, dixit, dubiumq; venenum
 Hausit: & in tota Libya fons unus arena
 Ille fuit, de quo primus sibi posceret undam.
 Cur Libycus tantis exundet pestibus aer
 Fertilis in mortes, aut quid secreta nocenti 620
 Miscuerit Natura solo, non cura, laborq;
 Noster scire valet: nisi quod vulgata per orbem
 Fabula pro vera decepit secula causa.
 Finibus extremis Libyes, ubi feruida tellus
 Accipit Oceanum demisso sole calentem, 625
 Squalebant latè Phorcynidos arua Medusa,
 Non nemorum protecta coma, non mollia sulco,
 Sed domina vultu conspectis aspera saxis.
 Hoc primum natura nocens in corpore sauas
 Eduxit pestes: illis è faucibus angues 630
 Stridula fuderunt vibratis sibila linguis,
 Femineæ qui more coma per terga soluti,
 Ipsa flagellabant gaudentis colla Medusa.
 Surgunt aduersa subrepta fronte colubra,
 Vipereamq; fluit depexo crine venenum. 635
 Hoc habet infelix, cunctis impune, Medusa,
 Quod spectare licet. nam rictus, oraque monstri
 Quis timuit? quem, qui recto se lumine vidit,
 Passa Medusa mori est? rapuit dubitantia fata,
 Prauenitq; metus: anima perière retenta 640
 Membra, nec emissa riguère sub ossibus umbra.
 Eumenidum crines solos mouère furores:
 Cerberus Orpheo leniuit sibila cantu:
 Amphitryoniades vidit, cum vinceret, Hydram:
 Hoc monstrum timuit genitor, numenq; secundum 645
 Phorcus

- Phorcus aquis, Cetusque parens, ipsaq; sorores
 Gorgones: hoc potuit cælo pelagóque minari
 Tarporem insolitum, mundóque obducere terram.
 E cælo volucres subito cum pondere lapsæ:
- 650 In scopulis hasère fera: vicina colentes
 Ethiopum tota riguerunt marmore gentes.
 Nullum animal visus patiens, ipsiq; retrorsum
 Effusi faciem vitabant Gorgonis angues.
 Illa sub Hesperii stantem Titana columnis
- 655 In cantes Atlanta dedit: cælog; timente
 Olim Phlegreæ stantes serpente gigantes,
 Erexit montes, bellúmque immane Deorum
 Pallados è medio confecit pectore Gorgon.
 Quò postquam partu Danaës, & diuise nimbo
- 660 Ortum Parrhasia vexerunt Persea penne
 Arcados auctoris cithara, liquidag; palastra,
 Et subitus prapes Cyllenida sustulit Harpen,
 Harpen alterius monstri iam caderubentem,
 A Ioue dilecta fuso custode iuuenta:
- 665 Auxilium volucris Pallas tulit innuba fratri,
 Pacta caput monstri: terraq; in fine Libysse
 Persea Phæbeos conuersti iussit ad ortus,
 Gorgonis auerso sulcantem regna volatu:
 Et clypeum laua fuluo dedit are nitentem,
- 670 In quo saxificam iussit spectare Medusam,
 Quam sopor æternam tracturus morte quietem
 Obruit haud totam. vigilat pars magna comarum,
 Defenduntq; caput protenti crinibus hydri:
 Pars iacet in medios vultus, oculiq; tenebras.
- 675 Ipsa regit trepidum Pallas, dextraque tremante
 Perseos auersi Cyllenida dirigit Harpen,
 Lata colubriferi rumpens confinia colli.
 Quos habuit vultus lunati vulnere ferri

Casa caput Gorgon! quanto spirasse veneno
 Ora rear! quantumq³ oculos effundere mortis! 683
 Nec Pallus spectare potest: vultusque gelassent
 Perscos aduersi, si non Tritonia densos
 Sparisset crines, texissetque ora colubris.
 Aliger in cælum sic rapta Gorgone fugit.
 Ille quidem pensabat iter, propiusque secabat 685
 Æthera, si medias Europa scinderet urbes;
 Pallas frugiferas inssit non ladere terras,
 Et parci populis. Quis enim non prapete tanto
 Æthera respiceret? Zephyro conuertitur ales, 690
 Itq³ super Libyen, quæ, nullo consita cultu,
 Sideribus, Phæboque vacat: premit orbita solis,
 Exuritque solum: nec terra celsior vlla
 Nox cadit in cælum, lunæq³ meatibus obstat,
 Si flexus oblita vagi per recta cucurrit
 Signa, nec in Borean, aut in Noton effugit umbram. 695
 Illa tamen sterilis tellus, secundaque nulli
 Arua bono, virus stillantis tabe Medusa
 Concipiunt, dirósque fero de sanguine rores,
 Quos calor adiunxit, putrique incoxit arena.
 Hic, quæ prima caput mouit de puluere tabes, 700
 Aspida somniferam tumida cervice lenauit.
 Plenior huic sanguis, & crassi gutta veneni
 Decidit: in nulla plus est serpente coactum.
 Ipsa caloris egens gelidum non transit in orbem
 Sponte sua, Nilóque tenuis metitur arenas. 705
 Sed quis erit nobis lucri pudor? inde petuntur
 Huc Libyca mortes, & fecimus aspida mercem.
 At non stare suum miseris passura cruorem,
 Squamiferos ingens Hamorrhœois explicat orbis:
 Natus & ambigua coleret qui Syrtidos arua 710
 Chersydros, tractique via fumante Chelydri:

- Et semper recto lapsurus limite Cenchris:
 Pluribus ille notis variatam pingitur aluum,
 Quam paruis tinctus maculis Thebanus Ophites:
 715 Concolor exustis, atque indiscretus arenis
 Ammodyes: spinâque vagi torquente Ceraſta:
 Et Scytale sparsis etiam nunc ſola pruinis
 Exuias poſitura ſuas: & torrida Diſſas:
 Et grauis in geminum ſurgens caput Amphibana:
 720 Et Natrix violator aquæ, Iaculique volucres,
 Et contentus iter cauda ſulcare Pareas:
 Orâque diſtendens anidus ſpumantia Preſter:
 Oſſâque diſſoluens cum corpore tabificus Seps.
 Sibilâque effundens cunctas terrentia peſtes,
 725 Ante venena nocens, latè ſibi ſubmonet omne
 Vulgus, & in vacua regnat Baſiliſcus arena.
 Vos quoque, qui cunctis innoxia numina terris
 Serpitis, aurato vitidi fulgore Dracones,
 Peſtiferos ardens facit Africa, ducitis altum
 730 Aëra cum pennis, armentâque tota ſecuti
 Rumpitis ingentes amplexi verberare tauros.
 Nec tutus ſpatio eſt Elephas: datis omnia leto:
 Nec vobis opus eſt ad noxia fata veneno.
 Has inter peſtes dæro Cato milite ſiccum
 735 Emetitur iter: tot triſtia fata ſuorum,
 Inſolitasque videns paruo cum vulnere mortes.
 Signiferum iuuenem Tyrrheni ſanguinis Aulum
 Torta caput retrò Diſſas calcata momordit.
 Vix dolor, aut ſenſus dentis fuit: ipſaq; leti
 740 Frons caret inuidia: nec quicquam plaga minatur.
 Ecce ſubit virus tacitum, carpitq; medullas
 Ignis edax, calidâque incendit viſcera tabe.
 Ebibit humorem circum vitalia fuſum
 Peſtis, & in ſicco linguam torrere palato

Capit.

Cœpit. desessos iret qui sudor in artus 745
 Non fuit, atque oculos lacrymarum vena refugit.
 Non decus imperii, non mœsti iura Catonis
 Ardentem tenuère virum, quin spargere signa
 Auderet, totisq; furens exquireret agris,
 Quas poscebat aquas sitiens in corde venenum. 750
 Ille velin Tanain missus, Rhodanumq; Padumque
 Arderet, Nilumque bibens per rura vagantem.
 Accessit morti Libye, fatique minorem
 Famam Dipsas habet terris adiuta perustis.
 Scrutatur venas penitus squalentis arena: 755
 Nunc redit ad Syrtes, & fluctus accipit ore:
 Equoreusque placet, sed non & sufficit, humor.
 Nec sentit fatique genus, mortemq; veneni:
 Sed putat esse sitim: ferroq; aperire tumentes
 Sustinuit venas, atque os implere cruore. 760
 Iussit signa rapi properè Cato: discere nulli
 Permissum est hoc posse sitim. sed tristior illa
 Mors erat ante oculos: miseriq; in crure Sabelli
 Seps stetit exiguus, quem fixo dente tenacem
 Auulsitq; manu, piloque affixit arenis. 765
 Parua modo serpens, sed qua non vlla cruentæ
 Tantum mortis habet. nam plaga proxima circum
 Fugit rupta cutis, pallentiaq; ossa retextit.
 Iamque sinu laxo nudum est sine corpore vulnus.
 Membra natant sanie: suræ fluxêre: sine vllò 770
 Tegmine poples erat: femorū quoq; musculus omnis
 Liquitur, & nigra distillant inguina tæbe.
 Dissiluit stringens vterum membrana, fluuntq;
 Viscera: nec, quantum toto de corpore debet,
 Effluit in terras: sanum sed membra venenum 775
 Decoquit: in minimū mors contrahit omnia virus.
 Vincula nervorum, & laterum textura, cauumq;
 Pectus,

- Pectus, & abstrusum fibris vitalibus, omne
 Quidquid homo est, aperit pestis. natura profana
 780 Morie patet: manant humeri, fortésque lacerti:
 Colla, caputq; fluunt. calido non ocyus Austro
 Nix resoluta cadet, nec solem cera sequetur.
 Parua loquor; corpus sanie stillasse perustum:
 Hoc & flamma potest. sed quis rogos abstulit ossa?
 785 Hac quoque discedunt, putresq; secuta medullas
 Nulla manere sinunt rapidi vestigia fati.
 Cyniphias inter pestes tibi palma nocendi est:
 Eripiunt omnes animam, tu sola cadaver.
 Ecce subit facies leto diversa fluenti.
 790 Nasidium Marci cultorem torridus agri
 Percussit Prester. illi rubor igneus ora
 Succendit, tenditque cutem, pereunte figura,
 Miscens cuncta tumor toto iam corpore maior:
 Humanumq; egressa modum super omnia membra
 795 Efflatnr sanies, latè tollente veneno,
 Ipse latet penitus congesto corpore mergus:
 Nec lorica tenet distenti corporis anctum.
 Spumeus accenso non sic exundat aheno
 Vndarum cumulus: nec tantos carbasa Coro
 800 Curruanère sinus. tumidos iam non capit artus
 Informis globus, & confuso pondere truncus.
 Intactum volucrum rostris, epulasque daturum
 Haud impunè feris, non ausi tradere busto,
 Nondum stante modo, crescens fugère cadaver.
 805 Sed maiora parant Libycæ spectacula pestes.
 Impressit dentes Hamorrhoids aspera Tullo
 Magnanimo iuveni, miratoriq; Catonis.
 Vtq; solet pariter totis se effundere signis
 Corycii pressura croci: sic omnia membra
 810 Emisère simul rutilum pro sanguine virus.

Sanguis erant lacryma: quacunque foramina nouit
 Humor, ab his largus manat cruor: ora redundant,
 Et patula nares: sudor rubet: omnia plenis
 Membra fluunt venis: totū est pro vulnere corpus.
 At tibi Leue miser fixus precordia pressit 815
 Niliata serpente cruor: nullōque dolore
 Testatus morsus subita caligine mortem
 Accipis, & Stygius somno descendis ad umbras.
 Non tam veloci corrumpunt pocula leto,
 Stipite qua diro virgas mentita Sabinas 820
 Toxica fatilegi carpunt matura Sabai.
 Ecce procul sanus sterilis se robore trunci
 Torsit, & immisit (Iaculum vocat Africa) serpens:
 Perq; caput Pauli transactaq; tempora fugit.
 Nil ibi virus agit: rapuit cum vulnere fatum. 825
 Deprensū est, qua fundā rotat, quā lenta volaret,
 Quam segnis Scythica strideret arundinis aër.
 Quid prodest miseri Basiliscus cuspide Murri
 Transactus? velox currit per tela venenum,
 Inuadit que manum: quam protinus ille relecto 830
 Ense ferit, totōque simul demittit ab armo:
 Exemplarq; sui spectans miserabile leti
 Stat tutus pereunte manu. quis fata putaret
 Scorpion, aut vires matura mortis habere?
 Ille minax nodis, & recto verbere sanus, 835
 Teste tulit cælo victi decus Orionis.
 Quis calcare tuas metuat Solpuga latebras?
 Et tibi dant Stygia ius in sua fila sorores.
 Sic nec clara dies, nec nox dabat atra quietem,
 Suspecta est miseris in qua tellure iacebant. 840
 Nam neque congesta struxere cubilia frondes,
 Nec culmis creuere tori: sed corpora fati
 Expositi voluntur humo, calidōque vapore
 Alliciunt

Alliciunt gelidas nocturno frigore pestes:

- 845 *Innocuos que diu rictus torpente veneno
Inter membra fouent: nec, qua mensura viarum,
Quis ve modus norunt, cælo duce: saepe querentes,
Reddite Dii, clamant, miseris, que fugimus, arma:
Reddite Thessaliam. patimur cur segnia fata*
- 850 *In gladios iurata manus? pro Casare pugnant
Dipsades, & peragunt ciuilia bella Cerastræ.
Ire libet quâ Zona rubens, atque axis inustus
Solis equis: inuat ætheriis adscribere causis
Quod peream, cæloq; mori. nil Africa de te,*
- 855 *Nec de te Natura queror: tot monstra ferentem,
Gentibus ablatum dederas serpentibus orbem:
Impatiensq; solum Cereris, cultore negato
Damnasti, atq; homines voluisti deesse venenis.
In loca serpentum nos venimus: accipe pœnas,*
- 860 *Tu quisquis Superum commercia nostra perosus,
Hinc torrente plaga, dubiis hinc Syrtibus orbem
Abrumpens, medio posuisti limite mortes.
Per secreta tui bellum ciuile recessus
Vadit; & arcani miles tibi conscius orbis*
- 865 *Claustra petit mundi. forsân maiora supersunt
Ingressis, cœunt ignes stridentibus undis,
Et premitur natura poli. sed longius ista
Nulla iacet tellus, quàm fama cognita nobis
Tristia regna Iubæ. quæremus forsitan istas*
- 870 *Serpentum terras: habet hoc solatia cælum:
Vinit adhuc aliquid. patria non arua requiro,
Europamque, alios soles, Asiamq; videntem.
Qua te parte poli, qua te tellure reliqui
Africa? Cyrenis etiam nunc bruma rigebat.*
- 875 *Exigua ne via legem conuertimus anni?
Imus in aduersos axes: euoluimur orbe:*

Terga damus ferienda Noto. nunc forsitan ipsa est
 Sub pedibus iam Roma meis. solatia fati
 Hac petimus: veniant hostes, Casarq³ sequatur
 Quà fugimus. sic dura suos patientia questus 880
 Exonerat: cogit tantos tolerare labores
 Summa ducis virtus, qui nuda fusus arena
 Excubat, atque omni Fortunam prouocat hora.
 Omnibus vnus adest fatis: quocunque vocatur
 Aduolat, atque ingens meritum, maiusque salute 885
 Contulit, in letum vires: puduitq³ gementem
 Illo teste mori. quod ius habuisset in ipsum
 Vlla lues? casus alieno in pectore vincit,
 Spectatorque docet magnos nil posse dolores.
 Vix miseris serum tanto lassata periculo 890
 Auxilium Fortuna dedit. gens unica terræ
 Incolit à sano serpentum innoxia morsu
 Marmarida Psylli: par lingua potentibus herbis:
 Ipse cruor tutus, nullumque admittere virus,
 Vel cantu cessante, potest. natura locorum 895
 Iussit ut immunes misti serpentibus essent.
 Profuit in mediis sedem posuisse venenis.
 Pax illis cum morte data est. fiducia tanta est
 Sanguinis: in terram paruus cum decidit infans,
 Ne qua sit externa Veneris mistura timentes, 900
 Letifica dubios explorant aspide partus.
 Utq³ Ionis volucer, calido cum protulit ovo
 Implumes natos, solis conuertit in ortus:
 Qui potuere pati radios; & lumine recto
 Sustinere diem cæli, seruantur in usus, 905
 Qui Phæbo cessere, iacent: sic pignora gentis
 Psyllus habet, si quis tactos non horruit angues,
 Si quis donatis luserit serpentibus infans.
 Nec solum gens illa suâ contenta salute,
 Excubat

- 910 Excubat hospitibus, contráque nocentia monstra
 Psyllus adest populis. qui tunc Romana secatus
 Signa, simul iussit statui tentoria ductor,
 Primum quas valli spatium comprehendit arenas
 Expurgat cantu, verbisque fugantibus angues.
- 915 Vltima castrorum medicatus circuit ignis.
 Hic ebulum stridet, peregrinaq; galbana sudant,
 Et tamarix non lata comis, Eoáque costos,
 Et panacea potens, & Thessula centaurea:
 Peucedanumq; sonat flammis, Erycinag, thapsos,
- 920 Et larices, fumoque gravem serpentibus urunt
 Abrotanum, & longè nascentis cornua cerui.
 Sic nox tuta viris: at si quis peste diurna
 Fata trahit, tunc sunt magica miracula gentis,
 Psyllorumque ingens & rapti pugna veneni.
- 925 Nam primum tacta designat membra salina,
 Quæ cohibet virus, retinetque in vulnere pestem.
 Plurima tum volvit spumanti carmina lingua
 Murmure continuo, nec dat suspiria cursus
 Vulneris, aut minimum patiuntur fata tacere.
- 930 Sæpe quidem pestis nigris inserta medullis
 Excantata fugit: sed si quod tardius audit
 Virus, & elicitum, iussúmque exire repugnat;
 Tunc superincumbens pallentia vulnera lambit,
 Ore venena trahens, & siccatur dentibus artus,
- 935 Extractámque tenens gelido de corpore mortem
 Expuit: & cuius morsus superauerit anguis,
 Iam promptum Psyllis vel gustu nosse veneni.
 Hoc igitur lenior tandem Romana iuventus
 Auxilio, latè squalentibus errat in arvis.
- 940 Bis positis Phæbe flammis, bis luce recepta
 Vidit areniuagum, gens fugiensq; Catonem.
 Iamque illis magis, atq; magis durefcere pulvis

Cœpit, & in terram Libye spissata redire.
 Iamq³ procul nemorum rare se tollere frondes:
 Surgere congesto non culta mapalia culmo. 945
 Quanta dedit miseris melioris gaudia terra,
 Cum primum sanos contra videre leones!
 Proxima Leptis erat, cuius statione quicta
 Exegere hyemem nimbis flammisq³ carentem.
 Cæsar ut Emathia satiatus clade recessit,
 950 Catera curarum proiecit pondera, soli
 Intentus genero: cuius vestigia frustra
 Terris sparsa legens, fama duce tendit in undas,
 Threiciasq³ legit fauces, & amore notatum
 955 Equor, & Eroas lacrymoso litore turres,
 Qua pelago nomen Nephelias abstulit Helle.
 Non Asiam breuioris aquæ determinat usquam
 Fluctus ab Europa, quanuis Byzantion arcto
 Pontus, & ostriferam dirimat Chalcedona cursu,
 960 Euxinumq³ ferens paruo ruat ore Propontis.
 Sigeasque petit fama mirator arenas,
 Et Simoëntis aquas, & Graio nobile busto
 Rhætion, & multum debentes vatibus umbras.
 Circuit exusta nomen memorabile Troia,
 Magnaque Phœbai quarit vestigia muri. 965
 Iam silvæ steriles, & putres robore trunci
 Assaraci pressere domos, & templa deorum
 Iam lassa radice tenent: ac tota teguntur
 Pergama dumetis: etiam periëre ruina.
 Aspicit Hesperiones scopulos, silvasq³ latentes
 970 Anchisa thalamos, quo index sederit antro:
 Vnde puer raptus cælo: quo vertice Nais
 Luserit Oenone: nullum est sine nomine saxum.
 Inscius in sicco serpentem pulcherrimum
 Transierat, qui Xanthus erat secutus in alto
 975 Gramine

- Gramine ponebat gressus, Phryx incola manes
 Hecforeos calcare votat. discussa iacebant
 Saxa, nec vltius faciem seruantia sacri,
 Herceas, monstrator ait, non respicis aras?
 980 O sacer, & magnus vatum labor, omnia fato
 Eripis, & populis donas mortalibus auum.
 Inuidia sacra Casar ne tangere fame:
 Nam, si quid Latiis fas est promittere Musis,
 Quantum Smyrnai durabunt vatis honores,
 985 Venturi me, teq; legent: Pharsalia nostra
 Vinet, & à nullo tenebris damnabitur aeo.
 Ut duois implevit visus veneranda vetustas,
 Erexit subitas congestu cespitis aras,
 Votâque turicremos non irrita fudit in ignes.
 990 Dii cinerum, Phrygias colitis quicunque ruinas,
 Aeneaq; mei, quos nunc Lavinia sedes
 Seruat & Alba lares, & quorum lucet in aris
 Ignis adhuc Phrygius, nulliq; aspecta virorum
 Pallas, in abstruso pignus memorabile templo,
 995 Gentis Iulea vestris clarissimus aris
 Dat pia tura nepos, & vos in sede priori
 Ritè vocat: date felices in cetera cursus:
 Restituam populos: grata vice mœnia reddent
 Ausonide Phrygibus, Romanaq; Pergama surgent.
 1000 Sic fatus, repetit classes, & tota secundis
 Vela dedit Coris, anidusque urgente procella
 Iliacas pensare moras, Asiamq; potentem
 Praeuchitur, pelagóque Rhodon spumante relinquit.
 Septima nox Zephyro nunquam laxante rudentes
 1005 Ostendit Pbariis Aegyptia littora flammis.
 Sed prius orta dies nocturnam lampada textit,
 Quam tutas intraret aquas. ibi plena tumultu
 Littora, & incerto turbatas murmure voces

Accipit: ac dubiis veritus se credere regnis
 Abstinet tellure rates. sed dira satelles
 Regis dona ferens, medium prouectus in aquor,
 Colla gerit Magni, Phario velamine tecta:
 Ac prius infanda commendat crimina voce.
 Terrarum domitor, Romana maxime gentis;
 Et, quod adhuc nescis, genero secure perempto;
 Rex tibi Pellæus terra pelagique labores
 Donat, &, Emathiis quod solum defuit armis,
 Exhibet: absenti bellum civile peractum est.
 Thessalicas Magnus querens reparare ruinas,
 Ense iacet nostro: tanto te pignore Casar
 Emimus: hoc tecum percussus est sanguine fœdus.
 Accipe regna Phari nullo quaesita cruore:
 Accipe Niliaci inuergitis: accipe quicquid
 Pro Magni cernice dares, dignumque clientem
 Castris crede tuis, cui tantum fata licere
 In generum voluere tuum. nec vile putaris
 Hoc meritum, facili nobis quod cede peractum est.
 Hospes auitus erat: depulso sceptrā parenti
 Reddiderat. quid plura feram? tu nomina tanto
 Inuenies operi, vel famam consule mundi.
 Si scelus est, plus te nobis debere fateris,
 Quod scelus hoc non ipse facis. sic fatus, opertum
 Detexit, tenuitque caput. iam languida morte
 Effigies habitum noti mutauerat oris.
 Non primo Casar damnauit munera visu,
 Auertitque oculos: vultus, dum crederet, basit:
 Utq; fidem vidit sceleris, tutumque putauit
 Iam bonus esse socer, lacrymas non sponte cadentes
 Effudit, gemitusque expressit pectore lato,
 Non aliter manifesta putans abscondere mentis
 Gaudia, quam lacrymis. meritūq; immane tyrāni
 Destruit,

1010

1013

1016

1025

1030

1035

1040

- Destruit, & generi manulit lugere renulsum,
 Quàm debere caput. qui duro membra Senatus
 Calcârat vultu, qui sicco lumine campos
 1045 Viderat Emathios, uni tibi Magne negare
 Non audet gemitus. ô sors durissima fati!
 Huncceine tu Casar scelerato Marte petisti,
 Qui tibi flendus erat? non misti fœdera tangunt
 Te generis? nec nata iubet mœrere, nepôsque?
 1050 Credis apud populos Pompeii nomen amantes
 Hoc castris prodesse tuis? fortasse tyranni
 Tangeris inuidia, captiq; in viscera Magni
 Hoc alii licuisse dolos, quorerisque perisse
 Vindictam belli, raptumque è iure superbi
 1055 Victoris generum. quisquis te flere coëgit
 Impetus, à vera longè pietate recessit.
 Scilicet hoc animo terras, atq; æquora lustras,
 Necubi suppressus pereat gener. ô bene rapta
 Arbitrio mors ista tuo! quàm magna remisit
 1060 Crimina Romano tristis Fortuna pudori,
 Quòd te non passa est misereri, perfide, Magni
 Viventis! nec non his fallere vocibus audes,
 Acquirisq; fidem simulati fronte doloris:
 Ausfer ab aspectu nostro funesta satelles
 1065 Regis dona tui: peius de Casare vestrum,
 Quàm de Pompeio meruit scelus. unica belli
 Premia civilis, victis donare salutem
 Perdidimus. quòd si Phario germana tyranno
 Non inuisa foret, potuissèm reddere regi,
 1070 Quod meruit; fratrique tuum pro munere tali
 Misissèm Cleopatra caput. secreta quid arma
 Monuit, & inseruit nostro sua tela labori?
 Ergo in Thessalicis Pellao fecimus aruis
 Ius gladio? vestris quasita licentia regnis?

Non tuleram Magnum mecum Romana regentē: 1075
 Te Ptolemæ feram? frustra ciuilibus armis
 Miscuimus gentes, si qua est hoc orbe potestas
 Altera, quam Cæsar: si tellus vlla duorum est.
 Vertissem Latias à vestro litore proras:
 Fama cura vetat, ne non damnassee cruentam, 1080
 Sed videar timuisse Pharon. nec fallere vos me
 Credite victorem: nobis quoque tale paratum
 Littoris hospitium: ne sic mea colla gerantur,
 Thessalia fortuna facit. maiore profecto,
 Quam meiui poterat, discrimine gessimus arma: 1085
 Exilium, generiq; minas, Romamq; timebam:
 Pœna fugæ Ptolemæus erat. sed parcimus annis,
 Donamusque nefas. sciat hac pro cede tyrannus
 Nil venia plus posse dari. vos condite busto
 Tanti colla ducis: sed non, ut crimina tantum 1090
 Vestrâ tegat tellus. iusto date tura sepulcro,
 Et placate caput, cinerēsque in litore fusos
 Colligite, atque vnâ sparsis date manibus urnam.
 Sentiat aduentum soceri, vocēsque querentis
 Audiat umbra piæ. dum nobis omnia præfert, 1095
 Dum vitam Phario mauult debere clienti,
 Lata dies rapta est populis: concordia mundo
 Nostra perit: caruere Deis mea vota secundis,
 Ut te complexus positis felicibus armis
 Affectus abs te veteres, vitamq; rogarem, 1100
 Magne, tuam: dignaque satis mercede laborum
 Contentus par esse tibi. tunc pace fideli
 Fecissem, ut victus posses ignoscere diuis,
 Fecisses ut Roma mihi. nec talia fatus
 Inuenit fletus comitem, nec turba querenti 1105
 Credidit: abscondunt gemitus, & pectora lata
 Fronte tegunt, hilaresq; nefas spectare cruentum
 (O bona libertas) cum Cæsar lugeat, audent. M. AN-

M. ANNÆI
L V C A N I
CIVILIS BELLI
SIVE PHARSALIÆ

LIBER DECIMVS.

T primū terras Pompeii colla se-
quutus
Attigit, & diras calcavit Caesar
arenas:
Pugnavit fortuna ducis, fatumq;
nocentis

- Aegypti, regnum Lagi Romana sub arma*
Iret, an eriperet mundo Memphiticus ensis
Victoris, victiq; caput. tua profuit umbra
Magne, tui socerum rapuere à sanguine manes,
Ne populus post te Nilum Romanus haberet.
Inde Paratoniam fertur securus in urbem
10 *Pignore tam saui sceleris, sua signa sequutus,*
Sed fremitu vulgi fasces, & iura querentis
Inferri Romana suis, discordia sensit
Pectora, & ancipites animos, Magnumq; perisse
Non sibi. tum vultu semper celante timorem,
15 *Intrepidus Superū sedes, & templa vetusti*
Numinis, antiquas Macetū testantia vires,
Circuit: & nulla captus dulcedine rerum,
Non auro, cultuq; deū, non mœnibus urbis,
Effossum tumulis cupido descendit in antrum.

Illic

Illic Pellæ proles uesana Philippi 10
 Felix prado iacet: terrarum vindice fato
 Raptus: sacratæ totum spargenda per orbem
 Membra viri posuere adytis: Fortuna pepercit
 Manibus, & regni durauit ad vltima fatum.
 Nam sibi libertas unquam si redderet orbem, 25
 Ludibrio seruatus erat, non utile mundo
 Editus exemplum, terras tot posse sub uno
 Esse viro. Macetum fines, latebrasque suorum
 Deseruit, victasque patri despexit Athenas:
 Perque Asia populos fatiæ urgentibus actus 30
 Humana cum strage ruit, gladiumq; per omnes
 Exegit gentes: ignotos miscuit amnes,
 Persarum Euphraten, Indorum sanguine Gangen:
 Terrarum fætale malum, fulmenq;, quod omnes
 Percuteret pariter populos, & fidus iniquum 35
 Gentibus. Oceano classes inferre parabat
 Exteriore mari. non illi flamma, nec unda,
 Nec sterilis Libye, nec Syrticus obstitit Ammon.
 Isset in occasus, mundi deuexa secutus,
 Ambissetque polos, Nilumq; a fonte bibisset: 40
 Occurrit suprema dies, naturæque solum
 Hunc potuit finem uesano ponere regi:
 Qui secum inuidia, qua totum ceperat orbem,
 Abstulit imperium, nulloque hæreds relicto,
 Totius fati lacerandas præbuit urbes. 45
 Sed cecidit Babylone sua, Parthoque verendus.
 Prò pudor! Eoi propius timuere sarissus,
 Quam nunc pila timent populi licet usq; sub Arcto
 Regnemus, Zephyriq; domos, terrasque premamus
 Flagramis post ierga Noti: cedemus in ortus 50
 Arsacidum domino. non felix Parthia Crassus
 Exigua secuta fuit prouincia Pella.

- Iam Pelusiaco veniens à gurgite Nili
 Rex puer, imbellis populi sedauerat iras,
 55 Obside quo pacis Pella tuius in aula
 Casar erat: cum se parua Cleopatra biremi,
 Corrupto custode Phari laxare catenas,
 Intulit Emathiis ignaro Casare tectis;
 Dedecus Egypti, Latio feralis Erinnyis,
 60 Romano non casta malo. quantum impulit Argos,
 Iliacasque domos facie Spartana nocenti,
 Hesperios auxit tantum Cleopatra furores.
 Terruit illa suo, si fas, Capitolia sistro,
 Et Romana petit imbelli signa Canopo,
 65 Casare captiuo Pharios ductura triumphos:
 Leucadioque fuit dubius sub gurgite casus,
 An mundum ne nostra quidem matrona teneret.
 Hoc animi nox illa dedit, qua prima cubili
 Miscuit incestam ducibus Ptolemaida nostris.
 70 Quis tibi vesani veniam non donet amoris,
 Antoni? durum cum Caesaris hauserit ignis
 Pectus, & in media rabie, medioque furore,
 Et Pompeianis habitata manibus aula,
 Sanguine Thessalica cladis perfusus adulter
 75 Admisit Venerem curis, & miscuit armis
 Illicitosque toros, & non ex coniuge partus?
 Pro pudor! oblitus Magni, tibi Iulia fratres
 Obscena de matre dedit: partesque fugatas
 Passus in extremis Libyes coalescere regnis,
 80 Tempora Niliaco turpis dependit amori,
 Dum donare Pharon, dum non sibi vincere manult.
 Quem forma confisa sua Cleopatra sine ullis
 Tristis adit lacrymis, simulatum comita dolorem,
 Quem decuit, veluti laceros dispersa capillos,
 85 Et sic orsa loqui: Si qua est o maxime Casar
 Nobilitas,

Nobilitas, Pharii proles clarissima Lagi;
 Exul in aeternum sceptris depulsa paternis,
 Si tua restituat veteri me dextera fato,
 Complector regina pedes. tu gentibus aequum
 Sidus ades nostris. non urbes prima tenebo 90
 Femina Niliacas: nullo discrimine sexus
 Reginam scit ferre Pharos. lege summa peremti
 Verba patris, qui iura mihi communi a regni,
 Et thalami cum fratre dedit. puer ipse sororem,
 Sit modò liber, amet: sed habet sub iure Pothini 95
 Affectus, ensesq; suos. nil ipsa paterni
 Iuris habere peto: culpa, tantòque pudore
 Solue domum: remoue funesta satellitis arma,
 Et regem regnare iube. quantos' ne tumores
 Mente gerit famulus, Magni ceruice reuulsa! 100
 Iam tibi (sed procul hoc auertant fata) minatur.
 Sat fuit indignum, Caesar, mundoque tibi que,
 Pompeium facinus meritumq; fuisse Pothini.
 Nequicquam duras tentasset Caesaris aures:
 Vultus adest precibus, faciesque incesta perorat. 105
 Exigit infandam corrupto indice noctem.
 Pax ubi parta duci, donisq; ingentibus emta est;
 Excepere epula tantarum gaudia rerum:
 Expliciuitq; suos magno Cleopatra tumultu
 Nondum translato Romana in secula luxus. 110
 Ipse locus templi, quod vix corruptior atas
 Extruat, instar erat: laqueataq; tecta ferebant
 Diuitias, crassumque trabes absconderat aurum.
 Nec summis crustata domus, sectisq; nitebat
 Marmoribus: stabatq; sibi non segnis Achates, 115
 Purpureusque lapis, totaque effusus in aula
 Calcabatur Onyx: Hebenus Mareotica vastos
 Non operit postes, sed stat pro robore vili

Auxilium,

- Auxilium, non forma domus. ebur atria vestii,*
120 *Et suffixa manu foribus testudinis Indæ*
Terga sedent, crebro maculas distincta Smaragdo.
Fulget gemma toris, & Iaspide fulva supellex:
Strata micant: Tyrio quorum pars maxima succo
Cocta diu, virus non uno duxit ahenis;
125 *Pars auro plumata nitet; pars ignea cocco,*
Vt mos est Phariis miscendi licia telis.
Tum famula numerus turba, populusq; minister,
(Discolor hos sanguis, alios distinxerat ætas:)
Hæc Libycos, pars tam flavos gerit altera crines,
130 *Vt nullas Cæsar Rheni se dicat in arvis*
Tam rutilas vidisse comas. pars sanguinis vsti
Torta caput, refugosque gerens à fronte capillos.
Nec non infelix ferro mollita iuventus,
Atque execta virum. stat contra fortior ætas,
135 *Vix vlla fuscante tamen lanugine malas.*
Discubere toris reges, maiorque potestas
Cæsar: & immodice formam fucata nocentem;
Nec sceptris contenta suis, nec fratre marito,
Plena maris rubri spoliis, colloque, comisque
140 *Diuitias Cleopatra gerit, cultuq; laborat.*
Candida Sidonio perlucet pectora filo,
Quod Nilotis acus compressum pectine Serum
Solvit, & extenso laxavit stamina velo.
Denibus hæc niueis, sectos Atlantide silva
145 *Imposuere orbes; quales ad Cæsaris ora*
Nec capto venere Iuba. pro cæcus, & amens
Ambitione furor, civilia bella gerenti
Diuitias aperire suas, incendere mentem
Hospitis armati. non sit licet ille nefando
150 *Marte paratus opes mundi quæsisse ruina:*
Pone duces prisca, & nomina pauperis aui

Fabricios,

*Fabricios, Curiosque graues: hic ille recumbat
Sordidus Hetruscus abductus Consul aratris,
Optabit patria talem duxisse triumphum.*

*Infudere epulas auro, quod terra, quod aër,
Quod pelagus, Nilusque dedit, quod luxus inani
Ambitione furens toto quæsiuit in orbe.*

155

*Non mandante fame, multas volucresq; ferāsque
Ægypti posuere Deos: manibusque ministrat*

Niliacas crystallus aquas: gemmaq; capaces

160

Excepere merum, sed non Mareotidos vvas,

Nobile sed paucis senium cui contulit annis

Indomitum Meroë cogens spumare Falernum.

Accipiunt fertas nardo florente coronas,

Et nunquam fugiente rosa: multumque madenti

165

Infudere coma, quod nondum euauit aura

Cinnamon, externa nec perdidit aëra terra:

Aduectumque recens vicina messis Amomum.

Discit opes Caesar spoliati perdere mundi,

Et gessisse pudet genero cum paupere bellum,

170

Et causas Martis Phariis cum gentibus optat.

Postquam epulis, Bacchoq; modū lassata voluptas

Imposuit, longis Caesar producere noctem

Inchoat alloquiis: summāque in sede iacentem

Linigerum placidis compellat Achorea dictis:

175

O sacris deuote senex, quodque arguit etas

Non neglecte Deis, Pharia primordia gentis,

Terrarumque situs, vulgūque ediffere mores,

Et ritus, formasque Deū: quodcunque vetustis

Insculptum est adytis profer, nosciq; volentes

180

Prode Deos. si Cecropium sua sacra Platonem

Maiores docuere tui: quis dignior unquam

Hoc fuit auditu, mundiq; capaciō hospes?

Fama quidem generi Pharias me duxit ad vrbes,

Sed

- 185 *Sed tamen & vestri: media inter praelia semper
Stellarum, cæliq; plagis, Superisq; vacanti,
Nec meus Endoxi vincetur Fastibus annus.
Sed cum tanta meo vinat sub pectore virtus,
Tantus amor veri, nihil est quod noscere malim*
- 190 *Quam fluvii causas per secula tanta latentes,
Ignotumq; caput: spes sit mihi certa videndi
Niliacos fontes, bellum civile relinquam.
Finierat, contrâque sacer sic orsus Achoreus:
Fas mihi magnorum Caesar secreta parentum*
- 195 *Prodere, ad hoc ani populis ignota profanis.
Sit pietas aliis, miracula tanta silere:
Ast ego cælicolis gratum reor, ire per omnes
Hoc opus, & sacras populis notescere leges.
Sideribus, qua sola fugam moderantur Olympi,*
- 200 *Occurruntq; polo, diuersa potentia prima
Mundi lege data est. Sol tempora diuidit anni,
Mutat nocte diem, radiis que potentibus astra
Ire vetat, cursûsque vagos statione moratur.
Luna suis vicibus Tethyn, terrenâque miscet.*
- 205 *Frigida Saturno glacies, & Zona nivalis
Cessit. habet ventos, incertâque fulmina Maiores.
Sub Ioue temperies, & nunquam turbidus aër.
At fecunda Venus cunctarum semina rerum
Possidet. immensa Cyllenius arbiter unda est.*
- 210 *Hunc ubi pars cæli tenuit, quâ mista Leonis
Sidera sunt Cancro, rapidos quâ Sirius ignes
Exerit, & varii mutator circulus anni
Ægoceron, Cancrûmque tenet, cui subdita Nili
Ora latent: qua cum dominus percussit aquarum*
- 215 *Ignem superiecto, tunc Nilus fonte soluto
Exit, ut Oceanus lunaribus incrementis
Inssus adest: auctûsque suos non ante coarctat.*

Q

Quam

Quàm nox æstiuas à Sole receperit horas.
 Vana fides veterum, Nilo, quo crescat in arua,
 Æthiopum prodesse nives. non Arctos in illis 220
 Montibus, aut Boreas. testis tibi sole perusti
 Ipse color populi, calidiq; vaporibus Austri.
 Adde, quod omne caput fluvii, quodcunque soluta
 Precipitat glacies, ingresso vere tumescit
 Prima tæbe nivis: Nilus neque suscitât undas 225
 Ante Canis radios, nec ripis alligat amnem
 Ante parem nocti Libra sub indice Phœbum.
 Inde etiam leges aliarum nescit aquarum:
 Nec tumet hybernus, cum longè sole remoto
 Officiis caret unda suis: dare iussus iniquo 230
 Temperiem cœlo, mediis æstatibus exit.
 Sub torrente plaga, ne terras dissipet ignis,
 Nilus adest mundo, contrâque incensa Leonis
 Oratimet: Cancrôque suam torrente Syenen,
 Imploratus adest: nec campos liberat undis, 235
 Donec in autumnum declinet Phœbus, & umbras
 Extendat Meroë. quis causas reddere posset?
 Sic iussit Natura parens decurrere Nilum:
 Sic opus est mundo. Zephyros quoq; vana vetustas
 His adscripsit aquis, quorum statâ tempora flatu, 240
 Continûque dies, & in aëre longa potestas:
 Vel quod ab occiduo depellunt nubila cœlo
 Trans Noton, & fluvio cogunt incumbere nimbos:
 Vel quod aquas toties rumpentis littora Nili
 Assiduè feriunt, coguntq; resistere flatu. 245
 Ille mora cursus, aduersiq; obiice ponti
 Æstuat in campos. sunt qui spiramina terris
 Esse putent, magnosque caua compagis hiatus.
 Commeat hæc penitus tacitis discursibus unda
 Frigore ab Arctôo medium reuocata sub axem, 250
 Cum

- Cum Phœbus pressit Meroën, tellusq; perusta
 Illuc duxit aquas, trahitur Gangesq;, Padúsque,
 Per tacitum mundi: tunc omnia flumina Nilus
 Vno fonte vomens non uno gurgite perfert.
 255 Rumor, ab Oceano, qui terras alligat omnes,
 Exundante procul violentum erumpere Nilum,
 Equoreosque sales longo mitescere tractu.
 Nec non Oceano pasci Phœbumq; polúmque
 Credimus: hunc, calidi tetigit cum brachia Cancrî,
 260 Sol rapit, atque unda plus, quàm quod digerat aër
 Tollitur. hoc noctes referunt, Niloq; refundunt.
 Ast ego, si tantam ius est mihi soluere litem,
 Quasdam, Casar, aquas post mundi sera peracti
 Secula, concussis terrarum erumpere venis,
 265 Non id agente Deo, quasdam compage sub ipsa
 Cum toto cœpisse reor, quas ille creator,
 Atque opifex rerum certo sub iure coercet.
 Quæ tibi noscendi Nilum Romane cupido est,
 Et Phariis, Persisq; fuit, Macetumq; tyrannis:
 270 Nullaq; non atas voluit conferre futuris
 Notitiam: sed vincit adhuc natura latendi.
 Summus Alexander regumquos Memphis adorat,
 Invidit Nilo, misitq; per ultima terra
 Ethiopum, lectos: illos rubicunda perusti
 275 Zona poli tenuit, Nilum videre calentem.
 Venit ad occasum, mundi que extrema Sesostris,
 Et Pharios currus regum cervicibus egit:
 Ante tamen vestros amnes Rhodanumq;, Padumq;
 Quàm Nilum de fonte bibit. vesanus in ortus
 280 Cambyses longi populos peruenit ad aui,
 Defectusque epulis, & pastus cade suorum,
 Ignoto te, Nile, redit. non fabula mendax
 Ausa loqui de fonte tuo est, ubicunque videris,

Quareris: & nulli contingit gloria genti,
Vt Nilo sit lata suo. tua flumina prodam, 285
Qua Deus undarum celator, Nile, tuarum
Te mihi nosse dedit. medio consurgis ab axe,
Ausius in ardentem ripas attollere (ancrum:
In Borean is rectus aquis, mediúmque Booten:
Cursus in occasum flexu torquetur, & ortus, 290
Nunc Arabum populis, Libycis nunc aquas arenis:
Téque vident primi, quarunt tamen hi quoq³, Seres,
Æthiopúmque feris alieno gurgite campos:
Et te terrarum nescit cui debeat orbis.
Arcanum natura caput non prodidit ulli, 295
Nec licuit populis paruum te, Nile, videre,
Amonitque sinus, & gentes maluit ortus
Mirari, quàm nosse tuos. consurgere in ipsis
Ius tibi solstitiis, aliena crescere bruma,
Atque hyemes adferre tuas: solique vagari 300
Concessum per utrosq³ polos. hic queritur ortus,
Illic finis aqua. latè tibi gurgite rupto
Ambitur nigris Meroë fecunda colonis,
Lata comis hebeni: qua, quannus arbore multa
Frondeat, æstatem nulla sibi mitigat umbra: 305
Linea tam tectum mundi ferit illa Leonem.
Inde plagas Phœbi, damnum non passus aquarum,
Praeheris, sterilesque diu metiris arenas,
Nunc omnes unum vires collectus in amnem,
Nunc vagus, & spargens facilem tibi cedere ripam. 310
Rursus multifidas renocat piger alueus undas,
Quà dirimunt Arabum populis Ægyptia rura
Regni claustra Phile. mox te deserta secantem,
Quà dirimunt nostrum rubro commercia Pontum,
Mollis lapsus agit. quis te tam lenè fluentem 315
Moturum tantas violenti gurgitis iras,

Nile,

- Nile, putet? sed cū lapsus abrupta viarum
 Excepere tuos, & precipites cataracta,
 Ac nusquam veritis vllas obistere cautes
 320 Indignaris aquis: spuma tunc astra laceffis:
 Cancta fremunt undis: ac multo murmure montis
 Spumens inuictis canescit fluctibus amnis.
 Hinc, Abaton quā nostra vocat venerāda vetustas,
 Terra potens, primos sentit percussa tumultus,
 325 Et scopuli, placuit fluiui quos dicere venas,
 Quod manifesta noui primū dant signa tumoris.
 Hinc montes Natura vagis circūdedit undis,
 Qui Libya te, Nile, negant: quos inter ut alta
 In conualle iacens stat molibus unda receptis.
 330 Prima tibi campos permittit, apertaque Memphis
 Rura, modūque vetat crescendi ponere ripas,
 Sic velut in tuta securi pace trahebant
 Noctis iter media: sed non vesana Pothini
 Mens imbuta semel tam sacra cade, vacabat
 335 A scelerum motu. Magno nihil ille perempto
 Iam putat esse nefus: habitant sub pectore manes,
 Ultricesque Dea dant in nona monstra furorem.
 Dignatur viles isto quoque sanguine dextas,
 Quo Fortuna parat victos perfundere Patres;
 340 Pœnāque civilis belli, & vindicta Senatus
 Penē data est famulo. procul hoc auerite fata
 Crimen, ut hac Bruto ceruix absente secetur.
 In scelus it Pharium Romani pœna tyranni,
 Exemplūque perit. struit audax irrita fati,
 345 Nec parat occulta cadem committere fraudi:
 Inuictūque ducem detecto Marte laceffit.
 Tantum animi delicta dabant, ut colla ferire
 Casaris, & socerum iungi tibi, Magne, iuberet:
 Atque hac dicta monet famulos perferre fideles

Ad Pompeiana socium sibi cadis Achillam,
 Quem puer imbellis cunctis praeferat armis,
 Et dederat ferrum, nullo sibi iure retento,
 In cunctos, in seque simul. Tu mollibus, inquit,
 Nunc incumbere toris, & pingues exigue somnos:
 Inuasit Cleopatra domum. nec prodita tantum est, 355
 Sed donata Pharos. cessus accurrere solus
 Ad domina thalamos? nubet soror impia fratri:
 Nam Latio iam nupta duci est: interque maritos
 Discurrens Aegypton habet, Romamque meretur.
 Expugnare senem potuit Cleopatra venenis. 360
 Crede miser puero: quem nox si iunxerit una,
 Et semel amplexus incesto pectore passus
 Hauserit obscenum titulo pietatis amorem,
 Meque, tuumque caput, per singula forsitan illi
 Oscula donabit. crucibus, flammis que luemus 365
 Si fuerit formosa soror. nil undique restat
 Auxilii: rex hinc coniux, hinc Caesar adulter:
 Et sumus, ut fatear, tam sana iudice fontes.
 Quem non è nobis credet Cleopatra nocentem
 A quo casta fuit? per, te, quod fecimus una, 370
 Perdidimusque nefas, perque ictum sanguine Magni
 Fœdus, ades: subito bellum molire tumultu:
 Irrue: nocturnas rumpamus funere tedas,
 Crudelémque toris dominam maectemus in ipsis
 Cum quocunque viro. nec nos deterreat ausis 375
 Hesperii Fortuna ducis. qua sustulit illum,
 Imposuitque orbi, communis gloria nobis:
 Nos quoque sublimes Magnus facit. aspice littus
 Spem nostri sceleris: pollutos consule fluctus
 Quid liceat nobis: tumultumque è pulvere paruo 380
 Aspice Pompeii non omnia membra regentem.
 Quem metuis, par huius erat. non sanguine clari:

Quid

- Quid refert? nec opes populorū, ac regna monemus.*
Ad scelus ingentis fati sumus. adtrahit illos
 385 *In nostras Fortuna manus. en altera venit*
Victima nobilior. placemus cade secunda
Hesperias gentes. iugulus mihi Caesaris haustus
Hoc prestare potest, Pompeii cade nocentes
Vt populus Romanus amet. quid nomina tanta
 390 *Horremus, virēsque ducis, quibus ille relictis*
Miles erit? nox hac peraget ciuilia bella,
Inferiāsque dabit populis, & mittet ad umbras,
Quod debetur adhuc mundo, caput. ite feroces
Caesaris in iugulum: praestet Lagea iuuentus
 395 *Hoc regi, Romana sibi. tu parce morari:*
Plenum epulis, madidumq; mero, Veneriq; paratū
Inuenies: aude: Superi tot vota Catonum,
Brutorūque tibi tribuent. Non lentus Achilles
Suadenti parēre nefus. haud clara monendis,
 400 *Ut mos, signa dedit castris, nec prodidit arma*
Vllius clangore tuba: temerē omnia saui
Instrumenta rapit belli. pars maxima turba
Plebis erat Latia: sed tanta obliuio mentes
Cepit, in externos corrupto milite mores,
 405 *Ut duce sub famulo, iussūque satellitis irent,*
Quos erat indignum Phario parēre tyranno.
Nulla fides, pietāsque viris, qui castra sequuntur,
Venalesque manus: ibi fas, ubi maxima merces:
Aere merent paruo: iugulūque in Caesaris ire
 410 *Non sibi dant. prō fas! ubi non ciuilia bella*
Inuenit imperii fatum miserabile nostri?
Thessalia subducta acies in littore Nili
More furit patrio. quid plus te, Magne, recepto
Ausa foret Lagea domus? dat scilicet omnis
 415 *Dextera, quod debet Superis: nullique vacare*

- Audax Theſſalici qui nuper rupe ſub Ami,*
 450 *Heſperia cunctos proceres, aciemque Senatus,*
Pompeiumque ducem, cauſa ſperare vetante,
Non timuit, fatumq; ſibi promiſit iniquum,
Expanit ſeruile nefas, intraque penates
Obruitur telis; quem non violaret Alanus,
 455 *Non Scythia, non fixo qui ludit in hoſpite Maurus.*
Hic, cui Romani ſpatium non ſufficit orbis,
Paruaque regna putat Tyriis cum Gadibus Indos,
Ceu puer imbellis, ceu captis femina muris,
Quarit tuta domus: ſpem vite in limine claſſo
 460 *Ponit, & incerto luſtrat vagus atria curſu:*
Non ſine rege tamen, quem ducit in omnia ſecum,
Sumturus poenas & grata piacula morti;
Miſſurusque tuum, ſi non ſint tela, nec ignes,
In ſamulos Ptolemae caput. ſic barbara Colchis
 465 *Creditur ultorem metuens regniſque, fugaq;*
Enſe ſuo, fratrisque ſimul ceruice parata
Expectaſſe patrem. cogunt tamen ultima rerum
Spem pacis tentare ducem: miſſusque ſatelles
Regius, ut ſanos abſentis voce tyranni
 470 *Corriperet ſamulos, quo bellum auctore mouerent.*
Sed neque ius mundi valuit, neq; ſœdera ſancta
Gentibus: orator regis, pacisque ſequeſter,
Æſtimat in numero ſclerum ponenda tuorum
Tot monſtris Ægypte nocens. non Theſſala tellus,
 475 *Vaſtaque regna Iuba, non Pontus, & impia ſigna*
Pharnacis, & gelido circumfluus orbis Ibëro
Tantum auſus ſclerum, non Syrtis barbara, quantum
Delitia fecere tua. premit undique bellum,
Inq; domum iam tela cadunt, quaſſantq; penates.
 480 *Non aries uno moturus limina pulſu,*
Fracturusque domum; non vlla eſt machina belli:

*Nec flammis mandatur opus: sed caca iuuentus
Consilii, vastos ambit diuisa penates,
Et nusquam totis incurSAT viribus agmen.*

Fata vetant, murique vicem fortuna tnetur.

485

*Necnon & ratibus tentatur regia, quã se
Protulit in medios audaci margine fluctus
Luxuriosa domus. sed adest defensor ubique
Cesar, & hos aditus gladiis, hos ignibus arcet:*

490

*Obsessusq; gerit (tanta est constantia mentis)
Expugnantis opus. piceo iubet unguine tinctas
Lampadas immitti iunctis in bella carinis.*

*Nec piger ignis erat per stuppea vincula, perque
Manantes cerâ tabulas: & tempore eodem*

Transstrâque nautarum summiq; arsere ceruchi.

495

*Iam propè semusta merguntur in aquore classes,
Iamque hostes, & tela natant. nec puppibus ignis
Incubuit solis: sed qua vicina fuere*

Tecta mari longis rapuere vaporibus ignem:

Et cladem fouere Noti, percussaq; flamma

500

Turbine, non alio motu per tecta cucurrit,

Quam solet atherio lampas decurrere sulco,

Materiaque carens, atque ardens aere solo.

Illa lues clausa paulum renocauit ab aula

Urbis in auxilium populos. nec tempora cladis

505

Perdedit in somnos, sed caca nocte carinis

Influit Caesar, semper feliciter vsus

Precipiti cursu bellorum, & tempore rapto,

Tunc claustrum pelagi cepit Pharon. insula quondam

In medio stetit illa mari, sub tempore vatis

510

Proteos: at nunc est Pelleis proxima muris.

Illam duci geminos bellorum praestitit vsus:

Abstulit excursus & fauces aquoris hosti,

Cesaris auxiliis aditus & libera ponti

Ostia

- 515 Ostia permisit. nec pœnas inde Pothini
 Distulit ulterius: sed non qua debuit ira,
 Non cruce, non flammis, rabido non dente ferarū:
 Heu facinus, cervix gladio male caesa pependit:
 Magni morte perit. nec non subrepta paratis
 520 A famulo Ganymede dolis pervenit ad hostes
 Caesaris Arsinoë: qua castra carentia rege
 Vt proles Lagea tenet, famulūmque Tyranni
 Terribilem iusto transegit Achillea ferro.
 Altera, Magne, tuis iam victima mittitur umbris.
 525 Nec satis hoc Fortuna putat. procul absit, ut ista
 Vindicta sit summa tua. non ipse tyrannus
 Sufficit in pœnas, non omnis regia Lagi.
 Dum patrum veniant in viscera Caesaris enses,
 Magnus inultus erit. sed non auctore furoris
 530 Sublato cecidit rabies: nam rursus in arma
 Auspiciis Ganymedis eunt: ac multa secundo
 Prælia Marte gerunt. potuit discrimine summo
 Caesaris una dies in famam, & secula mitti.
 Molis in exigua spatio stipantibus armis,
 535 Dum parat in vacuas Martem transferre carinas
 Dux Latius, tota subiti formidine belli
 Cingitur: hinc densa prætexunt littora classes,
 Hinc tergo insultant pedites: via nulla salutis:
 Non fuga, nō virtus, vix spes quoque mortis honesta.
 540 Non acie fusa, nec magna stragis acervo
 Vincendus tunc Caesar erat, sed sanguine nullo.
 Captus sorte loci pendet, dubius ne timeret,
 Optaretne mori, respexit in agmine denso
 Scauam perpetua meritum iam nomina fama
 545 Ad campos Epidamne tuos, ubi solus apertis
 Obsedit muris calcantem mœnia Magnum.

PHARSALIÆ LYCANI FINIS.

PE-

PETRONII ARBITRI

Specimen BELLI CIVILIS.

ECCE, belli civilis ingens opus quif-
quis attigerit, nisi plenus literis, sub
onere labetur. Non enim res gestæ versi-
bus comprehendendæ sunt, quod longè
melius historici faciunt, sed per amba-
ges, deorúmque ministeria, & fabulo-
sum sententiarum tormentum præcipi-
tandus est liber spiritus; ut potius furen-
tis animi vaticinatio appareat, quàm re-
ligiosæ orationis sub testibus fides. *
tanquam si placet hic impetus, etsi non-
dum recepit ultimam manum.

RBEM iam totum victor Romanus ha-
bebat,

*Quà mare, quà terra, quà sidus curris
utrunque,*

*Nec satiatus erat. granidis freta pulsa carinis
Iam peragrabantur. si quis sinus abditus ultra,
Si qua foret tellus qua fulnum mitteret aurum,
Hostis erat: fatísque in tristia bella paratis
Querebantur opes. non vulgo nota placebant*

Gaudia:

Gaudia: non usu plebeio trita voluptas:
Assyria concham laudabat miles in unda.
Quasitus tellure nitor certauerat ostro.
Hinc Numide crustas, illinc nona vellera Seras,
Atque Arabum populus sua despolianerat arua.
Ecce alia clades, & laesa vulnera pacis.
Quæritur in siluis Mauri fera: & ultimus Ammon
Afrorum excutitur. ne desit bellua dente
Ad mortes preciosa suas. premit aduena classes
Tigris, & aurata gradiens vectatur in aula,
Ut bibat humanum populo plaudente cruorem.
Heu pudes effari, perituraque prodere fata:
Persarum ritu male pubescentibus annis
Surripuere viros; exsectaque viscera ferro
In venerem fregere: atque ut fuga mobilis ani
Circumscripta mora properantes differat annos,
Querit se natura, nec inuenit. omnibus ergo
Scorta placent, fractique enerui corpore gressus,
Et laxi crines, & tot noua nomina vestis,
Quaq; virum querunt. Ecce Afris eruta terris
Citreæ mensa, greges seruorum, ostrumque renidens
Ponitur, ac maculis imitatur vilibus aurum,
Qua sensum turbant. hostile ac mobile lignum
Turba sepulta mero circumuenit: omniq; orbis
Præmia, correptis miles vagus extruit armis.
Ingeniosa gula est. Siculo scarus aquare mersus
Ad mensam viuus perducitur, inde Lucrinis
Eruta littoribus vendunt conchylia cenas,
Ut renouent per damna famem. iam Phasidos unda
Orbata est anibus: mutoque in littore tantum
Sole desertis adspirant frondibus aura.
Nec minor in campo furor est, emptique Quirites
Ad prædam strepitumque lucri suffragia vertunt.
Venalis

*Venalis populus, venalis curia Patrum:
 Est fauor in precio, senibus quoque libera virtus
 Exciderat, sparsisq; opibus conuersa potestas,
 Ipsaq; maiestas auro corrupta iacebat.
 Pellitur à populo victus Cato: tristior ille est
 Qui vicit, fastesque pudet rapuisse Catoni.
 Namque hoc dedecus est populi, morumque ruina.
 Non homo pulsus erat, sed in uno victa potestas
 Romanumque decus. quare tam perdit Roma
 Ipsa sui merces erat, & sine vindice praeda.
 Præterea gemino deprensam gurgite prædam
 Fœnoris illuuiæ, ususq; excederat aris.
 Nulla est certa domus, nullum sine pignore corpus:
 Sed veluti tabes tacitis concepta medullis
 Intra membra furens curis latrantibus errat.
 Arma placent miseris, detritaque commoda luxu
 Vulneribus raparantur. inops audacia tuta est.
 Hocmersam cœno Romam, somnôque iacentem
 Quæ poterant artes sana ratione mouere,
 Ni furor, & bellum, ferrôque excita libido?
 Tres tulerat Fortuna duces, quos obruit omnes
 Armorum strue diuersa feralis Enyo. (nus:
 Crassum Parthus habet: Libyco iacet aquore Mag-
 Iulius ingratam perfudit sanguine Romam.
 Et, quasi non posset tot Tellus ferre sepulcra,
 Diuisit cineres, hos gloria reddit honores.
 Est locus exciso penitus demersus hiatu,
 Parthenopen inter, magnaq; Dicarchidos arua,
 Cocytia perfusus aqua. nam spiritus extra
 Qui furit effusus funesto spargitur æstu.
 Non hac autumno tellus virescit, aut alit herbas
 Cespitem latus ager. non verno persona cantu
 Mollia discordi strepitu virgulta loquuntur:*

Sed

*Sed chaos, & nigro squallentia pumice saxa
Gaudent ferali circumtumulata cupressu.
Has inter sedes Ditis pater extulit ora,
Bustorum flammis, & cana sparsa favilla;
Ac tali volucrem Fortunam voce lacescit:
Rerum humanarum, diuinarumq; potestas,
Fors, cui nulla placet nimium securi potestas,
Qua noua semper amas, & mox possessa relinquis,
Ecquid Romano sentis te pondere victam?
Nec posse ulterius perituram extollere molem?
Ipsa suas vires odit Romana iuuentus,
Et quas struxit opes, malè sustinet. aspice latè
Luxuriam spoliiorū, & censum in damna furentem.
Ædificant auro, sedesque ad sidera mittunt:
Expelluntur aqua saxis: mare nascitur aruis;
Et permutata rerum statione rebellant.
En etiam mea regna petunt. perfossa dehiscit
Molibus insanis tellus, iam montibus haustis
Antra gemunt: & dum varios lapis inuenit usus,
Inferni manes calum sperare iubentur.
Quare age, Fors, muta pacatum in praelia vultum,
Romanosque cie, ac nostris da funera regnis.
Iam pridem nullo perfundimus ora cruore,
Nec mea Tisiphone sitientes perluit artus
Ex quo Sullanus bibit ensis, & horrida tellus
Extulit in lucem nutritas sanguine fruges.
Hæc ubi dicta dedit, dextra coniungere dextram
Conatus, rupto tellurem soluit hiatu.
Tunc fortuna leni defudit pectore voces:
O Genitor, cui Cocyti penetralia parent,
Si modo vera mihi fas est impune profari,
Vota tibi cedent: nec enim minor ira rebellat
Pectore in hoc, leniorque exurit flamma medullas.
Omnia,*

*Omnia, quæ tribus Romanis arcibus, odi,
Muneribusque meis irascor: destruet istas
Idem, qui posuit, moles Deus. est mihi cordi
Quippe cremare viros, & sanguine pascere luxum.
Cerno equidem gemina iam stratos morte Philippos,
Thessaliaque rogos, & funera gentis Iberæ.
Iam fragor armorum trepidantes personat aures.
Et Libya cerno tua Nile gementia claustra,
Ætiacisque sinus, & Apollinis arma timentes.
Pande age terrarum sitientia regna tuarum,
Atque animas arcesse nouas. Vix nauita Porthmeus
Sufficiet simulacra virum traducere cimba,
Classe opus est. tûque ingenti satiare ruina
Pallida Tisiphone, concisâque vulnera mande.
Ad Stygios manes laceratus ducitur orbis.
Vix dum finierat, quum fulgure rupta corusco
Intremuit nubes, elisosque abscidit ignes.
Subsedit pater umbrarum, gremioque reducto
Telluris, pauitans fraternos palluit ictus.
Continuo clades hominum venturâque damna
Auspiciis patuere Deum. nanque ore cruento
Deformis Titan vultus caligine textit.
Ciuiles acies iam tum spirare putares.
Parte alia plenos extinxit Cynthia vultus,
Et lucem sceleri subduxit. rupta tonabant
Verticibus lassis montis iuga, nec vaga passim
Flumina per notas ibant morientia ripas.
Armorum strepitu calum furit, & tuba Martem
Sideribus transmissa ciet, iamque Aetna voratur
Ignibus insolitis, & in athera fulmina mittit.
Ecce inter tumulos, atque ossa carentia bustis
Umbrarum facies diro stridore minatur.
Fax stellis comitata nonis incendia ducit;*

Sanguis-

Sanguineoque recens descendit Iuppiter imbre.
Hæc ostenta brevi soluit Deus. Exiit omnes
Quippe moras Cæsar, vindictæq; actus amore
Gallica proiecit, ciuilia sustulit arma.
Alpibus æriis, ubi Graio nomine; pulsæ
Descendunt rupes, & se patiuntur adiri,
Est locus Herculeis aris sacer. hunc nunc dura
Claudit hiems, canoque ad sidera vertice tollit:
Cælum illinc cecidisse putas. non solis adulti
Mansuescit radiis, non verni temporis aura:
Sed glaciæ concreta rigens, hiemisque pruinis
Totum ferre potest humeris minitantibus orbem.
Hæc ubi calcauit Cæsar iuga milite lato,
Optauitque locum, summo de vertice montis
Hesperia campos latè prospexit, & ambas
Intentans cum voce manus ad sidera, dixit:
Iuppiter omnipotens; & tu Saturnia Tellus,
Armis laeta meis, olimque onerata triumphis:
Testor ad has acies inuitum arcessere Martem,
Inuitas me ferre manus: sed vulnere cogor,
Pulsus ab urbe mea; dum Rhenum sanguine vincos
Dum Gallos iterum Capitolia nostra petentes
& Alpibus excludo: vincendo, certior exul:
Sanguine Germano, sexagintaque triumphis;
Esse nocens cœpi. quanquam quos gloria terret;
Aut qui sunt, qui bella volunt? mercedibus emptæ,
Ac viles opera; quorum est mea Roma nouerca:
Ut reor, haud impune, nec hanc sine vindice dextrâ
Vinciet ignauus. victoros ite ferentes,
Ite mei cômities, & causam dicite ferro.
Namque omnes vnum crimen vocat: omnibus una
Impendet clades. reddenda est gratia vobis:
Non solus vici. quare, quia pœna trophæis

*Imminet, & sordes mernit victoria nostra,
Indice fortuna cadat alea. sumite bellum,
Et tentate manus. certe mea caussa peracta est.
Inter tot fortes armatus nescio vinci.
Hac ubi personuit, de calo Delphicus ales
Omina lata dedit, pepulitque meatibus auras.
Nec non horrendi nemoris de parte sinistra
Insolita voces flamma sonuere sequenti.
Ipse nitor Phœbi vulgato latior orbe
Creuit; & aurato pracinxit fulgure vultus.
Fortior ominibus mouit Mauortia signa
Cesar; & insolito gressu prior occupat haustus.
Prima quidem glacies, & cana iuncta pruina
Non pugnavit humus, mitique horrore quieuit:
Sed postquam turma nimbos fregere ligatos,
Et pauidus quadrupes undarum vincula rupit,
Incaluere nives, mox flumina montibus altis
Undabant modo nata: sed hac quoque iussa putares.
Stabant & vineta fluctus stupuere pruina:
Et paullo ante lues iam concidenda iacebat.
Tum verò malefida prius vestigia lufit,
Dœcepitque pedes. passim turmaq; virique,
Armâque congesta strue deplorata iacebant.
Ecce etiam rigido concussæ flamine nubes
Exonerabantur, nec rupti turbine venti
Decrant, aut tumida confractum grandine calum:
Ipse iam nubes rupta super arma cadebant,
Et concreta gelu Ponti velut unda ruebat.
Victa erat ingenti Tellus nive, victâque cali
Sidera, victa suis hærentia flumina ripis;
Nondum Cesar erat: sed magnam nixus in hastam
Horrida securis frangebat gressibus arua.
Qualis Caucaſea decurrens arduus arce*

Amphi-

*Amphitryoniades; aut toruo Iuppiter ore,
 Quum se verticibus magni demisit Olympi,
 Et periturorum disiecit tela Gigantum.
 Dum Cæsar tumidus iratus deprimat arces:
 Interea volucer motis conterrita pennis
 Fama volat, summique petit iuga celsa Palati:
 Atque hoc Romano attomto fert omnia signa:
 Iam classes fluitare mari, totasque per Alpes
 Fœnere Germano perfusus sanguine turmas.
 Arma, cruor, cades, incendia, totaque bella
 Ante oculos volitant. ergo pulsata tumultu
 Pectora per dubias scinduntur territa caussas.
 Huic fuga per terras, illi magis unda probatur;
 Et patria est Pontus iam tutior. est magis, arma
 Qui tentata velit: fatisque iubentibus actus,
 Quantum quisque timet, tantum fugit. ocyor ipse
 Hos inter motus populus, miserabile visu,
 Quo mens icla iubet, deserta ducitur urbe.
 Gaudet Roma fuga, debellatque Quirites
 Rumoris sonitu mœrentia tecta relinquunt.
 Ille manu trepida natos tenet: ille penates
 Occultat gremio, deploratumque relinquit
 Limen, & absentem votis interficit hostem.
 Sunt qui coniugibus mœrentia pectora iungant,
 Grandævósque patres, onerisque ignara inuentus
 Id, pro quo metuit, tantum trahit. omnia secum
 Hic vehit imprudens, prædámque in pralia ducit.
 Ac velut ex alto quum magnus inhorruit Auster,
 Et pulsas evertit aquas, non arma ministris,
 Non regimen prodest: ligat alter pondera pinus,
 Alter tuta sinu tranquillaque littora querit:
 Hic dat vela fuga, Fortunæq; omnia credit.
 Quid tã parva queror? gemino cū Consule Magnus,*

Ille tremor Ponti, sani quoque terror Hydaspi,
Et piratarum scopulus: modò quem ter ouantem
Iuppiter horruerat, quem fracto in gurgite Pontus,
Et veneratus erat submissa Bosporus unda,
Pro pudor! Imperii deserto nomine fugit,
Vt Fortuna leuis Magni quoque terga videret.
Ergo tanta lues Diuùm quoque numina vidit:
Consensitq; fuga calit timor. ecce per orbem
Mitis turba Deùm, terras exosa furentes
Deferit, atque hominum damnatū auertitur agmē.
Pax prima ante alias, niueos pulsata lacertos
Abscondit galea victum caput, atque relicto
Orbe fugax Ditis petit implacabile regnum.
Huic comes it sincera Fides, & crine soluto
Iustitia, ac mœrens lacerà Concordia pallà.
At contra, sedes Erebi quā rupta dehiscit,
Emergit latè Ditis chorus, horrida Erinnyes,
Et Bellona minax, facibúsque armata Megæra:
Letúmque, Infidiaq; & lurida Mortis imago.
Quas inter Furor, abruptis cœu liber habenis
Sanguineum latè tollit caput, oráque mille
Vulneribus confossa cruentâ casside velat.
Hæret detritus laeua Mauortius umbo,
Innumerabilibus telis grauis: atque flagrantē
Stipite dextra minax terris incendia portat.
Sentit terra Deos, mutatáque sidera pondus
Quæ suere suum. nanque omnis Regia celi
In partes diducta ruit: primúmque Dione
Casaris acta sui ducit. comes additur illi
Pallas, & ingentem quatiens Mauortius hastam,
Magnáque cum Phœbo soror, & Cyllenia proles
Excipit, ac totis similis Tirynthius actis.
Infremuere tuba, ac scisso Discordia crine

Extulit

Extulit ad superos Stygium caput. huius in ore
Concretus sanguis, contusaq; lumina flebant.
Stabant arati scabra rubigine dentes;
Tabo lingua fluens, obsessa draconibus ora,
Atque intertorto laceratam pectore vestem
Sanguineam tremula quatiebat lampada dextra.
Hac ut Cocyti tenebras, & Tartara liquit,
Alta petit gradiens iuga nobilis Appennini,
Vnde omnes terras, atque omnia littora posset
Aspicere, ac toto fluitantes orbe catervas:
Atque has erumpit furibundo pectore voces:
Sumite nunc gentes accensis mentibus arma;
Sumite, & in medias immittite lampadas vrbes.
Vincetur quicumque latet: non femina cesset,
Non puer, aut aui iam desolata senectus.
Ipsa tremat Tellus, lacerataque tecta rebellent.
Tu legem Marcelle tene: tu concute plebem
Curio, tu fortem ne supprime Lentule Martem.
Quid porrò tu Diue tuis cunctaris in armis?
Non frangis portas? non muris oppida soluis,
Thesaurosque rapis: nescis tu Magne tueri
Romanas acies? Epidauria mania quare,
Thessalicosque sinus humano sanguine tingue.
Factum est in terris, quicquid Discordia iussit.

HVGONIS GROTHII

IN

L V C A N I

PHARSALIAM

Notæ:

Quibus loca aliquot insigniora explicantur; & recepta aut mutata lectionis ratio potissimum redditur.

IN LIB. I.

2 **I**VSQVE datum scelere] Licentiam factam sceleribus. Vno enim belli ciuilis nomine infinitæ reguntur iniuriæ. Ita infra: *semel omnia victor iusserat.* Seneca: *Ex Senatus consulis plebique scitis saua exercentur, & publicè iubentur vetita priuatim.* Cyprianus: *Homicidium cum admittunt singuli, crimen est: virtus vocatur, cum publicè geritur.*

31 *Pœnus eris:]* Ita rectius quàm, *eras.*

44 *Roma debet:]* Non, vt ante, *debes.* Est enim ad Neronem, non ad Romam apostrophe.

54 *pelus qua mergitur:]* Ita maluimus, quam *vergitur.* Nam & Germanicus in Arateis *pars mersa sub undas Oceani,* de Polo Antartico & ipse loquens. Et Auiculus: *subis altera mersa sub undas Pars Erebum.*

103 *Frangat:]* Ita rectius quam *franges.*

140 *At quamuis:]* Ita melius quam *Et.*

217 *auxerat undas:]* Non *hauserat.* Causas enim explicat, cur Rubico esset solito aquosior, longos imbres & niues Alpinas.

231 *ut ignis:]* Ita pro & reposuimus, quo rectius conhareret sententia, quæ turpiter hiabat. Primo diluculo

luculo captum Ariminum. cætera gesta octo iam dic.

Appianus: Α' ελευθέρως π' αἰγῆς ἀπὸ τῆς ἰα.

313 *nomina vana Catones.*] Ita rectius, quam *Catonis*, ut vulgati, aut *Catonum*.

341 *non me duce*] Hæc vera lectio præ vulgata *cum duce*. Accipiat miles præmia, vel alio Imperatore. Cui convenit quod sequitur, *sub quolibet*.

397 *super ardua rupem*] Non *ripam*. Mons enim Vogesus, & in monte castra. Rupem pro monte dici vñtatissimum

404 *limite*] Ita scribendum, non, *milite*. Promoto limite, est, prolatis Italiae finibus; quæ olim angustior.

408 *Monæci.*] Forte, *morari*.

422 *claudis Tarbellicus aquor*] *ancon*, emendat Scaliger.

423 *Suessones*] Notus Gallia populus. Vestigia vocis manuscripti præferunt, *Saxones*. Vulgo *Axones* male.

437 *Turonas*] Ita reposuimus ex Manuscripto quo vsus Canterus, in quo, *Turdos*. Eiusdem libri fide hunc versum illi *In nebulis*, præposuimus, aliquo nunc sensu, qui nullus aliàs.

439 *Andus*] Malim, *Andis*. Nam plurale est *Andes*.

440 *Genabos*] Eadem vrbs quæ Genabum aliis, ut facilè genera mutantur in peregrinis vocibus. Ita autem rescripsimus pro *Menabos*.

566 *crinèmq; rotantes Sanguinisi*] Non *sanguineum crinem*, ut ante: sed illi sanguinolenti, *Quos circumtonuit gaudens Bellona cruentis*.

589 *nullo semine*] Dubito an *nullo semine* quasi sponte nata dicat: an rectius *misso semine*: ita enim meliùs cohæret *discors natura*. Αὐτόθεν γὰρ ἰσχυρὸν γέννησθαι τὰ νέκρωτ' ἀπὸ τοῦ δύο γυνῶν κινῆσαι. Arist. de Gen. Anim. Lib. iv. cap. iv.

602 *festis*] Non *festus*. Sed, *Septemvir festis epulis*, curandis scilicet.

608 *Datque loci nomen*] Ex cæli regionibus. Cicero: *Cæli fulgura regionibus ratis temperant*.

695 *lasso*] Ita legendum, non *lapso*, aut *laxo*.

377 *Vni quippe vacat*] Aliis quos partium studia occupârunt, non vacat cogitare de communi malo humani generis, & hoc serio deplorare.

440 *quod non teras*] Gaudet hoc ipso quod vacuum non inuenit Italiam.

442 *non perdat iter*] Perit iter Cæsari in quo non vincit. Ita infra: *Sic hostes mihi deesse nocet, damnurnaque putatur Armorum, nisi qui vinci potuere rebelles.*

459 *cum cesserit*] Ita emendauimus; ante fuit, *concesserit*.

505 *turres*] Nam è turribus missilia librabantur.

519 *cui*] Vera lectio ex ms. Romano homini maximum est supplicium, venia opus habere quod publica arma priuatis prætulit. Antea fuit, *cui sit*.

728 *Deserui*] Ita scribi conuenit, non, *Deserui*. Nullus enim sequitur accusatiuus.

IN LIB. III.

23 *Innupsit*] Ita scribendum, non, *nupsit*. vide Festum voce, *Innubere*.

125 *Sparsas opes*] Asperfas Tribunitio sanguine.

150 *auertant semina belli*] Abeant in rem malam ista belli irritamenta. Antea *auertas* incongruè.

165 *ultima gaza*] Nouissima præda de regibus parca.

183 *veram Salamina*] Seneca Troadibus: *Nunquid Aiace Salamina veram*. Manilius: *Vera Syracusis Salamina non merget Athenas*.

215 *Perseâque Tarfos*] Quia nomen habet à Persei talaribus vapores.

249 *Olostras*.] Ita MS. quidam. Gens est Indiæ Plin. lib. vi. c. xx. Vulgo *Orestas*. ex quo si *Orestas* feceris, habebis aliam Indorum gentem Plinio eodem auctore lib. ii. c. lxxv.

257 *non diuersis fontibus*] Boëtius Consol. Philos. *Tigris & Euphrates uno se fonte resoluunt*.

276 *Nunc hunc, nunc illum*] Nunc enim Asiæ, nunc Europæ largius indulget.

329 *quibus fas est*.] Id est, his qui putant sibi licere bellum gerere ciuile. sine quibus necessariò bellum ciuile interibit.

348 *carpere morſu,*] Ita ſubſtituimus pro *corpore*. Verbum enim deſideratur.

432 *Implicitas terrore cohortes*] Non *torpora*. ſed pauore Deum ac religione. Virgilius: *Iam tum religio pauidos terrebat aggreſſes*.

553 *pugnamque laceſſere*] Ita rectius quam *capere*, ob id quod ſequitur.

564 *percuſſa capta cohaſit.*] Emendatio eſt Iohannis Rutgerſii, cum legeretur, ante *percuſſa & capta*. Naues inuectæ in Prætoriam Bruti cohaſerunt, velut captae, ipſo iectus ſui impetu. Ita Curtius lib. 1111. *In quarum alteram quinqueremus eadem concitata & ipſa roſtro iccta eſt & illam inuicem tenuit*.

573 *obducto concreſcunt*] Antea erat *obducti concreto*. Sed ita, ut nos, mſ.

605 (*Diſcreuit &c.*) Omnino parentheſi hîc opus, quam viſum eſt addere.

689 *Nullo modis inter laei,*] Inter tot mortium genera eam ſolam mortem timent quæ prima ipſis occurrere puta mergi, aut vri.

IN LIB. IIII.

43 *Cadunt enſe viam*] Cædendo peruiam faciunt.

82 *calo deſuſum reddidit aquor.*] Ita emendauimus pro *diffuſum*. Aquas è cælo lapſas cælo reddidit.

125 *noctes ventura luce rubebant:*] Longæ tenebræ aduentante luce paulatim fugabantur, ea ferme facie quæ eſt diei illuſcentis primulùm.

138 *Succuſum curuare nomus*] Materiam quærere ponti faciendo.

186 *Claffica det bello.*] Ita emendandum, pro, *denti bellum*. Cæſar clafficum canere iubeat: tu ne audi. Signa moueat: ne ſequere. iam pax erit.

192 *Venturi diſcrimen*] Loquitur tanquam præſentia eſſent quæ narrat. Hactenus quæ facta ſunt, excuſari aliquo modo poſſunt. In poſterum verò magnum imminet periculum. nam, niſi abſtinetur à bello, omnes manifeſto ſcelere contaminari neceſſe eſt. Pugnabunt in ciues iam non ignotos.

218 *nullo discrimine*] Ex illo Virgilii: *Tros Tyriusve mihi nullo discrimine agitur*. Hoc ne, inquit, orandus est Cæsar, ut vos sibi seruire patiatur, hac sola lege, ne durius vos Pompeianos habeat, quam Cæsarianos suos? Nam alioqui, ut Tacitus inquit, *recentissimus quisque servorum & conferuis ludibrio est*.

230 *quod pro causa pugnabitis aqua*.] Ita rectè MS. Non alia causa vos hostibus ignaviores estis, quàm quoddam iustum bellum geritis. nam illos scelera obdurant.

231 *Sed veniam*] Ita emendauimus, pro *Et*. Est enim ἀντιπαρρησία.

245 *Fecit nostra fides*.] Sic emendauimus, pro *monstra*. quod sane monstro erat simile. aded nullus inde commodus elici poterat sensus. Hoc vult. Poruerat bellum civile Deorum & fati iniquioris videri culpa: præsertim si fortuita prælia ignotos ignotis implicuissent: nunc profectò nostra est, quia alter alterum nouimus, eiusque rei certi & nobis conscii sumus. Nam quæ aut ignorantia aut impetu fiunt, eorum culpa facile fato assignatur; quæ destinato & ἐν αἰσχροῖς aguntur, ea non ἀτυχία sunt, sed ἀδικία.

255 *Agnoscis superos*.] Deos tibi fauentes agnoscis, qui causam tuam non felicem tantum, sed & fauorabilem faciunt.

283 *miscenda copia mortis*.] Ita quidam MS. efficacius quam alii libri *miscendi Martis*. In Septimo similiter: *mortisque suorum Permiscere mea*.

350 *Consiliis inimica tuis*.] Tuis rebus, tuæ dignitati aduersantia.

352 *nil fata moramur*.] Videmus hoc agere Fortunam ut te Orbi imponat. nos ei moram iniicere nolumus.

397 *non deductos colonos*.] Antequam deducerentur; quod non contingebat nisi veteranis & victoribus.

399 *quod absit fauor*.] Ita rectius MS. quam *pauor*. Liberavit illos Fortuna ab vna maxima molestia, partium studio. Vtercunque vicerit, ferent facile, alteri parti ob sacramentum vetus, alteri ob receptum beneficium beneuolentes.

447 *Impulsi ad noctem*] Ita legendum: non *Impedit*, aut *Impetis*.

459 *Restituit rivos scilicet mare.*] Ita emendavimus, pro *raptus*. Scopuli absorptos fluctus refundunt.

480 *admoto occurrere fato.*] Non ideo minor nostra laus erit, quod mortem nobis inferemus, quæ vitari iam aut diu differri, ob vim hostium, non potest. Quamdiu enim victurus sit, nemo scit.

487 *metus hinc abstet.*] Ita rectius quidam libri, quam *omnis abstet*. Hortantis enim est oratio.

489 *Ut cum*] Ita restituvimus pro *Aut*.

523 *flexoque Vrsa temone pauperent.*] Quod signum erat præcipitantis noctis. Anacreon:

Μετρωσάτις ποτ' ἄγει
Ἐνίφει ὅτ' ἀπυρὸς ἦδη
Κατὰ χῆμα τὴν βοάτω.

557 *minimumque in morte*] Ita ex MS. restituvimus. Antea fuit *nimiūmque*. Sensus hic: Minima pars fortitudinis erat, mortem oppetere. In ipsa morte militatiter pugnant; plus erat.

563 *incurrant*] Ita scribendum, non *incurrunt*.

656 *cognomina collibus*] Castra Cornelianæ.

693 *sceptri fructum retenti.*] Retinuisse regnum vel ob hoc gaudet, ut Curioni posset malefacere.

705 *Eripi consilium pugna.*] Id rectius quam *pugna*. Sequentia quoque aliter quam ante distinximus. Vult enim à vacuo milite expendi causarum iusta, ducum merita. Vbi in acie steterint, hæc cessare.

719 *metuens incautus ab hoste timeri.*] Improvisus hosti hætenus, hoc solum timebat, ne ab hoste timeretur, atque ita prælii negaretur occasio.

809 *Quam vindicta places.*] Tacitus: Nec unquam atrocioribus Populi Rom. cladibus, magisque iustis iudiciis approbatum est, non esse cura Deis securitatem nostrā, esse ultionem. Vide & Cic. 111. de Nat. Deorum, ubi de Cinna sermo,

816 *Vbi nocuerunt*] Id rectius quam *Orbi*, ob ea quæ præcedunt.

IN LIB. V.

49 *populosque merentes*] Benemeritos de Republica.

134 *barbarica cum lampade Pytho Arsit,*] Quo tempore Delphi à Brenno incensæ. Nam locus ipse Πυθὴ Græcis dicitur.

208 *pectore vasis*] Ita scribendum, non *fasis*, post illa, id est, Phœbus.

216 *Terribilis sed pallor*] Pallor est non territz, sed merentis.

226 *subsistere regnum*] ἰσχυρῶς. Vide Seruium ad illud in V. Æneidos: *subsedis Acestes*.

254 *strictos enses*] Enses qui stringuntur.

290 *Facinus quos inquinat, aequat.*] Imperatores Leo & Anthemius in Constitutione quæ est xxxi. Cod. Iustin. De Episc. & Cler. *Ut eos quos par facinus coinquinat & aequat, utroque similis poena comitetur.*

314 *disce sine armis Possesse pati.*] Seneca: *Immane regnum est posse sine regno pati.* Eodem plane modo dixit Seneca lib. 11. Contr. 11. *Potes sine viro pati.* Lucanus ipse Nonos *Et nescis sine rege pati.* Notabilis ἰδιωματός.

363 *disce ferire*] Disce in poena, quod in prælio v superes, ferire & mortem contemnere.

369 *Ad scelus hoc*] Ad occidendos eos qui pacem optauerant.

479 *meditatus Lencada*] Meditatus bellum ciuile, quod postea ad Actium gessit.

572 *Cori verrant mare.*] Coniectura vera ducentibus MS. qui non *veniant Cori in mare*, sed *Cori venient mare* præferunt. Virgilius :

*Ni faciat, marsa ac terras calumque profundum
Quippe ferant rapidâ secum, verrantque per auras.*

1. Æneidos.

602 *vento cui concidat*] Succumbat. ita MS.

620 *Monstriferos sinus.*] Plenos belluis.

622 *regnôque accessit terra secundo.*] Terra accessio facta est eius sortis quæ Neptuno obuenerat.

639 *naute videre*] Si qui in mari tum erant.

648 *Non valet in fluctibus.*] Murauimus distinctionem, sensu aliter non constante. quo minus fluctus quis euertat nauem, obstant fluctus alii.

665 *Nescias*] Non Nascias. Optantis enim est.

668 *Prinatum mori.*] Meo iudicio prinatum me mori. quanquam enim sum & Dictator & Consul, nihil tamen ista mihi sunt, qui regiam potestatem speraui, nec vlla minore contentus esse possum: Hanc nondum adeptus, prinatus mihi videor. Ita in Secundo:

Non

*Non priuata cupit, Romana quisquis in Vrbis
Pompeium transfere paras.*

Non priuata, id est, Regnum. Hic *priuatum* est, nondum Regem.

720 *nudas Aquilonibus undas.*] Est κατὰ χεῖρας. Nam proprie Austris patet Nymphæum.

727 *mentis aquas*] Bonas, pias, faciles.

752 *vereor ciuil. arm.*] Puderet me in hoc ciuili bello, quo omnes coniugibus ac liberis carere debent, lætū ob vxoris præsentiam conspici.

764 *sorte frequenti.*] Vulgari admodum sorte, hoc est, diuortio: cum alioqui verè amantes mors sola separaret. Speciem autem diuortii habet ista separatio. Ideo dicit *dimissa*, quæ vox diuortio conuenit.

813 *caruisse timebat.*] Metuebat ne Pompeium non reciperet. Atqui recepit, sed victum: quod peius quam non recipere.

IN LIB. VI.

3 *Párque suum videre Dei.*] Metaphora à Gladiatoribus sumta. Spectatores & fautores, Dii: Arena, Pharsalia: Par gladiatorum, Cæsar & Pompeius. Sic alibi: *sed par quod semper habemus, Libertas, & Cæsar erunt.*

29 *Hinc*] Ita melius quam *Huc*. Est enim historię continuatio.

85 *cum plena ferant*] Malim *dum*. Moriuntur equi præ fame, dum pabulum ex Corcyra atque Acarnania expectatur longo nauigationis spatio. Vide Cæsarem lib. 111. Belli Ciuilis.

169 *An plus quam mortem*] An posset virtus iniquo loco & certamine amplius aliquid dare quam mortem: hoc est, an etiam victoriam dare posset.

262 *quanta dominum virtute parasti.*] Sallustius dixerat Historiar. I. *Victor exercitus, cui per tot labores & vulneta nihil præter tyrannum quasitum est.*

277 *adest*] Adedit.

409 *Pythia*] Certamina, quorum præmium laurus.

432 *Mouerat.*] Ita rescripti pro, *Non erat*. Non enim vult Sexto cognitæ artes magicas: sed implorasse illud τὸν νεομαγείαν, vt omnibus aliis diuinationibus certiore.

436 *licentia monstri*] Nihil tam licenter fingitur quod non illæ superent. Simile illud Claudiani:

—*sed quamuis variis miracula monstros*

Ingeminent teneras vincituri carmine mentes,

Nil veris aquala dabunt.

455 *Pocula perficiunt*] Neque hoc præstant venena, sed sola carmina.

471 *turbante Noto*] In tempestate malaciam faciunt: in sereno, iratum mare.

484 *prospectumque dedit*] Terra in medio obstans vetat vno in loco videri supera cæli atque infera: quæ simul appareant, si illam è medio dimoueris.

505 *cantu deprensa*] Rectum hoc è MS. Simile est: *Vetus minuta magno Deprensa navis in mari.*

538 *ubi seruantur saxo*] Quibus in locis corpora non cremantur, sed conduntur, ut apud Ægyptios & Iudæos. Vide Tacit. Hist. v. Sequentia saniem describunt conditis effluentem corporibus.

547 *Insertum manibus chalybem*] clauos ferreos quibus fixi qui in cruce pendebant. quod est *σπικλῆδες* in Euang. Ioh. c. xx. v. xxv.

550 *quacunq; iacet nudum tellure cadauer,*] Ita emendauimus pro *quodcunq;e*. Vbicunq; cadauer est, ibi ipsa ante vultures.

560 *quoties sauis opus est*] Vbi opus est cruentis vmbris, ibi ipsa dat morti quos suscitet.

597 *Certos ferre metus.*] Paratus sum ferre quæuis mala, dum certa mihi priusque explorata sint.

637 *traiecto gusture.*] Guius ipsa guttur vnco traiecerat.

691 *illisa cauitibus vnde,*] Non *cantibus*. Sonum enim dicit illum inter alios, quem fluctus edunt impacti scopulis. Et proprie hic ponitur Planctus: ut, *plangunt litora fluctus.*

703 *fila sorores Tractura:*] Proba lectio: non *fractura*. Iterum neturæ fila, quæ semel absolueratis. quia reuocatura est cadauer ad vitam.

741 *contagia passam*] Contagia ciborum Infernalium.

744 *an ille Compellendus erit,*] Statius: *Scimus enim quicquid dici nescique timetis.* & quæ sequuntur libro 1111. Thebaidos: vbi similis *νικροματῆρα* describitur.

ad

ad quem locum videndus Commentator vetus.

759 *Iam morientis orat.*] Ita legendum ex MS. *Op-*
posita sunt, nondum, &, iam.

787 *Syllam de te Fortuna querentem.*] Nunc primum
post mortem, qui in vitam Fortunam adeo obse-
quentem habuit, ut Felix ideo diceretur. Queritur au-
tem Sulla ob prostratas partes patricias, quas ipse so-
berat.

IN LIB. VII.

28 *Vnde pares somnos populi.*] Utinam Populo Roma-
no similis somnus contingeret, &, sicut tu illum, ita
ille te vicissim, vel hoc saltem modo, aspiceret.

38 *Iniususque puer*] Scaligeri coniectura erat *In-*
neflisque.

79 *Si ducis te iussu*] Non iubente. Si tibi Senatus, non
tu Senatui imperas. Posses, & *iussu* scribere, id est, le-
gitimo.

164 *publica signa*] *Anaphora* est. nam vox *signa* præcessit,
eadem periodo, versu ante quarto. Dicit autem illa Signa
fuisse Publica Populi Romani usque ad pugnam Phar-
salicam. Postea enim nulla in Cæsarem nisi privata
arma. Similis locus Taciti: *Postquam Bruto & Cassio*
caesis nulla iam publica arma.

244 *& fati*] Ita reposuimus pro *fatū*, sensu manifesto:

249 *melior fiducia*] Dubius erat spei metusque. sed
metu suppresso spem aperit, ut quæ utilior incitandis
militum animis. Dux secum metuere omnia debet;
coram milite, nihil.

258 *emerito Marte*] Ita melius quam, *emeritos*. Hæc
dies bello debellato colonos vos faciet.

282 *minimo sanguine*] Ita MS. non *nimio*. An externi
vel minimum sanguinis impendere velint rei ad se
non pertinenti?

301 *Quonæ poli motu*] Duplex interrogatio, ut in De-
cimo, *quantosne tumores.*

325 *Ignoti iugulum sanguinem scelus imputes hostis.*] *]*
Lectio ex MS. Sensus: Etiam si quis propinquum nul-
lum inuenerit quem occidat, eadem ignoti cuiusvis
tanto in beneficio accipiam quasi mea causa parrici-
dium fecisset. Narrat Tacitus bello civili quod inter
Vitellium

Vitellium & Vespasianum fuit, militem occisi à se fratris præmium petiisse.

335 *locasset*] Nostra est emendatio. Antea, *locasset*. Si *locasset*, hoc est, si quis locasset. In cælum iusseris, ibit.

386 *metus hos reges, spes excitat illos.*] Ita distinximus, non enim quouis metu vult pugnasse Pompeianos, sed metu tyrannidis: at Cæsarianos contrà tyrannidem sperasse.

398 *destituit: crimen ciuile videmus, Tot vacuas urbes.*] Vera hæc distinctio. Italiæ ædificia non ætas destituit, sed iacent culpa belli ciuilis. Vide præmium Pharsaliæ.

433 *Libertas ultra Tigrim Rhenumque recessit*] Quasi dicat ultra terminos Imperii Romani. Sed cum infra dicat Germanis & Scythis concessam libertatem, vereor ne, *Tanaim*, sit legendum, quem ultra Scythæ, vt trans Rhenum Germani. Ultra Tigrim certè Parthi regnabantur, non autem liberi erant. Itaque opponit Tacitus: *Acrior Arsacia regno Germanorum libertas.*

262 *Inde manum spectant &c.*] Multis è diuersis lectio- nibus hanc concinnauius. Vbi propius hostem ven- tum est, aspiciunt quos petant vultus, quæ ipsis minen- tur manus, quæ denique facturi essent scelera.

504 *pondera vergens*] Ita MS. Hoc est, librans velut euentu dubio.

557 *stimulusque furoris*] Æstrum Bellonæ.

579 *qua viscera legum*] Emendatio est nostra, elegan- ti, ni fallimur, metaphora. Ante, *regum*. Atqui Regibus nihil cum Senatu, de quo hîc sermo. Illi enim seorsim apud sua quisque auxilia.

584 *nomina legum*] Eadem rursus emendatio Legum nomina, hoc est, liberæ reipub. vt infra, *legum tempora*, id est, anni Consulares.

607 *Succesor Domiti*] Quia successurum se Cæsari in bellum Gallicum sperauerat.

693 *Thessalica pugna.*] Maior pars cladis Thessalicæ contigit absente in Pompeio; ideoq. illi non magis imputari potest, quàm quæ post mortem ipsius acci- derunt.

709 *Crede deis*] Perpetuus in te Deorum fauor fidem tibi faciat, è duobus malis id tibi euenisse quod erat

S minus.

minus. Minus malum est bello civili vinci quàm vincere. Ni ita esset, victorem te fecissent Dii, quos tibi bene vellé dubitare non debes.

735 *Marte subactis*] Defatigatis.

754 *implerunt*] Ita rectius quàm *implevit*. Est enim in hoc versu expletus sensus.

757 *Ut rapiant*] Quamvis rapiant hæc omnia, non tamen putabunt præmia meritis respondere.

760 *castra rapit*] Castra, non Romam.

780 *desisset, Agaue*] Ita rescripsimus, pro *desisset*. Non magis externati erant, aut Pentheus cum Agaue fureret; aut ipsa Agaue cum furere desisset, & scelus suum agnosceret.

819 *calo tegitur qui non habet urnam*] Mæcenat dixit: *Nec tumulum curo, sepelit Natura relictos*.

856 *Et stantes tumulos*] Tam integros adhuc tumulos, quàm verustate collapsos.

IN LIB. VIII.

30 *præuertis trifida leto, Dedecori*] Fecimus cohærere cum sequenti commate. Sententia est: Felicitatem, ni adsit matura mors, ludibrio ferinè homines exponere.

37 *Flumines vix tuta vadia*] Navis non bellica, ac ne oneraria quidem, sed fluviatilis.

53 *quid perdis tempora luctus?*] Non debes lugendi tempora metu consumere. Times cum iam sit quod lugeas: victus maritus scilicet.

65 *Non ultra gemitus*] Non ausa sunt palam lamentari, aut ipsum Pompeium veritæ, aut ne Corneliæ dolorem accenderent.

128 *mundi nomine gaudens*] Non sui causa gaudet, sed generis humani nomine, quod tam profligato sæculo fides aliqua superesset: ipse alioqui beneficio non vferus.

158 *Stantis adhuc fati*] Cornelia stantis fati, ut infra, *æterni Martis Alanos*.

164 *iacentis*] Non, *iacentes*.

179 *descendes ab arb.*] Non, *descendit*. nam sequitur *feretur*. Quare & mox, *tendis, in, sendes*, mutauimus.

217 *mutare diem*] Aliud subire cælum.

228 *abigne Iam propior*] Distinctionem mutauimus, vt sit sensus, Propior Orienti eram quàm Persæ ipsi.

249 *medio pelagi.*] Priori periodo hæc verba ascripsimus. Sunt enim opposita, medium pelagi, & magni sinus. Compensare est compendi facere. Seneca Hippolyto: *Qua via longum compensat iter.*

310 *Excisioque ortus*] Parthos aliósque Orientis populos.

338 *Chaldaeos focos*] Ignem Deum Chaldæorum.

339 *causa obtenditur*] Cur Libertatis tutelam belli causam dicimus?

350 *clades Hesperias*] Clades acceptas Pharsalico prælio prius Parthi vindicent, quàm nos cladem ad Carras?

385 *gens quacunque virorum.*] Parthos notat vt effeminatos, imbelles. Sic rex Epiri Alexander se in viros incidisse dicebat, Alexandrum Philippi Macedonis filium in feminas.

402 *non ullis*] Ita rescriptimus pro, *ullis*. Nullos horret concubitus interdictos legibus.

428 *Theffalia*] Non *Theffalia*. Deest in præpositio.

450 *ne iura fidemq*] Ita maluimus quàm *nec*. Sensus est; Regnandi ius veteribus haud tutò credi: meliores esse reges iuuenes.

462 *transfuso æstu*] Eo mari quod Cyprum & Ægyptum inter funditur.

493 *nisi dum facis*] Nostra est emendatio. Continuanda enim scelera docet, iuxta illud: *Per scelera semper sceleribus tutum est iter.*

510 *Theffaliaq; reus*] Damnatu à Diis clade Pharsalica.

523 *an sit violare necesse*] Ostendo necesse esse, quia licet, quia possum. Neque enim possem te lædere, si Romanarum rerum potireris. nunc quia non potiris, ob hoc ipsum necesse quoque est id faciam, ne videar tui tutelam suscipere. Simplicior tamen sensus esset vocibus transpositis: *Tene mihi dubitas cum sit violare necesse, An liceat?* Seneca pater: *Necessitas, magnum humana imbecillitatis patrocinium, omnem legem frangit.*

550 *Cæsaris esse nefas*] Ab ipso Cæsare occidi.

627 *ne cedo pudori*] Ne te pudeat quòd iussu pueri, decreto spadonum, manu desertoris occideris. Non

illis ascribenda mors tua, sed Cæsari.

676 *opera secunda*] Τὰ δευτέρων: partium secundarum A fabulis ductum. Maior enim Achillæ dignitas, qui caput gestavit, quàm Septimii, qui abscissum gestare ipse non potuit.

703 *uno seu die*] Recta lectio, ut patet ex oppositio-
ne. Opponitur enim dies unus infelix tot annis fe-
licibus.

741 *munere busli*] Ita MS. non *funere*. Dolet enim Corneliæ ultimum marito officium subiitendi fa-
ciem non præstitisse.

795 *temeraria dextra*] Poëtæ est increpatio.

857 *Aduertit?*] Ita rectè MS.

861 *Hoc tumultu Fortuna iacens.*] Fortuna quodam-
modo cum ipso Pompeio sepulta, cui semper ad-
fuerat.

IN LIB. IX.

27 *Nec seruire timens*] Quippe paratus mori. Τίς ἐστὶ
δ' ἄλλος τοῦ θανάτου ἀφ' ἑγώνων;

42 *inimicus* (quis enim *hic*.)] Parenthesin necessariò ad-
didimus.

44 *Libye*] Antè fuit, *Libya*. Non Italia sola sed &
Africa testatur tutos portus Palinuro placuisse, & ab
ipso dictos,

185 *buceta*] Rectè; non, *buxeta*.

219 *Cùm Tarcho in motu linguendi*] In medio animo-
rum motu signum secessionis dedit. Frigidius ante :
Cùm Tarchon motus.

256 *pari voto*] Eodem voto quo Cæsariani: pro do-
mino; non contra dominatum.

299 *de victis*] Antea ubique fuit, *deniatis*. Catoni au-
tem habent & MS. Cato non aliam, inquit, pœnam
sumsit de hostibus, præter ipsum vincere. Contentus
fuit sola victoria. id illi supplicii satis visum.

450 *Libye*] Ita rescribendum pro, *Libya*.

451 *è turbine*] Ita maluimus quàm, *se*.

455 *non imbriferam*] ὕψ' ἴσ'. Nubem non-imbrife-
ram; hoc est, areniferam.

499 *Incentusq; dies hic*] Versus hîc aliquot omisi-
mus

mus ineptè ex loco inferiore repetitos: qui & in MS. deerant.

525 *extulit Ammon*] Malè libri, *abstulit*, aut, *attulit*. Sola Ammonitis arbores erigit.

565 *dignas adytis voces*] Seneca Controuerf. lib. 1. *Erratis nisi illam vocem non M. Catonis, sed oraculi creditis. Quid enim est oraculum? Nempe voluntas diuina hominis ore enunciata. Et quem tandem antistitem sanctiorem inuenire sibi diuinitas potuit, quàm Catonem?*

568 *sed longam differat atas*] Ita reposuimus, cum alii, *longa an differat*, alii aliter haberent. Longam differt ætas, hoc est, producit; non tamen mutat. Hoc quærere ex Ammone nihil necesse est. Scitum est Stoicum, ut & cetera. Seneca: *Non est vita maior quæ longior*. Et alia in hanc sententiam EPIST. LXXIII.

578 *Est no Dei sedes*] Ita rectè MS. non *Est que*. Vllane alia Dei sedes est quàm Vniuersum & Mens Sapientis?

636 *Hoc habet infelix, &c*] Hoc vnum est Medusæ quod impune spectatur, crinis scilicet. Nam vultum nemo impune aspexerit.

655 *timente Olim*] Non est hîc ponendum comma: cohærent enim cum sequentibus. Quo tempore cælum Gigantes timuit, auxit ipsa montes, mutatis in saxa Gigantibus.

678 *lunati vulnere ferri*] Ita MS. Harpes descriptio, quæ falcata.

686 *scinderet vrbes*] Ita MS. hoc est, transuolaret.

761 *discere nulli*] Id melius putauimus quàm *dicere*. Noluit quenquã hoc scire, ne sitim nimium timerent.

782 *cadet*] Melius quàm, *cadit*: ut cohæreat cum, *sequetur*.

820 *virgas mentita Sabinas*] Scaligeri est emendatio. Antè, *Sabana*, ineptè; cum versu altero sequatur vox, *Sabei*. Nec verum est turis arbori taxum similem, vnde toxica, imo abieti potius aut picæ. At virgæ Sabinæ essentæ quas Sabinis auctoribus Romani magistratus vsurpauere. At has fermè ex betulla fuisse ait Plinius.

827 *Quam segnis*] Quam segnis sit sagitta, si Iaculo serpenti comparetur.

853 *athareis causis*] Eamus potius ad loca torridiora, ut cælo non serpentibus mortem debeamus.

888 *casus alieno in pectore vincis*] Ipse in militum cordibus vincit malum, dum constantiam ipsis aspirat.

928 *dæ suspiria cursus Vulneris, aut*] Non ut ante, *dant, & haud*, ne dari negetur cursus; cum sensus sit, celeritatem vulneris suspiria non permittere.

1063 *simulati doloris*] Persuades te seriò dolere, cum id vultu dumtaxat simules.

IN LIB. X.

6 *tua profuit umbra*] Pompeii honori hoc Dii dederunt, ne Populi Romani esset Ægyptus post ipsius mortem. quod futurum fuerat, nisi Cæsar Populo Romano imperium omne cum libertate eripuisset.

19 *antrum*] Σῶμα dictum.

43 *invidia*] Alexander sicut se vivo alium quàm se Orbi imperare passus non est; quò illud spectat, quod negauerat cælum duos soles pati posse: ita moriens quoque vni non reliquit imperium, velut inuidens alteri tantam magnitudinem.

52 *secura Pelle*] Parthia quæ de Crassus triumphat, Macedonibus paruit, quorum oppidum Pella.

58 *Emathiis tectis*] Alexandrinis. quia Alexandria condita à Macedone. sic infra, *Pellæi muri*.

84 *Quem decuit*] Ita rectius. aliàs, *quam*.

214 *dominus aquarum*] Auienus: *Cessit Mercurio locum imbrifer.*

219 *quo crescat in arua*] MS. habent, *que*. vulgati, *quod*. Veteres autem quòs dicit, sunt Anaxagoras & Euripides.

230 *Officiis caret unda suis*] Officium Nili est arua irrigare. hoc autem præstare non potest nisi à Sòle excitetur. ideo hyeme se ripis tenet.

239 *Zephyros*] Etehas.

242 *Vel quod ab*] Democriti placitum.

244 *Vel quod aquas*] Thaletis.

250 *Frigore ab Arctoo*] Ita fermè tradebant Memphici sacerdotes.

260 *Sol rapit*] Herodoti sententia.

328 *quos inter ut alia in conualle*] Nostra est mutatio. antea fuit, & in quibusdam, *in*, & versu sequente pro,

pro. *In, It*, Alueus fluminis montes inter, conuallis obtinet speciem.

357 *nubes soror impia fratri*] Ita feci ex Mss. in quibus *nubis*. vulgati peius *nupsis*. Non est dubium quin Cleopatra nuptura sit Ptolemæo. Efficiet hoc Cæsar, cui illa iam vice vxoris est.

384 *ingentis fati sumus*] Ita MS. Magnum est fatum nostrum & potens ad scelera.

473 *Æstimat in numero*] Coniectura nostra est: *Res minima in numero*. Sensus mihi videtur: Legati cædes apud alias gentes maximum est scelus; sed inter Ægypti scelera minimum.

506 *Perdidit in somnos*] Ita rectè MS. In somnos perdere est impendere somno, ita vt rebus melioribus

VARIANTES LECTIONES CODICVM quibus vsi Theod. Pulmannus & Greg. Bersmanus.

L I B. I.

11	placuit	licuit	141	tollant	solleant,
13	posuit terræ pe- lagique	terræ pot. pel. lagique	146	vocasset,	tulisset,
		pot. pelagi terr.	152	fragore	pauore
14	hauserunt	fuderunt	154	prælinguens	perstringens
19	iam S.	nunc S.	158	causæ suberāt	suberāt causæ:
21	Tunc	Tum	166	acceſſit	acceſſit
26	tenentur	tenetur			acceſſit
28	multosque	multos	167	tunc	tum
31	erit	erat		finis	funes
	discindere	descindere	168	fulcra	calcaria
35	deis	diis	177	Ei cum	Hinc cum
37	ipsa	ista	178	precio fasces,	fasces precio,
44	debet	debes	181	tempore	tempora
48	flammigeros	flammiferos	183	Cæſ. cuiſu	cuiſu Cæſ.
	conſcendere	transcendere	192	Tunc	Tum
50	iouet	iouat	199	ſummiq̃ue ô	ſummi qui
51	Cederet	Credetur	205	mouet	tulit
	iurisq̃ue tui	iurique tuo		ſic cum ſq̃.	ſic in ſq̃.
54	aduerſi	auerſi			ſicut ſq̃.
	metgitur	vergitur	206	Æſiſetæ	Peſiſetæ
		vetritur	209	iubam, & vaſto	iubas, vaſto &
58	tene med.	tene in med.	217	Tunc	Tum
60	Tunc	Tum		auxerat	hauserat
64	Accipiam	Excipiam	218	pluuialis	pluuiali
		Accipio	221	tum	tunc
66	dandas vires	vires dandas	224	Hesperie	Hesperies
72	Nec ſe	Non ſe	225	hic pacem, te-	hic pacem lin-
76	nolet	nollet		metataq̃ iura	quo, temera-
81	lætis	lætiſq̃ue		relinquo	taque iura
94	nec	ne	227	iudice	vindice
103	frangat	franget	231	noctis tenebris	tenebris noctis
107	aſum eſt	aſum		& torto	it torto
120	Permiſſum eſt	Permiſſum	231	ut ignes	& ignes
121	aſta	faſta		& ignem	
130	longoque	longeque	238	concinuit	concinunt
132	veteres	vetris	239	populi	populis
134	hærens	hæret		ſtratiſque	ſtratis
139	ſuo eſt:	ſuo.	240	Diripiunt	Diripuit
140	umbram:	umbras:	246	gelidos	gelidus
141	At	Et		alligat	occupat
		ſed	247	tacito muros	tacitos muros

sub peâ.	racito multos	Lingonas	Lingones
249 alta	in peâ.		Ligones
254 tuentem	missa	403 Arax	Arax
260 iacer	furentem	404 limite	milite
266 quies. Noctis	tacer	405 Quaque sub	Quique sub
268 moia	quies populis.		Qua super
273 tuz	fara	nomine	numine
275 tunc	tua	408 Monæci.	Menethi.
277 Sed	inm		Meneti.
leges bello	Ar	410 Vendicat	Vindicat
279 faciar	bello leges	414 æstuet	æstuat
282 peruntur	facier	418 moues	mones
287 aut	tenentur	419 late	lates
304 transcenderet	haud	Nemossi	Menetis
308 aduerso	confcenderet		Nemeris
312 partesque	auerso	420 Aturi.	Nanetis <i>Tura.</i>
313 Catones	partes	422 mouet	Satyri.
	Catonum	amotō	mouent
315 satiabunt	Catonis		admoto
319 Ac	sociabunt	423 Sueffones	Saxones
	Ad		Sexones
	Er		Saffones
324 lassum	lappum		Sanssonas
334 iam te,	tamen		Axones
335 discedere	descendere	424 Leucus	Leucas
341 me duce	cum duce	426 rostrati	monstrati
349 defunt.	deerunt.	427 Aruernique	Aluethniq.
350 neque/neque	nec/nec	Latio	Latiis
351 Detrahimus	Distrahimus	430 relaxis	laraxis
355 diro	duro	436 Pictones im-	Pictonus im-
357 gerens	ferens	munes sub-	munis sub-
359 Si licet	Scilicet	igunt	igit
reâor	duâor	437 Instabiles Tu-	Instabiles Tri-
360 fas est	ius est	tonas	coros vel Tu-
voca	causas		ronos
363 hic	hæc	coërcet.	coërcet. aliis au-
368 Libyæ	Libyæ		tem hunc ver-
371 vortice.	vertice		sum postpenunt
372 posse/velle	velle/posse		sequenti in
381 Castra	Signa		netulis
384 disperget	disperdet	438 nebulis	tipis
386 His cunctæ gi-	Hisque Gmul	Meduana	Medualle
mul	cunctæ		Meditana
	H. iunctæ f.	439 Andus	Addus
388 ad æth.	in æth.	440 Genabos	Menabos. aliis
390 robore	pondere		aut hunc ver-
391 sonus, aut. r.	sonitus r.		sum omittunt.
397 æthera	æthere	441 Ligne	Liger
Castraque quæ	Castraque Vo-	decora	decore
397 Vogelū	geli	444 placatur	placatus
rupem	ripam	446 Taranis	Tatanus
398 cohibebant	cohibentia		Thatanis

	Tarami	569 Tum	Tunc
448 dimittitis	Tarani	574 Stridentesq. comas	Stridentemq. comam
453 datum:	demittitis	Agauen	Agauem
458 despiciit	extenditis	579 auris	vmbtis
	datum est:	580 & med.	in med.
	aspiciit	584 fracto Marium	Marium fracto
461 animæque ca.	animique rapa- ces	586 Aruns	Arrons Arruns
462 ignauum	ignauum est	Lunæ	Luxæ
463 crinigeros	citrigeros, <i>Lips.</i>	588 monu' volliatis	monus etantis
arcere	vrgete	aëre	aëra
464 petiris Romam,	Romā petitis,	590 Prorulerat	Pertulerat
474 ruras	rutbas	594 pomæria	pomaria
475 illabitur	labitur	iungere	iungere
479 ferusque	feroxque	596 rito sequitur	sequitur rita
481 Hunc	Tunc	599 Tum	Tunc
	Nunc	600 Cybellens	Cybelem:
Alpesque	Alpemq.	601 festis	festus
485 auctore	auctore	604 Et tollens	Astollensq.
486 nec	non	606 Circueunt	Circueunt
487 Percussum	Percussum	disperfos	diffusos
490 Tum	Tunc	fulminis i. Col- minis	colligit i. Ful- minis
& quæ	vel quæ	608 nomen	numen
meruenda	meruendo	609 Electa cer.	Electa d cer. Erecta cer.
491 vrgerit	vrget	fundere	effundere
505 coniuxve	coniuxque	613 vñum/collum,	collum, vñū,
506 aut	haud	614 largo	laxo
508 tunc	tum	615 nigrum	dirum
515 externis	extremis	621 minaces	minantes
519 murmure	nomine	623 prauusq.	prauusq.
520 nox/non	non/nox	631 fas	ō
521 pauorum	malorum	monetis	mouetis
522 tum	tunc	632 neque	nec
525 terras imple-	cælum, terram	633 viscera	pectore
runt,	implent,	634 Del	Dii
529 murantem	nutantem	637 omina	omnia
531 denso	tento	642 cum lege	sine lege
534 de part.	è part.	643 sidera	omina
536 decurrere	discurrere	644 orbi	vrbi
540 medio Titan	Titan medio	645 mætura	natura
542 gentesq.	gentemq.	646 an toll.	aut toll.
552 Thebanos	Thebanosq.	647 segetes	segetem
tum	tunc	648 infusus	effusus
555 Calpen, sum-	Calpe, sum-	654 iaculisset	iaculisset
mumq. impl.	moq. impl.	656 toto	tori
Ailaia.	Atlante, <i>Jac.</i> <i>Bononiens.</i>	657 suis	tuis
556 Indigetes	Indigenas	662 habet	habet
561 Tum	Tunc	abest	abest
563 tum	tunc	663 cut	cum
566 monet	monet		
567 Sanguinei	Sanguineum		

664 feruntur: Enſ. feruntur: Enſ.
 669 & Sup. ð Sup.
 672 tantum iam tu tantum
 672 plebem turbam
 681 ð Phœbe me ð Ph.
 quæ quo
 manusq. minasq. *Sabell.*
 684 Qua ma. Quo ma.
 686 dubiâ/ Syrtim. dubiâ/Syrtis
 æquora æquore
 687 Arenemq. Ardentemq.
 689 atque æriam æque æriamq.
 Pyr. Pyr.
 690 Abripimur Attipimur
 691 peraguntur panguntur
 692 partes iterum iterum partes
 693 laſſo lapſo
 laxo
 deſecta deſecta

LIB. II.

5 viſum viſum eſt
 9 Fixit Finxit
 12 fors fors
 16 Vibi obi
 20 Tum Tunc
 21 Errauit Errabit
 24 famulorum famularum
 26 exanimis exanimos
 iacentes minaces
 27 dolor, / metus metus, / dolor.
Myſſ.
 31 Affixere Adfixere
 limine limite
 32 vocati precari
 37 genas comas
 40 Et Nec
 41 cum vic. dum vic.
 48 arma armis
 49 Achæmenis. Achimennis
 Medica media
 50 Maſſageras Maſſageren
 55 hic verr. hinc verr.
 56 vacet/manus. manus/vacet.
 57 ignes ignem
 58 fulmina flumina
 æther æther
 59 Sæue Siue
 verſasque verſosque
 61 Vibi Orbi
 62 moueri mouere
 64 ar miſ. & miſ.
 71 laxæ laſſæ

76 hoſti eſt conc. hoſti conc.
 81 Non/ſas eſt Fas/non eſt
 82 multas multos
 83 mrotes mortem
 88 delatus delapſus
 93 deis diis
 ibi ſibi
 94 redit dedit
 100 cucurrit? recurrit?
 102 reuocatu eſt p. reuocatis p.
 reuocarum p.
 106 nec non
 primo In l. primo l.
 limine limite
 109 ipſe ille
 110 viſum eſt l. viſum l.
 leni lente
 111 magna multa
 perit ruit
 116 decorum decorum eſt
 117 nedum nedum
 118 funera funere
 119 vacet? vacat?
 121 Diſceſſiſſe Decepiſſe
 Diſcerpiſſe Deceſſiſſe
 130 Septimus hæc Sept. hic ſeq.
 ſeq. Sept. exſequi-
 tur
 133 homini hominis
 137 tralata tranſlata
 141 dumque, iam iam/dumque
 putrida puritia
 142 Exceſſit Excedit
 144 ſoli poſſent poſſent ſoli
 ſoli poſſunt
 146 ruit cecidit
 150 cui ceruix ceruix cui
 156 Diſſiluit Deſiluit
 Deſiluit
 158 ſui ſibi
 159 Deſſit Diſſiluit
 161 congeſta conieſta
 162 latet iacet
 170 veſtiſq. veſtigis
 172 reſciſum reſectum
 174 cui cum
 triſtes triſtis
 180 Duxum Duxum
 181 exſecta. exſecta.
 188 pondere corpore
 194 reſciſos receptos

195	Valus populum mortis	Vnius & pop. noctis
196	Tunc	Tum
198	occumbere	succumbere
100	cali testzq.	testz caliq.
107	tanti sedit	tantique sedes
108	miseri tot mil- lia	miseric vulneta
109	piguit	rimuit
111	in corpota	cadauera
112	& sit.	pro sit.
113	Interruptus aquis	Interrupt aquis
114	nam	tam dum Gr.
116	ad fl.	in fl.
118	redeuntq.	redduntq. redduntq.
119	eloctatus	obloctatus
125	agitant multoq.	agitat multumq.
126	maiore	maiora
130	alio	alios
134	percussit	percussit
137	cum vetteret	conuerteret
140	vitum	vitum
	casusq. vrb.	casus vrb.
145	Dirige	Erige
	Dirige me, dub. certo tu	Dirige: me dub. tu certo
146	sequantur	sequuntur sequuntur
147	erit	eris
149	placuit ducibus	ducibus placuit
153	ruinæ	ruina
157	corrupti	corruptis
158	longæ	longe
160	Ne tantum	Ne tamen Non tantum
161	nec pila	ne pila
163	eat.	erat.
164	nollet	nollet nollet
	ab isto	in isto
167	ages	agas
168	lapsu	motu
170	ventos	flatus
172	summa	magna
	late	late
176	ipse	ille
184	habe	habet

189	velit	valet volet spectare spectasse ille Comptestas bella Diductique hinc Dacas Muyll. Daas al.
190	ipse	
191	Complofas	
193	signa	
194	Deduclique	
195	hunc	
196	Dacas	
199	tumulum iubet	tumulos vocat iuuat persequar liceret vi prell. præuius clade perdere læua tenentem iugulus hic malorum quin? pub. nec non Nec sibi monuit gelidas Phæbo Coniugit & sang. ex sang.
303	prosequar	
306	liberet	
308	pressere	
310	peruius	
312	cæde	
313	pendere	
314	læua	
316	tenentem	
317	hic iugulus laborum	
319	quin pub.	
320	nec, si	
323	Ne sibi	
324	monuit	
326	Phæbo gelidas	
330	Connubii	
332	ê sang	
335	concussaque	
340	lassis	
343	Connubii	
344	nec dubium longo	
345	primas/tedas.	
346	sociam	
347	laborum	
348	relinquar	
351	Sunt	
356	accliuus	
359	Tralata vetuit	
362	haud	
365	Sic, vt	
366	cultus	
367	celatur	

372 horrificam	horriferam	tridentis	tridentis
373 duroque	nulloque	458 nouo	Noto
377 studiisq. odiisq.	studiis odiisq.	459 cum cessant	concessit
380 Restitit	Obstitit	461 ferebat.	getebat.
382 vitam	causam		tenebat.
384 magniq.	magnoq.	463 sui	suum
387 Venerisque	Veneris	466 Auximon	Aximom
394 Hæc pl.	Hæc pl.		Anximom
mouentis	mouenti	469 Esculea.	Asculea.
397 nullo qua.	nulloq. d	470 Deuetturque	Diueturq.
399 propiusq.	propiusve	472 nudatam com-	commisæ cu-
400 coëscit	coëscit	missæ	daram
402 Delmar.	Delmar. Sabel.	473 Luceriz	Luceriz
403 Fontibus h. v. Pontibus h. v.	im.	fortissima	Nuceriz
immenso	Pontibus im-		firmissima
	menso h. v	474 His sedeat ca-	His castris se-
	Montibus Gros.	stris	deat
404 spargit	spargit	475 subducta	seducta
406 Crustumiumq.	Crustiniumq.	479 pugna Domiti	Domitipugna
	Crustinumq.	481 campo	campis
iunctus	iuncto	491 nequicquam	nequicquam
Isapis	Isapis	492 Nam prior è	Namque prior
	Isapis	campis	camp.
407 Sennaq.	Sænaq.	495 fluuiis	fluuiisq.
	Cænaq.	407 illo,	illo,
	Sænaq.	502 Trans ripam	Transierunt vali-
	voluit	validi transierunt	di trans ripā
408 soluit	soluit	505 pondera	mœnia
409 fractasq. enol-	fractas dissol-	508 traxere	duxere
luit	uit	509 alra	ante
	fractas deuol-	510 recta ferrum	ferrum erecta
	uit	513 spes	pars
411 umbrasse	vibrasse	514 terenta	recepta
416 Non minor	Nec min.	515 ipse	esse
418 Non minor	Nec min.	519 ciui	est ciui
425 radensq.	rodensq.		cui sit
426 Culra	Tecta	521 ille	ipse
427 procutrit	petcutrit	græues	græuesq.
429 deuexasq. ex-	deuexas aspici-	522 petes	peram
cipit	aspicit	523 in med.	& med.
	deuexasq. as-	527 admixto	immixto
	picit	529 moturi	morituri
	deuexasq. acci-	530 cohortes	cæteras
433 antris.	vndis. [pit	534 populatibus	populantibus
436 repelleret	impelleret	539 perat	perit
437 elisa	excisa	541 Nec mag.	Hæc mag.
444 nec ram	non tum	parauit	parabac
445 populetur,	& populetur, &	542 in recta	vi recta Afem.
igni.	igne.	544 miranda	miranda
447 fauore	furore	553 Crassus victor	Crassus
456 tellus pulsa	pulsu tellus	554 Sparracus	Sparracus
		557 hæc iterum	hæc iterum

circa	circum	624 Epitamnus	Epidaureus
558 discas	dices	624 Huc	Hæc
	dicet		Hinc
	discas	627 Sason.	Sanfon.
	discant	631 sobole è	sobole ex
	discet		subole è
	discent	636 Pharios	Parthos.
560 ne vos	non vos		excute
	nec vos	637 nec Ph.	ne Ph.
561 senior,	melior,	638 vtraque	in vtraque
562 perducere li-	perducere, li-	641 Mætorica	Mætorida
ber,	ber	642 Et quid	Sed quid
564 cupis,	cupis,	nate	nora
565 parat.	parat.	641 feres	feres
569 Gallia	Gallica	645 At	Et
570 quod fug.	quos fug.	Larios	Latro
571 incerri magna	incerri magna	646 arua	arma
prof.	prof.	647 Macerumq.	Macedumq.
	incertaq. stig-	650 pacis,	segnis,
	na prof.	653 primo tor	tor primo
577 exactum	exhaustum	654 deicdis	depulsis
579 Angustaque	Angustamque	657 actum credens	credens actum
581 Phasidos	Phasidis	superesset	superaret
587 nusquam	nunquam	662 Obstruit	Obruit
588 timer,	timent,	666 Eryx	Arhos Sabel.
591 Heniochi	Emolchi	670 Tunc placuit	Complacuit
593 mollisq. So-	mollisq. So-	671 immensis	immersis
phene,	phenæ.	673 Constituisse	Constituisse
	mollisq. So-	675 super Helles-	Pontri super
	phenæ.	ponii	Helles
	mollisq. So-	677 deferret	differret
	phone.	678 multo	magno
595 Quod focero	Quid focero,	681 curis animam	animum curis
bellum,	bellum	682 spargatque per	peragatq.p.xq.
597 Nec	Non	xq. bellum.	bel.
599 matura	morura		bellumq.p.xq.
604 Nec redit	ponete		spargat.
repleta	Non redit	684 maris p. c.rates	rates p.c.maris
608 Appula	recepta	689 neu buc.	ne buc.
609 Brundisii	Apula	690 Neu tuba	Ne ruba
concedit	Brundisii		Nec turba
	conscendit		permonitos
	concessit		deducat
611 Creta profugos	profugos Creta		racias
613 Hanc	Hinc	693 taciti	classis pavidâ
actum	arcum	696 pavidâ classis	pendentes
614 æquora	æquore	697 pandentes	deducunt
615 claudit quæ	quæ claudit		Qua
	qua claudit	700 Quam	facis
618 Exciperet	Acciperet	705 lato	litora
lassaq.	laxasq.	706 cornua	quæ
	laxasq.	710 qua	Colchida

711 paratas	paratæ	81 non const.	nec const.
712 in littora	in littore	vsquam	vnquam
	ad littora	83 Tam	iam
717 Rapta	Rupra	non mal.	nec mal.
Subducta est m. subductaq. m.		85 Pontinas	Pomptinas
Argo,	Argo est,	95 admittus	admotus
722 fessi	fexi	101 omina fessa,	omina fausta,
726 toto	viçtor		omnia fausta
728 Desciuit	Celsauit	102 Non	Nec
	Deseruit	105 educta	producta
734 procul hoc vs	procul hoc, &	113 possent obistere	possint resistere
in	in	115 Saturnia	Saturni
	procul hinc, &	118 Vsque adeo	Hec adeo
	in	solus ferrum	ferrum solus
735 Abscondat	Abscondit	120 sed pars	& pars
736 seruetur	seruatur	124 nisi	sine
LIB. III.		facto	nostrò
2 tenuere	mouete	125 violata	violenta
3 fluctus:	portus:	127 Szua	Szua Scd.
7 dubios	medios	nouerunt	vouerunt
9 tum	tunc		mouerunt
15 Eumenidas	Eumenides	ptælia	funera Afæns.
vestris	nustis	128 neque	nec
17 laxantur	lassantur	133 Cæsar	ò Cæsar
23 Innuptis	En nupsit	His	Is
tepido	trepido	viçtor	duçtor
36 vestro	nostro	137 honor	bonus
31 nunquam tibi	tibi nunquam	139 non, si	si non
32 generum	genero	141 nondum	foribus non
33 Abscidiis	Abscidis	bus	dum
35 trepidi	tepidi	143 simulare	seuare
dilapsa	delapsa	tum	tunc
36 Dei	Dii		cum
minentur	minantur	150 auertant	auertat
37 malorum	laborum		auertat
38 Et, quid	Ecquid		auertent
41 demerserat	dimiserat	154 Tunc	Tum
	deniiserat	155 tunc	tum
45 malo	velo	156 intactus	nec motus
50 ferant	ferunt		non tactus
neque	nec	160 regi	regni
52 tunc	tum	167 Egetitur	Eruitur
54 vanos	varios Med.	169 totum Magni	Magni totum
58 alunt	alant	171 vites dat	dat vites
61 & med.	aut med.	174 Bæoti	Bæcil
68 superat	superant	175 Cadmeaque	Cadmea
70 annum	annem	177 Sicaniis	Sicanias
71 viçtor	duçtor	tunc	tum
72 trahens	trahit	178 Trachinius	Trachinus
73 in vib.	ad vrb.	184 dilecta	delecta
75 præmittere	promittere	arma	armis
76 potuit belli	belli potuit	185 Gnosiasque	Gnosiasque

	Gnosiosq.	276 hunc, nunc il-	huc, nunc il-
	Cnosiusq.	lum	luc,
187 Oricon	Orithon	277 torrens	terrens
190 Colchis, &c	Colchus &c	Mæonidos	Mæonidas
191 Er Pencei	Pencei	279 negat	negant
192 vomer profcin-	proscindit vo-	admittere	exmittere <i>Te-</i>
	mer		<i>reald.</i>
193 primo	primum	280 Sithoniz	Sidoniz
194 littote	gurgire		Essedones
197 tunc	rum	284 Memmoniiis	Mzoniiis
200 confuctus	assuctus	286 Perses	Xerxes
Cone	Chone	287 claffibus	cladibus
202 alluit	abluir	vnum	imnum
203 Myfiæque	Mefiæque	290 miftura	miffura
perfula	profufa	293 Marmaticas	Marmatidas
204 Idalis	Æolis	294 patet	dedit
207 eteclis	& rectis	296 femel	fimul
	ẽ rectis <i>Berf.</i>	299 rapido	rapido
	vel eteipis	302 fignataq.	faccrataq. <i>Med.</i>
		305 Pacifico	Pacifero
210 qua cul.	& qui cul.	306 Cecropiz	Cecropidæ
215 Damafcus,	Damafcos,	307 extremis	extremis
219 Certior	Gratior	309 Maffiliam	Maffiliam
222 contexere	contingere	309 Comprefa	Comprefa
227 extrenz	extremæ	327 fpargere	mittere
228 iufta	luxia	329 nobis hæc	hæc nobis
iam non	non iam	334 vt in	& in
232 impellit	impellere	335 quo ven.	qua ven.
234 vinci fe fallus	fe fallus ab	336 cum tanta vo-	ũ tanta vo-
ab otbe eft	æquore vinci	cent	cant
	eft.	338 Nec mom.	Non mom.
235 fontem	Pontum	339 A fed.	e fed.
	ponte <i>Berf.</i>	340 tralaras	translaras
239 coloratis	coronatis	343 pettingere	prætingere
240 viniq.	viniq.	345 auerfis	aduerfis
nunc cul.	non cul.	346 effofam	euerfam
244 Coactæ	Choactæ	348 carpere	corpora
246	Coactæ		attingere
249 Tunc	Tum	349 hic pop.	is pop.
Oloftas	Oreffas	350 gellit quod	quod gellit
	Oretas	351 capri matrum	matrum rapit
250 Carmanosq.	Carmanosq.	356 cum turbaro	conturbato
deuexus	defflexus	359 ad ax.	in ax.
	iam flexus	361 mun-te	numine
252 ibi	vbi	362 robora	robore
254 niff	ni	362 Occurant	Occurrunt
lapfo	flexo	366 rebellent.	rebellant.
256 rapido tollit	tollit rapido	368 Tunc mihi	Tunc &
edit	edit	tantum	terra
258 incertum,	incertum eft,	371 difceris	diceris
259 aquis,	aquæ.	374 Confpicit,	Concipit,
267 Baetros	Bæccos	376 paruum diffufio	patuo diffufum
270 Heniochi	Emolchi		378 tu-

378 ratisq.	cutis	475 Aurat.	Haud fac.
379 Confurgit	conscendit	484 incensa	accensa
381 Tunc	Tum	485 defesso	defenso
382 diuersos vasto	diuerso vastos	487 protedie	processie
384 perduxit ad	produxit ad	489 nunc	tunc
	produxit in		vottere
385 Longum	Summum	491 Incussus	Incussu
fontesq; &	fontes &		Pulsus
389 Extremumq;	Extremumque	498 coruscas	coruscis
nec ipso	neg. ipso	499 Nocturni	Nocturnis
393 virum	vnum	505 spatiosa	tenebrosa
400 conhexis	conuexis	506 ingentia	tigentia
404 factis feralibus	ditis altaribus	510 mari	viris
405 Omnis &	Omnisq.	520 Classi	Puppi;
arbor	arbor	521 maturinos	maturinus
407 Illis	Illic	523 posito	pulso
410 Fulgura	Fulmina	524 bello iacuit	iacuit bello
præbentibus	prælatibus <i>Bers.</i>	526 pubes;	puppes.
	ferentibus <i>al.</i>	531 æquore	æquora
411 tum	tunc	533 fronte	classe
417 timeant	meruant	542 tum	tunc
418 cavernas	latebras		verrunt;
421 Roboraq. am-	Robora com-	545 puppim	puppem
plexos	plexos	547 proris	tolliit
circumfluxisse	circumfulsisse	549 repugnat	repugnant
	circumfulsisse	551 tractus	curfus
422 cultu populi	populi cultu	552 hæc	hoc
423 deis	diis		terreglie
426 immisso	immenso	553 lacessere	capessere
	immerso <i>Bers.</i>	564 percussæ capta	percussa & ca-
427 priori	priore		pta
432 vetore	rdtpore	566 lecto	toro
433 librare	vibrare	571 aduersos	auersos
435 Effatur	Affatur	572 vndis	vnda
436 subuertere	submittere		vndam
438 pauore	timore		vndas
439 Superiorum &	Superumq; &	573 obducto con-	obducti con-
403 Tum primum	Tum primo		creto
445 gemuere	remuere	575 conferta	confetta <i>Saba.</i>
449 Et	Nec	577 Hauseruntq;	Auxeturq.
450 casum nemoris	casu nem	581 quodcumque	quodcumque
	casu est nem.	pondere	milite
457 hæc nul.	& nul.	583 Romana ratis	Romana ma-
463 Graio/ferro	ferro/Graio	vallata	nus vall.
464 neque enim	nec enim		vallata ratis
465 tenso	tensæ		Rom.
466 quiescit	quiescit;	584 dextrum lx-	lxuum dex-
469 ponderis	verberis	uumq.	trumq.
471 adiuta	adiuncta	586 Tagus	Lagus
475 armisq.	armis	aplustre	amplustre
477 missa	tela	591 spargitq.	spargitq.
478 Grauis	Gizcis	vulnera	vulnere

191	huc	hac	670	omni fulis	omnis fulis
	puppm	puppm			omni abfufis
	Telouis	Gelouis			omni effufis
198	Pila	Tela			Berf.
600	erumpere	irumpere	671	contortit	commisit
	puppm	puppm	672	hi	hic
601	immiffum	immemum		totum	totum
609	peftine	peftore		aplufre	amplufre
611	Inieftate	Iniaftate	673	Auulfasq.	Euulfasq.
		Inneftate		totat	rotat
612	nixu	nifu		exculfo	expulfo
616	procutit	procumbit		temige	milite
618	Iam clyp.	Ei clyp.	676	teli	telis
	cqdiut	conditus	677	Vulceribus	Vulnetibus
619	peftore	corpore		traxere	cepere
622	tum	tunc		vulgere	viscera
623	laffos	laffos	678	Oppreffere	Compreffere
624	quicunq.	ma- quicumq. ma-	679	cum roferit	contorferit
	nebat	nebant	683	at facil.	ac facil.
625	membris	netuis	685	flammas fup.	flammam fup.
626	puppm	puppm		vndæ	vndæ
729	At	Sed			superant vndæ
630	repleta	completa			flammas
	defedit	defcendit	686	setus	setox
631	contorto	cum torto	687	reclpit	repetit
	verice	verice	690	Qua	Quæ
632	difcedunt	defcendunt	692	idu	iaðu
634	illa	ille	693	Exercens	Exerfant
639	venis.	netuis.	694	fxuus	fxuum
642	dimiffa	demiffa	697	Phoceus	Cepheus
644	At tumld.	Et tumld.	700	Adductum	Abductu Sabel.
647	Dum nim.	Cdm nim.		fenferat	fenferit
648	Incumbit	Incubuit	701	cõpreffum pen.	cõpreffum pen.
	relinquit.	reliquit.		deduxerat	diduxerat
649	pondere	robore	702.	in vndas	ad vndas
654	fixete	feriete	703	ctedit dum	dum ctedit
		adfixere	710	excuffa	excuffæ
656	obtritit	obftetit	712	expulfi.	excuffis.
658	Dieftat	Deieftat	713	procumbunt	prorumpunt
	permiffus	vis- miffus per vis-			ptocutunt
	cefe	ceta			diffiliunt
659	remis	remi	714	membris fenfit	fenfit membris
		remos	719	ingentem	ingenila
	recedunt.	reducunt	720	defunctum	defectum
660	Difectum	Deiectum	722	miuit.	miuit.
	perfoffo	perculfo	725	pondere	peftore
663	ad aux.	in aux.	726	diuerfa vidæ	iam vidæ di-
664	ptenferent	ptenferent		iam	verfæ
		ptenferent	728	cellurus	ceffiffet
	alius	atdus	730	non mil.	iam mil.
666	turba	turma	732	ad puppm.	ad puppm.
668	A man.	Et man.			in puppm.
					fpiranteq.

734	spirantesq.	spirantes
	Distentis	Distensis
	roto	tento
735	subit,	sublit,
	vastæ	late
737	& iam	etiam
	languentia	labentia
743	Deis	Diis
	senilem	senile
746	vulnera	viscera
747	Semianimisq.	Semianimusq.
748	missi	merû
749	Polluerat	Polluerit
750	Præcipiti saltu.	Præcipiti saltu.
	lertum	& lertum

Præceptor & lertû
gaudens

751	Festinantem	Festinantq.
757	quantus.	quanti

LIBRO IIII.

2	nocentem,	noentum,
		tubentem
3	momenta	monumenta
		monimenta
11	leniq.	leniq.
13	lerta	Hyleida
17	minore	minori
18	leuat	locat
20	prendente	pendente
26	piguit	puclit
28	tum	cum
		dum
		tunc
30	præstant	perstant
33	tutam castris	totam castris
		castris tutam
39	sequoris	sequent
40	vacabat,	vacavit,
41	& fixo	infixo
42	stirpesq.	stipesq.
44	equitemq.	equitesq.
	succedere	subducere
45	producere	prodncere
		procedere
50	Pigro	Primo
57	delapsæ	dilapsæ
59	tunc	tum
60	refulst,	reluxit
64	sentit	sensit
66	fuscator	frustrator
67	impulerat	Inculerat
68	nubes	nubesque

72	iam	sunt
75	terram.	tetras.
76	pestis	spasæ
	largos	longos
77	fluente	raunt
78	extinguit	moriuntor
		extingunt
	fulgura	fulmina
	nimbus.	nimbis.
79	Hinc	Hic
85	tum	tunc
	è font.	ex font.
86	vias:	viam:
	tam largus al-	tunc largis alq
	ueus omnis	ueus amnis
87	campo	campis
90	Nec pec-	Nec pec-
91	oocultos / agros	oocultis / agria
100	at rec.	& rec.
101	Detulit,	Depulit,
102	equos,	aquas, Canter,
103	sentit	sensit
104	subiecta	subiecta
106	ima	vna
108	non quicquam	nec quicquam
109	ignes.	zstus.
110	parens	pater
112	Et tu	Vt tu
	impendas	infundas
119	emiseris	immiseris
116	Laxet rex	Laxetur
119	effunde	infunde
		dissolue
123	clatlor aër	raior aër
		clatior æther
132	puppim	poppam
	inducta	induta
133	superenatas	supereminet
		superemicat
137	trahet	transecta
139	timens	tenens
	ripi	rius
141	Ac	At
142	scisso	fisso
	ciuis	rius
145	diffusus	diffusus
148	Cæsar colles,	colles Cæsar,
151	ruens	furens
153	gelidosque à	gelidos à
158	cauæ	caua
160	posito	petito
165	Nec	Ne

172 Deprensus	Depressus
173 Rumpit	Rumpit
transcendete	transcurrete
177 propinquum:	propinquum
179 Nec	Non
agnouerat	agnosceret
	cognouerat
183 gemis?	times?
184 Nec	Non
185 ipse	esse
186 dat bellum.	dent bellum.
187 ferat: celsa:	ferant: celsa:
	ferant/celsa
189 Nunc	Huc
196 & miles castra	in castris miles
	& castris miles
permissus	permixtus
198 permixtus	permixtus
201 steterint	steterant
204 renouata	reuocata
207 ad pr.	in pr.
209 iunctosque	iunctos
219 at vob.	hac vob.
230 pugnabitis	pugnantibus
231 Sed	Et
232 Funera	Fœdera
242 ablinet	derinet
ita	ora
244 in nocte	nocte
	in nube
245 nostra	monstra
246 peçtora	corpora
251 Et scelorum &c.	<i>Hic versus in MS.</i>
	<i>tertio deinceps</i>
	<i>loco sequitur.</i>
254 Cæsar, quamuis	quauis, Cæsar,
255 neque	neq
aruis	armis
257 nec tantum est	tantum nec in
æ. gestum.	ægestum est.
259 pollata	spoliata
270 hostes	hostem
272 tendere	currere
274 non villo	iam nullo
constet	constat
sanguine	vulnere
275 iugulo	bello
276 iniussa	contemta
277 non	nec
278 Incumbet	Incumbens
279 hic feruor	ille furor
282 Substituic	Sustinuic

nox	mox
283 miscendæ mot-	miscendi Mar-
tis.	sis;
284 cadit	fugit
286 mobile	nobile
288 Abduxere	Adduxere
si confu-	sic conf.
289 manus.	manum.
tum	dum
291 attrinxit	abstringit
	adstringit
	attringit
	adstringit
	obtusaque
293 abstrusaque	
294 Nec	Non
296 ad ir.	& ir.
299 rectis	recti
301 nec	neque
303 Tunc	Sic
305 possent siccos	siccos possent
	siccos possit
311 immora	immunda
iacet,	manet,
omnis in hau-	haustus in om-
stus	nis
318 tenera? medul-	tenera? medul-
la	la
321 Dixis	Dixis Berol.
327 angustat	gustabat
328 dura	longa
329 fici,	tamen,
333 axe,	axem,
334 Qua	Quam
depressus	depressus
335 Auctor	Autor
342 omnia	omina
345 rapiendo	capiendo
346 sola causa	causa/ sola
	magna/causa
	non
348 nec	
351 morantur.	morantur.
357 des	da
frasis,	visis,
inermem	inermes
359 felicibus	feliciter
362 ne tecum	tecum ne
363 faciliæ Cæsar,	Cæsar faciliæ,
364 vsum	vsum
366 decurrit	percurrit
369 discurrere	decurrere
372 sibi poscit	suscipit
375 terra,	turba

377	Discite,	Dicite,	permittis	permixtis
378	perat,	petit,	rela	bella
384	Innocuusque	Innocuusque	499 conferta	constrata
385	portos	petitos		conferre
386	unquam	nunquam	493 Dei.	Dii.
388	vis	visu	494 summis	à summis
397	deductos	deductos	495 diuerso è lit.	diuerso lit.
398	onera	hominis		diuerso in lit.
	remisit,	remisi	496 quod	quid
399	fauor:	pauor	498 feito	bello
400	auctor,	actor,	503 Abscondit	Abscondit
404	ferit	ferit	laudi,	laudis,
405	excurrit	discurrit	505 timeatque	teneatque
		decutit	509 quo	quod
406	Curritum	Curritum	510 veniam	vitam
408	extrema ora,	extremis otis,	515 Emitrantque	Permittantque
411	proferit	protulit	518 Permissum est,	Permissum,
413	attonso	attonso	fati,	lecti,
415	aduersa	aduerso		mortis,
417	neque enim	nec enim	519 Dei	Dii
418	sed fir.	non fir.	520 sustulit	sustulit
427	Tunc	Tum		extulit
	declinibus	cedentibus	523 flexoque	flexo
433	vnde	or	524 subsistent,	subsitent,
435	crescat dam	dum crescat	525 mergere	vergere
438	Claudat	Claudat	528 tum Th.	cum Th.
439	Aut dam	At cum	535 Promissio	Permissio
		Ac dum	537 simul	manus
	attollat	attollit	538 manus	simul
442	presso rostro	nostro presso	540 ipse	ille
447	Impulit	Impedit	542 Ecquis	En quis
		Impetit		Et qui
448	innectere	adnectere	544 nec	non
451	laxar	laxe	548 vnix	imis
454	adducto	abducto Sabul.	548 Emicuit	Commicuit
459	tupes	raptus	553 missa	emissa
460	vorticis	vorticis	554 implerunt	complerunt
464	Circueunt	Circumeunt	557 minimisque	minimisque
	è lit.	è lit.	562 iugulis pr. ma-	iugulo pr. ma-
466	fetto	ferri	nom.	nus.
469	depressa	depressa		iugulos pr. ma-
472	arta	umbra		nus.
473	lucem dubiam,	dubiam lucem,	cum	sic
474	Tunc	Tum	563 incurrant	occurrunt
	pauentem	timentem		incurrunt
477	angusto in tēp.	angusto temp.	566 Non	Nec
482	speraueris	superaueris	568 despectam	despectant
		spumaueris	575 Percipient	Percipiunt
483	momentum	momenta	579 ne quis,	nec quis.
487	hinc abijt	omnis abijt	580 vix	morti
		omnis abijt	582 tunc	tum
489	Vt cum	Aut cum	aruis.	armis.

586 Clupeam,	oris.	703 campum miles	miles campum
	Clypeam,	705 Eripe	Erige
	Clipeam,	pugna	pugna
	Clepeam,	cum	dum
588 Bagrada	Bacrada	voluntas	voluptas
595 Nec	Non	706 preno,	preno &c
iusta	vasta	716 belli	rebus
596 ferox	ferax	717 Sit rebus f.	Sit f. suis belli,
597 non	nec	suis.	
598 Hoc quoque	Hoc quan-	719 incautus	incauto
tam	quam	716 Obliquansque	Obliquumque
600 defecta vig. re-	defeta vig. re-		Obliquusque
nouato	uocata	vanas	varias
604 Affuerunt,	Affuerant,	727 Effusa	Effusi
refumit	refumit	733 later campis.	campis, late.
606 Libyæ	Libyæ	decutere	discutere
609 Quauis	Quauis	741 conspecti	conspexit
613 perfudit	perfundit	743 Effusam	Effusas
616 infudit	infundit	aciem	acies
618 grauibas frustra	frustra grauibas	745 medios a. pro-	meros a. de-
nec	neque	iecit in agros,	iecit in ho-
627 atque	atque		stes,
639 cum fertet	confertet	748 Obstupuit	Obstupuit
644 Egerit	Egerit	750 Quippe vbi	Quippe ibi
647 steterit	condere		Quippe ibi
terra	terra	753 terens	tenens
650 terras	terra	spargitque	spargitque
651 Summittere	permittere	754 armis	actus
	promittere	755 arenis	horrentis
652 medium	medio	762 neque	nec
660 primum tenuit	tenuit primum	illis	vllis
669 Libyæ	Libyæ		vlli
671 regna,	regni,	763 profertur	perfertur
674 At	Et	hostem,	hostem,
iacer,	iacer,	765 emisit	immisit
675 Distinct	Destinat	771 steterunt	steterant
	Destinct,	sed	&c
exusta	exuta	776 & pon.	ac pon.
677 Autolopes	Antolopes	778 Ac, si	At si
	Et Dolopes	781 Constrictis	Constrictis
	Andolopes	782 tenentur.	tenentur.
	Aur Dolopes	783 dabit	dedit
678 tum con.	Autolopes	786 lapsum, & se.	lappus, se.
681 Mazas:	tunc con.	797 sperare	superare
682 Massylia	Mazas:	800 atce	atto
688 dabit	Massalia	801 dabat	dabat
692 regnum	parat	806 potentes	petentes.
697 captus	regum	807 ciuesque	& ciues
699 segni	raptus	816 secula,	seclera,
700 Cernit	cernit	821 nostri	nostri
munia	Segni	823 series,	acies,
	munia		

LIBRO V.

2 munia	numina	129 futuri	futura
11 externis	extremis	130 quid sp.	quæ sp.
16 excelsa	ē celsa	132 pressiq. Deum;	pressit dominū
19 cæcis	castris	134 Pytho	Pythou
18 Velosq.	Velos	138 Carmine	Carmine
39 Libya	Libyes	142 tum tor.	tunc tor.
41 signa	magna	150 Instinctam	Inuictam
42 Deis	Diis		Instructam
43 vobis	nobis	ment. fac.	fac. ment.
44 exhausto	exaeto	futore	fanore
50 honos	honor	151 falsa	faia
43 Massiliæq.	Massaliæq.	154 horrore	extore
54 Sadalem,	Sadalam,	157 sentit	sentit
	Salidam,	159 antit,	anito
	Cotim,	161 Tandem con-	Tandemq. ex-
58 Et tibi	En tibi	tetrita	tetrita
61 Permissum; sz.	Permissum est;	162 abducta	adducta
	sz.		obducta
64 Ereptum est, so.	Ereptum so.	167 Irupit	irumpit
69 multosq. ob.	multos ob.	170 ferens,	gerens,
71 semotus	submotus	Phœbeaque	Phœbeiaque
	sumotus		Phœbeia
76 Eminule	Emicuit	171 Ereptis	Ereptis
77 Tu quoque v. f.	Tu quanquam	174 solo	solum
deductus	v. f. ductus	175 Vteris, & si-	Vteris, & si-
Tu quoque v.	Tunc quoque	mulis,	mulos
	v. vnam	& sim.	ac sim.
79 premeret	premeret	flammas	flammasque
81 Pzan	Phœbus	176 Accipit	Accipit
85 ibi	vbi	178 premunt	premeret
88 terram	terra	180 Nititur	Nititur
90 profetre	conferte	186 Excipit	Excipit
	præferte	189 tam mag.	te mag.
91 Contactusque	Contactumque	190 tunc p.	tum p.
92 inbet	canit	192 tunc	tum
ipse	ille	196 vasta	in vasta
94 quæ	quem	197 obstruxit	extruxit.
96 connexa	conexa		obstruxit
	conuexa		obstrinxit
104 Vindicat	Vendicat	199 veri Pzan,	Pzan veri,
illie	vlli	200 suprema	subptima
107 sedem totas	sedem totas	206 furorū,	futoris,
	sedes notas	208 tunc	tum
110 sterilis	steriles	209 exclusaque	expulsaque
113 timpete	tenuere	211 ille	illa
114 negata	rogata	217 post fl.	per fl.
115 fruuntur	feruntur	212 tunc p.	tunc p.
121 Immotos	Immotas	223 Phœbi tripodas	tripodas Phœbi.
	Non motas	233 Rhamnus,	Rannus,
124 Deis	Diis	235 cursum mutan-	cursu nutanti-
128 Limine	Lumine	tibus	bis

337	Cæſ. remeabat	remeabat Cæſar	359	auctõribus	auctoribus
240	nam	iam	360	terre	terra
247	maiora	peiora	361	Inſidumque	Inſandumque
248	venditar	vindicat	362	ſtabunt	ſtabant
		vendicaz	363	ferire,	redire,
249	illo	illo	364	ſeu a	dura
250	è ſtab.	ex ſtab.	367	inuſito	& manco
241	Deſpiceret,	Reſpiceret,	368	pauet,	timet,
252	truncus mani-	manibus trun-	369	vicit	vincit
	bus,	cus,	370	præſtitit	præbuit
256	conſtringere	conſtringere		enſes.	enſem.
259	quippe ipſa	ſed quippe	372	eum diro	iam diri
264	Quolibet	Quod libet			eum diri
268	Rhodano,	Rhodanoque,	374	Brundiffium	Brundiffium
274	parum?	parum eſt?		hanc	hinc
278	duro liceat	liceat duro	375	Hydrus,	Hydrus,
279	galeam	glebam	376	Tarax,	Thorax,
293	ſciat	ſciat			Tarax,
294	ſperet,	ſiet,	377	Salapina	Salpina
301	demittere	dimittere			Scalpina
307	inſanda	neſanda		Sipus	Sippus
	Cæſar	cæſe			Sippus
310	hou Cæſ.	ò Cæſ.	379	Dalmatico	DelmaticoSalab.
322	tuit?	fuit?	380	creato	noſtro
323	laſſare	laſſere	388	voluit gladiis	gladiis voluit
326	fultus	fulei	397	primum	primo
328	ſequuntur	ſequantur	398	careat tantum	tantum careat
		ſequentur	399	faſtos	faſtis
331	Auferat,	Auſeret,	402	ſtammifera	ſtammigera
333	deſecta	deſpecta	406	Transcurrit:	Transferat:
334	noſtros	veſtros	407	Brundifi,	Brundifi,
335	curſus	chertus	409	viſum eſt rap.	viſum rap.
338	Non magis	Nũm magis	410	exiſſe	haſiſſe
	decreſceret	deſcenderet			exire
		decreuerit	419	furens	ferent
341	premit,	premet,		& Graia	Graiaque
343	paucis viuic	viuit paucis	420	è litt.	à litt.
		paucis viuet	423	perdimus	prodimus
344	noſtro ſub	ſub noſtro	434	ligata.	ligata.
349	relinquit,	reliquit,	439	nec per.	non per.
		relinquens,	440	larente ſonante	ſonante latetem
		relinquet,	441	ſcindit	ſindit
		relinquent,	447	Caſibus	Claiſibus
350	Nec	Non	448	Illinc	Illic
	tradit	trader	452	vires,	rabies,
	ſua	mea	456	diem	dies
352	Deiſ,	Diui,	459	ſuctuque	cuſuque
354	ſeſſis	viſtis	461	vidit iunctis	iunctis videt
		preſſis		conſiſtere	conſidere
		laſſis	462	Genuſus	Gencuſus
358	Tradite n. v.	Tradita n. v.		Apfus	Hapſus
	ignauis	ignauis	463	Apſo	Hapſo

465 Genusum	Genesum	573 Hesperias	Cori ferient
466 neuter	neutrum	574 Desperare	mare.
lassar,	laxar,	576 ne	Hesperiam
474 infauti	infesti	fit	Desperasse
475 propius	proptius	580 causa hæc est	nec
479 eum	tunc	iusta	fit
481 malorum,	laborum,		iusta hæc est
483 rapri/belli	belli / rapti		caussa
484 num	non		causa est hæc
498 videbat,	videbit,		iusta
Deis,	Diis,		iusta est hæc
ac	ac		causa
500 incautas	incertas	581 Vectorem	Victorem
reñebras,	latebras,	583 per rumpe	prorumpere
505 Parra	Parua	586 nec loni	non lon.
512 Transiluit,	Transiliit,	587 scuo dabitur	dabitur scuo
racite q.	racite est q.	588 nec	ne
513 primisque in.	primis in.	manum:	manus:
	primisque in.	589 rum	tunc
518 inuerfa	intersi	593 Quid	Quod
524 tepide	trepidæ	597 concita	congesta
527 casas.	casam.	600 crexerat	crexerit
528 tuta	tanta	602 concidar,	pareat,
531 tum	tunc	603 vicit	vincit
533 laxa iuuenis,	iuuenis laxa,	604 abstrusas	obstrusas
435 manibusque	manibusve	605 perfert	profert
536 Ne	Nec	608 cessasse	cessare
539 tum	tunc	609 iacuisse	iacuisse
545 Spectanteis	Spectanteisque	610 Crediderim:	Credideris:
547 Aut	Haud	615 Ah	Ha
medii	medio		A
550 nubem	nubes	616 illa	ille
552 qui pro.	quod pro.	617 vilo	illô
559 potius pelagus,	pelagus potius,	618 ex orbe	en orbe
560 satur,	satus,	620 Monstriferos	Mortiferos
566 fluctusque	fluctusque	622 Adiuvir, regno-	Adiuvir, & ro-
568 Tunc	Tum	que	gno
tepede	trepide	625 Tunc	Tum
569 paret	parat.		Nunc
Zephyros ne in.	Zephyros in.	astra,	astris,
	Zephyrus ne in.	628 pallore	squalore
Eutos,	Eurus,	629 accipit	excipit
	Austros,	630 currunt	current
570 puppim dubius	dubius puppim	631 dissilit	desilit
571 Nubibus,	Nubilus,	632 Tum	Tunc
& celo	è celi	tremunt,	tremunt,
573 Cori verrent	venient Cori in		fremunt, <i>Ascens.</i>
mare.	mare.	633 Insonuïr,	Intônuiïr,
	Cori venient	laborant.	laborat.
	mare.	636 Deis.	Diis.
	Cori veniunt	637 tanta	rantum
	mare.	640 è sum.	à sum.

643 qua parte celat arenam	quacunque celat arenas	742 iam totus 744 erit, 745 non pariete	eum totus erat, nec paterere
644 cumulos,	tumulos,	747 cadunt.	cadent.
647 puppim	puppem	749 Meque	Nosque
648 valet in flu- tus: vic.	valet in influxus vic.	749 nam me iam	iam me iam
649 venio.	ponto.	754 Eque tuo	Deque tuo
650 Sasona	Sanfona Soffona Salfona	miserum qua- tient	miserum qua- tiunt
651 pauent,	riment.		querent mise- rum
653 iam d.	tam d.		quatiant miserū
655 parua quem	paruaque in	757 Magni,	nostri,
660 fat	at iam	758 premant, 759 infirma	prement, firma
665 Nesciat	Nec sciet Nec sciāt Nesciet	761 Tandē ut vox proferre quere- las:	Tandem vix perferre loque- las:
672 mirabile	miserabile	764 sorte	forte
674 pertulit	protulit	frequenti,	gementi,
678 non tam	tam non	766 redē:	redē?
680 gemitusque	gemitusque	767 Socerum.	Socerum?
682 dure	dire	769 non nō olim	nos ne olim non olim
683 quz nos	qui nos		nos olim
684 Inuicis	Inuicis	vno?	vno.
693 prona	frua parua	770 Fulminibus	Fluminibus
695 tantum quid	quid tantum	771 pręstare	seruare
696 farum belli	belli farum	773 seruire	szuire
fauor iste, la- borque	summam belli labor iste, fauor- que	774 dum męsta	ad męsta
699 Nec esses?	Et esset?	777 Crudelis	Crudelem
702 patientibus	pereuntibus <i>Sabel</i>	778 sunt	sint
703 Hesperii	Hesperiz	781 feret tam	ferat iam
704 parumque	putoque	timebo.	timebo?
713 Effingunt	Efficiunt	782 belli,	bella,
714 tensas	densas	786 poterit	possit
716 Et turbata	Conturbata	787 relinquent	relinquunt
717 violentior	velocior	789 Quolibet	Quo licet
aër	Auster	791 Exiliit	Exiliit
723 duri discrimina	diri discrimine	793 tenere:	teneri:
724 tutum	tutis	795 Pręcipitantq.	Pręcipitatque
725 remoram	remota	802 portusque	portumque
729 quod	quo	reliquit	relinquit
733 morę, & t.	morę, t.	803 Hesperios	Hesperium
736 auctsi	aduersi	804 vadis	vadit
739 Non nunc, vita mihi	Mihi non vita nunc	805 fugis.	fugit.
		quz nox tibi	quz nox sibi nox quz sibi
		806 tum	tunc
		811 tacitas	rectas

vrente

tacitus
vrgente

LIBRO V-I.

- 3 Dei, cap. dehinc cap.
10 Testatus Testatur
numquam Latix nunquam
tiz se deesse deesse
2 sed clauso clauso sed
3 præcepit præcedit
præcessit
præuenit
limite litore
16 Taumantius Taumanticus
17 Ephyreaque Epimeaque
14 scopulisque vo- scopulisq. mo-
mentibus uentibus
scopulis remo-
uentibus
27 rapido rapido
29 Hinc Hinc
34 saxa signa
35 direpraque directaque
39 turrita que sum- turrita supremis
mis
40 recessu recessu
42 vasta que vasta que
45 illuc illinc
47 intermanet interiacet
intermeat
interminet
49 Deis Diis:
51 En Et
Ac
54 clausit claudit
tanti quanti
55 adiungere Se- aut iungere Sex-
ston ton
57 Ephyren Epirenem
58 flexus flexum
65 medix mediis
66 rapidum rapidum
69 vasto septas septas vasto
72 & ef. vt ef.
73 Ac Et
vendicat vendicet
78 iniussa que iniussa que
inulsa que
80 duces ducis
abstrahit abstulit
81 pabula gramina
82 obtruiuit attriuit

84 defessus
87 abruptis

- 88 tum
digerit
89 fluidæ
90 Nefis
91 nebulosis
95 atra
100 cadentum
101 Aucta
iacent
102 nam
vltra
109 surgentibus
112 morsu
114 queant
115 demittere
116 antehac
118 ruptis e. clau-
stris
123 impulsu vallo, impulsu valli,
impulsu valli,
126 Minuti Numici
Mintci
Minuci
Mimici
Mimiti
Muniel
127 regunt. cadunt.
129 è camp. in camp.
134 nimbusq. ferè & nimbus agens
135 Tum Tunc
immissæ emissæ
136 Tum Tunc
137 gemit vomit
139 iura rura
petebant. patebant.
145 ibi vbi
147 ad omne in omne
151 O famuli, &c. *Hic versus in qui-
busdam MSS.
desideratur.*
153 vos non
154 Non pudet, &c. Vos pudet, &c.
Non pudet, è
Nò pudet, haud
155 iuuenes, ô iuuenes,
160 confringite constringite
161 incurfu impulsu
retundite

subtruiuit

defensus

abrupit

obrupit

dum

dirigit

fluide

Nefus

à nebulosis

atrà

perentum

Acta

manent

dum

extra

turgentibus

foliis

queant

dimittere

ante hac

ante hoc

raptis è castris

impulsu valli,

impulsu valli,

Numici

Mintci

Minuci

Mimici

Mimiti

Muniel

cadunt.

in camp.

& nimbus agens

Tunc

emissæ

Tunc

vomit

rura

patebant.

vbi

in omne

*Hic versus in qui-**busdam MSS.**desideratur.*

non

Vos pudet, &c

Non pudet, è

Nò pudet, haud

ô iuuenes,

constringite

impulsu

retundite

rezundite	reconditè	273 totos	tutoa
164 Vincimus	Vicinus	275 tum	tunc
vindicet	vindicer	282 ipsa	illa
166 succedunt	succedunt	286 tremente	fremente
168 deprensa	depressa,	287 Circeæ subdu-	subducit. Circeæ
172 totæque	tantæque	cit	
179 strident	stridunt	291 emisit	immisit
	stridentque	agmen,	arma,
181 Admonere	Aquauere	292 obseptum	obfessum
184 Tunc	Tum	294 Enceladum sp.	Encelado sp.
compressus,	depressus,	Noro,	Norum,
	compreffus,	cum tota	sic tuta
186 crasso	casto		cum tuta
189 premis	petit		cum mota
200 Hunc	Aut	297 nube	nocte
201 Summoueat	Promoueat	299 mitti ciuilibus	dimitti ciuibus
202 pectora	pectore	301 tenuit	timuit
204 tot	in tot	ac	&c
208 Getulus densis	Sic Libycus densis	304 Cæsar	uictor
	Sic Libya fessis	305 pio.	suo.
212 facta	fixa	309 Marmaricas	Marmoricas
214 Gortynis	Cortinis		Marmaridas
216 læuum	læui	nudus pressisset	pressisset nudus
217 rumpit,	rupit,	310 placasset	placaret
226 de sang.	è sang.	311 Carone.	Caronis.
229 suppressum	suspenfum	313 Exire è mediis	Exire mediis
	supremum		Exire ex med.
dolorem,	furorem,		Exire & med.
230 ait,	iam	314 aduerso	auerso
ferrum:	bellum:	315 lacio	Lario
233 ponite	imponite	317 fui	suo
246 simularis	simulantis	diuerrere	deuerrere
237 recto	rectum	Magnum	Magnum
tenentem:	prementem:	318 Horati pa.	Hortati, pa.
	tremement:		Hortantur, pa.
244 putastis?	putatis?		Hortari, pa.
245 vobis minor	minor est vobis,	319 Ausoniam	Aimoniam
est,		320 reddam patriæ,	patriæ reddam,
246 effatus	est farus	videbit	iubebit
	affatur	323 aciem	acies.
248 hic	hoc	328 Ah	Ha
249 totæ fugerent	fugerent totæ		A
250 nam	non	ne quid bello	bello ne quid
251 dabat	dedit.	330 conuertit	conduxit
252 defectum	defessum		contendit
256 nudum	nudo	331 Candauia	Gandauia
261 non tu	nil tu	336 opponit	opposuit
263 repulsus	reuulsus	337 rapidique	rapidique
264 Intra claustra	Inter castra	337 aduersos	auersos
	Intra castra	Zephyros	Zephyrum
265 Euris	Austris	Iapyga	Iapida
270 laxat	lassat	340 maturato	marutino

præcidit	præcindit	Aleus,	Aleus,
346 vndis	proscindit	412 incumbens	Alous,
347 discessit	vnum	415 horam	incurrans
352 Pteleosque, & Dorion	discedit	416 palam. est. p.	iram
354 pharetris:	Teletisque, & Doridon	424 venturisque	palam. p.
359 rapuisset	fagittis:	425 Deli,	venturis
360 discessit	rupisset	Pythia	Deli,
365 Euenos	discedit		Phicia
	Pimeti:	426 Nec	Cynthia
	Fimenos	427 Ore	Non
	Euneus		Arc
	Euneos	431 Detestanda	Silua
367 Maliacas	Melliachas	Deis	Detestata
	Malliathos	432 Mouerat	Diis
368 Amphryfos	Amphrissus	436 licentia	Nonerit
370 ventos	vento	440 ibi	scientia
372 it	&	441 Deis	vbi
374 Asopos	Esopus	442 aduexerat	Diis,
Phœnixque	Penisque <i>Ald.</i>	447 vnquam	euexerat
Melasque.	Melaxque.	448 Auocat:	vsquam
376 Ttarelus	Tythareffus	449 Tunc	Aduocat:
381 paruerunt am-	patuere paludi-	450 soluat	Tum
nibus	bus	455 perficiunt,	soluant
382 Barbicio	Bebicio	464 Axibus	proficiunt,
	Bebrycio	465 hunc	Arcibus
	Brebicio	467 iisdem	tunc
	Bebaito	470 rursus	hislem
383 pressum	impressum	471 turbante	rursum
385 Et	Ac	puppimque	cessante
386 semiferos	magniferos	summisso	puppemque
387 Pelethroniis	Pelotroniis	478 Scythicæ,	summisso
effudit	effundit	480 Reppulit	Scythiæ,
388 Monyche	ô Moniche	481 coneuellit	Depulit
389 Oetæo	Ætæo	axem	percussam
	Eothoe	482 vergens	axes
	Etheo.	nisi titubauit	vrgens
	Oetheo	483 pertussum	nisi titubauit
390 Rhæce	Rhæce	484 Prospectumque	titubauit nifus
inuertetet	subuerteret	488 fouent	concuissum
	euerteret,	489 aruo	Perspectumque
393 Teque	Cumque	491 labor	fouet
395 Martis.	helli.	494 est,	antro
398 Exiluit:	Exuerit:	499 illis	pauor
frænosque	ferrumque	104 Infereretque	est?
401 Terrequim	Tyrrhenum	505 tantos	illie
402 Itonus	Ionos	depressa	Inferetque
	Ithonus	506 Donec, &c.	magnos
	Ionus		depressa
	Ionas		<i>Post hunc versum</i>
410 immisit	admisit		<i>in quib. sequitur</i>
	dumisit		<i>hic: Addidit</i>
			<i>exceptas Lunæ</i>

709 dedi, & laui dedi, laui
 710 Si quis, qui ve- Si quisquam no-
 stris stris
 717 noti modo nostri modo
 modo nostri
 718 merentur geruntur
 711 Exanimes Exanimesque
 713 & ruptas irruptas
 714 Ah Ha
 mortis munus munus mortis
 716 fati fati
 717 immotura innatum
 719 rumpit. rupit.
 731 agitis agitas
 732 iam vos ego ego vos iam
 at ego vos iam
 733 Stygiasque Stygiosque
 734 cultos, cunctis
 739 terræ / quæ re quæ te / terræ
 740 Ennea Ethnea
 743 ruptis tutis
 rotis *Bersf.*
 746 concussa excussa
 cernit creuit
 748 Indespecta Inspectata
 vobis qui qui vobis
 752 gelido tepido
 753 subrepens subrepsit
 756 repulsum est, repulsum,
 757 Erectumque Ereptumque
 simul femel
 ricu nictu *Bersf.*
 759 Iam Sed
 761 astricta stricta
 767 cantata canctata
 769 somnum senium
 771 tener. decer.
 discedit, discedat,
 772 duræque duræque
 778 Respexi, Aspexi,
 781 infernam æternam
 ruperunt rapuerunt
 arma quietem. secula pacem.
 786 Lustrales Instabiles
 789 fobolem. subolem.
 maior & maior
 799 Aternis chaly- Aterni chalybis
 bum bis
 799 Poscit Noscit
 810 abluat abluat
 814 aruis: Aruis:

815 ille ipse
 817 Libyamque Libyen
 818 Distribuit Distribuit
 819 nihil nil
 824 Tum Tunc
 825 venit vadit
 826 linquit liquit
 829 intra iniet

LIBRO VII.

1 vocabat, vacaret,
 3 currumque cursumque
 7 Magno Magni
 9 visus est visus
 13 fauentis, fauentum,
 14 ætate ætate
 16 quæcunque quacunque
 22 magni Magni
 omina omnia
 28 somnos populi, som. populis?
 populi somnos,
 32 fructum munus
 42 ferent, ferunt,
 43 edere odere
 45 turba turbæ
 47 pugna. mis. pugna mis.
 maxima vltima
 50 admouet admonet
 admoouet
 53 patiens soceri soceri patiens
 58 cum vobis vobis cum
 vertere perdere
 59 Propositum, Prop. est,
 64 tremit timuit
 68 te, Magne, Fortuna
 69 Fortuna te, Magne,
 73 Humani gene- Humano generi
 ris
 73 lente, lentum,
 tarde,
 74 à transf. te transf.
 77 sua tua
 80 quocunque ve- quocunque ve-
 lit lim
 82 quisquam quisque
 87 inquit, cunctis, cunctis, inquit,
 88 nil vl. non vl.
 91 tamen quidem
 93 subactum, coactum,
 94 violatæ Romanæ
 100 mortisque mortemque

VARIAE LECTIONES

104				180	volitare	volitare
102	His	his		181	pectora	vulnera
108	gladio	gladiis		183	tumultu	tumultus
109	malunt	maluit?		185	manebat	vocabat
114	Pugnatur.	Pugnetur.		186	trepidasse	trepidare
120	inuif. hac clade	inuif. clade		189	est fid.	in fid.
		inuif. hac cade		191	quid perdat,	nescit quid per-
122	fors	fors			nescit in	dat in
	feret	fert				q. perdat, nesciuit
129	ore	ore est		198	Aëra	Aëthera
130	Mortis venturæ	Mortis venturæ,			obfistete	obfidere
	est, f.	f.		199	Prospexitque	Perspexitque
		Et mors ventu-			lumen	ntimen
	fato.	letho.		200	Solis	Solus
137	finem,	fines,		204	Spektari è to.	Spektari to.
	villos	illos		207	nepotum	nepotes,
139	nisi	ni		210	cum bella le-	dum bella le-
	coribus	cautibus			gentur,	guntur,
141	Erigitur:	Exuitur:				dum b. gerentur,
143	aptat	arctat		214	radiatus	radiantis
		optat		215	perfundit	perfundit
145	rabidos	rapidos		216	Non tem.	Nec tem.
147	Et rubuit	Erubuit		217	cornus	cornu
148	recoxit	retorsit,		218	tum	tunc
149	ægida	ægide			bello.	belli,
150	Pallentæ	Pallanea		220	tradita	dedita
	fulmina	fulgura		221	Libyco	Libyæ
152	Fortuna	natura		226	sed pl.	& pl.
		ventura		228	ferro.	regno.
153	æther:	aër:		229	Illuc	Illic
154	fulmina	fulgura		232	Illic	Illuc
155	immesoïque	immesasque			celtras.	Celtras.
156	typhonas	Phitonas		244	Casuram & fa-	Casuram fati
		Siphonas			ti sensit	sensit
		Pythonas				Casuram & fatis
157	ingesto	iniecto				sensit
	fulgure	fulmine				Casuram fatis
158	Excussit	Exclussit				sensit
159	erepraque	erecta que				Casuram sensit
160	sulfure	fulgure				fati
162	Vixque reuulsa	<i>Hic versus cū duo-</i>		248	sperare	superare
	&c.	<i>bus sequentibus</i>		250	mundi,	regni,
		<i>in quibusdā non</i>		252	fatum	fata
		<i>reperitur.</i>			accessite	arcessite
165	discussa	disperfa		258	emerito	emeritos
172	nimione	nimioque			vos	nos
174	mergi	mersus		260	nocentem est.	nocentem.
176	Boëida	Boëida		261	flammis que	flamma que
178	galeisque	gladiisque		262	gladiosq. extol-	gladioque ex.
179	Defunctosq. pa-	Defunctos voli-			uite culpa.	culpas
	tres, & cun-	tare patres, &				gladioque ex.
	ctas san.	san.				

culpam.	gladiisque ex.	144	effundite	diffundite
	culpas.	145	fetri	belli
158 nihil	nil	151	sancire	sentire
170 delecta	dilecta	158	reducesque	reducere
171 moro	toro	159	Deciosque	Deciosve
180 triumphi.	triumphum.	163	compreſsum	compreſsum
181 minimo	nimio			compreſsum eſt
quisquam	quiſque		celi	cycli
181 Hesperia	his ſuperis	164	ſumus,	ſimul
186 quorum	quarum	167	at pl.	& pl.
189 fallar,	fallor,	173	domini	dominum
194 natantes.	ſwannanteis.	174	populum	populus
295 tela ruentes	bella ſurentes	179	Volueret	Volueret
	exde ſurentes		niſi	ni
300 populi	populus	185	concurrunt	procurrunt
licebit.	libebit.			concurrunt
301 Quone	Quove		motu	motus
302 permittitis	proſmittitis	186	Irarum:metus	Irarum metus
303 paratur.	parata eſt.		hos regni, ſpei	hos, regni ſpei
305 hoc poſitum	oppoſitum	190	Obruet,	Obruit,
309 Mors	Sors	193	teſte	teſte
310 victo r. hoſte.	vitum r. hoſte.	194	Laurentinosq.	Laurentinosque
313 in victos	inuiſtos	195	quod non	quo non
	& victos		niſi	ni
315 credit	credunt	196	queſtusque	queſtus
veſtra	noſtra		Senator.	Senatus.
317 Cum tenuit,	Conſequit,	197	carpiſt	carpit
318 Vos tamen hoc	Aſt ego vos		rerum	regum
	Vos autem hoc	198	Putria deſti-	Putrida deſti-
quisquam	quanuis		tuit: cr.	tuit: cr.
324 ſeu nullum	ſiue viliſum			Putria: deſtituit
	ſeu nullo			cr.
pignus,	peſtus,	400	naſcitur	naſcitur
325 imputet	impetat	401	Nec	Non
329 cuncta	plura		nec	non
331 Sumta viris: ce-	Sumta Ceresque	402	vincto	iuncto
leres	viris,	406	tanto in tem-	tanto temp.
	Sumta viris: ce-		pore	tanto in corpore
	leris	407	poſſet	poſſit
	Sumta, viri cele-	414	tremores	timores
	res	419	Oſtendat	Oſtendit
	Sumta virisque		quo	que
	Ceres	419	Daas	Dachas
				Dachos
				Dathas
				Dacas
capiunt	rapiunt			
333 nulla: permit-	nulla, permit-			
tunt	tuntque			
335 locaſſes,	locaſſet,	431	ſemper ſruas	ſeuas ſemper
336 in pr.	ad pr.	434	Ac,	Ha
340 timere	tenere		negatur,	vagatur,
342 prouectus	præuectus	440	legum	longum
	peruectus	446	rapiantur	rapiantur
345 dicam	dies	448	fulmina, exdes	fulgura, clades

449	petet	petit			possent,
	petet	petit	466	libuit	licuit
450	minanteis ?	minanteis	467	constrinxit:	constringit:
451	Cassius	Cassus ?		gelidusque	contraxit:
	feriet	feriat		gelidusque	gelidus
452	Abstulit	Impulit	468	Percussaque	Percussa
		Intulit			Cominota
454	dabit	dedit	469	parata	paterna
456	quantam	quantum	471	sensum	sensus
	terris / fas est.	fas est / tertis.		morti,	mortis,
461	diremti,	redeinti,			menti,
462	Inde manum	<i>Hi duo versus va-</i>	474	Cæsar tela	ductor bella
	spectant, vul-	<i>rid leguntur. In</i>	475	villa	illa
	tusque agno-	<i>quib. Quo sua</i>	476	conceptaque	concentaque
	scere quærit,	pila cadant,	477	tendit,	condit,
	Quo sua pila	aut quæ sibi	478	irrupit	irrupit
	cadant, aut	fata minentur,			& rumpit
	qua sibi fata	Inde manum	482	gemitus	fremitus
	minentur,	spectant, tem-	483	Oetæque	Offetæque
		pus quo no-		geminunt	fremunt
		scere possent..	485	innumerus	in numerum
		<i>In quib. Quam s.</i>	486	figere	affigere
		p. c. aut quam	487	omnia	omina
		s. f. minentur,	489	Sed	Et
		<i>In quibusd. In-</i>	490	odis	studiis
		de manus spe-	491	ducit.	duxit.
		ctant, vultus-	493	lunxerat	Duxerat
		que agnoscere			Vinxerat
		quærit. Quo	495	tenebat.	timebat,
		sua p. c. aut	498	catenas	cateruas
		qua s. f. mi-	499	tutoque	tutumque
		nentur,	500	arma	arma
		<i>In quib. Inde ma-</i>	501	Cæsare	sanguine
		num sp. tem-	504	vergens,	vertens,
		pus quo no-	505	deduxit	deduxit
		scere possunt,	510	Illic / miscet	Illinc, miscens
		Quo s. p. c. aut	512	saxa	tela
		quæ sibi fata		solute	sagittæ
		minantur, vel,	513	liquefactæ	liquefecere
		quæ sibi fata	514	soluto	soluti
		minentur,	516	aër:	æther:
		<i>Modi. Vnde ma-</i>	518	maculant cha-	chalybem ma-
		nus spectant,		lybem	culant
		vultusq. agno-	519	æther,	aër,
		scere possunt,	521	Tum	Tunc
		Quo sua p. c.	524	Immittit	Emittit
		& qua s. f. mi-			Emissit
		nentur,			Immisit
		<i>In quibusd. Vnde</i>		motis	motum
		manus spe-	523	timendi	tenendi
		ctent, vultus-	532	secura est	secura
		que agnoscere	535	potest.	valet.

337 fontes.	fortes.	607 Successor	soluentem
338 ossibus,	hostibus	613 te seruo	Succensor
340 Syrique	Seresque,	614 graueis	seruo te
343 populus Roma-	Romanus erit	615 Cum moriar	duci
nus erit.	populus.		Cum morior
ortus	orsus	616 pressere	Dum moriar
346 perfuderat	profuderat		texere
348 Non illic te-	Illic non regum	619 viscera vulnus	vertere
gum aux.	aux.	621 demisso	vulnera ferrum
	Non heic aux.	622 faucibus	dimissam
	regum	623 ictu,	in faucibus
349 rogare:	rogare:	623 cadunt:	ictus,
354 bellis liceat	liceat bellis	qui pectora te-	cadant:
355 Ah	Ha	lis	quis pectora tela
	Ac		vel telo
356 gessisti	gessisti		quis pectore tela
	gestasti		Mod
357 furoris	furorum,	624 Transmittant,	Transmittat, vel
	malorum	aur	Transmutet, vel
	furorūque,		Mod.
360 Inspicit	Conspicit	affixerit	defixerit
manent,	manant, hic aut	625 emissus	emissis
	tem versus in	628 Abcissum	Abcissum
	quib. postponi-	631 nullosque	nullos
	tur sequenti	633 sanguis ibi	sanguis vbi
362 presso	presso		ibi sanguis
363 bella	tela		sanguis tibi
368 veluti quatiens	quatiens veluti	640 totum m. pro-	toto m.p. xuo.
370 stimulet	stimulat	sternimur auu.	totum m. pro-
curres,	cursum,		sternitur x-
371 scelerum, & ex-	scelerum, exdes-		uum.
des	que	641 Vincitur	Vincimus
	scelerum est, ex-	seruiet	seruat
	des.	643 regnum	regno
374 subicit	subigit	pauide	pauidi
375 confundere	coniungere	num	non
379 qui sit,	quis sit,	647 transisse	traxisse
legum:	regum:	648 tota vix	tanta vix
384 legum:	regum:		vix tota
386 contextus	contentus	656 post se viuat	viuat post se
388 spes o	o spes	658 voluitque	voluitque
389 tanti generis	generis tanti	659 ait, S.	iam S.
392 istic	istinc	664 Obruat ?	Obruet ?
393 intentus	attentus		Obruit ?
394 culinen,	columen,		Obruis ?
reguntur	premuntur	666 fatur:	fatus:
395 Egressus	Ingressus,	671 Sed	Ac
398 comm. sta	non mi sta Sabel.	strato miles	miles strato
399 emiuit	emiuuit	674 Nequicquam	Nequicquam
602 Succubuit:	Succumbit:	Nec quicquam	Nec quicquam
604 ac ven.	& ven.	675 quoque	modo
605 versantem	voluentem	676 probatum	probatum est

	negarum	760	rapit. capit im-	petit. rapit om-
	negatum est		pia	nia
677	Tunc			rapit: capit in-
680	non fl.			hima
685	lento	761	somnos:	somnum:
690	Ac testare		vacuumque	stratumque
	peritet	764	somnique fu-	somnoq. fruen-
			rentes:	tes: <i>Canit.</i>
692	Pharioque à g.	765	pectore	pectora
	Pharioque in g.	768	putes	putem
	Phario quæ g.			putat
693	maxima pu-			putant
	gnæ.	769	infestumque	infestumque
694	Pompeii	770	superam	superum
697	Ostendet	771	meritis	miseris
698	istud	774	figuras:	figuram:
699	Prospectasse	775	cada uera	pericula
		778	vidit	radit
704	sub Phario	780	furere	fugeret
	patiere		aut cum desisset	aut cū desisset
707	veta			aut deseruisset
708	adoret.	782	vlerix	victrix
715	lento:	784	Et qu.	Hæu qu.
	præmittunt		pœnæ misero	misero pœnæ
716	se elad.	785	infestaque	ingestaque
719	fata		Tartara	corpora
	redite	791	fidentes	fidentes
720	aut vrb.			depressos
721	præstat		spectat	expectat
722	cumulo	792	numerat popu-	populos. nume-
726	vera? Magne		los	rat
734	dum conf.	793	iacentem	iacentes
735	ac M.	795	Et lustrare ocu-	Lustrare & cama-
			lis campos	pos oculis
736	Hoc foret			Sed lustrare oc-
739	nec			camp.
741	è gent.	801	hostes.	hostem.
744	præcedere	806	generi	generis
746	rapiantur	808	videat	ut videat
		810	An	Aut
	nec plura locu-		refert:	disert:
	tus	815	tuam	animam
749	cæcos		vocabit,	locabit,
	duces	816	eunt	erunt
751	volunt			sunt
754	implerunt	817	Non	Nec
755	expulit		iacebis.	lachebis.
		818	Fortunæ	Fortuna
756	Quodque leg.	820	Tu	Tum
757	putabunt,		gentes,	manes,
758	desponderit	822	Has trahe	Has bibe
				Abstrahe

823 Pharsalica	Pharsalia
825 Non	Nec
828 vrsi	vrsæ
obscæni	obscæne
	obscæna
830 sentit.	sentit.
831 castra	bella
834 Istis	Itis
nunquam	nusquam
se tanto	tanto se
837 arbor.	aebos.
840 lassis	laxis
844 Degustant	Degustantque
845 nimbi que	nimbusque
847 Thessalica	Thessalia
	Thessalix
quo tanto	quid tantum
851 surget	surgat
860 funem	puppem
861 arator	ataro,
864 permittere	committere
866 Ac	At
870 quid totum ab-	qui totum solui-
soluitis	tis
871 vnda	ora
Pachyni,	Pachinni,

LIBRO VIII. -

5 Implicitasque	Implicitas
7 venit,	ferit,
	redit,
8 summo, lapsus,	lapsus & summo,
9 pretium	facinus
10 tantæ	tantum
11 quantum	quantam
14 castra	ruta
16 Occursu	Occursum
18 Auctor	Actor
19 cunctis	cunctisque
20 orbem	vrbes
21 longi pœnas	pœnas longi
24 sentit	sentit
27 Deiectum	Deiectum
piger.	puder.
30 Affluit,	Affluar,
præuertit	præuertat
31 Dedecori est f.	Dedecori f.
32 parata?	suprema?
33 &c	ac
fluctibus	flaibus
38 Cilicium domi-	dominus Cili-
nus,	cum,

39 vector	rector
correpsit	correxerit
alunum.	alunum.
41 iubet,	iubet,
tum	tunc
	nunc
44 somnus:	somni:
46 currens	curris
47 fluctus,	fluctu,
nutantia	mutantia
48 vides	videns
	videt
49 fato	fato
audes.	audet.
53 luctus?	fletus?
54 times.	times?
55 Profiliuit,	Profiliuit,
57 Canitæ,	Canitiem,
vestes.	crines.
58 nox	vox
59 animam.	animum
61 decepta iacer.	depressa iacet.
	deiecta iacent.
63 propius famulæ	famulæ propius
64 fara	fatum
66 pectore	corpore
75 nec	neque
77 decerit,	disceret,
78 nunc	nam
81 adhuc	ab hac
86 correpta	correcta
90 duxit	iunxit
103 atque	ac
107 flectuntur	plectuntur
108 confundit	confudit
109 Tunc	Tum.
pleno iam	iam pleno
114 reuisant	reuisent
116 tibi s. magis	magis s. tibi
120 noto	notum
reparandū est l.	reparandum l.
factum.	bellum.
121 templorum	celorum
124 Accipe &c.	Hunc versum ple-
	vique libri non
	habent.
131 non paruo	paruo non
133 villa in littora	villo in littore
puppim	puppim
	villo in littore
	puppes
136 Materiam.	Materiem.

140 Regesque	Regemque	220 astricta	obstricta,
141 prastus	prastes	224 decurrere	discurrere
nam	nunc	227 rapidus	trepidus
143 meorum:	malorum:	229 Iam	Nam
148 solum:	locum:	231 Solusque è	Solusq. ex
athera	athere		Solus & è
153 populus: quam	vulgus: quam-	232 nec	nunc
vix	uis	235 obstricta	astrieta
155 Iam	Non	240 raptos	ruptos
	Vix	242 dominis	domini
tanto	roto	244 scopulos,	populos,
deuinxit	deuicit	246. Coo	Eoo
159 ad ig.	in ig.	248 Telinessidos	Themessidos
161 Pomp. in pect.	Pomp. pect.	249 Compensat me-	Côpêsat: medi-
164 iacentis.	iacentes.	dio pelagi. Pam.	pelago Pam.
	iacentem.	251 Phaeleis	Phaele
166 Proiecit	Deiecit		Phaele
168 secandi	sequenti	254 hinc	hic
171 ad huc	ad hoc	255 Dipfanta	Dipfanta
177 Surget,	Surgit,		Dipfanta
179 descendit	descendit		Dipfanta
181 tender	tendit		Dipfanta
183 perge	pergo	256 hoc	hinc
184 tangit	tangit		huc
Syrtim.	Syrtis.	259 Synedris	Sinedris
186 contra cui	cui contra		Celendris
189 pelago corloque	corlo pelagoque	260 mittitque rates,	mittit puppes,
191 tunc	tum	Selinus,	Silinis,
192 at ille	& ille		Selinis,
194 puppim	puppem		Salinis,
195 Alue	Alue		Selirus,
	Sacine		Silenis,
	Syria	261 coru	coetum
	Salinæ	265 nouis	meis
	Latinæ	266 aruis	atunis
asperat	asperet	269 Libyæ	Libyæ
197 aliterque	alrumque	ruinæ	carinæ
198 spectante	inspectante	270 plenis &	& plenis
199 non sic	nec sic	271 pulsum	presum
200 orbem,	axem,	leuiore	liuore
202 Ostendit terras	Offendit Titan	274 rueri	iuuare
Titan	terras	276 pendite regna	pandite signa
203 Emathia	Hamonia	277 Libyen,	Libyam,
204 primusque à l.	primus à l.	278 Quenam	Quem non
	primusque ab l.	279 proceres, ar.	vobis arc.
205 procerum	comitum	280 Expromam	Exponam
	currit	pondera	pondere
212 Qua	Quo	285 multusque in	multus in
214 securum à Cxf.	securum Cxf.	290 ingenti	ingentem
215 Nec	Ne	291 seducunt	educunt
217 mutare	motare	292 Et polus	Proh polus
218 nobis	vobis	293 nostro	nostrum

296 Nec	Non	vt	in
301 audentque	audent	393 ac yilia	ciuilis
in	ad	395 leuior,	melior,
302 pharetras.	sagittas.	pœna est,	pœna,
304 saturantur	fatiantur		pœnæ est,
306 sœuis	leuis	396 Nec	Non
	ferri	397 num	non
309 tellure	ab tellure	nobis	vobis.
315 nil	nihil	400 nefandi	nefandi.
316 pie	pium	401 nurus?	nurus
reuoluens	resoluens	402 villos	villis
319 ortu!	orbe!	hortet	audet
322 lætius	lectius	404 lassat	laxat
	leuius	tota.	vna
324 geras,	geram,	405 regum	fratrum.
tantâ e.gentem,	tantas e.gentes,	matres.	matrum.
326 Concurrent	Concurrant	407 Oedipodionias	Oedipodionidas
327 Crassum.	Crassos.		Oedipodionas
sensit	sensit	413 stimulara	stimulante
332 secundum	secunda	415 eeu.	seu
333 Emathiam	Emathia	debita	dedita.
334 reliquit	relinquit	420 quod	neque
337 Aduersosque	Auersosque	421 quod vobis	si vobis
338 foeos,	deos,	si nobis	si nobis
339 causa	causæ	422 incurrete	concurrere
obtenitur	ostenditur	425 Susa	Sulis
armis	atrimis?	426 iacerent.	iaceret.
342 auditum,	audito,	427 paci	pacis
355 Perdit	Perdet	428 Thessalia	Thessaliæ
nullos	nullosque	429 Vicit	vincit
358 sequentem?	sequente?	430 Cæsareis possim	Cæsarei possunt
361 aut	haud	g. triumphis.	g. triumphis.
362 genti est.	genti.	431 Non	Num
364 Martis	mortis	tibi, quâ primû.	tibi, cum pr.
366 Labitur,	Ibitur,	primum tibi cū	
368 Medica	Media	transibis	Ara-transibis ad a-
370 nulli superabi-	nullo superabi-	xem,	xem,
lis hosti est	tur hoste		transibit Aracæ,
372 cōscendet mon-	conscendit iuga	432 confixa	infixa
tis iuga	montia	433 Ingeret	Ingerat
374 vorticis	gurgitis	has vo.	ad vo.
375 perfusus	profusus	434 nudæ	& nudæ
376 Exiget	Exigit	435 cum	tunc
378 Haud	Aut	437 ducet,	ducis,
sequente	sequenti	439 ista	istas
382 vnquam	vsquam	442 proiecta	procreta
384 Et, q.f. velint,	Vt q.f. valent,	443 aruaque	aruaque
385 virorum est,	virorum,	450 ne iura	nec iura
387 vacutque, pha-	væuæque, pha-	451 speraueris	superaueris
retæ.	retæ.	454 spes	fortis
390 venisse	misisse	455 habet!	habet
391 toto	tanto	460 Hæc	hic

462 transfuso	transverso	551 laud	an
463 Calium	Canion	553 curru	vestus
465 terigit,	gratum	554 Inuectus,	In curru,
468 vno	tenuit,	560 negarat	negante
471 carbasa	vna	561 Magnus, &	Magnus &
475 domus:	sidera	562 longa	longum
478 vana	manus:	564 celsa	celsa
479 vixerat	vna	567 veter	verat
	vexerat	aduertere	appellere
	duxerat		auctere
481 iactauit	iactanti	568 nisi	ni
483 damnare	damnasse	575 cedit	cessit
485 laudata	laudanda		cecidit
487 terra	terrae	classenque	sociosque
489 pendere	prendere	579 metuic	tinnit
491 inuisa	iniusta	clades.	clades.
493 dum fa.	eum fa.	580 longeque	longoque
494 volet	vult	581 & in	sed in
498 neu te	neu nos	582 sed	tum
	nec te	surda	dura
500 piger,	puder,	584 iterumque	iterumque
505 vmbis.	armis.	586 non	num
506 fugit ora	sed & arma	puppm,	puppm,
509 omnia	omina	587 latebrisque	latebrasque
	agmina	588 à ter.	è ter.
514 nostra	vestra	590 Effudit,	Effundit,
516 Pharsalica	Pharsalia	591 Attonitoque	Attonitosque
520 parauit	parati	592 classis	puppis
	paratur	601 hæc	hoc
521 viscera	pectora	vacasset,	vacaret,
522 feruntur.	ferentur.	602 tam	quod
523 Té ne	Tú ne	fugasset?	fugasset
525 non cer.	num cer.	604 ciuile	crudele
526 refugo f.m. Ni-	refugi f. m. Ni-	611 alnum	aluim
lot	li?	612 eum stringere	tunc stringere
532 quæ	quem		constingere
536 letatur	letatus	615 præbere	præstare
537 insueto,	insolito,	617 Posset,	Possit,
iubere	licere	618 At	Sed
	libere	619 Perfodit,	Effodit,
538 Permittunt	Permittant	consensit	consentit
delectus	delectus	620 Despexitque	Respexitque
539 excurrit	exultat	628 Auctoremque	Auctoremque
	occurrit	quacunque	quocunque
541 gladiisque cari-	cladisque cari-	629 manum	manus
nant	nam	630 nullique	nullaque
	cladisq. ruinam	631 Deo.	Deo est.
545 vllus ne in cl.	nullus ne in cl.	vita:	vite:
	vllus ne cl.	635 amant.	ament.
547 seruare	præstare	637 seruum	seruam
548 præstare	præbere	638 nefas,	necem,
550 ruinam	ruina	640 aua	obuia

642 alii	inuia		Cyrenæ
quisquis	canti		Cyreni
644 prospiciens,	quidquid	Cypri	Cirene
649 nullis	proficiens,	717 Infaustus	Ponti
absterrita	multisque	720 ad lit.	Infausti
650 quod reg.	exterrita	724 nunc	in lit.
653 Vita digna fui?	quem reg.	727 effudit	nam
munere	vulnere	734 cantu tristi	infudit
655 aptate	aptare	ignem	tristi cantu
	artaie	735 ambiat	ignes
660 fui.	fui?	737 effundat	ambigat
accersere	arcellere	741 à munere	effundit
663 sonent,	sonant,		à funere.
	fouent <i>Sabel.</i>	742 à lit.	in funere
ferro,	ferum, <i>Sabel.</i>	745 membris	ab lit.
665 nihil	nil	746 Subducens,	flammis
667 ipso	illo	747 Pompeio	Subducit.
671 Colla quoque	Collaque in	748 violat	Pompei
673 non dum	nec dum	hospita	violet
674 abscissa	abscisa	752 fatur:	ultima
676 operæ / secundæ,	operis / secundi,	753 Peruolat	faturs
677 Pompeii	Pompeio		Præuolat.
678 ô sum.	proh sum.	754 dimouit	Euolat
679 verenda	verenda est	760 Ductor,	femouit
681 compressa	compressa		Victor,
682 Viuunt	viuit	761 nullo	Auctor,
686 Fortuna t. Ro-	Romanæ t. For-	763 auerte	nudo
mana	tuna	764 fas	aduertere
688 sceleri superesse	sceleris superes-	772 huius	ius
fidem.	se fidem.	773 reddere mortis	busto;
	superesse fidem	777 Magnus distil-	mortis reddere
	sceleri.	lat	distillar Mag-
689 raptoque	rætoque	779 promissa	nus
690 Adficcata	Exficcata		præmissa
693 sororis,	sorori,	781 Quam	permissa
694 seruetur	seruatur	crimine pœnâ,	Quid
695 extructo	obstructo	784 I modo	funere culpam,
monte	in monte	786 rapit,	Sis modo
702 illum	illo	788 restringit	capit,
703 vno	imo		restringit
704 immunes	immunem		restringit
706 Deorum,	inualorum,	789 tum	restringit
712 Pharias victor	victor Pharias	resectos	tunc
714 ne	non	790 arenam:	reuulso;
715 Cordus.	Codrus.	792 Inscriptis	arenas:
716 Idalio	Icario	799 est tumuli	Inscribit
Cinyrææ	Cynarææ	802 Magnò lapis?	tumuli est
	Cyrenææ		est Mag. lapis?
	Cyrinæi		Magni est lapis?
	Cynæxi	803 Arua	Rura
	Cigerci	804 terreus	hæremus

305	nilis Nili	Nili nullas	11	vero	puro
306	tam	iam	12	miratur,	miratus,
	facro	claro	15	Emathiz	Emathios
307	monimenta ^{que}	momenta ^{que}	20	mundi domi-	dominum mū-
315	Contentum	Conscitum		nūh facerent	di facerent
	patriæ multos	& multos patriæ			dominum fac.
		multos patriæ			mundi
317	vllis	illis	21	isset	esset
318	Fastorum	Fatorum	25	Excepit, pop.	Excepit, & pop.
	alia	arra	27	Nec	Non
319	& extructos	& structos	28	Nec	Nil
321	Depressum	Impressum	29	Ipse	Ille
323	fato,	fato est,		suas	fui:
328	retentus,	revento,	34	fugientia	fulgentia
331	accepimus	recepimus	35	victas	iunctas
336	petisti:	piastit:	36	Malean,	Maleamque, <i>hic</i>
338	excipe	accipe			<i>autem versus</i>
340	Inuisa	Inversa <i>Sabel.</i>			<i>cum sequens nō</i>
341	Quis sacris	Qui sacris			<i>est in quib.</i>
	vinam?	vinam?	39	præcludere	percludere
344	reuulsos	remissos	40	rapinas	ruinas
346	cum poscere	compescere	42	neque enim	nec enim
347	Austris,	astris,	43	Aufonio	Aufoniz
344	nimiis,	nimbis,	44	Testatur	Testaris
351	exustam	exaustam		Libye	Libyz
352	imbrifera	vimbrifera		magistro.	marito.
357	Aduertet?	Auertet?	45	Cum	Tum
	iubebit,	Auertat?	47	præceps	precibus
		iuuabit,	49	ille	illi
		libebit,	52	repulsus	recisus
		licebit,			reuulsus
360	est pro numine	es pro nomine	54	iusti	vsti
361	Fortuna iacens.	Fortuna, iacens.	56	gelidos	gelidosque
	augustius:	angustius	57	laceros	lacerosque
362	ab æq.	in æq.	59	cunctis	variis
363	negarunt,	negarant,		infundere	effundere
		negarent,	60	repida	trepida
364	fusco veneratur	fusco veneretur	64	Obtulit	Abstulit
		Tusco veneran-	67	nunquam	nusquam
		tur	69	aut vlla	anne vlla
	fulmen.	nomen.	70	toto pectore	toto in pectore
		numen.			tanto pect.
365	mansura	mensura	71	non imis	quia nominis
	sepulcri	sepulcris	73	Nunc tamen hic	Num tamē hinc
		futuriq			Hunc tamē hinc
368	mortisque	mortique.			Non tamē hinc
					recedit,
					remens
			75	refedit,	
			79	terens	
			83	Pelusia.	Pelusinaque <i>Hic</i>
					<i>autem versus</i>
					<i>in quib præpo-</i>
					<i>nitur</i> 78 mal.
					85 nam-

LIBRO IX.

5	aribus	aplibus <i>Sabel.</i>
6	Quodque patet	Quoque iacet
8	vite	vita
9	æternos	internos <i>Sabel.</i>

79 *mal* 81.

85	namque hæc	nam hæc	206	Nunc &	Et nunc
	reliquit	relinquit	208	victo,	leto,
87	fatalis	fatali	210	potuisses	potuisses
90	Cæsaribus	Cæsareis	213	Da	Fac
96	animos.	meos.	219	Cum	Tum
97	faciet	faciat		Tarch. in motu	Tarchon motus
104	vulnera	funera	222	pacare	placare
105	contusa	conculsa	223	Vadis in	Tendis in
109	obducit	obduxit			Tendis ad
111	complexa	compressa			Vadis ad
112	luctum.	luctus.	224	Iam pol.	In pel.
		stetum.		tum	tunc
114	exurgens	insurgens	226	regentem	Cætonem.
117	ratem	rates	227	Pompeii	Pompeius
118	moderatio	moderantior	229	prætulit	protulit
121	Aspexit	Vt vidit	232	erit finis,	finis erit,
122	medias	& medias		nec	non
130	rura	regna	241	honor:	honor:
131	Hospitii	Hospitiis		quem clades	clades quem
		Officiis	243	te, fara	tua fara
134	credens	credes		neque	nec
136	vulnera	funera	245	sparsit	spargit
	nostri	patris	249	Quo	Quod
137	vrbes	vrhem	252	Insiluit	Insiluit
138	sublimia	deformia	253	Actum &c.	<i>Hic versus cum</i>
141	Pharizæe	Pharizæe			<i>sequenti in qui-</i>
		Pharizæe			<i>busta, non legum-</i>
142	Distulerint,	Distulerat,			<i>tur.</i>
144	crimina	carmina	259	Quod	Quid
147	Effudit,	Effundit,		morietisque	morietisque
		Diffudit,		quod	quid
148	è sic.	ex sic.	261	vacante,	vaganti,
150	nunquam	nusquam			vagante,
154	Meotide	Meotide			vacantem,
155	euulsus	auulsus	262	rege	lege
157	sepulera:	sepulcri:	263	vestro potuit	potuit vestro
158	Fuoluam	Inuoluam			potuit nostro
159	lino	Nilo.	266	è dom.	ex dom.
161	Deis	Diis	269	vlla	nulla
163	tenebis	tenebit		putet	putat
164	gen. pop.	pop. gen.	276	libet?	libet?
165	in vndas.	ad vndas.	277	Magni coniux,	coniux Magni,
169	nulli	nullo	279	fecit	fecit
176	gesserat	fecerat	280	sciat	sciet
185	buceta	buxera	281	se mea	me sua
186	vmbram,	vmbras,	282	cede	clade
191	(inquit)	(dixit)	283	Ignauum	Ignauum
	multo	multum	285	effetas	effectas
192	non vlla	nulla	288	tum si.	at Phrygi
196	Quæque	Quodque		inceptat	ut crepat
202	clarum,	carum,			inceptet

290 Florigeri	Floriferi	367 Rettulie	Detulie
sparsi	facti	tyranno..	Eristheo.
293 Inculcata	Incunctata	370 Sed	Sub
295 serieque	seriemque	371 Catonis	Catoni
laborum.	malorum.	373 terra	terrarn
296 lassatur	luxatur	375 imber	imbris
299 Poenaque	Pœna est	ignes;	æstus:
de victis sola	deuictis sola	377 temperet	temperat
est,	est,	379 castra	signa
	deuictis solum	secutis	secuti
Catoni.	Catonem.	386 Libyen veniât,	Libyam veniât,
300 Libyci	Libycis		veniant Libyen.
301 sed iter	sed tunc	387 positum	oppositum
negabat	vetabat	389 perducere	producere
302 sperat	superat	390 Hi	li
303 primam	primum	sint	sunt
304 pelagi terræque	terræ pelagiæque	391 quæ	qui
311 plenior	planior	392 putant	putent
316 radios	radiis	395 primusque	primosque
319 propulsi	protulsi	405 potest	potes
323 illato	inlato	turbam	turbæ
	inalto		turma
324 Tum	Tunc	malorum,	laborum,
quarum	quorum	406 deceat	doceat
malo	velo	calentes	pauentes
328 suffixit	suffigit	408 Irreducemque	In reducemque
331 mari.	mari est.	409 sacrum paruo	paruo sacrum
332 celis	cellis	411 rerum Libye	Libye rerum
prementem:	frementem:	412 at si	aut si
333 ventis liber	liber ventis	413 Pars	Par
337 vna	ima	nec	neque
338 impactum bre-	impactis breui-	414 primis	quamvis
uius	bus	à Gad.	ab Gad.
	impactum bre-	415 flexu	flexo
	uius	416 Oceano	Oceani
	impactum est	417 abit	adit
	breuius		abis
seuit	sepe	419 discedit	distendit
340 vincit	vicit	420 Libycæ	Libyx
341 aruis	vndis		Libyx
342 iam	nam	423 rura	iura
345 secuta est,	secuta,	426 Et	Sed
348 pontus	portus		Sic
349 murmura	litora	Maurusia	Maurisæ
350 patrio quæ	patrio quod	428 citri	cedri
	patrioque è	vinbra.	vmbra.
356 venis:	ripis:	432 proiecta	porrecta
358 spoliatis	spoliatus	445 illic	illi
359 famam qui	qui famam	446 tellure	sentire
361 graues	gravis	447 nam lit.	nam in lit.
fuluo	flauo	448 excipit	accipit
germine	gramine	449 nocet.	nocens.

ortum	illum	505 me ne,	ne me,
450 Libye,	Libyæ,	506 putasti?	putasti?
scopulisque	scopulusque	508 pœnata	tu pœna es
repulsum	reulsum		pœna es tu
451 è turb.	se turb.	ista,	ista es,
455 At non imbriferam	Et non vmbri-feram	513 aut vibrans,	ut librans,
cum torto	contorto		vibrat,
456 In flexum plurima	Inflexus maxima vltima	516 donaria	alcantia
		519 est, nul.	& nul.
458 errantia	certantia	520 morumque	moremque
463 violentior	violentius	524 tepida Berenici	trepida prorempida
469 quia	quod		tepida Ptolemaida <i>Bers.</i>
471 quia	quod	525 extulit	abstulit
474 externa	extrema		attulit
475 delapsaque	dilapsaque	526 putria	putrida
477 demissa	dimissa	528 Sic	Hic
482 metuensque	timuitque		Hoc
rapi, constrinxit	inori, cōstringit	530 compellitur	complectitur
	rapi, perstringit	531 hūc esse locum,	hoc esse solum,
484 nixu	nisu	536 Carcinor	Carcinus
491 Effuditque	Effuditque	537 nec	non
mitanda	miseranda	539 in Arcton.	ad Arctos.
495 nouere	mouere	540 Te	Et
vix	viam	541 semper	summo
tota	nota	542 maris,	maris,
499 Incensusq. dies,	Exarsitque dies,		tibi,
	<i>ac desceps ad-</i>	544 miserat Eos,	miserat Eous,
	<i>dans sequentia:</i>	549 hortator	hortator
	tam mundi		otator
	spissior ignis,	556 ditecta	discreta
	tam plaga,	562 dura	& dura
	quam nullā	564 quem	quas
	Superi mor-	565 ē pecc.	de pecc.
	talibus vltra	568 sed longam dif-	sed longa? an
	A medio fe-	ferat	differat
	tere die, cal-		nec longa? an
	xatur, & hu-		diff.
	mor in No-		sed longa an au-
	tō omnis ab-		ferat
	it, manāt &c.		feu longa? an
501 quam vix ē pul.	qua vix pul.		diff.
	quam vix in	569 bono?	bonis?
	pul.	571 &c. nunquam	ut nunquam
502 Corripiens, patulum galex	Sustulit, & gal-		& nusquam
confudit	lex cōnexum	572 inferet	inferet
	infudit	574 facimus non	agimus nisi
	Sust. & gal. con-	nec	non
	uersum infu-	576 nec legit	ne elegit
504 tenens	ferens		

178 Est ne	Estque	673 Defenduntque	Defenditque
nisi	vbi	protenti	protentis
180 quocunque	quibdcunque	675 trepidum Pallas	Pallas trepidum
183 pauido	timido		Pallas trepidum
cadendum	cauendum	tremente	tremement
184 profatur:	profatus:	677 Lata	lacta
187 gerens,	gerit,	678 lunari	hamati
	regit,	679 spitalle	spirare
	tenent,	682 aduersi	auersi
190 Carpentove	Carpentoque	684 sic rapta	rapta sic
192 larices	laricis	fugit.	subit.
194 &	sed	685 pensabat	prensabat
195 vilo	illo	686 Aethera	Aera
197 Libyæq.	Libyæq.	scinderet	ascenderet
604 Tunc	Hunc		finderet
Deum.	Nunc <i>Mod.</i>	689 respiceret?	conspiceret?
605 nullam Superi	Deum es.	694 vagi	fair
613 Ne	Superi nullam	695 effugit	efficit
614 admissio	Non	vmbra?	vmbra.
	emisso	696 nulli	nullo
615 fat. dente	admixto	701 leuauit.	notauit.
617 Libyæ	fat. in dente	702 crassi g. veneni	crasso g. veneno
618 vndam.	Libyæ	704 Ipsa	illa
619 exundet	vndas.	706 pudor?	modus?
623 causa.	exudet	707 mercem.	merces.
625 calentem,	fama.	708 At non	Et non
632 Feminæ qui	cadentem,	709 Squamiferos	Squamigeros
	Feminæ cui	711 tractique	rectique
	solutæ,	713 pingitur	tingitur
634 subrectæ	surrectæ		ringitur
636 cunctis impune	cunctisque im-	716 Ammodyres	Hammodites
Medusa:	pune resoluit,	717 Scytale	phitalis
637 Quod	Quæis	719 surgens	vergens
638 recto se lum.	recto lum. vi-	Amphibæna:	Amphibæna:
vidit,	dit,		Amphiscena?
	vidit se lum. re-	721 Pareas:	Phareas:
	cto,		Parias:
639 dubitantia	morientia		Pharias:
646 Cerosque	Cercque	729 Pestiferos	Letiferos
	certosque	733 Nec vobis &c.	<i>Huc vobis in quib.</i>
	Cetusque		<i>non extas.</i>
647 cælo pelagoque	pelago cæloque	736 videns	videt
648 obducere	abducere	739 sensus dentis	dentis sensus
652 visus patiens	visum est patiens	743 Ebibit	Et bibit
654 Illa	Ipsa	circum	circa
656 Phlegæos.	Phlegæos	744 torrere	torquere
657 Erexit	Verterat in	747 non mæsti	mæsti non
658 è mæli.	in med.	748 quin	ne
664 fusio	cæso	749 totisque	torisque
668 Gorgonis	Gorgones	757 non &c	non sibi
auerso	aduerso	759 rumentes	rimentes
volatus:	meatu:	761 Cato:discere	Cato: dicere

764 fixo	discedere	833 leti	fati
765 arenis.	flexo	833 tutus	viuus
768 rupta	arenæ.	834 putaret	putauit
769 nudum est	rapta	835 recto	uirus
	nudum	837 Solpuga	torto
	est nudum		Salpiga
corpore vulnus.	vulnere pectus.		Scalpiga
772 Liquitur	Linguitur.		Salpyga
distillant	destillant.		Salpuga
773 Dissiluit	Dissoluit		Solipugia
774 toto de	de toto		Solipagna
777 textura	iunctura		Salpiuga <i>Voluer.</i>
778 abstrusum	obstrusum	840 Suspecta	Quis picta
781 fluunt.	fluit.	843 Expositi	Exposita
782 cadet,	cadit,		Expositiv
789 subit	subit	847 Quis ve	Quisque
790 Maris	Marci	848 arma:	arma:
torridus	perfidus	854 nil	nihil
795 tollente	pollente	855 Natura	Fortuna
	torrente	queror:	querar:
796 merfus:	mortis:	858 venenis.	veneno.
797 auctum.	actum.	861 orbem	oram
798 exundat	exultat	867 ista	istinc
799 tantos.	tantum	868 iacet	iacens
	tantum	quam	quæ
800 Curauitq;	Curauere		&
iam non	nec iam	870 hoc	hec
	non iam	cælum	cæli:
808 totis secf.	totis cf.		ietum:
812 his	iis	872 videntem.	calentem.
816 dolore	cruore	874 nunc	tunc
820 diro	duro	876 euoluimur	or-euoluimus or-
Sabinas	Sabras	bei	bem:
822 sterilis se	steriles è	877 ipsa est	ipsa
	sterili se	878 fati	fatis
823 immisit (iacu-	emisit (lac. v.	882 nuda	nudus
lû. vocat Afri-	A.) sefp.	884 fati:	miseris
ca) serpens:	immisit iacu-	vocatur	voçatus.
	lû, volat Afri-	888 al. in pectore	al. pectore
	ca f.	896 misti	mixtis
824 transactaque	traiectaque		mixti
	transacti	899 terram	terras
tempora	corpora	900 externæ	extremæ
825 ibi	vbi	903 in ortus	ad ortus
828 Murri	Muri	908 donatis	donatus
	Murris	909 contenta	contenta
	Mauri	913 Primum	Primo
	Maura	quas	quam
829 tela	membra	914 Expurgat	Expugnat
831 demittit	dimittit	917 coltos,	coltus,
	dimittit	919 sonat	sonans
832 miserabile	mirabile	thapfos,	thapfus,

	tapſos,	ne	non
	taxos,		neq
	taxus,	985 me teque	te meque
927 tum	tunc	986 damnabitur	damnabimur
928 nec dat	nec dant	987 vetuſtās,	potestas,
	ne dent	988 congeſtu	congeſti
929 aut	haud	989 turicremoi	turiferos
minimum	nimum	993 Phrygius,	Phrygiis,
931 fugit,	perit,	viroꝝ	tuorum
audit	exit	994 abſtruſo	obſtruſo
	audet	995 clariſſimus	cariffimus
933 Tunc	Tum	996 voꝝ priori	non, priore
934 & ſiccac	exſiccac	998 Reſtituam &c.	<i>Ante hunc ver-</i> <i>ſum in quib. his</i> <i>extat: Coſtituā</i>
935 Extractamque	Extinctamque		ſparſasacies, re-
936 ſuperauerit	ſuperauerat		plebo ruinas;
937 veneni.	venenum.		
938 leuior tandem	melior tandem		
	tandem leuior	1003 Pꝛouehitur,	Prouehitur,
942 illis	illic	relinquit.	reliquit.
	illi	1004 latante	laſſante
943 terram	terraꝝ	1007 ibi	vbi
redire.	reuerſi.	1008 incerto turba-	incertus turba-
		tas	to
944 nemorum rara	raraꝝ nemorum	1009 Accipit:	Perſpicit:
tollere	attollege	regnis	muris
945 culta	viſa	1015 Et, quod	Et quid
948 quieta	quietam	1016 terraꝝ pelagi-	belli pelagi-
950 clade	ſede	que	que
	exde	labores	laborem
953 legens	premeꝝ	1017 armis,	ardis,
in vnd.	ad vnd.	1019 Magnus qua-	quatreꝝ, Ma-
955 Eroas	heroas	rent	gnus
956 pelago	pelagi	1021 tecum	totum
abſtulit	attulit	percuſſum eſt	eſt, percuſſum
958 arcto	arctat	ſang.	ſang.
963 Rhætion,	Rhæteum,		percuſſum ſang.
964 exuſte	exhauſte	1022 Accipe	Suſcipe
memorable	venerabile	cruore:	labore:
967 Aſſaraci	Aſſarici	1025 crede	redde
968 laſſa	laxa	1026 valere	valere
	laſſa	1027 facili nobis	facili
969 etiam	& iam	quod	quod
970 ſcopulos ſilua-	ſiluas ſcopulos-		facili quod no-
que	que		bis
latentes	patentes	1028 depulſo	depulſoque
971 iudex ſederit	vindex ſedit in		pulſoque &c.
antro:	antro:	1030 famam	famæ
	iudex ſedit in	1040 putans	poſeſt
	antro:	1041 quam la.	quid la.
975 Xanthus	ſiccus	1042 generi ma-	mauult gene-
979 Herceas	Hecoreas	uult	ri
980 ſato	leto	reuulſum,	remiſſum,
982 ſacra. Cæſar	Cæſar ſacra		1044 Cal-

1044	Calcarat	Calcanit
1047	Huncenue	Hunc ò
1052	Tangeris	Angetis
1053	alii	aliis
1058	hene	bone
1061	te non passa	non te passa
	perhede	perhida
1062	audet,	audet,
1063	Acquisitque	Adquisitque
	simulati	simulato
1064	funesta	funeste
1069	Non	Hec
1073	fecimus aruis	inouimus armis
1077	hoc	toto
1078	vlla	vna
	duorum est.	duorum.
1081	vos me	vos met
		posse
1082	paratum	paratum est
1083	hospitium	hospitium est
1085	metui	credi
	poterat,	poterant,
1089	condite	credite
1091	iusto	victo
	tura	membra
		hulta
1093	vnam / vna.	vinam / vnam.
1098	Deis	Dus
1100	Affectus abs te	Effectus à te
		Affectus à te
1105	fletus	in fletus
	comitem,	comitum,
	querenti	loquenti

LIBRO X.

2	calcauit Cæsar	Cæsar calcauit
8	Nec	Nec
	haberet.	habebit.
		amaret.
		habebat.
9	fertur securus	securus fertur
	in vrb.	ad vrb.
14	tum	tunc
	timorem,	pauores,
15	vetusti	venusti
21	iacer: tertatum	iacet terrarum,
22	totum	tantum
25	sibi / si	si / sibi
	vnquam	nunquam
28	fines,	vites,
34	quod	per
35	pariter populos,	populos pariter,

38	obstitit	obfuit
46	Parthique	Parthisque
48	nunc	non
	Arcton	Arcto
50	cedamus	cedemus
	in	ad
53	Iam Pelusiaco	Iamq. Pelusina
58	Inculit	Impulit
59	Lario	lætu
61	Iliacisque	Iliadumque
63	illa	ipsa
69	Ptolemaïda	Prolemeïda
71	ignis	ignes
74	Thesalicæ	Thessaliæ
75	Admisit Vene-	Ad Venerem
	rem curis,	misit curas,
76	partus?	natos?
81	non sibi	ne sibi
84	Quem	Quam
85	est ò	est mi ò
87	eternum	externum
	depulsa	expulsa
	parentis,	parentis,
88	Si	Ni
	restituatur	restituit
89	Complector	Complectar
	tu gentibus	tangentibus
90	prima	sola
94	thalami	thalamos
	ipse	ille
95	Sit	Si
	amet:	amat:
96	nil	nihil
97	habere	inire
99	quantos ne	taurosne
	tumores	quantos ve
		timores
104	Nequicquam	Nec quicquam
106	iudice	Cæsare
107	parta	pacta
	emta est:	emta:
112	Extruat,	Extruer,
114	Nec	Non
118	vili	Nili
120	Et suffixa	Et suffecta
		Et suffulta
		At suffecta
		crebra
121	crebro	micant Tyrio,
123	micant Tyrio	succo
	succo	lentum in quib.
		autem aut hunc

	<i>vel sum hic repr-</i> <i>rius: Hic to-</i> <i>rus, Aſyrio</i> <i>cuius pars ma-</i> <i>xima ſueco</i>	auctisq̃ue 219 veterum quo	auctisq̃ue veterum eſt, quod quæ teſtes ſibi mihi
124 diu, virus	diu virus,	221 teſtis tibi	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
127 Tuna	Tunc	222 calidisq̃ue tate	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
128 diſtinxerat	diſtrinxerat	223 neque 226 nec 232 ne 235 adest:	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
129 ſtauos	fuluos	236 decliner Phœ-	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
130 nullas	nullis	bus,	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
131 aruis	yndis	237 poſſet?	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
135 lanugine	fuligine	238 parens	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
136 toris	illic	decurrere	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
137 fucata	fulcata	239 Zephyros	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
138 ſcep̄tris c. ſuis,	ſcep̄tro c. ſuo,	quoque	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
140 gerit,	tulir,	240 adſcripſit	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
141 perlucet	prælucent	241 aëre longa	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
142 compreſſum	compreſſum eſt	244 rumpentis	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
143 extenſo	expaſſo	245 Aſſidue / ſtatus.	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
144 ſectos	ſectosq̃ue	Aſſiduo / ſtatu	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
146 Nec	Ne	vel ſtatu.	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
149 ſic licet	ſcilicet	Aſſidueſt ſtatus.	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
150 quæſiſſe	preſiſſe	246 obice ponti	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
153 Sordidus	Sordibus	248 purent,	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
154 Aetrufcis	ex Tuſcis	248 hac	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
156 dedit,	gerit,	253 Per tac.	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
161 Excepere	Accepere	254 perſert.	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
164 ſertas	cetas	258 polumq̃ue	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
167 externa/terra:	externæ/terræ:	260 digerat	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
171 Martis Phariis	Phariis Martis	261 hoc	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
175 Linigerum	Lanigerum	262 ius	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
177 Deis,	Dus,	269 Et Ph.	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
181 ſi Cec.	ni Cec.	272 quos	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
186 Superisq̃ue	curisq̃ue	275 calentem.	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
187 Faſtibus	faſcibus	276 occaſum	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
189 malim	mallem	277 curruſ	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
190 laicantes,	latentis,	279 in ort.	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
193 Prodere,	Edere,	286 Qua	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
ad hoc	ab hoc	287 conſurgis	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
197 cælicolis	cælicolas	290 Curſus in	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
201 anni,	æui,	occaſum	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
204 Tethyn,	Tethym,	flexu	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
206 fulmina	flumina	& ort.	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
211 rapidos	rabidos	300 adſerre	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
212 Exerit, &	Excierit	301 Conceſſum	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
214 quæ cum	quem cu n	302 latè tibi	calidisq̃ue labe nec neque neu adit:
217 luſſus	luſſus		calidisq̃ue labe nec neque neu adit:

rapto	rapto	nubit
305 inrigat	vindicat	ducem
307 Indepl.	In pl.	& far.
308 Præcheris,	Proucheris,	ex nob.
310 tibi	tibi	credit
312 populis	populos	per te, & quod
313 Philæ.	Physe.	à pul.
314 Pontum,	Ponto,	tegente.
316 tantas	totas	opus
319 Ac	At	& reg.
321 fremunt	tremunt	ingentes facti
ac multo	ac multo in	ictus
	à nullo	spectare
322 inuictis	inuictis	iam par.
canescit	albescit	Superos
323 Abaton	Abatos	segnis
324 sentit	sentit	præbere
perculsa	perculsa	Et mox
326 Quod	Qui	non
328 negant:	negent:	parat
ut alta	& alta	mentis
	in alta	vbi fas
329 In con.	It con.	ibi maxima
stat molibus	iam molibus	vbi proxima
	stat molibus	Æra
receptis.	quietis.	placitum:
330 apertaque	opertaque	generi foceriq.
Memphis	Nymphis	iura
331 verat	tinet	419 Romanam
332 tuta	tanta	Romani
securi p. trahe-	securos p. tra-	420 Et nisi
bant	hebat	422 districta
334 tam sacra	sacra iam	426 confusa
	sacra iam	permissaque
	sacrata	427 ferri.
335 A se,	Ah se.	428 contenta
nil	nil	429 famulis
337 Dec	vimbre	430 Illam
furorem.	furorcs.	433 dilatus
338 viles	Pharias	435 calentem:
339 parat	paret	437 Nec
340 belli, & vin.	belli, vin.	iustos
347 ferire	feriret	439 Laturique
349 perferre	præferre	at
352 retento,	retentum,	440 Diffusus
	retrato,	446 rabidos
	retrato, <i>Bers.</i>	447 Non
355 prodita	perdita	448 Mulciber
357 dominæ thala-	thalamos do-	449 qui nuper
mos?	minæ?	451 sperare vetan-
nubet	nuplit	te,
		superare vetan-
		tem.

452	promisit	permisit	507	feliciter	felicibus
454	Obruitur	Obstruitur	509	Tunc	Hinc
456	spatium non	non solum			Cum
458	ceu	vel			Nunc
462	morti,	mortis,	513	excursus	& cursus
		matri,			incurfus
463	rela	arina	514	Cæsar a. adi-	Cæsar a. aditus ac
466	fuor,	suum,		tur &	vidit
468	tentare	tentasse			
471	neque	nec	515	permisit . nec	non fatum me-
473	Res minima	Æstimat		pœnas inde	riti pœnasque
		Æstimet			non mortē me-
	ponenda	hæc poneada			riti pœnasque
479	Inqued.	Iamq. d.			nunc fati me-
482	Nec fl.	Non fl.			riti pœnasque
483	diuisa	dinera	516	non qua	qua non
485	vicem	du cem	517	tabido	auido
490	cōstantia men-	fiducia men-			rapuit
	tis	ti		ferarum:	leonis:
491	tinctas	taetas	518	ceruix gladio	gladio ceruix
492	immitti	immittit	532	summo	nullo
	bella	vela			multo
495	summiq̃ue	summaeque	534	Molis	Selus
496	prope	quoque		exiguæ	exiguo
	æquore	æquora			exilio
497	Iamque	Hinc	536	subiti	subito
498	Incubuit	Incumbit	537	prætexunt	protexunt
	quæ	qua	539	vix	non
499	longis	crebris	540	nec	non
	ignem:	ignes:		aceruo	aceruis
500	Et clad.	Vt clad.	543	Optaret ne	Optaret ve
501	tecta	terga		respexit in ag-	respexerat ag-
502	ætherio	ærio		mine	mine
503	solo	toto			respexit sangui-
504	clausa paulum	paulum clausa			ne
505	auxilium popu-	auxilio popu-	544	Epidamæ	Epidaure
	pulos.	lum.			Epidaune
506	in somnos	in somnis			

INDEX

IN

LVCANVM.

ABATOS insula Nili
inaccessibilis ad
primum catarracten
10, 323

abscisum caput 7, 628

abducere, id est, auertere
6, 451

abducunt ossa cutem
4, 268

aben. extremo vrbis a-
maræ plenus abit visu
1, 508 abire in me-
dium 4, 491 abit in
vultus pestis 6, 96 abire
in feras discerptum. i.
discerpi à feris 7, 842
abit Orbis maior in
Asiam 9, 417 abeunt
montes in nubes 2,
626

ablueret tabo 6, 669

abnegare. i. denegare 3,
263

abroranus, herba nota,
quâ serpentes fugan-
tur 9, 921

abruptum. i. separatum
9, 308

abrupta viarum 10, 317

abscondere nefas 2, 735

abscondit fretum clas-
ses 3, 47

absolvere. i. culpâ solue-
re, liberare 7, 870 ab-
solvere civile bellum.
i. probare, non impro-
bare 2, 250

absterrere ardore. i. ab
ardore 5, 129

abstinere naues terrâ 9,
1010

absum. abest menti fauor
4, 399

Abstyrros, insula maris

Adriatici sub Illyrico
3, 120

Abydos opidum ad fau-
ces Hellespontis in Asia
2, 674. 6, 55

accerrere fata manu 4,
484

accipere. acceptum pro-
mo milite bellum 1,
392 accipere latè 2,
273 accipiunt bella
nocentem 2, 259 ac-
cipere in campum to-
tas habenas, de equo
2, 500 accipiam mor-
tem intrepidus 5, 658
accipere, contrarium
tussioni 7, 92 accipere
pœnas 8, 97 accipere
exemplum. i. sequi,
imitari 9, 179

Achæmeniz Suse, quali
Persicæ, ab Achæme-
nide tribu è quâ reges
Persarum, 2, 49 Achæ-
menii campi, Persici,
Persis 8, 224

achates, gemma versico-
loribus venulis di-
stincta 10, 115

Achelous Thessalix flu-
uius 6, 363

Acheron fluminis Infer-
nalis, eiusque portu-
tor Charon 3, 16

Achillas, præfectus mili-
tû Egyptiæ, designa-
tus occidendo Pom-
peio 8, 538 eum oc-
cidit, 618 caput eius
ad Ptolemæum deferret,
675 sollicitatur à Po-
thino in eadem Cæsa-
ris 10, 350 copias

cōtra Cæsarem rapta
ducit 398 & seqq.
eodem Cæsaris differt
in diem sequentem, &
cur 425 missos ad se
Cæsaris & Ptolemæi
nomine legatos occi-
dit 471 ab Arfinoë
interfici iussit 523
Achilles æquoreus, à ma-
tre Thetide deâ mari-
nâ 6, 350

Achoreus sacerdos Egy-
ptius, fautor Pompeii
apud Ptolemæum 8,
475 eum Cæsar per-
cutitur de astrolo-
giâ, antiquitatibus E-
gypti, & præcipuè de
ortu & cursu Nili 10,
173 & seqq. ille de
quæstis ad longum
responder 194 &
seqq.

acier cognome 1, 4 ar-
dentes, repercussione
Solis 2, 482 dubitæ 4,
389 effuse 4, 743
impulse 5, 717 testâ
fronte venientes 10,
438

aciem inferre 5, 498
proicere in agros 4,
745 effundere in ho-
stem 6, 292 campis
tollere 6, 633

aconitum, herba vene-
nosa, quam Cerberi
spumâ aspersam fabu-
lantur 4, 523

Actius Varus, vide Varus
actus. i. res gestæ 5, 659.
8, 807 in actus sub-
repsit 2, 390
X 3 actus

actus belli 9, 294
 actu rapido 9, 31
 lento 9, 472
 actum nihil cum quid
 agendum superest 2, 657
 acus Nilotis 10, 142
 ad hoc xui 10, 195
 adamas, lapis durissimus,
 ignis & ferri contem-
 tor 6, 801
 addere animis ignes 7,
 559
 adducere funem ancho-
 ra 3, 700
 addere latus montis, de
 fluctibus 6, 267
 ademptis rebus .i. inor-
 tuus 9, 205
 adesse .i. auxilio venire
 9, 911
 adest in praelia totus Cæ-
 sar 5, 742
 adferre nefas in castra .i.
 nefarii venire in mi-
 litiam 2, 98
 adhaeret gladius dextre
 4, 248
 adire ex æquo aliquem.
 .i. vt parem 8, 232
 aditus patet ad verum 6,
 616 adium habere
 fame 8, 74
 adiuuare ferrum suo pon-
 dere, ex ictu in telum
 procumbens 3, 725
 admittere gaudia 2, 373
 admittere .i. immiscere
 3, 0, 75
 admissum æquor, aut
 admissus fluuius 1,
 423
 admonere tument gasta-
 to sanguine fauces 4,
 241
 admonere horas morti
 7, 50
 adnotum .i. instans, pro-
 pinquum 4, 480
 adnotus Superis, de tau-
 ro mactando 7, 165
 adorare .i. supplicem ef-

fe, se dedere : formula
 6, 243
 Adria opidum à quo
 Adria, Adriace vnde,
 Adriacum mare .i. Ma-
 re Adriaticum, quod
 & Superum 2, 407,
 615, 625. 4, 404. 5,
 614
 aduersis rebus non defe-
 rendus is cui adha-
 rimus prosperus 8, 334
 aduersus ictus Solis 7,
 214
 aduertete terræ .i. appel-
 lere 8, 167
 aduertete .i. ad se trahere,
 inuitare 8, 857
 aduentu hospitis .i. nun-
 cio de aduentu hospi-
 tis 8, 472
 adytum, adyta, templo-
 rum, sepulcrorum, lo-
 corumque sacrorum
 recondita loca & se-
 cretiora 5, 859, 153.
 10, 23, 180 adyti
 penetrale 5, 146 adyti-
 tis dignæ voces 9, 65
 Aas Thessaliæ fluuius 6,
 361
 Agæ opidum masitimum
 Calix 3, 227
 Agæum mare, Agææ vn-
 de: mare quod Asiam
 à Græciâ dicimus 1,
 203. 5, 613 pro quo-
 cunque mari 2, 665
 ager moræ 7, 240 om-
 nibus venturiis 6, 424
 Agis Palladia .i. scutum
 vel lorica Palladis in
 qua caput Medusæ 7,
 569
 Agoceros .i. Capricor-
 nus, signum caeleste 9,
 337. 10, 213
 Agyptus Africa, seu, vt
 alii, Afix regio nota 2,
 587. 7, 710. 8, 501,
 546, 802. 9, 164.
 10, 4, 59, 359, 474

eius situs, munimenta
 & commoda 8, 444
 regio plana 2, 417 ob
 inundationē Nili nul-
 lis pluuiis indiget 8,
 829 eius infima ad
 ostium Pelusiacum 8,
 464
 Agyptia litora 9, 1005
 rura 10, 312 vada 8,
 540
 Agyptia fides 8, 624
 Agyptii Astæologæ peri-
 ti 1, 640 magis 6,
 449 eorum dii etiam
 Cææ & aues quædam
 10, 159 imò & ob-
 scura nonnulla 8,
 478 eorum structura
 & lux 10, 111 &
 seqq.
 Amus, mons Thraciæ,
 sed Lucano ferè sem-
 per pro monte Thes-
 salie 1, 630: 3, 197.
 5, 3. 6, 576. 7, 174,
 480. 10, 449 hinc
 Amonia, Amonia ter-
 ra, tellus, pro Thes-
 salia 3, 192. 6, 442. 7,
 858 Amonia silua 8,
 2 Amonius, pro Thes-
 salico 6, 394. 7, 825
 Amonides, pro, magis
 Thessaliæ: & Amon-
 iæ artes: quia multæ
 in Thessaliâ magæ aut
 veneficæ 6, 480, 486
 vide etiam Hamus.
 Aneas auctor gentis lu-
 liæ 9, 991.
 Aolide Thessaliæ populi
 6, 384
 Aolius tridens 2, 457
 Aolii saxi carcer .i.
 antrum regis vento-
 rum Aoli 5, 609 Aoli-
 a rabies .i. venti vel
 flatus impetuosi 9,
 454
 æquantes intenia turre,
 videlicet externæ ab
 obsiden-

obfidentibus extru-
ctæ 3, 456
æquare aliquem visu 1,
641
æquata membræ vulne-
ra 2, 177
æquatam ad pondera 4,
58
æquo Marte 3, 585 ex
æquo adire 8, 232
æquinoctialis circulus
vel linea 5, 2425
æquinoctium autumnale
8, 467. 10, 218,
227
æquinoctium vernū 4,
56
æquor notatum amore
.i. Leandri & Herus,
Helleſpontus 4, 56
æquorei metus, à ventis
9, 447
aër ater, ſpatium quod
inter terram & æthe-
rem 4, 74. 9, 5
aër imminens 7, 516 in-
ters ſedens 6, 649 mo-
tus caduere 7, 830
piger, non motus, con-
cluſus 6, 107
aër, pro odore 10, 167
aër violentior, ventus 5,
77
aër ſagittæ ſtridens 9,
827
aër ſtridulus elifus lituis
7, 475
aër, ultimâ productâ 1,
90
aëra pennæ ducere 9,
730
æris conſtandi inuentor
Ithonus 6, 405
æſtas altior 6, 335 æſtas
canduit 1, 214
æſtatem vmbra ſibi mi-
tigare .i. calores vm-
brâ vitare 10, 305
æſtus maris, & eius cau-
ſe quaſitæ 1, 410 &
ſeqq. ſidere lunari in-
creſcit 6, 479

æſtus maris reiectus car-
minibus magicis 6,
480
æſtus bimaris 8, 566
æſtus agens ſe declinibus
vndis .i. refluxus 4,
427
æſta commicans mare 5,
445
ætas edax 7, 397 impen-
ſa labori 2, 509, 568
ſirma 2, 631 puerilis
innocua 8, 450
ætas vincimur 7, 641
æterni Mæris, is qui in-
duruit & aſuevit hel-
lis 8, 223
æther ad austrum deue-
xus reſpectu noſtri
aut Romæ 3, 250
æther conſtrictus 4, 51
æther carens 7, 424
æther imus 9, 8
æther percuſus, Zona tor-
rida 9, 433
Æthiopes & Ethiopia
regio Africa ſupra Æ-
gyptum 8, 830. 9,
651. 10, 293
Æthiopes capillos ha-
beat ſarſum inflexos
& contortos 10, 131
cultores Iouis Aminon-
is 9, 517 nigri ob-
continuos calores 10,
221
Æthiopia ſub nullo Si-
gno Zodiaci poſita,
niſi quod Taſaris pro-
tenſo pede eam ſpe-
ctet 3, 253
Æna Siciliæ mons per-
petuo igne flagrans 1,
44. 5, 99. 6, 295.
10, 443 ignes non re-
ctæ ſurſum, ſed in la-
tus verſus Italiam eja-
culata, in malū omen
1, 545
æuum. xui leges 2, 82
ad hoc æui 10, 125
æuum annoſum 9,

359 perpetuum 7,
131
æui breue dædectus 2,
117 xui longi fama
9, 548 xui ſenium 4,
812
æuo languidus 1, 504
æuum longius ingentes
animos deſtruit 8, 27
æuum totum mundi .i.
æternitas, perpetuum
7, 640
æuum veniens in Or-
bem .i. futurum 7,
390
æuum agere 8, 243 da-
re .i. æternitatem 9,
980
ægites lapis ſonans, quia
concauus & alium in-
cluſum habere vile-
tutem nido aquilæ re-
peritur 6, 676
affectus enſesque ſuos
ſub iure Pothini ha-
bet 10, 95
affinis, conſiniſ, 3, 270
affixit Lycidam ynicus
3, 636
afflicte res 4, 796
affandi, ſubmitti ſuppli-
cem 7, 71
Afranius & Patreius pari
iure duces Pompeiani
in Hiſpaniâ 4, 4 co-
rum caſtra ſupet mon-
tem vicinū Illeſæ
4, 17 eius ſe dedit
pro exercitu ad Cæſa-
rem oratio 4, 338 &
ſeqq. vide etiam Pæ-
treus.
Africa tertia pars Orbis:
eius ſitus & deſcriptio
9, 411 & ſeqq. 9,
854, 874 vide etiam
Libya
Africa plena incommo-
dis & malis 9, 405
ſitiens, id eſt, ſicca &
calidiſſima 1, 368 ir-
rigatur & ſecundatur
X 4 Bo

- Boreâ nubes in meridiem cogente 3, 67
 elephantum terrâ 6,
 208 cui ferax animalium venenatorum 9,
 619 & seqq. in eâ maxime eclipses Lunæ 9,
 693
 Africa provincia sub regimine Actii Vari 4,
 666
 Afri mapalia in quibus habitant circumferre soliti 4, 684
 Africanum bellum Cæsaris cum Scipione 7,
 691
 Agamemnon, fratrem violator amoris 3, 286
 eius classis mille navium 3, 287
 Agaue Pentheum filium, aprum putans, dilaceravit: postea ad mentem rediens caput regis imposuit, dolens quod non plus posset filii sepelire 1, 574,
 6, 359. 7, 780
 agere ævum 8, 244. flagellis 6, 730 gemitus 7, 482 intentum paci 3, 53 Martem, bellum gerere 4, 2 otia 2, 295
 agere se 7, 524 tempora 7, 441 terrarum marique 1, 307
 agere in flexum 9, 456
 agere diem, de sole aut natura 7, 201
 agere sinus, de aqua 5, 620
 agit mecum rebus secundis fortuna 1, 310
 agit omnia præcepta fatum 6, 98
 agit se flumen 4, 588
 agit stimulis mortis 4, 517 studiis partis 4, 348
 acta res Neroni .i. in commodum Neronis 1, 45
 actum nihil cum quid agendum superest 2, 657
 agger gemens adiectus 6, 137
 aggeris struendi ex terrâ virgultisque, & latera trabibus compingendi ratio 3, 396
 agger subitus 1, 517
 agitare fata sua 8, 138
 agitare mentes serie laborum, item actu belli 9, 294, 295
 agitare pharetras 3, 185
 agitare discordia manes 6, 780
 agitar mens 6, 415
 agitare graviora metus 2, 225
 agmina longa serie hærentia 1, 492
 agmina rapere 3, 299.
 4, 717
 agmina servilia 2, 93
 agnoscere Superos .i. deorum favorem 4, 255
 agri depasti igne refoventur 9, 183
 agri emeritis dati 1, 344
 agri pressi, vallis inter montes 6, 343
 alex. copiarum militares 1, 440
 Alani Scytharum populi 8, 223. 10, 454
 Alba Larii urbs in monte Albano, ab Iulo siue Ascanio condita, unde Iliaca dicta 1, 198.
 5, 400. 9, 992 ad eam quotannis consules ibant ad peragendas ferias Latinas, ex instituto Nume 3, 82
 Albani lates 7, 394
 Albis Germaniæ fluvius 2, 52
 Alcides, Hercules 1, 527.
 4, 611. 6, 391. 9, 366
 alea fari 6, 7
 Alexander Magnus, felix prædo 10, 21. in Babylonem mortuus 10, 46
 Alexandriæ sepulchrum 8, 694. 9, 354.
 10, 19 misit in Æthiopiam qui indagarent fontes Nili, frustra 10, 272 ad Gangem magno vinei seculis ab Orbe est 3, 234
 eius exemplum periculosum mundo: inveniunt porro in eum Lucanus per digressionem 10, 25 & seqq.
 Alexandriæ sepulchra regum erant magnarum mokum 8, 695
 Alexandriæ Regis descriptio 10, 111 & seqq.
 aliena teris tempora 2, 351
 alii, & diversi, opposita 6, 78. 783
 alimentum, satis est fluviusque Ceresque iis qui bella gerunt 4, 381
 Allia fluvius non longe ab Urbe, ad quem caesi Romani à Gallis. unde dies illius cladis inter nefastos habitus 7, 409
 alligare tetras, circuire, continere de Oceano 10, 255
 alligare ripas amnem, intra ripas coercere 10, 226
 alligat torpor artus & animum 4, 290
 allocutio militaris ex aggere aut suggestu è cespitibus structo 5, 316
 alloquium, colloquium 10, 74
 Almo, fluvius non longe

gè Roma 1,600
 alnus, aquoso solo læta
 arbor, & nauibus fa-
 bricandis vſitata ve-
 teribus 3,442 alnus,
 pro nauī 2,427 &
 paſſim, pro trabe aut
 ſublica pontis 2,486.
 4,402

Alueus Theſſalus, cuius
 filii Orus & Ephialtes
 gigantes montes alium
 alii imponentes cœ-
 lum ſubuertere vo-
 luerunt 6,410

Alpheus Elidis fluius,
 per ſubterraneos me-
 tus creditus in Sici-
 liam venire, & Are-
 thuſe miſceri, 3,177

Alpis, Alpes, montes Ita-
 liam à Gallis & Ger-
 mania diſterminantes
 1,183, 302, 304,
 481, 688. 2,429,
 535, 630. 3,299

Alpium tremor 1,553
 Alpes (i. niues Al-
 pium) reſolutæ 1,219

alta mens 6,228 alta
 nocte 6,570

altè inferere, animo aut
 menti 9,572

altum, mare 8,36

altum, intimum 8,690

altus cruor 1,319

Amanus, mons Ciliciz
 3,244

amare in vicem 1,61

Amasif Agypti rex, quo
 regnante xx millia vr-
 bium in Agypto fuiſ-
 ſe perhibentur. 9,155

ambire, circuire 10,40

ambire pectore, cir-
 cumplicti 8,67

ambitionis furor cæcus
 & inanis 10,147, 156

ambicioſa fames 4,376

Ambracia ora, Ambra-
 cius ſinus ad Ambra-
 ciam opidum in Epi-

ro 5,652
 amburbale ſacrificium
 1,593

amentare habenâ iacu-
 lum 6,221

amicos miſeros nemo fa-
 cile eligit 8,535

ammon, ælytes, ſerpentis ge-
 nus ærenis concolor 9,
 716

Ammônis Iouis templū
 in regione Cyrenaicâ,
 locis ærenoiſis, vnde
 Syrticus Ammon 10,
 38 eius ſitus & ritus
 9,511 & ſeqq. pro
 Cyrenaicâ regione 3,
 292. 4, 673

annes ſuſſum aſti arte
 magicâ 6,473

annis per ſe mari non
 cognitus, qui in ma-
 ius ſumenq incidit 6,
 371

annis violenti vorticis
 8,374

anoliti onus humeris 5,
 335

anomum, frutex Aſſy-
 riz, cuius uvam uſu
 vnguentorum 10,
 168

amores belli ciuilis 2,
 325

amor, coitus. amorī
 quoque iuſto reſtitit
 robur 2,379

amores populi 3,54

amor, ſtimulus maiori-
 bus ardens rupit amor
 leges 4,157

amor ſacer Orbis, con-
 cordia 4,191

amoris coniugalis po-
 tentia 5,727

amor artibus magicis
 conciliatus 6,451,
 460

amor fluxit in præcor-
 dia 6,460

amphithena, ſerpens
 vtrinque caput ha-

bens, vt diſtingui ne-
 queat eius pars ante-
 rior 9,719

Amphiffa, Phocidis vrbs
 3,172

Amphitryoniades, Her-
 cules 9,644

Amphryſos fluius Theſ-
 ſaliz, ad cuius ripas
 armenta Admeti regis
 Apollo paſcit 6,368

amplexus. iunctosque
 amplexibus actus Se-
 parat enſe 4,209 in

amplexus tendere ef-
 fuſas palmas 4,176

ampliare Orbem 3,276

Amyclas nauta à Cæſare
 adigitur tentare trans-
 ſtructionem in Ita-
 liam, eſſi diſſuadens;
 ſed fruſtra 5,519 &
 ſeqq.

Anauiros, Theſſaliz flu-
 uius, nullas auras aut
 nebulas exhalans 6,
 370

anceps vario ſanore 2,
 448 ſucceſſibus 4,
 390 futuris caſibus 9,
 582 ancipites caſus 4,
 771 ancipites animi
 9,46

Anchiſe thalami, ſilua in
 quâ Anchiſes cum Ve-
 nere coiuuit 9,971

ancilia Numæ de cœlo
 delata aut delapſa 9,
 478 ea geſtantes per
 Vrhem Salii, qui de Pa-
 tribus eligebantur 1,
 603. 9,479 ea vento
 fortaiſſe aliunde dela-
 ta 9,480

Ancon, Ancona, Piceni
 vrbs & portus 2,402

ancoram adducere 3,
 700

Andi, Andes, Galliz ad
 Ligerim populus 1,
 438

anfractus opacus 4,160

X 5 maria

maris 5, 416
 angere animum curis 2, 681
 angustare 4, 327. 5, 232
 angustū tempus 4, 477
 anhelare rabiem Typhōnis, de monte sulphureum vaporem emittebat 6, 92
 anima. cum morte lentā luctans 3, 578 diuisa, corpore duplici vulnere transacto 3, 591 potens 8, 762
 animæ discursus diuersa in membra meatibus 3, 640 animæ (vitæ) dalecdine capi 9, 393 animæ singultus 8, 683
 animam seruare sub vndis 3, 697 trahere 3, 578 colligere in artus 3, 623 egerere 3, 718 morti credere 3, 751 arctare, & claudere 4, 370. 8, 59 producere 4, 796 expellere 7, 622 continere 8, 616
 animæ omnium hominum eodem abeunt 7, 815 vel beatorum colliguntur in orbem æternos 9, 9 animarum immortalitas credita Druidibus 1, 454 animæ capaces mortis 1, 461
 animus. ferr 1, 67 alligatus 4, 290 ingens in extrema fata 7, 679 est 9, 389
 animi tumultus 7, 779
 animum angere curis 2, 681 confirmare 4, 249
 animi faciles morti 4, 506 degeneres versant peiora 6, 417 truces sua pectora pulsant 7, 128 ancipites 9, 46
 animis sensus nihil est à

morte relictum 3, 39
 animis ignes addere 7, 519
 animis fatisque suis dignum 8, 347
 animos dare 2, 570 magnos gestare 4, 285 robore complere 5, 412 ingentes præstare 8, 266 memores habere 9, 96 incendere virtute 9, 407 mollis turba hos animos! 8, 544
 animalium figuris sensus mentis expressi ante inuentas literas 3, 223
 animalia morfu aut veneno noxia magis viuā & mortua vsui 6, 486
 Anio Latii fluius in Tiberim labens 1, 582
 annales Latii, Romani 3, 309
 Annibal 1, 331, 305. 4, 790. 8, 286 iussit Paulū Æmilium eos. sepeliri 7, 799
 annonæ eugæ habenda in primis ei qui fauorem plebis quaerit 3, 55
 annus, menses annuæ 9, 437
 annus magnus 3, 70
 annus exhaustus 5, 44
 anni leger, rēpora 9, 875
 annum fleuere agricolæ 3, 452
 anni cuncta mouentes 6, 21
 anni per coss. distincti 4, 379
 anni à consule nomen habentes, pro tempore libertatis 7, 441
 anni vergentes, & in senium vergentes 1, 129. 2, 105 anni robusti 8, 282
 anni extremi cardinis 7,

381 fracti 8, 476
 annos perdere 4, 482
 annos debentia fata 6, 530
 annis omnibus, vnquam 7, 388
 annosum æuum 9, 359
 Antæus Terræ filius, tyrannus in Africā Tingitanā, hospitum capitula postibus affigens 2, 164 gigas magnæ proceritatis 4, 593 viribus defectus contactu terræ resiciebatur 4, 598, 604 eius domicilium, cibus, exercitium 4, 601 & seqq. eius cum Hercule lucta 4, 612 & seqq. fursum eleuatus comprimitur 4, 645 & seqq.
 Antæi regna, locus in Tingitanā; nisi sit ipsum opidum Tingi. ab Antæi conditum 4, 592, 655
 ante dare pœnas scele- rum faciendorum 2, 75
 antennæ suffigere vela 9, 328
 Antipodes 9, 878
 antiquus imagine, maiorum imaginibus nobilis 7, 357
 Antonii oratoris (qui calamitates futuras prædixerat) caput in mensam epulantis Marii illatum 2, 122
 C. Antonius M. frater obfessus classe Pompeii in ora Illyrici, fame premitur 4, 408
 M. Antonius (qui post Triumuir) Vrbe cum Q. Cassio pulsus, ad Cæsarem se confert 1, 266 cum parte copiarū Brundisii relictus, à Cæsare

- Cæsare sæpe euocatus 5, 478 Brundisio
 soluit 5, 703 Nym-
 phæum appellat 5,
 720 Cleopatæ amore
 incensus 10, 70
 Anubis Ægyptiorum deus
 canino capite pictus
 8, 832
 anxius. venturis 7, 20 ad
 euentum 8, 192
 Auxuris accens, Tarracina
 Campaniæ opidum 3,
 84
 aperire, ostentare 10,
 148
 apertus orbis gentibus,
 deductis præfidiis 1,
 465
 apes dispersæ ad aluearia
 reuocantur tinnitu æ-
 ris 9, 285
 apex in summo Flaminis
 piseo, virga lanata 1,
 604
 Apidanos fluius Thessa-
 liæ 6, 373
 Apis, deus Ægyptiorum
 (qui & Osiris) maritus
 Isis (quæ & Luna) re-
 præsentabatur boue:
 qui certos annos cum
 vixisset, in puteum de-
 mergebatur; aliusque
 in eius locum substi-
 tuebatur 8, 479. 9,
 160
 apuliste ornamentum
 nauis aut, ut putant, qui-
 dam, reme clauis 3,
 586, 672
 Apollo 1, 64 Pythonia
 draconem matri suæ
 Latonæ puerperæ à
 Iunone custodem ap-
 positum sagittis con-
 ficit 5, 79 armen-
 ta regis Adinæci pa-
 uit ad amnem An-
 phryson 6, 368 vide
 etiam Phæbus. Titan.
 Pæan.
 Aponus fluius in agro
 Patuino, à quo bal-
 nea Aponi 7, 193
 Appenninus mons altissi-
 mus 2, 396 eius situs,
 Ruinina, &c. 2, 399
 & seqq. olim ad Pelo-
 rum vsque Siciliæ fe-
 protendens 2, 436. 3,
 63
 Appia via transit per pa-
 ludes Pontinas 3, 85
 Appius euentum belli
 ciuilibis exploraturus
 consulit oraculum Del-
 phicum 5, 68 quod
 responderet: Nihil ad te
 hoc Romæ bellum:
 Euboræ cellam obti-
 nebis 5, 194 ille hoc
 male intelligit, mori-
 turus in Cælia Euboræ
 5, 224 & seqq.
 Appulia, Appula regna,
 regio Italiæ ad mare
 Superum fertilis 2,
 608. 5, 403. 9, 183
 Apulus Macedoniæ flu-
 uius 5, 462
 aptare fratrum habes-
 nas 7, 143
 aptus terris, & nauibus
 8, 122
 aqua facilius putrescit
 quam aër 6, 93
 aquæ, pro fluminibus
 10, 228
 aquæ inertes, stagnantes
 6, 107
 aquæ tute, portus 9,
 1007
 aquarum dominus, Mer-
 curius planeta 10,
 214
 aquarum subterranea-
 rum fontes & scaturi-
 gines 4, 299 & seqq.
 aquas trahere 7, 822
 ducere 10, 252 aquæ
 ieiunia 4, 332
 Aquarius, Signum cæle-
 1, 653. 9, 537
 aquilæ pullos suos noni-
 ter exclusos, si visui ra-
 dios solis pati possint,
 retinent: si minus, ni-
 do exturbant 9, 202
 in aquilarum nido la-
 pis reperiunt (aëres) in
 vsu magicos 6, 676
 aquila signum prima-
 rium legionis Roma-
 næ 1, 7, 244. 3, 330
 aquilæ, pro ipsius legio-
 nibus 1, 339, 477. 5,
 238. 6, 139
 Aquilo, ventus Septem-
 trionalis (vnde & Scy-
 thicus) 2, 51. 4, 457,
 584. 5, 417, 603,
 720 Aquilones venti
 sicci 4, 10 Aquilo Eu-
 ropæ seteniaræ, Africæ
 plauias conciliat 9,
 423
 Aquilo extremus, pro re-
 gionibus Septentrio-
 nalibus 2, 51
 Arabia, Arabes, regio &
 populi Asiæ inter Si-
 num Persicum & Ma-
 re Rubrum 2, 590. 4,
 64. 7, 514. 10, 291;
 312
 Arabum beata gens,
 Arabiæ Felicis inco-
 læ, cultores Iouis Am-
 monis 9, 517
 Arabum quidam, quo-
 rum regio intra Tro-
 picum Cancræ & æ-
 quinoctialem, auxilio
 venientes Pompeio, ut
 amphiscii mirati cis
 Tropici vmbra nun-
 quam sinistras ire 3,
 247
 Arabes sub regibus 7,
 442
 Arabum portus 8, 854
 Arabum volucer serpens
 6, 677
 aræ è cespite 9, 988 aræ
 sacrorum feralium 3,
 404

404 aris dignus, dignus qui pro deo colatur 9,601

Arar, & Araris, Gallie fl. Lugduni in Rhodanū illabens 1,434.6,476 per se lenis, præcepit actus arte magicā 6,476

aratro cessās solū 3,451
aratro à vaccā & tauro tracto designatus locus condendæ urbis 7,430

Araxes Armeniæ fluvius 1,19.7,188.8,431

arboris medulla 4,318
arbores, malus & antennæ navis 9,332

arbusculū palmarū 3,216
arca plebei funeris, lectus vel sandapila yllis 8,376

Arcadia Peloponnesi regio 3,178

Aras, pro Mercurio 9,661

arcanum ferale 6,440

arcana eurarum 8,279

arcana Ditis 6,514

arcana dare, aperire 9,554

arctare animam 4,370

arctarunt naues mare, præ multitudinem 9,35

Arcticius polus 1,53

Arctophylax, Bootes 8,180

Arctos, Vrsa sidus ad Polum Septentrionalem; gemina, maior & minor 1,458.2,586.4,70.8,175.9,539.10,48,220 hinc Arctos, Arctoum frigus, Arctox gentes, terra, partes, pruinæ; Arctoi fines, Arctoa arua, Arctous orbis; pro, Septentrione & regionibus ac gentibus Septentrionalibus 1,

302,482,534.34
74.5,268,343.6,
661.8,363.9,422
10,250

Arctos populis Australibus mergi aliquando videtur 3,251

Arctoum bellum, Gallicum 3,89

Arctoum latus Imperii, expositū gentibus Septentrionalibus 3,424

arctus. in arctum se cogere 2,613

arcus celestis 4,80

arcus exstructi spoliis hostilibus, triumphales 8,819

arcum soluere 7,515

ardea altiis cuolans tempestatis nota 5,554

ardua fides, in rebus arduis 8,282

area belli 6,60 area stabilis navalibus bellis 3,513

arenæ munera, amphitheatrū 4,708

arenuagus 9,941

argenti confandi ratio in Thessaliâ reperta 6,404

Argo prima navis 1,193

puppe inter Symplegades elisâ euasit 2,715

Argolicus tyrannus, Euristheus 9,367

Argos opidum Achaiæ 7,452 olim etiam in Thessaliâ urbs 6,356

pro totâ Graciâ 10,60

argumentum, indicium 8,869

Argus oculus à Mercurio occisus 9,664

Argus quidam à Tyrreno creco in pugna

Massiliensi telo. exsus

3,723 eius pater senex eo viso iugulum sibi confodit, & in mare insilit 3,726

Aricia ex stadia distans ab urbe Româ: cui vicinum nemus Dianæ Scythicæ (cuius simulacrum eò delatum) sacrum 3,86.6,74

Aries, Signum celeste, quod cum ingreditur Sol, incipit Ver: dicitur autem respicere sidera, quia pingitur reclinato capite 4,57.9,534

aries, machina bellica impellendis muris ex trabe capite ferreo munita 1,384.3,490.6,35.200.8,377

Arii Scythiæ populi Lucano 3,281

Arimaspi, Scythiæ vnoeula gens, auro comas circumligans, ut quæ aurum ex arenis colligat 3,281.7,756

Ariminū Flaminæ opidum, claustrum Iralix, à Cæsare occupatum 1,231.2,53

Arisbe Troadis urbs 3,204

arma. in arma furens 2,

439 arma retentare 2,514 dare 3,315

inuenit arma furor 3,

671 arma feralia 2,

260,374 arma non priuata 2,533 in arma

ducere 9,227 arma sua tradere patribus 5,350

arma sequi 7,372 mis-

scere, confingere 8,

421 pati & ferre

comminus 10,438

arma è cælo delapsa prodigii loco aliquando

habita, cum vento

aliunde

aliunde fortasse delata
sunt 9, 475
arma. nullum furor egit
in arma 2, 254
arma relicta à militibus
missionem obtinentibus
4, 382. 5, 326
armorum curæ 3, 53. 5,
504 quies 2, 651
armorum damnum est,
nisi rebellent qui vin-
ci potuerunt 3, 366
armis prodesse 3, 317
armis nullis accedere,
neutras partes sequi 8,
531
armis utri 4, 578
armato omnia dat qui
iusta negat 1, 348
armatura levis 7, 508
armamenta nauium 9,
329
ars pelagi, naualis 3, 660
artis opem vicere me-
tus 5, 645 artis erat
capere ense rotare 8,
673
Arsacides, &c, Arsacidae,
reges Parthiorum &
Parthi, ab Arsace orti
1, 108. 8, 218, 233,
307, 409. 10, 51
Arsinoë Ptolemæi soror
iunior elabatur ad ho-
stes Cæsaris, & præfi-
citur rebus Ægyptiis
10, 521 Achillam oc-
cidi iubet 523 Gany-
medem copiis præficit
531
artus omnis 6, 754
artus alligari 4, 290 ad-
stricti 8, 67
Armenia, Armenii, Asie
regio & gens 2, 594,
639. 3, 245. 7, 281,
542
Armenii arcus 8, 221
Armenium iugum, Par-
thicum 9, 237
Aruerni, Aquitanorum po-
puli, à Troianis origi-

IN LYCANVM.
di 1, 427
arundo, sagitta 6, 214. 9,
827
ab Arundine dulces suc-
ci, saccharum 3, 237
Aruns Ercusculus, aruspex
1, 585 eius sacrifici-
um 1, 608 & seqq.
aruspicina 6, 427
aruspiciū monita de fu-
turo bello ciuili, &
aruspicine ritus 1,
584 & seqq.
arustum attonsum 4, 413
arua manus poscentia
1, 29
arx iuris 7, 593
Asia tertia pars Orbis 2,
674. 6, 817. 9, 872
10, 30 ab Europâ se-
parata freto Helle-spōri
9, 957 item Tanai
flumine 3, 274 par
magnitudine Europæ
& Africæ simul 9,
417 diuitiis potens 3,
162. 9, 1002
Asopos Thessaliæ fluminis
6, 374
asper, acurus 6, 186
asperare (aducere) ferrum
vinclis, ad vincula fa-
cienda 6, 801 aspera-
re vndas, de freto 8,
195
aspis, serpens cuius col-
lum veneno tumescit,
quo iccti torpore & so-
mno extinguuntur 9,
610, 701 in Africâ
& Ægypto porissimū
reperiuntur aspidēs 9,
704 deluse vmbra
caudæ ichneumonis,
deuorantur 4, 725
Romam venales ad-
portatæ 9, 707
Assaracus, Anax proauus
9, 967
assertor 4, 214
assuescere fati, assuetum
facere 5, 776

333
assueret vocari 2, 33
Assyria, Assyrii, regio &
populi Asie celebres
6, 52 auro abundant
4, 298 peritissimi
Astrologia 6, 429
Assyrie dies noctesque
8, 292
Assyrii casus, Assyria cla-
des, Assyria fata, pro-
clade Romanis à Par-
this illata 8, 92, 234,
416 Assyria pax, cum
Parthis 8, 427
astra, fixa polis 9, 12 im-
pellere, inducere no-
ctem 7, 451 percussa à
die 8, 778 quati visa
5, 564
Astræa, Virgo, Signum
cælestē 9, 535
astromantæ 6, 429 con-
sulti de bello ciuili 1,
639
Astures, Hispaniæ cite-
rioris populi 4, 8
asylum 1, 97
Atax, Galliarum Narbonen-
sis fluuius è Pyrenæis
ortus 1, 403
Athamane, Epiri, vel, ut
alii, Atoliarum populi 3,
188
Athenæ, vrbs Græciæ ce-
leberrima, parum po-
pulosa temporibus Cæ-
saris, ramen auxilia
mittit Pompeio 3,
181 quo nomine gra-
tiæ iis actæ 5, 52 à
Philippo rege olim
subiugatæ 10, 29
Athenienses monitu ora-
culi Delphici placato
Minoë rege à sterilita-
te terræ liberati 5,
110
Athos Macedoniæ mons
2, 677
Atlas (qui è gente Tita-
num erat) conspecto
capite Medusæ muta-
tus

- tus in montem 9,
 655 qui ad Occiden-
 tem Africæ 1,555.4,
 672
 Atlantis filia, Maurita-
 nia 10,144
 Atlantis cadens, fidus
 Vergiliarum occident.
 Vergiliæ Atlantides à
 parte Atlante 5,4
 atra lacertos plâcti 2,37
 Attalix vestes 2,357
 attendere 8,623
 attonitus inetus 8,591
 attoniti tumultus ani-
 mi 7,779 attonita
 mens 5,476 attonite
 tacuerunt domus 2,22
 attonitum arcum 4,413
 .6,84
 Aturus Tarbellorum in
 Aquitania fluvius 1,
 420
 auctor, deus 9,575
 auctor, narrator, nunci-
 us 8,18
 auctus, augmentum, in-
 crementum 9,797
 10,217
 audax spondere casus se-
 cundos 7,246
 audere, ingentia 6,726
 conulcia 9,187 nil
 fortiter ausa 5,322
 audendi fidem tacere
 3,467
 audendo magnus regitur
 timor 4,702
 • audire, obedire, sequi 9,
 931 hinc, audientes
 naues manum magi-
 stri 3,594
 auditus, auditio, auscul-
 tatio 10,183
 auditus, famâ notus cui-
 piam 8,342,361
 Avernus lacus in Cam-
 pania profundissimus
 2,668 Diti facer; hinc
 etiam dictus lacus In-
 fernalis & Stygius,
 item pro ipso Inferno
 6,636
 auferre, abstulit campos
 eques 4,262 pro per-
 ficere 7,505 auferre
 omen 4,664
 Aufidus Appulix fluvius
 2,407
 augeri veritus, qui augeri
 nequit 8,82
 augures 1,601.6,428
 auiâ nemorum 1,569
 auidus pensare moras 9,
 1001 auidum con-
 fundere 6,696 aui-
 dum solum 2,71
 auis fera 6,676
 aues nonnullæ ab Ægy-
 ptiis pro diis habite
 10,158
 aulâ exeat qui volet esse
 pius 8,494 aule insi-
 gnia 8,239 aule ve-
 teri non tutò creditur
 8,450
 Aulis, Bæotix portus, ex
 quo flante Noto egre-
 di difficile 5,236
 Aulus quidam Pompeia-
 nus à Scæuâ occiditur
 6,228
 Aulus quidam Etruscus,
 significat in exercitu
 Catonis, à diplade
 iētis, misere firi extin-
 ctus 9,737 & seqq.
 aux, diuinæ parucula
 in nobis 9,573
 aura nocturna, nebula 2,
 423
 aux populares 1,132
 aux frondem præbentes
 3,410
 aux serpentis 4,726
 aux infectæ halitu ma-
 garum 6,522
 aures ferire vlulatus
 2,33 aures surdas
 conuerrere 6,443
 auctoræ periphrases 1,
 231,261. 2,326,
 719. 3,521. 4,734.
 6,828. 7,45. 8,202,
 -73. 10,434
 aurum solus amor auri
 mortem non timer 3,
 119 non deest prola-
 to ieiunus venditor
 auro 4,97
 auri confandi ratio in
 Thessalia primum re-
 perta 6,404
 auro impressum, inter-
 textum 9,176
 auro positi, aureis loculis
 conditi 9,10
 aurum, semen belli 3,
 150
 aurum absconderat tra-
 bes, trabes erant deau-
 rare 10,113
 aurum Deorum, donaria
 aurea 8,121
 Ausonia, & Ausonia ora,
 & arua, pro Italia, 1,
 216. 5,378,497. 6,
 319. 7,436. 8,845
 Ausonium æquor 9,43
 Ausonidæ, Romani 9,
 999
 auspices 6,428 adhibiti
 in nuptiis 2,371
 aspiciunt patræ, diuēt-
 que Senatus 9,22
 Auster, ventus Meridio-
 nalis 1,54,234,498.
 2,454. 3,168,523.
 5,379,721. 6,27. 9,
 334,339,479 10,
 222 pro ipso Meridie
 3,250 in Austrum
 deuexus æther 3,250
 Austri feræ, pestilentes
 8,847
 Auster in Africâ terris
 patentibus magis no-
 cuus quàm mari 9,
 449
 Austri regna, regiones
 Meridionales 9,320
 item sub Austro proie-
 ctæ regna 8,442 Au-
 ster mollis, terræ Au-
 strales tepidæ 7,833
 Australe cælum, pars cæli
 versus

IN LVCANVM.

versus Meridiem 8,
182
Autumnus. In Autu-
mnum Sol declinans
10, 235
Autololes, Mauritanie
populi 4, 677
auxilia vnde Pompeio
missa 3, 169 & seqq.
auxiliares exterorum co-
piae infide partibus
bello civili 7, 526
auxiliare numen 6, 524
auxilium non forma do-
mus 10, 119
auxilium omne iacer,
nullum auxilium su-
perest 8, 334
Auximon Piceni opi-
dum à Cæsare occupa-
tum 2, 466
axis geminus mundi, &
axes mundi 6, 464. 7,
422 axis inocciduus
8, 175
axis medius, linea æqui-
noctialis 2, 586. 3, 69
10, 287
axis iunctus equis Solis,
Zona torrida 2, 852
axis Cancri, Tropicus
Canceri 4, 333
axis mundi Hesperius,
Occidens, Hispania 3,
359
axes aduersi, vltra Meri-
diem 9, 876
axes stellati, afferes cu-
spidibus præfixi 3,
455

B

BABYLON, Assyriæ
primaria vrbs, pri-
mò Chaldeis, inde
Persis, tandem Parthis
subdita 1, 10. 6, 449
8, 225, 300, 426 Ba-
bylonia mœnia, muri
Babylonis lateritii à
Semiramide extracti,

miraculum mundi 6,
50 Babylone mortuus
Alexander 10, 46
Baccha, femina in furo-
rem acta, sacerdotes
Bacchi 5, 74
Bacchus, deus 1, 65 pro
vitis 9, 43 pro
potu & vino 1609
4, 379. 10, 172
Bactra, Medorum regio
ad Oxum amnem; pro
Parthis 3, 299, 423
Bactros Scytharum Asia-
ticorū flumen 3, 267
Babius discerptus 2,
119
Bætis, fluvius Hispaniæ
ad Occidentem vlti-
mus 2, 589
Baga, flumen Africæ
4, 568
Baleares insule sub Hi-
spaniâ, fundâ bellico-
sæ 3, 710 hinc Balea-
ris funda, & Balearis
torror habenæ 1, 229
3, 710
ballista, machina eiacu-
landis maioribus re-
lis, item lapidibus &
facibus, hinc ballistæ
turbo 2, 587. 3, 465
6, 200
balteus, cingulum nouæ
nuptiæ gemmis infi-
gne 2, 362
barbagenis increfcens 2,
376
barbaries, barbaræ natio-
nes 8, 812
barbaricæ alæ 1, 476
barbaricæ ritus 1, 450
barbaræ ritu sacra 3,
403
barbarus nullus tanti fa-
cis Romanorum dissi-
dia, vt vel minimum
sanguinis in alterutra
partes impendere velit
7, 282
barbari (Mithridates, Iu-

gurtha, Iuba) hostibus
sequentibus fontes &
flumina veneno infe-
cère 4, 319
barbarorum portentosa
& incestuosa Venus 8,
397 & seqq.
Bardi, Gallorum poète
1, 449
basiliscus, serpens subito
solo necans, & herbas
aëremq. inhiciens, dia-
demate quali rex insi-
gnitus 9, 724, 828 &
seqq.
Basilus suppetias C. An-
tonio lit 4, 416
Baravi, Belgicæ populi
in insula Rheni, rubis
in bello vti 1, 431
Belgæ, Galliæ Transalpi-
næ terram partem in-
colentes populi 1,
426
Bellona, dea belli, qua-
tiens flagellum san-
guineum 7, 568 eius
sacerdotes cutem sibi
secabant 1, 565
bellum, pro acie 7, 523
bellum iudex 1, 227
bellum in littora tra-
ctum 2, 712 bellum
(in egestate) multis
utile 1, 182
bellum suspensum 4,
531 non multâ cæde
nocens 4, 2 sine hoste,
civile 1, 682 hic con-
stitit, hæsit 7, 547
nullo sanguine con-
stans 4, 274
belli actus 9, 294 area
6, 60 castus & euentus
incipites 3, 753. 5,
67 belli contagia 3,
369 fatum 5, 696
fortuna 4, 402. 6,
593 ius 9, 195 fedes
2, 393 voces .i. sonus
& clamores prælian-
tium 7, 175 belli vsus
4, 364

- 4, 364. 10, 512 belli
formidine totâ, omni-
bus copiis 10, 536
vulnera. 5, 16, 205
bello dare classica 4,
186
bellum committere 7,
472 trahere 7, 57,
296 transmittere 6,
582 in regna vocare
8, 530 in bellum
quemque suæ causæ
rapiunt 2, 251
bello obstante (visui). i.
aciebus, turbâ mili-
tum 7, 651
bella bellis conferta 2,
442
bella feralia 6, 397 pro-
spera 4, 388 bella
nullos habitura triû-
phos, ciuilia, quia de
ciuibus triumphare,
nefas 1, 12
bella mihi geram 5, 357
bellorum circa nubes,
aut, nox 4, 244, 488
prospera, aut, aduersa
7, 684 fabula 4, 200
bello naualis ensis pluri-
num uale 3, 570
bellum contra Sex. Pom-
peium 1, 43 Muti-
nense 1, 41 Alexan-
drinum 7, 692 Afri-
cum Cæsaris 1, 39. 6,
306, 309, 311. 7,
691 contra Pompeii
filios in Hispaniâ 1,
40. 6, 306, 692 Peru-
sinum 1, 41 Actiacum
1, 41. 5, 479
belli ciuilis Cæsaris cum
Pompeio causæ apertæ
1, 67 & seqq. eius al-
tiores causæ 1, 258 &
seqq.
belli ciuilis calamitates
longâ digressionem sub
personâ senis exemplis
Syllæ & Marii recensitis
2, 67, vsque ad
- 232 alia in calamita-
tes è bello ciuili ortas
digressio 7, 387 &
seqq.
bella ciuilia causa vasti-
tatis Italiæ 1, 24. 7,
387
bellorum ciuiliū au-
ctores, iniuriâ (siue,
ironicè, beneficio)
Deorum inter Deos
accensiti 7, 455
bello ciuili dux ipse
suorum militum so-
cius 5, 290 bello ci-
uili victor spolia diis
dicare aut triumphare
iure non potest 6,
260 ciuile auertere
bellum 2, 53
bella ciuilia summum
nefas 2, 286 non be-
ne committuntur co-
piis exterorum auxi-
liorum 7, 526
belua Libycæ terræ, ele-
phas 6, 207
Bessi, Getis vicini populi
5, 441
bibere auro murrhaque,
aureis murrhinisque
uasibus 4, 380
bibulus, funci species in
Ægypto 3, 222
bidental 1, 606. 8, 864
himaris æstus 8, 566
bipennis, securis vtrin-
que acuta 3, 433
Bistonæ Thraciæ popu-
li, & Bistonius, Thra-
cius 7, 569, 826
Bistonix aues, grues 3,
200
Bistonius turbo, aquilo
4, 767
Bistonius tyrannus, Dio-
medes rex Thraciæ 2,
163
Bituriges Galliarum populi
1, 423
Bœbæi palus in Thessa-
liâ, Ossa ab Ossa
- monte 7, 178
Bœbicii Thessaliæ popu-
li 6, 382
Bœotia, Græciæ regio in
quâ Thebæ 3, 174
bonus vir cogi nequit 9,
569 semper beatus
571
bonus in cōmune 2, 390
bonus, vel, melior hor-
tando vulgo 7, 249
Bootes sidus, Arctophy-
lax 2, 722. 10, 289
mergi ex parte videtur
populis Meridionali-
bus 3, 252
Boreas, ventus Septen-
trionalis, Coro oppoli-
tus 1, 389. 2, 646. 3,
69, 523. 4, 631. 5,
217, 379; 543, 601;
606, 721. 6, 341;
390. 7, 364. 8, 183;
9, 37, 418, 480, 695
10, 221; 289 purus
insurgens celo 5, 705
Bosphoros duplex: Thra-
cius, in quem influit
Euxinus Pontus 8,
178. 9, 958 Cimme-
rius, in quem Mæotis
palus 3, 277. 5, 436
bracæ laxæ 1, 431
brachia iactare profun-
do, nare 3, 651 bra-
chiorum plāctus in
funere 2, 24
brachia, agger protensus,
ut castrorum, &c. 3,
387. 4, 266
breue dedecus xui, bre-
uis vita ignominiosa
2, 117
breuia, loca in mari va-
dosa 9, 338
Briareus, vnus gigantum
qui Ioui bellum intu-
lere 4, 596
Britanni, notissimæ insu-
larum populi 2, 572 victi
à Cæsare 3, 78
Bromius, Bacchus 5, 73
8, 801

bruma 1,17,3,4
Brundisii, opidi Calabrie in extremitate Italiae, origo & descriptio 2,609 & seqq. 5,374,407,589

Brutus (Iunius) primus consul, auctor libertatis 7,440 eius anima fingitur lacerari ob Brutum suae gentis, futurum percussorem Caesaris 6,791 eum mortuum matronae Romae per annum integrum luxere 7,39

Brutus (Decimus) classis Caesaris ad Massiliam praefectus 3,514 & seqq. primus victoriam navalem auspiciis Caesaris obtinuit 3,762

Brutus (Marcus) percussor Caesaris 8,610. 9,17. 10,342 in conspectu ratione publici magnanimitas 2,234 Catonem (ut cui dux Carus solus erit) consulit quid sibi in bello civili agendum sit 2,236 & seqq. excitatur ab eo ad partes Pompeii 2,325 auspex secundum coniugii Marciae cum Catone 2,371 ad eum in praetio Pharsalico sagagentem digressio 7,586 & seqq.

Bruti viatores, vindictae libertatis 5,207

Brutorum vota 10,397
bubo mali augurii 5,396. 6,689

buccina dividit horas, in vigiliis castrorum 2,689

bucera, pasca bouum 9,185

IN LVCANVM.

busti robora, pyra, rogus
fetalis 2,157
Byzantium, vrbs Thraciae
ad Bosporum, quae post Constantinopolis
9,958

C

CADAVER. tabesoluitur an rogo, non refert 7,809 cadauer patris 7,598 victurum 6,640 cadauera fugere letum 6,531 cadauera praegunt partem caedis 2,205 rubra compressa stantia 4,787

cadauerum condiendorum ars apud Aegyptios 8,688

cadauerum combustorum cineres, ossa, vestesque &c. in usus suos applicant magi 6,533

cadauera à magis in varios usus dilaniantur 6,538 ex laporum sarcibus ab iis erepta 6,550

calere, sub Euro 1,141 in transtra 3,543 in haustis 4,311 in cibis pecudum 6,111 cadere, proximo 9,583 cadit nemus in clauem 1,306 cadit ira 4,284 cadens tuo robur 3,729 cadunt vulnera 3,668 à manibus cecidere suis 3,668

Cadmus Boeotiae incola 3,175

Cadmi semen, dentes serpentis, quibus proleptis viri armati prognati sunt 4,549

caeca manus 1,722 caeca menti furati fuit 2,14

caeci casus 6,598 caecus Mars, bellum dubium 7,111 cadere viam ense 4,43 caedes, peragere caedes 3,3580 in caedes immitis 8,600 caedes potius quam pugna. hinc iugulis, hinc ferro bella geruntur 7,533 in caede natare 7,294

caedium varia genera 7,618 & seqq.

caelum signiferum, Zodiachus 7,363. 8,172

caelum, pro aëre 6,89, 93,516 nocens, pestiferum 7,798 induit se vulture, plenum fuit vulturibus 7,844 in noctem primum 4,28 caeli clementia gentes emollit 8,366 caeli flammæ, fulgur 5,405 caeli nox 5,627 caelum volubile 6,447 caelo mori, ob aëris constitutionem, ut feruentem, &c. 9,854

caelum mergens sidera, Occidentia 4,54

caeli plagæ 10,186 cardo extremus 4,73

caelo defusum reddidit æquor arcus celestis 4,82

caelo duce 9,847 caelo regitur qui non habet viam 7,819 caelo tonante, cum adhuc Iupiter regnet 8,551

caerula (aëquas maris) vertere 3,542

Caesar ab Iulio & Troianis ortum trahens 3,213 qualis, & cum Pompeio collatus 1,143, & seqq. vetitis triumphare de Gallis 7,216 annum ante

Y confu-

confusum ad eam quā
 hodie adhuc observa-
 tur, formam redegit
 10, 18 bellum hu-
 mani generis 7, 73 ei
 hostes deesse nocet, ut
 ventus & ignis per-
 eunt si nihil habeant
 quod obster 3, 365
 timeri mauult quā
 amari 3, 82 dum
 plura vincit trium-
 phi vetam materiam
 amittit 3, 79 eius
 causa scelus dicta Lu-
 cano 1, 2, 667
 notatur ambitionis,
 crudelitatis & impie-
 tatis in patriam 7,
 553 & seqq. in præ-
 ceptis, impatient quæstis
 2, 650 eius fortuna
 9, 244 semper usus fe-
 liciter percipit cursu
 bellorum 11, 308
 quare ipse stans, id est,
 moram trahere coa-
 ctus, pro victoriæ re-
 putatum Pompeianis
 2, 490 ex Cleopatrá
 prolem suscepit 10,
 77 in Antia eius
 pendens populorum
 salus 5, 687 à Cassio
 & Bruto aliisque qui-
 busdā Senatoribus
 occisus 7, 451, 596,
 781 in numerum
 Deorum relatus à Ro-
 manis, templaque &
 aræ ipsi dicantur 8,
 315, 861 vestella
 fulgere visus, quæ
 ipsius animæ credita
 7, 458 sedes ei in In-
 ferno à Luciano ad-
 dita 6, 800
 Cæsar æmulus Pompeii
 1, 123 priorem ferre
 non potest 125 Rubi-
 conem transit, 220
 Ariminum occupat

231 eius oratio mili-
 tes suos ad bellum ci-
 uile exhortantis 299
 & seqq. in quā Poin-
 peio exprobrat vsur-
 patam pōtentiam &
 alia facinora 314 &
 seqq. auxilia vndique,
 & quænam, euocat
 Roman petens 1,
 395 & seqq. firmatus
 exercitu per Italiam
 spargitur 466
 Cæsar gaudet sibi viam
 facere occupandæ Ita-
 liæ 2, 439 & seqq. oc-
 cupat Hetruriam 462
 Vinetiam 463 Auxi-
 mon 466 Esculum
 469 Luceriam 473
 Corinthe obsidet 478
 & seqq. quod ei cum
 Domitio deditur 507
 Domitium incolumem
 dimittit 511 Brun-
 dusinum portum oc-
 cludere cōnatur obsi-
 dendo Pompeio 660
 & seqq. admittitur
 post abitum Pompeii
 à Brundisium 704
 Cæsar post Pompeii Brū-
 dius discessum res
 suas variè ordinar 3,
 47 & seqq. mittit Cu-
 rionem in Siciliam
 59 Valerium in Sar-
 diniam 64 Roman
 venit, eiusque ad ad-
 spectum Romæ verba
 91 conuocat Senatū
 103 ararium spoliare
 parans à Metello tr. pl.
 impeditur 115 &
 seqq. eius ad Metellum
 verba 134 & seqq.
 rapit omnem pecu-
 niam publicam 3,
 153 & seqq. Romā
 discedit in Hispaniam
 298 in itinere à Mas-
 siliensibus non admit-

titur 301, 373 eorum
 bellum deprecantium
 ad eum oratio 307
 eius responsio 358
 Massiliā obsidet 375
 lucum ad Massiliam
 abscondi iubet 426
 trepidantibus militi-
 bus ipse præit 433
 moræ impatiens, reli-
 cto ad oppugnatio-
 nem Massiliæ Trebo-
 nio, in Hispaniam per-
 git 453 eius ad Massi-
 ham naues ex rudibus
 arboribus confectæ
 512 exque graues &
 stercariæ pugne aptæ
 556 eius classis in
 prælium progredien-
 tis serios 529 pugna
 naualis 538 & seqq.
 victoria 5762
 Cæsar in Hispaniā bel-
 lum gerit non quidem
 eruentum, sed magni
 momenti 4, 1 castra
 locat in colle vicino
 Pompeianis 17 iubet
 colleum occupari 32
 in eum præoccupat-
 um ab Afranianis
 frustra suos nitentes
 Brūā circūdatos equi-
 tibus recipit 44 eius
 castra ob inundatio-
 nem Clingæ & Sicoris
 & crebras pluuias, pe-
 riclitantur 88 decre-
 scere inundatione iu-
 bent cymbas conficere,
 Sicorim in riuos deri-
 uari, & pontē instrui
 130 & seqq. cognito
 Petreium & Afraniū
 illerdā recessisse, raptim
 traiecto Sicori, eos in-
 sequitur 148 & præ-
 uenit 168 eius milites
 cum Pompeianis con-
 ueniunt, & iussu Pe-
 treii sceleratè multi
 interfici-

fractificuntur 175 & seqq. Pompeianos Ilerdam redire volentes equitatu suo praeuerit, & in siccis collibus obſider 262 dedidit ignoscere, & missionem concedit 363
 Caesar ex Hispania reduxit milites suos tumultuantes inuenit 5; 237 qui missionem ab eo importune flagitant 261; & seqq. ille eos intrepidè adit 301 & alloquitur 319 & seqq. pacatos, & factoribus seditionis securis percussis, Brundisium mittit 374 nam eis vndiq. cò conuenire iubet 375 ipse ad habenda comitia Romanis tendit 381 Dictator & Consul creatur 383 comitia habet 392 Brundisium proficiscitur 403 Brundisio soluta classe primo maris tranquillitate decinetur 431 & seqq. post ventum fortioris impulsu in Epirum appellit 455 castra Pompeio vicina ad Apſum flauium locat 461 Antonium cum reliquis copiis Brundisii relicta minis precibusque euocet 476 eius querelæ in tardantem Antonium 481 tacitè post primam vigiliam noctis è castris exit 498 nauarum exitat, & petit vt in Italiam ipsam vehat 519 illo multum dissuadente 539 sed tamè parente 557 tempeſtate autem eorundem reuerti iterum

ſuadente 568 Caesar contra nititur 577 tam idè reiectus in terram 572 in castra sua redit, & quæcunq. fuerint excipitur 679 & seqq.

Caesar Pompeium ad pugnam elicere ſtudet 6, 4 cum hoc frustra, conatur Dyrrhachium occupare 11 enim & hoc frustra, Pompeium magnis operibus circumvallat 29 & seqq. quam instrumenti inopia summo perè laborans 106 anima ſuo Pompeium percuſiſſe, castra eius aſſonitur: & inuictus & obſeptus, cum clade & periculo recedit 278 in Macedoniam, aut potius Thesſaloniam, tendit 314

Caesar profecturus frumentarium, vbi videt Pompeium in aciem descendisse, Letus militis suos ad strenuè dimicandum hortatur 7, 235 & seqq. prælium in campis Pharsalicis committit 385 & seqq. cohortes transuectum inuenit in equitatum & leuè acinaturam Pompeii, vnde conſequuta victoria 521 & seqq. in eum per digreſſionem inuehitur Lucanus 7, 551 & seqq. Domitio morienti inſulſat 606 milites suos ad castra Pompeii occupanda hortatur, & ducit 728 & seqq. spectus nocturni agitur, vt placet Lucano

777 cæſos acie Pharsalicæ hostes cremari non iubet 798 & seqq.

Caesar post victoriam Pharsalicam, omnibus aliis omiſſis, primum habet Pompeium inſequi 9, 950 in itinere viſitat ruinas Troie 961 & seqq. aras diis Troianis (vi ab his genus trahens) exſtruit, & proſperos bellorum euentus orat 987 & seqq. ſepumo die ex quo à litore Troiano ſoliuit, in Aegyptum appellit 1004 oblato ipſi, miſſu regis Ptolemæi, capite Pompeii, illacrymat: & caſtigato verbis miniſtro regio, caput honorificè cremari iubet, &c. 1035 & seqq.

Caesar amore Cleopatræ delinquit 10, 71 & seqq. cā Ptolemæo reconciliat 106 cū Ptolemæo & Cleopatrá epulatur cum ſummo luxu & magnificentiâ 136 & seqq. Achorea Aegyptii percontatur de aſtrorū curſu, antiquitatibus Aegyptiis, & præcipuè de ortu & curſu Nili 173 & seqq. adueniente cum copiis Achillâ, in regie Alexandrinæ parte ſe munit 440 obſeſſus regem Ptolemæum nullibi ſe dimittit 461 Poſthino caput reſcindi iubet 515
 Caesar comparatur leoni 1, 205 funde Balcari aut ſagittæ Parthiæ 1, 229 equo in certamine Olympico 1,

293 Xerxi 2, 672
 Bellonæ & Marti 7,
 563 Orestis & Pen-
 thei 7, 777 feta in
 caueâ conclusa, aut
 igni in caritate Aene
 suppressio 10, 445
 Medee 10, 464 mili-
 tes eius timentes cõ-
 parati habitantibus
 sub Aetna 6, 294
 Caesar & Libertas par
 velut gladiatorum
 7, 696
 Caesaris domus series 4,
 823
 Caesaris pubes, Caesariani
 3, 526
 Caesar, pro Augusto 10,
 65
 Cæcus fluuius ex Mytiâ
 in Troadem fluens 3,
 203
 Calaber portus, Brundul-
 sium 5, 589
 Caledonia filia Britan-
 niæ 6, 68
 Calpe, mons Hispaniæ ad
 Fretum Gaditanum 1,
 555 pro ipsâ Hispa-
 niâ 4, 71
 Calydon, Aetoliæ opid-
 ium, cuius rex Melea-
 ger 6, 366
 Cambyses Persarum rex,
 profectus ad queren-
 dos ortus Nili, fame
 adactus comitum suo-
 rum aliquot in alio-
 rum alimentum occi-
 dere, re infectâ rediit
 10, 280
 Camillus ab exilio reuo-
 catus Gallos vrbe pe-
 pulit, vocatus Romæ
 secundus conditor: &
 pro exemplari virtutis
 nominatus 1, 168. 2,
 544. 5, 28. 6, 786. 7,
 358
 Campana moenia, Capua
 vrbs 2, 392

campus effusus 6, 270
 campi patientes oculo
 vix preudente modum
 4, 20 campum expli-
 care 3, 376 campo
 pelleret 4, 713
 campus conflictus. me-
 dio posuit Deus om-
 nia campo 7, 348
 Canis Martius, & sum-
 pliciter Campus, in
 quo comitia habe-
 bantur, & sæpe pro
 ipsis comitiis 1, 580.
 5, 392. 8, 685 hinc
 Campus venalis, &
 certamina campi 1,
 180 item campi clau-
 sipetelia: nisi hoc loco
 respectum sit ad dedi-
 tiorum aliquot mil-
 lia à Sylla in Campo
 Martio crudeliter oc-
 cisa 7, 306
 Cancer, Signum celeste,
 quod ingresso Sole, sit
 solstitium æstiuum, &
 longissimus dies 4,
 527. 8, 851. 9, 536.
 10, 211, 213, 234,
 238 Cancer axis, Tro-
 picus 4, 333 Cancer
 brachia, Chelæ, seu Li-
 bra 10, 259
 Candavia mons & regio
 Macedoniæ seu Thessa-
 liam ab Illyrico dis-
 terminans 6, 331
 canescere, de fluuibus
 aquarum 10, 322 hinc
 canum mæte 8, 722
 cani, capilli cani, pro ipsa
 etiam sæpe senectute
 7, 372
 canis. canis odorisequi
 periphrasis 4, 442 ca-
 nes flebile lacrimans 1,
 548 canes semidei,
 Anubis 8, 832
 canis rabidus hydropho-
 biâ laborat, & qui ab
 eo morsus 6, 671 ca-

num rabidoteum spu-
 ma vsui Magis 6, 671
 Canis, Canicula, Sirius
 10, 226
 canes Stygiæ, Furæ 6,
 733
 Cannæ, in Appuliâ locus
 cladis Romanorum cele-
 bris: aliquando pro
 ipsâ clade 2, 46. 7,
 408, 800
 Canopus stella Meridio-
 nalis, quæ cis Aegy-
 ptum non conspicitur
 8, 181
 Canopus, oppidum Aegy-
 pti, à quo ostium Nili
 Canopicum, quod &
 Heracleoticum 8, 543
 pro ipsâ Aegypto 10,
 64
 Cantabri, Hispaniæ po-
 puli ad Oceanum sub
 Pyrenæis, vsu breuibus
 armis 6, 259
 cantata vmbra, exha-
 magicis carminibus 6,
 767
 cantus Harmonius, magi-
 cus 6, 693
 capax mundi, intelligen-
 di arcana mundi, siue
 res Physicæ 10, 183
 capaces mortis animæ 1,
 461
 capere dolorem 5, 760
 cepit tot poenas vnum
 caput 2, 187
 capere, id est, concipere,
 animo 1, 185
 capi dulcedine animæ 9,
 393
 capilli refugii à fronte, in
 supera reflexi, vt Æ-
 thiopeum 10, 132
 Capitoliæ 9, 79. 10, 63
 Capitoliæ scandere cur-
 ru, & currum inuehi,
 triumphare 8, 553. 9,
 599
 Capitolum à Gallis in-
 censum 5, 27
 Cappa-

Cappadoces Afir Mino-
ris populi 2, 592. 3,
244. 7, 541 auxilia-
res Pompeii 7, 225
Capricornus, Signum
celeste 9, 537
captiuum irahi 8, 416
Capua, Campaniæ vrbs
primaria, à Capy Tro-
iano exstructa 2, 392
capulus, pro ense totò 7,
767
caput obliquare caput
4, 726 caput se ferre
recusat 6, 97 in caput
effundi 7, 529 caput
ense rotare 8, 673 ca-
pitis reuulsi iactura 8,
711
caput fatale 7, 359
caput fibrarum 1, 627
caput fluminis 6, 379.
10, 191, 223, 295
carbasa, vela 2, 697. 3,
596. 5, 421. 9, 799
carbasa, vestes lineæ qui-
bus vsi Indi 2, 239
Carbo iii cos. à Pompe-
io in Sicilia casus 2,
548
carcer Ditis, Infernus 6,
797
carcer, corpus humanum
6, 722
carcer, locus è quo emit-
titur in cursum equi,
aut curru 1, 294
carchesia, summæ partes
veli 5, 418
Carcinos, Cancer, Si-
gnum celeste 9, 536
cardo Eous, Oriens 5, 71
extremus celi 4, 73
medius, Meridies 4,
673 occidentus, & He-
sperius, Occidens 4,
672. 5, 71
cardine subsedit tellus 1,
552
cardinis extremi anni,
senectus 7, 381
carina, ima pars naui 3,

650. 4, 418 pro naui
ipsâ passim.
Carmani, populus vltra
Parthos versus Meri-
diem 3, 250
carmina magica, eaque
Stygia, impia, imperio-
sa 6, 444, 452, 497,
507, 694, 766
carpentum 9, 590
carpere summa agmina
4, 156 iter, & viam
6, 173. 9, 408 me-
dullas, de veneno aut
calore 9, 741
Carre Mesopotamiæ
vrbs, ad quam casus
Crassus 1, 105
Carthago, vrbs Africæ
notissima, sui exitii so-
ladium habet calamita-
tem Matii 2, 91 eius
ruinæ 4, 585
Carthaginis proles, Iuba
8, 284 vmbra 4, 788
Carystos Eubœæ opi-
dum non longè ab
Euripo 5, 232
casse, non sunt præda ci-
uilibus armis 5, 526
Cassius, mons ad Orien-
tem Egypti, prope Pe-
lusiacum 8, 463,
470. 8, 539. 10, 434
cassis plebeia 7, 586
Q. Cassius tr. pl. cum
M. Antonio, Vrbe pul-
sus ad Cæsarem se
confert 1, 266
Cassius percussor Cæsaris
7, 451
Caspia claustra, Portæ
Caspæ, fauces mon-
tium Caspiorum inter
Medos & Parthos 8,
222
Castalius fons in Parnas-
so monte Musis sacer
5, 125
castella 6, 40
castigare dolores immo-
dicos 8, 71

castra Romana semper
vallo munita, etiam idu-
iter facerent, singulis
noctibus 1, 516 hinc
castris decimis, id est,
decem diebus itineris
militaris 5, 374 item,
castris decem, id est,
annis decem: quia
quotannis in castris
hybernabant 1, 374
castra obducere 4, 3 le-
uare colle 4, 18
castris densis incedere 1,
478 castris indulgere
4, 664 castris colleim
insidere 6, 17
castra, nulla fides pietas-
que viris qui castra se-
quuntur 10, 407
casus, casus cæci 6, 598
casu cæco rapiuntur
secula 7, 446 casu
pendemus ab vrbe 5,
779 casu monstrante
5, 713 casus omnia
rapit 7, 487 in casus
extremos omnia mit-
tere 7, 239 casus nul-
li ancepsites steterunt
4, 771 in casum cun-
cta ferre 6, 7
casus an sit in rebus 2,
13
casus alieno in pectore
vincere, constantiam
alteri inspirare 9, 888
catalogus regum & po-
pulorum qui auxilia
misere Pompeio 3,
171 & sequi.
Cataraæ Nili 10, 318
catena innexæ mari 4,
450
Catilina conitrationis
caput 2, 541. 6, 793
à Cicrone cos. capite
plexus 7, 64
Cato Censorius, qui &
Maior, Cyprum debel-
lauit 3, 164 semper
conseruat delendam
Y 3. Carthæ

Carchaginensisque fictus merere futuram mortem Catonis Minoris 6, 739
 Cato Minor, qui & Uticensis, causam Senatus probavit, et infeliceret 1, 128 eius constantia, & prudentia instante bello civili 2, 239 eum consulit Brutus, ut quem sibi solum ducein eligat 2, 247 eumque se non immixturum bello civili putat, ut gratum Cæsari futurum si Catoni bellum civile placeat 2, 276, atque adeo Catonem senset, nec Cæsaris nec Pompeii hostem esse debere, sed cuiuscumque ex his duobus victoris 2, 283 Catonis responsum ad Brutum super bello civili 2, 286 & seqq.
 Cato unus libertatis assertor 2, 316 ex quo bellum civile cepit, nec capillos nec barbam deposuit 2, 374 studiis & odiis carens 2, 377 soli ei vacat lugere genus humanum 2, 378
 Cato Marciam uxorem resumpsit, sed sine ullis ceremoniis 2, 350 & seqq. etiam sine Venere 2, 379
 Catonis mores & secta 2, 380 & seqq. in bello civili securo sibi esse ducit nefas 2, 297 se, ut parens finis filii prosequitur, ad extremum usque Romæ & Libertati adhaerens affirmat 2, 297 solus à Pompeio dignus iu-

dicatus qui præfesset post se partibus 9, 97
 Cato Pompeium, quamvis odisset, sequutus tamen erat ut causam Senatus protegentem 9, 19 post mortem eius totum se dedit partibus refouendis, & patrie causæ curandæ 24 Corcyream alit, inde cum classe & reliquis exercitum in Africam tendit 32 emittit 36 & seqq. oram Africae prætegenti obvium sunt naves in quibus Pompeii vxor & filii 45 & seqq. eius laudatio funebri & encomium de Pompeio 190 & seqq. eius copiae, præcipue classiatii Cilices, secedere parant 217 & seqq. eorum ad Catonem verba 227 & seqq. Catonis ad eos verba 256 quibus illi mori ad officium redire 284 Cato exercitum ad Iubam Mauritaniae regem ducere instituit, & Cyrenas occupat 296 cum Pompeii filiis classe Syrtis transire conatus compellat afflictatur 319 & seqq. in Tritonida palude occiditur 347 relicto igitur Pompeio, iunior cum copiatum parte in cultioribus Africae, ipse cum reliquo exercitu ad Iubam regem per desertum contendit 371 eius iter ingressuri ad militem verba 381 & seqq. eius exercitus in regione Nafamonum ventis at-

nas impellentibus vexatur 444 & seqq. idem solutus in calorem ventis vehementi siti corripitur 498 & seqq. Cato porrectum à milite aquam rejicit, ut exercitum exemplo animaret 503 peruenit ad templum Iovis Ammonis 511 & seqq. cum Labienus hortatur consilere de rebus futuris oraculum Iovis Ammonis 550 eius id facere nolentis ad Labienum responso 566 & seqq. in itinere semper pedes præcessit, & omnia æqualiter eum omnibus perpassus est 587 prius à fonte serpentibus oluto bibit 612 eius exercitus querimonie de infesto ob serpentes & stim itinere per desertum Africae 848 & seqq. eius castra curat & cantu Phylorum, item igne ex herbis medicato à serpentibus purgantur, militesque isti sanantur, &c. 911 & seqq. atque ita per desertum vagatus est 941
 Catone carens vita 6, 311
 Catones vana nomina 1, 313
 Catonum vox 10, 397
 Catulus collegam Lepidum profligavit 2, 547 ei Marius Cæsar frater inferias missus 2, 174
 Caudinæ Furex, saltus abruptus in Appulia, ubi Romani à Samnitibus

abus sub iugum musti
 2, 138
 caux sedes oculorum 2,
 184
 caucern magientes mo-
 tu terræ 3, 418
 cauernæ nauis 9, 110
 cauernas egerere 6, 294
 caule rerum an ab æter-
 no 2, 9. 6, 11
 causa partium 9, 230
 causam arinis obren-
 dere 8, 339. causa Se-
 natus 4, 213. 6, 245
 causa æqua 4, 230
 melior 4, 259. 7, 349
 causa spectare verans,
 iniqua 10, 451. cau-
 sas, non satissequi 3,
 303
 cautus ab incurfu belli
 4, 409
 Cayci Germaniæ ad Rhe-
 num populi comam
 promissam alentes 1,
 463
 Cecrops rex à quo Athe-
 nienfes & Græci om-
 nes Cecropes 10, 181
 hinc, Cecropiæ pup-
 pes, Atticæ 2, 612
 Cecropia, Minerua, quia
 Athenarum parrona
 3, 306
 cedere, feliciter succedere
 5, 502
 cedit in immensum cas-
 sus labor 2, 663
 celatus nullum diem 5,
 200
 Celenus, ciuias Phrygiæ,
 ubi Marfyas cantu ti-
 biarum (quarum in-
 uentrix Pallas) certare
 cum Apolline ausus,
 exoriturus fuit 3, 206
 celeusma, vide, nauticus
 clamor
 Celtiberi à Gallis oriu-
 di, Hispaniæ Citerioris
 populi 4, 10
 cenchris 2, serpens milii

IN LVCANVM.
 instar maculis distin-
 ctus, qui non inspiras
 sinuosus, sed recto li-
 mite prorexit 9, 712
 cenotaphia 9, 179, 180
 census omnis pop. Rom.
 raptus à Cæsare 3,
 156
 censu toto emere, non
 prodigum tamen esse
 4, 95
 Centauri, semiferi, ex nu-
 be quam Ixion pro
 Iunone comprehenderat,
 orti 3, 198. 6, 386
 centaurion, herba à Chi-
 rone Theffalo inuenta
 9, 918
 ceperit inde nefas 2, 538
 cepto desistere 3, 144
 Cephissos flumen Bæo-
 riæ Delphos præter-
 fluens 3, 175
 ceræ, pro fauis seu alueo-
 lis 9, 285
 cerastæ, serpentes quibus
 cornicula eminēt, ter-
 gos flexuoso proceden-
 tes 6, 679. 9, 716. 9,
 851
 Ceraunia, montes Epiri
 2, 626. 5, 652. mora,
 visâ moueri nauris 5,
 457
 Cerberus, canis triceps,
 Inferni lanitor 6,
 665. 702. canu Or-
 phæo lenitus 9, 643
 Ceres, dea 4, 412. Proser-
 pinam filiam ad superos
 reuocare noluit,
 quia iam mûlum Pu-
 nicum gustauerat 6,
 742. pro frumento, se-
 gete aut pane 3, 347.
 4, 96. 3, 81. 9, 857
 cerni horridum 3, 347
 certamen mouere, certa-
 minis causâ esse 3, 122
 certatum in nefas 1, 4, 5
 certauere patres de cor-
 pore truncato 3, 761

certus discedit 6, 778
 certus loci, certus quo
 loco quid sit 8, 120
 certior præbere stabili-
 tem carinam 3, 557
 certi somni 4, 395
 certa mens malorum
 3, 337
 ceruchi, cornua antenna-
 rum: item cauea in
 summitate mâli 8,
 177
 ceruus longæuis: aur, in
 Africa non nascens 9,
 921. eius cornua adu-
 sta contra serpentes,
 ibid.
 cerui serpente pasti me-
 dulla vsui Magis 6,
 673
 ceruix iacens 4, 754. cer-
 uicem rescindere 9,
 214. ceruice soluta
 stare 9, 603. ceruice
 vehi 9, 589
 cessare Martæ 4, 24
 cessans solum aratro 3,
 451
 Cethegi exerti, &, nudi
 2, 544. 6, 794
 Cetos mater Medusæ 9,
 646
 cetræ, scuta lunata Hi-
 spanorum 7, 232
 Chalcedon opidum in
 Asia è regione Byzan-
 tiæ, ostroorum ferax 9,
 959
 Chalcis opidum Euboræ
 ad Euripum 2, 710.
 5, 227
 Chaldeum regnum, Ba-
 byloniæ regio 8, 226
 Chaldei insignes magi
 6, 449
 Chaldei foci, Ignis pro
 Deo ab iis cultus 8,
 338
 chalybs infersus mani-
 bus, claus ocuclifixo-
 rum 6, 547
 chalybs, spicula telorum
 Y 4 7, 518

- 7, 518 chal; burn no-
du, caenæ 6, 797
Chaones Epiri gens, &
Chaonius mons, in
quo quercus oracula
reddentes 3, 180
chaos 1, 74. 5, 634. 6,
696. 7, 101
Charybdis mare vorti-
cosum in fæcto Siculo
1, 547. 4, 461
Charon portitor flagran-
tis vnde, Infernalis 3,
16. 6, 704
Chelæ Scorpii, Libra 1,
659. 2, 692
chelydri, serpentes qui
anhelitu suo arenas
quas sinuoso tractu
fulcant, fumantes red-
dunt 9, 711
cherfydros, serpentis ge-
nus amphibium 9,
711
Chios insula maris Ae-
gei sub Asiâ 8, 195
Chiron Centaurus in cæ-
lum relatus, Sagittarii
Signum 6, 333. 9,
536
cibi pecudum, herbæ 6,
111 cibi quæsitæ terrâ
marique 4, 375
Cicero eloquentissimus
Romanorum 7, 62
radio longi belli affe-
ctus 65. eius ad Pom-
peium oratio ad præ-
lium exhortatoria 68
& seqq.
ciere nomen 4, 177
Cilicia, Cilices, Cilicium
solum, terra, litora;
regio & populi Asiæ
Minoris 2, 594. 7,
222, 542. 8, 257,
264, 456 piraricæ
addicti, & à Pompeio
victi atque in loca
mediterranea missi 1,
122, 336. 2, 636. 4,
449. 8, 811. 9, 222
fraudes mari incede-
re callidi 4, 449
Cilices auxiliares (iusti,
iam non piratæ, naui)
Pompeio 3, 228 co-
gnitâ Pompeii morte,
secedere volentes à
Catone ad officium
reducuntur; eoque
comparati apibus ad
alucolos reuocatis in-
niti aris 9, 284 &
seqq.
Cimbri, Germaniæ po-
puli, qui Italiam in-
uadentes à Mario vi-
cti sunt 1, 254. 2, 85
Cimber ad occidendum
Marium missus, visâ
in carcere luce, & ma-
iestate Marii territus,
ferrum abiicit 2, 76
& seqq.
cineres mortuorum, vt
factos, mouere nefas
8, 841
Cinga fluuius in confi-
nibus Hispaniæ &
Galliæ Narbonensis 1,
432 in Iberum in-
fluens 4, 21
cingere terrâ Syrtim, cir-
cuire itinere terrestri
9, 373
Cinna, socius Marii; pro
exemplari hominis cru-
delis & perduellis re-
presentatus 2, 546. 4,
822
cinnamum, cinnamo-
mum, aroma nobile
10, 167
Cinyra Cyprus, à rege
Cinyrâ 8, 716
Circius, Septentrionalis
ventus 1, 408
Circæ procella 6, 287
circuire. secum fugien-
tem circuit hætam: de
vrsâ iaculo fixâ 6,
223
circulus altæ solstitii 9,
532
circulus mutator anni
10, 212
circulus oræ finitor, ho-
rizon 4, 496
circumfluum mari 4,
407
circumfluxisse dracones
toboa amplexos 3,
421
Cirrhæ Phocidis vrbs, na-
uale Delphorum; ali-
quando pro ipsi Del-
phis; aliquando pro
oraculo Delphico:
hinc Cirrhæa antia, se-
creta, & Cirrhæa vates
1, 64. 3, 172. 5, 95,
116, 137. 6, 408
citius, eo citius 7, 420
citrus arbor proferens
poma citrea: item alia
siluestri cupresso si-
milis, in Mauritaniâ, è
qua tabule citrinæ 9,
428, 430. 10, 144
ciuis seruati præmium
corona querna 1, 359
ciuis meos, conciujs 1,
373
ciuem modicum com-
ponere, agere 7, 267
ciuile bellum, vide, bel-
lum.
ciuile crimen 7, 398 ne-
fas 7, 432 ciuilis
Krinny, furor belli ci-
uilis 4, 187
clamor nauicus, vide,
nauticus clamor.
clamorem suum non ferre,
de timidis 7, 274
classici, &, classica 1,
238, 373. 2, 597. 6,
166 classica iubere 2,
528 dare bello 4,
186 concipere cornu,
7, 476 classica cum
mandum quantent 5,
751
classis stans in vndis 3,
519 in classem cadit
omne.

- omne neruus 1,306
 classem propellit ven-
 tus incumbens 3,1
 classis primò ordine pro-
 cedens, post vincto dis-
 sipata, comparata vo-
 lacui gremium 5,711
 claudere animam 4,
 370 claudere indagi-
 ne 6,42
 clausa fides miseris 9,
 246
 clausis, aut obsessis, inu-
 riles equi 4,269
 claustra maris 2,684
 mundi 9,865
 clauum sequi, de nauis 9,
 345 clauo flectenti
 cedere 3,555
 clementia cæli 8,366
 Cleone, oppidulum in
 Argolicâ regione iuxta
 Neineam siluam, in
 qua versabatur leo ab
 Hercule occisus 4,
 612
 Cleopatra ciestas Aegypto
 à fratre Polamæo 8,
 500 cui inuisa 9,
 1071 Alexandriam
 venie 10,56 multo-
 rum malorum causa,
 vt Helena 10,59 ausa
 adspirare ad Imperium
 Romanum 10,63
 simplex Cæsarem adie
 10,82 & seqq. eius
 cultus luxuriosus 10,
 137 eam fratri recon-
 ciliat Cæsar cum prius
 cum eâ consuesset 10,
 357 regina Aegypti à
 Cæsare constituta 8,
 693
 cientes emti 1,314
 Clupeæ, opidum liberum
 in Promontorio Mer-
 curii in Africa 4,586
 clypei nudâ crate fluen-
 tes 1,241 clypeum
 abiectis militi igno-
 miniosum 6,203
- Cnæus Pompeius fratrem
 Sex. percontatur de
 patre 9,123 intelli-
 gens occisum, valde
 indignatur 9,145 &
 seqq. à Catone compe-
 scitur 9,166
 coactâ nocte 7,395
 coalescere, de copis fu-
 gatis vires resumentibus
 10,79
 Coaltra, Afrix populus,
 quorum regio altis sil-
 uis plena 3,246
 coctus, vel, coctum, gra-
 num tinctorium ignei
 coloris 10,125
 coëcere, terminare 4,20
 cogere. i. coacernare, coa-
 dunare 1,73. 3,104.
 7,743 cogere se in ar-
 ctum 2,613
 cognata æcis 1,4 co-
 gnatum funus 6,564
 cognita per multos an-
 nos 4,592
 coire, certare 1,129
 coneordare, conuenire
 8,495
 Colchis, Colchinû, opi-
 dum Illyrici 3,190
 Colchi populi ad Pon-
 tum Euxinum, à vel-
 lere aureo noti 2,591
 vnde Colchorum rura
 ditissima 3,271
 Colchis, Medea 6,442.
 10,464
 colla. i. capita 2,160. 9,
 1012 colla rapere 4,
 251
 colligere animam 3,625
 iras, & totam iram 1,
 207. 2,93 vestigia 4,
 443
 Collina porta Romana
 2,135
 collis, solum leni tu-
 mulo excrefcens 4,11
 collet sicci 4,263
 Colophon, Ioniæ vrbs
 celebris 8,246
- coloni, milites emeriti &
 veterani in colonias
 deducti, item, missi ad
 locum aliquem inco-
 lentum 1,346. 4,
 397. 7,258
 color imperii, species 9,
 207
 color lucis 6,828
 coluber, &, colubra, ser-
 pens in vmbrosis ne-
 morum 6,489, 664.
 9,634
 colubriferum collâ Me-
 diusæ 9,677
 Columnæ Hesperix, Her-
 culis, quia ad Occi-
 dentem 9,654
 columnæ ignis in aëre
 7,155
 comæ Germanorum tu-
 tilæ 10,130
 Comata, sub. Gallia:
 Transalpina potissi-
 mum, & Transpadana
 Cisalpinæ 1,443
 comer in fluctus 8,589
 comeres, timendum si-
 dus, signum mutatio-
 nis regnorum 1,528
 comitorum habendo-
 rum ritus 5,392
 commercia linguæ 6,
 701. 8,348 pacti 6,
 493
 commeans æstu mare 5,
 445
 comminus erinus 4,
 774
 committere bellum 7,
 472 dominos com-
 misit asylum 1,97
 committere, coniungere
 3,382
 committere fati 3,517
 commodare alicui ali-
 quid in alium 1,83
 communia vestro popu-
 lo, cum vestro pop. 3,
 307 in commune bo-
 nus 2,390
 compages laterû 3,397
 Y 5 compa-

comparatio Cæsarum cum
leone icto 1,205
fundâ Baleari 229 sa-
gittâ Parthica 230
equo in certamine
Olympico 293 Xerxe
2,672 Bellonâ aut
Marre 7,568 Oreste
& Pentheo 777 ferâ
in caueâ conclusâ, aut
igne in Atnâ suppresso
10,445 Medea 464
Comparatio Pompeii cū
queru annosâ 1,136
tygride 328 tauro vi-
cto 2,601 habitanti-
bus in Mediterraneis
Siciliæ aut Britannię
6,65 marinis flucti-
bus 265 Pado inun-
dante 272
Comparatio silentiū Vr-
bis attonitæ cum
agris & mari tempore
brumæ 1,259 cla-
moris militaris cum
fragore siluarum ve-
hementi vento quassa-
rum 388 populi ex
Urbe fugientis cum
nauâ in tempestate è
nauî in mare desilien-
te 498 Pythoniæ
cum Bacchis 674
Comparatio populi atto-
niti cum primo fune-
re 2,21
Marii lacerati cum
corpore pondere col-
liso aut iactato mari
187 Catonis Libertati
ad extremum adha-
renti cum patre filio-
rum funus prosequen-
te 297 populi dubie
fidei cum mari ruri-
do 454 classis Pom-
peii Brundisio dua-
bus postremis naui-
bus tantum amissis
euidente cum Argo
naue inter Symplega-

das

715
Comparatio militū post
inducias ad bellum
redeuntium cum feris
mansuetis iterum
ad rabiem conuersis
4,237 militum præ
desperatione primò
conciuatorum, post
tepefcentium, cum
saucio qui feruente
primū adhuc san-
guine animosus, tepe-
fcente torpidus efficitur
285 Octauii lentis
Cæsarianis insidiantis
cum venatore ca-
nes continentis dum
fera clausa sit 437
Opiterginorum se mu-
tuò interficientium cū
armatis ortis è denti-
bus serpentiū à Cad-
mo & Iasone occiso-
rum 549 Iuba regis
cū ichneumone 724
Comparatio ducum aut
principum cum mari,
& militum cum Hu-
minibus in id in-
fluentibus 5,336 ma-
ris tranquillū cū Mæo-
tide & Bosporo glacie
adstrictis 436 tempe-
statis magnæ cum di-
luuio Deucalionæo
620 classis primò or-
dine procedentis, de-
inde dissipatæ, cum
gruibus migrantibus
711
Comparatio Scæuæ pro-
filientis cum pardo 6,
181 eiusdem telis
confixi cum elephante
6,207 eiusdem cum
vrsâ 6,220 Torquati
Cæsari cedentis cum
nauâ vela subducente
6,287 exercitus
Pompeiani in præ-
lium Pharalicum se

preparantis cum Dea-
rum præparatione in
bellum giganteum 7,
145 nauæ nauem
obliquantis cum auri-
gâ 8,199

Comparatio rogorum in
Africa à reliquiis
Pompeiani exercitus
exstructorum cum in-
cendiis agrorum à ru-
sticis factis 9,182
Cilicum oratione Ca-
tonis à secessione re-
uocatorum, cum api-
bus ad aluearium re-
uocatis tinnitu aris
9,284 à sepe iecti &
tabe diffuentis cum
niue aut cerâ liquefa-
ctis 9,782 intume-
scentis ex percussione
presteris cum aquâ
bulliente aut velis in-
flatis 9,798 iaculi
serpentis cum glande
fundæ aut sagittâ 9,
826 Psyllorum in-
santes suos morsu
apidis explorantium,
cū aquilis pullos suos
ad radios Solis explo-
rantibus 9,902 Cleo-
patræ cum Helenâ 10,
59

compensare longius iter
breuiore viâ 8,249
compertum est 2,322
complosas manus tenere
2,292

componere, committere
3,196 componere
mentes ad virtutem
aut labores 9,380
componere modicum
eiudem, agere, consti-
tuere 7,267 compo-
nere vela 3,596
compositus in mor-
tem 9,116
compressus, occlusus 10,
442

comita

conata simulacum dolo-
 rem 10, 83
 conamen mobile netuo-
 rum 4, 287
 concha pretiosa, in qua
 vniones & margarite
 6, 678 concha netuo-
 sa, qua pro tuba vititur
 Trigon Deus marinus
 9, 349
 concinere classica 1,
 238
 concipere classica cornu
 7, 476
 concipere vota salutis 1,
 506
 coniectus equus 7, 677
 conclamata corpora 2,
 23
 concordia salus rerum,
 &c. 4, 189
 concubitus excepti legi-
 bus 8, 402
 concurrere .i. certare,
 confingere 8, 326
 concurrunt praelia 1,
 40 concurrent sidera
 sideribus 1, 75
 concussa pectus verberibus
 2, 335
 condere fatum rebus hu-
 manis 7, 132 condere
 terrae 1, 607 conditum
 in alicuius curam
 9, 86
 Cone insula Sarmatarum
 ad ostium Danubii
 3, 200
 conferre .i. committere,
 committere 1, 102.
 4, 803 conferre quæ
 vincere possent, ad vi-
 ctorian obtinendam
 7, 356 conferre morri
 6, 231
 conficere, confecerat ho-
 stes paor 6, 131
 conficit omnia terror
 7, 734
 confine duorum loco-
 rum 6, 649
 confirmare animos 4,

250
 conflatum ferrum 2, 95
 confodere iugulum 3,
 744
 confragum 6, 126
 congeries ætatum 5, 178
 congestum pondus 3,
 649
 congestus, us 9, 487
 conglobatio exercitus in
 periculo 4, 777
 coniugii onus 5, 725
 coniux pars optima 5,
 757
 conuubii precium &
 merces, liberi 2, 330
 conscientie tormentum,
 maxima pena 7,
 471, 784
 conscium, conscia gens
 nascenti Nilo 1, 20
 confectus mundi futuri
 5, 90 consciarati vo-
 ti, concipiens animo
 certam spem 7, 34
 conscius voti nefandi
 7, 182
 consentire ad ictum, pa-
 tienter ictum recipere
 8, 619
 conferta bella bellis 2,
 442
 confertum telis 7, 520
 consilii vox prima, qui
 prius dicit senten-
 tiam 8, 480
 consita cultu regio 9,
 690
 consors studiis 4, 178
 conspiratio Crassi, Poi-
 peii & Cæsaris 1, 4,
 85, 3, 266
 constare, constatura quan-
 tis cladibus fides 2,
 17 constans membris
 vigor 3, 715 consti-
 tuit eadem vbique
 fortuna 4, 402 consti-
 tuit hic bellum, hæsit
 7, 547 nullo constet
 mihi sanguine bellum
 4, 274.

consulere famæ 8, 624
 in medium 5, 46
 Consulibus à Senatu bel-
 lum demandatur con-
 tra Cæsarem 1, 489
 Consul Etruscis abdu-
 ctus atarxis, Attilius
 Serranus vel Cincin-
 natus, ex agro ad Di-
 ctaturam vel Consula-
 tum euocatus 10, 153
 Consul noui Kalendis
 Ianuariis 5, 5 ab iis &
 eorum nominibus an-
 ni denominari & in
 Fastis distincti post
 electos Reges 2, 645.
 5, 390, 399. 7, 441
 hinc, ignoto consule .i.
 tempore ob antiqui-
 tatem ignoto 4, 379
 Consulum sedes sacræ 3,
 105 iis prælati fasces;
 (hinc & fasces, pro
 ipsis consulibus) 10,
 11
 consul mensiuus 5,
 399
 Consules, gentibus sub-
 ætis, colonias dedu-
 centes, succincti ara-
 tro locum designa-
 bant 7, 430
 Consularis potestas ina-
 nis reddita 5, 397
 consumere locum 7, 468
 consurgens pars urbis
 celsam in arcem 3,
 379
 comprehendere membra 3,
 624 contenta tela 7,
 563 contentæ fune
 naues 2, 621
 contrinere, compescere 4,
 435 continere ani-
 mam 8, 616
 contingi sordum 3, 348
 continuoque colles 4, 159
 contorquere 3, 671 de
 vento 9, 472 contor-
 tus vortex 3, 631. 4,
 460

- contravidere 9, 947
 contraria voluens ven-
 tis æstus 9, 333 con-
 trarium ire 1, 77
 contus 6, 174
 conuellunt verbera pup-
 pes 3, 128
 conueniat, pro, conueni-
 ret 2, 173
 conuersæ hæstæ verber
 7, 177
 conuerrere aures surdas
 6, 444 conuerrere fu-
 gâ bellum 4, 163
 conuexa Olympi 7, 478
 conuexa Superûm 5,
 5, 632 conuexa To-
 nantis 9, 4
 conuicia festa in nuptiis
 2, 369
 conuoluens gentes mare,
 de diluuiio 5, 623
 copia rara 3, 693
 Cora opidum Latii non
 longè à Velitris 7,
 392
 Coreya insula sub Epiro
 ad confine Maris Ionii
 & Adriatici 2, 623.
 8, 37. 9, 32
 Cordus Quæstor trun-
 cum Pompeii cadaver
 inuentum rogo com-
 burit, & sepelit 8, 712
 & seqq.
 Corninium, Pelignorum
 vrbs primaria 4, 697
 à Cæsare obsideretur 2,
 478 & seqq. à præsi-
 diariis deditum 2,
 507
 C. Cornelius augur Para-
 uii ferrur dixisse die
 prælii Pharsalici se vi-
 dere cæcantes Cæsa-
 rem & Pompeium 7,
 192
 Cornelia Castra, locus in
 quo Scipio Africanus
 castra posuit non lon-
 gè à Carthagine 4,
 656
 Cornelia L. Scipionis
 Metelli filia, primò
 P. Crassi, Crassi Diuitis
 filii, deinde Pompeii
 vxor 2, 349. 3, 21. 8,
 39, 810, 815. 9, 66,
 277 eam Pompeius
 durante bello Lesbi
 seponere decernit 5,
 722 ipsique consi-
 lium suum aperit 5,
 739 cui illa respon-
 det 5, 761 in Lesbam
 proficiscitur 5, 799
 ibi sollicita est de ma-
 rito 8, 41 conspe-
 cto Pompeio ex acie
 Pharsalicâ fugâ elapso
 exanimatur 8, 58 à
 Pompeio ob immodi-
 cum dolorem corripit-
 ur 8, 71 eius ad
 Pompeium responsio
 8, 88 cum Pompeio
 profecta Lesbo in Æ-
 gyptum, in naui expe-
 ctare à Pompeio iussa
 quid ipso futurum sit
 8, 579 eius planctus
 conspectâ cæde Pom-
 peii 8, 637 & seqq.
 eius querimonie eo
 quod Pompeium sepe-
 lire non possit 9, 55
 & seqq. mandata ma-
 riti Sexto priuigno
 aperit 9, 84 exuias
 Pompeii comburit 9,
 175
 cornix sese perfundens
 significat futurâ plu-
 uiam 5, 555
 cornipes, equus 4, 762.
 8, 3
 cornu coactum, circulus
 plenus 1, 537
 cornua aciei 7, 365,
 524 antennarum 8,
 193 classis 3, 529
 portus 2, 706 velo-
 rum 5, 427
 cornua flexa, . . . terra aut
 rupis portum confi-
 cientis 2, 615
 cornua (aciei) diducere,
 extendere 7, 506 ex-
 plorare, de tauro 2,
 603
 cornibus tortis, vt arietes
 9, 514
 corona aciei 6, 289 co-
 rona, pro multitudine
 populi 2, 120
 corona è nardo & rosis
 10, 164
 corona querna, præ-
 mium ob seruatum
 ciuem 1, 359
 corona turrata nouæ nu-
 præ 2, 358
 corpus carcer animatum
 6, 722 corpus sum-
 mum, facies, seu partes
 exteriores 8, 62
 corpora debent sibi sui
 finem 7, 811
 corpora illustrium viro-
 rum in funere delata
 humeris nobilium 8,
 732
 corpora sepeliantur, an
 non, parum refert 7,
 809
 corpora sustentare, epulis
 4, 307 corpora viua
 elidunt trunci 2, 206
 corpora proiecta ne-
 gatis tumultis, inhu-
 mara 6, 626
 correptere in cymbain 8,
 39 in medium agmen
 4, 777
 corripere moria 2, 100
 corripientes facies te-
 cta 1, 494
 corruptus in externos
 mores 10, 404
 corruptus laxare catenas
 10, 57
 Coruini, nobilis familia
 Romana 7, 584
 Corus, &, Cori, ventus ab
 Oceasu solstitiali: ali-
 quando etiam pro
 quouis

quisquis vento 1,46.
 2,617.4,67. 5,572,
 599,606. 7,125. 9,
 799,1001
 Corycos in Ciliciâ oppi-
 dum, mons & specus
 3,226 Corycæ elaf-
 fæ,piratarum Cilicium
 8,26 in monte Cory-
 co provenit optimum
 crocum 9,809
 Cos insula Samo vicina
 8,246
 costus, frutex in Arabiâ
 & Indiâ, cuius radix
 contra venena utilis
 9,917
 coribus exarsit mucro 7,
 139
 Cotta, Cæsaris legatus à
 Neruii casus 1,429
 Cotta tr.pl.verba ad Me-
 tellum collegam qui
 Cæsarem ætarii spo-
 liare verabatur 3,43
 Corys Thracum rex à Se-
 natu laudatus 5,54
 couinus, currus rostratus
 Belgarum & Britan-
 norum 1,426
 Crassus rex transitio flu-
 mine Haly à Cyro cap-
 tus 3,272
 Crassi pater & filius Ma-
 rianis temporibus à
 Fimbriâ quodam oc-
 cisi, ut vult Lucanus
 2,124
 Crassus, cognomento Di-
 ues, Spartacum proflig-
 auit 2,554 mora
 belli ciuilis 1,100 ad
 bellû Parthicum pro-
 fectus nihil moratus
 diras Aitæi tr.pl. 3,
 126 à Parthis cum
 Pub.filio cæsus 1,
 105. 8,302. 10,51
 ipse filiusque insepulti
 1,118. 3,94. 9,65
 Crassus (Pub.) Diuisci fi-
 lius -maritus prior

Cornelia, quæ post
 Pompeio nupta 8,
 91,415 cum patre
 cæsus & insepultus:
 vide Crassus Diues
 Crassorum clades cur nõ
 vindicata à Romanis
 7,431 vindicta poti-
 us procuranda quàm
 bellum ciuile geren-
 dum 8,418 & seqq.
 Crastinus euocatus in
 exercitu Cæsaris pri-
 mus relum in hostem
 misit prælio Pharsali-
 co 7,471
 crates perpetua, clypeo-
 rum connexorum in
 testudine series 3,
 485
 credere, confidere 1,135
 credere animam mor-
 ti 3,751 causum Diis
 7,77 deis 7,705 fati
 1,227 siluam cani 4,
 441 solo 4,647,653
 vocem dolori, aut, do-
 lorem voci 1,258
 vna nox muris credita
 1,520
 crescere. i. exetescere, su-
 perare 5,25 crescere,
 de eo quod in altum
 exstruitur 9,842 cre-
 uit in aduersis virtus
 3,614
 Creta, insula nota Maris
 Mediterranei, cuius
 rex Minos, vnde Mi-
 noiæ 2,611. 3,163.
 9,38 à centum ciui-
 tatibus dicta Heca-
 tompolis: Ioui dile-
 cta, quem in eâ nutri-
 tum & sepulcrum fa-
 bulantur 2,184. 8,
 872
 Crete, canes Cretenfes 4,
 441
 crimen. habere crimen
 8,118 nec crimen
 esset nec gloria 7,112

crimen ciuile 7,398
 crimen Deorum 2,
 288. 5,59. 8,800. 9,
 144 crimen gleba-
 rum, instrumenta lu-
 xuriz 9,425
 crinis timendi fideris 1,
 528
 crines Libyci, nigri: flau-
 vel rutili Germano-
 rum 10,129
 crocum optimum pro-
 uenit in Ciliciâ 9,
 809 croci pressura 9,
 809
 croceum medicamentû
 tingendis crinibus In-
 dorum 2,239
 cruci affixa corpora car-
 punt magæ 6,545
 cruor altus 1,319 cruor
 stat in templis 2,103
 crustæ marmoreæ, &
 crustata domus mar-
 moribus 10,114,
 115
 Crustumium Flaminiz
 fluius 2,406
 crystallina vasa 10,160
 cubile ad somnos 4,
 603 cubili miscere
 10,68
 cubilia è frondibus 9,
 841
 culmen humanum, Di-
 ctatura 7,594
 culmi aduesti, frumen-
 tum peregrinum, ad-
 uectitium 6,85 cul-
 mi in segetem surgen-
 tes 6,109
 culpâ squâ viuere, deo
 qui fugâ euasit 6,204
 culta, agri cultis & cultu
 conuata regio 2,426.
 3,210. 9,690
 cultus furialis 6,654
 cultus mæsti lugubria
 2,365
 Cumana vates, Sibylla
 Cumana 1,564 li-
 bros Romana fata cõ-
 tinentes

contra videre 9, 947
 contraria voluens ventis xstus 9, 333
 contrarium ire 1, 77
 contus 6, 174
 conuellunt verbera puppes 3, 528
 conueniat, pro, conueniret 2, 173
 conuersæ hæstæ verber 7, 577
 conuertere aures surdas 6, 444
 conuertere fugâ bellum 4, 163
 conuexa Olympi 7, 478
 conuexa Superum 5, 532
 conuexa Tonnantis 9, 4
 conuicia festa in nuptiis 2, 369
 conuoluens gentes mare, de diluuiio 5, 623
 copiarara 3, 693
 Cora opidum Latii non longè à Velitris 7, 392
 Coreyra insula sub Epito ad confine Maris Ionii & Adriatici 2, 623.
 8, 379. 9, 32
 Cordus Quæstor truncum Pompeii cadauer inuentum rogo comburit, & sepelit 8, 712 & seqq.
 Corfinium, Pelignorum vrbs primaria 4, 697
 à Cæsare obsideretur 2, 478 & seqq. à præfidiariis dedium 2, 507
 C. Cornelius augur Patavii fertur dixisse die prælii Pharsalici se videre errantes Cæsarem & Pompeium 7, 192
 Cornelia Castra, locus in quo Scipio Africanus castra posuit non longè à Carthagine 4, 656

Cornelia L. Scipionis Metelli filia, primò P. Crassi, Crassi Diuitis filii, deinde Pompeii vxor 2, 349. 3, 218. 8, 210. 815. 9, 66, 277
 eam Pompeius durante bello Lesbi seponere decernit 5, 722
 ipsique consilium suum aperit 5, 739
 cui illa respondet 5, 761
 in Lesbiam proficiscitur 5, 799
 ibi sollicita est de marito 8, 41
 conspecto Pompeio ex acie Pharsalicâ fugâ elapso exanimatur 8, 58
 à Pompeio ob immodicum dolorem corripitur 8, 71
 eius ad Pompeium responsio 8, 88
 cum Pompeio profecta Lesbo in Ægyptum, in naui expectare à Pompeio iussa quid ipso futurum sit 8, 579
 eius planctus conspectâ ex acie Pompeii 8, 637 & seqq.
 eius querimoniarum quòd Pompeium sepe- lire non possit 9, 55 & seqq.
 mandata mariti Sexto priuigno aperit 9, 84
 exuias Pompeii comburit 9, 175
 cornix sese perfundens significat futurâ pluuiam 5, 555
 cornipes, equus 4, 762.
 8, 3
 cornu coactum, circulus plenus 1, 537
 cornua aciei 7, 365, 524
 antennarum 8, 193
 classis 3, 529
 portus 2, 706
 velorum 5, 427
 cornua flexa, terra aut

rupis portum conficientis 2, 615
 cornua (aciei) diducere, extendere 7, 506
 explorare, de tauro 2, 603
 cornibus tortis, vt arietes 9, 514
 coronâ aciei 6, 289
 coronâ, pro multitudine populi 2, 120
 corona è nardo & rosis 10, 164
 corona querna, præmum ob seruatum ciuem 1, 359
 corona, turrita nouæ nuptæ 2, 358
 corpus carcer animarum 6, 712
 corpus summum, facies, seu partes exteriores 8, 68
 corpora debent sibi sui finem 7, 811
 corpora illustrium viro- rum in funere delata humeris nobilium 8, 732
 corpora scpeliantur, an non, parum refert 7, 809
 corpora sustentare epulis 4, 107
 corpora viua elidunt trunci 2, 206
 corpora proiecta negatis tumulis, inhumata 6, 626
 correpere in cymbain 8, 39
 in medium agmen 4, 777
 corripere moenia 2, 100
 corripientes faces re- cta 1, 494
 corruptus in externos mores 10, 404
 corruptus laxare carenas 10, 57
 Coruini, nobilis familia Romana 7, 584
 Corus, & Cori, ventus ab Oecasu solstitiali: ali- quando etiam pro quouis

quouis vento 1,406.
 2,617.4,67. 5,572,
 599,606. 7,125. 9,
 792,1001
 Corycos in Ciliciâ oppi-
 dum, mons & specus
 3,226 Corycæ elaf-
 ſa, piratarum Cilicum
 8,26 in monte Cory-
 co prouenit optimum
 crocum 9,809
 Cos inſula Samo vicina
 8,246
 coſtus, frutex in Arabiâ
 & Indiâ, cuius radix
 contra venena utilis
 9,917
 cotibus exarſit mucro 7,
 139
 Corta, Cæſaris legatus à
 Neruiſis cæſus 1,429
 Cotta tr.pl. verba ad Me-
 tellum collegam qui
 Cæſarem ærariû ſpo-
 liare verabatur 3,243
 Corys Thracum rex à Se-
 natu laudatus 5,54
 couinus, curruſtroſtratus
 Belgarum & Britan-
 norum 1,426
 Craſſus rex tranſito flu-
 mine Haly à Cyro ca-
 ptus 3,272
 Craſſi pater & filius Ma-
 rianis temporibus à
 Fimbriâ quodam oc-
 ciſi, vt vult Lucanus
 2,124
 Craſſus, cognomento Di-
 ues, Spartacum proſti-
 gauit 2,554 mora
 belli ciuiliſ 1,100 ad
 bellû Parthicum pro-
 ſectus nihil moratus
 diras Atteni tr.pl. 3,
 126 à Parthis cum
 Pub. filio cæſus 1,
 105. 8,302. 10,51
 ipſe filiuſque inſepul-
 ti 1,118,594.9,65
 Craſſus (Pub.) Diuiſis fi-
 lius maritus prior

Corneliæ, quæ poſt
 Pompeio nupta 8,
 91,415 cum patre
 cæſus & inſepultus:
 vide Craſſus Diues
 Craſſorum clades cur nõ
 vindicata à Romanis
 7,431 vindicta po-
 tiuſ procuranda quàm
 bellum ciuile geren-
 dum 8,418 & ſeqq.
 Craſſinus euocatus in
 exercitu Cæſaris pri-
 mus telum in hoſtem
 miſit prælio Phariſali-
 co 7,471
 crates perpetua, clypeo-
 rum connexorum in
 reſtutine ſeries 3,
 485
 credere, conſidere 1,135
 credere animam mor-
 ti 3,751 cauſam Diis
 7,77 deis 7,705 fati
 1,227 ſiluiam cani 4,
 441 ſolo 4,647,653
 vocem dolori, aut, do-
 lorem voci 1,258
 vna nox muris credita
 1,520
 creſcere. i. excreſcere, ſu-
 perare 5,25 creſcere,
 de eo quod in altum
 exſtruitur 9,842 cre-
 uit in aduerſis virtus
 3,614
 Creta, inſula nota Maris
 Mediterranei, cuius
 rex Minos, vnde Mi-
 noia 2,611.3,163.
 9,38 à centum ciui-
 tatibus dicta Heca-
 rompolis: Ioui dile-
 cta, quem in æſt nuri-
 rum & ſepulcrum fa-
 bulantur 2,184.8,
 872
 Creta, canes Creteſes 4,
 441
 crimen. habere crimen
 8,118 nec crimen
 eſt nec gloria 7,112

crimen ciuile 7,398
 crimen Deorum 2,
 288. 5,59.8,800.9,
 144 crimen gleba-
 rum, inſtrumenta lu-
 xuriæ 9,425
 crinis timendi ſideris 1,
 528
 crines Libyci, nigri: flau-
 vel rutili Germano-
 rum 10,129
 crocum optimum pro-
 uenit in Ciliciâ 9,
 809 croci preſſura 9,
 809
 croceum medicamentu
 tingendis crinibus In-
 dorum 2,239
 cruci affixa corpora car-
 punt imago 6,545
 cruor altus 1,319 cruor
 ſtat in templis 2,103
 cruſtæ marmoræ, &
 cruſtata domus mar-
 moribus 10,114,
 115
 Cruſtumium Flaminie
 fluiuius 2,406
 cryſtallina vaſa 10,160
 cubile ad ſomnos 4,
 603 cubili miſcere
 10,68
 cubilia è frondibus 9,
 841
 culmen humanum, Di-
 ctatura 7,594
 culmi adueſti, frumen-
 tum peregrinum, ad-
 ueſtitium 6,85 cul-
 mi in ſegrem ſurgen-
 tes 6,109
 culpa ſcâ viuere, deo
 qui fugâ euasit 6,204
 culia, agri cultus & cultu
 conſita regio 2,426.
 3,210.9,690
 cultus furialis 6,654
 cultus maſti lugubrela
 2,365
 Cumana vates, Sibylla
 Cumana 1,564 li-
 bros Romaq; ſara cõ-
 tinentes

cinētes dedit regi Tarquinio 5, 183 eius carmen hoc, Romāne miles Aegyptum cauet Lucanus ad Pompeiū refert 8, 324
 cuneus, quicquid è lato in acutū definit. hinc militum acies cuneata, & cunei militum 6, 184. 7, 427
 cunei ordinēs graduum in theatro, & pro multitudine populi in iis sedente 7, 12
 cupere nō priuata 2, 564
 cupidus imponete 2, 170
 cuppæ sustentandis ratibus 4, 420
 eupressus, arbor Plutoni sacra, cuius ramus collocabatur ante domum funestam nobilium 3, 442
 cura famæ 9, 1080 cura in somnis 2, 339 cura laboris 7, 209 in curā conditum 9, 86 cura maxima fuit non perdere letum 3, 705 cura fuit implere, &c. 7, 142
 curæ armorum 3, 52. 5, 504 curæ inordinates 2, 681 in curas venire 2, 347 curarum mixtus 8, 165 curarum arcana 8, 279 pondera 9, 951
 curare, dignum quod querere cures 6, 602 curata sunt, curæ sunt 7, 455
 Curetes populi insulas inhabitantes Cretas dictas in orā Illyrii; Corcyram, vt quidam 1, 405
 Curia pro ipso Senatu, & pro Senatoribus 1, 267, 487. 3, 108 Cu-

ria hospes 5, 11
 Curio Cæsari in bellum stimulos addit 1, 269 & seqq. venali linguā 1, 269 vox populi 1, 270 In Siciliam à Cæsare missus 3, 59 ex Sicilia in Africam traiecit 4, 583 in loco Castrorum Cornelia notum castra ponit 4, 661 territū aduentante Iubā rege (quem in tribunatu suo spoliare regno tentauerat 4, 689) quod non consideret militibus suis, vt non veteranis Cæsaris, sed Corniti dedititiis; antequam omnes dilaberentur p.elio decertare statuit, & primò Varum pellit 4, 694 & seqq. exercitum contra Sabutam d. acit, ignarus præsentis Iubæ 4, 730 equitatu Iubæ circumdatus 4, 746 & seqq. fugere noluas, fortiter pugnans occumbit 4, 797. 5, 40 insepultus 4, 810 eius elogium, virtutes & vitia 4, 811 & seqq.
 Curtius Dentatus, qui de variis populis triumphauit, pauper nihilominus & auto incorruptus: hinc Curiorum ligones; Curti & Fabricii nomina pauperis reui; pro exemplo frugalitatis 1, 169. 6, 787. 7, 358. 10, 152
 currere magno gradu 2, 100 currere, de æthere 7, 424 currere clarum, de fulgure 5, 630 currere per prospera fata 7, 420
 currum retorquere 7, 3

curtus triumphales celsi; & lauriferi: hinc & curtus pro ipso triumphatore; curtus regere, ducere, &c. pro triumphare 1, 316. 3, 77. 5, 332. 8, 810; 8, 149, 79
 cursus faci, & cursum dare facis 6, 423. 7, 544
 cursus rapere 5, 403
 cursum frangere longogyro 3, 555
 curuare littora, de mari 8, 178
 curuari. i. extendi; ambire 3, 107
 Curules, pro Aedilibus
 Curulibus 3, 107
 cuspes, & cuspes æquorea, tridentis Neptuni 5, 6-1. 6, 396
 custodia mentis. i. obfirmatio, constantia; vel vt alij, inuē custodia cognata 8, 635
 cultus vnde Illyricæ; præfect. s. oræ inatinx Illyricæ 4, 433
 euren abducentia oīsa 4, 288
 Cyaneæ cautes, insulæ vel scopuli Bospori Thraciæ, Symplegades 2, 716
 Cybeles simulacrū quorannus à Gallis, sacerdotibus ipsius, in Almonelauabatur 1, 600
 Cyclopes ministri Vulcani dicti 7, 150
 Cydones, Cretæ populi auxiliares Pompei in acie Pharsalicā 7, 229
 Cyllene, montis Arcadiæ, in quo Mercurius natus, & à quo Cyllenus dicitur 1, 662. 9, 662. 10, 209
 cymbæ viminæ corio contextæ

contectæ 4,131 ex
papyro in Aegypto 4,
135

Cyniphæ pestes, Libyæ
aut Africanæ, à Cyni-
phe regionis flumines
serpentes 9,787

Cynofura, Vrsâ minor, ad
quam cursum dirige-
bant Sidonii 3,219.
2,180.9,540

Cynthia, luna 1,218.2,
577.4,60.8,721

Cyprus insula maris Ion-
ii, cui imperauit ali-
quando Cinyras rex, à
quo & Cinyra dicta
8,456,716.9,117

Cyrenæ, ciuitas & regio
Africæ 9,874 à Ca-
rone occupata 9,297

Cyriarua, Persarum re-
gio 8,226 Cyri in-
gentes copie 3,285

Cythera, orum, insula Pe-
loponnesi, sub Malea
promontorio 9,37

D

DACA, errantes, siue
nomades, populi
Scythici 7,429

Daci, (& Dacæ primâ
correctâ) Thraciæ con-
termini populi: sepe
pro populo sero &
barbaro; vt, hinc Da-
cus premar, inde Ge-
res: Dacæ Getæque:
Dacis Getes admissus
2,54,296. 3,95. 8,
424

Dalmatici fluctus, Mare
Adriaticum versus Dal-
mariam 2,402

Damasus Sytiæ urbs 3,
215

damna mundi 9,440

damnum armorum .i. de-
trimentum quod ar-
ma patiuntur 3,364

damni solatia rependere
8,409

damnare, pro, conremne-
re, detestari, improba-
re, execrari, reicere,
diffidere 4,270.5,
247,311,471. 6,
413. 7,242. 8,25,
127,328. 9,818,

1035 hinc damna-
tus, nefastus 7,409

damnata arma, infeli-
cia, improbata 4,
338,360 damnata

lux 4,534

damnare, pro, obligare,
adstringere, addicere
rei malæ, tristi aut in-
felici: vt, loco 1,249,

749 busto 2,733 fa-
to 3,22 sacris Infer-
nalibus 6,641 morti
8,483,570. 9,87

hinc, damnare nocti-
bus .i. tenebris obseu-
rare 7,452 damnatus

lumina somno 9,363
damnari tenebris, ab-
olerti 9,286

damnare, pessundare 8,
332

damnare nimis pieratis
6,508 scelus 8,406

damnare fortunam suâ,
animum despondere
7,649

Danaë à Ioue in imbrem
autem conuerso stu-
prata, mater Persei 9,
659

Danubius fluuius cele-
bertimus, qui & Ister,
multos fluuios in se

recipit 2,419 multis
ostlis se in luxinum
exonerat 2,420.3,
202

Dardani, Epiri populi 3,
187

Dardanius colonus, Ca-
pys, conditor Caput
2,392

dare, ius sceleri 1,2 vire
in carmina 1,66 sti-
mulos 1,120 liberta-
tem odii 2,145 ani-

mos 2,570 lacrymar
ciuilibus armis 3,
313 secretum 3,314

arma 3,315 classica
belli 4,186 euentum
fraudibus 4,730 ter-
ga aut pectora bello

4,468 cursum facie
7,544

dare, dare præcipitem 8,
93 dare multa in vul-
gus 1,132 bella pri-
uata ire 4,688 pes-

sum 5,616 dedimus
Romam eò cladis 7,
406 dare gentibus

iras 2,47 do ferre 4,
806 do cognoscere 6,
813 datum nosse, &
nescire deos 1,452

dedir scire 6,776
dare, pro, permittere 7,
126

dare arcana, declarare 9,
554

dare ventis, committere
8,190

dare in medium, eingere
7,366

dare nauem in litus, ap-
pellere 8,134

dare vni cuncta, facere
in gratiam, commo-
dum, aut iussu Vnius
2,146

debitum satis 8,415
deceptis manibus vacuū
complexa cubile 5,
809

Decii, pater & filius, pro
salute reip. caput fata-
le vouentes, in conser-
tissimos hostes irruen-
tes morte sua Rom.

victoriam pepererunt
2,308. 6,785. 7,
359
decliua montis 2,422
deceque-

- decoquere, absumere 9,
776
decorum alicui 1,164
decurit fulgens tutela ca-
rinas 3,511
decurrere effuso passu 4,
271
decus pelagi, victoria
naualis 3,762
dedecus breue xui 2,
117
dediscere ducem 1,131
deducti coloni 4,397
deducere carbasa 2,697
deesse. se deesse deis, at
non sibi numina cre-
dit 5,499 deesse
ruinæ 6,10 deesse,
non interesse 8,360
defectus .i. solutus, defa-
tigatus 2,559. 4,
635. 5,333. 6,252.
9,401 defectus epulis
10,281 defecta furo-
re 1,695 defecta
membra 4,600 ilia
4,757 defecta robore
membra 3,625
defectus Solis 7,4
defendere .i. arcere, pro-
hibere, tegere 9,306,
322,673
defendere templum ab
auro 9,521 defende-
re aquas suas, de flu-
mine quod non mu-
ratis aquis alium in
se recipit, aut ipsum in
alium insuere 6,376
defendit se à mari ter-
ra 9,306
deficere, lassitudine de-
sarigari 9,401 vide
defectus.
defixus lumina 6,638
deflagrare 4,280
deflectere iter 3,337
def. armis pallore 8,56
deformis dolor, turpis
8,81
degener toga 1,365 me-
tus 3,149 rogos 9,4
- degeneres animi 6,
417 latebre 10,441
degere vitam inermem
4,358
Delotarius Gallogræciæ
à Senatu laudatus 5,
55 à Pompeio ad Par-
thes auxilla rogatum
mittitur 8,209 &
seqq.
delectus sceleri, sub. fa-
ciendo 8,538
Delos insula in quâ nati
Apollo & Diana, & in
quâ oraculum Apol-
linis 6,425
Delphici oraculi Apolli-
nis origo & descriptio
5,70 & seqq. cur ces-
set responsa edere 5,
111,131 templum
Delphicum à Bronno
& à Perlis combu-
stum 5,134
delphinus incertus quomodo
tendat, tempestatem
futuram denotat 5,
552
demissus pelago 8,159
demissus vultus 2,361
Demogorgon, Inferorum
omnium inimicus &
maximè horrendus:
qui situ & terrore se
habet ad alios Inferos,
sicut se illi ad nos. hic
Medusæ faciem, seu
Gorgona, adspicere, &
Stygæ deierare sine vllo
periculo potest 6,
745 & seqq.
densantur nubes in im-
bres 4,76
dens insomnis, dentes
insomnis draconis à
Iasone occisi 4,552
dentes imprimere, mor-
dere 9,806
dentes niuei, ebur 10,
144
dentes rusticoli, rostro-
rum aut aratri, quibus
- terra scinditur 7,819
dependere, impendere 8,
101 dependere amoris
tempus 10,80
depositum Fortunæ 2,
71 depositum pignus
8,191
deprecor seruari 9,213
depressus cantu magico
6,505
depressa virtus 4,469.
6,168
depressum est 9,531,
826
depressum est civile re-
tas 4,172
derogare famam xui 9,
359
desuere in artus 6,540
desuere ira 5,303
desuere in euenus
belli ancipites 5,67
deses natura 9,436
desidere in vnda 3,650
desidiosus 9,288
desistere cepto 3,144
desolatum 4,701
desperare diem 1,543
viam 5,574
despicere mare de monte
5,639
despicit Aetæos populos
1,458
desp. mare in herbas, de
Lunâ 6,506
desituere 6,734. 7,
398 destituit vulnera
sanguis 3,746 desti-
tuit spiritus fauces 5,
133 destituere ducem
5,244 destituunt pie-
tas fidesque 5,298
destituunt verba para-
tam mentem 5,731
destruere meritum 9,
1041
desuetæ silvis feræ 4,
237
detecto Marte, bello
aperto 10,546
detrahere dominos Urbi
seruire paratæ 1,351
detrahe

destrahere in cladem 3,
22
detrudere 6,174
Deucalionis temporibus
maximum diluuium
1,653
deuertere acies 2,470
deuertere cursu 6,
591
deuexus terrarum margo
9,497 deuexa mundi
10,39
deuia terrarum 4,161
mundi 8,209
deuoluere mœnibus ag-
mina 2,491
deuotus 4,272,533,
695,891 deuotus
sacro fœdere 8,112
deuotus sacris, sacer-
dos 10,176 deuotæ
in prælia dextræ 3,
311
Deus est quodcunque
vides, quocunq. mo-
ueris 9,580 nascenti-
bus semel dixit quan-
tum scire licet 9,575
se eadē lege tenet
quā cuncta coercet: 2,
10
Deus incertus ludæorum
2,593
Dei sedes vniuersum &
virtus, siue animus sa-
pientis 9,578 nil fa-
ciunt non sponte Dei
9,574
Deum sequi 9,557 mē-
te gerere 9,564 deum
facere, referre in nu-
merum Deorum 9,
604 Deo plenus 9,
554
Dei, seu, Dii inferni 1,
634 Dii vasa secun-
denti 1,634 Dei terri-
biles scelerum 2,80.
7,168 Dei cæli Ere-
biq. 2,306 Dii me-
lius! 2,537-3,93 Dii
secundi veniam me-

IN LVCANVM.

ruere 4,123 Dei magi-
ci 6,577 Dii ad
primam statim vocem
magorum quilibet
concedunt, ne plures
audiant 6,528 cur &
an magos metuant
quæsitum 6,492 Dei
Lethæi, Infernales, à
Lethæ flumine 6,685
Dei Romani, Heroës
6,807 Dei nulli hu-
mana curant 7,445,
454 Dii transire dicti
auerſi, aut hosti fa-
uentes 7,647 Dii na-
ſci nec oriri possunt
8,458 Dii hospitales
9,131 cinerum 9,
990 Dii penates Tro-
ianorum 9,993 Dei
secundi 9,1098 Dei
Ægyptii feræ nonnul-
le & aues 10,159
Dei nosci volentes
10,180
Deorum sortis ignarum
mortale genus 3,319
Deorum inuidia 4,243.
9,66 crimen 5,59.8,
8,55,800. 9,144
obsequium, fauor 5,
294 vsus 5,698 mors
dilata Deum, immor-
talius 6,698 doli 7,
86 monstra, prodigia
7,172 aurum, dona
illis oblata & orna-
menta aurea 8,121
multum est in gente
Deorum 8,308 Deo-
rum respectus 8,451
pudor 8,597,605,
culmina, &, sedes
Ætempla 9,819.10,
15
Dei agnoscere 2,93.9,
1103 donare quod
superest vitæ, sibi ipsi
inferre mortem 3,
243 se deesse Deis, at
non sibi nutina 5,

453

499 Deis vim facere,
de magis 6,441 Deis
irasci 8,665 Deis
quid obicere, expro-
brare 9,188 Dii
omnes hæremus 9,
573
Deos spargere, simulacra
Deorum 3,100 Deos
non nosse quos time-
mus, augere terrorem
3,416 Deos quis
enim læsos impunè
putaret? 3,448 Deos
agnoscere 4,255 Deos
lasciare 5,695, exorna-
re armis, trophæum iis
erigere 6,256 cogere,
de magis 6,446. in
Deos conuicia 7,
725.9,187. in Deos
tanquam humana nō
curantes, ingehitur
per digressionem Lu-
canus 7,445 & seqq.
esse locis Superos te-
statur filius, &c. 9,
522
Deæ vltices 10,337
dextra inuita 1,372
violata 2,126 dextræ
omnia sperantes 5,
355
Diana Scythica, cui ho-
mines immolabantur
1,446 Dianæ Scythi-
cæ regna, lucus vel ne-
mus prope Ariciam,
quā sacerdos eius Rex
Nemorensis vocaba-
tur 3,86 ab Oreste ex
Tauricæ Ariciæ transla-
ta; vnde Mycenæa,
quia Orestes Myce-
næus 5,574
Dictatura, culmen hu-
manum 7,594
Dictæ, Crætæ mons: vnde
Dictæa saxa, &, litto-
ra; item Dictæi colo-
ni, Dictæa manus;
Crætenſia, Crætenſes 2,
Z 610.

610. 4, 322. 6, 214.
9, 38
diducere cornua aciei,
extendere 7, 506
diductum robur 3, 584
dies mediū 1, 16 diem
extremum præcipitare
2, 106 dies perdere 3,
394 diem admittere,
3, 444 diem vnum
donauere patriæ 4, 28
dies in medium sur-
gens 4, 155 dies nube
latus 5, 456 dies fe-
stinata fati 5, 560
dies ista lerit non pa-
uo sanguine 6, 158
dies summa, & si pre-
ma, mort 9, 208. 10,
41
dies arte magicâ prolon-
gati 6, 462
dies obsecræ periphrasis
7, 1
dies quo clades insignis
illata Romanis, in Fa-
stis inter atro notan-
tus, & à clade cognom-
minatus 7, 409, 410
dies longior, diuturnitas
temporis 7, 845
diem totū mutare, aliud
cæli clima subire 8,
217
dies stat librata cardine
summo, sol meridiana
perpendicularis
est 9, 529
dies, pro sole aut luce,
passim, hinc dies cæli
9, 905 dies nimius,
sol vehementior 9,
432 diem agere, item,
explicare, de sole aut
naturâ 7, 201, 202
item, diem medium
ducere 6, 571
dies quò prælium com-
missum, aliquo modo
pro ipso prælio, ferè vt
Francis *le tournois*. 7, 92,
427
differre semper nocuit
paratis 1, 281
differre, diripere 9, 142
pro producere 9, 568
difficilis tueri, qui non
facile tueretur aut con-
seruat 1, 511
difficilia virtuti dulcia
9, 403
diffuso vertice 3, 376
diffusum vinum, condi-
tum 4, 379
dignus donandâ vitâ 4,
347
digerere .i. dissoluere,
consumere 6, 88
dilata manu 8, 708
diluiti Deucalionæi de-
scriptio 5, 622
dimadere 6, 479
dimittere laudibus in
longum æuum 1, 448
dimitti marito, repudia-
ri 5, 765
Diomedes Thrax equos
suos corporibus ho-
spitum alebat 2, 163
Dipsas Cilicis fluuius ex
Tauro monte ortus 8,
255
dipsas, serpens, cuius
morsus mortalem si-
tim incutit 9, 610,
718, 738 & seqq.
851
Dirce fons in Bæotiâ 3,
175
Dircea cohors, armati ex
dentibus serpentis pro-
gnati, qui inter se cer-
tantes pariter occu-
buerunt 4, 550
dirigere 6, 475 dirigere
Libyam, in Libyam 8,
170
dirimere Arabiâ Egy-
ptum 10, 312 castris,
à castris 4, 33
Dis, Pluto, Deus Infero-
rum 1, 455, 577. 6,
433, 797 Diis arca-
na 6, 514
discedere .i. separari, hin-
di 6, 347, 382 hinc,
discedere inter manus
carpentum 2, 121 dis-
cedunt æquora 3, 632
discessit medium pe-
ctus ad ictus 3, 655
discessit palus in mul-
tos annes 6, 360 dis-
cedere in fauorem ge-
neri fœcerique, in par-
tes distrahi 10, 418
discolor, colere ab alio
differens 8, 293, 722
discordia turbat mini-
mas rerum 2, 272
diseordia agit manes
6, 780
discrimen. in discrimen
mittere 2, 599
magnum secula nostra
venturi discrimen hab-
ent 4, 192 discrim-
men mundi gladio
permittere 7, 108 dis-
crimine nullo habere
4, 218
discriminare vestes picto
auro 2, 357
discursus aquarum 10,
249
discussa vittæ 5, 170
discutere salo 2, 685
dispendia siluæ 8, 2
dissuasor iusti gladius 4,
248
dissolui alis Cæsareis 1,
440
dissonus 7, 272
distingere 1, 216
distingere 4, 675
distribuit tumulos triu-
phis 6, 818
districtus epulis 10, 422
distringere ramos 4, 317
diuersa feror 1, 683
diuersi, oppositum, alii
3, 327. 6, 782, 783
diuersum pelago, contra-
rium 3, 681
diuidere. diuidit horas
buccina 2, 689 diui-
dere

tere Dec 2, 33 diui-
 lun sanguine mare 2,
 22
 diuitias numerare 6,
 407
 diuitiis violatum 9, 520
 diuitias ostentare arma-
 to, amentis est 10,
 146 ueri difficile 7,
 749
 diuortia gemini Ponti
 2, 404, 580
 docilis vicisse 1, 326
 doctus quietem ferre 9,
 294 seruire 5, 382
 Dodona filia Ioui sacra
 in Epirò, in qua ora-
 cula reddebantur 6,
 427
 Dodones filia, quercus
 3, 441
 dolens nobilitas 8,
 329
 dolet heu semperque do-
 lebit 6, 303
 doli Deorum 7, 36 doli
 à Gerymede 10, 520
 doli insectum 4, 736
 Dolopes Thessalie po-
 puli 6, 384
 dolor, dolori vox credi-
 ta, pro; uolè creditur
 dolor 1, 298 dolor sine
 uoce 12, 21 dolor
 necdum, sed iam me-
 tus 2, 27 dolor sum-
 mis malis seruatus 2,
 41 doloris vox 5,
 494 dolorem capere
 5, 59 dolorem men-
 te suppressum tegere
 6, 228 dolor veren-
 dus, salua manifeste 7,
 680 dolorem effun-
 dere in lacrymas aut
 gemitus 9, 146
 dominus, dominò de-
 trahimus Vrbi seruire
 parare 1, 551 ad do-
 minum ire 4, 217
 dominis mentiri 5,
 386 dominum quan-

ta uirtute parasti 6,
 262 dominus rerum
 6, 595 dominus non
 dux 9, 241
 Domitius Enobarbus
 successor Cesari in
 Gallià designatus 7,
 607 pugnat 2, 479.
 7, 219, 600 Corfinii
 à Cesare obsessus 2,
 478 & seqq. à suis
 militibus Cesari de-
 ditus 2, 507 Cesaris
 ad eum uerba 2, 512
 à Cesare uenià donatà
 dimittitur 2, 516, 7,
 604 à Pompeio præ-
 festus dextro cornu in
 acie Pharsalicà 7, 220
 occisus 7, 680 Lepius
 à Cesare uictus 7, 601
 Cesaris ad illum, & il-
 lius morientis ad Ce-
 sarem uerba 7, 606
 domus polluta 2, 252
 domituta 10, 459
 donare. i. condonare,
 ignoscere; remittere 2,
 477. 7, 450, 784. 9,
 144, 1017, 1088
 donatè. docuere diem
 uictum patrie 4, 28
 donare spatium iacu-
 tis 4, 764 donare ra-
 bus flexus Malee 6, 53
 donare ueniàm 10, 70
 donaria 9, 516
 Drion, Thessalie ciui-
 tas, in qua Musæ Tha-
 myram cantorem uisu
 & castru priuarunt 6,
 353
 dorsum montis 2, 428
 dracones, serpentes alati,
 quorum formam dri-
 sape crediti assumis-
 se abhi inuocari in Afric-
 à perniciosi, & id vi-
 sibus potius quàm ve-
 neno; adad ut tauros
 & elephantes circum-
 uoluti nexu nodi præ-

stringant 9, 728 ar-
 boribus circumuoluti
 3, 421 eorum oculi
 Magis uisui 6, 675
 Druidæ, magi & sacerdo-
 res Gallorum: eorum
 sacra, mores, & dog-
 mata 1, 50 & seqq.
 Drusi, popularia nomi-
 na; quia Liuius Drusus
 tr. pl. leges Gracchanas
 asserere conatus fuit 6,
 795
 Dryopes, Epiri populi 3,
 179
 dubius, dubium, dubi
 montes 3, 7 dubique
 fugæ pugnaque tenen-
 tur 4, 156 dubie acies
 4, 389. dubia lux 4,
 473 dubius miles du-
 cibus suis 4, 698 du-
 bius Mars 4, 770 du-
 bix mentes 5, 256 in
 dubio stare 7, 247
 dubius fati 7, 611. in
 dubiis, rebus dubiis 8,
 241 dubium manet
 9, 19 in dubio terræ
 pelagique relictum 9,
 304
 dubitanda Luna 4, 60
 ducere, ducere. i. produ-
 cere, protrahere 1,
 670 ducunt naues va-
 rios tractus 3, 551
 ducere tempora 5, 6
 senectam manibus. i.
 manuum labore. vi-
 tam senilem sustentare
 5, 555 ducere opus 6,
 39 ducere artem in
 nouos ritus 6, 509
 ducere medium diem,
 de Solè 6, 571 ducere
 colorem 6, 228 ducere
 in mœnia, i. popu-
 lum vagum urbibus
 assuescere 7, 429
 ducere in arctia 9, 227
 ducere triumphum 9,
 598. 1, 154 ducere
 Z z æra

aërapennis, volare 9,
729 ducere. i. attrahe-
re, imbibere 10, 124,
252
dumeta confraga 6, 126
durare vivere 4, 519
durare viscera corno
6, 94 durata menti
malis 5, 798
durus vultus 2, 373
dux. dux Bruto Cato fo-
lus erit 2, 247 dux se-
nior 2, 561 dux iustus
7, 79 ducem dediscere
1, 131
ducim. In funeribus to-
tus exercitus circumibat
hic tōve rogum armis
demissis vel tractis 8,
735 non ducis sed
militis enses stricti
sunt 5, 254 ducis ma-
nus, milites 5, 311
Dyrachium, Epiri ciui-
tas, ante Epidamnus
dicta 6, 14 eius situs
6, 19 & seqq.

E

E' moribus pendere
7, 369
eat sic 2, 304
ebulus, sambuco similis
subfrutex, cuius fumo
serpentes fugantur 9,
916
ebur, dens elephantinus
10, 119
echeneis, pisciculus qui
naui adherens, eius
cursum remoratur, vn-
de dictus remora 6,
675
Echinades insulae ante
Æroliam 6, 364
eclipsis Lunæ 1, 539 vn-
de 6, 503
eclipses Lunæ in Africa
maximæ 9, 693
edere. gemitus edere do-
lorem .i. suppressere,

concoquere 7, 43 edax
ætas 7, 397
edoctus motus fulminis
1, 587
Edonis, Baccha, à parte
Thraciæ 1, 675
efferre arbores, de terrâ
9, 525
efficitur cetera, exhausti faui
9, 285
effingere varias figuras 5,
713
effundere. in planum
muros 1, 383 acies in
hostem 6, 292 rotas
vires 7, 344 effundi
in caput 7, 529 ef-
fundere dolorem in
lacrymas aut gemitus
9, 146 effusa terra, pa-
tens 4, 19 effusa in
amplexus manus 4,
176 effusus passu de-
currere 4, 271 effusa
acies 4, 743 effusus
campus 6, 270 effusa
arua 8, 370 effusa so-
luta: comas in vultus
9, 172
egerere querelas 2, 63
animam 3, 718 ca-
uernas 6, 294
egestas aliquando causa
scelerum 1, 173 quos-
dam ad bellum adigit
2, 253
elementorum concordies
moræ 5, 635
elephantum ferax Africa
6, 208
Eleusonipes, equus in
certaminis Olympico,
quod in Elide Pello-
ponnesi 1, 294
elicere Epirum, in Epi-
rum 5, 9
elusus aër lituis 7, 476
eluctatus Tyberis in ma-
re 2, 219
Elysi, & Elysiæ sedes,
campi, vel locus in aë-
re, habitaculum pia-

rum animarum 3, 12.
6, 600, 699, 782
Emathia propiè Mace-
doniæ regio; sed Luca-
no sumitur pro Thes-
saliâ; qui & Thessa-
liam sæpe cum Mace-
doniâ confundit, &
contrâ. hinc illi et-
iam Emathia, pro
prælio ipso, quod
in campis Pharsalicis
Thessaliæ accidit; item
Emathia clades, pro-
cella, ruina, Emathie
clades, Emathium fer-
rum, Emathia arma 7,
683. 8, 34, 203,
211, 360. 9, 33,
245, 950, 1017 pro
Thessaliâ autem Ema-
thia, Emathistellus, &
terra; Emathie terræ,
& oræ, Emathium lit-
tus 6, 315, 332, 580,
820. 7, 794, 798,
860. 8, 588 pro acie
Pharsalica Emathia
acies 1, 687. 8, 531
pro campis Pharsalicis
Emathis Pharsalos,
Emathis campi, &
agri, Emathie campi,
Emathia arua 1, 1, 6,
350, 620. 7, 186,
191, 846. 8, 43,
266. 9, 15, 1045
item Emathie dies,
pro die prælii Pharsa-
lici 7, 427 porro et-
iam longius Emathia
recta, pro Alexandria,
quia à Macedonibus
condita 10, 58 item
Emathia arua, pro
campis Philippiis 4,
256
emere, aliquem magno
pignore, obligare sibi
beneficio 9, 1021
emunt velle 7, 282
emere toto censu parum
panis,

panis, cogente fame,
non est prodigum esse
4,95
omereri, mereri 5,688
hinc emeritum do-
nam 1,357
emeritum .i. ad finem
vergens aut perdu-
ctum, confectum, con-
summatum, lassum,
aut quod cursum suum
perfecit: vt, emeriti
milites 1,344 emeriti
naues 3,520 eme-
rita mors 3,622 eme-
ritum ius 5,7 emerito
Marte, bello debellato
7,258
emeriti irer 9,735
emenfus scopulos Cy-
pri 8,461
eminus comminus 4,
774
emollit gentes clementia
celi 8,366
Enceladus gigas qui sin-
gitur sub Aëna sepul-
tus eructare flammam
6,294
Enchelix, Illyrici popu-
lus, apud quos Cad-
mus in serpentem ver-
sus 3,189
Enipeus fluuius Thessa-
licæ non longè à Phar-
salo 6,373. 7,116,
224
Enna opidum Siciliæ,
vnde Proserpina En-
næa 6,740
ensis, latè vagatur 2,101
ensem exigere 8,656
ense caput rotare 8,
673
ense potissima prælii na-
ualis peraguntur 3,
570
enses nō ducis sed mili-
tum stricti, id est, sunt
militum enses qui strin-
guntur, non ducis 5,
254

ensis seu gladius, vera ar-
ma viri fortis 8,385
eò, relarium ad, quod,
omissum 7,420 eò
cladis 7,406
Eos, Otians 9,544 Eous
cardo, aur, æther; &
Eoum celum, plaga
Orientalis 2,720. 4,
66. 5,71 hinc, Eoum,
de terris, aut partibus
Orientalibus, aut qua-
cunque re ad Orienta-
les regiones pertinen-
te: vt, Eoa tellus, &
terra 6,52. 7,423,
442. 8,231 Eoalito-
ra Libyæ 3,295 Eoi
recessus 3,229 Eous
orbis, & tractus 8,
289, 365 Eox gentes
4,352 Eoa sceptrum 8,
208 Eoi reges & po-
puli 7,56 Eoa fides
8,213, 311 Eous fu-
ror, Eox sagittæ, &
pharetræ, Eoi, pro Par-
this 2,55. 3,93, 186.
10,47 Eox sortis vul-
nus, damnum à Parthis
illarum 8,417 Eoa
ara 6,680 Eox gazæ
7,742 gemmæ 9,
516 merces 8,854
Eoi odores, aromata
Arabica & Indica 8,
731
Eous, primam correptam 7,
56, 423
ephebus 3,518. 6,563
Ephebus, Ioniz vrbs cele-
berrima 8,244
Ephyre, Corinthus, Isth-
mus Corinthi 6,57
Ephyrea mœnia, Apollo-
nia opidum Epiri, quod
sit colonia Corinthio-
rum: sed, confunditur
à Lucano pro Dyrrha-
chio 6,17
Epidamnus, Epiri vrbs
eadem quæ & Dyr-

rhachium 2,624. 10,
545
Epirus, Græciæ regio Il-
lyrico vicina ad mare
Ionium 2,646. 5,9,
496
epulæ, epulas dare, pasce-
re 9,802 epulas habe-
re leones 4,602 epu-
læ positæ non man-
dantefame 10,158
Equites Romani, ordo
secundus 7,582
equites oppositi flumini,
quo facilius fiat tran-
situs peditibus 1,221
equi primi in Thessaliâ
orti percussû à Nepru-
noperrâ 6,396 in
Thessaliâ etiam domi-
ti primùm à Lapithis
6,399
equi inutile auxilium
clausis aut obsessis 4,
269
equi incursum 4,763
equi moras rumpere
4,762
equi generosi motus à
contrario indicati 4,
750 & seqq. lassî signa
4,754 & seqq.
Erebus, fluuius Inferna-
lis, plerunque pro ipso
Inferno 8,455. 2,
306. 6,513, 635,
731, 738
ergastula soluta 2,95
Erichtho magarum Thessa-
licarum maxima, no-
uæ sextæ magicæ in-
uentrix 6,508 &
seqq. arte suâ sacragie
impedire ne bellum à
Thessaliâ diuertatur
6,579 & seqq. eam
Sext. Pompeius consulit
de euentu belli ciuilib
6,589 & seqq. cui il-
la promittit respon-
sum ore defuncti 6,
605 & seqq. quare
23 inter

inter cadauera eligit recentius ad necyomantiam 6,629 in antrū descendit, quod describitur 6,640 & seqq. eius cadauer vaticinari coacturū & cogentis habitus, ritus & verba, &c. 6,654 & seqq.
 Eridanus, Padus, celebris Italix fluvius 2,409
 erigere. erigit Italiam Appenninus 2,397
 erigi saxo, cote acui 7,140
 erigere mentem 8,75
 erigere in fasces 8,270
 Erinny's, Furia 1,572, 687, 6,747, 8,90
 Erinny's ciuilis, furor belli ciuilib 4,187
 Erinny's feralis Latio, incitamentum in furores & cædes 10,59
 Ero turrets, Sestus, ab Ero puella ad quam ex Abydo adnatabat Leander 9,955
 errantes domus Scytharum aut Numidarum 1,253
 errore implicite viæ 8,5
 erroribus nostris addunt crimen Dii, cum quæ alioqui fieri volunt, ita ordinant ut videantur culpâ hominum fieri 7,59
 erumpere renasce in aduersos ventos 9,149
 Eryx, mons Siciliæ 2,666
 Esculea arx, Aesculum, Piceni oppidum 2,469
 esse. esse superstes 5,589
 esse sub icu fortunæ 5,730
 esse iratorum Deorum 7,354
 esse propiorē ab igne 8,229
 esse bonus socer 9,1038

& item, quæ, continuatio negatiuæ, pro, & non, nec 2,40, 235, 355, 356, 357, 358, 373, 4,751, 5,542, 6,307, 310, 7,594, 8,628, 9,577, 1036
 10,115
 Etesia, venti Occidentales, statis temporibus flantes, præcipuè contra Ægyptum 10,239
 Etrusci Aruspiciu periti 1,584
 eualeere, posse 1,505, 4,84
 euanesce, de aromaticis quorum vigor perit 10,166
 Eubœa insula Euripo à Bœotia separata 2,710
 Euboicum latus, Cœla Eubœa 5,196
 Euboicus recessus, Cumanus: quia Cuius ab Eubœis conditæ 5,183
 Eudoxus Gnidius Ephemerides scripsit (fastus appellat Lucanus) & annum ad Ægyptiorum rationem reformauit 10,187
 euentum dare fraudibus 4,730
 Euendis fluvius Thessaliæ, in cuius traiectu Nessus ab Hercule occisus est 6,366
 Euganei colles prope Patrauium 7,192
 Eumenis, & Fumenides, Furiæ 1,576, 2,156, 664, 695, 7,169, 9,642
 Eumenidum vultus videre, fute 7,778
 Euphrates, Persidis fluvius, seu Babylonis, Tigri permixtus: limes Parthos à Romano imperio determinans.

hinc, ripa Euphratis vetita transiri Parthiis quia se cum non transiueros promiserant: is autē instar Nili agros inundatione annuā fecundat: vsurpat verò Lucanus interdum pro Parthiis ipsi 2,633, 3,256, 260, 8,214, 236, 290, 438, 10,33
 Euphrate, ultimā productā 8,358
 Euripus, fretum inter Eubœam & Bœotiam 2,710, 5,235
 Europa tertia pars Orbis, Tanai & fretū Helle-sponti diuisa ab Asia 2,674, 3,275, 6,817, 9,413, 872, 918
 Eurus, ventus Orientalis, & interdum proplagā Orientali 1,219, 2,457, 675, 3,232, 549, 4,61, 5,569, 608, 6,265, 9,113, 118, 420
 in Euro quicquid regnorum, regna Orientalia 8,812
 Euxinus Pontus 9,960
 exactum, peractum 7,490
 exactus orbis Lunæ 2,577
 examina apum 9,285
 examinare librā 8,467
 exanimis vultus 6,658
 exarmatus, armis destitutus, ut qui omnes sagittas eiacularus est 8,387
 exarsit mæcro coribus 7,140
 excantare 6,686, 9,931
 excantata mens 6,458
 exceptus sceleri locus 3,333
 excessit medicina modum 2,142
 excipe-

excipere maritum 2,339
 excipere, illicò subsequi
 10,108
 excire stratis 1,239
 exciri in pugnam ad tu-
 multus, q̄b aut per tu-
 multus 6,11
 excitare in amores 2,
 325
 excrementa manus, vn-
 guium reseginina 6,
 543
 excrefcens leni tumulo
 solum, collis 4,11
 excubare alicui, pro ali-
 quo curam gerere 9,
 910
 excutere turbine 2,244
 excutere remos 3,539
 excutere ordine 5,
 710 excutere ventu-
 ros mores, exquirere
 9,559
 *exemplum. exempla lon-
 gè petere 1,94 exem-
 pla magno timori 2,
 67 exemplum mei 2,
 514 exemplum ma-
 gnum & memorabile
 4,496 exemplo ca-
 rent, nulli xuo cogni-
 tus 9,169 exemplum
 accipere, imitari 9,
 180
 exemplar honesti 9,553
 exercere fortunam suam
 per pericula 5,302
 exercere manus 3,
 692
 exercitus aduerso Sole
 resplendet, ob arma
 lucentia 7,214
 exertus Cethegus 2,
 544
 exhaurire. exhausta partu
 2,340 exhauriens
 Italian aquis Padus
 2,410 exhaustus su-
 per multo sudore 4,
 303 exhaurire virum
 4,622
 exigere. ferrum per visce-

ra 2,149 exigere, ad
 finem agere 8,376
 exigere enssem aut gla-
 dium 8,656. 10,30
 exigere. i. perficere, im-
 mittere 8,703 exigere
 somnos 10,354
 exigux, paucæ 3,182
 exilis glebis 3,204
 exilium pati 1,279
 eximius seruare 3,697
 exire. per ferrum exire 1,
 212 exhibe multos in
 annos furor 1,668
 exitur in prælia maio-
 re damno 2,225 exi-
 re in iram 3,112 exte-
 re super ardua 6,139
 exire è mediis fati 3,
 313 exiens vox per
 cæli recessus 6,445
 exire in rectum, con-
 trita, ex opposito 7,
 337 exire, de vulnere
 7,620 exiens in Au-
 strum, de parte regio-
 nis Meridionali 8,
 461
 exitus hic stabit armis 2,
 224
 exonerare questus 9,
 881
 exordia rebus nouis 8,
 265
 expellere animam 7,
 622
 expensâ Superiorum &
 Cæsaris irâ 3,434
 experti discriminis 5,
 194 maris 5,412
 explere vnam mortem
 6,213
 explicare. de campis, pro,
 extendere in piani-
 tiem 3,377. 4,19. 6,
 477. 7,417 pro, ster-
 nere vel prosternere, vt
 hominem, explicare
 virum per membra 4,
 629 serpentem 5,81
 explicare orbem, de ser-
 pentibus 6,488 ex-

plicare diem, emittere,
 de Naturâ aut Sole 7,
 203 explicare suos
 luxus, in ostentatio-
 nem 10,109
 explorare. taurus explo-
 rat cornua in truncis
 2,603 exploratus mi-
 les 4,697 explorare
 vites hostis 4,731 ex-
 plorare in hac ceruice
 fidem tyranni 8,582
 exponere damnsatum ca-
 put in cunctas pœnas
 2,307
 exprimere verum 6,599
 exsectus virum, virilia
 10,134
 exsoluere metus suos 5,
 259
 extendere serpentē, pro-
 sternere 7,148
 extrahit insomnes fabu-
 la noctes 4,200
 extremum pœnarum 2,
 519 extrema voto-
 rum 8,143
 extrema mundi, Mauri-
 tania 4,669 extreme
 terrarum oræ, Hispan-
 ia 4,1 extremus vi-
 sus Verbis 1,508 ex-
 tremum diem præci-
 pitare 2,105
 exul ingens 2,730
 exusta mundi 9,382
 exuuiæ serpentum 9,
 718

F.

FABRICIVS incor-
 ruptibilis 3,160
 Fabricii & Curii no-
 mina pauperis xut
 10,152
 fabula bellorum, confa-
 bulariunculæ milita-
 res de rebus à se ge-
 stis, &c. 4,200
 fabula, narratio historica
 vulgaris 8,606
 Z 4 fascen

facere. vsum scelerum 2,
97 vim 6, 652 cruen-
tè 8, 315 partes 9, 97,
228

facies, vide, fax.

facies. in faciem cæli re-
dire 2, 723 facies
diri leti 3, 653 pugna
4, 164 in faciem du-
cum ponere scelera 4,
253 facies turbæ 5,
20 facies non stans 5,
214 facies informis,
oculo e-cusso 6, 225
facies Erebi, Infernalis
6, 738 morientis 6,
759 populi fauensis
7, 13 loci 7, 788 fa-
cies nocens 10, 6: fa-
cies incesta perorat
10, 105

facilis. facile. facilis dare
1, 510 capi 2, 656
præbere 3, 633 cedere
6, 20. 10, 310 facilis
erat terror vertere mē-
tes 2, 460 faciles lin-
guæ ad murmura 1,
561 facilis ad iuga 2,
314 faciles morti
animi 4, 506 ex facili
4, 46 facilis terra, are-
nosa 9, 469

facinus quos inquinat
æquat 5, 290

facultas opum 4, 817

Falernum, pro quouis vi-
no. propriè autem
quod in Falerno Cam-
paniæ agro provenit
optimum 10, 163

fallere. falli. aliquem fal-
lere, facere quod non
animaduertat 6, 64,
68 hinc, fallere, de
aquâ admodû leniter
profluente 5, 464 di-
cere non fallat 7, 289

fama. petitor famæ 1,
131 fama animos po-
puli inuadit 1, 470
belli nuncia 1, 471

famâ Cæsaris victum
agmen 2, 600 fama
magno ore locuta 4,
574 famam suam ob-
securare, secreiò progre-
diendò 4, 718 fama
sua viros claros tuetur
4, 812 fama verus 5,
52 fama feriat ter-
ras remotas 5, 775
fame nonnen 6, 257,
604 famâ suâ venire
in secula 7, 208 fame
pondus, magna gloria
8, 22 famâ & nomi-
ne se tueri 8, 276 fa-
mâ mittere in secula
8, 608 famæ consule-
re 8, 624 famâ ali-
quem accipere 8, 782
famâ n. minis 9, 91
fama longi æui 9,
548 fama mortis 9,
754 famâ duce 9,
953 fame mirator 9,
961 fama mundi 9,
1030 famæ cura 9,
1080 fama vestri 10,
185 in famam & se-
cula mittere 10, 533
famæ vires dat quisque
pauendo 1, 485
fama magna paratur ve-
ris bonis 9, 594
famosa verustas 4, 654
famosa regna 7, 277
fames. seruire iussa 1,
319 ferro fugienda 2,
253 ambitiosa 4, 376
insana 7, 413 famem
vincere 2, 384 fame
non mandante epulæ
polite 10, 158
fames vrbes asserit 3, 57
fames prima semper ma-
gnorum malorum co-
mes 4, 93
fames expugnat turba 4,
410
famulæ dextræ 4, 207
famula turba 10, 127
famulari 6, 368

fas. si fas 10, 63; fas est,
pro licet, passim.
fasque nefasque 5, 313
fas ibi vbi maxima mer-
ces 10, 408
fascēs prælati Consalibus
& magistratibus Rom.
2, 19. 10, 11 hinc fas-
ces Latii, & simplici-
ter fascēs, pro, Consu-
latui: item fascēs ferre,
& repetiti 2, 130. 3,
82. 6, 663. 7, 428 fas-
ces precio emi 1,
178

fasti, magistratuum ge-
storum nomina 8,
818

fasti Rom. distincti per
Consules 2, 645 hinc
fastus redditus, iterum
Consul 8, 270
fastiditus 7, 845
fastigia campi 4, 296
fastus Eudoxi, in quartâ
declinatione, pro, fa-
sti, nisi hic iactantiam
& vanas promissiones
Eudoxi notare volue-
rit 10, 187

fateri vires, debiles 8,
527

fatigare cursus suos, de
fluminibus 6, 45

fatum, ordo seriesq. cau-
sarum ab æterno præ-
destinata, à Luciano, vt
Stoicæ sectæ, creberri-
mè usurpata vox, mo-
dò propriâ significa-
tione: modò pro quo-
libet euentu, nunc fe-
lici, nunc aduerso: se-
pissime pro morte, aut
interitu. fatum va-
rium, varia genera
mortis 3, 634 fatum
peius 1, 524 fatum
cupiens Rômam per-
dere 2, 87 fatum si
consulat Vrbi 3, 334
fatum belli in pedes
incubuit

incubuit 4,769 fa-
tum belli 5,696 fa-
tum vindex 10,21
fatum totum Alexan-
dri 10,45 fatum ini-
quum, felicitas iniusta
& immerita 10,452
fati momenta 4,3 per-
euntia tempora 5,
490 alea 6,7 cursus
6,423 suprema 7,
460 pondus 7,686
fati stantis .i. qui pro-
speris fatis vritur 8,
158 fati iniuria 8,
763.9,143 fati in-
gentis esse ad scelus
10,384
tu fatum ne quære tuum
cognoscere 6,812
fatum accersere ferro.
item, manu 4,484.7,
252 fatum rebus hu-
manis condere 7,131
cum fato conuersa fi-
des 2,705 fato teste
7,259
fata ferunt .i. abiciunt
aut fauent 1,393 fata
viuacia senectæ 4,65
nascencia infantis 2,
107 homini aduersa,
prospera, parant 2,
133 sinunt 2,701 fa-
ta hæserunt diu quæ
viscera ferunt, lucta-
ta cum membris mo-
rientis 3,645 fata in-
clinant 3,752 fata,
euentus 4,49 fata an-
nos debentia 6,530
trahentia Othem 7,
46 venientia 7,212
transiissa 7,213 vlti-
ma 7,380 secunda
8,32 Pharsalica 8,
516 fata prospera flu-
xere 8,625 fata se-
gnia, morignaua 9,
849
fatorum cursum impel-
lere 5,41 fatorum ius

6,824 leges 8,568
fatis manum iniicere 3,
242 committere 3,
517 fatis propinqui-
leti traditus 4,738
fatis meis me relin-
quite 5,325 fatis vim
facere 6,652 fatis
hæret, prædestinatum
est 7,35 fatis Cæsaris
& Pompeii omne cæ-
lum vacat 7,206 fatis
omnia permittere 7,
333 fatis præcipitare
7,353 dare cursum
7,544 fatis proba-
tum, statutum 7,676
fata morari, & fata sua
motari 2,581.7,295
fata ferre .i. pati, habere
2,726.3,308 fata
tenere 3,392 Cæsar
per tot sua fata se-
quendus 4,392 fata
sua peragere 4,361.
6,820 fata demittere
in præceptis 5,301 fata
sua Deo præbere 5,
536 fata læta ferre,
læta nunciare 5,781
fata mouere 6,605
fata sua ac publica
præcipitare 7,51 in
fata redire, iterum
fortunam tentare 7,
719 ferre animum
ingentem in fata 7,
679 fata sua agitare
8,138 fata quærere
8,215 ô summi fata
pudoris! 8,678 in fa-
ta inquirere 9,559
fata trahere 9,923
fatis Cæsaris omnia eun-
tia 4,143 è fatis me-
diis exire 6,313
fata .i. oracula, fatorum
prædictiones 9,545
fatum celat fauorem dū
incertus rei euentus
est 8,359
fatorum an lex immota

2,11
fata quò trahunt, virtus
secura sequetur 2,287
fatum futurum an præ-
dicatur in oraculis à
Diis, an Diis iubenti-
bus quod prædictum
est fiat fatum 5,93
fata vniuersalia mundi
aut totius reipublicæ
mutari nullâ arte pos-
sunt 6,611
fatale caput 7,359 fata-
lis hora 9,87
fauces solutæ 3,738
fauces abrahe 6,115
fauces montium 4,161
fauid. momenta fauidis
3,55 fauore vario an-
ceps 2,447 fauid du-
bius 3,265 sollicitus
4,399
fax. faces. belli faces, M.
Antonius, Q. Cassius
tr. pl. & Curio 1,262
faces testæ corripient-
es 1,494 faces cælo
volantes, aut in aëre
1,527.7,155 faces
legitimæ, nuptiarum
2,356 faces arsuras in
testa parare 2,542
fax summa rogi 5,
764
secundum nulli bono 9,
696
Felix, epitheton Syllæ 2,
221
felix. felices errore suo
1,459 non felix Par-
thia Crassus 10,51
felices coluntur, miseri
fugiantur 8,487
felicitas virorum ma-
gnorum sæpe longiore
vitâ destruitur 8,27
femineum vulgus 7,39
femineæ summa laus, fi-
delitas in maritum,
præsertim aduersâ for-
tunâ 8,75
femineæ in Ægypto nom-
Z s semel

seimel regnum obtinere 10, 91
 femorum musculus 9, 771
 fera nobilis, leo 10, 445
 feræ nonnullæ pro Diis ab Ægyptiis cultæ 10, 158
 ferarum latebræ 2, 153
 lustra 3, 408 magister 4, 242
 feralis. ferale. sacra feralia 1, 616. 3, 404. 6, 432 arma 2, 260, 374 bella 6, 397 ferale arcanum 6, 440 caput 6, 511 feralis torus 6, 536 feralis umbra 6, 623 feralia laquei 6, 638 feralia nomina 7, 408 arua 7, 788 feralis pompa 8, 733 ferales Austri, pestilentia 8, 847 feralis amictus 9, 109
 Feriæ Latinæ, vide Latinæ.
 ferire moriente manu 4, 560
 feriti die aut Sole 6, 744
 ferrox in bella 4, 225
 ferre, &, ferri. ferr animus 1, 87 nec se Roma ferens 1, 72 ferre manum 1, 147 fata ferunt 1, 393 ferri Syrtim, &, Libyen 1, 685 ferre solatium, habere 2, 91. 8, 314 piacula 2, 304 dubiam fidem fortuna ferebat 2, 461 ferre .i. abripere, auferre 2, 487. 7, 391 ferre fata 2, 726. 3, 308 ferre, repellere 3, 552 ferre partem 4, 361 spectacula lata 4, 784 ferre posse 4, 796 ferre pœnas, sumere 4, 806. 9, 104 ferre mentem transverso torrente 4,

818 ferre moras, pati 5, 477 ferre falcem, magistratum gerere 5, 663 ferre mala mente firmâ 5, 798 ferre cuncta in casum 6, 7 fessumq. caput se ferre recusat 6, 97 vulnera ferre .i. recipere, pati 6, 133. 7, 638 ferentes nauein sinus 6, 471 ferre tura, sacrificare 7, 42 ferre in præceps 7, 414 ferre regna, regnari 7, 444 ferre iela 7, 563 ferre animum ingentem in fata 7, 679 ferre voces 8, 330 ferre quietem, quiescere 9, 294 ferre reginam, sub feminæ imperio regnari 10, 92 ferre arina, inferté 10, 439
 ferrilis in mortes 9, 620
 ferrum. ferrum constarum, catenæ aut connexæ 2, 95 ferrum à pectore reuocatum 2, 102 ferro inuadere 2, 315 ferrum pectore percussum 4, 561 ferri ius 5, 312 ferri primo motu, primo impetu pugnæ 7, 278 ferri opus extremam, vltimum labor 7, 345 ferrum volans .i. iacula, missilia 7, 489 ferro vrgeri 7, 582 ferrum inuadere, vel, ponere 9, 198 dare ferrum, ius gladii aut potestatem armorum 10, 352
 feruere. feruent iam castra tumultu 4, 250
 ferus in arma 4, 147
 Fescennini lus 2, 369
 festa mensa 2, 123 festa omina 3, 101 festa conuicia, versus Fe-

scemini 2, 369
 festinans patris anima letum præcedere nari 3, 751 festinata dies fati 5, 660
 fetus sinister 6, 670
 feta auis 6, 676
 fibræ litantes 6, 524
 ficta libertas 9, 206
 fidelem viro aduersâ fortunâ pressio mansisse, sepe obest 8, 485
 fidens ferro, armatum ferro 8, 303 fidens armorum 9, 373
 fides. fides concussa 1, 182 fides audendi, fiducia 1, 467 fides fati 1, 524 fides superum constatuta 2, 17 fides sola virtutis, Caro 2, 243 fides (obseratorum) permiscenda ruinæ mundi 2, 254 fides cum terrore pugnans 2, 454 fidem dubiam fortuna fert 2, 461 fides .i. fiducia, comprobatio 2, 628. 5, 152. 7, 726 fides conuersa cum fato 2, 705 fides renouata 4, 204 fides diuina, oraculum 5, 83 fides vimbrarum 6, 433 fidem habere, fidere 7, 139 præstare 8, 141 fides Ægyptia 8, 624 vult sceleri superesse fidem 8, 638 fidem querere sceleris, indicia certæ veritatis 9, 140 fides vera libertatis, veritas libertatis, ipsa vera libertas 9, 204 fides, persuasio, 10, 249
 fides ardua (in rebus arduis) exigit annos robustos 8, 282
 fides nulla eligit miseros amicos 8, 535
 fides:

fides nullapietasque vi-
 ris qui castra sequun-
 tur 10,407
 fiducia. fiducia nostri
 cursus 3,358 mortis
 4,538 tati 7,75 ve-
 neni 8,388 rerum 8,
 504
 fiducia praeferenda duci
 militari in exhorta-
 tione militum 7,249
 figere terram, insigere terram
 3,457
 Figulus (P. Nigidius) Ma-
 thematicarum scien-
 tiarum, Astrologus pra-
 cipue, peritissimus 1,
 639
 figurae non vulgatae 3,
 415
 figurae varias effingere
 5,713
 filii torri vertigo ad con-
 ciliandos animos 6,
 460
 Fimbria quidam percus-
 sor Crassorum 2,124
 fingere Superos 5,159
 finis. finem tenere 2,
 381 finis adest rerum
 3,328 finem non
 sensura potestas 5,45
 finitor circulus orae, ho-
 rizon 9,496
 fixa tentoria Lemanio 1,
 396
 flagellant monstra Infe-
 ra, infestant 7,783
 flagellis agere 6,730
 flagrant in omnia 3,
 390
 Flamen 1,604
 Flammae, velamenta no-
 ux nuptae 2,361
 flammæ. flammisquæ pe-
 percit 2,129 flamm-
 inarum tractus coru-
 sci 2,271 flammæ,
 pro luce & splendore
 Solis, Lunæ, & astro-
 rum 2,721. 9,940
 flammæ, rubor aut ca-

IN LVCANVM.

lor 4,61 flammæ ex-
 li, fulgur 5,405 flamm-
 æ, amor 6,453
 flammæ funerea, &
 flammæ iusta, rogos
 funebres 6,525. 9,
 235 flammæ æthe-
 rea, sidera 9,494
 flammis (in) Monare 9,
 919
 flebilis damnis 7,691
 fletu torans 7,163
 flexu omnia inuoluens
 1,637 in flexum age-
 re 9,456
 flos gentis 6,562
 florigeri laboris studium,
 de apibus 9,290
 fluctus recti 5,417 om-
 nisquæ in fluctibus
 vnda est 5,644 flu-
 ctus in nubibus acci-
 pit imbrem, hyperbo-
 le 5,629 fluctus de-
 citmus 5,672 fluctus
 alti, medio mari 9,
 330
 fluere. fluens tæbe 2,166
 fluere mari, in mare 6,
 362 fluere de sideri-
 bus 8,172
 fluida pestis 6,89
 flumen se agit 4,588
 flumen fractum 1,
 222
 flumina ex Appennino
 in mare Superum in-
 fluentia 2,405 &
 seqq. in mare Inferum
 influentia 2,421 &
 seqq.
 fluuiorum inundatio 4,
 86
 fluuius, pro aqua, simpli-
 citer 4,381
 fluuium superare lacer-
 tis, nando traicere 4,
 150
 fluxa velamenta 8,367
 fluxus & refluxus maris
 periphraasis 1,410
 eius causæ 1,412 &

seqq.
 Foci Vestales 1,199
 focus gramineus 4,199
 fœdum contingi 3,348
 situ 6,515
 fœdus. fœdera. regni 1,
 4,86 mundi 1,80 re-
 rum 2,2 tori, coniugium
 2,342 tori, coi-
 tus 2,378 fœderibus
 tentare 4,508 vince-
 re 4,532 fœdera re-
 dæ, coniugium 8,399
 fœdera missi generis,
 affinitas 9,1048
 fontes infecti à barbaris
 ad necandum hostes
 insequentes 4,319
 fontes pro fluuiis 2,419
 hinc, fontibus solui,
 fluminibus diuidi, de
 agro aut regione 9,
 421
 fori nauium 3,630
 formam fucata nocen-
 tem 10,137
 formidine belli tota,
 omnibus copiis 10,
 536
 formido, vocabulum ve-
 natorum 4,437
 fors incerta 2,12
 fortis tam est vitare ma-
 la, quàm ea constanter
 pati si ingruant 7,105
 fortis virtute coacta 4,
 798
 fortuna. fortunæ inuidia
 1,84 fortuna magna
 loci secundi impatiens
 1,124 fortuna lacer-
 sens 1,256 iusti præ-
 textum inuenit causæ
 Casarianæ 1,265 se-
 cundis mecum rebus
 agens 1,309 fortuna
 ducum pendet 2,41
 fortunæ depositum 2,
 71 fortuna rediens 2,
 94 dubiamquæ sidera
 fortuna ferebat 2,
 461 æquæ nihil for-
 tuna

runapudet? 2, 568
 fortuna desciscens 2,
 728 fortuna pepercit
 3, 96 fortuna tenta-
 re mari 3, 510 fortu-
 naplena tedit 4, 121
 neque enim tibi maior
 fortuna fuit 4, 256
 fortuna labans 4, 390
 fortuna belli non ead-
 em ubique constitit
 4, 402 fortuna leti 4,
 737 fortunæ pudor
 Prolemæus 5, 59 for-
 tunam suam perpericu-
 la exercere 5, 302
 fortuna minor 5, 506
 sola placet fortuna com-
 mes 5, 510 fortunæ
 labor 5, 697 fortunæ
 ictus 5, 729 fortuna
 belli 6, 593 fortuna
 meatum rerum miles
 7, 250 fortuna hæsit,
 retardata est 7, 547
 fortunâ esse maiorem,
 vel fortunam habere
 minorem se 7, 686
 dum fortuna calet 7,
 734 fortuna, pro opu-
 lentia 7, 743 fortunæ
 vulnus 8, 72 fortuna
 dabit potum 8, 192
 fortuna Romana 8,
 686 fortuna, felicitas
 9, 202 fortuna Cæsa-
 ris 9, 244 fortuna viæ
 9, 551 fortunam pro-
 vocare 9, 88; fortuna
 Thesaliæ 9, 1084
 fortuna Cæsaris pu-
 gnauit & fatum Ægy-
 pti 10, 3 muri que vi-
 cem fortuna tuerur
 10, 485

Fortuna an rerum sit do-
 mina 2, 12
 fortuna nulla sufficit
 præcipiti viro 3, 50
 Fortuna dedit dignas
 Pompeio exequias tot
 populos auxiliares 3,

292
 Fortuna malè de Cæsare
 meretur cum post vo-
 ravenit 5, 582
 Fortuna plus potest ma-
 giâ in constellationi-
 bus publicis 6, 615
 Fortunæ libera est mors
 7, 818
 Fortuna Virtute minor
 9, 569 multos seruat
 Fortuna nocentes 3,
 448
 Fortuna Prænestina 2,
 193
 forum timent 1, 319
 fossa vel agger agrè tue-
 tur diuicias à cupidi-
 tate hostium 7, 749
 fossa prærupta 4, 264
 fossas pandere 6, 39
 fossiles agrorum Roma-
 norum serui vincti ex
 ergastulis 7, 402
 fouere complexu corpo-
 ra 4, 245
 frænis legum resolutus
 2, 145 frænos veran-
 tia ora 4, 751 fræno-
 rum habenas aprare 7,
 143 frænis conuersis
 7, 531
 frangere, fractum flumen
 1, 222 frangere guttur
 2, 154 frangere vado
 (humine) æquor 2,
 401 frangens Sol
 aquis radios 3, 522
 frangere mare .i. com-
 ponere, placare 5, 705
 frangere solum 6, 384
 aurum flammis 6,
 405 amnem nando
 8, 374

fratres diuersi, contrarii
 3, 327
 fratres gemini, secundæ
 gloria matris 3, 603
 tibi fratres obscenâ de
 matre dedit 10, 78
 fratrum geminorû Mas-
 siliensium inter se li-

mitudo 3, 603 alter-
 rum eorum fingit Lu-
 canus abscessâ vtraque
 manu nihilominus
 corpore reliquo Ro-
 manæ navi eò visque
 incubuisse, donec tam
 ipsius quàm aliorum
 in eâ cadauerum pon-
 dere suppressa merge-
 retur 3, 609 & seqq.
 frater superstes fra-
 trem amissum paten-
 ribus lugentibus offert
 3, 608

fratribus dare euentû 4,
 730 fraus casta 5, 130
 fremere secum incerta 1,
 353
 fretum, pro mari, passim.
 frigus sterile 4, 108
 frondens campus 6, 85
 frons, fronte aduersâ
 conspersus 7, 321
 frons prima aciei 7,
 521 frons senatus, re-
 uerentia 9, 207 frons
 mortis, vulneris os,
 foramen 9, 740
 frumentum Romam ad-
 uectum à Siciliâ &
 Sardinia 3, 67
 frustracum pondus ferri
 3, 581

fucata formam 10, 137
 fuga, fuga furtiua 2, 688
 fugâ trepidans 3, 159
 fugam tenere, impedi-
 re 3, 706 fugâ tenere
 naualia 3, 755 fugâ
 rapere 4, 70 fugâ con-
 uertere 4, 163 fugam
 intendere 4, 262 fu-
 gæ furta 4, 417 fugæ
 tuta 6, 150 fugæ ve-
 stigiaturbare 8, 4 fu-
 gæ libertas 8, 371 fu-
 gam alterius modera-
 ri, imperum fugientis
 temperare 10, 199
 fuga ignauum scelus est
 9, 283

fugare

IN LVCANVM.

fugare procul Theſſaliâ
8,602
fugaces ad bella 2,558
fugere. Vrbe reliâta in
bellum fugitur 1,
504 fugiens Sol per
ortus, auerſus 1,543
non te fugiunt, me
cuncta ſequuntur 2,
575 fugere, de terrâ
aut littore fugere viſis
prætereuntibus 9,38
fugiens occurrit ho-
ſtibus, qui in inſidiâ
incidit, aut quem ho-
ſtis præuenit 6,298
fugere, abſcedere 9,
768 fugit Europa Li-
byen apud Gades, ſe-
paratur à Libyâ 9,
415 fugere, de occi-
dente Lunâ 9,941
fugere, celeriter agi 9,
824 fugere, de flore
emareſcente 10,165
fuit, cum emphafi. Pom-
peiusque fuit, id eſt,
ille qui, vauſ homi-
num qui 8,705
fulcire ruinam 8,528
fulgura capere, de magis
6,520
fulgura crebra Pompeio
euenerunt tendenti in
Theſſaliâ 7,154
fulminis deſcriptio 1,
151 in inferiore agris
regione 2,269 ful-
men tacitum 1,533
fulmina frangunt nub-
es 7,154 fulmina
vibrare 9,513
fulmen vbi ceciderat,
terrâ vel ceſpite, inſti-
tuto Etruſcorum, con-
debat, idque Biden-
tal dictum, & religio-
ſum erat 1,607.8,
864
ſultus ſuper ticubantia
5,251
ſultum gerimen, aurum

9,361
fumare ſudore 4,754
fumus vanſcens 9,77
ſpatioſa volumina fu-
mi 3,505
funda Balearis 1,229
funiculo aſſeruatus ignis
5,524
funus. funus primum 2,
21 funus longum
producere 2,298 fu-
nus cognatum 6,564
funeris magni heres
6,595 funus inbu-
matum 7,820
funus militare 6,102
funus plebeium 8,736
funeris pompa 8,531
funera pudoris 4,232
funerales ritus in ex-
quis virorum illu-
ſtrium 8,729 & ſeqq.
funerales planctus 2,24
funeræ flammæ 6,625
funeræ lana 2,367
funeræ menſæ maga-
rum 6,557
funesta ſacra 7,167
funestus ignis, funeralis
9,178
Furæ Caudinæ 2,138
furens in arma 2,139
fureus iuſtâ pietate, 9,
147
Furiarum crines, qui an-
gues ſunt, furore in in-
ſtigunt 9,642
furalis 3,11 furalia ar-
ma 1,199 furalis
cultus 6,654
furor. trahit ipſe furoris
impetus 2,109 furor
Eous incubuit in La-
tium 3,94 inuenit ar-
ma furor 3,671 fu-
rorem dare in ſcelera
10,337
furto pauido 2,168
furta fuge 4,416
furto raptum iter 6,121
furtum agmina rapere 4,
717

365
furtiua fuga 2,688
furtiuus ignis 9,142
fulcator 4,66
fulcans malas lanugo
10,135
fufus Oceanus, diffuſus
4,134
futuri odium 8,165

G

GABII ciuitas Latii
viâ Præneſtinâ 7,
392
Gabinus cinctus, vel, ri-
tus 1,596
Gabiniani milites, qui
Ptolemæum Auletem
in regnum reſtitue-
rant, in Ægypto multi
remanſerant, in con-
ſuetudinem vitæ Ale-
xandrinæ venerant,
militabantque Ptole-
mæo 10,403
Gades, inſula extremæ
Hiſpaniæ, à quâ ſec-
tum Gaditanum ſeu
Herculeum in eâ ciui-
tas colonia Tyrionum
3,279. 4,672. 7,
187. 9,414. 10,457
cum Gadibus Indi,
omnes terræ ab Orien-
te ad Occidentem 10,
457
Gætuli, Tingitanæ pro-
uincię incolæ in Afri-
câ 4,678. 6,208
Galatæ, populus Afri-
iuxta Paphlagoniam
7,540
galbanum, gummi ex Af-
ſyriâ aduectum, cuius
hidore ſerpentes fu-
gantur 9,916
galeam ferite dicti mili-
tes in pugnâ morien-
tes 5,279
Gallia, regio nobiliſſima,
à Cæſare victa 2,568.
3,77. 5,264. 7,286
Gallia

Gallia Comata, ad distinctionem Togatæ 1,443
 Galli auxiliares Pompeii acie Pharsalicâ in hostem solitum prodierunt, Cæsarem 7,231
 Gallica rabies, copiose Gallicæ Celsarîs 2,535
 Gallica damna, Cotta & Sabinus Cæsaris legati circumueniunt 2,475
 Galli, &c, Gallica rura, pro, Cisalpinâ Galliâ 1,248.2,429
 Galli, sacerdotes Cybeles sanguinolenti 1,567,600
 Ganges flumen Indiæ valitissimum 2,496.8,227.10,33,252
 solus aduersus Soli Orienti 3,210
 Gangenita tellus, Indiâ, à fl. 4,64
 Ganymedes eunuchus 10,520 præficitur copiis Aegyptiis contra contra Cæsarem 10,531
 Ganymedes, pincerna Iouis, raptus in cælum 9,972
 Garamantes Africæ populi, Nasamones Luciano, vicini Gætulis, versus Tropicum 4,334,679.9,480,512
 Garamanrides vnde, mare Africum 9,369
 Garganus, mons, promontorium, & flumen Appuliæ 5,380.9,184
 gaudet non ferre 1,403
 gaudia admittere 2,373
 gaudia melioris terræ 9,946
 Gaurus Campaniæ mons 2,667

Gaza Syriæ opidum 3,246
 gaza, thesaurus 3,166.7,742
 Gebennæ, Aruernorum montes 1,435
 gelare, obrigere 9,681
 Geloni, Scythiæ populi celeritate insignes 3,283
 gelu pigrum 4,50 gelu, pro quouis frigore 4,653
 gemetærauca 5,218 gemens ad ictum agger 6,137
 geminata vox cauernis, resonans 7,481
 geminatum, iteratum 9,173
 Gemini, Signum celeste. cum in ea Sol est, breues sunt noctes 4,526.9,536
 gemini Martis incursum, terrâ marique 6,269
 gemitus instar immanis vocis 7,572
 gemitus luporum 6,688
 gemitus agere 7,482 exprimere pectore læto 9,1039
 gemmæ in regionibus Orientalibus nascuntur 9,516
 genæ pocula 10,160
 Genabos, Genabum, Galliarum in Carnuribus ad Ligerim oppidum 1,440
 genæ flos 6,562
 gener, passim, pro Pompeio.
 generis misti fœdera, affinitas 9,1049
 genitus nocere 6,485
 gens quæque perit peculiaribus suis deliciis 1,167
 gens virorum, fortis, robusta 8,385

gentes habere sui iuris 7,55
 Genusus Epiri fl. 5,462
 gerit omnia victi, sed ducis 4,342
 gerere opus 10,490
 Germanorum populi liberi 7,435 eorum cæsaries flaua porissimum aut rutila 10,130
 gestare magnos animos 4,285
 Geres, Gætæ, Sarmatici populi ad ostia Danubii: sæpe pro quouis populo barbaro & effero nominati 2,54,296.3,95
 Getici nerui, arcuum 8,221
 Gætuli, vide, Gætuli.
 Gigantes bellum illarunt Diis, montes alium super alium ponentes ut in cælum conscenderent, à Ioue fulmine derubari 1,36.7,143,449 quidam ad conspectum capitis Medusæ, quod in ægide ferebat Pallas, in montes mutati & saxa 9,657 terrigenæ 3,316
 serpente stantes, habentes pedes serpentinos 9,656
 Gigantum nomina quæ apud Inferos pleuntur 6,662
 gladiatoria munera 4,709
 gladius. gladii triste minantes 1,320 coacti 3,323 gladii dissuasores iusti 4,248 gladios exsoluere culpâ, victoriâ obtinere, quæ facit ut arma, etsi iniusta, iusta fuisse videantur 7,260 gladius stans frigidus 7,502

302 gladium exigere
10,31
gladii soluti vis fulminis
7,513
glandes fundi emissæ, li-
quesfactæ spatio æris
7,513
gletea 4,302
glebæ vberè 3,68 gleba-
rum oximen, terrâ nata
instrumenta luxuriæ
9,425 glebis exilis,
sterilis 3,204
globus densatur, milita-
ris 4,780 globi nu-
cium 4,74
glomerari in orbes 5,
715 glomeratus 6,
296.7,530
gloria magna, pondus fa-
mæ 8,22
gloria. nec crimen erit
nec gloria 7,112 glo-
ria leti 4,479 gloria
lecti mei donata pelago
5,655
Gnidos insula maris
Carpethii 8,247
Gnosios, ciuitas Cretæ,
sagittariis insignis 3,
185
Gorgones, tres sorores,
Phorcynos filie, qua-
rū vna Medusa: hinc;
Gorgon, facies aut ca-
put Medusæ 6,746.
9,647
Gortyna, ciuitas Cretæ
sagittariis insignis:
hinc, Gortynis arun-
do, sagittæ Cretica 3,
186.6,214
Græchi agratiarum leges
inuenire cōnati, à Se-
naru oppressi 1,267
faces plebis 6,796
Gradius, Mars 1,660
gradus. gradu magno
currere 2,100 gra-
dum addere 4,760
gradus ponere 9,395
Græcia, regio notissima

3,170
Græci leuitas 3,302
Grati, Græci 2,647 hinc
Graium æquor, mare
Græciæ 8,272 non
Graci leuitate 3,302
Graia metra, Dyrha-
cium & Apollonia
5,419 Graia Vrbs,
Grati, Graium ferrum,
Graia iuuentus, &c.
pro Massili (quia co-
lonia Phocænsium)
& Massiliensibus, pas-
sim libro tertio.
gratis, impunè, inultè 4,
275
grauari dominos 7,284
iniusta regnorum 5,
258
gressus tapere 3,116
grues hieme aduentante
ex Thraciâ (vnde Bi-
stontæ) in Ægyptum
ordine transuolantes
trianguli aut V literæ
similitudinē efficiunt
5,711 & seqq. 7,832
gurgite septeno, septem
ostijs, de Nilo 8,445
guttur frangere 7,154
gutturium crystallini
10,160
Gyareus telo affigitur na-
ui 3,600
gymnasia Græcorum 7,
270
gyrus. imperfectus 4,79
gyro longo cursum
frangere 3,554 gyros
constringere 4,781

H

HABENA iaculum
amentæ 6,220
habenæ totas accipere
2,500
habenæ Balearis funda
3,710
habere. vultum pacis
3572 discrimen 4,

192 nullo discrimine
4,218 obstructum 6,
494 Iuris sui gentes
7,55 crimen 8,118
habilis lacerare, tenta-
re, &c. 3,553
habitare Gebennas 1,
435 Veios 5,28 ca-
uernas 5,87
habitus oris 9,1034
hæc propter 1,584
Hæmonia tertia, Thessa-
lia ab Hæmo vel Æmo
monte 6,442 hinc
Hæmonia artes, Hæ-
monius cantus, & Hæ-
monides. i. Magicæ ar-
tes, magicus cantus, &c
magi: quia multæ &c
celebres in Thessaliâ
6,437, 480, 486,
590, 694, 765 vide
etiam, Æmonia.
hemorrhoids, serpens, à
quo isti sanguine toto
effluente moriuntur
9,709, 806 & seqq.
hætere. hærentia longâ
serie agmina 1,492
hætere limine abeun-
do 1,508 hærens bel-
lum 3,455 pigre hæ-
rere 5,435 hætere fa-
tis, prædestinatum esse
7,35 hærens fortuna,
retardata 7,547 hæ-
rere, immorari 9,82
hæremus omnes Diis
9,573
hæres magni functis 6,
195
Halys Lydiæ fluuius, quo
transito Cræsus à Cy-
ro captus fuit 3,272
Harpe, gladius falcatus,
quo Mercurius Argi,
quem Iulius in iu-
uencam mutauit cu-
stodem addiderat, ca-
put abscedit: cuiusque
vltim Perseo concessit
9,662, 676

hastæ

hastæ rectæ, & obliquæ
4,774
hastæ conuerſæ verberæ
7,577
haud vnum 3,466 vide,
non vnus
haurire amorem 10,
363
haurire pectus, de igne
amoris 10,71
haustus obſecti 4,312
hebenne, arbor in Indiâ
& Athiopiâ (in Meroë
inſulâ Nili) cuius li-
gnum nigri coloris
ponderoſiſſimum, quo
in ornamentum ſu-
pellex lignea, item po-
ſtes & alia ædium or-
namenta inſcrutantur
10,117,304
Hecates pars vltima, Pro-
ſerpina: nam citri-
plex, in cælo Luna; in
terris Diana; in In-
fetis Proſerpina 6,
709,713
Hectoris ſepulcrum 9,
278
Helenâ cauſa ruinx Tro-
iæ 10,61
Helice, Viſa maior 2,
237
Helle filia Nepheles &
Aſthamantis, cū Phry-
xo fratre, nouerca in-
fidias fugiens, ariete
quò vehebatur dela-
pſa, Hellesponſo no-
men dedit 4,57,9,
956
Hellespontus, fretum in-
ter ſeſtium & Aby-
dum 2,675,9,956
Helleſ portitor, Arietis ſi-
gnum cæleſte 4,57
Heniochi, Colchorum
populi, orti à Caſtoris
& Pollucis aurigis, qui
Lacedæmonii 2,591.
3,270
herbainens, inſrugifera

5,404
herbæ dubiæ, item, letum
inimantes .i. leuiferæ,
venenofæ 6,112
Hercæ atx, Iouis Hercæi
ara, ad quam occiſus
Priamus 9,979
Hercules monſtrorū do-
mitor cum Anaxo lu-
ctatus, cumque eleua-
tum necat 4,610 &
ſeqq. cælum tulit 4,
639 Oſam ab Olym-
po ſeparauit 6,348
hoſpitiõ exceptus à
Pholo Centauro 6,
391 ab Euritheo Ar-
giuorum rege miſſus,
dracone cuſtode in-
terſecto, aurea mæla
ſuſtulit: ex hortis He-
ſperidum 9,366 Hy-
dran perimit 4,635,
9,644 ſagittas ſuas
donat Philoctetæ 6,
355 ei ſepulcrum eſt
totus mons Oeta 8,
800
Herculis Monteci portus
in Liguria 1,405
Herculeæ metæ, Calpe &
Abyla montes, inter
quos fretum Gadi-
tani, ſive Herculeum
3,278,279
Herculeæ fauces, in con-
finibus Theſſaliæ &
Macedoniæ, Thermo-
pylæ dictæ à thermis
Herculi ſacris 8,1
Hermes Lydiæ fluminis
artifer 3,210
Heſiones ſcopuli è regio-
ne Troiæ, in quibus
Heſionem Laomedon-
tis filiam mōſtro ma-
rinō expoſitam Her-
cules liberauit 9,970
Heſperus, Heſperius car-
do .i. Occidens 5,71
hinc Heſperix gentes,
Occidentales 4,352.

7,741 Heſperix au-
tem ſunt dux, Italia &
Hiſpania, & potiffi-
mū in Lucano Heſ-
peria pro Italiâ 1,29,
224,404. 2,196,
410,433,441,608,
614,734. 3,66. 5,
266. 6,322. 8,189,
285,768
Heſperix proceres 10,
450
Heſperius furor 2,293
ſanguis 7,728 miles
3,826 dux 10,376
Heſperii agri 1,382,2,
534 duces 5,703
portus 5,804 furoris
10,62
Heſperix gentes 2,318.
5,329. 6,585. 10,
387 res 7,283 ſe-
ges 7,403; clades 8,
351
Heſperium littus 3,48
ſaturni 5,122 nomen
2,578,760
Heſperia, pro Hiſpaniâ 1,
555
Heſperius mundi axis,
Occidens, Hiſpania 3,
359
Heſperii amnes, flumina
Hiſpaniæ 4,14
Heſperius (Hiſpanicus,
vel Occidentalis) Ba-
tis 2,589
Heſperix columnæ, Mer-
culis, quia ad Occi-
dentem 9,654
Heſperix clades, Italice
& Hiſpanice 7,371
Heſperides, filii Atlan-
tis: eorum hortus à vi-
gili dracone cuſtodi-
tus in Cyrenaicâ re-
gione, non longè à flu-
mine Lethæ. poma
cuius aurea ſpoliauit
Hercules, occiſo dra-
cone. 9,357 & ſeqq.
Heſus (Mars) Gallorum
Deus,

Dent, cui humanis ho-
stis litabarur 1,445
Hetruria (Italice regio
nota, Hetrusca gens 2,
462) fugaro Scribonio
Libone à Cesare occu-
pata 2,462
heu demens! 5,228
heu pudori! 2,708
hexeris 3,335
hiantes vnde 5,641
Hieroglyphicæ notæ an-
te incertas literat 3,
223. 10,180.
hippomane 6,455
hirta toga 2,338
Hispania, regio nota 6,
306. 10,476
Hispani exteemi Orbis
7,541
Hispania à Cesare suba-
cta 5,265
Hispania olim quibus-
dam locis auri ferax
7,755
Hispanæ acies, copie
quæ in Hispaniâ 3,
454
historiæ genus-cum ma-
iores natu antea
posteris narrant, &
quasi per manus tra-
dunt 4,592
historias legentes affecti-
bus ad res actas mo-
uentur, tanquam si
adhuc agenda sunt quæ
legunt 7,210
hoc animi 10,68
hoc oneris 4,398
Homerus Sinyrnæus 9,
934
homines ignari sortis
Deorum 3,319
hominum summi 7,
203. 535
honestum, honestum ri-
gidum 2,389 honesti
exemplar 9,563
honesti respectus da-
mnosus regibus 8,
490

honestum, quoties ma-
gno sibi constat, læ-
tius 9,404
honestum omne est vile
9,571
honores mortis 8,773
honoris mortis, laudatio
funeris 9,217
hora, hora vna gentes
trahit 7,346 hora fa-
talis 9,87
heras diuidit buccina 2,
689
horizon 9,496
horridum cerni 3,347
horrificæ cesaries 2,372
horrissoni flatus 2,455
horrire, horrere contagia
3,322 horrens feris
altaribus 1,445 non
horruit Alcides Mege-
ram 1,577
hortari in prælia 7,370
hortamen 7,736
hospitii Superi, Diu ho-
spitales 9,131
hostes sollicitate 4,665
hostilis pars in extis 1,
622
humanum culmen, Di-
ctæora 7,594
humanum paucis viuit
genus 5,343
hyæna, animal, de quo
mira narratur: cuius
vſus in magicis 6,
672
hybernæ miserum 4,
556
Hybla, Siciliæ mons ubi
florum & apum ma-
xima copia 9,291
Hydaspes fluvius in In-
dum insuens; Nyctæus
dictus, quia Nyctæm
urbem à Bactho con-
ditam præterlabitur
3,236. 8,227
Hydrus, Hydruntum, op-
pidum Calabrie ad
discrimen maris Ionii
& Adriatici 5,375

Hydra letita ab Hercu-
le victa, secundus eius
labor 4,635. 9,644
hydri, serpentes 9,673
hyems, hyems, frigus 2,
385 hyemem agere 1,
302
hyemis glacialis peri-
phrasî 4,50
Hyperborei, populi ultra
Aquilonem 5,23
Hyrcania, regio ad mare
Caspium, siluestris 3,
268 hinc Hyrcanum
nemus 3,268 Hyrcan-
æ sylvæ 8,343

I

IACERE. iacet omne
auxilium, nihil au-
xilii superest 8,333
pariterque iacentes 2,
92 quo iaceat iam
scire loco, quo iace-
debeat 4,394 iacent-
es campi 4,52 iacent
regio 2,416 mare 3,
524 iacere, pro, mor-
tuum, prostratum esse,
aliquoties.
iactare brachia, & iacer-
tose i. nare 3,653
662
iactatus, maris, iactatio
8,761
iactura capitis 8,711
iactus præcipites pet-
inania 9,107
iaculari, se præcipiti pō-
dere. 2,155
iaculum, teniare 6,79
à nectare habenâ, loto
vel amonto ligare, ad
eiaculandum longius
6,224 iaculis spatium
tenare 4,764
iaculum, ignis longior in
aere instar iaculi ap-
parens; acontæ stellæ
1,532
iaculus, serpent qui se ex
alto

- alto velut missile vi-
brat in Arabia & Afri-
câ 6, 677. 9, 720
comparatus sagittæ
aur glandi funde 9,
826
- Iader, Dalmatiæ fluvius
4, 405
- Ianitor Inferni, Cerberus
canis triceps 6, 702
- Ianiarii Calcædæ 5, 5
- Ianus, Deus bifrons: cu-
ius templi limina aliis
fores occludebantur
tempore pacis uniuersa-
lis 1, 62. ducens
tempora, quia nouus
annus à Calendis Ia-
nuarii computabatur
5, 6
- Iapyx, ventus Occiden-
talis 6, 339
- Iaspis gemma, quæ di-
uersis coloribus repe-
ritur 10, 122
- Iber. Iberus. i. Hispanus, à
flumine Ibero 2, 54,
549, 629. 3, 336. 5,
237. 6, 258. 7, 541,
7, 545
- Iberia. Iberus Orbis. i.
Hispania 5, 343. 7,
705. 2
- Iberus, Hispaniæ fluvius
à Cantabris ortus, in
Mare Mediterraneum
influens, à quo Hispan-
ia & Hispani, Iberia
& Iberi 4, 23, 335. 7,
15. 10, 476
- Icarie scopuli, Icaria in-
sula in mari Icario 8,
244
- Ichneumonis astus in
capiendis aspidibus 4,
724
- Ictus, gratus 4, 547 sub
ictu fortunæ stare, aur
esse 5, 729, 730 ad
ictum consentire, pa-
tienter ictum recipere
8, 619 ictus ingerere
- 8, 645
- Idalium littus Cypri ab
Idalio oppido & ne-
more 8, 716
- Idalistera, Troadis re-
gio 3, 204
- Idume, Syriæ regio, fetri-
lis palmis 3, 216
- ieiuna plebes nescit ti-
mere 3, 58
- ieiunia aquæ 4, 332
- Ieiunum fibris humanis
6, 708
- ignarus fortis 3, 319
- ignaua mors 4, 165
- ignare inanus 1, 514
- ignis. ignibus rapere 3,
99 ignis supremus, &
funestus, rogis 6,
358. 9, 178 ignes ter-
reni, obscuri 6, 502
ignibus sonans 6, 662
ignibus permittere vr-
bes 7, 413
- ignis medicatus 9, 915
- ignis turicemi, sacri-
ficiorum 9, 829
- ignis perit nullis obstan-
tibus, deficiente ali-
mento 3, 364
- ignis Vestalis 9, 993
- ignis asseruatus funiculo
5, 524
- ignis præbet agris ele-
mentum 9, 184
- ignis medii cæli 6, 337
- ignis, de Sole & Iuderi-
bus 1, 50, 658. 8,
170, 228. 9, 866.
10, 215
- ignes, calores vehemen-
tes Solis aut Sirii 8,
848. 9, 375
- ignis Libycus, Linea æ-
quinoctialis 9, 538
- ignis, amor 10, 71
- ignes addere animis. i. ar-
dorem, alacritatem 7,
559
- igneæ virtus 9, 7
- ignifer orbis Solis 3, 41
- ignorare, non videre 6,
- 342
- ignotæ frondes, dere-
gione arenosa 9, 525
- ignoscere Deis 2, 93
- ignosci 2, 521
- ignoro Nilo redire, non
cognitis aut inueniis
fontibus Nili 10, 282
- ignotum cælo sereno,
quod nunquam pro-
diit in lucem serenam
6, 516
- ignotus pavor omnibus
Cæsaris armis, nun-
quam viti pauore Cæ-
sariani 6, 151
- illatæ manibus, de
magis 6, 729
- Illelda opidum Hispaniæ
citerioris, nō procul à
Sicori flumine 4, 13 à
Perreio deserta 4, 144
- ilex, glandifera arbor 3,
440
- Illicæ manus, Illic incolæ
3, 211
- Illici muri, seu Troiani,
à Diis extructi 6, 48
- Illicæ domus, pro Troia
10, 61
- illabi lacrymis coniugis,
immo 5, 281
- Illyricæ rupis descriptio
4, 455
- Illyrica vnda, Mare sub
Illyrico 4, 433
- Illyris, sub. vrbs, pro Epi-
damuro 2, 624
- imago. Solis 6, 503 so-
larii 7, 8 pietatis 7,
320 terroris 7, 773
- imagine antiquus, nobi-
lis maiorum imagini-
bus 7, 357
- imbriferum 9, 455
- immaculatus sanguis
2, 736
- immemor pugnæ 7, 525
- immemens. ia immen-
sum cedit 2, 663
- immergere manus oculis
6, 541

immine-

- iuaminoze, infidiari 8, 1
 immitis in cedes 8, 600
 immittere manus in ho-
 stem 7, 509 immure-
 re naves citaras Cypro
 8, 457
 immodicus legibus 6, 796
 immortuus 3, 613
 immuns. moribus cor-
 rupti xvi 2, 257 im-
 munem prestare 6, 764
 immune sidus
 maris, non occidens
 9, 142 immuns. il-
 latus, indemnis 9, 396
 impactum, vide, impin-
 gere.
 impar, multo maioribus
 nosse modum, &c. 9, 190
 impatiens, loci secundi
 1, 24 hominum ter-
 ra, inhabitabilis 7, 866
 impatiens decies
 8, 578 habere 9, 371
 impatiens Ceteris lo-
 luti 9, 257
 impellere. impulsum,
 primo idem, eversum,
 stratum 3, 389 im-
 pulsus paucis rebus 1,
 527 impellere ad no-
 ctem, de vespero 4,
 447 impellere cur-
 sum, saporem 5, 421
 impellere. i. repellere,
 propellere 4, 108 im-
 pulsus bellum. i. ferre
 confectum, peractum
 5, 330 impulsus acri-
 5, 757 impellere, de
 machinis bellicis 6,
 36, impulsus vallum
 6, 122 impulsus astra,
 inducere noctem
 7, 492 impulsus terga
 suorum 17, 576 im-
 pellere in arma 7, 718
 impulsare 7, 747
 impellere, de for-
 tunis 8, 707 impelle-
 re, disuere 10, 60
 impendere, viram patriæ
 2, 382 impenia ætas
 labori 2, 569 impen-
 dere æta nymis 4,
 112 vota inventos 5,
 491 lacrymas mori-
 bus 7, 618
 impendere. impendentia
 mari caua laxa 4, 455
 imperatorum cognomi-
 na speciosa, quasi sal-
 ua Libertate publica,
 inuenta à Cætare 3, 386
 impetiri (Senatus, Senato-
 rum) et uot 5, 379
 imperii color, species 9,
 207
 impiger, ad letum 1, 4,
 793
 impingere. impacta foret
 pectore 5, 209 quæd-
 re nostris Fortuna im-
 pegit æneis 5, 697
 impingere lignis, im-
 pellere 6, 137 impin-
 gere in arma 6, 406
 impactum breuiibus
 mare 9, 338
 implere, penates 2, 333
 parentem, prægna-
 tem, facere 8, 409 im-
 plere se lumine vero,
 de animâ in sedes bea-
 torum relata 9, 711
 implere visus 9, 987
 implexus terrore 3,
 42 imphicite errore
 vitæ 3, 85
 inpressum aucto, inter-
 textum 9, 276
 improba spes veri, cuius
 si scire futura 5, 130
 impunè ferre 11, 239
 impurare iugulum, mor-
 tem 7, 325
 Inachus flumen Thessa-
 lie 6, 363
 Inachia arua, Argiæ forum
 regio (ab Inacho rege)
 in qua Lerna, & in eâ
 Hydra, quam percutit
 Hercules 4, 634
 inanis, inane, iura ignavia
 2, 316 inani diffusus
 spatio 3, 363 inania
 templi 5, 171 inane
 Inferni 6, 731 inania
 cæli 9, 475
 Inatime, sine Enaria; in-
 sula in orâ Campaniæ,
 sulphureis exhalatio-
 nibus plena 5, 101
 incassum ire 2, 263
 incautus ab hoste timere
 metuens, volens ad-
 uentum suum hosti
 incognitum esse, no-
 lens præter opinio-
 nem ab hoste timeri
 4, 719
 incedere densis castris 1,
 478
 incendere mentem, irem,
 animos virtute 9,
 407. 10, 148
 incendia siluæ non at-
 tendis 5, 420
 incertum stridere 6, 623
 incertum pectus 8, 166
 inclinant facia 3, 752
 inconcussa reuens, vesti-
 gia 2, 248
 incondita corpora, inse-
 pulta 6, 101
 incrementa Ludiaria 10,
 216
 inescere gentis 7, 376
 incumbere. Insubiici fa-
 tor 3, 94 incumbens
 ventus 3, 409. 3, 718
 incumbens facini bel-
 li 4, 770
 incursum pectoris tela co-
 fringere 6, 161
 indagine claudere 6, 42
 indespictus, summa pro-
 funditatis, quò visus
 perpendere nequit 6,
 748
 India. Indum litus. In-
 di

- di. regio & populi ex-
 tremi ad Orientem 8,
 343. 10, 33. 10, 457
 India sacchari ferax 3,
 237 zona Indorum
 geminis distincte 2,
 239 crines tingentes
 Indi 3, 238 carbasa,
 siue carbassinas vestes
 gerentes 3, 239 sibi
 ipsi rogam struunt, &
 mortem præoccupant
 3, 240 nigri 4, 678 à
 Romanis nunquam
 subacti 7, 428 cultor-
 es Iouis Ammonis 9,
 518
 indigus mentis 8, 446
 indiga seruiti plebes 9,
 254
 indigenæ populi 2, 432
 Indigetes Dii 1, 556
 indignatus præbere 8,
 614
 indignata agitare 1, 78
 indignatur timere 10,
 444
 indignum est, i. iniquum,
 inhonestum est 7, 74
 indignus thalamis meis,
 dignus melioribus
 thalamis 8, 950
 indixitque nefas 2, 4
 indocilis priuata loqui
 5, 539
 Indoles Latia 5, 17
 inducere, pro, spargere 1,
 610 inducere togam
 supra membra 2, 386
 inducta cymba iuuen-
 co cæsa 4, 132
 induere se, i. repleti, co-
 operiri 7, 835
 indulgere, castris 4, 664
 moræ 5, 733 regno 7,
 54
 Indus, flumen regioni
 nomen dans 3, 235
 inermem vitam degere
 4, 357
 iners, celum, ær non
 motus 6, 89 inertes
 aquæ, stagnantes 6,
 107 inertis herbæ arua
 tradere, inculta sinere
 5, 404
 inexpleris 2, 176
 infans, vtero matrum à
 magis exfecti 6, 558
 infectum dolis 4, 736
 inferiæ 4, 789 inferias
 vmbris pendere, &
 dare 2, 175. 10, 392
 Inferni Dei 1, 634
 Infernum nefas 7, 170
 Inferi an vlli sint, dubi-
 tatam 9, 102
 Inferorū leges 6, 635 ia-
 nitor, Cerberus 6, 702
 Infernum mare, ad dex-
 trum latus Italiæ, Tyr-
 rhenum 2, 409
 inferre futura animis 1,
 471 inferre seſectis
 10, 58
 informis facies 6, 225
 Informia regna 2, 7
 infremere mutinur 1,
 210
 insula, velamenti genur,
 seu religaculum comæ
 5, 144
 insula, discutrens in po-
 stes, id est, appensa po-
 stibus, in nuptiis 2,
 555
 ingens exul 2, 730
 ingentis fati sumus ad
 scelus 10, 384
 ingerere, ingerer omnis se-
 belli fortuna tibi 2,
 263 ingesta cineres
 mariti 2, 336 ingerit
 Emathiam celo no-
 centi, pro, ingerit ca-
 lum nocens (aërem pe-
 stiferum) Emathie 7,
 798 ingerere voces 8,
 433 ictus 8, 649
 ingignere 6, 439
 ingressa, passiue, quæ in-
 gressi sumus 9, 866
 inhibere remis naues 3,
 659
 iniustus 7, 38 iniussa to-
 la, emissa sine iussu
 imperatoris 6, 78
 iniuria fati 8, 763. 9,
 143
 iniusta regnorum 5, 258
 innocuus vitæ 9, 8
 innoxius à morsu ser-
 pentum, passiue 9,
 892
 in numerum, augendo
 numero 2, 111
 in numerum examen, in-
 numera apum multi-
 tudo 7, 161 innume-
 rum missile, innumera
 tela 7, 485
 innubere. innuplit tepi-
 do Cornelia busto 3,
 23
 inocciduis axis 8, 175
 inops, teli 3, 676 vnde
 4, 264, 292 inops iu-
 ris potestas 5, 598 in-
 dubiis tutum est ino-
 pem simulare tyranno
 8, 241
 inquire in fata 9, 559
 inscriptionis sepulchralis
 femine cōiugæ for-
 mula 2, 345
 inserere, ferrea manus
 inseris vncos 3, 635
 inserere manus, inserere
 8, 552 inserere altè,
 animo aut menti 9,
 572
 insidere castris collem
 6, 17
 insignia aulæ 8, 239
 infopitus, perdigil 9,
 357
 inspuere 6, 683
 instare fauori Deorum
 1, 148
 instaurare prælia 3, 615
 instincta mens sacro fu-
 rore 5, 150
 instruere nauem militi-
 bus & armis 8, 542
 insueta, quies vni, id est,
 soli cubare 5, 857
 insue-

- infuetus honor 8, 537
 intendere fugam 4, 262
 intentus, agere intentum
 paci 3, 53 intentus
 iugulo Cæsaris 7, 593
 soli genero 2, 252
 intentus ventus 9, 473
 intentum .i. imminens,
 immisſum 8, 568
 intermanere 6, 47
 intumescens tellus, mon-
 toſa 2, 398
 inuadere, pro, attripere 1,
 242. 9, 198 inuadere
 ferro 2, 315 inuafir
 Libye securi ſara Ca-
 tonis, Caro ſecurus ſa-
 talem ſibi Libyen in-
 greſſus eſt 9, 410
 inuechi Capitolia curru,
 triumphare 8, 554
 inuenit vulnus in vndis,
 irritum alibi telum
 3, 582
 inuidere, dedignari 2,
 551
 inuidere igne rogi miſe-
 ris, pro, ignem 7, 798
 inuidia, arix inuidiam
 faſtuſa parens 2, 36
 inuidia mea 7, 269
 inuidia tangi 6, 982,
 1052 inuidia Deo-
 rum 4, 244 inuidia
 Deorum 9, 66
 inuidioſus 9, 505
 inuigilare, deſpectro aut
 imagine rei vigilantis
 memorie, aut in ſo-
 mnis obuerſare 7,
 766
 inuita dextra 1, 378
 inultum, impunitum 5,
 260
 in vndis Rheni, ad ripas
 Rheni, in regionibus
 ad Rhenum ſitis 4,
 696
 inuolueret, Orbem tene-
 bris 1, 542 artus 6,
 583 populos vnâ rui-
 nâ 7, 89
- inumbrare 4, 456
 Iolcos Theſſalix vrbes, ex
 quâ primum ſoluic
 Argo, aut Pagafis 3,
 193
 Ionium mare, Ionix vn-
 dr. Ionii fluctus, &
 ſimpliciter Ionii. ma-
 re quod ab Aegypto
 vſq. ad mare Adriati-
 cum & Siculum ſe ex-
 tendit 1, 103. 2, 624.
 3, 3. 5, 614. 6, 27,
 362
 ira, iram colligere 1,
 207. 2, 93 iram Super-
 rum quætere in extis
 1, 617 ire parare
 Deum 2, 1 iracum ſti-
 mulos mouere 2, 324
 iras premere 2, 521
 iras militum tentare
 2, 529 in iram exire
 3, 112 ira nobilis 3,
 614 præcepta 4, 267
 eadens 4, 284 deſe-
 uiens 5, 303 iratum
 morus 7, 386 ira vio-
 lenti gurgitis 10, 316
 iræque merusque ani-
 mos tangunt 10, 443
 iræſci Deis 8, 665
 iratus bellis 7, 65
 ire, ire contrarium 1, 77
 hoc ibitur ordine bel-
 li 2, 224 ire incaſſum
 2, 263 ire ad mortem
 2, 282 ſic eat 2, 304
 ire omnia ſatis Cæsaris
 4, 144 ire ad domi-
 nos, in ſeruitutem 4,
 217 in neſas 4, 243
 non paruo ſanguine
 Magni iſta dies iterit
 6, 158 ire, pro, fluere
 7, 176 ire ferro in pe-
 ctora cognata 7, 323
 it timor in omnes 7,
 544 ire in aliquem 7,
 578 in enſes 7, 670
 in thalamos, nubere
 8, 88 ire per iſta ſi po-
- tes 8, 439 ire in tu-
 rum 9, 254 ire ſub
 arma, ſubiugari 10, 5
 it per omnes, quod
 vulgarur 10, 197 in
 ſcelus it Pharium por-
 na, quod alioqui por-
 na eſt, ſit ſcelus, ſi ab
 Aegyptiis petſcetur
 10, 343 ire in ingu-
 lum Cæsaris 10, 393,
 409
 irreducem viam carpere
 9, 408
 irrita rela 3, 580, 722
 irrita ſatis 10, 344
 irruere cladibus 7, 60
 irumpens fama animos
 1, 470
 Iſapis Flaminie fluuius
 2, 406
 Iſara fluuius ad Ceme-
 ni montem in Rho-
 danum influens 1,
 399
 Iſaurus Piceni fluuius 2,
 496
 Iſis, quæ & Io, Inachi fi-
 lia, à Ioûe in Aegy-
 ptum auecta 6, 363
 Aegyptiorum Dea, ea-
 dem quæ Luna: eius
 ſepulcrum apud Mem-
 phim 9, 158 recepta
 in templa Romano-
 rum 8, 831 eius tem-
 plum, vetuſtiſſimum
 Alexandrie 10, 15
 Iſter, Danubius, fluuius
 in Euxinum influens
 2, 50, 418. 3, 202, 5,
 437
 Iſthmos, propriè angu-
 ſtior pars Peloponneſi,
 in quo Corinthus 1,
 101
 Iſtri, Illyrici populi ab
 Iſtro fluuiio quem ac-
 colunt 4, 529
 Italia, regio nobilis 2,
 701. 397. 435, 659
 olim contigua Siciliæ
 a 3 2, 435

2,435 à quâ diuulsa
maris vi aut inunda-
tione 3,60
Italia vastitas impuran-
da bellis ciuilibus 1,
24,7,392
Italia in potestatem re-
ducta à Cæsare 5,266
iter, perdere 2,422 de-
flectere 3,337 rapere
4,152 fuisse captum
6,122 capere 6,573
quærere per arma 7,
498 iter pensare, com-
pendium itineris facere
9,683 iter enecti-
ri 9,735
Itonus, Theſſalix rex in-
uentor auri argentique
confandi, & monetæ
percuriendi 6,402
Itræti, Cæſæſyrie popu-
li, auxiliares Pompeio
7,235,514
Iuba rex Mauritaniz 6,
309,9,213,300,
869,10,475 auxi-
lium fere Actio Varo
4,670 priuatim Cui-
tioni inſenſus, & cur
4,687 Curionem ſa-
mâ exiguarum copia-
rû decipiens, iclneu-
moni comparatus 4,
724 Africæ rex dictus
à Senatu 5,56 ſuſpe-
ctus Pompeio, & cur
2,243,443 à Cæsare
proſtigatus 10,146
iubere, iuſſa Vrbs capi 1,
483 ſemel omnia iuſ-
ſerat 2,148 iubere
clafſica 2,528 iuſſus
dux 7,79
Iudæa, regio notiſſima 2,
593
Iudæorum Deus incertus
2,593
iuga curuantur mali 2,
695
iugulus, exdes 7,325
iugulum confodere 3,

743 iugulo quæſum
7,434 iugulus beſſa
gerere, exdi 7,533
iugulariorû recens fluens
ſanguis in vſu Magis
6,554
Iugurtha à Mario trium-
phatus 2,90,9,690
Iulæa gens à Troianis or-
ta 9,99 Iulææ gentis
penates 1,197
Iulia Cæſaris filia, Pom-
peii vxor 8,104,10,
77 filium abortiit 9,
1049 eius mors 1,
113 eius imago ſu-
rialis appareret in ſo-
mnis Pompeio 1,10
eius verba 3,12
Iulius Phrygius, Aſcanius
3,213
iungere toris mariti 2,
329 in ſeriem 7,494
Iuno Moneta 1,380
Iuno iniqua Herculi ſu-
rorem immiſit 1,
576,4,637
Iuppiter 1,33 quid verè,
& ubi 9,580 Deus
celi moror 6,464 an-
regat 7,447 eius
pars magna terris in-
ſertaregendis 5,95
æther 9,4 propriè ſu-
mina geſtans 7,150
tonans 6,467 eius re-
la, fulmina 7,197 Iu-
piter pluuiæ 8,447,
9,436
Iuppiter in pluuiam au-
ream conuerſes, ſti-
pratâ Danaë, genuit
Perſea 9,659 eius vo-
lucer, aquila 9,902
Iuppiter, Planeta miris 1,
661 eius officium
10,207
Iuppiter Capitolinus, ci-
ſſera laurea ferre, &
ſacrificare ob victo-
riam moris erat 7,42

Iuppiter Latiſ, vel, La-
tialis, qui Albæ cole-
batur: ej noui Conſu-
les quorânnis ſacriſi-
cabant Feriis Latinis
1,198,6,400,8,219
Iuppiter Caſius, templum
Iouis in monte Caſio
Ægypti 8,358
Iuppiter corniger, Am-
mon 9,545 vide,
Ammon.
iurare per, nunſina Cæſa-
rum, vr Deorum, ſoliti
Romani 7,459
iurata manus in gladios
9,850
ius, ius datum ſceleri 1,2
ius eſſe, ſceet 1,276 iu-
ra inania 7,316 ius
totius mundi 2,321
populus què ſua iura
ruentur, populus liber
3,151 ius ſibi facere
in iugulos 4,321 ius
ferri 5,112 ſætorû 6,
824 iuris ſui habere
geſſes 7,55 iuris arx
7,594 ius animi ha-
bere 8,636 iuris ſui
eſſe 8,760 ius belli
9,195 in iura aliena
venire 9,212 ius le-
gum, libertas 9,560
ius Caronis, imperium
9,747 ius habere in
quempiam, i. vim, po-
teſtatem 9,887 ius,
potestas 9,8054 ius
mundi, gentium 10,
471
iuſtitiæ ſerale, Iuſtus
publicus 2,13 iuſti-
tio clauſa fora 5,32
iuſtitiæ templi, i. ſe-
ſis, intermiſſio a vati-
cizio 5,116
iuſtum, iuſto quoque ro-
bore amori reſtitit 2,
379 iuſta prælia 7,
540 iuſta natus, non
pitrica 3,228 iuſti
reuerent

tenerentia 9, 192
 iustum esse, multis ob-
 fuit 8, 484
 iuuare .i. delectare, pro-
 desse 9, 200
 iuuat 4, 253. 5, 712,
 812. 6, 495. 7, 655,
 698, 794. 8, 356,
 576. 9, 853
 iuuentus, pro corio bu-
 bulo 4, 132
 iuuenis natans (prælio
 Mætilienſi) inter duo
 rostra collisus ſcindit-
 ur 3, 652
 iuuentus, fuimus nati in
 tempora Punica 2, 45
 Ixion, Centaurorum pa-
 ter 6, 386

K

KALENDÆ Ianua-
 riæ 5, 5

L

LABII ſupernæ 6, 376
 in vulnere 7, 604
 Labienus Cæſari mili-
 tans, fortis erat & ſe-
 lix: Pompeio, contrà
 5, 346 hortatur Cato-
 nem explorare oracū-
 lum Iouis Ammonis
 de euentu belli ciuiliſ
 9, 550
 labor mundi 1, 417 ætas
 impenſa labori 2, 569
 cedit in immenſum
 caſus labor 2, 663 la-
 bor fortune 5, 696
 labor .i. cura, ſolicitu-
 do 6, 492 labores So-
 lis aut Lunæ, pro ecli-
 piſ 6, 505. 7, 4 labor
 non humilis 6, 602
 laboris cura 7, 209
 labor Romanus 7,
 312 laboris ſorigeri
 Rudium, de apibus 9,
 289 agitare mentem

IN LVCANVM.

ſerie laborum 9, 295
 labor (opus manu fa-
 ctum) humanus vi vel
 æuo facilè labefacta-
 tur 6, 20
 laborare. iuſtos Fortuna
 laborat eſſe ducis mo-
 tus 1, 264 laborare ne
 3, 62 laborare, pati
 laborem 5, 633 labo-
 rare. i. velle, niſi, cona-
 ri 7, 665 laborare in
 regna, ſtabiliendo re-
 gno 9, 258 laborare
 .i. grauari onere, pon-
 dere premi 9, 365. 10,
 140
 lacerti. lacertis paribus
 3, 525 lacertos iacta-
 re, natare 3, 662 excu-
 tere 4, 386 tendere 7,
 469
 laceſcere. ſe dolor ipſe la-
 ceſſit 2, 42 mare laceſ-
 ſitum 3, 193 laceſcere
 pugnam 3, 553
 Lacinia templa, promon-
 torium Lacinium in
 Calabria, in quo tem-
 plum Iunonis 2, 434
 lacrymæ. in lacrymas
 cunctorum lumina ſol-
 uit, omnibus lacrymas
 exiuit 8, 107 lacry-
 mis perfrui 9, 112 la-
 crymarum vena ocu-
 los reſugit, lacrymæ
 non ſupperebant 9,
 746
 Lælii primipili promi-
 tundo in bellum ciuile,
 & oratio ad Cæſarem
 1, 360 & ſeqq.
 lætus tumultus 3, 102
 nulli læta marito 8,
 29 læta voces 7, 11
 res 3, 534 Læte accipe-
 re 2, 273
 lætificare 3, 49
 læuo volatu vulturis 7,
 437
 Lagus Ptolemæi, qui

375

Alexandro mortuo A-
 gyptum occupauit, po-
 ſterique ſuis reliquit,
 pater. vnde, Lagus, pro
 quocunque Ptolemæo
 10, 86

Lagea ſtirps, item, do-
 minus, Ptolemæi reges
 8, 692. 10, 414 Lagea
 proles, Arſinoë 10,
 522 Lagi regio, æſua,
 rura, regnum, pro
 Agypto 5, 62. 8, 443,
 802. 10, 4 Lagi regia,
 Alexandria 10, 527
 Lagia iuuentus, Aegy-
 ptii 10, 394 Lagus
 Nilus 1, 684

lamenta ſonantia 7, 706
 lampas .i. ignis, incen-
 dium 5, 134

lampades, ignes ſive fa-
 culæ in aëre latiores
 1, 532. 10, 503

lana funerea 2, 367

lañces, vafa ſacriſciis
 apta extis imponendis
 6, 710

languenter ſtellæ 2, 723

languentia ſpatio lumē-
 na 4, 169

languidus æuo 1, 504

languida tela 7, 562

languor maris 5, 449

lanugo malas fuſcans
 10, 135

Lapithæ, Theſſaliæ pō-
 puli, equorum domi-
 tores 6, 399

lapis purpureus, pro Sar-
 do vel Porphyrite 10,
 116

lapis grauis ſub nimio
 pondere 1, 71 lapſum
 minari 6, 136

laqueata teſta 10, 112

Lares .i. Dii domeſtici,
 Penates 1, 506 ſed
 paſſim pro domu ipſa
 etiam pro patriâ.

Lares (ſimulacra) Deo-
 rum Penarium (ſud-
 a 4 runt

- runc 1, 557
 largus aquar 9, 608
 Larida, ciuitas Theſſalix 6, 355. 7, 712 Pom-
 peio profugo omne
 auxilium offert 7,
 713
 Larix, arbor reſiniſera 9,
 920
 laſſa radix, verus & deſe-
 cta 9, 968
 laſſare Deos 5, 695
 laſſatum æquor fluctibus
 5, 703
 laceſſiſſi, pro, me: niſi,
 mihi, ſi, pro quantum
 ad me 1, 419
 latebra ferarum 2, 153
 ſcelerum 4, 193
 latere in æquore 1, 654
 latex, humor 4, 293
 Latiale caput, Roma, aut
 Iouis Latialis templi,
 quod Albæ: aut etiam
 ipſe Iuppiter Capitoli-
 nus 1, 535
 Latine Feriæ, ſacra Iouis
 Latialis, quæ ex inſti-
 tuto Numæ quoranniſ
 Conſules cum Senato-
 ribus Albæ celebra-
 bant 1, 550. 5, 401.
 7, 395
 Latinum nomen 7, 391
 Latium Italiæ nobilis re-
 gio, in quâ Roma: vn-
 de Latium, Larius Or-
 bis, pro Italiâ aut Ro-
 mæ 1, 253. 2, 196,
 432, 447. 8, 235,
 345. 10, 59 Latus,
 Laria & Larium, pro,
 Romano, Romanæ: ve,
 Larius dux 9, 546.
 10, 358, 536 Latria
 turba 7, 656, 844.
 10, 403 Latria arma
 8, 501 Latii faſti 2,
 645 Latii faſces, Con-
 ſules Romani 3, 32
 Lærix apies 4, 8 naues
 2, 1079. Lærix Muſæ,
 poëſia Latinum 9,
 983
 Latium corpus, concor-
 dia Romana 10, 416
 Latria vitis, Centurionis
 inſigne in manu vitis
 6, 146
 Latriæ volucres, Aquilæ
 legionum 6, 129
 latrantes flebile canes 1,
 548
 latus belli, aciei 7, 523
 laterum textura, in cor-
 pore humano 9, 777
 laudis materia 8, 75
 laudibus in longum æ-
 um dimittere 1, 448
 Lauinium vrbs x ab Vr-
 belapide 9, 991
 Laurentum, oppidum
 Latii, regia Latini 7,
 394
 laurifera iuuenta, trum-
 phalis 8, 25
 laurus Theſſalica in Py-
 thiiis 6, 409
 laurea, pro victoriâ 1,
 122
 lauro coronati Capito-
 lium ascendeſcant triu-
 phantes, laurumque in
 gremio Iouis deponen-
 bant 1, 237
 laxæ veſtes 8, 367
 laxare. laxantur Tartara
 in pœnas 3, 17. laxare
 iter fluuiis 4, 116 ſi-
 nus veli 5, 427 ſpes
 ſuas 5, 533 laxare, la-
 xius facere 6, 72 laxa-
 ta claſſis 3, 548
 Leandri & Eræ amoros
 9, 954
 lectum, electum 7, 142
 lectus viduus 5, 806
 lectorum ſtrata purpurea
 & plumata 10, 123,
 125
 Ledra ſidera, Gemini:
 Caſtor & Pollux, Le-
 dx filii 4, 526
 legati, iure gentium ſacri
 & inuiolabiles 10,
 471
 legere veſtigia 8, 210
 legentium hiſtorias affe-
 ctus inclinant in par-
 tes 7, 210
 legio, quam Pompeius
 Caſari poſt cladem
 Cottæ in Galliam ma-
 ſerat, & Caſar ob me-
 tum Parthorum remi-
 ſerat, Luceriæ præſidio
 relicta 2, 473
 lex. leges. leges & plebi-
 ſcita coactæ 1, 176
 medias leges petriſpere
 1, 322 lege tenere 2,
 10 leges xui 2, 82 In-
 ferorum 6, 635 le-
 gum ſcrini 2, 145 le-
 ges ſilentis 1, 277. 5,
 31 legum libera 6,
 301 leges ſancire ſan-
 guine 7, 351 leges,
 pro libertate & tem-
 pore Conſulum 7,
 579. 584. 9, 267.
 385, 560 legum viſce-
 ra, Senatus 7, 579 le-
 ges ſatorum 8, 568
 lex loci, ſortia 9, 307
 leges ſupernæ 9, 557
 lex mundi 10, 201
 lex, pro more, conſue-
 tudine 10, 228
 leges, quæ à Conſulibus
 ſerebantur, vt plebi-
 ſcita à tribunis 1,
 176
 leges bello coactæ ſilent
 1, 277.
 leges in pace timendæ 2,
 252
 leges à Caſare tolli ma-
 lint, quàm à Metello
 ſeruari 3, 140
 Leleges Theſſalix populi
 6, 383
 Lemnus, lacus per quem
 tranſit Rhodanus 1,
 396
 Lentulus, Spinter Aſcu-
 lum

- lum deserit 2, 469
 eius copix ad Casarem
 deficient 2, 470
 Lentulus socius coniu-
 rationis Catilinarix
 2, 543
 Lentulus Consul initio
 belli Civilis. eius ora-
 tio ad Senatores in
 Epiro 5, 16 præfectus
 sinistro cornu in acie
 Pharsalicâ à Pompeio
 7, 217 eius Pompeio
 auxilia à Parthis pe-
 tere dissuadentis verba
 8, 328 & seqq.
 lentus parere 10, 397
 lenti visum est 2, 110
 Leo, Signum cæleste 1,
 655. 9, 537. 10,
 210, 234, 306 Leo-
 nis solititiale caput 6,
 337
 leones iniectis in oculos
 vestibus capti 4, 686
 leones blandi Magis 6,
 487
 Lepidus Consul conatus
 rescindere acta Syllæ, à
 Pompeio & Catulo in
 Alpibus victus 2, 547.
 8, 808
 Lepidorum familia no-
 bilis Romæ 7, 583
 Leptis minor, Libyphœ-
 nicum Africæ vrbs,
 solo fertili 9, 524,
 948.
 Lerna sagittæ Herculis,
 quia sanguine Hydræ
 Lerna tinctæ 6, 392
 Lesbos, insula maris Æ-
 gei sub Troade, in quâ
 Mitylene vrbs, in
 quam bello Pharsali-
 co secesserat Cornelia
 Pompeii vxor 5, 725,
 744. 8, 40, 108, 123,
 131, 135, 139, 144,
 204, 587, 640
 Lethe. Lethæa ripa. flu-
 men Inferorum, obli-
 uionem inducens, vel
 obliuio ipsa 3, 28. 5,
 221. 6, 769
 Lethe, Africæ fluvius, ob
 similitudinem nomi-
 nis cum Lethe Infer-
 nali etiâ creditur obli-
 uionem parere 9, 355
 letum in vulnera spar-
 sum 3, 591
 letifici, mortale 9, 901
 leuare. leuâ spes mentes
 trepidas 1, 523 leuare
 Orbem populi 2, 275
 leuare terras monstris.
 4, 610 leuare se terrâ
 6, 756
 Leuca Appulix opidum
 5, 376
 Leucas. Leucadius ver-
 tex. promontorium.
 Epiri, vbi Actium, &
 sub quo Leucadius fi-
 nius, seu, gurgis, sinus
 maris Ambracii, in
 quo prælium nauale
 inter Augustum & An-
 tonium 1, 43. 5, 479,
 638. 7, 872. 8, 38.
 10, 66
 Leuci, Belgicæ populi,
 boni iaculatores 1,
 424
 leuior auxilio, releuatus
 liberior 9, 938
 leuis armatura, sagittarii
 & funditores &c. 7,
 508
 leuius Græca 3, 302
 Leuus quidam in exerci-
 tu Catonis ab aspide
 ictus somno perii 9,
 815 & seqq.
 libamina 4, 198
 liber. liberum. legum ti-
 ber 6, 301 liberum
 nasci, aut, mori 7,
 375, 376 liberum
 fortuna, à fortunâ 7,
 818 liber culpâ 8,
 647 liber meau, de
 vento cui nulla sunt
 obstacula 9, 453
 libertas, pro licentiâ. li-
 bertas data odiis 2,
 145 libertas fugæ 8,
 371 scelcerum 8, 491
 loquendi 9, 558.
 Libertas publica. vritur
 armis 4, 578 partes
 pro Libertate 9, 29
 Libertate saluâ potens
 9, 193 Libertas ficta
 9, 206 Libertas sibi
 Orbem reddens, pro,
 Libertas Orbis reddita
 10, 25
 Libertatem ad extremum
 prosequi constituit
 Cæsar 2, 303
 Libertas populi seruien-
 tis libertate perit 3,
 145
 Libertatis vmbra velle
 quod Imperatur 3,
 146
 Libertas numquam bene
 pro pace datur 4, 227
 Libertatis minor cura
 Diis quàm vindictæ
 4, 808
 ob Libertatem amissam
 querelæ 7, 432
 Libertatis assertor Sena-
 tus. 7, 580
 Libertas & Cæsar tan-
 quam par gladiato-
 rum inter se certan-
 tium 7, 696
 Libertatis spes, rerum vi-
 tima 8, 453
 Libertas vera extincta à
 Syllâ & Mario; sed et-
 iam species eius à Cæ-
 sare 9, 206
 liber 9, 852
 libidinis portenta 8,
 414
 Libo (Scribonius) fuga-
 tus à Cæsare ex He-
 truriâ 2, 462
 librâ examinare 8, 467
 Libra, Signum cæleste,
 quod ingresso Sole fit
 a 5 xqui-

æquinoctium autumnale 4, 188, 467.
9, 134, 10, 227
Liburni. Libyrna terra.
Illyrici populi, unde
naues Liburnicæ 4,
130, 8, 38
liburnæ, biremes 3, 134
Libya. Libye. Libycus
Orbis. Libyssa, & Li-
byca terra. Libycæ
oræ sedes. Libycæ ar-
ua. Africa tertia pars
Orbis 1, 206, 2, 164,
3, 70, 294, 4, 182,
611, 6, 788, 817, 7,
223, 711, 9, 44, 119,
386, 411, 147, 666,
690, 753, 943, 10,
38, 79
Libycum, pro, Africum:
vr, Libyca antra 4,
194 Libycæ fraudes
4, 736 aues 4, 809.
ruinæ 8, 269 Liby-
cum æquor 8, 862.
Libyci, crines 10, 129
Libycæ Mari, bellum pu-
nicum 1, 255
Libycus triumphus Ma-
rii, de Jugurthâ 2, 69
Libycæ iuxta, Marii in
Africæ exulis 2, 93
Libycæ clades, Africanæ,
belli Cæsaris cum Sci-
pione 1, 6, 62
Libycæ terræ bellua, ele-
phas 6, 207
Libys, pro quouis vena-
tore 6, 221
Libyca lampas, rogu ab
Annibale accensus Pau-
lo Emilio 7, 800
Libys polus .i. Meridio-
nalis, Australis 9, 377
Libycus ignis, Linca æ-
quinoctialis 9, 138
Libyæ extrema 9, 198
mortes, venena 9, 707
pestes, serpentes 9, 805
Libyæ, pro regno lubæ, 8
277

Libycæ arenæ, Ægypti 2,
417
licia diuersorum colo-
rum telis immiscere,
inuentum Alexandri-
norum 10, 126
licet, etiam si 6, 715
licuit mihi, potui 4, 638
ligatus corpore 1, 434
Ligeris Galliz fluius
Celtas ab Aquitanis
seuungens 1, 439
Ligures, Galliz Cisalpine
populi, olim comâ in-
signes 1, 443
Lilyæum Siciliæ pro-
montorium Africam
respicit 4, 183
limes vitalia secans, dia-
phragma 1, 623
lignes Solis iniqui, Zona
torrida 7, 867
limes angustus portus
mittens naues in æ-
quor 2, 709
limite non flexo, recto
cursu 3, 218
limina ædium coronata
in nuptiis 2, 354
limina ædium calcare
nefas nouæ nuptæ 2,
359
limine hæere abeuntem
2, 107
Lingones, Galliz populi,
pictis armis insignes
1, 398
lingua. soluit fama in
præconia linguas 1,
472 lingua exsecta
palpirat 2, 181 lin-
gua, agger æctus in
mare productus 2,
614 lingua squamosa,
præ siti 4, 325 lingua
proiecta equi lassæ, 4,
755 lingua tacita,
quæ loquitur tacitè,
murmurat 6, 701 lin-
guæ commercia 6,
701. 8, 348 linguæ
vibratæ serpentum 9,

631 linguæ magicæ,
notæ Hieroglyphicæ
3, 224
linum, & lineæ vestes in
vfu & honore apud
Ægyptios 9, 159 hinc,
lingit, de sacerdote
Ægyptio 10, 175
lintea sustingere antennæ,
vela colligare 9, 328
liquebat mistro, existi-
mahæ miser 6, 433
Liris, fluius ex agro Ve-
stino prope Minturnas
in mare Tyrrhenum
influens 2, 424
lis, secundum Emathiam
lis tanta datur 8, 333
Lisum Epiri opidū ma-
ritimum 1, 719
litare, factum 1, 632 fi-
bræ litantes 6, 124 li-
tare, sacrificio peractò
Deos placare 7, 171
litus, dubium 1, 409
littora crescant, rela-
bente mari 4, 429
littora resonantia aspe-
ram tempestatem præ-
sagiant 1, 151 litus
malignum, difficile
appulso 8, 165 litto-
ra rumpere, de flumine
10, 244
litui 1, 237 lituis elisus
aër 1, 7, 476
lixa 9, 593
locus, stare loco 1, 144
locum mutare 2, 137
locus exceptus secleri
3, 333 loci maiestas 3,
430 locum promittit
ipse locus 4, 36 locus
rerum 4, 126 loco-
rum fortuna 4, 661
loco redire 1, 37 loci
sedes 6, 23 pax 6, 222
facies 7, 788 lex, for-
ma 9, 397 fors 10,
142 locum consume-
re 7, 461 loco secun-
do 8, 288
locis

locis ubi fulmen con-
derat & cōditum erat
peculiaria nomina da-
ta 1, 608
longē. ne longē nimium
sit proxima tellus 5,
176. longē nutrire. i.
abicerē, proicere 7,
628 longē nascens. i.
quod in longinquis
regionibus nascitur:
seu, ut quidam inter-
pretantur, longeuum,
viuax 9, 921
longior dies, temporis
diuturnitas 7, 846
longinquē inceses, flu-
mentum aduectitum
3, 66
longinqua vulnera ca-
dunt, eminus immissis
telis 3, 568
loqui cum Ioue, oracu-
lū Iouis consulere
9, 558
lorica, armatura ex con-
nexis annulis seu cate-
nulis; hinc loricati,
gravis armatura mili-
tes 7, 498
Lucani fiducia de im-
mortalitate suae Phar-
siae 7, 209. 9, 985
Luceria Vmbriae oppi-
dum occiparum à Cae-
sare 2, 473
Lucifer, stella Veneris, sta-
tione nouissimus exit
1, 232. 2, 725. 10,
434
lucti pallidat abes 4, 96
luctantium varii nexi,
artationes & com-
pressiones 4, 624
luctari ignis luctatus
viridi robore 3, 503
luctans anima cum
morte lenta 3, 578
luctificus 7, 2
lucus ad Massiliam de-
scriptus 3, 399 &
seqq. excisus à Cæsare

IN LVCANVM.

3, 433 & seqq.
ludere, eludere 4, 725
ludibrium maris, corpus
agitatum fluctibus 8,
710
lues, pro quavis pernīcie
aut calamitate, ut ab
incendio &c. 1, 645;
3, 681. 10, 104
lugubria melli cultus 2,
365
lumen, lumina, pro oeu-
lis 1, 154. 3, 713. 740
& seqq.
lumina noctis, sidera 4,
282
Luna, primum Etruriae
aut Liguria oppidum
cum portu 1, 586. 2,
427
Luna, bigas agitata 1, 78
pluuialis 1, 218 Luna
sidus secundū 1, 413
Luna coacto cornu
plena 1, 537 Luna di-
midiae periphraſis 3,
42 Luna dubitanda,
principio nobilitū
4, 60 Luna labores,
eclipses 6, 505 Lunare
virus, quod Luna ma-
gicis artibus coacta
despumat in herbas
aut cadauera 6, 669
Luna mæſta, obscurior
8, 721
Lunæ Planetæ officium
10, 204 eius eclipses,
& vnde 1, 539. 6,
503 maximæ eius
eclipses videntur in
Africa 9, 693 obscu-
rata carminibus magi-
cis ac si eclipsin pate-
retur 6, 500
Luna an causam dexte-
rui maris 1, 410. 6,
479. 10, 216
Luna cælo deducta arte
magia in herbas de-
spumat 6, 505
Luna obtuso cornu, sur-

379

gens; item cū caligo
orbem eius obscurati-
tum rubicunda; item
luridum pallens; &
aliquando sub nubes
abiens; ventorum &
tempeſtatum notæ 5,
546 & seqq.
Lunares hbræ 1, 404
Lunaria incrementa, æ-
ſtus maris 10, 216
lunatæ fronte recedere 3,
3533
lunatum ferrum, harpes
falcata 9, 678
lustra ferarum 3, 408
lustrare, expiare 8, 101
lustrare sanguine hu-
mano 3, 405
lustrales animæ, quæ
quasi victimæ ab ho-
ſtili vi Romam expia-
runt 6, 786
lustrum, & Urbis lustra-
tio 1, 593
lustrum, quinquennium
1, 283
lustrum Lunare, v men-
ſium 8, 479
lustrare terras atq. æquo-
ra, errare 5, 347
luteum, rufum dilutius
ad rubrum vergens 2,
361
lux, mæſta 1, 235 ru-
bens 2, 721 luce lon-
gè relicta, longè à luce
4, 297 lux extrema,
diei 4, 447 dubia 4,
471 lucis color 6,
828
lux, pro die. luce noua
4, 328. 8, 469. 7, 427
lux, splendor 4, 80
lux extrema, dies mortis
7, 185
lucis (vitæ) extreme mo-
mentum 4, 484
lux metuenda, fulmen 5,
630
luxuries rerum prodiga
4, 374
luxus

luxus Ægyptii explicati
10, 11 & seqq.
Lyxus, Bacchus 1, 67
Lycidas in prælio navali
ad Massiliam vincto fi-
xus, retentantibus cru-
ra ipsius sociis ne at-
traheretur, aulsus
scinditur 3, 636
Lycurgus Thraciæ rex,
qui sibi crura incidit
1, 575
Lygdamus Tyrreno
oculos glande excutit
3, 710
lymphari præcipiti gra-
du 1, 496
lymphatus, furibundus: à
lymphâ aut aquâ, quâ
terrentur mori à cane
rabido 7, 186
lynx, animal acutissimi
visus, cuius viscera
pollent ad artes magi-
cas 6, 672

M.

MACEDONES, Græ-
ciz populi noti: à
Lucano interdum cum
Thessalis confundun-
tur: in genituo plura-
li Macetum, vel, Mace-
dum 2, 647. 5, 2. 10,
16, 28, 269
Macedon, Alexander
Magnus 8, 694
Macra Liguriæ fluvius
innavigabilis 2, 426
Macrobiani populi Æthio-
pium 10, 280
Mæander Phrygiæ fluvius
sinuosissimus 3, 208
arte magica recto cur-
su actus 6, 475
Mænala, Arcadiæ mon-
tes 3, 177
Mæotis, palus in quam
Tanais influit, & quæ
se per angustias Bos-
pori Cimmerii in Eu-

xinum exonerat: ea
adægelu adstringitur,
ut equos & plaustra
sustineat 2, 641. 3,
277. 5, 440. 8, 318
mætere morrem 6, 790
mæstus curarum 8, 165
magix descriptio, ritus;
eius arcana; potentia;
cur illi Dii ipsi & an
pareant: magorum,
magarumque in Thes-
salia potissimum fre-
quentia: eorum men-
te seu epulæ: herbarum
item magicæ: anima-
lia &c omnia ad ex-
dium usque descripta
6, 430 usque ad finem
libri.
magix linguæ, notæ
hieroglyphicæ 3, 224
magi apud Chaldaeos &
Persas Parthosque insi-
gnes & venerandi 6,
449. 8, 220 & apud
Ægyptios 6, 449
magister navis 1, 501.
5, 645. 9, 44 classis
2, 696 ferarum 4,
242
magna in serunt 1, 81
Magnetes, Thessaliæ po-
puli, optimi equites 6,
385
Magnus, pro Pompéio
passim.
Magnus pro Cnæo Pom-
peii filio 9, 121, 145
magnus annus, fertilis 3,
70
magno parare 1, 34
maiestas, losti 3, 430
maiestas non fracta
malis 4, 341 maiesta-
te salua 7, 378, 681
maiestas nominis He-
sperii, Pompeius 8,
760
maior in arma ruit 3,
37
mala vel duri lacrymas

motus Catonis 9, 10
malorum turba 9,
405
malacia maris 3, 523
summe malaciæ sine
tranquillitatis maris
descriptio 5, 432 &
seqq.
malæ lanugine fuscæ
10, 135
Malea Laconiæ promon-
torium, quam Dorida
vocat, quia Diores La-
coniam incolunt 6,
58. 9, 36
Maliacæ aquæ, Maliacus
sinus sub Macedoniâ
6, 367
maligna undæ vena, im-
pura aut tenuis 9,
500
Mallos oppidum Ciliciæ
3, 227
malus navis. mali veli-
feti pondera 1, 500
mali iuga curvantur
2, 695
manare cerâ 10, 494
mandare decreta 1, 489
mandare ad umbras 6,
569
manere. mansurus in se-
cula 8, 74
manes, id est, Dii Inferi:
item anima separata à
corpore defuncti ali-
quando pro cadavere,
aut cineribus, aut se-
pulcro 2, 173. 3,
13. 4, 790. 5, 636. 6,
666. 807. 7, 458. 8,
796. 844. 9, 151.
276
manicæ, manus ferreæ,
seu harpagoes navibus
hostilibus atropiendis
3, 565 vide manus
ferreæ
manipuli, cõtubernia mi-
litum: trigesima pars
legionis: sed usurpa-
tum pro numero quo-
uis

- ult militum 1, 296.
 4, 31. 7, 327 manipulis
 sparsa acies, confusa
 10, 436
 manus. manus nulla va-
 cer 2, 56 manus tor-
 pens 2, 78 circa 3, 72
 certa 6, 190 manum
 ferre 1, 147 iniicere
 suis 3, 242 manu
 moriente ferre 4,
 560 manu dilata 8,
 708 manus ignaua 1,
 514 seui 2, 96 ma-
 nus miscuit 3, 569
 manus incertae 3, 692
 togata, Romani 7,
 549 venales 10, 408
 manus in bellum promit-
 tere 1, 388 complo-
 sas tenere 2, 292 exer-
 cere 3, 692 præbere
 5, 558 oculis immer-
 gere 6, 541 in hostem
 iacmittere 7, 509 in-
 ferere 8, 552 manibus
 prensare 3, 664 à ma-
 nibus cecidere suis 3,
 668. manibus sene-
 ctam ducere, sustenta-
 re manuum labore 5,
 535 manibus dece-
 ptis vacuum compla-
 xa cibile 3, 369
 manus, copit 4, 137
 manus excrementa, vn-
 gnium replemina 6,
 543
 manus ferrea, vni fer-
 rei, seu manice attra-
 hendis navibus 2,
 712. 3, 635
 manus ducit, milites 5,
 311
 mapalia, Astorum do-
 mus culmis contegit,
 quæ plaustris inter-
 dum circumuehebant
 2, 89. 4, 684. 9, 245
 parcellis loquax, hostis
 Cæsaris, collega Lentu-
 li 1, 313
 marcentes tenebræ 6,
 646
 Marcia, Marci Philippi
 filia, cum Catoni prio-
 ri marito tres liberos
 peperisset; ab eo con-
 cessa Hortensio, cui et-
 iam peperit: illo mor-
 tuo, ad Catonem redit,
 & recipitur 2, 326 &
 seqq.
 mare. mutatur gurgite
 Nilii 1, 684 clausum
 inuersum 3, 652
 tacens seruaturn bello
 3, 524 restuum 4,
 428 tauca gemit, post
 ventum vehementio-
 rem 5, 213 molle 8,
 98 frangitur, vadit aut
 littore 9, 308, 323
 mare non mare cum
 torpet quiete 5, 453
 maris pax 4, 437
 claustra 2, 684 lan-
 guor 5, 449
 mare exercitus, Oceanus
 mundum ambiens 10,
 37
 Mare Rubrum, quod &
 Sinus Arabicus 6, 678.
 10, 314 Maris Rubri
 spolia, gemmæ & mar-
 garitæ 10, 139
 maris malicia 1, 259. 3,
 523. 5, 432 compa-
 rata Bospori aut Mro-
 tidi glacie adstrictis 5,
 436
 mare intra se mutan-
 tant, signum futuro-
 rum ventorum 5, 565
 Mareotis, palus. fig. pri-
 aliquando, pro ipsa
 Aegypto 9, 154. 10,
 157 Mareotis vna 10,
 161
 Marix regna, Mintur-
 nensium ager, & in eo
 lucet D. Marix sa-
 cer 2, 424
 maritus. maritos exci-

pte 2, 339 nulli ltra
 marito 8, 89 marii
 toris ungere 2, 329
 marito dimisi, repu-
 diari 5, 765
 C. Marius de Iugurthâ
 triumphauit subactâ
 Africâ, & de Cimbris
 ac Teutonis 2, 69, 90
 Libertatis diminutor
 4, 822. 9, 204 exul &
 profugus, in paludibus
 Minturnensibus deli-
 tescenti: & in carcere
 Minturnis, vt Fortunæ
 depositum, quamuis
 destinatus morti, per-
 cussorē maiestatis ter-
 ret, & à Minturnensi-
 bus dimittitur 2, 70
 & seqq. in Africam
 eiectus 2, 88 in ruinis
 Carthaginis later, tan-
 quam solatio eorum
 quos vicerat, & rursus
 sui animaduertentis
 ruinas tam potentis
 reip. 2, 90, 91 copias
 colligit 2, 93 Romam
 redit, & septimum
 Consulatum obtinet
 2, 99, 130. 8, 269
 crudelia facinorâ ex-
 ercet 2, 99 & seqq. si-
 gnum hoc dederat
 suis, vt quibus salu-
 tantibus osculandam
 manum non possi-
 geret, eos occiderent
 2, 113, 126 obit 2,
 130 eius sepulcrum
 ad ripam Anienis 1,
 582 eius umbra agri-
 colis apparens iniur-
 belli ciuili Pompeia-
 ni 1, 583
 M. Marius, Caii frater, ad
 sepulcrum Caiuli la-
 ceratus, & post singu-
 lotum membrorum
 catuincinam, tandem
 oculis sui corporis la-
 nient

nienæ spectatōribus
effossis occisus 2, 175
& seqq.
Martii, tanquam exem-
plar perduellis & cru-
delis nominari 2,
227, 546. 6, 794
Marianorum cædes apud
Sagriportum 2, 334
apud portam Collin-
nam 2, 335
Marianorum temporum
adumbratio 2, 68 vs-
que ad 134
Marmaridæ, Marmaricæ
cateruæ, Africæ popu-
li in Libyâ Marentide
3, 293. 4, 680. 9,
893 Marmaricæ are-
næ, & Marmaricum,
pro Africâ & Afris 6,
309
marinora secta, laminæ
marinoræ quibus
muri inerustabantur
10, 115
Mars, pro bello, acie, præ-
lio, passim. hinc, Mars
secundus 4, 388. 6, 4
Mars excus, bella in-
certa 7, 131 Mære de-
fecto, aperto bello 10,
346 Mars dexter, cor-
nū asini dextrum 7,
220
Mars, pro trophæo. 6,
256
Martis Planetæ officium
10, 206 damnosus 1,
660, 663
Martii, Martius æger, popu-
li Italix 2, 430. 9,
790
Marsya Phrygiæ amnis
3, 207
massa metalli 6, 403. 7,
753
Massagete, populus Scy-
thicus ad Dantubium
2, 50 vicini & hostes
Sarmatis, lac equinum
cum sanguine nigrum

portantes in alimen-
tum 3, 283
Massilia, Phocensium pa-
tria, profugorum co-
lonia in Galliâ Nar-
bonensi (alieno in lit-
tore) sociæ Romano-
rum, vrbs libera 3,
307, 340. 4, 257. 5,
33 Massilienses neutri
ut esse possint bello ci-
uili, petunt à Cæsare
3, 307 & seqq. quod
negat Cæsar, eosque
oblidet (Massiliam, in-
quit, delere iacet) 3,
356 & seqq. lucus vi-
cinus vrbi à Cæsare,
eius trepidantibus mi-
litibus, abscindi iussus
3, 426 ipso præunte
3, 433 Massiliensibus
lætantibus, vindictam-
que diuinam speranti-
bus 3, 446 ad eorum
muros suppuerendos
Cæsariani omnibus
modis laborant 3, 474
illi eruptione muri-
menta omnia & ma-
chinas Romæ incen-
dunt 3, 498 post cō-
muntunt omnes spes
suas certamini nauali
3, 516 ut habiles na-
ues regi que faciles ha-
bentes, & ipsi petiti
rei navalis 3, 553
Massiliensium pygma
navalis cum Cæsaria-
nis 3, 538 & seqq. vi-
cti 3, 752 eorum con-
sternatio 3, 756
Massyli, Numidarum
gens in Africâ, quæ
equos solâ virgula re-
git 4, 682
matrem pregnantem sa-
cere qui fas putat, ni-
hil nefas putabit 8,
409
materna vis 2, 338

materia laudis 8, 75 ve-
nie 8, 137
Martinus, mons Apulix
9, 185
marrona ventriloqua 1,
675
maturnum .i. properum,
citum, festiuum, para-
tum 1, 645. 2, 597-
7, 668. 10, 421
matutini radii Solis 3,
521
Maiores, Mars 7, 569
Mauri, Africæ ad Occi-
dètem populi 3, 294.
9, 300 pro quouis po-
pulo barbaro aut cru-
deli 10, 455
Mauri nigri ut Iadi 4,
673
Mauri dubitè fidei, & so-
lerti fallaci que inge-
nio 8, 283
Mauri hospites suos col-
locantes iuliat. scopi
in exercitiis sagit-
tandi 10, 455
Maurus, Iuba rex Mauri-
tanix 8, 283
Mauritia robora, arbores
Mauritanix 9, 426
Mausolea, sepulcra quo-
rumcunque princi-
pum: alioqui propriè
Mausoli Cuius regis 8,
697
Mazæ, Africæ populus
sagittandi peritus 4,
681
meatu liber, de vento cui
nulla sunt obstacula
9, 453
Medea Colchiorum regis-
silia, hominibus ex-
dentibus draconis, oc-
tis eam immisit ma-
gicis artibus ut inter
se conficerent 4, 556
in Thesaliâ herbas
magicas necdum sibi
cognitas repperit 6,
442 fugiens cum Ia-
sone,

- fone, vt patrem infe-
 quentem remoraretur,
 Abſurtum fratrem in
 frusta difſectum per
 varia ſparſit loca 10,
 646
 Medi, Afie populi Perſis
 & Hyrcanis vicini, ſub
 imperio Parthorum
 pro Parthis Lucano
 nominati 2, 49. 4,
 681. 7, 514. 8, 216,
 308, 326, 368, 386
 affluctu regnari 7,
 442
 medicamen croceū tin-
 gendis crinibus ludo-
 rum 2, 239
 medicina modum exceſ-
 ſit 2, 142
 medium. Orbem tenere
 in medio 1, 32 abire
 in medium 4, 491
 medium tenere 4, 652
 in medium dare 7,
 365
 medius axis, linea æqui-
 noctialis 10, 287
 modii ignes calii, & me-
 dius dies .i. merides
 6, 337. 9, 606
 Meduana, Andium in
 Gallia Celtica fluius
 1, 438
 medulla arboris 4, 318
 medullas capere 9, 741
 Meduſæ fabula 9, 624
 & ſeqq.
 Megra, Furia 1, 577. 6,
 730
 Melas Theſſalix fluius
 6, 374
 Meleager Oeneſ filius,
 Calydonis rex 6, 365
 Melibora Magnetiæ in
 Theſſalia ciuitas; in
 qua natus Philoſteus,
 donatus ab Hercule
 ſagittis, ob inenſam
 ab eo pyram in qua ſe
 Hercules combuſſit 6,
 354
 melius 3, 111 in melius
 mutare 6, 60
 melior hortando vulgo
 7, 249 melior ceſſiſſe
 loco quam pellere, fu-
 ge aprior quam pu-
 gnare 8, 381 melior
 ſuadere 8, 482
 membrana, pellis 6, 679
 membra. æquata mem-
 bris vulnera 2, 177
 membra contendere
 3, 624 deſecta robore
 3, 625. 4, 600 omnia
 neruis membra relictæ
 labant 8, 60
 Memnonia regna, Orien-
 tales populi, a Mem-
 none Autore filio 3,
 284
 Memphis prima vrbs
 planæ Agypti, in qua
 puteus eſt in quo no-
 tantur incrementa Ni-
 li; hinc Nilometrium
 dicta 8, 477 paſſim
 pro Agypto & Mem-
 phiticis, Memphis
 pro Agyptio, Agyptia
 1, 640. 3, 222. 4,
 136. 6, 449. 8, 542.
 10, 5, 272, 330
 mens. occurrere menti
 1, 480 mens certa ma-
 lorum 3, 37 ſi mens
 iſta quidem cunctis
 3, 324 mentes repe-
 ſeunt 4, 284 menti
 abeſt fauor 4, 399
 mentes ad ſumma pa-
 rare 4, 536 melis va-
 ria 4, 704 mentem
 ferre tranſverſo tor-
 rente 4, 818 mens fa-
 cro furore iuſtincta 5,
 150 mentes dubie 5,
 256 mentes æque, id
 eſt, bonæ, piæ, faciles
 5, 727 mentem para-
 tam verba deſtituunt
 5, 731 mens durata
 malis 7, 798 pugne
 mente propinquus 6,
 1 mens, præſaga 6,
 415. 7, 137. 9, 120
 conſcia 7, 784 mens
 fugæ .i. voluntas, con-
 ſilium ſigendi 9, 226
 mentis tumultus 7,
 183 pondera 8, 289
 cuſtodia .i. continua-
 rio, conſtantia; vel, vr
 alii, racita & quaſi in-
 trō cuſtodita cogita-
 rio 8, 635 mentem
 erigere 8, 75 incendere
 10, 148 mente
 Deum gerere 9, 564
 mentes componere ad
 virtutem aut labores
 9, 380
 mens hominum malo-
 rum præſaga 7, 187.
 9, 120
 menſa. menſa feſta 2,
 123 menſe militares
 in caſtris duro ceſſite
 inſtituitur 4, 197 men-
 ſe laute gloria 4, 376
 menſis humanis inco-
 gnita 6; 116 menſe
 rotunde citius 10,
 145
 menſura timoris 3, 100
 ſecandi æquoris 6,
 168
 mentiri .i. falſo repre-
 ſentare; falſam ſpe-
 ciem referre, adulari
 9, 820 mentiſta vela
 victorū Theſea 2, 612
 populū .i. biſiformem
 3, 198 mentiri domi-
 nis 5, 386
 merces aut pœna 7, 303
 mercis mutator, merca-
 tor 8, 854
 Mercurius citharæ in-
 uentor & palæſtræ, na-
 rus in monte Arcadiæ
 Cyllene 9, 661 Argi
 caput abſcidit 9, 66;
 harpen uſur dedit Per-
 ſeo 9, 676

Mercurius Planeta 1,
662 eius officium 10,
209 cum pervenit ad
vltimum gradū Can-
cri, & est vicinus Can-
niculæ, fit inundatio
Nili 10, 210, 214
mergere æquore pinus,
remigare 3, 331 mer-
gere formidinem 7,
248 mersum ferrum
in robora 3, 435
inergi si maris aut sta-
gnæ fugiant, tempesta-
tem denunciat 5, 553
Meridies 1, 16 æther ad
Meridiem deuectus 3,
247 Meridiei peri-
phralis 3, 423
meritum destruere 9,
3041
Meroë insula Nili maxi-
ma in Æthiopiâ sub
Tropico Cancræ, ab
uxore vel sorore Cam-
bylis ibi mortuâ co-
gnominata 4, 333.
10, 237, 250 hebeni
ferax 10, 303 vini
etiam generosissimi,
quod quamvis paucor-
um annorum, poten-
tissimum tamen 10,
162 Meroën premir
sol cum obtinet quar-
tamdecimam partem
Leonis 10, 251
messes longinquæ, item,
peregrinæ .i. frumen-
tum aduocatum 3,
66.6, 105
meta, columna fastigia-
ta, circa quam curus
quàm proximè age-
bantur 8, 200
metallum, vena lapidis,
glicum, auri &c. aut
quævis durities 4,
221, 304.6, 34
metallum auriferum, item,
rutilum 3, 209. 9,
364.

metalla in Africâ non
gigni, opinio veterum
9, 424
metalla, pro vasis, armis,
& instrumentis ex au-
ro argentove confectis
7, 740
metator, castrorum 1,
382
Metaurus, Vmbriæ flu-
uius 2, 405
Metelli familia nobilis
Rom. pro exemplari
virtutis 2, 545. 7,
583
Metellus Creticus 3, 163
Metelli proles, Cornelia
8, 410
Metellus trib. pl. Cæsari
pecuniæ ex ærario su-
mere volenti obstitit
3, 115 eius ad Cæsa-
rem verba 3, 123 &
seqq. Cæsaris respon-
sio, qui eum irâ suâ in-
dignum dicit 3, 134
& seqq.
metiri litorea instabili
gressu 5, 556 metiri
terras oculis 6, 32
mensus homini quid
fara pararent 2, 133
metiri se simul & Ro-
mam 8, 346 metiri
sua regna, vires suas 8,
527
metuere. metuens domi-
ni 7, 373 metuens in-
cautus ab hoste timeri
4, 719
metus. virget metus 1,
460 agitant grauiora
metus 2, 225 metus
emti, cum vulgus ali-
quid à potentibus 3, 57
metu stratus 3, 390
metus suos exfoluere
5, 259 metus ferre,
metuere 7, 138 me-
tum premere 7, 341
metus artonitus 8,
591 metu tecto 9,

389 metus æquorei,
ventorum 9, 447
metus legum quosdam
ad bellum adigit 2,
252
Meuania Vmbriæ oppi-
dum in agro armen-
torum feraci 1, 473
micare, de rebus 7, 320
mihi, id est, quantum ad
me 1, 419
miles subitus 1, 312 per-
rumpens medias acies
1, 322 senior 2, 561
dubius ducibus suis 4,
698
militum assensus Cæsari
in bellum ciuile 1,
386 & seqq.
miles senex, exemplum;
non miles 3, 730
milites ab induciis ad
bellum redeuntes com-
parati belluis à cicu-
ratione ad feritatem
relapsis 4, 237
militum primus in de-
spiratione impetus
post paulatim defer-
uescens, comparatur
saucio recenti vulne-
re animosiori; sed
membris frigidibus
torpente 4, 285
militet, manus ducis;
item, fortuna rerum
ducis 5, 311. 7, 250
militum ensis est qui
stringitur; non ducit
5, 254
militum opera quam
ducibus locant à Cæ-
sare comparata flumi-
nibus in mare deflue-
ribus 5, 336
milites missionem obti-
nentes arma tradebant
imperatoris 4, 382. 5,
326
milites Cæsaris tumult-
uantur, & missionem
flagitant; quot reprimi

mit Cæsar, & castigat
 5, 242 & seqq.
 uniles non magno horra-
 mine in prædâ du-
 cendus est 7, 736
 Milo reus occisi Clodii
 2, 480 in iudicio ip-
 sius forum obsecum a
 tironibus Pompeii 1,
 323. 2, 480
 minæ tumere 2, 573
 minari, gladii triste mi-
 nantes 1, 320 rueres
 minantes 4, 432 mi-
 nari lapsum, de muris
 6, 136 hosti seque ip-
 se minatur 6, 173
 minax, arcu soluto 7,
 515 minaces inca-
 sum 4, 280
 Minerua Troiana, Palla-
 dium 1, 598
 Minerue ramus, olet 3,
 306
 minimas rerum discor-
 dia turbat 2, 272
 minimum terre 5, 467
 minister populus, fre-
 quentia famulorum
 10, 127
 Minora Creta, à rege Mi-
 noë 3, 163
 Minora testa Brundisii,
 quia habitatum à Cre-
 tensibus 5, 406
 Minturnæ, oppidum La-
 tii 2, 424
 Minuti castella ad Dyr-
 rhachium à Minutio
 (vtriusque) quibus pro
 Cæsare perierat 6, 125
 Mi. y. Theſſali populi,
 remigis Iasonis 6, 385
 miracula varii facti 3,
 634
 miracula præbere 4, 425
 mirator, imitator 9, 807
 miratrix sui verustas 4,
 655
 miscere, miscere, inter se
 committere 1, 271
 miscere gentes 3, 194

vulnera 3, 34 manus
 3, 569 inortem 4,
 283 arma 6, 80. 8,
 421 miscere nexibus
 alas, de apibus conglo-
 batim volantibus 9,
 286 miscere cubili
 10, 69
 miseris tantum irasci nu-
 mina possunt 3, 449
 miseros iuvat omnia se-
 cum trahere 7, 654
 miseri fugiuntur, felices
 voluntur 8, 487
 miseros nemo facile in
 amicos sibi eligit 8,
 535
 miscere, dulcescere, de
 aquis marinis 10, 257
 Michridates, Pontus rex, à
 Pompeio in despera-
 tionem reſi adactus,
 veneno se sustulit 1,
 536. 2, 581 à Sulla
 non victus 2, 582
 mittere. Orbem sub le-
 get 1, 22 missum re-
 gnum in turbam 1, 86
 mittere post terga sa-
 gittam 1, 230 in dis-
 crimen 2, 599 angu-
 stus limes potius mit-
 tens naues in æquora
 2, 709 omnia in ex-
 tremos casus mittere
 7, 239 mittere longè,
 i. abicere, proicere
 7, 628 mittere in sa-
 man & secula 10,
 533
 Mitylene vrbs Lesbii In-
 sula 1, 786. Mityle-
 nari operam suam Pom-
 peio addicunt, post
 prælium Pharsalicum
 8, 109 & seqq.
 moderatio ventus 9,
 118
 modesta vota 5, 532
 modò, paulo antè 6,
 625, 713, 717. 8,
 350

modus, perdidit pugna
 modum, forma pugna
 mutata est in eodem
 7, 532 medicina mo-
 dum excessit 2, 142
 modum (finem) im-
 ponere 10, 172 mo-
 dus venti 5, 709 mo-
 di mortis 1, 689 vix
 oculo preendente mo-
 dum, de spatio loci
 immenso 4, 20
 modus, pro mensura,
 quantitate, modera-
 tione, distantia 1, 562.
 2, 131. 6, 76. 8, 492,
 799. 9, 195. 766,
 794, 804
 morbis corripere 2, 100
 pendere moribus 7,
 1369
 moria, pro vrbe 2, 653
 hine ducere in mor-
 tia, vrbus affuefac-
 re, aut, propulum vo-
 cationem in vrbes redige-
 re 7, 74-9
 mola, far totum, sale
 aspersum, molas indu-
 cere (inspergere, hosti-
 capibus) obliquo
 cultro 1, 610
 moliri ima moria 3,
 489
 molle æquor 8, 98 mol-
 lis sulco terra 9, 627
 mollia arua Nilus 8,
 526
 mollitus ferro, castratus
 10, 133
 Molossus canis, à regione
 10, Epitri 4, 240
 momenta fauoris 4, 15
 facti 4, 33, reſi 5, 338.
 4, 819. 7, 118
 monarchia Mundi uni-
 versalis detestanda 10,
 27
 Moneta Iuno 1, 580
 moneta inuentor Itho-
 nus Theſſalus 6, 404
 monile, ornaamentum
 b colli

- colli 2, 363
 Monæci Herculis portus 1, 405
 monstra Deum, prodigia 7, 172
 monstro potens, miraculo vel facinore. mōstro 6, 635 monstro. fictum 6, 437
 monstra, scelera 4, 252. 10, 337, 474
 monstriferum, mirabile 5, 620
 monstroli fetus, & par-tus 1, 562 combusti in Urbis lustratione 1, 589
 monstrare, vix poterunt monstrare suam 7, 393 monstrare tolerare labores 9, 388
 montis declivia 2, 421
 mortem dubit, cum pau-latim visum mortem
 recedendo amittimus
 moribus complanari, arte magica 6, 477
 Morvchus Centaurus 6, 388
 mora, belli 1, 280 morte opudorit 1, 267
 mori 3, 392 nec mori 4, 445 moras ferre, pari 5, 477 morte indulgere 5, 733
 morbi meditari vitam de morte 6, 99
 morbi fluentes 7, 442
 mordaces cuncte 2, 681
 morer cedunt rebus se-cundis 1, 361
 inquit priorum numen, in cuius templo pauca donaria aut ornamen-ta preciosa 9, 420
 mori iam posse satis est, de instantibus tyran-norum iussu occisis 2, 109 morientium oculi clausi à sanguine pro-tis 4, 517
 mortis vicina 4, 518 fiducia 4, 538 fortuna 4, 737 exemplum mortis honeste 6, 235 mortis oracula, necyomantia 6, 772 mortis ventura pallor 7, 130 mortis sensus post mortem 7, 471 mortis ultima 8, 665 honores mortis, funus 8, 773 honores mortis, laudatio funebri 9, 217 quantum mortis 9, 680 mortis fama 9, 753 mortis multum 9, 767
 mortis metus, timorum maximus 1, 460
 mortis voluntarie aut ultroque laus, præfer-tim cum nihilominus mori debet 3, 241. 4, 480
 morti oblectari 3, 662
 morti admorte occurrere 4, 480 morti faciles animi 4, 566
 morti admoveere ho-ras 7, 50
 morti pereuntis parcesse, dixit mors nefandæ frui-tis 2, 180
 mortem suam victori ra-perere 2, 156 ad mor-tem ire 2, 582 mor-tem perdere 3, 707 mortem rapere 4, 345
 quætere 4, 479 senti-re 4, 570 mortem in-trepidus accipiam 5, 658 ad mortem se-gnis 6, 244 in mor-tem compositus 9, 116 in mortem vires, con-stantia ad mortem to-lerandam 9, 886
 mortem sibi consciscere, gloriosum Lucano pu-tatum 2, 156. 3, 241. 4, 480
 cum

tum morte lentâ luctans
 anima 3, 178
 à morte nihil sensus re-
 lictum animis 3, 39
 morte, vel iniquâ, seu nel
 defunctus hoc munus
 habet, non ampliùs se
 moriturum 8, 724
 mortes 2, 83; 1, 56. 7,
 618, 848. 9, 736
 mortes cadunt, tela
 mortifera 7, 517
 mortes Libyce, vene-
 na 9, 707 mortes,
 mortiferi serpentes 9,
 862 mortes suorum
 cum hostium miscere,
 vel, permiscere, utin
 desperatione 4, 283.
 7, 100
 mortuum armis illaia-
 rum varia genera 7,
 618 & seqq.
 mortale genus ignarum
 fortis Deorum 3, 319
 mortalia habent casum
 2, 13
 mortui carminibus ma-
 gicis resuscitati 6,
 531
 mortuorum anime in
 antiquum corpus re-
 dire nolunt 6, 721
 Moschi, populi Scythici,
 è quib; soritur Phasis,
 Sarmatis vicini 3,
 270
 motus, motus motus 2,
 182 pauidus 2, 235
 motus prius aurore
 4, 734 motus, seditio
 9, 219, 225
 mouere, stimulos ira-
 rum 2, 3, 4 summa 2,
 394 totas vires 2, 626
 certamen 3, 121 fata
 6, 805
 mucro hebes frangit non
 vulnerat hostem 6,
 187 ensis primo ran-
 cùm mucrone cruen-
 dus 7, 561

magisteries cauernæ ino-
 tu terræ 3, 418
 Mulciber, Vulcanus 1,
 545. 10, 448
 multus, multum, multus sua
 vulnera affixit. i. multi
 affixerunt f. v. 3, 707
 quicquid multis pec-
 carur, inultum est 3,
 260 multum spatium
 7, 423 multus Anni-
 bal est in pectore, An-
 nibal sepe obuersatur
 animo 8, 285 mul-
 tum posse 1, 175
 multifidum 3, 202
 Munda, Bætica vrbs, ad
 quam prælio victi à
 Cæsare Pompeii filii;
 pro quo confictu
 Munda nominatur 1,
 40. 6, 306. 7, 692
 mundus, labor mundi,
 studium physicum 1,
 417 mundi extrema,
 item, vltima, pro Hi-
 spaniâ, aut extrema
 parte eius 3, 454. 4,
 147 item pro Mauri-
 taniâ 4, 569 mun-
 di pars ima 4, 106
 mundus mistus 4,
 190 mundum coër-
 cens vnda, Oceanus
 5, 619 mundi iura
 petere, ex loco conclu-
 so exire 6, 139 mun-
 dus latens, Inferi 6,
 649 mundi disci-
 men 7, 108 mundi
 super nimios Soles &
 Austrum iacens, pars
 mundi Meridionalis
 8, 164 mundi deuia
 8, 209 mundi vulgari
 commercia, populi
 nobis cogniti 8, 312
 mundi tepor, plaga
 cæli terrida 8, 365
 mundi, damna 9, 440
 clausura 9, 865 mun-
 di fama 9, 1030 mu-

di capax, ad intelli-
 genda mundi myste-
 ria siue res physicas
 10, 183 mundi lex
 10, 201 mundi taci-
 tum, occultum mun-
 di 10, 252
 mundi cursus impeditus
 arte magica 6, 463
 mundi arbiter, item, re-
 ctor, Pluto 6, 697,
 742
 mundi interitus com-
 munis 7, 814
 mundus incendio peri-
 turus 9, 316
 mundus vniuersus &
 virtus, siue animus, sa-
 pientis, sedes & domi-
 ciliem Dei 9, 578
 mundi monarchia vni-
 uersalis detectâda 10,
 27
 munimen rapti cespitis
 1, 517
 munus, quemque suum
 munus trahit 7, 330
 mûnera arenæ, amphitheatri
 4, 709
 murmur infremuit 1,
 209
 mutimur infandum ma-
 gorum 6, 448
 murrha 4, 380
 murrhina vasa 4, 380
 Murrus basilisci à se
 transfixi veneno ad
 manum per telum as-
 surgente, brachium si-
 bi amputat 9, 828 &
 seqq.
 murus solo ad motus cre-
 scente cumulo, terrâ
 extrinsecus aggestâ, aut
 aggete ad altitudinem
 muri 6, 180
 murus Phœbeus, Troia,
 ab Apollinē & Neptu-
 nō conditus 9, 965
 muri, pro vrbe 8, 250
 mures obûdione clau-
 dere 3, 342
 b 2 mura.

mutalia pondera saxi 6,
199
musculus femorum 2,
775
mutare. locum 2, 137
mutare vrbes totas 5,
107 mutare in me-
lius 6, 60 mutare ter-
ram 6, 271. 8, 148
mutari sanguine fon-
tes 7, 537 mutare
Threicias hyemes Ni-
lo, de gruibz 7,
832 mutare totum
diem, aliud cæli clima
subire 8, 217
Mutina, Gallie Togate
vrbs, pro clade quam
Antonius ad eam pas-
sus 1, 41. 7, 872
mutua lumina, oculi 4,
170
mutus. questus mutos
voluere 1, 247 mutus
motus 2, 182
Mycenæ, Argis in Pelo-
ponneso oppidum 1,
544. 5, 74
Myſia, Alie ad Helle-
pontum regio 3, 263

N

NABATAS I, Ara-
biz populi, inde
Nabatei status, Orien-
tales gentes 4, 63
Nais, nympba 9, 972
Nar, Sabinorum fluvius
in Tyberim illabens
1, 475
nardus, frutex cuius fo-
liti ad vnguenta odo-
rifera commendatur
10, 164
naris spiramina 2, 183
Na'amones, Africæ po-
puli, solo arenoso, vi-
cini Syrtibus; eaque
occasione naufragiis
electi rapiunt 4, 679.
9, 439 & seqq. 9, 458

naſci. infantis naſcentia
fata 2, 107 naſci in
regnum, in ſeruitutem
ſub rege 7, 643 na-
ſcens longè, de ceruo
in Africâ non naſcen-
te; niſi, naſcens longè,
longæuum, viuacem,
vt quibuſdam placet,
ſignificet 9, 921
Naſidii Marſi à preſtere
percuſſi, & in tumo-
rem immanem excre-
ſcentis, mors 9, 789 &
ſeqq. comparatus bul-
lienti aquæ aut velis
inſiſtis 9, 798
natale excepto .i. extincto
ſemine, natiuitatis pri-
mordio delero 7, 391
natare .i. ſubmergi, per-
fundî, inundari, hu-
meſtari: vt, natare in
exceſſu 7, 294 ſanguine,
de terrâ, loco vbi cæ-
des facta 7, 728 reges
(regum ſepulcra) nara-
bunt 9, 156 penitus-
que natabat 9, 312
membra natant ſanie
9, 770
nando amnem frangere
8, 374
natura deſer 9, 436
natura paucis contenta
4, 378 omnia placido
ſinu receptura eſt 7,
810
natrix, ſerpentis aquatici
genus 9, 720
naualia Phœbea, portus
Athenienſis 3, 182
naualia fugâ tenere 3,
755
nauali plurima bello en-
ſis agit 3, 570
nauſraga virtus 3, 690
nauſraga arma 4, 87
nauſragium. naufragium
ſibi quiſque facit 3,
503 naufragii ſpes 5,
455 naufragio venire

5, 494

nauſragium, pro quan-
titate aut calamitate
8, 313
nauis. nauis ſtantes fune
contentæ 2, 621 aſtæ
tenſis rudentibus 2,
683 plênæ vento,
ibid. nauis turrigera,
prætoria 3, 514. 4,
226 nauis emeritæ 3,
520 nauis ex collifio-
ne roſtrorum in pup-
pim redeuntis ſanquâ
circumrotatæ 3, 545
nauis audientes ma-
num regentis 3, 594
nauis inhibere remis
3, 659 nauis capte
vehunt victores ſuos
3, 755 vimen texitur
in nauem 4, 132 na-
uis regimen dare ven-
tis 7, 126 nauem dare
in littus 8, 133 dare
in læuum 8, 194 na-
ues citaras Cypro im-
mittere 8, 457 nauis è
littore præcipitare 9,
148
nauis prima apud Theſ-
ſalos inuenta, Argo 6,
400 noui generis
mortis cauſa 3, 197.
6, 400
naues contrario vento
impulſæ arte magicâ
6, 475
nauis regimine deſtituta,
ignauum onus 7, 126
nauis pugna Maſſilienſi
pondere turbæ in vnu
latus incumbentiſto-
ta inuertitur 3, 647
nauta nauem in alteru-
tram pariem à recto
curſu obuertens com-
paratus aurigæ cur-
rum obliquanti 8,
199
nautæ portu ſoluturi tu-
bâ præmoniti 2, 690
nebulæ

nebulæ discuffæ arte ma-
 gicâ 6,486
 nec mora 4,445
 nec nomina defunt 1,
 349
 nec fortuna diu vestens
 .i. & fortuna non diu
 vertens 7,504
 nec, ne quidem 8,497
 necesse est posse (nem,
 velle) sequi iussa 1,
 372 cupias quodcun-
 que necesse est 4,487
 necyomantia 6,620,
 772 eius mos & ritus
 &c. 6,654 & feqq.
 nefas. scire nefas .i. non
 facile est iudicari 1,
 127 astulerat in ca-
 strâ nefas; scelestus
 iam anîe, venerat in
 castra 2,98 nefas belli,
 militare 2,507 ab-
 scondat Fortuna nefas
 2,735 omne futurum
 eteuit amore nefas 4,
 205 Infernum nefas
 7,170 nefas ciuile 7,
 432
 negare. negatum stare
 diu 1,70 spectandum
 tibi bellum ciuile ne-
 gaturn est 4,804 ne-
 gauit iam mihi 5,744
 negatis tumulis proie-
 cta corpora, inhumata
 6,626 stimulis ne-
 gantem agens equum
 8,9
 neglectus dextræ 2,126
 Nemea silua Arcadiæ; in
 quâ leo ab Hercule
 occisus, qui ab eâ Ne-
 merus 1,655
 Nemesis (Rhamnusia) su-
 perborum castigatrix
 Dea 5,233
 nemorum auia 1,569
 nemorum motus vltro-
 nei, ventorum futuro-
 rum signum 5,551
 Nemossus Arcuorum

caput 1,419
 nepos, descendens de
 stirpe 9,996 nepo-
 tum populi, posterî 7,
 207.8,871
 Neptunus imperium ma-
 ris nactus sorte secun-
 dâ respectu Iouis 4,
 110,113.5,622
 Neptunia cuspis, tridens,
 siue fuscina 7,147
 Nereus Deus marinus,
 pto ipso mari 2,713.
 6,349
 Neroni Imperatori adu-
 latum 1,33 & feqq.
 Neruii, Belgicæ po-
 puli, qui Costam &
 Sabinum Cæsaris le-
 gatos ceciderant 1,
 429
 nerui. robur mobile ner-
 uorum 4,286 relicta
 neruis membra labant
 8,59
 nerui letales, areus 8,
 296
 nescite 4,496.7,411:
 Deos nescite 1,453
 nescit timere 3,119
 nescit latrare, de cane
 .i. scit non latrare,
 compescere latratum
 nouit 4,443
 nescius remitti 1,17 stare
 1,144 nescius artis
 simulacra 4,744 ne-
 scire oraculorum 4,
 683
 Nessus Centaurus Deia-
 niram, quam trans
 flumen Euenum fere-
 bat, stuprate volens, ab
 Hercule occisus 6,
 366,391
 Nessus, Campaniæ insula
 sulphureis exhalatio-
 nibus fœta 6,90
 nexibus miscere alas,
 conglobatim volare,
 de apibus 9,286
 Nilus, Egypti flumen ce-

leberitimum: sepe et-
 iam pro ipsâ Egypto
 1,684. 2,633. 3,
 199.5,712. 6,307,
 810.7,832.8,499,
 526,542,641.9,81,
 156,705,752.10,8,
 53,156,413 Niliacæ
 arenæ, pto Egypto 5,
 475.8,805 item Ni-
 lotica ruta 9,130 Ni-
 liacum litus 9,135
 Nili littora 9,413
 Niliacum, Egyptium
 10,80: Niliacus ty-
 cænnus, Ptolemæus rex
 8,281 Niliacæ fer-
 pens, aspis 9,816 Ni-
 liacæ vrbs 10,91 Ni-
 liaci ius gurgitis, im-
 perium Egypti 9,
 1023 Nili regia 9,
 266 sceptrâ 8,559
 Nilotis acus 10,142
 Nili ortus siue fontes in-
 cogniti 1,20.10,40,
 190,192 sub Canero
 esse existimantur 10,
 214 eius ortum igno-
 rant populi Arctici,
 exitum Antartici 10,
 301 in Æthiopiâ aut
 paulo supra eam ori-
 tur 8,830. cursus eius
 quatenus cognitus est
 10,285 & feqq. in-
 undat plana Egypti
 2,417.9,163 omnia
 tener, id est; inundat
 4,135 quando inun-
 dare incipiat 10,210
 & feqq. in causas in-
 undationis Nili in-
 quisitum v. variorum
 opiniones adductæ, &
 quædam refutatæ 10,
 219, & feqq. eius in-
 crementis obseruata in
 puseo Memphisico 8,
 477 Nili inundatio
 definit æquinoctio
 autumnali 10,218
 .b 3 Nilus

Nilus diuiduus septem
 ostiis se in mare exo-
 nerat 8,445; 465.
 10,244,254 Nili os
 Pelusiaceum 8,825
 Nilus Lagzus, à Lago pa-
 tre Ptolemæi 1,684
 Nilus, fiducia, Ægyptio-
 rum 8,447
 Nili inundatio impedita
 arte magicâ 6,474
 nimbus telorum 6,134
 nimiumque parumque
 5,741
 Ninos Assyriæ vrbs 3,
 215
 Niphates Armeniæ flu-
 men 3,245
 nifu ricubauit in me-
 dium orbem terra 6,
 482
 niri, in rupes 4,38 in
 terras 4,650 in lucem
 5,180
 niues sine Sole mediâ
 hyemesolutæ arte ma-
 gicâ 6,478
 nobilitas dolendi 8,329
 nocens cælum 7,798
 terra 7,869
 nocentes manes 3,13
 nocentes multos seruat
 Fortuna 3,448
 nodi chalybum, catenæ
 6,797
 nodi, nocentes, laquei
 quibus strâgulati no-
 centes 6,543
 nomen, sub nomine sa-
 cratus 1,405 nomen
 fame 6,604,257 in
 nomen alterius veni-
 re, de flumine alteri
 flumini illabente 6,
 375 nominapopula-
 ria, Drusi 6,795 no-
 mina magna 7,210
 nomen extremum
 tanti generis 7,589
 nominis vmbra 8,
 449 nomina pauperis
 æui, Fabricii & Cursii

10,151 nomen edere
 4,177 nomen Latini-
 um 7,391 nominis
 famâ 9,92 nomina
 feralia 7,408
 non fandus 2,176 non
 priuata arma 2,533
 non priuata cupit 2,
 564 non ea fata fe-
 rens 2,726 non sic
 .i. non iam bene, tam
 doctè 8,199 non ca-
 sta 10,60 non ex
 coniuge parrus 10,76
 non-imbriferæ 9,455
 non, nec, haud, semel,
 vnus, vnum, id est, se-
 pe, multi, multa 1,
 478. 2,420. 3,466.
 4,545. 8,232,479.
 10,244
 nosse minimum terræ, de
 flumine non longè à
 mari orto 5,467
 nocturnum, non ferrè no-
 stro præmia miles 3,
 130
 notare terras ex astris 8,
 168
 notare voce 9,221
 Notus, Auster, ventus
 Meridionalis 2,460,
 683. 4,71. 5,542,
 571,609,714. 6,
 294,471. 7,364. 9,
 326,419,480,539,
 695,877. 10,243
 Nori, pro quibuslibet
 ventis 10,500 Noti
 post tærga flagrantis
 terræ, quæ sunt à parte
 Antarticâ Lineæ Æ-
 quinoctialis 10,50
 nouissimum, vltimum
 1,232.8,90
 nox, ignora sidera vide-
 runt obscuræ noctes
 1,526 noctem ducere
 1,543 nocte soporâ 2,
 236 nox, pro caligine
 ex deliquio animi 3,
 735.8,58 in noctem

pronom cælum 4,23
 nox subtexa polo 4,
 104 noctes venturâ
 luce rubebant 4,125
 fabula extrahit noctes
 4,208. nox bellorum
 4,244. substituit nox
 merso sua lumina
 Phorbo 4,282 ad no-
 ctē impellit lux ex-
 tremâ tenebras 4,447
 nox parua 4,476 nox
 cæli 5,627 nocte altâ
 6,570 nox media 6,
 571 nox pro tenebris
 6,647 noctis rex,
 Pluto 6,741 nocte
 coactâ 7,395 nox
 scelcrum 7,571 nox
 pendens super campos
 7,520 nox, habet
 Thessaliâ, omnes co-
 gitationes totâ nocte
 sunt de Thessaliâ 8,
 45
 noctis incipientis peri-
 phrasis 5,424
 nocte apud nos mediâ,
 sub tertâ apud Anti-
 podes est medius dies
 6,575
 nocturni 3,499
 nubes, telorum nubes 2,
 262. nubes excedit
 Olympus 2,271 nu-
 ber campo cõsurgens,
 pulvis excitatus ab ad-
 uentante equitatu 2,
 481 in nubes ahere
 Ceraunia 6,626 quic-
 quid defenderat In-
 dos, nubes ardores So-
 lis temperantes aut
 impediētes 4,67 nu-
 bes densas Sol in vel-
 lera sparserat 4,124
 nubes pulueris 4,768
 pestis contagia tracta
 in obscuram nubem,
 crassa exhalatio pesti-
 fera 6,90 cæci timo-
 ris nubes 6,297 nu-
 bes

bes subducunt sidera
6, 519 nubes non-im-
brifera .i. arenifera
Austro eleuata in Afri-
câ 9, 455
nubes mediâ regione æ-
ris 7, 479
nubes rutilantes in mare
eum Sole descendere
serenitatem diei futu-
ræ significant 5, 541
nubes attractæ in ali-
mentum Solis 7, 5
nubes fractæ eliso fulmi-
ne & tonitru 6, 692.
7, 154
nubila mæstam lucem
tenentia 1, 235
nudare latus imperii 8,
425 nudatus miles te-
lis 3, 170 nudatum
præsidium 2, 462, 472
nudus. nudi rami, sine
foliis 1, 141 nuda re-
gna, deserta 2, 90 nu-
dæ Aquilonibus vn-
dæ, portus in quem
nullæ naues appellant
flante Aquilone 5,
720 nudum latus
non herente marito
5, 807 nudus pectore,
carens pectore 6, 256
nudum, vacuum 6,
6, 519 nudum, de
oculis appetis 8, 683
nudus, inhumatus 9,
157
nullus. nullus semel ore
receptus sanguis pati-
tur, &c. .i. sanguis se-
mel ore receptus non
patitur, &c. 1, 333
nullis obstantibus 3,
364 nullo voto 4,
401 nullo tristis da-
mno, letus vel securus
vt indemnus 5, 753
Numa, rex secundus Ro-
manorum, quibus au-
ctor sacrorum cere-
moniarumque, vnde

factificus 9, 478 in-
stitutor Feriarum La-
tinarum 7, 396
numeratus miles effusus
telis, à Xerxe 3, 285
in Numerum, augendo
numero 2, 111
Numidæ Africæ populi
vicini Mauris 4, 677,
auxiliares Põpei acie
Pharsalicâ 7, 229
numen, numina, nec nu-
mina desunt 1, 349
tantum miseris ita sci
numina possunt 5,
449 numine sinistro
4, 194 aduerso 7, 219
numen auxiliare 6,
524 numen morum
priorum, in cuius tem-
plo nihil ad fastum 9,
520 ora numinis, ora-
cula 9, 551
nunc ades 4, 189
nunquam, non 4, 695
nuptiales ritus 2, 354 &
seqq.
nurus, feminæ, præcipue
de nuptis 1, 165. 8,
307. 8, 401
nutare, nutans ruina 4,
393 nutant quæstæ
turres 6, 136 nutantia
vela 8, 48
Nymphe, Dæ siluarum
Dryades aut Hama-
dryades 3, 403
Nymphæum, Epitri por-
tus ultra Lyssum 5,
720
Nyssa, Nyseïa iuga, Indiæ
mons & vrbs in quâ
sepultus Bacchus 1,
65. 8, 801

O

Opulus, pro, ô po-
pule 2, 116
obducere, oculos obdu-
centes tenebræ 3, 735
obducere castra 4, 31

obducere caput 9,
109 mundo obducere
terram 9, 648
obex 10, 246
obire, circumire 7, 565
obire vulnera belli 6,
205
oblimate 6, 364
obligare caput 4, 726
obliquet flumina fon-
tes 4, 117 obliquare
vela 5, 428
obliquus, obliquum, op-
posita recto, transuer-
sum. obliquus amaris
1, 221 obliquus pec-
ten remorum 3, 609
obliquus sanguis, de-
scensus lateralis, gene-
ris linea transuersa 8,
286 obliquo eulcro
1, 610 obliqua flam-
ma 1, 154 obliquæ
foces 1, 528 naues 3,
562. 4, 422 hæstæ 4,
774 cohortes 7, 522
obliquum sidus 1, 55
latus naui 3, 628
transtrum 8, 671 ob-
liquum ire, vel, in eare
9, 533
obluctari morti 3, 662
obsequi hæstus 4, 312
obscurare famam suam
4, 718
obscurum, obscure 3,
631
obscis pacis 10, 54
obsidione muros claud-
ere 3, 345
obscire à 1, 59
obstrictum habere 6,
494
obtendere causam armis
8, 339
obuiam mors, non quæsitæ
aut spontanea 9, 208
Occasus, pars mundi Oc-
cidentalis 2, 588
Occidens 1, 15 occident-
is Solis periphraſis 8,
159
b 4 Occidens

Occiduus Orbis, Hispania 4, 63
 occulere à strepitu 3, 727 velut occultum pareat scelus 4, 252
 occurrere menti 1, 480
 occupare,prehendere 8, 670
 Oceanus, mare magnum quod Orbem circumlabi creditum 1, 370, 411, 416. 3, 76. 9, 416. 10, 36 Oceanus fusus, diffusus 4, 134
 Atlantæus 5, 198 mundum coercens 5, 619
 Persicus, vel, Arabicus 8, 294 calens demisso Sole, occidente 9, 621
 Oceani ætus 10, 216
 Oceani Occidentalis inundatio 1, 554
 Oceanus Britanicus difficilis navigari ob æstuaria 2, 571
 Oceanus, pro Mari Mediterraneo 4, 22
 Octavius, Pompeianæ classis sub Illyrico præfectus, tres rates Cæsarianorum conatus inhibere, tertiam tantum inhibet 4, 433 & seqq. iis leniè insidiatus venatori comparatur canes suos cõpescendi dũ fera clausa sit 4, 437
 oculi. in morte iacentes 2, 26 oculorum sedes 3, 712 vincula 3, 713. oculos obducere 3, 735 vix oculo preudente modum 4, 20
 oculi spatio languentes 4, 169 terras meriti oculis 6, 32 orbis. oculorum 6, 216 oculi manus immergere 6, 541 oculi clausi ingesto fulgure 7, 157 oculis subducere 7,

673 nulla loci facies reuocat feralibus armis hærentes oculos 7, 789 cunctorum oculos in lacrymas soluit 8, 106 oculis victoria iniqui seruari 9, 139 oculi tenebræ, somnus 9, 674
 oculos morientium claudere, pietatis, & proximi sanguine aut affinitate officium 3, 740. 1, 280
 odii data libertas 2, 145
 odisse vix acat, præ magno pauore 3, 103
 odium futuri 8, 165
 odores Eoi, aromata ex regionibus Orientalibus, vt Arabia, India 8, 731
 Oedipus, qui Thebis imperauit, matrem uxorem in seius habuit 8, 407
 Oeneus pater Deianiræ, quam in coniugem Achelous petens ab Hercule victus in flumen mutatus est 6, 363
 Oenomaus Achææ tyrannus 2, 164
 Oenone nympa, Paradisi conjux, ab ipso decessit 2, 973
 Oeta, Oete, Oetre rupes, mons Thessaliæ in quo se Hercules combussit: hinc dictus sepulcrum Herculis 3, 178. 6, 389. 7, 449. 483, 807. 8, 800
 offerre. oblatum vulnus 4, 764
 Ogygius Bocchus 1, 675
 olex ramus prælatus, signum pacis 2, 306
 Olostæ, Indorum gens 3, 242

olim, semper 1, 779
 olim-potentes 2, 230
 Olynpiæ Thessaliæ ad Septentrionem mons 6, 341. 7, 173 supra nubes solitus eminere, infra eisdem ætus arte magica 6, 477 propter altitudinem eius tanquam cælo æquatam, Olympus passim & ferè semper pro ipsa cælo ponitur: inde Olympi rector, Iuppiter 1, 620
 Olympiacapalæstra 4, 64
 omen. & collibus (antè felicibus) abstulit omne 4, 664 omnia festa 3, 101
 omnia clades præcedentia hominibus curas augent 2, 4 & seqq.
 omnis. omnia, semel omnia victor iusserat 2, 148 acciperet felix ne rō semel omnia Cæsar 3, 296 post omnia, vltimū 2, 189 non omnis cecidi 8, 266 omni horā, omnibus horis, continē 9, 883 in omnia flagrans 3, 390 omne vulnus, omnia vulnera 8, 728 in omnia, vbique 10, 461
 omnia dat armato qui iusta negat 1, 349
 onager, tormentum bellicum dirigendis lapidibus 3, 469
 onus amoliri humeris 1, 355
 onus coniugii 5, 725
 onus ignaum, nauis destituta arte, regiminis 7, 126
 onyx, vel onychites, genus marmoris 10, 117
 opacatætaxus non peruenit vmbro-

vmbrosum, obſcurum
 facit 6, 645
 opacus, anfractus 4, 159
 opacæ tenebræ, opaca
 vallium 8, 372
 opertum, reſectum 5, 187.
 6, 514
 opes, pars rerum vilissi-
 ma, cetiamen mouiſtis
 3, 120
 opes, aurum, &c. ſemina
 belli 3, 150
 opum metuenda facultas
 4, 817
 opites, marmoris genus
 maculis inſtar ſerpent-
 um diſtinctum, quod
 in Beroia effoditur
 9, 714
 opitex rerum 10, 267
 Opitergium, Venetorum
 vrbs. Opitergini Cæſa-
 ri militantes in rate
 trrigeræ (quæ catenis
 in mari ſuſpenſis ad-
 hæſerat) à Pompeianis
 obſeſſi, ne in manus
 hoſtibus incidant, mu-
 tuis iſtibus ſe in vi-
 cem occidunt 4, 462
 & ſeqq. comparari fra-
 tribus ortis ex denti-
 bus ſerpentum à Cad-
 mo & Iſone occiſo-
 rum 4, 549 & ſeqq.
 opportunum eruptioni
 6, 125
 oppoſiti accere 1, 464
 optimus excuſſo lacerto
 1, 424 flexis frænis 1,
 425 optimus bello 7,
 218
 optare. optabit patriæ ta-
 lem duxiſſe triumphū
 10, 154
 opus. ſurgit aggere multo
 2, 679 opus ducere 6,
 39 opus ſubitum &
 raptum 6, 54 opus en-
 ſis. enſis. vſus & offici-
 cium 6, 188 opus ſer-
 ſi extremum, vltimus

labor armorum 7,
 345 opus virtutis 9,
 381 opus gerere 10,
 491
 ora, vide, os oris.
 oraculorum cauſa inda-
 gara 5, 86 & ſeqq. ea
 adire ſuperuacuum 9,
 576
 oracula mortis, necyo-
 mania 6, 772
 oraculum Iouis Ammon-
 nis 9, 511 Delphicum
 Apollinis 5, 70
 orbatus parens morte na-
 torum 2, 298
 Orbis terrarum. Orbem
 victum peſt terga re-
 linquere 1, 369 Orbis
 Eous 1, 252 Orbis
 ignotus 3, 247, 310
 Orbis Occiduus, pars
 Occidentalis, vſ. Hi-
 ſpania 4, 63 Orbis
 Scythici frigoris, pars
 Septentrionalis 6, 325
 Orbis Romanus 8,
 212, 441. 10, 456
 Orbis ſumma 9, 124
 Orbis gelidus, partes
 orbis frigidioreſ 9,
 704 Orbis arcanus,
 partes mundi inhabi-
 tataz 9, 864
 orbis, ſaxorum orbis, ſa-
 xa rotunda, quæ tor-
 mentis emittuntur 2,
 451 orbis exactus Lu-
 næ, menſis 2, 577 in
 orbem ſpiſſari 4, 777
 in orbis glomerari 5,
 715
 Orbis ignifer Solis 3, 41
 orbis. Signorum. 9, 532
 orbis & orbis oculorum
 2, 184. 6, 216, 542
 orbita, veſtigium rotæ 5,
 441 orbita Solis 9, 691
 Orcus, Pluto; Inferi 6,
 715
 ordo remigis quater ſur-
 gens, quadriremis 3,

530 ordine gemino
 creſcentes naues, bire-
 mes 3, 534
 ordine excutere 5, 710
 ordo æternus, prædeſti-
 natio 8, 569
 Ordo (dignitatis, vſ. Sena-
 torius &c.) mutatione
 loci non amittit ius
 ſuum 5, 29
 Ordo ſecundus, Equites
 Rom. 7, 582
 Oreſtes (Pelopis prone-
 pos) ob occiſam ma-
 trem furis agitur, ad
 quam Dianæ Scythicæ
 in bonam mentem re-
 diit 7, 778
 Oricon, Epiri vrbs, Dar-
 dania à Dardaniis po-
 pulis 3, 187
 Oriens & Oriente primo
 coactæ gentes, pro po-
 pulis Orientalibus 1,
 15, 252. 7, 360 vide
 etiam, Ortus.
 Orientales populi ſub re-
 gibus ſemper fuere 7,
 442 molles & inbel-
 les 8, 365
 Orion à ſcorpione iſtus in
 cælum relatus, inter ſi-
 dera ceſſetur 9, 836
 enſifer 1, 665
 ornus, arbor quibuſdam
 ſilueſtris fraxinus di-
 cta, montes amans 3,
 440. 6, 390
 Orontes Syriæ fluius 3,
 214. 6, 51
 Orphæus cantus 9, 643
 Ortus, pro Oriente & re-
 gionibus ac populis
 Orientalibus 2, 642.
 8, 310, 319. 9, 419.
 10, 50
 Ortus brumalis 6, 334
 os, oris, oratorantia 2,
 123 ora diſſona 3,
 290 ora ſuper 4, 310
 ore magno loqui 4,
 574 ora terens equus
 b 5 4, 752

4,752 ora solvere, & resolvere. i. loqui 5, 140. 7, 609 os pulsatum in munnura 8, 682 ora numinis, oracula pronuntiata à Deo 9, 551 oris habitus 9, 1034 ad ora Caesaris venire, in conspectum 10, 146 os Nilis, fons 10, 214 os, ossis. ossa abducentia cutem 4, 287 ad ossa pervenire, dissolui, de cadauere 7, 841 ossa combusti cadaueris abluendi mos 8, 787 osculum. oscula trementia figere dextra 2, 114 singulibus oscula rumpunt 4, 180 Ossis Aegyptiorum Deus, Sol creditur: sed cum ut mortuum luceant Aegyptii, atque adeo lineis vestibus reclusi in Aethiopia sepulchra credatur, non verè potest esse Deus 8, 833. 9, 159 Ossa Macedoniarum monti, vel Thessaliae ad Ortum brumalem 1, 389. 6, 334, 412 ostendere terga 2, 572 ostia solvere, de fluuio 3, 231 Othrys mons Thessaliae ad Meridiem, Lapitharum sedes 6, 338 otia agere 2, 295 terere 2, 488 otia dant semper mentem variam 4, 704 Ouis Romae, Villa publica in Campo Martio, in qua aliquot millia deditionum iussu Sullae caesa 2, 197 ouo calido natos proferre, excludere, de aubus 9, 902

P

PABVLVM, alimentum 7, 5 Pachynus, promontorium Siciliae, ad quod victus ab Augusto Sex. Pompeius 7, 871 pacti commercia 6, 493 Paestolus Lydiae fluuius aurifer 3, 210 Padus, Italiae fluuius maximus, qui & Eridanus 2, 408. 4, 134. 6, 272. 9, 751. 10, 252, 278 comparatus Nilo 2, 416 Danubio 2, 418 Paean, Apollo: praesertim quoties mentio oraculi Delphici, aut occisi Pythonis 1, 678. 5, 80, 139, 167, 221. 7, 148 paedor 2, 73 Pagasum litus, Pagasetus Sinus, à Pagasa Thessaliae vrbe, ex qua primum soluerunt Argonautae 6, 400 hinc Pagasae raris, Atgonauis 2, 715 Palestinae arenae, Palaestina aut Palaeste, locus in Epiro, ad quem cum classe appulit Caesar 5, 460 palestinae studium, luctus aut cursus 7, 271 palaestra Olympica 4, 614 ea certaturi palaestrae oleo corpus perungebant: hinc palaestra liquida 4, 613. 9, 661 palam est 7, 279 palatum rescissum fuit 4, 328 palinuri promontorium in Lucania Italiae regione, à Palinuro gubernatore nauis Aeneae 9, 42 etiam aliud ab eodem promontorio in Africa cognominatum, aliquod appulit Caro 9, 42 Palladium 1, 598. 9, 994 Pallas, Minerva 3, 206 è cerebro Iouis nata, primam terrarum Africam tetigit, ut caelo proximiorum: & in Africae parte Tritonide vultus suos speculata, se ipsam à palude Tritonida vocauit 9, 550, & seqq. xgida (quae hinc Palladia 7, 569) gestat. in qua caput Medusae, sive Gorgoneum 7, 149 Perseo fratri suo consilium & auxilium dat ad amputandum caput Medusae 9, 665 & seqq. Pallas nulli aspectu viro- rum, Palladium: Si mulacrum Palladis Troianae in templo Vestae assernatum ut pignus imperii 9, 994 Pallene, oppidum non longe à campis Phlegraeis: unde fulmina Palleneae, quibus Iuppiter prostravit gigantes in campis Phlegraeis 7, 150 pallida regna Ditis 1, 456 pallor terrificus 5, 216 Strygius 6, 517 palma nocendi 9, 787 palmarum arbutum 3, 216 palmarum, pro manibus, passim. palpitans lingua exsecta 2, 181 palus vna condidit flumina

bernatore nauis Aeneae 9, 42 etiam aliud ab eodem promontorio in Africa cognominatum, aliquod appulit Caro 9, 42 Palladium 1, 598. 9, 994 Pallas, Minerva 3, 206 è cerebro Iouis nata, primam terrarum Africam tetigit, ut caelo proximiorum: & in Africae parte Tritonide vultus suos speculata, se ipsam à palude Tritonida vocauit 9, 550, & seqq. xgida (quae hinc Palladia 7, 569) gestat. in qua caput Medusae, sive Gorgoneum 7, 149 Perseo fratri suo consilium & auxilium dat ad amputandum caput Medusae 9, 665 & seqq. Pallas nulli aspectu viro- rum, Palladium: Si mulacrum Palladis Troianae in templo Vestae assernatum ut pignus imperii 9, 994 Pallene, oppidum non longe à campis Phlegraeis: unde fulmina Palleneae, quibus Iuppiter prostravit gigantes in campis Phlegraeis 7, 150 pallida regna Ditis 1, 456 pallor terrificus 5, 216 Strygius 6, 517 palma nocendi 9, 787 palmarum arbutum 3, 216 palmarum, pro manibus, passim. palpitans lingua exsecta 2, 181 palus vna condidit flumina

mina cuncta; inunda-
tio 4,99
Pamphylia; Afrix Mino-
ris, Ciliciæ vicina re-
gio 8,249
panacea herba, ipso no-
mine omnium mor-
borum remediū pro-
mittens 9,918
pandere carbasa 2,697
fossas 6,39
Panes turicolæ, dii agre-
stes 3,402
Pangeus, & Pangea,
orum, mons Thraciæ
1,679. 7,482
Pannonia, ad Danubium
regio 3,95 vrsarum
ferax 6,220
Paphos, vrbs Cypri, in
cuius viciniâ Venus
nata creditur & pumâ
maris 8,458
papirus, frutex in Egy-
pti palustribus na-
scens, ex quo charta
conficiebatur 4,136
par. pares aquæ Phœbo,
di Pado, qui incendio
Phæ. hontio solus in-
exhaustus mansit 2,
415 par Phœbus
aquis, cum Sol nubes
& pluuias discutit 4,
124 paribus lacertis
3,525
par, duo inter se concu-
rentes & cerrantes,
proprie de gladiatoribus,
ad alia applica-
tum: vt, parque suum
videre Dei, de Cæsare
& Pompeio 6,3 par
nouum concurrens,
vir & bellum; Scæua
& omnes copię Pom-
pei 6,191 par quod
semper habemus, Li-
bertas & Cæsar 7,696
Parætonium, portus &
oppidum Egypti non
longè ab Alexandria

vide ipsam Alexan-
driam vocat Lucanius
Parætoniam urbē 10,
9 Parætoniæ Syrtis,
ob viciniam 3,295
parare, terras 1,13; regna
4,34 parare magno
1,34 parant fata ho-
mini prospera, aut, ad-
uersa 2,133 parare
aristas in recta facci
2,541 parari ad por-
tenta 5,284
paratus, us, paruus 4,374
paratus, ri. paratus seruire
1,351 excipere 3,
344 paratus Veneri
10,396 paratus quæ-
sisse opes 10,150
paratior putrefieri, &c.
6,93. 8,99
Paræ stamina homi-
num morientium ab-
rumpentes, quæ inde
tristia 3,19. 6,703,
777
parcere, flammis 2,129
parcere pereñtis mor-
ti, dirus mos nefandæ
seuitiæ 2,180 parcere
Romano pudori 2,
518 parcere, morati
10,395
pardus, fera velocissima,
mas pantheræ 6,183
pareas, serpens duos pe-
des prope caudam ha-
bens, quibus solis in-
nititur 9,721
parentes rerum 2,7 mun-
di 4,110
parentes filiorum suo-
rum mortuorum ro-
gum face accendebant
6,535
Paridis antrum, in quo
cum Oenone vixit 9,
971
pariter. pariter iacentes
2,92 pariter vincen-
dum, semel & simul
3,297

Parnassus, Phocidis mons
biceps, Baccho &
Apollini sacer 3,173.
5,72 pari spatio di-
stans ab Oriente ad
Occidentem, seu vm-
bilicus Orbis 5,71 in
diluuiio Deucalioneo
solus vno iugo emi-
nuit 5,75
Parthasium, Arcadiæ op-
pidum, à quo Partha-
siæ pennæ, telaria Mer-
curii, qui Arcas fuit 9,
660 Parthasis Helice,
ab eodem oppido 2,
237
pars, portio. partem ferre
4,360 pars optima
coniugis coniux 5,
757 pars sui 7,558
ex parte magna defun-
ctus 3,720
pars, factio, & partes, vt
Cæsaris & Pompeii 7,
118. 10,419,421 &
in plurali numero
passim sæpius. partes
togatæ 1,312 partis
studiis agi 4,348 in
partibus sit scelus, ho-
mines earundem par-
tium se mutuo consi-
cientes 4,548 partes
facere 9,97,228
partes nullæ in bello iu-
ste sunt. si aduersum
iudicem habeant 7,
263
partes, pro copiis, turbæ
militari 2,395,596.
5,477
Parthi, populi Afrix trans
Euphraten, qui olim
Perse; & eorum regio
Parthia 3,265. 7,
431. 8,235,277,
350 eorum erat Ba-
bylon 10,46 eorum
imperii limes contra
Romanos Euphrates
8,354 à Macedoni-
bus

bus subacti, sed Romanis indomabiles 7, 431. 10, 47 & seqq.
 quorum xmulus 8, 307 eosque non timent, experti vires suas casu cum omnibus copiis Crasso 2, 552. 8, 301. 9, 267. 10, 51 equitatu autem pollent, ideoque in campestribus insuperabiles 8, 295, 368 sagittandi etiam pericula insignes 8, 220, 295 sagittas veneno illinunt 8, 304, 388 post tergum fugiendo sagittantes 1, 230 unde refugii dicti 6, 50 inepti verò ad pugnam statariam 8, 375 amici erant Pompeio, quare eorum auxilia implorare post cladem Pharsalicam decreuerat, dissuadente Lentulo 8, 218 & seqq. cum toto bello civili ante neutros se gessissent 3, 265
 Parthorum pedes: quia pedes supplicibus ad osculandos dabant: aut quia fugiendo peragrabant 8, 335
 partus. partu plena coniux 1, 377 partu exhausta 2, 340 partus dubii 9, 901
 paruum. paruum sanguinis, pro parum 2, 128 parua nox 4, 476 parua tellure, paruo intervallo 7, 461
 passu effuso decurrere 4, 272
 Patavii, urbis agri Veneti, periphrasis 7, 192
 patere. quicquid patet Libye 3, 294

pati. exilium 1, 279 regna, regnari 2, 315 pacem 2, 559 pati hominem, de feris mansuetis 4, 239 pati posse sine armis 5, 314 pati littora, de mari 5, 624 pati virum, infici 6, 94 pati bella, & gerere, opposita: illud de iis, qui cedunt & agrè se defendunt, ac ceduntur 7, 502 pati faciem mariti 8, 70 pati Martem 8, 383 tenebras 9, 110 nescis sine rege pati, non potes esse liber 9, 262
 patiens. patiens plaustris palus, quæ ita congelata est, ut possit ferre plaustra 2, 641 patiens pacis, quietis 2, 650. patiens cingi 3, 377 cernere 8, 637 patiens suæci 7, 53 ætheris 9, 8 patiens visus, Modulo 9, 652 patiens vectoris cymba 4, 133
 patientia. gaudet patientia duris 9, 403 tam lenta tuas tenuit patientia vires 1, 361 patientia belli 9, 293
 Paucos, Senatores. 1, 488. 3, 104. 109. 10, 339
 patria, & Pompeius uterque certus 7, 31
 patricium cadauer 7, 598
 Paullus Æmilius cos. prælio Cannensi occisus, ab Annibale rogo honoratus 7, 799
 Paulus quidam in exercitu Catonis à iaculo serpente ictus illico moritur 9, 822 & seqq.
 pauper ignotus omnibus

Cæsaris armis, numquam visum Cæsari: nos pauper 6, 151
 pauper nimius visui obicit falsas imagines rerum 7, 172
 pauidus motus 2, 235
 pauidus maris 8, 811
 paupertas sæcunda viro ruin, sub. fortium 1, 166
 paupertate pii 5, 273
 pauperis vitæ tuta facultas 5, 527. 8, 243
 pax Syllana 2, 171
 pax. pacem pati 2, 559
 pax, pro quiete 2, 650
 pax exhausta 3, 132
 pax maris 4, 437 pacem habuere tenebræ, cessatum est nocte à prælio 4, 473 pacem tenere 2, 273. 3, 523
 pacem à gladio querere 6, 242 pax loci 6, 282 pacem præstare 8, 256 pax eum morte 9, 898 obses pacis 10, 55
 peccatū. quicquid multis peccatur, inultum est 5, 260
 peccet remorum 3, 609
 peccus. excipiant recto fugientes pectore ferum 4, 166 pectora complexu fouere 4, 245 frangitur collisum pectore peccus 4, 783 pectora plena, veteri prægnantium 6, 708 peccus incertum 8, 166 vanum 8, 285 plenum veri 9, 189
 pecudes. distentas pecudes tiecare, lætere 4, 314. pecudes locute 1, 561 peccatum eibi, herbe 6, 111
 peierare vndas Stygias 6, 749
 pelagus. iniquum 2, 88 pelagi

- pelagi ars, nautica 3,
 560 pelago diuersa
 lues, ignis 3, 681 pe-
 lagi decus, victoria
 naualis 3, 762 pelago-
 czloq. relinquere He-
 speriam, Italiam in
 cursu navigationis vi-
 tare 8, 189
 Pelethronium, oppidum
 Thessalix, vbi pri-
 mum dominandum
 equorum vsus inuen-
 tus est: hinc fabula ibi
 Centauros habitasse
 6, 186
 Pelion, Thessalix ad Ot-
 tum mons 6, 335,
 411, 7, 481
 Pella, vrbis Macedonix,
 patria Alexandri Ma-
 gni 10, 52 hinc Pel-
 leus ductor, Alexan-
 der Magnus 3, 233
 Pellæus Philippus, pa-
 ter Alexand. M. 10, 20
 Pellæz sarsiæ 8, 298
 Zeugma Pellæum, ab
 Alexandro conditum
 8, 237
 Pelleum, Ægyptium aut
 Alexandrinum, quia
 reges Ægypti Ptole-
 mæi oriundi à Mace-
 donibus: vt, Pellæum
 diadema 5, 60 Pel-
 læus puer, & rex 8,
 607, 9, 1016 Pellæi
 muri, Pellæz arces,
 Alexandria 9, 153,
 10, 511 Pellæa do-
 mus, Pellæa aula, regia
 Alexandrina 8, 475,
 10, 55 Pellæus gla-
 dius 9, 1073
 pellere campo 4, 713
 pulsus armentis 2,
 601
 Pelopis regna, Pelopon-
 nesus 6, 57
 Pelorus, Siciliæ promon-
 torium Italiæ vicinus
- 2, 432 ab Appennino
 vi maris diuulsus 3,
 63
 Pelorus larrans, Scylla &
 Charybdis, vicinæ Pe-
 lorus 6, 66
 Pelusium, Ægypti vrbs,
 ad vltimum seu septi-
 mum grande Nili
 ostium, quod inde Pe-
 lusiacum os, & Pelu-
 siacus gurgis 8, 466,
 225, 10, 53 hinc Pe-
 lusium & Pelusiacum,
 pro Ægyptio 8, 543,
 9, 83
 Penates Dii tutelares pa-
 triæ, aut domus, Lares.
 passim pro patriâ aut
 domu.
 Penates Phrygii gentis
 iulæ 1, 197
 pendere. è moribus 7,
 369 pendere, incer-
 tum esse, dubitare 2,
 41, 9, 19, 10, 542
 pendens æquor 5, 602
 pendens ip. animâ Cæ-
 sariæ salus populorum
 5, 685
 pendere. inferias vmbriis
 2, 176 pendere, ex-
 pendere 8, 276
 penetrare Vestæ 2, 127
 Delphicum 5, 70 ma-
 gorum 6, 450
 penetrare in Tartara 6,
 694
 Peneus, Thessaliæ flu-
 uius, in quem multi
 alii influunt 3, 191,
 6, 372, 377, 8, 33
 peninsula. exiguo debet
 quod non est insula
 colli 6, 25
 penitus, i. profundissime,
 in imo, intrinsecus 2,
 668, 3, 701, 4, 297,
 5, 604, 6, 211, 9,
 312, 426, 490, 796,
 10, 249 penitus fu-
 gente metallo 4, 223
- penna. pennæ. volucrum
 7, 835 penna natans,
 volans 5, 554
 pennæ venatorix, qui-
 bus feras terrentur, quâ
 colore, quâ odore 4,
 438
 pensare 5, 38 pensare
 moras Iliacas, quæ in
 Illo factæ erant 9,
 1002
 Pentheus, Bacchi con-
 temtor, a matre furore
 Bacchicò impulsus di-
 scriptus 6, 357, 7,
 780
 peragere credes 3, 580
 peragere fata 6, 820
 percussa mens dubiis 6,
 596
 perdere, amittere. per-
 dant, velle mori 4,
 289
 perdere, de eo quod fru-
 stra facimus, aut iuu-
 tiliter consumimus, vel
 negligimus 3, 706, 8,
 53, 9, 569, 10, 371
 perdere iter 2, 442
 dies 3, 394 annos 4,
 483 vndas 5, 423
 ictus 6, 197. perdere
 in somnos tempora
 10, 506
 perferre, ad finem perdu-
 cere 8, 700
 perfrui lacrymis 9, 112
 Pergama, arces Troianæ
 9, 969 Pergama Ro-
 mana, à Romanis re-
 stituenda 9, 999
 peremptus, pro, morbo
 absumtus 10, 92
 pericula prætentare 9,
 397
 in Periculo publico, nul-
 li fas est esse securo 2,
 289
 periculo tantum extre-
 mo permissum est te-
 merarium esse 5, 692
 perire, interire. iam dam-
 no

no peritura meo 4,
277 pereant lacry-
mæ, pereantque que-
relæ 7, 555
perire, de eo quod frustra
factum aut neglectum
est 9, 564, 1053 ve-
lur occultum petear
scelus 4, 252 pereun-
tia tempora fati 5,
490 perierunt tempora
vitæ 9, 233
permiscere duas domos
(familias) & sanguine
matris 2, 332
permittere mari se per-
mittere 5, 695 per-
sultare sibi cunctas
terras, ex angustiis
erumpere 6, 119 per-
mittere gladio discri-
men mundi 7, 108
permittere omnia facis
7, 333 permittere
ignibus vides 7, 413
permittere vitæ 7,
731 non ultra gemit-
us tacitos incessere
sata permiscere sibi 8,
63 permittere vulnera
ventis, sagittis temerè
in aëra emissis 8, 384
permittere libera ostia
maris 10, 555
perpetuum, connexum,
continuum 3, 485
7, 443
pertumpere medias le-
ges 1, 322
Persephone, Proserpina
regina Inferorum 6,
700
Perseus rex, qui cum Rô-
manis bellageffit, 3,
158
Perse tyranni, reges Per-
sarum 10, 269
Perse, qui post Parthi 10,
33
Perseus, regio Persarum 8,
229
Perseus, Iouis & Danaës

filius: eius Meduse
caput abscinditis fa-
bula 9, 659 & seqq.
Persea Tarsos, à talaribus
Persei cognominata 3,
225
persistere 3, 620
periculum. non peritura
xus, densis ramis & fo-
liis 6, 645
perurere .i. arctare, strin-
gere 6, 193
Perusium, Tusciae urbs, in
qua L. Aeneas ab
Augusto obsessus, ex-
tremâ fame coactus
 tandem se dedidit hinc
Perusina famer 1, 41
pes, funis nauticus quò
tenditur velum, dex-
ter vel sinister 5,
428. 8, 185
pes humanus. pedum tu-
multus 4, 755
pessum sidentia corpora
3, 674 pessum dare
5, 616
pestis, pro quocunque
malo, ut sit, veneno
1, 649. 4, 370; 728.
9, 614, 619, 635, 744
pestifer tractu 7, 412
pestilentia cessans Rôma-
nis accersito ex moni-
tu oraculi Delphici
Aesculapio 5, 111
Petra, locus editus prope
Dyrhachium 6, 16,
70
Petrus & Afranius pari-
tureduces in Hispaniâ
contra Cæsarem 4, 5
tesseram alternatim
dabant 4, 7 cognito
milites fides cum Cæ-
sarianis conuenisse, in
suos inuehitur, & de-
prehensos in castris
Cæsarianos iuber occi-
di 4, 205 & seqq.
vide porrò narratio-
nem totius belli con-

tra Cæsarem, & ded-
itionem toto libro
quarto à principio vs-
que ad versum 402
Peuce insula & ostium
Danubii 3, 202
peucedanum, herba cau-
le fœniculo similis,
contra serpentes utilis
9, 919
Phacum littus, Phacacia
insula, sine Corcyra,
prope Epirum 5, 420
Phaëthontis lapsus fabu-
la 1, 49. 2, 410
phalanx 7, 592
phalarica, telum quod
tortore excutebatur
6, 198
pharetra agitare 3, 185
Pharnaces, Mithridatis
filius, Ponti rex, à Cæ-
sare victus 2, 637. 10,
476
Pharos, Pharus, insula &
turtis quæ claudit
portum Alexandri-
num, claustrum Ægy-
pti maritimum 10,
57, 509 Pharis flam-
ma, quæ in Phato ex-
strebantur, dirigendo
nocturno cursui na-
uium 9, 1005 Phari-
us autem, Phari re-
gna, Pharia gens, pro
Ægypto, & Ægyptiis
8, 84, 277, 443,
499, 514, 564. 9,
1022, 1081. 10, 81,
92, 171, 177 Pharius,
Pharium, pro Ægyptio
4, 725. 9, 1096. 10,
65, 86, 126, 343
Pharii reges 2, 636
Pharis arenæ 2, 733.
8, 712 Pharia vnda,
Nilus 3, 266 Pharium
æquor 4, 257 veru-
tum 8, 681 velamen,
lineum 9, 1012 lit-
tus 9, 74 scelus, exdes
Pom.

Pompeii 9, 207 gur-
ges Pharius 7, 692
Pharius tyrannus, rex
Ægypti 6, 308. 7,
704. 8, 555, 574. 9,
134, 1068. 10, 269,
406 ensis 8, 546 fa-
telles 8, 675 Pharia
natis 8, 596, 611 fi-
des 8, 624 fauilla 9, 1
Pharix cancer 9, 141
vehes 10, 184
Pharsalia Thesalia cui-
tas 6, 350 ad eam sub
Ænio monte campi
Pharsalici 6, 576 in
quibus confictus ille
maximus inter Cesa-
rem & Pompeium: vnde
Pharsalia nomen
huius poematis, quod
immortale futurum
confidit auctor 7,
209. 9, 985
Pharsalia, Pharsalica ru-
ra, regio vicina opido
7, 38. 7, 175, 823 sed
passim vsorparum pro
clade Pharsalica: vt et-
iam Pharsalica dama-
na, item facta 6, 313.
7, 61, 204, 335, 632,
745, 781, 787. 8,
145, 156. 9, 232
Pharsalicus annus, quo
confictus factus fuit
in campis Pharsaliciis
5, 591
Pharsalia totum Orbem
Cæsari vincendum de-
dit 3, 297
Pharsalici praelii descri-
ptio 7, 385 & seqq.
eo praelio pugnantium
ingens fragor 7, 477
& seqq. magna in eo
Senatorum Equitum-
que cedes 7, 581 va-
tix mores & impie-
res cedes 7, 617 & seqq.
post illud praelium,
nulla publica arma

contra Cæsarem 7,
697 cladis illius oc-
casione digressum in
calamitates ortas ex
bello ciuili 7, 387 &
seqq.
Phasellis, Pamphylis op-
pidum 8, 251
phaselus, nauicula genus
5, 518
Phasis flumen, Orcho-
rum è Moschis ortum:
vnde Phasidos campi,
& vnde, pro regione
Colchorum 2, 585;
715. 3, 271. 4, 552
Phemonoe Phœbas siue
Pythia iubetur roga-
tu Appii ingredi an-
trum Oraculi Delphi-
ci 5, 126 conatur dis-
suadere Appio curiosi-
tatem noscenda futura
5, 129 à sacerdote in
templum impellitur
5, 145 verita ingredi
adytum templi Apol-
linis, substitit in in-
gressu, ac furorem si-
mulans fingit respon-
sa 5, 148 fraude de-
tectâ minis Appii cõ-
pellitur ingredi an-
trum ipsum Apollinis,
& non ipsa loqui, sed
quæ Phœbus suggere-
ret: quod facit 5, 158
& seqq.
Phix, vrbs inter Egi-
ptios & Æthiopes 4, 05,
313
philippi, vrbs Macedo-
nia, ad quam campi
Philippici, clade Cas-
sij & Bruti celebres:
sed vt Lucanus Mace-
doniam cum Thesaliâ
passim confundit, ita
Philippus in Thesaliâ
ponit quasi fatali bel-
li ciuilibus 4, 680,
694. 6, 582, 7, 591,

872. 9, 271
Philippus Macedo, Ale-
xandro Magni pater
10, 20
Philippus rex à Romanis
victus 3, 158
Phlegethon fluiuis Infe-
rorum flagrantibus vin-
dis 6, 704
Phlegra oppidum Mace-
donia, è cuius campis
gigantes bellum Diis
intulere 4, 597. 7,
145. 9, 646
Phoceus, eximius vrina-
tor, in pugna Massi-
liensi submersus 5,
696
Phocis Achaia regio 3,
172 libertate donata
in gratiam Massilien-
sium 5, 13. quæ à
Phocensibus condita,
post patriam à Xerxe
combustam 3, 340
vnde Phocais iuuen-
tus, pro Massiliensibus
3, 301 Phocaicum,
pro Massiliensi 3, 561,
583
Phocaica laurus, Parnas-
sia: quia Parnassus in
Phocida 5, 144
Phœbas, virgo: fatidica
Apollini sacra 5, 128
quod habuit immissa
antro Delphico 5, 142
eius Deo plene gestus
& constitutio 5, 142,
149 & seqq. 165,
208 & seqq. vbi rece-
perit Apollinem, mo-
ritur 4, 5, 116
Phœbus, Apollo, & pro
Sole, passim: hinc
Phœbei ortus 6, 330.
9, 667 Phœbea ferra,
laurus: quæ Apollini
sacra 5, 770 Phœbea
palatia, Palatium mōs
Romæ, in quo xdes
Apollinis 3, 103
Phœ-

- Phorbe, Luna 1, 77, 338.
6, 301. 8, 479. 9,
440
- Phœnices, Syriæ populi,
inuentores literarum
3, 220
- Phœnix Thessaliæ flu-
uius 6, 374
- Phœnix avis vnica seip-
sam accensis in arā
Solis samentis com-
burens ex cuius ossi-
bus noua oritur phœ-
nix. huius rogi cine-
res vsui Magis 6, 680
- Pholoë, Arcadiæ mons,
in quo Pholus Cen-
taurus sepultus, item
Lapitharum oppidum
3, 388. 6, 388. 7,
449, 827
- Pholus Centaurus, qui
Herculi hospiti opti-
mum vinum propi-
nauit 6, 393
- Phorcus, Medusæ pater,
Deus marinus, secun-
dus à Neptuno 9,
626, 646
- Phryges, Troades in Asiā
populi, à quibus ceteri
Romani 9, 976, 999
- Phrygiæ ruina, Troia-
na. 9, 990 Phrygius
magister, Palinurus 9,
44 Phrygius ignis, Ve-
stalis, quem Aeneas in
Laciū transtulit 9,
993
- Phycus, oppidum cum
promontorio Cyrenai-
cæ regionis, quod di-
ripiendum militibus
dedit Cato 9, 40
- Phylace, Thessaliæ regio,
regnum Proetiliæ, qui
primus in litus Tro-
ianum appulit bello
Troiano 6, 351
- piacula ferre 2, 305
piacula busto 2, 176
morti 10, 462 piacu-
- la dira 4, 790
- Pictones Aquitanix po-
puli 1, 436
- picto auro vestes disci-
minare 2, 357
- pietas, pietas peritura 2,
63 ignota 6, 495 pie-
tatis imago 7, 320
perculsa pietas 7,
468 pietas, religio
10, 196
- piger. non piger, deigne
cito 10, 493
- pigrè hætere 5, 435
- pignora sacra, fœdera 8,
483
- pignus. pignora. pro con-
sanguineis, necessariis
&c. vt coniuge, matre,
fratre &c. 7, 324,
347, 662. 8, 111,
130, 405, 499
- pilum. pila. telum mili-
tare, ad eò proprium
Romanorum, vt ali-
quando pro ipsis Ro-
manis vsurpetur 1, 7,
4, 412, 519. 8, 300,
193. 10, 48
- pila liquata fulmine 7,
159
- Pindus Thessaliæ ad Oc-
cidentem montetiam
in Thraciā locatus à
Lucano 1, 674. 6,
339. 7, 174, 481,
806
- pingi alium 9, 713
- pinna, fastigia seu emi-
nentiæ castrorum aut
municipium 3, 386. 4,
432
- pinus arbor nota. pinus
minantes 7, 450 pro
face pinæ 1, 573 pro
naui 1, 573. 3, 513.
6, 400 pro malo na-
uis 2, 695 pro remis
3, 531
- piratica laurea, victoria
Pompeii de piratis 1,
122
- Pisa Elidis Peloponneſi
vrbs ad Alpheum am-
nem, cuius rex Oeno-
maus procos filia suæ
occidebat 2, 165. 3,
175
- Pisæ vrbs Tusciæ ad Ar-
num fluium 2, 401
- Pisces, Signum cæleſte
9, 335
- Pisane, ciuitas Myſiæ 3,
205
- placere. nimium placet
ipse. i. nimis ipsi pla-
cebit, nimis lætabitur
2, 276
- plaga torrens, & ardens,
item torrida. i. Zona
torrida, vltra quam
pluuiabantur nullæ ver-
sus Meridiem regio-
nes, & sub ipsâ inhabi-
tabiles 5, 24. 6, 326.
9, 604. 861. 10,
232
- plage cæli 10, 186
- Planete contrarium mû-
do cursum agunt 10,
199 eorum potentiæ
& officia descripsit 10,
201 & seqq.
- plangere, tundere, percu-
tere, in luctu vi pluri-
mum 9, 173 planctus
aquarum, fluctus 6,
691
- planum. in planum ef-
fundere muros 1,
383
- Plato à sacerdotibus Æ-
gyptiis multa didicit
10, 181
- plaudere 6, 798. 7, 12
plausus theatri 1, 133
- Plaustrum, Vrſa maior 8,
170. 9, 541
- plaustrum Scythicum 2,
641
- plebes pro plebs 7, 760
neſt. plebes ieiuna il-
lere 3, 58 indiga ſer-
uati plebes 7, 760
plebs

plebs castrorum, plegarii
milites 6, 144
plebeius amictus 2, 18
plebeium fanus 8,
736
plebiscum, Tribunorum,
vel leges, Consulium 1,
176
pleias, Pleiades, stellæ
quæ & Vergiliæ 2,
722. c. 4. carum ortu
vel occasu plerumque
pluit 8, 352
plenus. plenum. plenus
visu extenuo 1, 509
plena Lyxo, furore
Bacchico 1, 675 ple-
ne vento nares 2,
633 plena Fortuna 4,
122 plenus sinus, si-
nus gerens plenus 8,
752 plerumque
veti 2, 182
plumatum, & plama-
rium opus, intexte-
rum auro aut lictis co-
loratis, polymitum
10, 125
plutei, tabulæ quibus
tegebatur vinea mili-
tatis 3, 488
Pluto, Deus Inferorum,
dius rector, item, at-
tiber mundi 6, 697,
742
pluuiæ procreant & ne-
bula arte magicâ 6,
466
poenæ gemmea 10, 160
pecula pro potu 9, 809
& passim.
poenæ punas ante dabat
scelerum, sub. post fa-
ciendum 2, 75 poe-
narum extremum 2,
519 in poenas la-
antur Tortura 3, 17 dat
poenas maioris aque,
Sicoris deriuatus me-
tu inunda ionis 4,
143 poenas ferre .i.
sumere 4, 806. 9, 103

pœna sedet in nostrâ
cervicæ 7, 645 poe-
nam donare 7, 784
poenæ fautoris, com-
pensatio fautoris 8, 21
poenas accipere 8, 97
pœna de victis 9, 299
pœna à Syllâ de dediticiis
summa tantam stragem
edidit, quantam aliâs
fames, pestis, aut iu-
stumpetium 2, 198
Poenæ, Africæ populi,
propriè de Carthagi-
niensibus. Poeni ma-
nes 1, 39. 4, 790 cine-
res 2, 91 Pœnus Mars,
exterior Pœnorum 3,
350 Pœnorum um-
bræ 6, 310
Pœnus humarum Consu-
lis, Annibal qui Paul-
lo similis eos. hono-
rificentissimè rogum
exstruxit 7, 799
Poëtis non adimendali-
centia mentiendi 9,
359
Poëtæ immortalitatem
iis conciliant quos ce-
lebrant 9, 980
pollens excantare 6,
685
Polus Arcticus 1, 53 po-
lus præceptus 6, 501
Polus Antarcticus; cali-
dus 1, 54 alter 8, 292
aduersus 8, 337
Polus Signifer 3, 254
polorum cursus impedi-
ti carminibus magicis
6, 465
pompa funeris, siue fera-
lis 6, 131 in eâ præfe-
rebantur tituli & insi-
gnia rerum à defuncto
gestarum 8, 733
pompa triumphalis 3, 77
Pompeius Magnus usur-
pator nimis potentis
1, 314 & seqq. adfer-
rator regni 2, 321

parem ferre nequit 1,
126 adhuc iuuenis &
priuatus à Syllâ missus
contra proscriptos, iis
debellatis triumphauit
7, 14. 8, 25, 810
intra bimestre spati-
um piratas Cilicæ
mari cedere, & in me-
diterraneis sedes pete-
re coëgit 1, 122. 2,
578, 726. 8, 26 Mi-
chridatem debellatum
ad mortem adegit,
aliosque Orientis po-
pulos multos subegit
2, 576, 580. 8, 26,
222 & seqq. 553 tres
triumphos duxit, sin-
gulos de diuersis po-
pulis trium partium
Orbis: Libycum, Hi-
spanicum, & Michri-
daticum 6, 818. 7,
685. 8, 553, 814. 9,
178, 600 theatrum
Romæ exstruxit 1,
133. 7, 9 auctoritate
suâ Proletem Au-
leten in regnum Ægy-
pti restituit, iure hos-
pitalitatis cum parte
eius usus 8, 560, 571,
595. 9, 132, 1028
Parthorum amicus, vi-
tationem credis Crassi
Senæni dissuasit. 8,
218 & seqq. 233 gen-
tes pleraque deuicte
imbelles & ignaues 7,
279 continue felix,
semel & simul miser
factus est 8, 707 eius
vmbra Sexto filio in
Siciliâ apparitura præ-
dicatur 6, 814
Pompeius quomodo à
Cæsare auersus 1, 121
& seqq. eius descri-
ptio & cum Cæsare
collatio 1, 129 &
seqq. fugam Romæ ac-
que

que eo excusandi alii
fugientes qui Pompe-
io fugiente pauent 1,
§ 22

Pompeius Romā profu-
gus Capuam in sedem
belli eligit 2, 392
prælidia per Appenni-
num distribuit ad im-
pediendum transitum
Cæsaris 2, 395 prælio
parans cum Cæsare
certare, militum ani-
mos oratione explo-
rat, in quā facta sua
extollēs, Cæsaris acer-
bè eleuat 2, 331 vs-
que ad 396 sed ubi
animaduertit pauo-
rem militum, fugit
Brundisium 2, 398
inde filium mittit
conquisitum vndique
auxilia 2, 631 Consul-
les in Epirum præmit-
tit 2, 645 Brundisii
autem à Cæsare obfesa
eius, tandem classe
euadit 2, 680 & seqq.
saltem optans posse
perdere Italiam 2, 699
duabus tantum nauib-
us amissis, & à Cæ-
sarianis in littus at-
tractis 2, 711

Pompeius quamdiu po-
test Italiam respec-
tat abiens 3, 4 Iulia
ei in somnis apparet
minax 3, 9 ille non
tetretur 36 Dyrtha-
chium appellit 43 co-
pias colligit, & quales
169 maiores Cyri,
Xerxis aut Agamem-
nonis 284 dignas vi-
delicet funeri suo exe-
quias 3, 292

Pompeii exercitus Hispani-
cus ducibus Petreio
& Afranio contra Cæ-

sarem ad Ilerdam bel-
lum gerit, & siti ad
deditionem compell-
latur, à principio
libri quatti vsque ad
versum 402

Pompeius in Epiro dux
belli à Coss. & Senatu
dictus 5, 46 (quam-
uis priuatus 2, 278)
castra vicina locat Cæ-
sari ad flumen Apsum,
nunquam Cæsari pro-
piis conspectus post
Cæsaris in Gallias dis-
cessum 5, 473 Cor-
neliam vxorem ob
belli discrimina in
Lesbum secedere iubet
5, 722 & seqq.

Pompeius Dyrthachium
præseruat à Cæsare 6,
15 à Cæsare ignarus
obsidetur 6, 29 &
seqq. animaduertens
se circumuallari, etiam
ipse spargit copias, la-
xandis operibus Cæsa-
ris 6, 69 quamuis val-
de spatioſo loco castra
metaret, tamen quia
obsessus, eius copie
inopiā pabuli, & pe-
stilentia laborant 6,
81 castella Cæsaris
perrumpere statuit, &
conatur 6, 81 & seqq.
cum Minuti castella
frustra tentasset, alia
mari vicina occupat,
& perrumpit 6, 263
Cæsarianos aliquot
multitudine circum-
fundens credit, victo-
riā vti nesciens 6, 291
& seqq. Cæsarem rece-
dentem insequi inau-
ult, quā in Italiam
illo absente tendere 6,
316

Pompeius nocte prælium
Pharsalicum præce-

dente somniat se Ro-
mæ esse 7, 7 & seqq.
de illo bellum trahen-
te querelæ Senatus &
exercitus 7, 45 &
seqq. ille importuni-
tate otium coactus
pugnare, contra animi
sui sententiam id esse
protestatur 7, 87 &
seqq. tandem licen-
tiam confligendi per-
mittit 7, 124 acies in
prælium disponit 7,
217 & seqq. eius au-
xilia 7, 225 & seqq.
attonitus prodeunti-
bus contra se Cæsarian-
is, tamen animandis
suis verba facit 7, 337
equitatus eius & leuis
armatura Cæsarianis
circumfunditur; sed à
cohortibus Cæsaris re-
tro collocatis detur-
batur 7, 506 & seqq.
videns Pompeius res
suas perditas, fugit 7,
647 & seqq. Larissam
contendit 7, 712

Pompeius per desertam
Thessaliæ fugiens ad
omnia pauet 8, 1 &
seqq. cum sub eius im-
perio adhuc classes in-
tegre ad Corcyram &
in sinu Lencadio es-
sent, item Liburnicæ
& Cilicum naues, ta-
men in ostio Penei fl.
coactus se fidere cym-
bæ fluuatiis, in Les-
bum ad vxorem vehi-
tur 8, 35 & seqq.
quam extremo dolore
adfectū repertis, ob-
iurgat 8, 71 laudatis
ob fidem Mitylenæis,
cum vxore è Lesbo
soluit 8, 127 & seqq.
nauigans rectorem na-
uis consulit de dire-
ctione

etione nauium ad
 aſtorum caſum : cui
 ille de ſing. his reſpon-
 det 8, 167 & ſeqq. iu-
 ber quocumque na-
 uem dirigere , dum
 Theſſaliam & Italiam
 viter 8, 186 fugienti
 palantes ſe aliunde-
 rant filius, Senatores
 multi & Reges qui-
 dam 8, 203 & ſeqq.
 regem Deiotatum ad
 Parthos auxilia im-
 ploratum mittit 8,
 209 & ſeqq. naviga-
 tio eius reſectâ Leſbo
 8, 244 & ſeqq. in orâ
 Ciliciæ cum quibuſ-
 dam Senatoribus con-
 ſultat quò abundum
 ſit reparandis viribus,
 & ipſe de Parthis pro-
 ponit 8, 262 & ſeqq.
 quod conſilium cum
 alij improbaſſet, Len-
 tuli ſententiam de ad-
 eundâ Agypto ſequi-
 tur 8, 454 ad oſtium
 itaque Peluſiacam A-
 gypti appellens, com-
 peto tegetem Ptole-
 mæum puerû in mon-
 te Caſio eſſe, eò navi-
 gat 8, 465 & ſeqq. in-
 uitantibus Agyptiis,
 ſolus in bitemem eo-
 rum deſcendit , iuſſis
 in naui remanere vxo-
 re & filio 8, 575 ab
 Achilla occiditur 8,
 618 caput eius à Se-
 primio abſcinditur 8,
 668 ab Achilla defer-
 tur ad Ptolemæum 8,
 675. 9, 138 cerebro
 exento, cõpletur bal-
 ſamo & conditur vt
 integrum ſeruetur 8,
 688 truncum corpus
 à Cordo queſtore in
 littore Agyptio con-

IN LVCANVM.
 burnitur & ſepelitur 8,
 712 & ſeqq. digreſſio
 in eius ſepulcrum 8,
 795

Pompeii ſpiritus ad ſedes
 beatorum circa Luna-
 rem circulum euolat
 6, 805 9, 1 trunci ſui
 deformis rideus ludi-
 bria 1, 685. 9, 14 eius
 motie intellectâ lu-
 ctus Cornelie, filio-
 rumque eius, & copia-
 rum quas Cato in
 Africam aduexerat 9,
 167 mandata eius à
 Corneliâ filiis pateſa-
 ctâ 9, 85 landatus in-
 ſigni encomio à Cato-
 ne 9, 129 caput eius
 deferretur ad Cæſarem
 ab Agyptiis: quod ille
 aſpiciens, illacryma-
 tur & honorificè cre-
 mari iubet 9, 1035

Pompeius comparatus
 cum annosâ quercu
 1, 136 uigrudi Hyrcæ-
 næ 1, 328 iauto victo,
 qui reparatis viribus
 alacriore ad pugnam
 redit 2, 601 eius claſ-
 ſis Brunduſio incolu-
 mis eladens , duabus
 tantum poſtremis na-
 uibus amiſſis, compa-
 rata cum Argo naui
 interſymplegadas pup-
 pe elisâ elapſâ 2, 715
 Pompeius ignatus à
 Cæſare circumdatus
 comparatus ei qui in
 mediterraneis Siciliæ
 aut Britanniæ ſecurus
 eſt fluctuum ad littora
 ſonantium 6, 65 par-
 te quâ primum erum-
 pere tentauerat repul-
 ſus, comparatus maci-
 nis fluctibus continû
 ſcopulum tundentibus
 6, 265 per Cæſaris

403
 munitiones erumpens
 Pado inundanti 6,
 272 eius exercitus ſe
 ad prælium in Phariſ-
 ſiâ prepatantis ſtu-
 dium collatum cum
 Diis ſearmantibus in
 gigantes 7, 145
 Pompeiorum tumuli tri-
 bus partibus Orbis:
 patris in Africa, Cnæi
 F. in Hiſpaniâ Euro-
 pæ, Sexii F. in Aſiâ 6,
 817 Pompeii felices
 mari 9, 93
 Pompeius Cnæus, & Se-
 xtus. vide Cnæus, &
 Sextus.

Pondus. pondera. pôdera
 veliferi mali 1, 500
 pondera cerum 3, 337
 pondus congeſtum 3,
 649 pondera muralia
 ſaxi 6, 199 pondus
 famæ .i. gloria, ſplen-
 dor nominis 8, 21
 pôdera mentis 8, 280
 pondera curarum 9,
 951

ponere ſequi 1, 483
 ponere. vultus minaces
 4, 238 ponere in faciẽ
 ducum 4, 253 ponere,
 deponere 6, 659 pone-
 re ſe mente Catonis, il-
 labi menti, de ſpiritu
 9, 18 ponere gradus 9,
 395 vide etiam, po-
 ſitus.

pons arcu amplexus flu-
 men 4, 15
 Pontifices 1, 595
 Pontinæ paludes prope
 Circeios & Tarraci-
 nam 3, 85
 Pontus, Aſiæ regio, re-
 gnũ Mithridatis &
 Pharnacis 1, 336. 10,
 475 hinc Pontica ſi-
 gna, victoria Pontica
 Pompeii de Mithrida-
 te 8, 26 Pontici auxi-
 liare

liares Pompeio à Pharnace missi 7, 226
Pontus Euxinus, mare mediterraneum ad Sythiam, supra Byzantium in quem Mæotis palus illabatur 2, 580, 639. 3, 278. 9, 960
populea corona, populi arboris 2, 411
populus, populi à sanguine Iliaco 1, 428
 populi quos despiciunt Arcos, Septentrionales 1, 458
 populi indigenæ 2, 432
 populi amores 3, 54 tot in hac animâ populorum vita salusque pender 5, 685
 populi nepotum, postevi 7, 207.
 8, 871
 populus minister, frequentia famulorum 10, 127
populus ipse sui fauoris sector 1, 179
 populus consternatus comparatus nauis nauem in tempestate deferenti 1, 498
 populus dubie fidei comparatus mari variis ventis agitato 2, 454
 populi seruientis egestas non ipsi sed domino grauis 3, 152
 populus liber non solet desistere mercedem potentis & suspecti affectatæ deminationis viri 9, 170
populare nomen 7, 694
 populares autem 1, 132
 popularia nomina 6, 795
pori corporis 2, 811
Porta Collina Romæ 2, 115
 porta soluere 2, 704
 portenta, libidinis 8, 414
 portitor, lator 4, 57
 portitor, fluminis 6, 704
portus cornua 2, 706

portum Fortuna dabit 8, 192
 poscentia arua manus 1, 29
 posse multum 1, 175
 vide, potens
 possideri Auster flatibus mare 2, 454
 post omnia, victimus 2, 589
 postibus appense in nuptiis insula 2, 355
 positus, positum, siue nihil positum est, fato decretum 2, 12
 posito Borea 3, 523
 positus, depositus 4, 270
 positus pincul 5, 755
 positi auro, aureis loculis conditi 9, 10
 positum in nullo voto 9, 187
 potens .i. princeps, rerum dominus 9, 170
 potens saluâ Libertate 9, 193
 potens veri 5, 199
 leri 6, 485
 regum 8, 554
potestas omnis impariens consortis 1, 92
 potestas summa & virtus non coeunt 8, 494
potestas sanguinis 2, 76
 potestas inops iuris 5, 398
 potestas summa, item, dimissa 9, 200
 potestas maior 10, 136
Pothinus eunuchus magnæ apud Ptolemaum regem puerum auctoritatis 10, 95
 Ptolemaeo suadet Pompeium occidere 8, 484
 & seqq. machinatur eadem Cæsaris 10, 333
 & seqq. hortatur per internuncios Achillam ad societatem belli contra Cæsarem 10, 350
 & seqq. Pothinus & Achilles eadem Cæsaris, quem interepulas facile occidere potuissent, disferunt in crastinum, ne in confusione nocturnâ Ptolemaeo periculum crearetur 10, 425
 Pothinus capite plectitur à Cæsare 10, 515
præbere, cruorem 1, 9
 vires 1, 217
 frondein 3, 410
 miracula 4, 425
 Deo sua fata 5, 536
 manus 5, 558
præcipere, præcipiti ponere se iaculari 2, 155
 præcepta in omnia 2, 656
 præcepta ira 4, 268
 demittere fata in præcepta 5, 301
 præcepta mare 6, 24
 in præcepta ferre 7, 414
 præcepta, in fugam 7, 526
 præcipitem dare 8, 93
præcipiti viro nulla fortuna sufficit 3, 50
præcepta subeunt animos 4, 524
præcidere lucem 6, 340
præcipere iter 6, 15
præcipitare, diem extremum 2, 106
 præcipitare castris 4, 209
 præcipitate in casus, pericula 6, 694
 præcipitare suos luctus 5, 795
 sua ac publica fata 7, 51
 præcipitare fati, morte 7, 353
 præcipitare naues è litore 9, 148
præda, in prædam ducere milites nō multis verbis opus est 7, 737
prædestinatio diuina 5, 92.
 8, 563
præducere munitionum la-

tus

- ens 4,45
 prælabi, præterfluere 6, 76
 prælium. cōcurrant prælia Munda 1,40
 prælia venire 2,274
 prælia iusta 2,540
 prælia instaurare 3,615
 præmia. militum præmia exaltā militiā 1,341
 in præmia fratrum ceciderunt fratres 2,151
 Præneste, oppidum Larii, in quo Fanum Fortuna, quæ inde Prænestina dicta. huius oppidi ciues omnes ad interuiccionem à Syllā occisi 2,193,194
 præpes, aliè volans, de auiibus, item de Perseo 9,662,688
 præponderare 6,603
 prærupia fossa 4,264
 præsaga mens 6,410. 7,187. 9,120
 præsagia belli capere 7,331 præsagia sceleris 8,571 præsagia curas exagitant 8,43
 præstare. i. exhibere, dare, sustinere, suppeditare, effectū reddere 3,297. 5,42. 7,454,675. 8,323,548,704. 9,236,240,247,405
 vincendū pariter (Cæsari) Pharsalia præstitit Orbē 3,297 præstare nomē terris 4,23 præstare spem suam Deis 5,42 caput ruinae at fulminibus 5,771
 præstare immunem 6,764 umbras 6,330
 præstare bella iubenti 7,563 præstare fidem 7,721. 8,141 pacem 8,256 ingentes animos 8,266
 præstare se, exhibere, ge-
 rere 7,682
 præstare quid cuiquam 4,213. 5,393. 6,234. 7,682
 præstare, beneficium cōferre 8,657. 10,388,394
 præstare, ante alios stare 4,30
 præstinguere lumina flammā, oculos ingestio fulgure claudere 1,154. 7,157
 præsumtum robur ad dubies casus 6,418
 prætentare pericula 9,397
 præteritūq. memor, metuensq. futuri 2,233
 prætexere, circumire, abscondere 10,537
 Prætoris potestas proxima Consulari 3,107
 Prætoria nauis 3,535
 præuenire 4,168
 preces submisisse 8,594
 precio rapti fasces 1,178
 premere. iras premere 2,521 premere vestigia 2,652 putens in mōte excauatis premitur ad fastigia campi 4,296
 pressum rostrū 4,442
 premere, opprimere 5,132 premere se 5,341 premere metum 7,341
 premente vix oculo modum 4,20
 prensare manibus 3,664
 prester, serpentis genus à quo percussus valdè intumescent, & corpulentia intereunt 9,722,791 & seqq.
 priuara senectus 1,324
 arma non priuara 2,533 non priuara cupere 2,564
 pro fata! 2,98 pro Superū pudor! 8,597
 pro pudori! 10,47,77
 pro fati! 10,410
 probare. probatum satis, statutum 7,676 probare se morientem 8,621,626
 procella. procellæ inuictæ 5,684 procella Circea 6,287 procella, clades 8,203
 procerum motus cuncta sequuntur 5,342
 procul positus 5,755
 procul Thessalia 8,602
 prodere, manifestare, cedere 8,15. 10,181,195
 prodesse vel armis vel uois 3,318
 prodiga rerum luxuries 4,373
 prodigia portendentia calamitatem belli ciuilibis 1,522 & seqq. claudia Pharsalica nuncia 7,151 & seqq.
 prodigiorum quorundā incertitudo notata 9,475
 producere animā 4,796
 proferre se populis 5,90
 proferre narces calido ouo, excludere; de auiibus 9,902
 profundum, pro mari, passim. geminum profundum, maria Isthmum utrinque elidentia 2,437 incerti stagna profunda, æstuaia 2,571 profundum medium 3,2 profunda ora, ostia maris 2,677,680
 progenies, maximus usus sine finis Veneris 2,388
 prohibere rapinā 3,121 fraternali imagine Lunam de terrā, in eclipsi 6,503
 prolicere. vitam 4,516
 c 3 aciem

- aciē 4, 74; æstus Apini 8, 166 projecta regna sub Aulro 8, 442
- promptus. promptum ad vulnera pectus 5, 320 promptus pati 7, 106 promissum in ferum 7, 245
- promittere manus in bella 1, 388 promittere sibi 2, 321
- promotus sanguine multo 6, 146
- pronuba 8, 90
- pronus. pronum. mens prona in ferrū 1, 461 prona fax, inuersa 1, 573 prono mari 4, 430 temeraria pronopertus cessisse Deo 5, 501 pronus ad omne nefas 6, 147 pronum est, facile est 6, 606, 619
- prope. prope me 7, 298 propior ab igne 8, 229 propē Libertas, sub. est 9, 265
- Propontis, mare inter Bosporum & Hellespontum 9, 960
- propinquus mente pugnat 6, 1
- prora, anterior pars navis 3, 547 sepe, vt & puppis, pro totā nauī.
- profecta, exia, quōd Diī profecerunt 6, 709
- profectu inānem vmbra 2, 303
- Proserpina, Cereris f. Platonis vxor 6, 700
- proserere 4, 411
- prosilis fiduoia 7, 249
- prospectare 7, 699
- prospectus cæli 6, 484
- prospera rerum 7, 107, 684
- prospicere sibi rogam 9, 235
- protectus ab irā Superum, id est, irā Superum in genus humanum ipsi (Mario) fauente, tanquam hominum futuro penicis 2, 86
- Proteus, Ægypti rex, qui & vates 10, 511
- proventus nouorum seclerum 2, 61
- providentia diuina 5, 92. 8, 568
- prouincia, regio subacta 10, 52
- prouinciā ante tempus exire, nefas 1, 192
- pronocare fortunam 9, 883
- pruinæ, ros gelidus 4, 53
- Pylli Matrynica regionis in Africā populi, quorū corporibus ingenita vis contra serpentes; adeo vt etiam ictos cantu aut suctu sanare possint; liberosque suos morfu aspidum probent; in hoc comparati aquilis pullos suos ad radios Solis probantibus; quin etiam gustu veneni dignoscere possunt cuius serpentia ictus fuerit. Hi ad hospites iuuandos promiti, castra Catonis expurgant, ictos sanant 9, 894 vsque ad 937
- Pteleos, Thessaliæ ciuitas 6, 352
- Ptolemæi reges Ægypti post Alexandrum continuā serie 8, 696
- Ptolemæus Auletes in regnum Ægypti restitutus iussu Senatus, auctoritate Pompeii 8, 560, 573, 595. 9, 132, 1028 filius eius puer à Senatu rex nūcupatus (et si non legi-
- timus rex 8, 553) 5, 60. 8, 281, 448, 518, 536, 558 Pompeii suo iussu occisi caput inhet balsamo conditum adseruari 3, 688 ex Casio monte Alexandriā venit ad Cæsarem 10, 53 à quo cum Cleopatrā sorore reconciliatur, & cum Cæsare epulatur 10, 107 & seqq. à Cæsare obfesso Alexandriæ nullibi dimittitur 10, 461 & seqq.
- Ptolemæi munus, occisus Pompeius 9, 268, 278
- Ptolemæi, Cleopatra 10, 69
- pudæ heu! 5, 690 teque nihil Fortuna pudet! 2, 568
- pudor timidus 2, 360
- pudor .i. probum, dedecus, infamia 2, 518. 7, 380. 9, 706. 10, 47, 77, 97 solusque pudor non vincere bello 1, 145 more pudoris 1, 263 pudor timidus 2, 360 parere Romano potuit fortuna pudori 2, 518
- pudoris funera 4, 231
- foreunt pudor Ptolemæus 5, 59 pudor vester 7, 380 pudor timendi 7, 525 pudoris vulnus 8, 349 pro Superum pudor! 8, 597, 605 os summi fata pudoris! 8, 678 magna remittit crimina Romano fortuna pudori 10, 1060
- pudoris & metus venia est, nil posse negari 3, 148
- pugnat non stare 4, 753
- pugna, lacerare pugnam 3, 553 pugne facies 4, 164

4,164 pugna securus
 4,534 pugna iam
 mente propinquus 6,
 i tantum de funere
 pugna est 8,613
 pulmo angustans aëris
 meatus in siti 4,327
 pulsarunt admox Auxi-
 mon alæ 2,466
 pulsus grauis 4,757
 puluis excitatus impulsu
 equorum aëra obtene-
 brans 4,767 puluis
 sanguine compressus
 4,799 puluis altus 6,
 246
 Punica bella 3,157 sem-
 per dolis infecta 4,
 716 Punicæ tempora
 2,45
 puppis posterior pars na-
 uis, ad quam clauus
 2,717: 3,545 passim
 autem pro naui ipsa.
 purpura, incocta vesti-
 bus aut stratis 10,
 124 prætexta vesti-
 magistatuum 2,19
 hinc purpura pro ma-
 gistratibus ipsis aut
 principibus 7,228
 putans abscondere, se ab-
 sconditurum 9,1040
 putris .i. madidus, vdu-
 s, humectus; vt putria
 terre 9,434,526
 pyramides Aegyptiorum
 regum sepulcra & mo-
 numenta 8,697. 9,
 155
 Pyrene mons Hispania à
 Gallia separans 1,689
 Pyrenææ niues solute
 4,83
 Pyrrhus Epiri rex 1,30.
 3,159
 Pytho, Delphi, vrbs Pho-
 cidis 5,134 Pythia
 antra, locus oraculi 6,
 425
 Python, serpens in Thes-
 salia natus, ab Apolli-

ne confixus 6,408.7.
 148
 Pythia, terramina in me-
 moria occisi ab Apol-
 line serpentis Pythonis
 6,409
 Pythonissa mulier faci-
 dica, comparata Bac-
 chis furentibus 1,674

Q

Q VADRIREMIS
 3,530
 querere, fatum ne quere-
 tuum cognoscere 6,
 812 querere fata 8,
 215 querere, optare
 9,870
 quantos ne .i. quantos
 nam (vt infra quos ne)
 duplici interrogatione
 10,99
 quantum est quod fata
 tenentur! 3,392
 quantum valer, tota vire-
 re Lesbo 8,123
 quassabile 6,22
 quatitur formidine so-
 minus 8,44
 que, item, &, pro, nec, vi-
 de, &

quemque suæ rapiunt
 scelerata in prelia
 caute 2,251
 querelæ. querelæ in nu-
 mina 2,44 querelas
 egerere 2,63 querelæ
 non ingratae. 5,681
 querelæ Romanorum in-
 stante bello ciuili 2,
 36 & seqq.
 quercus annosa, pondere
 fixa suo, è qua suspensa
 spolia hostilia 1,136
 quercus, coronæ querna,
 quæ & ciuica, dara
 scilicet ob ciuem ser-
 uatum 1,359
 quercus altrix primis
 frugibus, quia glande
 victitum ante inuen-

tum usum frumenti
 6,426
 questus muros voluere
 1,247 questus exone-
 rare 9,880
 quid, aliquid, passim.
 quicquid patet Libye 3,
 294 quicquid homi-
 num sumus 7,363
 quies armorum 2,650
 quies vesana, somni
 terribiles 7,764 quie-
 tem ferre, quiescere 9,
 294 quies æterna,
 mors 9,671
 Quindecimviri asseruan-
 tes libros Sibyllinos
 1,599
 Quirini (Romuli) capiti
 (in cælum elati) secre-
 ta 1,197
 Quirites, ciues Romani
 1,276. 5,358
 Quiritium habitus toga
 2,386
 quisquis immisse, tu
 quisquis es immissus
 8,642
 quone .i. quonam (vt sit-
 præ quantosne) 7,301
 quoque, quimeria in 7,36

R

R ABIES ardens 5,
 359 rabies popu-
 li, Casar 7,557
 radiari ab ictu Solis 7,
 214
 ramos distingere 4,317
 rapere. mortes suas vi-
 dtori rapere, præri-
 puere 2,157 rapere
 ignibus 3,99 rapere
 gressus 3,116 rapere
 fugâ 4,70 iter 4,151
 collum 4,251 letum
 4,345. 9,825 agmi-
 na 4,717 cursus 5,
 403 bellum 5,409
 rapi spe vanâ 5,227
 cæco casu 7,446 ra-
 pimus

pimur quod cuncta feruntur 8, 522 rapere .i. celeriter, festinè corripere 3, 299. 8, 240. 10, 402 rapere, eripere 9, 1097. 10, 7 rapere, raptim facere 6, 54. 10, 428 raptus cespes 1, 517 rapti precio fasses 1, 178 raptio agnine 3, 299. 4, 35 raptum furto iter 6, 121 rapido actu 9, 31 raptus à Cæsare cunctis, celeriter occupatis 3, 391 tempore raptio 10, 508 rarus habitator 1, 27 raris copia 3, 693 ratis, & rates, pro nauibus, passim.
 ratiū turrigerarum insolita textura 4, 420 & seqq.
 rauce gemere 5, 218
 recedere, trunco cervicis abscissa recessit 8, 674
 recepta cervicis 2, 604
 receptare 7, 810
 recessu magno 6, 40 non longos à me patiēte recessus 5, 745 recessus ætherei, penetrantia cæli 6, 445 recessus secreta 9, 863
 recidere membra, caput 2, 112, 141, 172, 194. 9, 214
 recipiens blanda fortuna 4, 712
 Rector Olympi, Rector Superum, Iuppiter 5, 626
 rectum, erectum 9, 324
 rectus, erecto corpore 8, 821 in rectum exire, contrā, ex opposito 7, 337
 rectum vtili distat ut cælum terrā 8, 488
 recursus, reditus 8, 767
 ex Recussu longo eniussa

tela 3, 477
 reddere se patri 6, 120
 redire, fons redeuntis in æthera silue 1, 391
 redeantque cadauera campo 2, 218 sidera redeant in faciem puri cæli 2, 723 in puppi redire rates, ex violento concussu 3, 545 redire in fara, rursus tentare fortunam 7, 719 iam pelago piratarædis 9, 224
 refici corde 6, 240 reficere mare 4, 428
 refoscatellus 4, 292
 refouere 8, 67. 9, 25
 refugi Parthi 6, 50 refusus in gremium 8, 105
 regere, curtus regere, triūphare 1, 316 nusquam rexere sagittas, direxere nullo scopo 7, 515
 regens, equum, fessor 7, 519
 reges silentium, Inferorum 3, 29
 reges capti in triumphum ducti 8, 342
 regum potestas nulla, si iuste omnia agere velint 8, 489
 Regiæ Alexandrinæ descriptio 10, 111 & seqq.
 regnare cælo 3, 320
 regnum, regna, nudaregna, deserta 2, 90 regna pati, & ferre .i. sub regibus vivere 2, 315. 7, 444 regnorum iniusta 5, 258 regnum secundum, mare, quod Neptuno sorte obigit 5, 622 regni inertis possessor, Pluto Inferorum rex 6, 799
 regna, pro, reges 8, 313 regna que in Boreā, regiones Septen-

trionales 8, 813
 regni sociis nulla fides 1, 92
 regnorum fors minutissima sub nouo rege 8, 453
 regna tyrannica libertate scelestum conseruantur 8, 491
 relegare bellum 6, 324
 reliquit in dubio terræ pelagique 9, 304
 remittere ferrum 2, 77
 penam & vsum belli 4, 364 onus 4, 398
 crimen & dedecus 6, 248 lacrymas luctusque remitte 7, 707
 magna tenuit criminis 9, 1059
 remigium ratiū in spatium intra trabes vacuo relicto 4, 424
 remige in aduersos ventos erumpere 9, 149
 remi, excutere remos 3, 539 remis pulsare pettus 3, 543 sequē remis, naues 3, 566 remorum pecten 3, 609 remos iactare 5, 421 remorum auxilio 8, 561
 remora piseiculus, echeneis 6, 675
 remotus, excepto, 7, 585
 remota Lesbos, Cornelia 5, 725
 Remus à Romulo cæsus 1, 95
 rependere solatia damni 3, 468
 repetere, sub. ictum, vocabulum gladiatoriū 4, 566
 reperi fasses 2, 130
 repleta ad summos foros 3, 630
 repudiari, fors frequens & plebeia 5, 764
 res, res acta Neroni 1, 45
 Fortuna secundis mecum rebus agit 1, 309
 minimas

minimas rerum dis-
 cordia turbat 2, 272
 rerum vilissima pars
 certamē mouistis opes
 3, 120 rerum finis 3,
 3, 328 momenta 3,
 337. 7, 118 disci-
 mina 4, 104 locus 4,
 126 salus 4, 190 re-
 rum prodiga luxuries
 4, 373 res afflictæ 4,
 796 rerum secreta 5,
 10 summa 5, 26 vices
 6, 461 dominus 6,
 595 prospera vel ad-
 uersa 7, 107, 684 ver-
 tigo 8, 16 rebusq. no-
 uis exordia queram 8,
 265 rerum fiducia 8,
 504 res lætæ, vel, ad-
 uersæ 8, 534 rebus
 ademptis, mortuus 9,
 205 res Romanæ 9,
 253 rerum pars tertia,
 Orbis terrarum 9, 411
 rerum opifex 10, 267
 rerum vltima 8, 454.
 10, 467
 rerum vltima, spes Liber-
 tatis 8, 454
 res aduersæ eo magis
 premūt & vrgent, quò
 is qui eas patitur, cla-
 rior antè & felicior
 exitit 8, 22
 rescissum .i. viceratum,
 exasperatum 4, 328
 resistere, subsistere 5, 147
 resolutus frænis 2, 145
 resonæ valles 7, 480
 respectus Deum 8, 451
 honesti 8, 490
 respicere, aspicere 6, 778
 restagnant flumina alto
 vaillo 4, 89
 resultant saxa, pro, vox
 resultat à saxis 7, 481
 retegere, nudare 9, 768,
 830
 retinere arma 2, 514
 retentant socii crura
 3, 637

retorquere currum 7, 3
 retrò ferre 7, 426
 retundere ferrum iugulis
 6, 161
 reuellere templa, tra-
 rium 3, 115 caput, &
 ceruicem 8, 711. 10,
 100
 reuerentia iusti 9, 122
 reuocatum à pectore fer-
 rum 2, 102
 rex noctis, Pluto 6, 741
 vide etiam, reges.
 Rhamnus, pagus Atticæ,
 vbi culta Nemesis, quæ
 inde Rhamnusia 5,
 233
 Rhalipolis, rex patris
 Thraciæ, laudatus à
 Senaru 5, 55
 Rhemi, Belgicæ populi,
 boni iaculatores 1,
 424
 Rhenus, flumen Gallias à
 Germaniâ separas. sæpe
 etiam positus pro po-
 pulis Rheni accolis,
 aut pro regionibus illi
 vicinis 1, 371, 464,
 481. 2, 52, 310, 570.
 3, 76. 4, 116, 696. 5,
 268. 7, 433. 8, 424.
 10, 130
 Rhiphæi montes Scythiæ
 è quibus oritur Tanais
 3, 273 Rhiphæi ni-
 ues 4, 118 Rhiphææ
 manus, Scythiæ accolæ
 aut incolæ illorum
 montium 2, 640
 Rhodanus Galliæ fluiuius
 in Mare Mediterraneū
 influens 1, 433. 3,
 515. 4, 117. 5, 268.
 6, 145. 9, 751. 10,
 278 rapidissimus alio-
 qui, arte magicæ tar-
 darus 6, 475
 Rhodope, Rhodopeia sa-
 xa, mons Thraciæ 7,
 450
 Rhodos, Rhodus, insula

celebris in mari Car-
 pathio, Apollini sacra,
 & in quâ eius siue So-
 lis Colossus mirabilis
 8, 248 donis exornata
 à Senatu 5, 50
 Rhæcus Centaurus, qui
 arbores rotas vulsas in
 Lapithas proiecit 6,
 390
 Rhetion, vel Rhætum
 promontoriū, in quo
 sepulcrum Atacis Te-
 lamonii 9, 963 Rhet-
 eia littera 6, 351
 rhombus instrumentum
 magicum ex licis tor-
 tis ad conciliandum
 amorem 6, 460
 ritans, pro apertione
 oculorum 6, 757
 rigidum honestū 2, 389
 rigit toro distentis cor-
 pore palmis 3, 734 ri-
 gens sanguis 4, 291
 ripas vt habuit Sicoris,
 cessante inundatione
 4, 130 ripis alligare
 amnem, continere in-
 tra ripas 10, 226
 ritus scelerum, magici 6,
 507
 robur, robora, locus in
 carcere, quò præcipi-
 tabantur malefactores
 2, 125
 robur, robora; pro qui-
 busvis arboribus aut
 quouis ligno, passim.
 hinc robora busti, py-
 ra, rogos 2, 157
 robur, exercitūs 7, 545
 robur, fortitudo animi,
 constantia 2, 379. 6,
 418, 7, 669. 8, 72
 rogos feralis, quo mortui
 comburebantur. rogi
 fax summa 5, 764
 rogos in bello commu-
 nis multis casis 5,
 282
 rogo faciem subiiciendi
 c 5 munus

- munus erat vxoris, filiorum, aut proximorum 8,740.9,55
 rogi illustrium ex magnâ strue lignorum 8,756
 isque tus & aroinata iniecta 8,729
 rogi exstructi in Africâ à copiis Catonis, in honorem eorum prælio Pharfalico, comparati cum incendiis, quæ excitantur à rusticis (in Appuliâ præsertim) ad fouendos agros 9,182
 Roma caput mundi 2,1,136,655 Deum sedes 3,91 quid satis est, si Roma parum? 5,274 capax generis humani 1,512 nec se Roma ferens 1,72
 Roma Cæsare pauperior, spoliato arario 5,168
 Romæ Urbis imago Cæsari turrigero capite apparet 1,186
 Roma recto itinere à mari siue Ostiâ distat xiv. m. p. 6,76
 Romæ Italique exhaustæ ingennis & verorum suorum ciuium sobole, causa bellum ciuile 1,24.7,387 & seqq.
 Romanorum consternatio ad morem aduentantis Cæsaris à Galliis 1,469 & seqq. cognitis præfagiis belli ciuilis 2,16 querelæ 2,36 & seqq. pavor ingrediente Cæsare 3,98 & seqq.
 Romani populi bustum Thessalia 7,862
 Romanus populus post bella ciuilia, nil nisi barbari & sæx mundi 7,405,543
 Romani, etiam remotissimis à Thessaliâ locis viuentes, tempore prælii Pharfalici, quamuis causâ ignorantes, contristati 7,187
 Romanum esse, dignitas per se eximia. Phario satis esse tyrânno quod poterat, Romanus erat 8,556
 Romanum est pati vel quæ tristissima 9,392
 Romanum nomen & imperium tumulus siue sepulcrum Pompeii 8,798
 Romanus Orbis 8,212,442.10,456 pudor 9,1059 Romani Dei, herodes 6,807 Romanarellus 2,735 Fortuna 8,686 Romanæ res 9,253 Romana, orum .i. res Romanæ, imperium 8,341.9,124,1075 Romana secula 10,110
 Romulus fratrem Romum occidit 1,95
 asylo inter duos lueos condito, quò tuti confugerent cuiuscumque conditionis homines, Urbem incolis repleuit 7,438
 rorantia ora 2,123 rorans fletu 7,163
 rores, guttæ 7,837.9,698
 rosa nunquam fugiens, semper florens 10,165
 Rostra, in Foro Romano suggesta è quibus conciones habebantur ad populum 2,702.4,799.8,685 hinc, Rostra tenere, concionando quiduis obtinere à populo 1,275
 pro iis mos laudare viros nobiles defunctos 9,216 iis affixa capita proscriptorum 7,305
 rostra nauium ære munita 3,544,561,657
 rostro presso, de cane venarico odorisequo 4,442
 rotare, rotari 5,172 se rotat in vulnus 6,222
 nondum artis erat caput ense rotare 8,673
 quæ funda rotat 9,826
 Rubicon Flaminie fluiuius, limes Gallie & Italie 1,185,213 & seqq. 2,498.7,254
 rubiginis morsus 1,243
 Rubrum æquor, item, profundum, Mare Erythræum, Sinus Arabicus 8,853
 rudentes 2,698
 ruere, irruere 10,31
 ruina, ruinæ. ruina quatiens 1,494 nutans 4,393.7,244 ruina Romana, clades 4,791 ruinâ properante summa cadunt 5,747
 ruinis latè exire 6,122 totæq. viro dant tela ruinæ 6,172
 ruina sibi aqua parat quæ adest radices mortis 6,267 ruinæ veteris signa frigida 6,281
 ruinâ vnâ populos inuoluere 7,89
 ruinæ monstrant 7,393 ruinam fulcire 8,528
 rumor sinister 8,52
 rumpere. pueri nascentia rumpere fata 2,107
 rumpere motas equi 4,762 rumpere litiora, de ostio fluminis 10,244

Rupis Illyricæ descriptio
4,455
rupes abscissa à verustate
adiutâ impulsu ven-
torum 3,471
rupes, pro monte, passim.
Rutheni Galliarum Narbo-
nensium vicini populi 1,
401
Rutuba, Liguriarum fluminis
2,422
Rutupina littora, Rutu-
pie insula Britanniarum
6,67

S

SABBA, præfectus
copiarum regis Lu-
bæ, ab eo præmissus
eliciendo Curioni 4,
722
Sabæi Arabiarum populi 9,
821
Sabelli Italiarum populi à
Sabinis orti 2,430
Sabellus quidam in exer-
citu Catonis à sepe
in erure ictus mise-
rè consumptus perit 9,
763 comparatus niui
aut ceræ liquefactæ 9,
782
Sabini, populi Italiarum. eo-
rum mos versus pro-
caces in nuptiis can-
tare, qui à Fescenninis
Sabinorum populis. Fes-
cennini vocari 2,368
Sabinæ, quæ à Romanis
raptæ, medix generos
foceris iunxerunt 1,118
Sabinæ virgæ, quas Sa-
binis auctoribus ma-
gistratus Romani vsur-
parunt; quæ ex beullâ
arborum 9,820
saccari potiores Indi 3,
237
sacer morbus, execrabi-
lis, pestis vel ignis sa-
cer 6,96

IN LVCANVM.
sacerdos summus, ponti-
fex maximus 8,850
sacerdotes minores 1,
596
sacra feralia 1,616. 3,
404. 6,432 sacra ritu
barbara 3,403 sacra
funesta 7,167 sacris
deuotus, sacerdos 10,
176
sacramenta iurata sceleri
4,228
sacratus sub nomine 1,
405
sacrificium amburbale
1,593
sacrificii quo non litaba-
tur nota 1,609 &
seqq.
sacrificandi ritus 1,608
sacrificus Numa 9,478
Sacripotus, locus circa
Præneste 2,134
Sadales, filius Coryos re-
gis laudatus, à Senatu
5,54
seuus esse qui vult, con-
tinuare debet 8,493
qui autem seuus esse
timet, omnia timere
debet 8,495
seuum sole aut frigore
9,376
Sagittarius, Signum cæ-
leste, in quo breuissi-
ma nox 4,523. 9,536
Saguntum, vrbs Hispa-
niæ, fide erga Roma-
nos insignis 3,358
Salamis, insula in confi-
nio Achaia, Vera di-
cta, respectu alterius
vrbs cognominis in
Cypro 3,183
Salaminiacum mare, ad
Salamnam, vbi Persæ
profligati ab Atheni-
sibus, qui se monitu
Oraculi Delphici cre-
diderat muris ligneis,
id est, nauibus 5,109
Salapina palus in Appu-

411
liâ prope Salapiam 5,
377
Salernum Picentium op-
pidum 2,425
sales (nec soliti luseres sa-
les) ioci in nuptiis 2,
368
sales æquorei 10,257
salix, arbor nota, foliis
pallidis unde cana di-
cta 4,131
Salonæ, colonia Roma-
norum in Illyrico 4,
404
Salpyga, formicæ vene-
natæ genus 9,837
salus rerum & mitti cõ-
cordia mundi 4,191
salus populorum pen-
dens in animâ Cæsaris
5,685 salutis sponsores
9,392
Salus rerum, Syllæ epi-
theton 2,221
salutatio militaris lon-
ginquâ nutu motoque
salutant ense suos 4,
173
Samnis, Samnites, Italiarum
populus. Samnites
prætextu partium Ma-
rianarum Romam oc-
cupare tentantes tæsi
2,136 Samnites de-
dicti à Syllâ ad ali-
quot millia iussi in-
terfici, ita præ mul-
titudine inter se collisi,
vt pars caëtorum reli-
quos strage opprime-
ret; ac vt vix percussori-
bus feriendo esset
2,201 & seqq.
Samus, Ioniarum insula 8,
246
sancire leges sanguine 7,
351
sanguis. semel gustatus
sanguis fauces non pa-
tetur mansuescere 1,
333 sanguinis par-
tiam 2,128 exiguum
2,140

2, 140 sanguis, victimâ
productâ 2, 338. 7,
635 sanguis emicuit
vulnere 3, 639 san-
guis destituit vulnera
3, 746 sanguis rigens
4, 291 sanguine ex-
haustus 5, 333 san-
guis calore solutus, fri-
gore adstrictus 6, 750
sanguinis umbræ, con-
sanguineorû umbræ;
aut, ut alii, occisum
7, 179 sanguis disco-
lor, color corporis hu-
mani diuersus 10,
128 sanguinis vsti,
nigri 10, 131
Santonis, Santones, Aquitaniæ
populi 1, 422
sapiens supra Fortunam
est 9, 170
sapiens animus, sive
virtus, & vniuersum,
sedes Dei 9, 178
Sardinia, Sardoꝝ crux, in-
sula Maris Mediterræ-
nei, frugum fertilis 3,
64
sarisse, hastæ oblongæ
Macedonum propria
arma, ut pila Roma-
norum 8, 298. 10, 47
Sarmatæ, Sarmæ: ici cam-
pi, Scythicægens vici-
na Moschis 1, 430. 3,
94, 270. 7, 430. 8,
369
Sarnus Campaniæ flu-
uius, nebulosos vapo-
res exhalans 2, 424
Sason Calabriæ insula
inter Epirum & Brun-
dium 2, 627. 5, 650
satis est iam posse mori,
de infantibus iussu ty-
ranni occisis 2, 109
saturari. i. repleri, illini
6, 682. 8, 304
Saturni Planetæ officiû
10, 205 Saurus in
summo celo in Aqua-

rio collocatus inun-
dationes denotat 1,
651
Saturnia æpila, vbi æra-
rium publicû 3, 115
Saxifica Medusa 9, 670
quia omnes qui ca-
put Medusæ aspexis-
sent, in saxa mutaban-
tur 9, 637 & seqq.
saxorum orbis, rotunda
saxa emittenda tor-
mentis 2, 451
saxo erigi, cote acui 7,
340
Seizus centurionis Cæ-
sariani incredibilis
virtus, & admirabilis
fortitudo 6, 141 &
seqq. adeo ut Pompe-
ium obsedisse ipse di-
catur 10, 544 eius
saltus comparatus cû
saltu pardi 6, 181 te-
lis toto corpore (sed si-
ne vulnere letali) con-
fixus, comparatus ele-
phanto iaculis summâ
tantum cunctis vndique
confixo 6, 207 ocu-
lum sinistrum ictum
cum telo euellit 6,
214 comparatus vr-
sæ, telum quo læsa est,
morsu appetenti 6,
220 deditiorem si-
mulans Aulm quen-
dam subeuntem occi-
dit 8, 228 superue-
niente auxilio eximi-
tur bello 6, 246
Scæuola Pōtifex ad aram
Vestæ casus temporis
bus Marianis 2, 126
scaphæ è vimine contex-
tæ, & cortis obductæ
4, 131
sceleratis responsa non
dabat Oraculum Del-
phicum 5, 103, 139
scelus. scelera. prouentus
nouorum scelerum 2,

61 scelus Dei 2,
80. 7, 168 scelus
vsum facere 2, 97 quis
nolet scelus esse tuum?
2, 265 scelus con-
traria 3, 322 scelus
lætare 4, 193 ne vel-
ut occultû pereat sce-
lus 4, 252 scelus
ritus, inagia 6, 507
scelus, Lucano pro causâ
aut rebus Cæsaris 1, 2,
667. 4, 228. 5, 314
sceptura, pro regibus 8,
595. 9, 90
sceptris afluens (regnari)
nil pedit 8, 452
scindere vrbes, transvo-
lare 9, 68 scissus gur-
ges 4, 142
seintillâ pascere in ignes
5, 525
Scipio Africanus, bello
in Africâ tralato, Car-
thaginienſes cœgit ex
Italiâ reuocare Anni-
balem 4, 657
Scipio Æmilianus (vel
Africanus) deplorare
singitur in campis Ely-
siis periturum in Afri-
câ (quam ipse debella-
uerat) Scipionem qui à
Cæsare victus 6, 788
Scipio, Pompeii socer
(qui postea Imperator
bello Africo contra
Cæsarem) Lucetiâ ad-
uentante Cæsare dese-
rit 2, 472 præfectus
mediæ aciei prelio
Pharsalico 7, 223 in
Africâ cæsus 6, 311
scire per fulmina 3, 320
scire mori 9, 211
scopuli vomentes æquor
6, 24
scopulosus 9, 468
scorpius, caudâ interno-
dis distinctâ pungens
letaliter 9, 834
Scorpis,

Scorpius, Signum caeleste
seu d. o. signa; nam
Chelæ eius Labram ef-
ficiunt 1, 659. 6,
394. 9, 553

scruposa saxa 5, 675
scrutari gladio viscera 8,
557

Scyllæa antra; Scylla, fa-
xum in Fretto Siculo
2, 433 Scyllææ vnde,
pro mari Siculo 6,
421

scythale, serpens quæ pri-
ma exuvias ponit, ed-
iam hyeme; cum alitæ
non nisi vere 9, 717

Scythia duplex, Europa
& Asia; ita 1, 366. 8,
178 plaustris domos
deferentes, Nomades,
quasi errantes, voca. i
2, 641. 3, 267 iagmas
veneno illinunt 3,
266 liberi sunt 7,
435

Scythicæ vnde, pro Pon-
to Euxino 2, 420 pro
Danubio 5, 436

Scythicus Pontus, Euxi-
nus 2, 580 Scythici
frigoris Orbis 6, 325
Scythicæ nives 6, 473
Scythici recessus 8,
216

Scythica ara, Dianæ in
Chersoneso Taurica
7, 77

Scythia pro quovis cru-
deli barbaro 10, 455

Scythæ, Scythicæ ortæ,
Scythicæ sagittæ, Scythi-
cæ iugum; pro
Parthis, quia à Scythiæ
orti 2, 553. 8, 353,
432. 9, 238, 827

secræta, Quirini 1, 197
silvarum 2, 602 secre-
tum dare 3, 314 te-
rum 5, 10 omnia cur-
sus æterni secræta te-
nens 5, 89 secrætare-

cessus 9, 863
secta marmora 10, 114
sector sui fauoris popu-
lus 1, 178

secula rapiuntur cæco
cursu 5, 446 secula
prima, homines primi
seculi 8, 837

secundare 1, 635
secundus à rege 4, 721
mihi 5, 662 secundo
loco 8, 288 secunde
opere, partium secun-
darum; famula. s. fa-
mulanti 8, 676

secundus, prosper secun-
dus Mars 6, 4. 9, 596
secundi Dii 4, 122. 7,
7349

secundum Emathiam lis
tanta datur 8, 332
securus vendere in acinus
9, 429

securus cum fascibus à li-
ctoribus prælatæ Con-
sulibus; hinc securus
pacificæ, & aliquando
pro ipsa magistrata 5,
12, 388. 7, 64

securus, vulneris 1, 212

securi somni 1, 518

securus sui 2, 241 se-
curus Orbis post terga
relicti 4, 353 securus
pugnæ 4, 534 secura
vocis met, quæ vocem
meam non curat audi-
re 6, 730 securus ven-
iæ 8, 784 securum,
de quo securi sumus
10, 52

sedere, alta sedent ciuili
vulnera dextræ 1, 32
sedens extremo litore
2, 659 sedere, de val-
le; ut surgere, de tumu-
lo; sedent contalli-
bus arua 3, 380 s. de-
re, de mari 5, 643
alieni pœna timoris in
nostrâ ceruice sedet 7,
645 sedere. i. firmum

iacere aut stare, hære-
re 8, 726, 840. 9, 337
Pompeius sedit in pe-
ctore Bruti, spiritus
eius Bruto illapsus 9,
17

sedes, oculorum 2, 184.
3, 712 belli 2, 393
remigum, transtra 3,
673 loci 6, 23 sedes
la. a, Inferorum 6,
702

seditio imbelles animos
dereguit 5, 323

seductus ab æquore 5,
77

segerum raptus, frumen-
tatio 7, 236

segnis ad fara 6, 244 se-
gnis tendere 8, 297
non segnis sibi stans
10, 115

Selini s. Ciliciz fluius 8,
260

Selli, & Selli, Epiri po-
puli, apud quos Do-
dona 3, 180

semel, absolutè, prorsus,
omnino, semel & si-
mul, semel tantum, se-
mel omnia victor ius-
serat 2, 147 ne non
semel omnia Cæsar ac-
ciperet 3, 296 ad ma-
nes ventura semel, non
nisi semel 6, 716 san-
guine fuso semel toros
confundit triumphos
7, 234 non semel, vi-
de, non.

semidepram habitacu-
lum in regione æ-
ris proximâ orbi Lu-
næ 9, 5

semidei canes, Anubis 8,
832

semina Selli 1, 59
semina à Magis calcata
perusta 6, 521

seminit 8, 552. 10, 152

semestris 9, 3
Senatus Consulibus in
magno

- magno periculo reip. mandat, Viderent ne quid reipub. detrimenti capiat 1, 489
 Senatus cogendi ius Consulibus 3, 104
 Senarus Romanus, inanet Senatus etsi extra Romam 5, 22
 Senatus legum libertatisque & imperii vis 7, 578 & assertor 7, 580
 Senatus causa 4, 213
 Senatus membra, Senatorum 9, 1043
 Senatus acies 10, 450
 senectus priuata 1, 324
 viuacia fata senectæ 2, 65
 senes in amorem ætæ magicæ acti 6, 454
 senium xui 4, 812
 senio placidus 8, 476
 senium vini 10, 162
 Senna flumen Italix in mare Adriaticum influens 2, 407
 Senones, Gallix populi, qui Brenno duce Romanam occupauerant 1, 254
 sensus nihil est à morte relictum 3, 39
 sensus cesserunt pectore 5, 760
 seponere tutum onus 5, 724
 seps, parua serpens, sed cuius ictus totam membrorum compagem rabe dissoluit 9, 723, 776 & seqq.
 Septemviri epulis scstis 1, 602
 Septa, loca tabularis clausa in Campo Martio habendis comitiis. Septorumque nefas, vocat aliquot dedititiorum millia iussu Syllæ in Campo Martio occisa 7, 306
 Septentrio 1, 17, 252
 Septentrionales populi fortes & bellicosi 8, 363
 audaces fiducia nouæ viæ 1, 458
 Septimius, olim Pompeii miles, in Ægypto satellites regius factus, Pompeium hircenem Ægyptiam ingressum salutar 8, 597
 eiusque caput abscindit 8, 668
 sepulera mortuorum violare magnum scelus 8, 841
 sepulchralis inscriptionis femine coniugæ formula 2, 343
 sepulchri damna 8, 750
 sepultusture 9, 10
 Sequani, Belgicæ populi, optimi equites 1, 425
 sequester pacis 10, 472
 sequi. ponè sequi 1, 483
 nimiumque sequuta est quæ inorbi duxere manus 2, 142
 sequi arma 7, 372
 sequi solem, de cerâ liquefactâ 9, 782
 serenus vultu 4, 363
 serenum. fallax 1, 530
 hibernum 4, 55
 serena, serenitates 9, 423
 Seres, extremæ Asiæ, siue Indiæ, populi, lanificio filiarum nobiles 1, 19, 10, 142, 292
 serica vestis pellucida acu facta 10, 141
 series. serie longâ hærentia agmina 1, 492
 in seriem iungere 7, 493
 series laborum 9, 295
 serpentis auræ 4, 726
 serpentes volucres in Arabiâ, quorum usus in magia 6, 677
 serpentes primùm oritè corpore Medusæ 9, 629
 serpentium varia genera quæ in Africâ, enumerata & descripta 9, 700 & seqq.
 serpente, de riuo 9, 974
 Sertorius exul Hispaniæ contra pop. Rom. in bella suscitauit 7, 14
 à Pompeio, post reuocatum Metellum consulem, repressus 2, 549, 8, 809
 sertum vipereum 6, 656
 sertum, contextum 10, 164
 seruare, conseruare, asseruare. differte dolorem & summis seruare malis 2, 40
 seruati anni bellis ciuilibus 2, 66
 seruator honesti 2, 389
 seruare multos Fortuna nocentes 3, 448
 oculis victoris iniqui seruari, conspiciendum 9, 140
 seruare, pro obseruare, præsertim cum de celo aut ætriis agitur, vocabulum acuspicum 1, 601, 4, 427, 5, 391, 8, 169, 187
 taciti seruator Olympi 8, 171
 seruilia agmina 2, 94
 seruire non timens, qui mori paratus est 9, 28
 seruitutem effugere necesse sibi illac, virtus Lucanæ 4, 577
 fetus 1, 46
 serum pecus 6, 152
 Sesostris Ægypti rex gloriosus, cuius currum quatuor reges trahebant, peragratis plerisque partibus Orbis, Nili fontes videre non poruit 10, 275
 Sestos Thraciæ vrbs ad fauces Hellesponti 2, 674

674. 6, 55. 9, 955
 Sextus Pompeius, Magni
 F. iners 6, 420 Erichtho
 magam Thesilalam cō-
 sulit de euentu belli
 ciuili 6, 570 & seqq.
 responsum quod ei
 dat cadauer ab Erich-
 tho suscitatum 6, 777
 à Corneliā nouercā in-
 citatur ad vindictam
 patris 2, 85 fratri
 Cnæo narrat eadem
 patris 9, 126 in Sici-
 liā piraticam potius
 exercuit quā bellum
 gesserit 6, 420
 si, tunc 3, 367 si verò,
 quid si? 6, 662
 sibi quid facere, in suum
 propriè vsum aut cō-
 modum. sibi nefas fa-
 cere 2, 147 sibi vince-
 re 2, 323. 4, 793 sibi
 segnis stans 10, 115
 sibilare, propriè anguium
 6, 690 sibila fundere
 9, 631
 Sibylla Cumana 1, 564
 Sibyllæ carmina 5,
 138
 sic eat, formula 2, 304.
 5, 297 sic facias 4,
 110
 Sicania, &c, Sicaniz vr-
 bes, Sicilia 3, 59. 6,
 66 Sicaniz aquæ, Are-
 thusa 3, 177 Sicanium
 sepulcrum, Carbonis
 qui in Sicilia iussu
 Pompeii cæsus 2, 548
 siccare distentas pecudes,
 lactere 4, 314
 sicci colles 4, 263 sicci,
 terra 5, 553
 Sicilia insula Maris Me-
 diterranei, olim con-
 tigua Italiæ, sed inun-
 datione aut violentiā
 maris diuisa 2, 435.
 3, 60 fertilis frugum,
 & horreum Romano-

IN LVCANVM.
 rum dicta 3, 65, 67
 Sicula arua 6, 814 Si-
 culæ cauernæ, monti.
 Aetnæ 10, 447 Sicu-
 lus apex, cacumen Aet-
 næ 5, 100 Siculæ in-
 cudes, officina Vulca-
 ni in insulis Vulca-
 niis, quæ inter Sici-
 liam & Italian 7,
 146
 Siculum fretum violentum
 3, 62
 Sicoris Hispaniæ Tarta-
 conensis fluius, ad
 Ilerdam ponte stratus
 4, 14, 130, 335 in sul-
 cos seu riuos spatigitur
 4, 141
 Sidon, vrbs Phœniciæ
 maritima, conchylio
 & purpurâ celebris 3,
 217
 Sidonii nauigandi periti,
 ad Cynosuram cursum
 dirigere soliti 3, 218
 Sidonium filum 10, 141
 sidere. in tabem sidens
 7, 791 sidentia pessum
 corpora 3, 674
 sidus. sidera. obliquum
 sidus 1, 55 secundum
 1, 413 reges sub alio
 sidere 2, 294 sidus hi-
 bernum 5, 408 sidera
 cadentia 5, 562 sub-
 ducunt sidera nubes
 6, 519 sidera prele-
 runt radiisynam mor-
 tem 6, 608 sidus im-
 mune maris, non oc-
 cidens 9, 542 sidus
 iniquum, pestilens 10,
 35 sidus æquum, nu-
 men propitium 10,
 90
 sidera alimentum trahe-
 re credita ex humore
 terreno aut aquis 7, 5.
 10, 258
 sidetum cursus incon-
 cussus 2, 268

415
 siderum influxus in ho-
 mines particulares, ce-
 dere coguntur magis
 6, 607
 sidera cælo deducta car-
 minibus magicis 6,
 500
 Sigeæ arenæ, litus Troia-
 num, à Sigeo promon-
 torio 9, 961
 signa militaria. signa ia-
 cētia sub aduerso Mar-
 te 1, 308 signa nullas
 ducentia cohortes, de-
 ferta à militibus 2,
 471 signa meliora,
 meliorum partium 2,
 531 signa damnata,
 partis aduersæ 4, 217
 signa minātia pugnam
 6, 7 signa submittere
 6, 243 signa dare mo-
 uendis castris 10, 400
 signa publica, auctorita-
 te publicā summa arina
 2, 319 vsque ad Thes-
 saliam Romana & pu-
 blica signa, quod post
 cladem Pharsalicam
 nulla Lucano videran-
 tur fuisse arma publi-
 ca, sed priuatā omnia
 auctoritatio summa 7,
 164
 signa Pompeiana exami-
 nibus apum obsita &
 obscurata ante præliū
 Pharsalicum 7, 161
 signa multa Romanis
 ademerunt Parthi pro-
 ligato Crasso 8, 358
 signa, statuer. vtque solet
 totis se effundere sig-
 nis Corycii pressura
 croci 9, 308
 Signorum cælestium enu-
 meratio 9, 533 &
 seqq. Signorum Orbis
 9, 532 Signorum fu-
 ga, renolutio firma-
 menti 9, 543
 Signiferum cælum, Zo-
 diacus

diacus 7, 163, 8, 172
 signifera naui, Prætoria
 3, 558
 silentes, mortui 3, 29
 silentium cætus, mor-
 tuorum 6, 513
 silentium ihibere manu
 1, 298
 silentia tene-
 ria cætam 5, 15
 silentia regni Infernalis 6,
 729
 silentium in agris, ob
 brumam 1, 259
 silentium populi atq; ni-
 ti comparatum primo
 funeri 2, 21
 Siler Lucanæ fluius 2,
 426
 silicium metalla 4, 304
 silua, secreta siluarum 2,
 602
 siluis cæsis inne-
 scere vinçula, ligna
 cæsa colligare 2, 670
 silua, lignum 4, 604
 silua relorum 6, 205
 silux non ardentis in-
 cendia 3, 420
 Siluani, nemorum Dii,
 3, 403
 Sinois Troados flumen
 9, 962
 simul, simul ac 9, 912
 simulacra mæsta Deo-
 rum 3, 412
 simulare togam 3, 143
 simulata ars 4, 744
 simulare Deum 5, 148
 singultus, singultibus
 oscula rumpunt 4,
 180
 singultus ani-
 mæ. 8, 683
 sinister, sinistrum, mos
 factorum sinister 1,
 450
 sinistræ volucres
 1, 601
 umbræ 3, 243
 sinistro numine 4,
 194
 sinister, mali au-
 gurii 5, 396
 sinister
 rumor 8, 52
 sinus vela curuata, sinum
 tradere vento 5, 579
 sinus curuare, de velis

inflatis 9, 800
 sinus agere, de aqua 5,
 620
 sinu placido expectare
 6, 803
 Sipus, Sipuns & Sipun-
 tum, Appuliæ ciuitas
 5, 377
 Sirius stella, Canicula
 10, 211
 Sistrum, crepitaculum æ-
 neum quo Agyptii in
 sacrificiis vsi 8, 832.
 10, 63
 Sithonix gentis in con-
 finibus Ponti Euxini
 3, 80
 sitis & sitientim descri-
 ptio 4, 292 & seqq.
 sitientes, auxilium fecere
 famem 4, 308
 sitis pallens 6, 647
 sitis fixum 6, 515
 siue, seu, causale 7, 19,
 21, 23
 Smaragdus, gemma colo-
 ris viridis 10, 121
 Smyrnæus vares, Hone-
 rus 9, 984
 socer, vbique de Cæsare,
 quia socer fuerat Pom-
 peii 1, 602
 Sodales Titii 1, 602
 Sol, Solis ignes 1, 232
 Sol fugiens per ortus
 1, 543
 Sol argens 2,
 719
 Solis ignifer or-
 bis 3, 41
 Soles, radii
 solares 3, 401
 Sole
 conspecto 4, 53
 Sole
 relicto Luna dubitan-
 da refultat, post inter-
 lunium 4, 59
 Sol pri-
 mus 4, 66
 Solis ima-
 gine vibrans aqua 5,
 446
 Sol infirmo lu-
 mine passus spectantes
 oculos 5, 545
 Solis
 imago 6, 501
 Solis
 defectus 7, 4
 Sole fe-
 riri aut luce 7, 44
 So-
 lis iniqui limes, Zona

tortida 7, 866
 Sol or-
 bem exeretis 8, 160
 Soles nimii, Zona tor-
 tida 8, 164
 Solis sur-
 gentis ignis, Oriens 8,
 228
 Sol languens, Oc-
 cidens 8, 471
 Solis or-
 bira 9, 691
 Solem se-
 qui, de cerâ liquefactâ
 9, 782
 Sol in aurum-
 num declinans 10,
 235
 Sol, pro die 8, 376.
 10,
 227
 Sol & sidera alimentum
 ex aquis attrahere cre-
 duntur. 1, 415.
 7, 5.
 9, 313.
 10, 258
 Sol
 obsecratus medio die
 1, 540
 Sol in Leone
 calorum causa 1, 655
 ex Virgine transit in
 Libram 2, 692
 Solis
 Occidentis periphrasis
 3, 40.
 8, 159
 Sole oriente aut occiden-
 te si radii partim in
 Austrum, partim in
 Aquilonem spargun-
 tur, pluias ventosq;ue
 portendit 5, 542
 si
 cœcæ uis occidat, rem-
 pestates 5, 544
 Sol ex Oceano oriri cre-
 ditus 7, 1 & occidens
 eodem mergi 9, 625
 Solis officium 10, 201
 Sol cūm est in Librâ
 fit æquinoctium au-
 tumnale 10, 227
 Solstitii circulus 9,
 532
 solaria fati ferre 2, 91
 solaria secum referre
 6, 802
 solaria ferre,
 habere 8, 314
 solertia, fraudulentia 8,
 283
 solidare 8, 691
 soliro magis 4, 122
 sollicitare, hostes 4, 665
 Deos 5, 69
 tripodas
 5, 123

5, 123 sollicitare .i.
 truciare, anxium red-
 dere 6, 806
 soluere, soluere, laxare
 15, 106 soluit fama in
 precouia linguas 1,
 472 soluit se in am-
 nem tellus 2, 408 solu-
 ui statione 4, 463 solu-
 latus amnis, abrupto
 ponte 2, 492 solutus,
 defectus 2, 559 solu-
 uere portas 2, 704
 ostia 3, 231 ora 5,
 140 soluit rabes cor-
 pora 6, 88 soluere ar-
 cum 7, 515 solumum
 per terga, de comis fe-
 minarum 9, 632
 solum, auidum 2, 71
 soli cessantis aratro 3,
 451 solum colle rum-
 mens 4, 111 solum frā-
 gere, arare 6, 384
~~conditorum~~ conditorium Alex-
 andri, & regum Aeg-
 yptiorum Alexandriae
 10, 19
 somnus, somnium, secu-
 ri somni 1, 518 certi
 4, 395 somnii imago
 vana 7, 8 somnus po-
 puli, somnus quo po-
 puli imago occurrit 7,
 28 somni furentes,
 terribiles 7, 764 qua-
 titur formidine som-
 nus 8, 44 somno da-
 mnatus lumina 9,
 363 somno mori, ex
 ictu a'pidis 9, 818
 somnos pingues exi-
 gere, securos 10, 354
 somnotum turbulentor-
 um & spectris terri-
 torum de criptiones
 7, 764 & seqq.
 sonare, sonans ignibus,
 &, flammis 6, 662. 9,
 919 prohibe lamenta
 sonare 7, 706
 sonipes, equus 4, 225, 410

Sophene, Asie regio 2,
 593
 soporifer somnus 3, 8
 sors, sorte ceca 5, 66 sors
 vltima rerum 5, 692
 sorte frequenti 5, 764
 sors secura 5, 772 sors
 obscura 6, 770 sors
 secura quæ sita manu
 7, 309 sors prima,
 item proxima 9, 211
 sors loci 10, 542
 sortilegi 9, 581
 spargere, spargitur per
 omnem Italiam Cæsar
 1, 468 sparsere Deos
 lacrymis 2, 30 spargi
 per viscera 2, 119
 spargere Deos, statuas
 & templa Deorum di-
 ruere 3, 100 sparſe
 patres, præſidia diſper-
 ſa 2, 395 sanguine
 sparſum, aſperſum 3,
 125 sparſe nubes in
 vellera, & denſiſſimis
 rarioreſ factæ 4, 125
 sparſum flumē in ſul-
 ces 4, 142 ſpargere
 nari naues 4, 226
 sparſe Aino nives 5, 3
 ſpargere caput aquis
 5, 555 ſpargere potiùs
 quàm ſubactere 8,
 273 ſpargere, diripere
 9, 41 ſpargere per vul-
 gus 9, 159 ſpargere,
 prouicere 9, 748
 Spartacus à Crasso pro-
 ſtigatus 2, 554
 Spartana pro Helenâ 10,
 61
 Spartani canes 4, 441
 ſpatium, languentia ſpa-
 tio lumina 4, 169 ſpa-
 tio ſufficere 4, 676
 ſpatium multum 7,
 423 ſpatium, de gran-
 di corpore 9, 732
 ſpatioſa volumina ſumi
 3, 505 (254
 ſpecies viua virtutis 6,

ſpectandum exponere 4,
 25
 ſpeculater eques 8, 472
 ſpecale, è ſpeculis igne
 ſignum da um 6, 279
 ſperare, liceat ſperare ti-
 menti 2, 15 ſperare
 iugulos patrum 7, 82
 ſperat ſibi cedete, ceſ-
 ſurum 9, 302
 Sperchios Theſſalix flu-
 uius 6, 367
 ſpes, leuans mentes tre-
 pidas 1, 523 ſpem
 ſuam præſtare Diis 5,
 42 ſpes trahens 5, 131
 ſpe vanâ rapi 5, 227
 ſpe trahere 5, 285 ſpes
 ſuas laxare 5, 533 ſpē-
 que metumque ter-
 re robuſtè 6, 419 ſpe
 trepidare 7, 297 ſpes
 numquam implenda,
 inſatiabilis 7, 688
 ſpiramen 6, 90 ſpirami-
 na naris 2, 183
 ſpiramina ſub terrâ 10,
 247
 ſpitare veneno 9, 679
 ſpiritus, ventus 9, 472
 ſpiſſari in orbem 4, 777
 ſpiſſari in terram, cum
 deſinceptibus locis are-
 noſis regio fit glebe-
 ſior 9, 943
 ſpoliare morſu, nemus,
 folia arborum edere
 6, 112
 ſponſor ſalutis 9, 352
 ſponſe duci 1, 99 ſpon-
 te Deum 1, 234. 5,
 136 ſponſe tuâ 4, 184
 nil facimus non ſpon-
 te Dei 9, 574
 ſpuma canis rabidi vſui
 Magis eſt 6, 671
 ſpumare cæde 7, 699
 ſqualens regū elephan-
 tis 6, 209 ſqualentia
 arua Aſiæ præ æſtu
 1, 206
 ſquamola lingua 4, 325
 d
 ſtabilis.

stabilis. nusquam lu-
stando stabilis manet
9, 470

stagna incerti profundi
2, 571

stagnans penitus 2, 668

stagnans Padus 4, 134

stare. star magni nomi-
nis vimbra 1, 135 stare
loco 1, 144 star

cruor in tēplis 2, 103

stabit hic exitus armis

2, 224 stantes contem-
ptū carinæ 2, 621

statura res immenso

labore 3, 381 stans in

vndis classis 3, 519

stare sub ictu fortunæ

5, 729 stare ira 6, 155

stare sub vno ictu 6,

613 stare, constare 7,

93 stare in dubio 7,

247 stare, à partibus

stare 7, 360 stans frigi-
dus gladius 7, 502

stantis fati vixit Cor-
nelia quasi coniuge vi-
cto, vixit stante fortu-
nā non aliter quā
adversā 8, 158 stare
cervice solutū, liberum
esse 9, 603 stabatq.
sibi non segnis Acha-
tes, fulciebat vel susti-
nebat trabes 10, 115

stara tempora 10, 240

rationem peragere 1, 45

statione solutæ naues

4, 463

stationes planetarum 10,

203

stella. stellæ minores in

medium venēre diem

1, 536 stellæ redeun-
tes in faciem puri cæ-
li 2, 723 stellati axes,
asserēs cuspidibus præ-
fixi 3, 455 stetit æ-
quore bellum 3, 566

stellæ errantes 7, 425

stellæ vagæ, Planetæ 9,

12

stillare 7, 837 stillare

sanie 9, 783

stimulare se 1, 208

stimulus. stimulus dare

1, 120 stimulus in

prælia addere 1, 263

stimulos irarum mo-
uere 2, 324 stimulus

maioribus ardēs amor

4, 474 stimulus furo-
ris, æstrum Bellonæ

7, 557 stimulus ne-
gantem agens equum

8, 3 stimuli virtutis 8,

329

stipare, pro, stipari 10,

534 stipatum 7, 492

Storchados arua, Storchad-
es insulæ circa ostiū

Rhodani 3, 516

strangulatorum laqueos

ore suo rumpunt ma-
gæ 6, 544

stara lectorum purpurea

10, 123 plumata 125

stricti enses sunt militis,

qui stringuntur enses,

sunt militum 5, 254

stridere incertum 6, 623

strix nocturna avis 6,

689

structura operum sur-
gens 6, 64

Strymon Thraciæ flu-
uius, vnde grues hye-
me transeant in Ægy-
ptum, quæ inde Stry-
monit 3, 199, 5, 711

studium. studiūq. odiū-
que carere 2, 377 stu-
diū partis agi 4, 348

studium belli 7, 695

studium laboris flori-
geri, de apibus 9, 289

stuppea vincula 10, 493

Styx, palus Inferorum,

per quam ipsi Dii iu-
rabant, hanc solam pe-
rare veriti 6, 378,

698, 749, 7, 785 pas-
sim pro Inferis ip-
sis, & Stygium pro In-

fernali. Stygius ær, sul-
phurei vapores 6, 91

pallor 6, 517 lacus 6,

662 Stygiæ tenebræ 3,

13 paludes 6, 378

domus 6, 514 vinbræ

6, 569, 6, 53. 7, 612,

9, 818 canes, Furia 6,

733 sorores, Paræ 9,

838 Stygia formido

7, 770 nox, mors 7,

817 Stygium nefas 6,

695 carina 6, 766

regnum 7, 169

subducere. sidera subdu-
cunt nubes 6, 519

subducere tempus fa-
tis 5, 733 Cæsaris ocu-
lis subducere mor-
tem, Pompeii 7, 673

subducere vela procel-
læ 6, 237

subigere rura 1, 436

subactus Marte, pro, bel-
lo fessus, defatigatus

vincendo 7, 735

subitus miles, riro, subito

collectus 1, 312 sit

subitū (improvisum)

quodcūq. parat Deus

2, 13 subitum opus 6,

53 subitus ad mœnia

venit 6, 128 subitum

agmen 7, 524

submittere signa 6, 243

submitte preces 8, 594

submouere hyemem te-
cto 2, 385

submouet amnis mare

8, 445

subrepere in actus 2, 391

subsiderere. subsedit car-
dine tellus 1, 552 in

præceps subsedit hu-
mus, de specu profun-
ditatis maximæ 6, 643

subsiderere, mergi 3,

695 subsidere, dolo

inuadere, insidiari,

substituit nox sua lumi-
na Phœbo 4, 282

sub-

subtexta nox polo 4, 104
ferro subterit ut zether,
multitudine telorum
at obscuratur 7, 519
saccedere vallo 7, 733
saccesis virgines 1,
148 successibus au-
ceps 4, 390
succis dulces ab arundi-
ne, faccarum 2, 237
sudore fumant arui 4,
754
Sueffones Gallie Belgice
populi longis armis
viti 1, 423
sueris armis 1, 326
Sueui Germanie populi
2, 51
sufficere. sufficiens fato
2, 88 spatio 4, 676
sufficiens complere 5,
154 sufficit in regni
6, 53 sufficit ille fauor
ad farum belli 1, 696
Cæsar nostris non suf-
ficiat armis, quia copie
Cæsaris minores Pan-
peianis 7, 58 nō ipse
tyrānus sufficit in per-
nas 10, 528 sufficit
in vocē spiritus 7, 608
sulcus. nasci sulci 2,
703 spargitur in sul-
ces Sicoris 4, 141 sul-
cos trahere 5, 562 sul-
cus sterilis, sterilitas
agrorum 8, 846 sulco
mollit terra 9, 627
sulfur æthereum, fulmen
7, 160
summus. summum. mo-
uere summa 2, 394
summus, vltimus 2,
714. 5, 484 summa
mundi tenere 5, 694
summa valli 6, 175
summi hominū 7, 205,
585 summa dies, mens
9, 208 summis, exte-
riore parte 10, 114
summā in sede iacere,
à summo accubare; ni-

si hic sit, in infimo 10,
174
summa. voti 3, 497 re-
rum nos summa se-
quetur 5, 26 summa
scelerum, caput 6, 304
summa pauoris 8, 51
stat summa caputque
Orbis? 9, 123 summa
vindictæ 10, 526
summis negatum diusta-
re 1, 70 summa dare
dii faciles, rueri diffi-
ciles 1, 510 summa
cadunt properare rui-
nā 5, 747 summa pa-
cem tenent, minime
rerū turbantur 2, 273
super multo sudore ex-
haustus 4, 303
superenatare 4, 133
supereuolare 3, 299
Superi scelerum, Dii sce-
lerum 7, 168
supernæ leges 9, 556
supernæ labi 6, 376
superstes esse posse 5, 588
Superum Mare, Adriati-
cum, ad sinistram la-
tuit Italiæ 2, 400
suppara, feminarum or-
namentum in huius
2, 364
suppara, summe partes
velorum 5, 429
suppresus dolor 6, 228
suprema ruentis imperii
5, 200 suprema fati
7, 460
surdæ aures gentibus,
quæ nolunt audire
gentes 6, 443
surgere, de re quacunque
que attollitur, vt con-
tra iacere, fidere, surgit
opus aggere multo 2,
679 surgens tellus in
altum 4, 375 surgens
operum structura 6,
64 surgentes culmi in
segetē 6, 109 Romana
Pergama surgēt 9, 999

Susa, &, Susæ, Medie
vrbs, regia vetus Persa-
rum 2, 49. 8, 425
suspecta est in quâ tellure
iacebant, suspecta est
tellus in quâ iacebant
9, 840
suspendere molē 3, 397
suspensio bello 4, 531
suspiria dare 4, 328 su-
spira leuāt vaiē 5, 218
sustentare epulis corpo-
ra 4, 307
sustinere .i. posse, pati
rem aliqui indecen-
tem aut difficilem,
permittere. sustinuit
dignes credere 7, 657
non sustinet 5, 723,
796 sustinui nostris
vos tantum desse triu-
phis 8, 230 aperire su-
stinuit venas 9, 760
sustinere rectis oculis
solē 9, 905 sustinere,
sistete, impedire 7, 750
sustulit, erexit 10, 376
Synedri, Cilicie insula,
vt videtur, vel portus
ad ostium Selinuris
fluminis (quidam hoc lo-
co per synedros intel-
ligunt confessorum Se-
natorum) 8, 259
Syene, Ægypti vrbs sub
Tropico Cancris 2, 587.
8, 851. 10, 234
Sylla, cædium Mariana-
rum vltor nimis cru-
delis, immisericors, &
nemini parcet 2, 118,
139. 4, 822. 6, 303
scelerum magister 1,
326 libertatis dimi-
nutor 9, 204 Præne-
stinum populum de-
let 2, 194 aliquot
millia dedititiorum in
Villâ publicâ interfici
iubet 2, 196. 7, 306
eodem eorum imma-
ni securitate spectans
d 2 2, 207

2, 207 bellum Mithridaticum conficere nequiterat 2, 582 Diētaturā se vltro abdicauit 1, 335 victoria eius constitit in extirpādis hostibus 2, 228 Salus rerum, & Felix cognominatus 2, 221 sepultus in Cāpo Martio 2, 222 Fortunā vsus toto vitæ cursu secundā, de eā conqueri fingitur in Campis Elysiis ob partēs suas a Cæsare opprimendas 6, 787
 Syllā (Faustus) dissimilis patrī territus solo nomine Cæsaris 2, 465
 Syllanorum temporum adumbratio 2, 344
 que ad 222
 Syllana pax 2, 171
 Syllanæ cædis cadauera in Tyberim proiecta 2, 210
 Syllani manes 1, 581
 Syllanus dux, Pompeius 7, 307
 Symplegades, exdem quæ & Cyanæ insulæ 2, 718
 Syria, Syri, Aſiæ regio & populi celebres 3, 214. 7, 540. 8, 169, 181
 Syrtis. Syrtēs. loca vadosa Maris Mediterranei, contigua Africæ versus Orientalia eius, vt regionem Cyrenaicam & Egyptum; (vnde Paretionias vocat 3, 295) aded inæritæ profunditatis, vt ambigam appellet (9, 710) quia dubium terra sit an mare 1, 367, 495. 3, 295. 4, 673. 5, 485. 8, 184, 444. 540. 9, 301, 312, 553, 598, 756, 861. 10, 477 eorum

descriptio 9, 303
 Syrticum, arenosum 10, 38

T.

TABES. pallida tabes lucti 4, 96
 tabem trahere 6, 53
 tabes medullæ, item, niuis. i. solutio, liquefactio 6, 539. 10, 225
 tabo fluens 2, 166
 tacitum, sed fas 6, 43
 tacitum mundi, occultum mundi 10, 252
 Tænaros. Tænarus Lacinix mons, oppidum, & promontorium, vbi fingitur esse descensus ad Inferos; hinc Tænarix fauces 6, 648 9, 36
 Tages, Etruscus, aruspici-
 næ inuentor 1, 637
 Tagus Hispaniæ fluius aurifer 7, 755
 Tagus quidam contra Maſilienſes è nauī pugnans, tergo simul & pectore telis concurrentibus transfigitur 3, 586
 tamarix, frutex acutis foliis instar myricæ, efficax contra ictus serpentum 9, 917
 Tanais, Scythiæ fluius è mōtibus Rhiphæis ortus Europam ab Asiā separat, & in Meotin paludē influit 3, 273. 8, 319. 9, 414, 751
 tangi inuidiā 9, 1052
 tangunt animos itaq. metusque 10, 443
 tanto vulnere, tā multis vulneribus 7, 834
 tantum animi 10, 347
 Taranis (Iuppiter) Gallorum Deus, cui homines sacrificabantur 1, 446
 Taras. Tarentum. vrbs Calabriz 5, 376

Tarbelli. Tarbellicus Ancon. in Aquitaniā populi & finis 1, 421
 Tarcho, dux Cilicum, signum dat classi à Catione secedendi, quem obiurgat Cato 9, 219
 Tarpeia rupes, & sedes. Tarpeix arces. i. Capitolum 1, 196. 3, 154. 5, 27, 306. 7, 752
 Tarpeii Dei, Iuppiter, Iuno & alii Dii Capitolini 8, 863
 Tarsos, Ciliciæ vrbs à Perseo condita, & à talaribus eius cognominata 3, 225
 Tartarus flumen Inferorum, & Tartara, Tartareum antrum, pro Inferis 3, 17. 6, 694, 712, 782. 7, 785; 9, 101
 Tartare reges, Pluto & Proserpina 6, 649
 Taulantii, in Liburniā populi pauci, vt Lucanus & alii, Epiri 9, 16
 Taurominium Siciliæ ciuitas, cui vicina Charvbidis 4, 461
 Taurus, Ciliciæ mons; & eius accolæ Tauri 2, 594. 3, 225. 8, 255
 Taurus Signum celeste 3, 255. 9, 533
 taurus maſtandus ab arā fugiens, inter prodigia 7, 165
 taxus, arbor non absimilis abieti, baccas letalis veneni ferens 3, 419. 6, 645
 Taygeti iuuentus, Lacedæmonii, (à Taygeto monte Laconū) dontis ornati à senatu 5, 551
 testa laqueata 10, 112
 teda, arbor resinifera, lignum aptissimum igni concipiendo, ex quo face-

faces fiebant sulphure
& pice illitæ 3, 504,
682 quòd autem fa-
ces adhibebantur in
nuptiis, teder, & teder
fœdera, ponitur pro cõ-
iugio aut coniunctione
affinitatis 1, 112. 2,
345. 5, 766. 8, 399.
20, 373

tegere. dolorem tegere al-
tã mente suppressum
6, 228 tecto stetit æ-
quore bellum 3, 566
tellus cardine subsedit 1,
552

Telmessos sinus, Carix,
ab oppido Telmessio
8, 248

Telo, magister navis Mas-
siliensis, gubernandi
peritissimus, & futuræ
aëris cõstitutionis præ-
cognitor sollers, occi-
ditur 3, 592 & seqq.

telum. tela. nubes telo-
rum 2, 262 telum re-
littã mortefugit: su-
perest telopost vulne-
ra cursus: de telo
emisso ballistã 3, 468
tela irrita 3, 580, 722.
4, 776. 6, 134. 7, 320
ferre tela languida,
item, contenta 7, 562
tela illita dolis, vene-
no 8, 382

temerandum ferrũ 1, 147
temeritas non nisi extre-
mo periculo admit-
tenda 5, 692

Tempe, Thessalix locus
nemorosus amœnissi-
mus, per quem fluit
Peneus fl. 6, 345. 8, 1

temperies vitalis 9, 435
tempestatis futuræ præ-
sagia 5, 540 & seqq.
tempestatis quã vera-
tus Cæsar longa & hy-
perbolica descriptio 5,
597 & seqq. cõparata

ea diluuiio Deucalio-
næo 5, 620 & seqq.
tempestates à magis exci-
taur, itẽ sedatæ 6, 469
templum. cæli templa 1,
155 cultus templorũ
8, 121 templum ta-
cens, oracula non pro-
ferens, aut proferre de-
sicens 9, 573

tempus. tempora aliena
roris 2, 350 tempus
vacuum amori 3, 27
tempus angustum 4,
477 tempus in segnes
moras exiens 5, 410
pereuntia tempora fati
5, 490 tempus subdu-
cere fati 5, 733 tem-
pora legum agere, li-
bertatis 7, 440 tem-
pus dependere amori
10, 80 tempora statã
10, 240 tempora per-
dere, occasionem 10,
505

tendere. manus in am-
plexus 4, 176 tende-
re, extendere 6, 72
tendere sagittã 6, 215
tendere, castra locare,
tenoria figere 7, 328
tendere lacertos 7,
469 tendere, implere
7, 477

tenebræ. mortis tenebræ
3, 714 obduxere ocu-
los tenebræ 3, 735
tenebræ primæ 4, 447
tenebras trahere 4,
768 marcentes tene-
bræ 6, 646 tenebris
relinquere 7, 552 te-
nebras pati 9, 110 te-
nebræ oculi, somnus
9, 674

tenere. Orbem in medio
tenere, de coniuratis
in monarchiam 1, 88
tenere cura 1, 420 te-
nere inconcussa vesti-
gia 2, 248 pacem 2,

273. 3, 523 finem 2,
381 complotos ma-
nus 2, 292 tenetur to-
ta terra meis trium-
phis 2, 584 sequẽ te-
nent remis, de nauibus
inter se certantibus 3,
566 tenere fugã na-
ualia 3, 753 tenere,
supprimere, compesce-
re 4, 172. 8, 271 te-
nere medium 4, 652
summa mundi 5, 694
tenere portum, appel-
lere in portum 8, 463
tenere se aliquo loco
8, 470 tenere animos
ancipites, facere du-
bios 9, 46 tener Eurus
pelagus 9, 118

tenere. i. continere, siste-
re, impedire, retardare,
morari, inhibere 4,
73, 156, 273, 289,
440. 5, 136. 6, 202,
301, 829. 7, 296,
474. 9, 52 legra tuas
tenuit patientia vires
1, 361 quantum est
quòd fata tenentur! 3,
392 Aquilo pluuias
in nube tenebat 4, 51
tot fata tenentur 5,
205

tenor veli 5, 709
tentare. iras militum, ex-
plorare animos mili-
tum in pugnam 2,
529 fortunam 3, 510
tentare fœderibus, ho-
stes ad deditionem
conditionibus alligere
4, 507 tentare iacu-
lum 6, 79

tepefunt mentes 4, 284
tepe mundi, plaga tepe-
da cæli 8, 365

terere otia 2, 488

tergum. fugere neglecto
tergo 3, 467 terga
ostendere 2, 572 ter-
gum maris 5, 565. 9,
341,

341 tergum squalens
elephantis 6, 209 ter-
ga suorū impellit Cæ-
sar, in pugnam 7, 576
terra, altū intumescens,
montosa 2, 398. 8,
371 motu terræ mu-
gire cauernas 3, 418
terrarū extremæ oræ,
Hispania 4, 1 terra ef-
fusa explicans patentes
campos 4, 19. 4, 671
recipit sua terra colo-
nos 4, 397 terrā mu-
tare 6, 271. 8, 148
terræ nocentes 7, 869
terrarum tractus 8,
336 terrā carere, inse-
pultum iacere 8, 795
terra tecta mouens,
terræ motus 8, 848
terra igne fora 9, 184
terra se à mari defen-
dit 9, 306 in terram
decidere, de infante in
lucem prodeunte 9,
899
Terræ Orbis in Oceano
suspensus libratur 8,
798
terra omnia capit quæ
omnia genuit 7, 818
Terra circumuoluta arte
magicâ 6, 481
terræ motus 7, 414. 8,
848
terrenum, obscurum 6,
502
terribiles ratibus cautes
6, 26
terror conficit omnia 7,
734
tesqua 6, 41
æfferre dandæ periphra-
sis 4, 7
testari, pro, protestari 3,
122
testari Deos 7, 690
testudo Indica mixtæ ma-
gnitudinis, cuius testæ
putanipibus fores co-
operatæ, & gemmis in-

textis distinctæ 10,
121
testudo militaris, eimi
confectis & connexis
supra dorsum clypeis,
muros hostiles sub-
eunt milites 3, 474
Terhys, vxor Oceani :
hinc pro mari, præfer-
tium Oceano 1, 414,
554. 2, 582. 3, 233.
4, 73. 5, 623. 6, 67,
479. 10, 204
Tetrarchæ (regni quar-
tam partem occupan-
tes, vt interpretantur)
auxiliares Pompeii 7,
227
Teutates (Mercurius) Gal-
lorum Deus, cui hu-
manis hostiis inaba-
tur 1, 445
Teutones. Teutoni. Ger-
manitæ populi à Mario
victi 1, 256 longis ar-
mis vsi 6, 259
textitur ymen in nauem
4, 132
textura laterum, in cor-
pore humano 9, 777
thapfos, (in Ericæ Siciliæ
moute frequens) feru-
la, vel ferule semen,
omnia venenata abdi-
cans 9, 919
theatri plausus 1, 133
Theatrum Pompeianum
1, 333. 7, 9
Thebæ Egyptiæ, centum
portarum famâ vrbs
nobilis, vbi nunquam
pluit, vel ortu vel oc-
casu Pleiadum 8, 852
Thebæ Echionis propriè
in Bœoniâ (quæ & Oe-
dipodionis à rege Oe-
dipo 3, 407) sed cum
Phthioticis Thessaliæ
confuse 6, 356
Thebani fratres, Eteocles
& Polynices, qui se
inuitis ictibus conse-

cerunt 4, 551 adeo
inter se dissidentes, vt
etiam regi eorū flam-
mis distinctis disces-
sisse dicantur 1, 551
Themis, Delphici oraculi
præses ante Apollin-
em 5, 81
Theodorus, præceptor
Ptolemæi, Cæsari no-
mine regis cui obrius
offert Pompeii caput
lintheo obuolutum 9,
1010 eius ad Cæsa-
rem verba 9, 1014 &
seqq.
Therminus, prætor ex op-
pido Vinbriz Tignio
profugit 2, 463
Thesei è Cretâ reducis fa-
bula 2, 612
Thesproti, Epiri populi
3, 179
Thessalia, Thessalica ora,
Thessalia tellus, Thessa-
lica arua, & cætera, Gre-
ciæ regio Macedoniæ
vicina, in quâ Pharsa-
lici campi prælio in-
ter Cæsarem & Pom-
peium notæ eius topo-
graphia accusata 6,
333 & seqq. Lucanus
autem eam passim cū
Macedonia, dum Phi-
lippicum prælium in
eâ locat, confundit;
imò interdum etiam
cum Thraciâ. mentio
Thessaliæ 5, 651. 7,
164, 302, 454, 473,
650, 847. 8, 45, 441,
602. 9, 849, 1073.
10, 474
Thessaliæ, in Thessaliâ 8,
108 Thessaliâ, in
Thessaliâ 7, 592 item
8, 428 nisi hic sit pro
clade Pharsalicâ.
Thessalicus Orbis, clima
Thessaliæ 7, 6
Thessalia destinata dua-
bus

IN LVCANVM.

bus ingentibus cladi-
bus (vt Lucano placet)
primò in Pharfalicis
7,847 secundo in Phi-
lippiis campis 7,853
hinc eam vocat bustū
populi Romani 7,862

Thessalia, pro pugna
Pharfalicā 10,412

Thessalicum pto eo
quod illam pugnam
attinet. Thessaliæ cla-
des 6,62. 9,23. 10,
74 ruinæ 7,439. 8,
331. 9,1019 cædes
7,448 Thessalicus
dies, quo inter Cæsa-
rem & Pompeium cer-
tatū est 7,202 Thes-
salica pugna 7,693,
765 flamma 7,808

Thessaliæ volucres,
quæ corpora cæsorū
eo prælio vocantur 8,
507 Thessaliæ reus
Pompeius, quod eam
amiserit prælio Phat-
salico 8,510 Thes-
salici cineres 8,530

Thessalica mala 8,
585 Thessalici manes,
cæsorū in prælio 9,
180 Thessaliæ fortu-
na, victoria Cæsarī 9,
1084

Thessalia plena mazatū,
herbarum item ferax
& lapidū in vsus ma-
gicos 6,435 & seqq.
adeo vt Thessalia, &
Thessalis, simpliciter
ponatur pro magā 6,
451, 565, 605, 614,
699, 762

Thessaliæ sagittæ, pro
Sagittario, signo cele-
sti, quod creditur esse
Chiron centaurus, qui
Thessalus 4,528

thorus, vide, torus.

Thracia ad Pontum Eu-
xinum regio 2,162

Threiciæ hyemes, quia
regio Septentrionalis
Romanis 7,833
Threiciæ fauces, angus-
titiæ Hellesponti 9,954

Thyeste, cui epulandos
natos frater Atreus ap-
posuit, corna: ad quod
scelus Sol obscuratus
est, siue retrō cessit 1,
544. 7,451

thyinus, herba nota, cu-
ius flores apibus grati
9,283

Tigrānes Armeniæ rex, à
Pompeio in regnum
restitutus 2,637

tigris, animal velocitatis
horribilis 5,405 ma-
gas verentur 6,487

Tigris Armeniorum &
Medorum fluius ra-
pidissimus 3,256. 6,
51. 7,433. 8,214,
370,438 Euphrati
mixtus 3,257 sub
terrā magno spatio
means, tandem quasi
renascitur 3,261

Timaeus, Patavii flu-
uius, Antenoreus, quia
Antenor Patavii con-
ditor 7,194

timere. nō ausus timuisse
palām 1,258 liceat
sperare timentī 2,15
quæ potuit fecisse tim-
et 4,182 vsq; ad ad-
eone times quem tu
facio ipse timendum?
4,185 timere timen-
te. n. g. a. u. m. est 6,
666 timendi pudor
7,525 (1,486

timidi quæ finxere timēt
timidus pudor 2,360
timor. esse timori 3,82,
100. timoris cecī na-
bes 6,297 timor it in
omnes 7,544 timor
compulsus, vt dace-
ret, &c. pro, timore

suppresso ducere, &c.
8,718

timor, maximus timo-
rum, metus mortis 1,
460 audendo magnus
tegatur timor 4,702
timor ipse multos in
pericula præcipitat 7,
105 letumque inuat
prætere timorē 8,576
in timore mens est
præfaga 9,120 Et ti-
met incursum, indigni-
turq; timere 10,444

Tiphoeus gigas fulmine
à Ioue iectus, & monte
conditus 5,101

tyronibus bello afflue-
tis, pars magna ipsius
belli petita videtur
7,101 (6,730

Tisiphone, vna Furiarū
Tiran, Sol, passim.

Ticæsus Thessaliæ flu-
uius, è Sygiā palude
oriri creditus; in Pe-
neum autem incidens,
nō mutatis aquis, qua-
si cum illo aut super
illum mari illabitur
6,376

Ticii Sodales 1,602
ritubare nifu 6,482

tituli, rerum præclare ge-
starū encomia & velut
virtute aut stemmate
clarorum nomina &
imagines 2,555. 8,
73,413, 817

titulo prætatis, prætextu
10,363

Tityos, vnos ex giganti-
bus, qui cælo bellum
intulere 4,596

toga, habitus Quiritium,
scilicet Romanorum pa-
cis, vt sagis, belli tem-
pore: hinc aliquando
toga, pro pace ipsā 2,
386. 9,176 toga vsus
1,130 toga degene-
d 4 1,565

1,365 hitra 2,386
togam simulare 3,143
roga pura 7,17 plebe-
ia 7,267 ciuilis 8,
814 toga curruis or-
nans, item, toge pietas,
pro triumphalibus, pal-
maris videlicet auro-
que intertextis 7,18.
9,176

togatus, & togate manus
i. Romani 7,549. 9,
238 (633

rollere campis acies 6,
Tonans, Iuppiter 3,320.
5,96

tonitru mediâ regione
aëris 7,479 mali au-
guri in comitiis 5,
395

tonitru procuratum arte
magica 6,467

tonitru remi 3,527,539.
5,448

tori taurorum 2,605

tortum lōginqua ad
relaparatum 3,480
tortura componere
mittendis telis 3,717

torpor. alligat artus fri-
gidus torpor 4,290
torpore ligatus 5,434
torpor quietis, somni
5,734 torpor cōstrin-
gens pectora 7,466

Torquatus, Pompeii lē-
gatus, aduentante Ce-
sare recedens, compa-
ratus nauis prauisâ
tempestate vela sub-
ducenti 6,287

Torquata nomina, Tor-
quati, nobilis familia
Romana 7,584

torquerē vela, obliquare
8,194

torrens, torrente trans-
uerso ferre mentem 4,
818 torrens Aëna 6,
295 torrens, præceps,
festinus 7,505 torēs,
de flumine 9,156 tor-

rens Romanus, sangui-
nis Romani torrens aut
fluxus 7,637
torrentes fixi arte magica
6,473

torra caput sanguinis
viti, refugosque gerens
à fronte capillos a. ha-
bens capillos intorres
& flexuosos, atq. cursu
inuertos, eosq. coloris
nigri, vel, quia vapore
Solis capilli inflectun-
tur 10,132

torus iungere toris mari-
ti 2,329 torus genti-
lis gradibus eburnis
ascendi solentis 2,356

torus vestes discrimi-
nat auro, id est, rectus
est stragulis seu vesti-
bus Attalicis auro in-
tertextis, vt in nuptiis
2,357 tori fœdera,
coniugium 2,342

coitus 2,379 toris fe-
ralis, in quo cadaver
comburendum collo-
cabatur 6,136 torus
in castris ex cespite 7,
761 tori è culinis 9,
842 tori gemmis or-
nari 10,122

totus, totum, totus adest
in prælia Cæsar 5,742
quem nec Cæsare toto
auferret Fortuna locū
6,140 totâ, quantū
valet, vtere Lesho 8,
123 totâ in pugnâ So-
lem æstiuum exigere,
totum diem æstiuum
exigere in pugnâ 8,
375 totum, vniuersi-
tas rerum 10,266

toxicum, venenū prom-
tissimum, ex taro, vt
volunt, arbore 9,821

trabes deaurare 10,113
trabes in aëre quas doces
vōcant 7,156

Trachin, Thessalix ciui-

tas 3,178. 6,359
tractus. coruscus tractus
flammarum 2,271 tra-
ctus varios ducunt na-
ues 3,551 tractu lon-
go 5,569 tractu exi-
gio 7,241 tractu pe-
stifer 7,412 tractus
terrarum 8,336
tradere, tradidit in letum
artus 3,644 tradere
venum 4,206 tradi-
tus à Fortunâ fati-
s mortis 4,738

traditiones rerum gesta-
rum historice 4,592

trahere. trahere imperiū,
prorogare potestatem
alicui 1,275 trahit
ipse furoris impetus 2,
109 trahere omnia
ceco cursu 2,567 tra-
hens in bella penates
2,729 trahere mo-
mēta fauoris 3,56 tra-
here vbera 3,352 tra-
here animâ 3,578 ilia
4,757 tenebras 4,768

trahere spe 5,285 tra-
here fideles 5,562 tra-
here venura 5,732

trahere tabern 6,539
trahere vno 6,638

trahere bellum 7,57,
296 quemque suum
minus trahit 7,330

trahit vna hora gentes
7,346 trahere omnia
secum 7,654 trahere
aquas 7,822 trahi ca-
ptiuum 8,416 trahe-
re, attrahere, adducere
9,671 trahere fara 9,
923 trahere iter me-
dix noctis 10,333

traiectiones verborū mi-
rabiles, vide, transposi-
tiones.

transcurrere 3,539 à
transcurrente subacti
7,74

transfere. dubios in te
transfer-

transferre Quirites, ad
partes tuas inlecege 1,
276 transferre Aufo-
niam, in Aufoniam aut
Italiam 8,845
transfuga vilis 5,346
transfuso æstu maris ver-
ti 8,462
transigi terga, & pectora
3,587
transire. ficti quas nulla
licentia monstri transi-
erat 6,437 transire
celû, de lanceâ 7,288
transmittere bella 6,582
transpositiones verborû
crebre apud Lucanû.
Aliquot mirabiliû ex-
empla: Hoc, quem ci-
uiles hauserunt, san-
guine, dextre. 1,14
— magnæq. per auiâ
voces Audite nemo-
rum — 1,569 — in
Punica nati Tempora
Canarû fuimus Tre-
bitq. iuuentus. 2,45
— quor apud Sacri
cecidere cadavera por-
tum 2,134 — nec, si
Fortuna fauebit, Hunc
quoque rotis sibi ins
promittere mundi Nô
bene compertû est. —
2,322 Miratusq. fuit,
sic facit, mœnia Ro-
mæ: 3,90 — pressus
non cedit turribus ag-
ger. 3,398 Sûma fuit
Graîs, starent vt mœ-
nia, vori. 3,497 — ho-
stilem defectis robore
membris, Insiluit, solo
nociturus pœdere, pup-
pim. 3,625 — dum
præbeat ictus Sanguis:
& hostilem cûm tor-
serit, exeat, hastam. 3,
679 Momentumque
fuit mutatus Curjore-
rum 4,819 — satis
est populis fluuiusque

IN LVCANVM.
Ceresq. Heu miseri qui
bella gerunt. — 4,
381 Fertur ad æquo-
reas, ac se prosternit,
arenas. 5,800 Extra-
ctus Stygio populus
pugnasset Auerno. 6,
636 Ignoti iugulum
tanquam scelus impu-
ter hostis. 7,335 Nul-
laq. tantorû discat me-
vate malorum, Quâm
multum bellis liceat
ciuilibus, ætas. 7,553
— attonitos animi
sensere tumultus, Cûm
fureret, Pentheus; aut
cûm desisset, Agaue. 7,
780 Vidit ab Hyrcan-
is, Indoque à litore,
siluis. 8,341 — solus
plebe paratû Priuatus
seruire sibi. — 9,194
— hortator seruitandi
vôce Deorum Euentus
Labienuis erat. — 9,
550 Et plaga, quam
nullam Superi morta-
libus ultra A medio
fecere die, calcatur. 9,
605 Hoc habet infe-
lîcîtis impune Me-
dusa Quod spectare li-
cer. — 9,636 — mi-
scuit amnes Persarum
Euphraten, Indorum
sanguine Gangen: 10,
32 per te quod feci-
mus vnâ. 10,370
— lentus Suadeti pa-
rere nefas. 10,399
transira, sedilia remigû.
in transira cadere 3,
543
transuersum ferre 4,818
Trebiam (ad Placentiâ flu-
uius) pro clade Roma-
norû ad Trebiam 2,46
tremores laturi in præ-
ceps, textæ motus 7,
414
trepidare. degeneres tre-

pidant animi 6,417
trepidare, palpitare 6,
752 trepidare spe 7,
297
Treuiri, Gallix ad Mosel-
lam populi 1,441
tribuere vitam 4,358
Tribuni plebis M. Anro-
nius & Q. Cassius Vrbe
pulsî ad Cæsarem se
conferunt 1,266
Tribunorum pl. potestas
sacrosancta 3,125 co-
rum dixit Crassum in
bella Parthica secutæ
3,127 (1,267
Tribunitium ius victum
Tribunitia arx 4,800
tributum Asiæ 3,162
tridecis æquoreus, Ne-
ptunû videlicet impe-
rium maris 4,111
Trieterica, sacra Bacchi,
quæ tertio quoq. anno
celebrabantur Delphis
5,74
tripodes, mense in tem-
plo Apollinis Delphi-
ci, quibus superpolitæ
Phœbades vaticinabân-
tur 5,81, 121 tripo-
des custodes fatorum
5,198 tripodes Deli
6,425
triremes 3,529
tristis. i. perniciosus, fera-
lis 6,640 (83
tristis sine lacrymis 10,
Triton tubicen maris 9,
348
Triton Africæ Proprie
fluuius, & iuxta eum
palus Tritonis 9,347
Tritonia, Pallas 9,682
vnde sic dicta 9,354
triumphare de victis ci-
uibus illicitum. bella
nullos habitura trium-
phos 1,12. 6,261
triumphari 2,90
triumphalis pompa re-
presentabat acta triû-
d 5 phantis,

phantis, gentes domi-
tas, &c. 3, 75
triumphi, gentes trium-
pharum 2, 644
triumphis ululare, de
milibus triumphum
comitantibus cum fe-
sta & licentia accla-
matione 6, 261
triumphi remeare dicti,
cum duces triumphan-
tes in Urbem remeant
7, 256 (10, 154
triumphum ducere 9, 598.
triumphi Teutonici Ma-
rii 2, 69 Libyci eius-
dem, de Iugurtha 2, 69
æquorei Pompeii, de
Cilicibus 6, 422
triumviratus Crassi, Põ-
pei & Cæsaris 1, 4, 3,
266. 9, 266
Troia fabula 3, 212
Troia urbs, nomen
memorable 9, 964
trophæi erectio, & de-
scriptio 1, 136. 6, 256
trophæis meis tota terra
tenetur 2, 584
truncus ceruice 8, 436
tuba, ære recurva 1, 432
tubarum usus in prælio
nauali 3, 542
tubæ præmoniti nautæ
soluturi portu 2, 690
tubicines adhibiti in fu-
neribus virorum illu-
strium 9, 734
tueri se famâ & nomine
8, 275
Tullius, Cicero 7, 63
Tullus quidam in exer-
citu Catonis, ex morsu
hemorrhoidis, sangui-
ne vndiq. effluente mor-
itur 9, 806 & seqq.
tumere, de montibus 8,
371 tumuere minæ
2, 573 rumentes ripæ,
Nili inundantis 8, 826
tumidus, superbus 5, 233
tumores, superbia, cla-

tid animi 10, 99
tumultus. lætus tumultus
3, 102 tumultu
feruent castra 4, 250
tumultus pedum 4,
753 tumultus mentis
7, 18; tumultus arto-
nici animi 7, 779
tumultus aliquantisper
impeditur, dum nemo
audet esse primus 5,
256
turba, regnum in turbam
missum 1, 86 turba
scelerum 4, 251 ma-
lorum 9, 405 turba
fartula 10, 127
turbare vultus 7, 322
turbine excutere 2, 244
turbine torquetur pul-
vis 4, 767
ruricremi ignes 9, 989
Turones, Gallia ad Lige-
rin populi, instabiles
1, 437
turres ex trabibus tabel-
latisq. compactæ, rotis
mechanicis ad oppu-
gnationem murorum
promotæ, aut peragge-
res dispositæ 2, 505.
3, 398, 456 turres
minantes 4, 432
turritæ naues 3, 514.
4, 226
rus. tura. tus & aromata
insecta rogo funerali,
& sepulcro 6, 526. 8,
729 hinc, rure sepul-
tus 9, 10 tura ferre, sa-
crificare 7, 42 hinc,
pia tura 9, 996
Tusci vates, aruspices 1,
584
Tuscus cespes, terra disci-
plinâ Etruscorum in-
secta prolapsa fulmi-
ni: bidentral 8, 864
rutela naui, ligneum si-
mulacrum pictum Dei,
aut rei à quibus naui
nomen accipiebat 3,

511. 5, 584
tutum. tuta fugæ 6, 150
domus 10, 459 in ru-
rum ire 9, 234
Tybris. Tyberinus amnis.
fluens Romam præ-
terfluens, Etruriam à
Latino separans, in ma-
re Inferum influens 1,
381, 475. 2, 210,
421. 6, 76, 810 eius
cursus cadaueribus
Syllanæ credis injectis
interruptus 2, 21 ad-
iutus vi sanguinis è
campis adfluentis ex-
undat, & tandem in
mare eluctatur 2, 214
& seqq.
Typhon, vnus è giganti-
bus, qui Ioui bellam
intulere: & qui terrâ
oppressi anhelare sul-
phureos vapores cre-
didi 6, 92
typhones, fulmen non
ignitum 7, 156
tyrannus. in dubiis tu-
rum est inopem simu-
lare tyranno 8, 241
tyrannidem adfectan-
tis viri mortem à po-
pulo libero deserti ra-
rum est 9, 170
Tyroe, Phœnicie urbs
maritima diues 3, 217
Tyrit moniti oraculo
Apollinis coloniam
mittere ad Columnas
Herculis, Gades con-
diderunt 5, 108
Tyrius succus, purpura
10, 123
Tyrrhenum mare, quod
& Inferum, ad dextrâ
latus Italiæ 2, 219,
401. 5, 614
Tyrrheni sanguinis, Etrur-
sci 9, 737
Tyrrhenus gurgis, Tybe-
ris 2, 210
Tyrrhenus, miles Cæsa-
rianus,

rianus, amissis pugna
Massiliensi nauali ocu-
lis, nihilominus emis-
so telo Argum occi-
dit 3, 709 & seqq.

V.

VACARE, videtur pro-
prie significare, va-
cuum esse aut se prae-
bere. hinc varius ver-
bi usus: vt sepius pro,
tempus operamq.
alicui rei impendere,
& quasi se totum ad-
dicere, cetera videlicet
otiosum & vacuum
ab omni aliâ re: item
pro, carere, abesse ab
aliquo negotio, im-
munum esse alicuius
rei, otiosum esse sem-
per cum respectu pro-
priae significationis,
seu vacuitatis: fre-
quenter autem, vacat,
impersonaliter, id est,
licet, otium est. vt: pars
athensis illa tota vacet
1, 59 nulla vacet tibi
Roma manus 2, 56
vni vacat lugere 2,
377 pars mundi mihi
nulla vacat 2, 583 vix
odisse vacat 3, 103
Massiliam delere vacat
3, 360 vacat imbri-
bus Aethiops 4, 70 curis
vacare 5, 126 quot te-
la vacabunt 5, 327
morti vestraeque saluti
Fata vacent 5, 342 va-
cant vbi littora saxis
5, 675 veritus Leuâ
vacasse 6, 203 vacet
à ferro 7, 389 nullos-
que hominum lugere
vacamus 7, 631 rem-
pora leta respexisse va-
cat 7, 688 nō vlli plus
regia vacabit 8, 412
ne qua vacarent arma
8, 423 quod bello

IN LVCANVM.

hæc dextra vacasset 8,
601 inga tota vacant
Bromio Nyseia 8, 801
Cæsariis regnare nō
vacet 9, 90 quærisq.
iugum ceruice vacante
9, 261 Libye Sideri-
bus Phœboque vacat
9, 691 calique plagis
Superisq. vacui 10,
186 mens nō vacabat
à motu scelerum 10,
334 nullique vacare
fas est Romano 10,
415 nec tota vacabat
Regia compressio 10,
441
vacuum tempus amori
3, 27 vacuus virtute
9, 506
vado frangere æquor, de
flumine in mare fluente
2, 401 vada facere, de
ventis aquas repellen-
tibus 5, 604 vadis fra-
ctum mare 9, 308
vadose aquæ 8, 698
vagari, ensis latè vagatur
2, 101 vagantes manes
Pompei 8, 796
valent torquere 1, 364
valles resonare 7, 480
vallatus omni bello 6,
185
vallum castrense 1, 516
vallo succedere 7, 733
vanescens fumus 9, 77
Vangiones, Belgicæ po-
puli, braccati 1, 431
vana nomina 1, 313 va-
num pestus 8, 285
vaporat saxa Tiphœus
5, 100 (305)
vapores fieri, æstus 4,
variatus colorem 4, 80
Varus flumen, in Mare
Inferum influens, ter-
minus inter Galliam
& Italiam, post Italici
aduentum Galliam
Cisalpinam 1, 404

427

Varus (Actius) Auximo
profugit aduentanti-
bus Cæsariis 2, 466
Africanæ prouinciæ
obtinere 4, 666 auxilia
Iubæ implorat sup-
plex 4, 668. 8, 287
campo pulsus a Curio-
ne 4, 713
varus pertica inflexa, re-
tibus venatorum su-
stinendis 4, 439
vaticinari 7, 22
vates malorum 7, 553
vera trahere 3, 352
vere glebæ 3, 68
Vectones, populi Hispa-
niæ citerioris 4, 9
vestoris pariens cymba
4, 133 (5, 534)
vehere Hesperia, in Hesp.
Veni Hærruræ opidum 5,
28. 7, 392
vel .i. etiam, quin, quin-
etiam 6, 284, 300,
603. 9, 391
vel sic 7, 29
velamenta fluxa 8, 367
velle quod iubetur, vim-
bra libertatis 3, 147
velle, eintum minimo
vult sanguine quis-
quam Barbarus Hespæ-
riis Magnum propo-
nere rebus? 7, 282
in Vellera nubes sparset
4, 124
velum. vela, obliquare
vela 5, 428. 8, 196
vela malo reddita, de-
fectu venti in malum
relapsa 5, 471 veli te-
nor 5, 709 vela sub-
ducere procellæ 6,
287 vela torquere,
obliquare 8, 194 vela
iusto modo pendentia
tornibus æquis 8, 193
velum pugnæ, ventis
reluctans 8, 464 vela
languent, vento desti-
tuta 8, 471 vela ven-

to negare, demittere 8,
560
vela nauium in altum
venti violentiâ abre-
pta; aur si arctius allig-
ata, ita tensa vt ferè
vltra proram curuari
videantur 9, 324
velut, ac si 1, 496 velut,
vt si 4, 252
vena vndæ maligna, im-
pura aut tenuis 9, 500
vena lacrymarum 9,
746
venabula 6, 183
vendere sibi 3, 686. 6,
73 vendico gestare 8,
675
venditare enses 5, 248
venditor teiunus 4, 97
venefica 6, 581
Veneti populi Italiæ in
paludibus Padi flumi-
nis 4, 134
venenum. venenum hu-
manum, affatus ma-
gorum 6, 491 venena
verborum, magicorum
6, 501 veneno spirare
9, 679 venenum, pro
humore aromatico aur
medicamento 8, 691
venenum sitiens, quod
sitim inferi, dispatis
9, 750 venena, id est,
delinimenta amoris
10, 360
venia. veniam securo pe-
ctore poscit 4, 343 ve-
niam donare 10, 70
venire. Hesperios audax
veniam metator in
agros 1, 382 stellæ in
medium venere diem
1, 536 venire in præ-
lia 2, 274 in curas 2,
347 ignaue, venire Te
Cæsar non ire iubet 5,
487 venire in nomen
alterius, de flumine in
aliud influens 6, 375
venire in iura aliena

9, 112 venire ad ora
Cæsar, in cōspectum
10, 146
venter quā iam non me-
dius descendit in ilia
3, 724
ventura trahere 5, 732
ventus. incubens 1, 390.
3, 2, 409 ferens, vel,
destinans 1, 412, 413
venti loquaces 5, 83
in ventos vora impen-
dere 5, 491 venti mo-
dus 5, 709 ventis da-
re regimen nauis 7,
126. 8, 190 ventis
permittere vulnera, te-
la incertum vbi casu-
ra semeiè emittere 8,
384 ventus modera-
tior 9, 118
venti in imis partibus
aëris prope terram 2,
270
ventus, nisi quid obster,
inani spatio vires
amittit 3, 362
ventus quærens erumpere
inanes terræ sinus
concurit 3, 460
venti hyeme constantio-
res & certiores quàm
vere 5, 413
venum tradere 4, 206
Venus in illa 5, 728 Ve-
neris externæ mixtura,
adulterium cum exte-
ris 9, 909 Venus, libi-
do 10, 75
Veneris vsus maximus &
finis, progenies 2, 387
Veneris Planete sidus sa-
lubre 1, 661 eius offi-
cium 10, 208
ver. eius inconstantia 5,
415
verber. verbera. torro Ba-
learis verberere fundæ
1, 229 verbera crebra
conuellunt puppes 3,
528 verberibus senis
acta nauis, hexetis 3,

536 verberere conuertere
hæstæ 7, 577 gemina-
to verberere plangunt
9, 173
verbum. verba. verba ru-
pta 5, 133 verba de-
stituunt mentem pa-
ratam 5, 731 verba
cogentia, inagorum 6,
446 verborum (magi-
corum) venena 6, 501
verbis notare 9, 221
verba summa, testa-
mentum 10, 92
verborum miræ iraei-
ctiones, vide, transpo-
sitiones. (46
verendus, timendus 10,
vergere. in senium 1, 129
vergentes anni 2, 105
vergere pondera rerū,
librare 7, 504 mentis-
que mex quò pondera
vergant 8, 280
Vergiliarum occasus sine
Decembris 5, 4
verrere mare 3, 542. 5,
572
versant animi degeneres
peiora 6, 417
vertice diffuso 3, 376
vertigo rerum 8, 16
verum exprimere 6, 599
verutum, telum instar
veru 8, 681
vesanus 7, 496
vesper periphrasis 4,
447
vesper maturans 6, 340
Vesper, pro Hispaniâ 7,
17
Vesta Dea. Vestæ pene-
trale 2, 127
Vestalis ignis. Vestales
foci. ignis perpetuus
Troia allatus ab Æ-
neâ, & à Vestalibus
virginibus custoditus
1, 199. 2, 127. 9, 993
Vestalis ignis Feriis Lati-
nis bifurcata flammâ
surgens 1, 551
Vestales

Vestales virgines 1, 598
 Vestalis Maxima vittata
 1, 597 ei soli licitum
 videre Palladium 1,
 598
 vestigia tenere inconcus-
 sa 2, 248 vestigia pre-
 mtere 2, 652 vestigia
 colligere 4, 442 vesti-
 gia fugere turbare 8, 4
 vestigia legere 8, 210
 Vestini populi Maris
 contermini 2, 425
 vestire agros ossibus 7,
 538 ebur atria vestit
 10, 119
 vestis picto auro discrimi-
 naria 2, 357 vestes
 laxae 8, 367
 vestes mortuorum cum
 iis combuste 6, 536.
 9, 175 & seqq.
 vetera. veritum bellum,
 negatum, impeditum
 4, 281 sternique veta-
 bere terrâ 4, 647 verit-
 us remeare 7, 256
 moueri 7, 316 arma
 sequi 7, 371 augeri,
 qui augeri nequit 8,
 82
 vetustas famosa xui ve-
 teris custos, miratrixq.
 sui 4, 654 vetustati fi-
 des non deroganda est
 9, 359
 vetus fama 5, 52
 via. viam ruinâ facere 1,
 150 via diuidens pa-
 ludes 3, 85 viam ense
 cedere 4, 43 via mor-
 tis 4, 267 viam cede
 parare 6, 124 via im-
 plicitæ error 8, 5 viam
 irreducem carpere 9,
 408 via fortuna 9,
 551 viarum abrupta
 10, 317
 vibrare tela 4, 386. 6,
 198. 7, 82, 289 vi-
 brans aqua imagine
 Solis 5, 446 vibrare

IN LVCANVM.

fulmina 9, 513 vibra-
 re linguam, de serpen-
 tibus 9, 631
 vices. in vicem amare 1,
 61 fertq. refertq. vices
 2, 13 vice fungitur
 vnde 3, 260 vices x-
 quæ imperii 4, 6 vices
 maris, fluxus & reflux-
 us 5, 445 vices rerum
 6, 461 in vicem vul-
 tus apertos mirantur
 7, 177 muniq. vicem
 Fortuna tuetur 10,
 485 (518
 vicinia fati, mortis 4,
 victoris in magnâ clade
 nomen sit inuitum, vi-
 cti autem miserandû:
 huius calamitas voca-
 tur, illius nefas 7, 120
 victor pependit .i. dubiû
 fuit cui cesserit victo-
 ria 4, 47
 victoria plana 7, 737
 quæ vincere possent
 contulimos, omnia ad
 victoriâ necessaria 7,
 355
 victoriâ paratâ populus
 Romanus in letitiæ si-
 gnum sacrificabat, &
 laurea fecta Ioui Capi-
 tolino defererebat 7, 42
 videre contrâ 9, 947 vi-
 sum est lenti 2, 110
 viduus lectus 5, 806
 vigiles castrorum 7, 25
 vigilû tentoria 5, 510
 vigilie nocturne singu-
 lare trium horarum, &
 singulis vigiliis noui
 vigiles 5, 507
 vigor constans meinibus
 3, 715
 vile, exiguum, paruum 1,
 174 vilis sibi, sui suæ-
 que vitæ contemptor 4,
 276 vilis suis, cotin-
 tus, neglectus 8, 744
 villosû colubris 6, 654
 vimen. texitur in nauem

429
 vimen 4, 132
 vincere. decimo iâ vin-
 citis anno 1, 300 vin-
 cere sibi, non in vsum
 alterius 2, 323. 4, 793
 quod vincas, quod nō
 nisi victi nos dedamus
 tibi 4, 356 vincere
 federibus, conditio-
 nibus deditiois 4,
 531 vincere apud Su-
 peros votis 7, 113
 vincitur haud grauis iu-
 gulo qui prouocat ho-
 stem 4, 275
 victus existimatur ha-
 buisse causam iniustâ
 7, 260
 victis parcere, maximum
 premium belli ciuilis
 9, 1067
 vincula oculorû 3, 723
 vincula ferri immissi,
 manice aut manus
 ferreæ 3, 574 vincula
 stuppea 10, 493
 vindictæ maior cura Diis
 quàm libertatis 4, 809
 vinea (machina milita-
 ris) subrepens muris 2,
 506 eius descriptio 3,
 487 & seqq.
 vinum diffusum ignoto
 cōsule .i. vetustatis su-
 pra memoriam, com-
 mendatur enim à ve-
 tustate siue senio 4,
 379. 10, 162 (161
 vinum Mareoticum 10,
 vinum ex insulâ Meroë
 potentissimû 10, 162
 violare diem, de fumo 9,
 462 violatorum diui-
 tiis 9, 520
 vipera custos vnionum
 in Mari Rubro, vsui
 Magis 6, 678
 viperei nodi 6, 490 vi-
 peræ ferra 6, 656
 vir. paupertas fecunda
 virorum 1, 166 viro-
 rum gens. i. gentes ma-
 sculæ,

sculæ, fortes, non vt
 Asiaticæ 8, 385 virum
 exsectus, castratus 10,
 134 (na.
 virge Sabinæ, vide, Sabin-
 Virgo, Signum cæleste 2,
 691. 9, 535
 virtus. depressa 4, 469
 naufragæ 3, 690 fortis
 virtute coacta 4, 798
 virtus pro vultus ferit-
 atis seu toruitate, for-
 titudine 6, 229 virtuti-
 tis viua species 6, 254
 virtus inueneri verita-
 in loco arcto 7, 316
 virtus ignea 9, 7 virtutis
 opus 9, 381 virtute
 animos incendere
 9, 407 virtus dura 9,
 562
 virtus æmula dat stimu-
 los 1, 120
 virtus stare loco nescia
 1, 144
 virtus, quod fatatrahunt,
 securatsequetur 2, 287
 virtus obruta perit 4,
 491
 virtus non ardua, serui-
 tutem effugere manu
 sibi illata 4, 577
 virtus ingratum iudicem
 nata perit 5, 291
 virtus, seu fortitudo mi-
 litaris, crimen est in
 armis ciuilibus 6, 147
 virtus & summa potestas
 non cœunt 8, 494
 virtuti dulcia difficilia
 9, 403 (9, 570
 virtus Fortunâ superior
 virtus semper æqualis 9,
 571
 virtus & vniuersum se-
 des Dei 9, 578
 virtus non consideranda
 ab euentu aut successu
 9, 595
 virtus pati, infici 6, 94
 virus, pro quouis humo-
 re inficiente 10, 124

vis. vires. vis mensura iu-
 ris 1, 175 viribus vtē-
 dum quas fecimus 1,
 175 vis materna, pro-
 lifica 2, 338 vires to-
 tas inueneri 2, 625 vis
 pelagi 3, 62 vires æque
 4, 665 vim facere 6,
 652 vires totas effun-
 dere 7, 344 vires in
 mortem, constantia ad
 tolerandam mortem
 9, 886
 viscera. per viscera spargi
 2, 119 viscera feruent
 3, 644 viscera legum,
 Senatus 7, 579 viscera
 patriæ 7, 722 viscera
 gladio scrutari 8, 557
 visu. extremo Urbis ama-
 te plenus abit visu 1,
 508 littora nunquam
 ad visus reditura suos
 3, 6 visus impleuit ve-
 neranda vetustas 9,
 987
 vita. modus vitæ 2, 131
 vitam impetere pa-
 triæ 2, 382 vita (ma-
 gnâ) dimissa via 3, 641
 vitam inermem dege-
 re 4, 357 vitâ tribuere
 4, 358 vitâ corrumpere
 4, 508 vitam prolicere
 4, 516 vitæ vsus 5,
 276 vita carens Cato-
 ne 6, 311 vitæ parua
 gloria 6, 806 vitæ per-
 mittere 7, 73 vitæ su-
 perstes imperio 8, 28
 vitæ peritura parcere,
 ignauum 1, 462
 vitæ paruo contenta 4,
 377
 vita brevis non est ei, cui
 tempus suppetit con-
 sciscendi sibi mortem
 4, 478
 vitâ vnius hominis pro-
 longare aut abbrevia-
 re, inuitis fati, pro-
 nam est Magis 6, 607

vita est nihil 9, 568
 vitalia, partes corporis
 vitales 1, 623. 3, 644.
 6, 194, 197. 7, 620.
 9, 743
 vitalis temperies 9, 435
 vitari in nullas opes; de
 Africa, quæ nulla me-
 tallâ profert 9, 424
 vitis signum Centurio-
 num. Latia longo gerit
 ordine vitem 6, 146
 vitta, religaculum come
 anterioris 5, 142
 vittatus, infulus ornatus
 1, 597
 viui ante diem fatalem
 necati carminibus ma-
 gicis 6, 529
 vix tanti fuerat 2, 62 vix
 fata sinunt 2, 701
 vlnis, manibus 3, 664
 vlti nostros toros, quæ
 vltionem summi de
 nostro cōiugio 8, 103
 vltima belli, extrema
 aciei 7, 507
 vltima mortis 8, 665 re-
 gni 10, 24 rerum 10,
 467
 vlulare tristitia 1, 567
 vlulare lætis triumphis,
 de acclamatione &
 cantu militum comiti-
 tium triumphum 6, 261
 vmbra decrescens 4, 154
 vmbra ætatem (ardores
 Solis) sibi mitigare
 10, 305
 vmbra, imago inanis rei;
 stat magni nominis
 vmbra, de Pompeio se-
 ne 1, 135 & inanem
 prosequar vmbra 2,
 303 quis nominis vm-
 bram horreat? 8, 449
 vmbra nusquam flectens
 Syene, cum Solem ver-
 ricalem habet in Sol-
 stitio æstiuo quia lica
 sub Tropico Cancræ 2,
 587
 vmbra

vmbrā Solis in Meridiem
iacitur (siue sinistram
3, 284) populis trans
Aequinoctialem sitis,
v nobis in Septentrio-
nem 9, 539

vmbrā, &c. vmbrā, pro
animā hominis cor-
pore solutā 6, 512,
784. 7, 479. 9, 641
vmbrā errantes, inse-
pultorum 1, 11 vm-
brā ferales 6, 62: pax
6, 792 ciuile, manes
eorum qui bello ciuili
perierunt vmbrā mul-
tū debentes vatibus,
Achillis & aliorum
herou 9, 963 (2, 411
vmbrate ripas arboribus
Vmbri, Vmbria, italīe
populi & regio 2,
430, 463

vnus. morsus vni con-
uellere 3, 699 vnco
trahere 6, 638
vndare, de flāmā 5, 100
vnguē piceum 10, 491
vnicā, vna vel singularis
3, 652
Vniuersum & Virtus hūc
mētus viri sapiētis,
sedes seu domiciliū
Dei 9, 578

vnus, pro, solus: atque
insueta quies vni, de
vxo absentē marito
5, 807 non vnus, pro,
multi, vide, non vnus.
Vogesus, mons Gallīe &
quo Mosā oritur 1, 397
volantes cālo faces 1,
527

volare sibi, de apibus ex-
tra exauē vagē disper-
sis 9, 287 (7, 437
volatu lēxo vulturis
volubile cālum 6, 447
volucres Latīe, Aquilae
legionum 6, 129
volucres dirae, nocturnae

15558

voluere questus sub pe-
ctore 1, 247
volui, de nauibus 8, 272
volumina sinuosa sumi
3, 505

voluntas ad malum cogi
nequit 9, 570 (2, 391
voluptas sibi nata turpis
vomentes aquor scopuli
6, 24 (244

vomere, de fonte 10,
vortex. cōterro vortice in-
uoluē pōtū 3, 631 vor-
ticibus contorsit aquas
4, 101 cōtorri vorticis
vnda 4, 460 vorticis
violenti annis 8, 374.

votum. vota. concipere.
vota salutis 1, 506 vō-
tis vocari aures assue-
re 2, 32 votis prodesse
3, 318 votissimū 3,
497 voto nullo 4,
401 votis maiora nō
destis 5, 532 vota in
ventos impendere 5,
491 post vota veniens
Fortuna 5, 583 votis
vincere apud Superos
7, 113 vota peritura
7, 211 votorum extre-
ma 8, 143 votum, de-
sideriū 8, 646 in veto
nullo positum 9, 387

vox. voces. vox doleri
credita, dolor creditus
voci 1, 258 vox (pa-
tronus) populi 1, 270
vocem mansuetam si-
gnate figuris, scribere
3, 221 voces inotu-
re praelia 4, 211 vo-
ces ingerere 8, 433
vox doloris 5, 494
voce plenā 6, 622 vo-
ces lēx 7, 10 voces
belli, clamores & tu-
multus praeliantium 7,
175 voces relaxae, rē-
sonantes 7, 484 voces
ferre 8, 330 voces cō-
misse, iudicata 9, 100

vox magica, compositio
seu mixtura omnium
sonorum, sibilorum,
cantuum, vulturum
&c. hominum, ferarū,
apium, aquarum, silua-
rum &c. 6, 686

Urbe relicta in bellum
fugitur 1, 503

Urbs capax generis hu-
mani 1, 512

vrere, de frigore 4, 52 vri
armis 4, 578

vrere. successus vrere
suos 1, 148 portus vr-
gens pelagus 1, 406 vr-
get metus 1, 460 vr-
gere populum 1, 491
vrere, de siluā pro-
pendente inclinā 6,
644 vrgeri ferro 7,
581 vrere naues, de
vento 9, 37

vrinatoris eximii peri-
phras 3, 697

vrna mortualis vel feral-
is, in quā cineres &
ossa defunctorum as-
seruabantur 1, 568. 6,
735. 8, 770. 9, 68,
1093 cālo tegitur qui
non habet vrnā 7,
819 (ita 5, 394

in Vrnā suffragia asserua-
Vrna, Aquarius, Signum
caeleste 9, 537

vr̄sa Paunonis 6, 220

vr̄sa, maior & minor,
stellae: maior Plaustrū,
minor Cynosura 4,
523. 5, 23. 8, 177-
9, 540

vstor cadaueris 8, 738
vr̄sa vorax 1, 181

v̄sus. facere v̄sum sceleris
2, 97 v̄sus Veneris 2,
387 donare v̄sum san-
guinis Romani 2, 477
v̄sum militis habet 3,
720 v̄sus belli 4, 364.
10, 512 vitae 5, 276
Deūm 5, 698 in v̄su
est

est Magis 6, 561
 vt. i. quantumuis, etsi, si
 7, 389, 757
 Vticæ clades, bella Afri-
 cana, ab Vticâ vrbe
 Africæ, in quâ Cato se
 ipsum occidit 6, 306
 vile distat recto vt cælû
 terrâ 8, 488 (2, 634
 vulgata Roma, cognita
 vulgus femineum 7, 39
 per vulgus spargere 9,
 159
 vulnus. vulnera. alrafe-
 dent ciuilis vulnera
 dextræ 1, 32 æquâ
 membris vulnera, quot
 membra tot vulnera 3,
 177 vulnera sacra 3,
 314 vulnera miscere
 3, 354 vulnera lōgin-
 qua cadunt, telisē lon-
 ginq̃uo missis inflig-
 untur 3, 568 sua vul-
 nera puppi affixit, cor-
 pus suum vulneratum
 3, 707 vulnus oblatū
 4, 764 vulnera belli
 5, 1. 6, 205 vulnera
 ferre, recipere 6, 133
 vulnera multa vnam
 mortem non explentia
 6, 213 vulnera totum
 cruorem fusura 7, 566
 labi in vulnera 7, 603
 vulnus fortunæ 8, 72
 pudoris 8, 350 vul-
 nus sine corpore 9,
 769 totū est pro vul-
 nere corpus, de eo qui
 ab hæmorrhoidē ser-
 pente ictus cruorem
 toto vndique corpore

emittit 9, 814
 vulnere varix species
 7, 618 & seqq.
 Vultei, tribuni Opi-
 terginorum qui in Il-
 lyrico mari obsessi ab
 Octauio, suos ad mor-
 tem magnanimē sibi
 consciscendam adhor-
 tatur 4, 465 & seqq.
 exemplo ipse præit 4,
 540 (9, 185
 Vultur Appulæ mons
 Vulturum Campaniæ flu-
 uius 2, 423
 vulturum duodecim au-
 spicio Roma a Romu-
 lo condita 7, 437
 vultus demissus 2, 361
 durus 2, 373 agmina
 habentia vultum pa-
 cis 3, 72 siccis vultus
 in nubibus hærent 4,
 331 vultu serenus 4,
 363 vultu dextraque
 5, 319 in vultu Cæsa-
 ris, in cōspectu 6, 159
 vultum perdiderat ra-
 bies 6, 224 vultu ex-
 animis 6, 658 vultus
 turbare 7, 322 vultus
 adest precibus 10, 105
 vultus pro toto capite: ab
 ignotâ vultus ceruice
 recisos 2, 112

X.

XANTHVS, riuulus
 Treados 9, 975
 Xerxes Persarum rex na-
 uibus æquor constrauit
 2, 672 Athon
 montem à continente

abscedit 2, 677 copias
 suas recensēbat, mili-
 tesque numerabar, ce-
 lo à singulis militibus
 emissio 5, 285

Y.

Y littera efficta & re-
 præsentata volatu
 gruum 5, 716

Z.

ZEPHYRVS, ventus Oc-
 cidentalis 1, 407.
 2, 675. 3, 549. 4, 72,
 405. 6, 339. 9, 418,
 689, 1004 Zephyrōs-
 ne an Euros 5, 569
 Zephyri domus, regna
 Occidentalia 10, 49
 Zephyri, pro Etesiis
 10, 239
 Zeugma, oppidum ad Eu-
 phraten, terminus Ro-
 manorum & Partho-
 rum, Pellexum dictum,
 quia conditum ab Ale-
 xandro Magno 8, 237
 Zodiacus 8, 172
 Zonæ Indorum gemmis
 distinctæ 2, 239
 Zona Torrida. calens 4,
 675 perusta 9, 314
 rubens 9, 852 rubi-
 cunda poli perusti 10,
 275
 Zona Nivalis, sub quâ
 hyems & tenebræ per-
 petuæ creduntur. 4, 106
 credita frigore tempe-
 rare Zonam Torridam
 4, 109

